

لَوْ كُنْتُ الدُّنْيَا لَفُتِلْتُ عِنْدَ اللَّهِ جُنَاحَ بَعُوضَةٍ حَاسِفِي
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
خَافَرَا مِنْهَا شَرِبَةً حَا

جامع - سنن - الترمذي

tirmiziğin
džami' - sunen

TIRMIZIJINA ZBIRKA HADISA

PRIJEVOD I KOMENTAR
PROF. MAHMUT KARALIĆ

KNJIGA

5

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

UDK 297.18

TIRMIZI

Tirmizijina zbirka hadisa = Tirmizijin
Džami' - Sunen / prijevod i komentar Mahmut Karalić.
- 1. izd. - Travnik : Elči Ibrahim-pašina medresa,
1999. - Knj. <5> ; 24 cm
Prijevod djela: Tirmizijin Džami' - Sunen. - Tekst
na bos. i arap. jeziku. - Bibliografske i druge
bilješke uz tekst.

Dosadašnji sadržaj:
Knj. 5. - 2005. - 468 str.-

ISBN 9958-9633-0-2 (cjelina)
ISBN 9958-9633-5-3 (Knj. 5.)

1. Karalić, Mahmut. - I. et Tirmizi, Ebu Isa
Muhammad vidi Tirmizi

COBISS/BiH-ID 6582278

Na osnovu mišljenja Federalnog ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i
sporta broj: 02-15-2231/99 od 14. 05. 1999. godine, a na osnovu člana 19. tačka
13. Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga, na ovaj proizvod se
ne plaća porez na promet.

ISBN 9958-9633-5-3

*"U čijem se domu nađe ova zbirka
kao da je u njemu Vjerovjesnik koji govori"*

TIRMIZIJIN DŽAMI'-SUNEN

TIRMIZIJINA ZBIRKA HADISA

PETA KNJIGA
PRVO IZDANJE

Prijevod i komentar
PROF. MAHMUT KARALIĆ

Travnik, 2005. godine

Tirmizijin Džami'-Sunen

Naslov originala:

جامع الترمذي، سنن الترمذي

Prijevod i komentar:

MAHMUT KARALIĆ, prof.

Redaktor prijevoda:

dr. BILAL HASANOVIĆ

Recenzenti:

dr. ŠEFIK KURDIĆ

dr. ŠUKRIJA RAMIĆ

Lektor:

Prof. dr. DŽEMALUDIN LATIĆ

Korektor:

MIDHAT KASAP, prof.

Kompjuterska obrada arapskog teksta:

MUAZ KARALIĆ

Tehnički urednik:

MUHAMED ČIČAK

أَبْوَابُ فَضَائِلِ الْجِهَادِ

عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ*

١. بَابُ مَا جَاءَ فِي فَضْلِ الْجِهَادِ

١٦٨٢. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا يَعْدِلُ الْجِهَادُ؟ قَالَ: إِنَّكُمْ لَا تَسْتَطِيعُونَهُ. فَرُدُّوا عَلَيْهِ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا كُلُّ ذَلِكَ يَقُولُ: لَا تَسْتَطِيعُونَهُ. فَقَالَ فِي الثَّلَاثَةِ: مَثَلُ الْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ مَثَلُ الصَّائِمِ الْقَائِمِ الَّذِي لَا يَفْتُرُ مِنْ صَلَاةٍ وَلَا صِيَامٍ حَتَّى يَرْجِعَ الْمُجَاهِدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ الشَّفَاءِ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ حُبْشٍ وَأَبِي مُوسَى وَأَبِي سَعِيدٍ وَأُمِّ مَالِكِ الْبَهْرِيَّةِ وَأَنْسِ بْنِ مَالِكٍ. وَهَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رُوِيَ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

١٦٨٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَزِيعٍ حَدَّثَنَا الْمُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنِي مَرْزُوقُ أَبُو بَكْرٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "يَعْنِي يَقُولُ اللَّهُ: الْمُجَاهِدُ فِي سَبِيلِي هُوَ ضَامِنٌ إِنْ قَبَضْتُهُ أَوْ رَتْنَتْهُ الْجَنَّةُ، وَإِنْ رَجَعْتُهُ رَجَعْتُهُ بِأَجْرِ أَوْ غَنِيمَةٍ." هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ صَحِيحٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ *

POGLAVLJA O VRIJEDNOSTIMA DŽIHADA¹ od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

1. O vrijednosti džihada

1682. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid; kaže: Ispričao nam je Ebu Avane, prenijevši od Suhejla b. Ebu Saliha, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao: »Neko upita: Allahov Poslaniče, šta je ravno borbi na Allahovom putu? On odgovori: Vi to niste u stanju izvršiti! Oni mu dva ili tri puta postaviše isto pitanje, a on svaki put odgovori: Vi to niste u stanju izvršiti! Treći put reče: Borac na Allahovom putu je poput onoga koji posti i klanja i koji ne malaksava od namaza i posta sve dok se mudžahid ne vrati iz borbe.«

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Šifaa, Abdullaha b. Hubšija, Ebu Musaa, Ebu Seida, Ummu Malik el-Behzije i Enesa b. Malika.

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.² Prenesen je sa više seneda od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

1683. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdullah b. Bezi'; kaže: Ispričao nam je Mu'temir b. Sulejman; kaže: Meni je ispričao Merzuk Ebu Bekr, prenijevši od Katadea, a on od Enesa b. Malika koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »Uzvišeni Allah kaže:

¹ Džihad podrazumijeva borbu na Allahovom, dž. š., putu.

² Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

Borac na Mome putu je pod Mojim jamstvom. Ako mu (u toku) borbe oduzmem život, daću mu u naslijeđe Džennet, a ako ga vratim kući, vratiću ga s nagradom ili ratnim plijenom.«

Ovaj hadis je u ovoj formi garibun-sahihun.

٢. بَاب مَا جَاءَ فِي فَضْلِ مَنْ مَاتَ مُرَابِطًا *

١٦٨٤. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ حَدَّثَنَا حَبِيبُ بْنُ شَرِيحٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو هَانِيءٍ الْخَوْلَانِيُّ أَنَّ عَمْرُو بْنَ مَالِكٍ الْجَنْبِيَّ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ فَضَالََةَ بْنَ عُبَيْدٍ يُحَدِّثُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: كُلُّ مَيِّتٍ يُخْتَمُ عَلَى عَمَلِهِ إِلَّا الَّذِي مَاتَ مُرَابِطًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَإِنَّهُ يُنْمَى لَهُ عَمَلُهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَيَأْمَنُ مِنْ فِتْنَةِ الْقَبْرِ. وَسَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: الْمُجَاهِدُ مَنْ جَاهَدَ نَفْسَهُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ وَجَابِرٍ. حَدِيثُ فَضَالََةَ بْنِ عُبَيْدٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ

2. O vrijednosti onoga koji umre na vojnom položaju

1684. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed; kaže: Ispričao nam je Abdullah b. Mubarek; kaže: Nama je ispričao Hajve b. Šurejh i kazao: Obavijestio me je Ebu Hani' el-Havlani da ga je Amr b. Malik el-Džembi obavijestio da je čuo Fedalea b. Ubejda kada priča od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »Svakoj se osobi kada umre zapečate njena djela osim onoj koja izgubi život na vojnom položaju boreći se na Allahovom putu. Njena će se (dobra) djela uvećavati sve do Sudnjeg dana i ta će osoba biti pošteđena kaburskog iskušenja.«³ Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada kaza i ovo: »Borcem na Allahovom putu se smatra i osoba koja se bori da savlada svoje prohtjeve i strasti.«

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Ukbea b. Amira i Džabira. Hadis Fedalea b. Ubejda je hasenun-sahihun.⁴

³ U ovom hadisu je spomenuta nova kategorija ljudi u odnosu na tri kategorije koje su spomenute u hadisu koji bilježi Muslim u *Sahihu* od Ebu Hurejrea u kome stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Kada osoba umre, prestaju joj teći sevabi osim u tri slučaja: ukoliko je za života uložila novac u kakav hajrat (trajnu sadaku), ako je iza sebe ostavila kakvo naučno djelo kojim se ljudi koriste i ako je iza sebe ostavila lijepo odgojeno dijete koje Allahu dž.š., upućuje dove za nju."

⁴ Bilježe ga i Ebu Davud u *Sunenu* i Ibn Hibban u *Sahihu*.

٣. بَاب مَا جَاءَ فِي فَضْلِ الصَّوْمِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ *

١٦٨٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيْعَةَ عَنْ أَبِي الْأَسْوَدِ عَنْ عُرْوَةَ وَسَلْيَمَانَ بْنِ يَسَارٍ أَكْثَمَا حَدَّثَاهُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ صَامَ يَوْمًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ زَحَرَ حَهُ اللَّهُ عَنِ النَّارِ سَبْعِينَ خَرِيفًا. أَحَدُهُمَا يَقُولُ: سَبْعِينَ وَالْآخَرُ يَقُولُ: أَرْبَعِينَ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَأَبُو الْأَسْوَدِ اسْمُهُ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ نَوْفَلِ الْأَسَدِيِّ الْمَدَنِيِّ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ وَأَنْسٍ وَعُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ وَأَبِي أُمَامَةَ *

١٦٨٦. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْوَلِيدِ الْعَدَنِيُّ عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ سُفْيَانَ عَنْ سُئِيلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ عَنِ الثَّعْمَانِ بْنِ أَبِي عَيْشٍ الزُّرِّيِّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَا يَصُومُ عَبْدٌ يَوْمًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ إِلَّا بَاعَدَ ذَلِكَ الْيَوْمَ النَّارَ عَنْ وَجْهِهِ سَبْعِينَ خَرِيفًا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

١٦٨٧. حَدَّثَنَا زَيْادُ بْنُ أَيُّوبَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا الْوَلِيدُ بْنُ جَمِيلٍ عَنِ الْقَاسِمِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ صَامَ يَوْمًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ جَعَلَ اللَّهُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ النَّارِ خَنْدَقًا كَمَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ أَبِي أُمَامَةَ *

3. O vrijednosti posta na Allahovom putu

1685. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Ibn Lehi'a, prenijevši od Ebul-Esveda, on od Urvea i Sulejmana b. Jesara koji su mi ispričali prenijevši od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »Ko posti jedan dan na Allahovome putu,⁵ Allah će ga (time) udaljiti od džehennemske vatre sedamdeset godina.«⁶ Jedan od njih dvojice⁷ je rekao sedamdeset, a drugi četrdeset (godina).

Ovaj hadis je u ovoj formi garibun.⁸ Ebul-Esved se zvao Muhammed b. Abur-Rahman b. Nevfel el-Esedi el-Medini. Na ovu temu hadisi su preneseni i od Ebu Seida, Enesa, Ukbea b. Amira i Ebu Uamea.

1686. ISPRIČAO NAM JE Seid b. Abdur-Rahman; kaže: Nama je ispričao Abdullah b. Velid el-Adeni, prenijevši od Sufjana es-Sevrija. Ispričao nam je Mahmud b. Gajlan; kaže: Nama je ispričao Ubejdullah b. Musa, on je prenio od Sufjana, on od Suhejla b. Ebu Saliha, on od Nu'mana b. Ebu Ajjaša

⁵ Ovo se odnosi na one kojima post neće umanjiti sposobnost za borbu. Njima je bolje da spoje dva dobra djela, post i borbu (džihad).

⁶ Broj sedamdeset u arapskom jeziku najčešće označava mnoštvo. Tako u predaji ovog hadisa koju bilježe Nesaija u *Sunenu* od Ukbea b. Amira, Taberanija u *El-Mu'džemul-Kebiru* od Amra b. Absea i Ebu Ja'la u *Musnedu* od Muaza b. Enesa stoji: "...Allah će ga (time) udaljiti od džehennemske vatre stotinu godina."

⁷ Misli se na Urvea i Sulejmana b. Jesara.

⁸ Ovaj hadis je po stepenu slab, pošto se u njegovu senedu nalazi Ibn Lehi'a koji je, po ocjeni hadiskih učenjaka, slab ravija.

ez-Zurekija, on od Ebu Seida el-Hudrija, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »Ni jedna osoba neće postiti dan na Allahovome putu a da joj taj dan neće udaljiti džehennemsku vatru od njena lica sedamdeset godina.« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁹

1687. ISPRIČAO NAM JE Zijad b. Ejjub; kaže: Ispričao nam je Jezid b. Harun; kaže: Nama je ispričao Velid b. Džemil, prenijevši od Kasima Ebu Abdur-Rahmana, on od Ebu Uamea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: »Ko posti dan na Allahovom putu, Allah će između njega i džehennemske vatre stvoriti hendek (širok) kao što je prostor između nebesa i Zemlje.« Ovaj Ebu Uameov hadis je garibun.

٤. بَاب مَا جَاءَ فِي فَضْلِ النَّفَقَةِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ *

١٦٨٨. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ الْحُفَيْفِيُّ عَنْ زَائِدَةَ عَنِ الرُّكَيْنِ بْنِ الرَّبِيعِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ يُسَيْرِ بْنِ عَمِيلَةَ عَنْ خُرَيْمِ بْنِ فَاتِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ أَنْفَقَ نَفَقَةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ كُتِبَتْ لَهُ بِسَعَةِ مِائَةِ ضِعْفٍ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ إِنَّمَا نَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ الرُّكَيْنِ بْنِ الرَّبِيعِ *

4. O vrijednosti trošenja na Allahovom putu

1688. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Ispričao nam je Husejn el-Džu'fi, on je prenio od Zaidea, on od Er-Rukejna b. Er-Rebi'a¹⁰, on od svoga oca, on od Jusejra b. Amilea¹¹ a on od Hurejma b. Fatika¹² koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »Ko nešto od imovine potroši na Allahovom putu, biće mu upisano sedam stotina puta toliko.«

Na ovu temu hadis je prenesen i od Ebu Hurejrea. Ovaj hadis je hasenun.¹³ Poznat nam je preko Er-Rukejna b. er-Rebi'a.

٥. بَاب مَا جَاءَ فِي فَضْلِ الْخِدْمَةِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ *

١٦٨٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ رَافِعٍ حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ حُبَابٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ صَالِحٍ عَنْ كَثِيرِ بْنِ الْحَارِثِ عَنِ الْقَاسِمِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ الطَّائِيٍّ أَنَّهُ سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَيُّ الصَّدَقَةِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: خِدْمَةُ عَبْدٍ فِي

⁹ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

¹⁰ Rukejn b. Rebi' b. Amile el-Fezari el-Kufije je pouzdan ravija. Pripadao je četvrtoj generaciji.

¹¹ Jusejr b. Amile el-Fezari je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

¹² Hurejm b. Fatik el-Esedi je ashab. Učesnik je prisege na Hudejbiji. Umro je u vrijeme Muavijina hilafeta.

¹³ Bilježe ga i Nesaija u *Sunenu*, Hakim u *Mustedreku*, Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ibn Hibban u *Sahihu*.

سَبِيلِ اللَّهِ، أَوْ ظِلُّ فُسْطَاطٍ، أَوْ طُرُوقَةُ فَحْلٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ . وَقَدْ رُوِيَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ صَالِحٍ هَذَا الْحَدِيثُ مُرْسَلًا، وَخُولِفَ زَيْدٌ فِي بَعْضِ إِسْنَادِهِ . * وَرَوَى الْوَلِيدُ بْنُ جَمِيلٍ هَذَا الْحَدِيثَ عَنِ الْقَاسِمِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

١٦٩٠. حَدَّثَنَا بِذَلِكَ زِيَادُ بْنُ أَيُّوبَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ جَمِيلٍ عَنِ الْقَاسِمِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَفْضَلُ الصَّدَقَاتِ ظِلُّ فُسْطَاطٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَمَتِيحَةُ خَادِمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، أَوْ طُرُوقَةُ فَحْلٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ . هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ وَهُوَ أَصَحُّ عِنْدِي مِنْ حَدِيثِ مُعَاوِيَةَ بْنِ صَالِحٍ.

5. O vrijednosti posluživanja na Allahovom putu

1689. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Rafi'; kaže: Ispričao nam je Zejd b. Hubab; kaže: Nama je ispričao Muavija b. Salih, prenijevši od Kesira b. Harisa, on od Kasima Ebu Abdur-Rahmana a on od Adijja b. Hatima et-Taija: **»da je pitao Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o tome koja je sadaka najvrednija, pa je on kazao: Pružanje usluge (borcu) na Allahovom putu, ili darovanje šatora (potrebnog borcu), ili darovanje jahalice (borcu) na Allahovom putu.«**

Ovaj hadis je od Muavije b. Saliha prenesen kao mursel, u čijem je senedu bilo razilaženja sa Zejdom. Velid b. Džemil ovaj hadis je prenio od Kasima Ebu Abdur-Rahmana, on od Ebu Uamea a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

1690. TAKO NAM JE ISPRIČAO Zijad b. Ejjub; kaže: Ispričao nam je Jezid b. Harun; kaže: Nama je ispričao Velid b. Džemil, prenijevši od Kasima Ebu Abdur-Rahmana a on od Ebu Uamea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Najvrednija je sadaka darovanje šatora (borcu) na Allahovom putu, darovanje sluge (za posluživanje borca) na Allahovom putu ili darovanje jahalice (borcu) na Allahovom putu.«**

Ovaj hadis je hasenun-garibun-sahihun.¹⁴ On je, po mom mišljenju, vjerodostojniji od hadisa Muavije b. Saliha.

٦. بَاب مَا جَاءَ فِي فَضْلِ مَنْ جَهَّزَ غَارِيًا *

١٦٩١. حَدَّثَنَا أَبُو زَكَرِيَّا يَحْيَى بْنُ دُرُوسَةَ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ بُسْرِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدِ الْجُهَنِيِّ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ جَهَّزَ غَارِيًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَقَدْ غَزَا، وَمَنْ خَلَفَ غَارِيًا فِي أَهْلِهِ فَقَدْ غَزَا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رُوِيَ مِنْ غَيْرِ هَذَا الْوَجْهِ *

¹⁴ Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*.

١٦٩٢. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ ابْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ عَطَاءٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدِ الْجُهَنِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ جَهَّزَ غَارِيًّا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ خَلَفَهُ فِي أَهْلِهِ فَقَدْ غَزَا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ.
١٦٩٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ حَدَّثَنَا حَرْبُ بْنُ شَدَّادٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ بُسْرِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدِ الْجُهَنِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ جَهَّزَ غَارِيًّا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَقَدْ غَزَا. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ*
١٦٩٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ أَبِي سُلَيْمَانَ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدِ الْجُهَنِيِّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ*

6. O onome ko opremi ratnika

1691. ISPRIČAO NAM JE Ebu Zekerija Jahja b. Duruste; kaže: Ispričao nam je Ebu Ismail;¹⁵ kaže: Nama je ispričao Jahja b. Ebu Kesir, prenijevši od Ebu Selemea, on od Busra b. Seida, on od Zejda b. Halida el-Džuhenija a on od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **»Ko opremi borca (gaziju) na Allahovom putu, ima nagradu kao da je i sam ratovao. Isto tako, ko bude brinuo o ratnikovoj porodici (dok je on u borbi), ima nagradu kao da je i sam ratovao.«** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁶ Prenesen je i drugim predajama.

1692. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Nama je ispričao Sufjan, prenijevši od Ibn Ebu Lejle, on od Ata'a a on od Zejda b. Halida el-Džuhenija koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Ko opremi ratnika u borbi na Allahovom putu ili bude brinuo za njegovu porodicu (dok je on u borbi), ima nagradu kao da je i sam ratovao.«** Ovaj hadis je hasenun.

1693. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Abdur-Rahman b. Mehdi; kaže: Nama je ispričao Harb b. Šeddad, prenijevši od Jahjaa b. Ebu Kesira, on od Ebu Selemea, on od Busra b. Seida a on od Zejda b. Halida el-Džuhenija koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Ko opremi ratnika (u borbi) na Allahovom putu ima nagradu kao da je i sam ratovao.«** Ovaj hadis je sahihun.

1694. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Jahja b. Seid; kaže: Nama je ispričao Abdul-Melik b. Ebu Sulejman, prenijevši od Ata'a, on od Zejda b. Halida el-Džuhenija, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično prethodnom hadisu.

¹⁵ Ebu Ismail Ibrahim b. Abdul-Melik el-Basri je iskren ravija. Imao je izvjesnih problema sa pamćenjem. Pripadao je sedmoj generaciji prenosilaca hadisa.

¹⁶ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

٧. بَاب مَنِ اغْبَرَّتْ قَدَمَاهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

١٦٩٥. حَدَّثَنَا أَبُو عَمَارٍ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي مَرْيَمَ قَالَ: لَحِقَنِي عَبَّاسَةُ بْنُ رِفَاعَةَ بْنِ رَافِعٍ وَأَنَا مَاشٍ إِلَى الْجُمُعَةِ فَقَالَ: أَبْشِرْ فَإِنَّ خَطَاكَ هَذِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، سَمِعْتُ أَبَا عَيْسَى يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ اغْبَرَّتْ قَدَمَاهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَهُمَا حَرَامٌ عَلَى النَّارِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ. وَأَبُو عَيْسَى اسْمُهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ جَبْرِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي بَكْرٍ وَرَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَيَزِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ رَجُلٌ شَامِيٌّ رَوَى عَنْهُ الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ وَيَحْيَى بْنُ حَمْرَةَ وَغَيْرُ وَاحِدٍ مِنْ أَهْلِ الشَّامِ. وَيَزِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ كُوفِيٌّ أَبُوهُ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاسْمُهُ مَالِكُ بْنُ رَبِيعَةَ.

7. O onome ko upraši svoja stopala na Allahovom putu

1695. ISPRIČAO NAM JE Ebu Ammar; kaže: Nama je ispričao Velid b. Muslim, prenijevši od Jezida b. Ebu Merjema koji je kazao: Sustigao me Abaje b. Rifa'a b. Rafi' dok sam išao na džuma-namaz i rekao: Raduj se, jer su ovi tvoji koraci na Allahovom putu. Čuo sam Ebu Absa kada veli da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »**Ko upraši svoja stopala na Allahovom putu, (džehennemskoj) vatri će biti zabranjeno da ih prži.**«

Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.¹⁷ Ebu Abs se zvao Abdurrahman b. Džebr.

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Ebu Bekra, od jednog neimenovanog Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba. Jezida b. Ebu Merjem iz Šama, od koga su hadise prenijeli Velid b. Muslim, Jahja b. Hamza i drugi stanovnici Šama, dok je Jezid b. Ebu Merjem iz Kufe sin Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba, a zvao se Malik b. Rebi'a.

٨. بَاب مَا جَاءَ فِي فَضْلِ الْغُبَارِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ *

١٦٩٦. حَدَّثَنَا هَذَا حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْمَسْعُودِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَيْسَى بْنِ طَلْحَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا يَلِجُ النَّارَ رَجُلٌ بَكَى مِنْ حَسَنَةِ اللَّهِ حَتَّى يَعُودَ اللَّبَنُ فِي الصَّرْعِ، وَلَا يَجْتَمِعُ غُبَارٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَدُخَانُ جَهَنَّمَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَمُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ هُوَ مَوْلَى آلِ طَلْحَةَ مَدَنِيٌّ

¹⁷ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel, Buharija i Nesaija.

8. O vrijednosti prašine na Allahovom putu

1696. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Ispričao nam je Ibn Mubarek, prenijevši od Abdur-Rahmana b. Abdullaha el-Mesudija, on od Muhammeda b. Abdur-Rahmana, on od Isaa b. Talhe, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Osoba koja zaplače zbog straha pred Allahom neće ući u (džehennemsku) vatru sve dok se mlijeko u vime ne povрати, niti se (kod jedne osobe) mogu spojiti prašina na Allahovom putu i džehennemski dim.**«

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁸ Muhammed b. Abdur-Rahman je bio štićenik porodice Talha iz Medine.

٩. بَاب مَا جَاءَ فِي فَضْلِ مَنْ شَابَ شَيْبَةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ *

١٦٩٧. حَدَّثَنَا هَنَّاذُ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ أَنَّ شُرَحْبِيلَ بْنَ السَّمْطِ قَالَ: يَا كَعْبُ بْنُ مُرَّةَ حَدَّثَنَا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَحَدَرُ. قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَنْ شَابَ شَيْبَةً فِي الْإِسْلَامِ كَانَتْ لَهُ نُورًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ عُبَيْدٍ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو. حَدَّثْتُ كَعْبَ بْنَ مُرَّةَ حَدِيثَ حَسَنٍ. هَكَذَا رَوَاهُ الْأَعْمَشُ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ. وَقَدْ رَوَيْ هَذَا الْحَدِيثُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ وَأَدْخَلَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ كَعْبِ بْنِ مُرَّةَ فِي الْإِسْنَادِ رَجُلًا. وَيُقَالُ كَعْبُ بْنُ مُرَّةَ وَيُقَالُ مُرَّةُ بْنُ كَعْبِ الْبَهْزِيِّ. وَالْمَعْرُوفُ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُرَّةُ بْنُ كَعْبِ الْبَهْزِيِّ. وَقَدْ رَوَى عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحَادِيثَ *

١٦٩٨. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا حَيُّوَةُ بْنُ شَرِيحٍ عَنْ بَقِيَّةَ عَنْ بَحِيرِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ عَنْ كَثِيرِ بْنِ مُرَّةَ الْحَضْرَمِيِّ عَنْ عَمْرِو بْنِ عَبْسَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ شَابَ شَيْبَةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَانَتْ لَهُ نُورًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ. وَخَبْرُهُ ابْنُ شَرِيحٍ هُوَ ابْنُ يَزِيدَ الْحِمَصِيُّ *

9. O onome ko osijedi na Allahovom putu

1697. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Ispričao nam je Ebu Muavija, prenijevši od A'meša, on od Amra b. Murrea a on od Salima b. Ebu Dža'da da je Šurehbil b. Simt kazao: O, Ka'be b. Murre, pričaj nam od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i budi oprezan. On reče: Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kada reče: »**Ko osijedi u islamu, to će mu biti svjetlo na Sudnjem danu.**«¹⁹

¹⁸ Bilježe ga i Nesaija, Hakim i Bejhekija.

¹⁹ Ovaj hadis ima sljedeći smisao: Ko, brinući se da li će uspjeti steći Allahovo zadovoljstvo i spasiti se džehennemske vatre, stekne makar jednu sijedu dlaku u bradi ili u kosi, ta će mu sijeda dlaka, više njih ili cijela kosa ili brada biti svjetiljka na Sudnjem danu. Isto tako je i sa onim ko osijedi u borbi na Allahovom putu.

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Fedalea b. Ubejda i Abdullaha b. Amra. Ka'b b. Murreov hadis je hasenun.²⁰ Ovako ga je A'meš prenio od Amra b. Murrea. Ovaj hadis je prenesen i od Mensura a on od Salima b. Ebu Dža'da koji je u sened, između sebe i Ka'ba b. Murrea ubacio nekog čovjeka. Kaže se Ka'b b. Murre, a kaže se i Murre b. Ka'b el-Behzi. Među Vjerovjesnikovim, sallallahu alejhi ve sellem, ashabima je poznat Murre b. Ka'b el-Behzi. On je od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, prenio mnoge hadise.

1698. ISPRIČAO NAM JE Ishak b. Mensur; kaže: Ispričao nam je Hajve b. Šurejh, prenijevši od Bekijjea, on od Behira b. Sa'da, on od Halida b. Ma'dana, on od Kesira b. Murrea el-Hadremija a on od Amra b. Abesea da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **»Ko osijedi na Allahovom putu, to će mu biti svjetiljka na Sudnjem danu.«**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.²¹ Hajve b. Šurejh je sin Jezida el-Himsija.

١٠. بَاب مَا جَاءَ فِي فَضْلِ مَنْ ارْتَبَطَ فَرَسًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ *

١٦٩٩. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْخَيْلُ مَعْقُودٌ فِي نَوَاصِيهَا الْخَيْرُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ. الْخَيْلُ لثَلَاثَةِ: هِيَ لِرَجُلٍ أَجْرًا، وَهِيَ لِرَجُلٍ سِتْرًا، وَهِيَ عَلَى رَجُلٍ وَزْرًا. فَأَمَّا الَّذِي هِيَ لَهُ أَجْرٌ فَالَّذِي يَتَّخِذُهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيُعِدُّهَا لَهُ هِيَ لَهُ أَجْرٌ لَا يَغِيبُ فِي بَطُونِهَا شَيْئًا إِلَّا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ أَجْرًا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَى مَالِكٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَ هَذَا الْحَدِيثِ.

10. O onome ko podari konja za borbu na Allahovom putu

1699. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Ispričao nam je Abdul-Aziz b. Muhammed, prenijevši od Suhejla b. Ebu Saliha, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»U konjskim grivama propisano je dobro sve do Sudnjeg dana. Konj donosi jedno od troje: Nekome on donosi nagradu, nekome opskrbu, a za nekoga je samo teret (grijev). Konj koji vlasniku donosi nagradu je onaj koga je vlasnik odredio i priprema ga za borbu na Allahovom putu. On neće u njegov trbuh unijeti ništa a da mu Allah za to neće upisati sevap.«**

²⁰ Bilježe ga i Nesaija i Ibn Madže u *sunenima*.

²¹ Bilježi ga i Nesaija u *Sunenu*.

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.²² Malik je prenio od Zejda b. Eslema, on od Ebu Saliha, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično ovom hadisu.

١١. باب مَا جَاءَ فِي فَضْلِ الرَّمِيِّ فِي سَبِيلِ اللَّهِ *

١٧٠٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي حُسَيْنٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ لَيَدْخِلُ بِالسَّهْمِ الْوَاحِدِ ثَلَاثَةَ الْجَنَّةِ: صَانِعَهُ يَحْتَسِبُ فِي صَنْعَتِهِ الْخَيْرَ، وَالرَّامِيَ بِهِ، وَالْمُؤَدِّيَ بِهِ وَقَالَ ارْمُوا وَارْكَبُوا، وَلَأَنْ تَرْمُوا أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ تَرْكَبُوا. كُلُّ مَا يُلْهُو بِهِ الرَّجُلُ الْمُسْلِمُ بَاطِلٌ إِلَّا رَمِيَهُ بِقَوْسٍ، وَتَأْدِيَتَهُ فَرَسَهُ، وَمُلَاعَبَتَهُ أَهْلَهُ، فَإِنَّهُمْ مِنَ الْحَقِّ.

١٧٠١. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا هِشَامُ الدَّسْتَوَائِيُّ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَامٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْأَزْرَقِ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ.

وَفِي الْبَابِ عَنْ كَعْبِ بْنِ مُرَّةَ وَعَمْرِو بْنِ عَبْسَةَ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو. وَهَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ *

١٧٠٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ مَعْدَانَ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَبِي نَجِيحٍ السُّلَمِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَنْ رَمَى بِسَهْمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَهُوَ لَهُ عَدْلٌ مُعْتَرٍ. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ. وَأَبُو نَجِيحٍ هُوَ عَمْرُو بْنُ عَبْسَةَ السُّلَمِيُّ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْأَزْرَقِ هُوَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ زَيْدٍ *

11. O vrijednosti gaadanja na Allahovom putu

1700. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Ispričao nam je Jezid b. Harun; kaže: Nama je ispričao Muhammed b. Ishak, prenijevši od Abdullaha b. Abdur-Rahmana b. Ebu Husejna, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »Allah će radi jedne strijele trojicu uvesti u Džennet: onoga koji ju je napravio, ako ju je pravio radi nagrade i dobra, onoga koji njome gađa (neprijatelja) i onoga koji ga njome bude posluživao. Zato, reče on: Učite gađanje i jahanje, iako bih više volio da naučite gađanje nego jahanje. Sve drugo čime bi se musliman zabavljao, osim gađanja iz luka, treniranjem konja i igrom sa svojom suprugom, beskorisno je. Na ovo ima pravo.«

1701. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Ispričao nam je Jezid b. Harun; kaže: Nama je ispričao Hišam ed-Destevai, prenijevši od Jahjaa b. Ebu Kesira, on od Ebu Sellama²³, on od Abdullaha b. Ezreka, on od Ukbea b. Amira a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično prethodnom hadisu.

²² Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima* te Nesaija i Ibn Madže u *sunenima*.

²³ Ebu Sellam Memtur el-Esved el-Habeši je pouzdan prenosilac. Prenio je dosta mursel hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ka'ba b. Murreea, Amra b. Abesea i Abdullaha b. Amra. Ovaj hadis je hasenun.

1702. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Muaz b. Hišam, prenijevši od svoga oca, on od Katadea, on od Salima b. Ebu Dža'da, on od Ma'dana b. Ebu Talhe, a on od Ebu Nedžih es-Sulemija koji je kazao: Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada veli: **»Ko odapne jednu strijelu na Allahovom putu ima nagradu kao da je oslobodio roba.«**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.²⁴ Ebu Nedžih je Amr b. Abese es-Sulemi, a Abdullah b. Ezrek je Abdullah b. Jezid.

١٢. بَاب مَا جَاءَ فِي فَضْلِ الْحَرَسِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ *

١٧٠٣. حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ الْجَهْظِيُّ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعَيْبُ بْنُ رَزِيْقٍ أَبُو شَيْبَةَ حَدَّثَنَا عَطَاءُ الْخُرَّاسَانِيُّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: عِيَّتَانِ لَا تَمْسُهُمَا النَّارُ عَيْنٌ بَكَتْ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَعَيْنٌ بَاثَتْ تَحْرُسُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عُثْمَانَ وَأَبِي رِيحَانَةَ. حَدِيثُ ابْنِ عَبَّاسٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ شُعَيْبِ بْنِ رَزِيْقٍ *

12. O vrijednosti straže na Allahovom putu

1703. ISPRIČAO NAM JE Nasr b. Ali el-Džehdami; kaže: Ispričao nam je Bišr b. Omer; kaže: Nama je ispričao Šuajb b. Ruzejk²⁵ Ebu Šejbe; kaže: Nama je ispričao Ata el-Horasani, prenijevši od Ataa b. Ebu Rebaha, a on od Ibn Abbasa, koji je kazao: Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada reče: **»Dvije vrste očiju neće dotaći džehennemsku vatra: oči koje su plakale zbog straha od Allaha i oči koje su bdjele na straži u ime Allaha.«**

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Osmana i Ebu Rejhane. Ibn Abbasov hadis je hasenun-garibun.²⁶ Poznat nam je samo preko Šuajba b. Ruzejka.

²⁴ Bilježe ga i Ebu Davud u *Sunenu* i Hakim u *Mustedreku*. Hakim smatra da je ovaj hadis vjerodostojan po kriterijima Buharije i Muslima.

²⁵ Ebu Šejbe Šuajb b. Ruzejk eš-Šami je pouzdan ravija, ali je bio sklon grijehu pri likom prenošenja hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji ravija.

²⁶ Bilježi ga i Taberanija u *El-Mu'džemul-Vesitu*.

١٣. باب مَا جَاءَ فِي ثَوَابِ الشُّهَدَاءِ *

١٧٠٤. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنِ ابْنِ كَعْبٍ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِنَّ أَرْوَاحَ الشُّهَدَاءِ فِي طَيْرٍ خَضِرٍ تَعْلُقُ مِنْ ثَمَرِ الْجَنَّةِ أَوْ شَجَرِ الْجَنَّةِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

١٧٠٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمرٍ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ عَامِرِ الْعَقِيلِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: غُرُضٌ عَلَيَّ أَوَّلُ ثَلَاثَةِ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ: شَهِيدٌ، وَعَقِيفٌ، وَعَبْدٌ أَحْسَنَ عِبَادَةَ اللَّهِ وَنَصَحَ لِمَوَالِيهِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

١٧٠٦. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ طَلْحَةَ الْكُوفِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَبَّاسٍ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْقَتْلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُكَفِّرُ كُلَّ خَطِيئَةٍ، فَقَالَ جَبْرِيلُ إِلَّا الدِّينَ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا الدِّينَ. وَفِي الْبَابِ عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ وَجَابِرِ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَأَبِي قَتَادَةَ. وَحَدِيثُ أَنَسٍ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ أَبِي بَكْرٍ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ هَذَا الشَّيْخِ. وَسَأَلْتُ مُحَمَّدَ بْنَ إِسْمَاعِيلَ عَنْ هَذَا الْحَدِيثِ فَلَمْ يَعْرِفْهُ وَقَالَ أَرَى أَنَّهُ أَرَادَ حَدِيثَ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: لَيْسَ أَحَدٌ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ يَسْرُهُ أَنْ يَرْجَعَ إِلَى الدُّنْيَا إِلَّا الشَّهِيدُ.

١٧٠٧. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: مَا مِنْ عَبْدٍ يَمُوتُ لَهُ عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ يُحِبُّ أَنْ يَرْجَعَ إِلَى الدُّنْيَا وَأَنْ لَهُ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا إِلَّا الشَّهِيدُ لِمَا يَرَى مِنْ فَضْلِ الشَّهَادَةِ فَإِنَّهُ يُحِبُّ أَنْ يَرْجَعَ إِلَى الدُّنْيَا فَيُقْتَلَ مَرَّةً أُخْرَى. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ.

13. O nagradi koja pripada šehidu

1704. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Ispričao nam je Sufjan b. Ujejne, prenijevši od Amra b. Dinara, on od Zuhrija, on od Ibn Ka'ba b. Malika, a on od svog oca, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »**Duše šehida** (do Sudnjeg dana) **borave u džennetskim zelenim pticama, jednu džennetske plodove, ili** (je kazao²⁷ hrane se) **plodovima džennetskog drveća.**« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.²⁸

1705. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Osman b. Omer²⁹; kaže: Nama je ispričao Alija b. Mubarek, prenijevši od Jahjaa b. Ebu Kesira, on od Amira el-Ukajlija³⁰, on od svog oca, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao:

²⁷ Ovdje je riječ o dilemi nekog od prenosilaca hadisa.

²⁸ Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*.

²⁹ Osman b. Omer b. Faris el-Abdi je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji.

³⁰ Amir b. Ukbe (neki vele Ibn Abdullah) el-Ukajli je ravija koji zadovoljava. Pripadao je četvrtoj generaciji.

»Pokazana su mi prva trojica koji će ući u Džennet. To su: šehid³¹, siromah koji se zadovoljava onim što ima i susteže se da traži od ljudi i rob koji izvršava sve svoje obaveze prema Allahu, a i prema svojim gospodarima izvršava obaveze i želi im dobro.« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.³²

1706. ISPRIČAO NAM JE Jahja b. Talha el-Kufi; kaže: Ispričao nam je Ebu Bekr b. Ajjaš, prenijevši od Humejda, a on od Enesa, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Pogibija** (na Allahovom putu) iskupluje sve grijehе. Džibril će na to: "osim duga" a onda i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "osim duga."³³

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Ka'ba b. Udžrea, Džabira, Ebu Hurejrea i Ebu Katadea. Enesov hadis je garibun.³⁴ Od Ebu Bekra nam je poznat samo preko ovog šejha.³⁵ (Tirmizija veli:) Pitao sam Muhammeda b. Ismaila o ovom hadisu, pa ga nije znao i kazao je: Mislim da je (Jahja) mislio na Humejdov hadis od Enesa od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, u kome stoji da je kazao: »**Nijednog stanovnika Dženneta ne bi radovao povratak na ovaj svijet osim šehida.**«

1707. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hudžr; kaže: Ispričao nam je Ismail b. Dža'fer, prenijevši od Humejda, on od Enesa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »**Ne bi nijedna osoba, koja je kod Allaha, nakon smrti zaslužila dobro, poželjela da se vrati na ovaj svijet, taman kad bi sav ovaj svijet i sve ono što je na njemu bilo njeno, osim šehida. On bi se jedini, nakon što je vidio vrijednost šehadeta, poželio vratiti na ovaj svijet kako bi još jednom bio ubijen.**« Ovaj hadis je sahihun.³⁶

١٤. بَابُ مَا جَاءَ فِي فَضْلِ الشُّهَدَاءِ عِنْدَ اللَّهِ *

١٧٠٨. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهْيَعَةَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ أَبِي يَزِيدَ الْخَوْلَانِيِّ أَنَّهُ سَمِعَ فَضَالَ بْنَ عُبَيْدٍ يَقُولُ: سَمِعْتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: الشُّهَدَاءُ أَرْبَعَةٌ: رَجُلٌ مُؤْمِنٌ جَيِّدٌ الْإِيمَانَ لَقِيَ الْعَدُوَّ فَصَدَّقَ اللَّهَ حَتَّى قُتِلَ، فَذَلِكَ الَّذِي يَرْفَعُ النَّاسَ إِلَيْهِ أَغْنَيْتُهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ هَكَذَا، وَرَفَعَ رَأْسَهُ حَتَّى وَقَعَتْ فَلَنَسُوهُ،

³¹ Šehidom se smatra osoba koja pogine u borbi na Allahovom putu, braneći svoju vjeru, život, imetak, porodicu i čast.

³² Bilježe ga i Hakim u *Mustedreku* i Bejhekiya u *Es-Sunenul-Kubra*

³³ Ovaj hadis ukazuje na to da će Uzvišeni Allah, dž.š., šehidu oprostiti sve propuste i grijehе koje je učinio prema Njemu, ali mu neće, kako tvrdi En-Nevevi, oprostiti grijehе koje je počinio prema Njegovim stvorenjima; sa njima će se na Sudnjem danu morati izravnati.

³⁴ Ovaj hadis je zabilježio i Muslim u *Sahihu*, ali od Abdullaha b. Amra.

³⁵ Tj. Jahjaa b. Talhe el-Kufija.

³⁶ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

فَمَا أَذْرِي أَقْلَسُوهُ عُمَرُ أَرَادَ أَمْ قَلَسُوهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. قَالَ: وَرَجُلٌ مُؤْمِنٌ جَيِّدُ الْإِيمَانِ لَقِيَ الْعَدُوَّ فَكَأَنَّمَا ضُرِبَ جِلْدُهُ بِشَوْكٍ طَلَحَ مِنَ الْجَبَنِ أَتَاهُ سَهْمٌ غَرِبَ فَقَتَلَهُ، فَهُوَ فِي الدَّرَجَةِ الثَّانِيَةِ. وَرَجُلٌ مُؤْمِنٌ خَلَطَ عَمَلًا صَالِحًا وَآخَرَ سَيِّئًا لَقِيَ الْعَدُوَّ فَصَدَّقَ اللَّهُ حَتَّى قُتِلَ فَذَلِكَ فِي الدَّرَجَةِ الثَّالِثَةِ. وَرَجُلٌ مُؤْمِنٌ أَسْرَفَ عَلَى نَفْسِهِ لَقِيَ الْعَدُوَّ فَصَدَّقَ اللَّهُ حَتَّى قُتِلَ فَذَلِكَ فِي الدَّرَجَةِ الرَّابِعَةِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ عَطَاءٍ بْنِ دِينَارٍ. سَمِعْتُ مُحَمَّدًا يَقُولُ: قَدْ رَوَى سَعِيدُ بْنُ أَبِي أَيُّوبَ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ عَطَاءِ ابْنِ دِينَارٍ عَنْ أَشْيَاحٍ مِنْ حَوَّلَانٍ وَلَمْ يَذْكُرْ فِيهِ عَنْ أَبِي يَزِيدٍ، وَقَالَ: عَطَاءُ بْنُ دِينَارٍ لَيْسَ بِهِ بَأْسٌ *

14. O vrijednosti koju šehid ima kod Allaha

1708. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Ispričao nam je Ibn Lehi'a, prenijevši od Ataa b. Dinara on od Ebu Jezida el-Havlanija koji je čuo Fedalea b. Ubejda kada kaže: Čuo sam Omera b. Hattaba kada reče: Čuo sam Allahova poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada veli: »Četiri su vrste šehida: vjernik potpuno imana, (kad) sretne neprijatelja, ispuni zavjet koji je dao Allahu i bori se sve dok ne pogine. To je onaj prema kome će ljudi na Sudnjem danu uzdizati svoje poglede ovako. Podigao je glavu toliko da mu je kapa spala, ali mi je nepoznato je li time mislio na Omerovu ili na Vjerovjesnikovu, sallallahu alejhi ve sellem, kapu. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dalje nastavi: vjernik potpuna imana, (kad) sretne neprijatelja, koža mu se, od straha, naježi, pogodi ga nečija strijela i ubije ga. On je na drugom stupnju. Vjernik koji ima i dobrih i loših djela, (kad) sretne neprijatelja ispuni zavjet koji je dao Allahu i bori se sve dok ne pogine. Taj je na trećem stupnju. Vjernik koji je puno grješan, (kad) sretne neprijatelja, ispuni zavjet koji je dao Allahu i bori se sve dok ne pogine. Taj je na četvrtom stupnju.«

Ovaj hadis je hasenun-garibun.³⁷ Poznat je samo preko Ataa b. Dinara. (Tirmizija) kaže: Čuo sam Muhammeda (Buhariju) kada veli: Seid b. Ebu Ejjub je ovaj hadis prenio od Ataa b. Dinara, a on od nekih šejhova iz Havlana³⁸ ali u njemu nije spomenuo »od Ebu Jezida«. On kaže da Ata b. Dinar nije loš ravija.

³⁷ Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*.

³⁸ Havlan je pleme iz Jemena.

١٥. بَاب مَا جَاءَ فِي غَزْوِ الْبَحْرِ *

١٧٠٩. حَدَّثَنَا إِسْحَقُ بْنُ مُوسَى الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا مَعْنٌ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ إِسْحَقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسٍ أَنَّهُ سَمِعَهُ يَقُولُ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْخُلُ عَلَى أُمِّ حَرَامٍ بِنْتِ مِلْحَانَ فُطْعَمُهُ، وَكَانَتْ أُمُّ حَرَامٍ تَحْتَ عِبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ، فَدَخَلَ عَلَيْهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا فَأَطْعَمَتْهُ وَجَلَسَتْ تَقْلِي رَأْسَهُ فَتَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ اسْتَقْبَطَ وَهُوَ يَضْحَكُ. قَالَتْ: فَقُلْتُ مَا يَضْحَكُكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: نَاسٌ مِنْ أُمَّتِي غَرَضُوا عَلَيَّ غَزَاةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَرَكِبُونَ تَحْتَ هَذَا الْبَحْرِ مُلُوكًا عَلَى الْأَسْرَةِ، أَوْ مِثْلَ الْمُلُوكِ عَلَى الْأَسْرَةِ. قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ فَدَعَا لَهَا، ثُمَّ وَضَعَ رَأْسَهُ فَتَامَ ثُمَّ اسْتَقْبَطَ وَهُوَ يَضْحَكُ. قَالَتْ: فَقُلْتُ مَا يَضْحَكُكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: نَاسٌ مِنْ أُمَّتِي غَرَضُوا عَلَيَّ غَزَاةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ نَحْوَ مَا قَالَ فِي الْأَوَّلِ. قَالَتْ: فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ، قَالَ: أَنتِ مِنَ الْأَوَّلِينَ، فَرَكِبْتُ أُمُّ حَرَامٍ الْبَحْرَ فِي زَمَانٍ مُعَاوِيَةَ بْنِ أَبِي سُفْيَانَ فَصَرِغَتْ عَنْ ذَائِبَتِهَا حِينَ خَرَجَتْ مِنَ الْبَحْرِ فَهَلَكَتْ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَأُمُّ حَرَامٍ بِنْتُ مِلْحَانَ هِيَ أُخْتُ أُمِّ سُلَيْمٍ، وَهِيَ خَالَةُ أَنَسٍ بْنِ مَالِكٍ *

15. O ratovanju na moru

1709. ISPRIČAO NAM JE Ishak b. Musa el-Ensari; kaže: Ispričao nam je Ma'n; kaže: Nama je ispričao Malik, prenijevši od Ishaka b. Abdullaha b. Ebu Talhe, a on od Enesa, koga je čuo kada je kazao: »Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bi često odlazio kod Ummi Haram, kćerke Milhana³⁹, udate za Ubadea b. Samita, i ona bi ga častila hranom. Jednog dana Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uđe kod nje i ona mu, nakon što ga počasti jelom, počne biskati glavu. Biskajući ga, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zaspa. Nakon izvjesnog vremena on se probudi smijući se. Šta te je nasmijalo, Allahov Poslaniče, upitah, veli ona. On reče: "U snu su mi pokazani ratnici iz mog ummeta, koji su se u ime Allaha borili na morskoj pučini, gdje kao vladari (sjede) na divanima" ili (je kazao) "gdje poput vladara (sjede) na divanima."⁴⁰ Rekoh: Allahov Poslaniče, zamoli Allaha da me učini jednom od njih. On se zamoli za nju, potom spusti glavu i ponovo zaspa. Nakon izvjesnog vremena se probudi smijući se. Šta te je (sad) nasmijalo, Allahov Poslaniče, upitah. On reče: "Pokazani su mi ratnici iz mog ummeta, koji su se u ime Allaha borili..." spomenuvši isto kao i prvi put. Rekoh, veli

³⁹ Ibn Abdul-Berr smatra da je Ummu Haram bila Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, tetka po mlijeku. Neki tvrde da mu je ona bila tetka po ocu pošto je Abdul-Muttalibova majka bila iz plemena Benu Nedždžar.

⁴⁰ Ibn Abdul-Berr smatra da je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, u snu pokazana nagrada koja čeka njegove sljedbenike koji se u ime Allaha budu borili na moru. On ih je vidio kako poput vladara sjede na divanima u Džennetu.

ona: Allahov Poslaniče, zamoli Allaha da me učini jednom od njih. On će na to: "Ti ćeš biti među prvima." Ummu Haram je u vrijeme Muavije b. Ebu Sufjana, učestvovala u (prvoj) pomorskoj bici, i (dok su se nakon bitke kopnom vraćali u Šam), pala je sa svoje životinje i umrla.⁴¹

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁴² Ummu Haram bint Milhan je sestra Ummu Sulejm a tetka Enesa b. Malika.

١٦. بَاب مَا جَاءَ مَنْ يُقَاتِلُ رِيَاءً وَلِلدُّنْيَا *

١٧١٠. حَدَّثَنَا هَنَادٌ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ شَقِيقٍ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ: سَأَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الرَّجُلِ يُقَاتِلُ شَجَاعَةً وَيُقَاتِلُ رِيَاءً فَأَيُّ ذَلِكَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ؟ قَالَ: مَنْ قَاتَلَ لَتَكُونَ كَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عُمَرَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

١٧١١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ الثَّقَفِيُّ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عُلْقَمَةَ بِنِ وَقَاصِ اللَّيْثِيِّ عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّةِ وَإِنَّمَا لِامْرِئٍ مِمَّا نَوَى فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَإِلَى رَسُولِهِ فَهِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَإِلَى رَسُولِهِ، وَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى دُنْيَا يُصِيبُهَا أَوْ امْرَأَةٍ يَتَزَوَّجُهَا فَهِجْرَتُهُ إِلَى مَا هَاجَرَ إِلَيْهِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَى عَنْ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ وَسُفْيَانَ الثَّوْرِيَّ وَغَيْرَ وَاحِدٍ مِنَ الْأَئِمَّةِ هَذَا عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ وَلَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ.

16. O onome ko se bori radi slave ili ovosvjetskih koristi

1710. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Ispričao nam je Ebu Muavija, prenijevši od A'meša, on od Šekika a on od Ebu Musaa, koji je kazao: »Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o čovjeku koji se bori da bi pokazao kako je hrabar, o čovjeku koji se bori radi fanatizma i o čovjeku koji se bori radi slave; koji se od njih bori na Allahovom putu, pa je kazao: Onaj ko se bori da Allahova riječ bude gornja, on se bori na Allahovom putu.« Na ovu temu hadis je prenesen i od Omera. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.

1711. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna; kaže: Ispričao nam je Abdul-Vehhab es-Sekafi, prenijevši od Jahjaa b. Seida, on od Muhammeda b. Ibrahima, on od Alkame b. Vekkasa el-Lejsija, a on od Omera b. Hattaba

⁴¹ Muslimani su prvi put ratovali na moru u vrijeme hilafeta Osmana b. Affana a pod komandom Muavije b. Ebu Sufjana. Muavija je još od halife Omera tražio dozvolu da ratuje na moru. Omer mu to nije dozvolio. Kada je na vlast došao Osman on mu je, nakon njegovog upornog insistiranja, to dozvolio. U toj bici na moru učestvovala je i Ummu Haram. Nakon završetka pomorske bitke, vraćajući se u Šam, Ummu Haram je pala s mazge i umrla.

⁴² Zabilježen je u *El-Kutubus-Sitte*.

koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »Djela se prosuđuju prema namjeri, i osobi će pripasti nagrada shodno onome što je naumila. Čija hidžra bude radi Allaha i Njegova Poslanika, njegova hidžra i jeste radi Allaha i Njegova Poslanika, a čija hidžra bude radi ovosvjetske koristi ili radi žene da bi se s njome oženio, njegova hidžra i jeste radi onoga radi čega (ili koga) je učinjena.«

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁴³ Malik b. Enes, Sufjan es-Sevri i drugi imami ovaj hadis su prenijeli od Jahja b. Seida i on nam je isključivo preko njega poznat.

١٧. بَابُ فِي الْغُدُوِّ وَالرَّوَاحِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ *

١٧١٢. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَغُدْوَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ رَوْحَةٌ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا، وَلَقَابُ قَوْسٍ أَحَدَكُمْ أَوْ مَوْضِعٌ يَدِهِ فِي الْجَنَّةِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا. وَلَوْ أَنَّ امْرَأَةً مِنْ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ أَطْلَعَتْ إِلَى الْأَرْضِ لَأَضَاءَتْ مَا بَيْنَهُمَا وَلَمَلَّتْ مَا بَيْنَهُمَا رِيحًا وَلَتَصِفُفُهَا عَلَى رَأْسِهَا خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ *

١٧١٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا الْعَطَافُ بْنُ خَالِدٍ الْمَخْزُومِيُّ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: غُدْوَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا وَمَوْضِعٌ سَوَّطٌ فِي الْجَنَّةِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَأَبِي أَيُّوبَ وَأَنَسٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

١٧١٤. حَدَّثَنَا أَبُو سَعِيدٍ الْأَشَجُّ حَدَّثَنَا أَبُو خَالِدٍ الْأَحْمَرُ عَنْ ابْنِ عَجَلَانَ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَالْحَجَّاجُ عَنِ الْحَكَمِ عَنْ مِقْسَمٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: غُدْوَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ رَوْحَةٌ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَأَبُو حَازِمٍ الَّذِي رَوَى عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ هُوَ الْكُوفِيُّ أَسْمُهُ سَلْمَانٌ وَهُوَ مَوْلَى عَزَّةَ الْأَشَجَعِيَّةِ *

١٧١٥. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ أَسْبَاطٍ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ هِشَامِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي هِلَالٍ عَنْ ابْنِ أَبِي ذُبَابٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: مَرَّ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِشَعْبٍ فِيهِ عَيْنَةٌ مِنْ مَاءٍ عَذْبَةٍ فَأَعَجَبَتْهُ لَطِيبُهَا فَقَالَ: لَوْ اعْتَزَلْتُ النَّاسَ فَأَقَمْتُ فِي هَذَا الشَّعْبِ وَلَنْ أَفْعَلَ حَتَّى أَسْتَاذِنَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَذَكَرَ ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: لَا تَفْعَلْ فَإِنَّ مَقَامَ أَحَدِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَفْضَلُ مِنْ صَلَاتِهِ فِي بَيْتِهِ سَبْعِينَ عَامًا. أَلَا تُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ وَيُدْخِلَكُمْ الْجَنَّةَ؟ اغْزَوْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ. مَنْ قَاتَلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَوَاقَ نَاقَةً وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ *

⁴³ Zabilježen je u *El-Ktubus-Sitte*.

17. O jutarnjem i večernjem izlasku u borbu na Allahovom putu

1712. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hudžr; kaže: Ispričao nam je Ismail b. Dža'fer, prenijevši od Humejda, a on od Enesa, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **»Jutarnji ili večernji izlazak u borbu na Allahovom putu vredniji je od ovog svijeta i onoga što je na njemu. Prostor u Džennetu, koliko luk vaše strijele može poklopiti ili koliko može poklopiti vaša ruka, bolji je od ovog svijeta i onoga što je na njemu. Da stanovnica Dženneta pogleda na Zemlju, osvijetlila bi prostor između istoka i zapada i ispunila bi ga mirisom. A veo koji je na njenoj glavi bolji je od ovoga svijeta i onoga što je na njemu.«** Ovaj hadis je sahihun.⁴⁴

1713. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Ispričao nam je Attaf b. Halid el-Mahzumi, prenijevši od Ebu Hazima, a on od Sehla b. Sa'da es-Saidija, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Jutarnji izlazak u borbu na Allahovom putu bolji je od ovog svijeta i onoga što je na njemu, a i prostor u Džennetu koliko može poklopiti bič bolji je od ovoga svijeta i onoga što je na njemu.«**

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Ebu Hurejrea, Ibn Abbasa, Ebu Ejjuba i Enesa. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁴⁵

1714. ISPRIČAO NAM JE Ebu Seid el-Ešedždž; kaže: Ispričao nam je Ebu Halid el-Ahmer, prenijevši od Ibn Adžlana, on od Ebu Hazima, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Hadždžadž je prenio od Hakema, on od Muksima, on od Ibn Abbasa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **»Jutarnji ili večernji izlazak u borbu na Allahovom putu bolji je od ovog svijeta i onoga što je na njemu.«**

Ovaj hadis je hasenun-garibun. Ebu Hazim koji je prenio od Ebu Hurejrea je Kufijac, ime mu je Selman, bio je štićenik Azze el-Ešdžeija.

1715. ISPRIČAO NAM JE Ubejd b. Esbat b. Muhammed; kaže: Ispričao nam je moj otac, prenijevši od Hišama b. Sa'da, on od Seida b. Ebu Hilala, on od Ibn Ebu Zubaba, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao: Jedan Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, ashab (putujući s ljudima u borbu), prošao je kroz neki klanac u kome je bio izvorčić pitke vode. Zadivivši mu se, reče: Možda bi bilo dobro da se izdvojim od ljudi i ibadetim u ovoj klisuri, međutim, neću dok ne zatražim dozvolu od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Spomenuvši to Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, on mu reče: **»Ne čini to, jer je učešće jednog od vas u borbi na**

⁴⁴ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Buharija i Muslim u *sahihima*, te Ibn Madže u *Sunemu*.

⁴⁵ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

Allahovom putu vrednije od sedamdeset godina njegova ibadeta u kući.⁴⁶ Zar ne želite da vam Allah oprost i uvede vas u Džennet? Borite se na Allahovom putu, jer ko se bude borio na Allahovom putu koliko je vrijeme između dva muženja deve, njemu je Džennet osiguran.« Ovaj hadis je hasenun.⁴⁷

١٨. بَاب مَا جَاءَ أَيُّ النَّاسِ خَيْرٌ *

١٧١٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهْيَعَةَ عَنْ بُكَيْرِ بْنِ الْأَشَجِّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِخَيْرِ النَّاسِ؟ رَجُلٌ مُمَسِّكٌ بِعِنَانِ فَرَسِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ. أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِالَّذِي يَقُولُهُ؟ رَجُلٌ مُعْتَزِلٌ فِي غَنِيمَةٍ يُؤَدِّي حَقَّ اللَّهِ فِيهَا. أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِشَرِّ النَّاسِ؟ رَجُلٌ يُسَالُّ بِاللَّهِ وَلَا يُعْطِي بِهِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَيُرْوَى هَذَا الْحَدِيثُ مِنْ غَيْرِ وَجْهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

18. O tome koji je čovjek najbolji

1716. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Ispričao nam je Ibn Lehi'a, prenijevši od Bukejra b. Ešedždža, on od Ataa b. Jesara, a on od Ibn Abbasa, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »**Hoćete li da vas obavijestim o tome koji je čovjek najbolji? To je čovjek koji drži za uzdu svoga konja u borbi na Allahovom putu.**⁴⁸ **Hoćete li da vas obavijestim o tome ko je (najbolji) poslije njega? To je čovjek koji se povuče za svojim stadom i izvršava svoje obaveze prema Allahu. A hoćete li da vas obavijestim o tome ko je najgori čovjek? To je onaj od koga siromah nešto zatraži, u ime Allaha, a on mu ne da.**«

Ovaj hadis je u ovoj formi hasenun-garibun.⁴⁹ Ovaj hadis je sa više seneda prenesen od Ibn Abbasa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

١٩. بَاب مَا جَاءَ فِيمَنْ سَأَلَ الشَّهَادَةَ *

١٧١٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ مُوسَى عَنْ مَالِكِ بْنِ يُخَامِرٍ السَّكْسَكِيِّ عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ سَأَلَ اللَّهَ الْقَتْلَ فِي سَبِيلِهِ صَادِقًا مِنْ قَلْبِهِ أَعْطَاهُ اللَّهُ أَجْرَ الشَّهِيدِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

⁴⁶ Bilježi Hakim u *Mustedreku* sa senedom od Imrana b. Husajna, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Čovjekovo prisustvo u bojnim redovima na Allahovom putu vrednije je od šezdeset godina ibadeta." Ovaj hadis je vjerodostojan prema kriterijima Buharije i Muslima.

⁴⁷ Bilježi ga i Hakim u *Mustedreku* i kaže da je vjerodostojan prema kriterijima Muslima.

⁴⁸ Borac na Allahovom putu, bez sumnje, spada u najbolju kategoriju Allahovih robova. Ukoliko on krene u boj sa vlastitim konjem, potvrđujući spremnost da na Allahovom putu žrtvuje i sebe i konja, njegov stepen je time još veći.

⁴⁹ Bilježe ga i Nesaija u *Sunenu* i Ibn Hibban u *Sahihu*.

١٧١٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَهْلٍ بْنُ عَسْكَرٍ حَدَّثَنَا الْقَاسِمُ بْنُ كَثِيرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ شَرِيحٍ أَنَّهُ سَمِعَ سَهْلَ بْنَ أَبِي أُمَامَةَ بْنِ سَهْلٍ بْنِ حَنْثَلٍ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ سَأَلَ اللَّهَ الشَّهَادَةَ مِنْ قَلْبِهِ صَادِقًا بَلَغَهُ اللَّهُ مَنَازِلَ الشُّهَدَاءِ وَإِنْ مَاتَ عَلَى فِرَاشِهِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ سَهْلٍ بْنِ حَنْثَلٍ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ شَرِيحٍ. وَقَدْ رَوَاهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صَالِحٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ شَرِيحٍ. وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ شَرِيحٍ يُكْنَى أَبَا شَرِيحٍ وَهُوَ إِسْكَندَرَانِيٌّ. وَفِي الْبَابِ عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ.*

19. O onome ko bude molio Allaha da padne kao šehid

1717. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Ispričao nam je Revh b. Ubade; kaže: Nama je ispričao Ibn Džurejdž, prenijevši od Sulejmana b. Musaa, on od Malika b. Jehamira es-Seksekija, on od Muaza b. Džebela, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »**Ko iskreno, od srca, bude molio Allaha da pogine na Njegovu putu, Allah će mu (makar i ne poginuo) dati nagradu šehida.**« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁵⁰

1718. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Sehl b. Asker; kaže: Ispričao nam je Kasim b. Kesir; kaže: Nama je ispričao Abdur-Rahman b. Šurejh da je čuo Sehla b. Ebu Uamea b. Sehla b. Hunejfa kada priča od svog oca⁵¹, on od svog djeda⁵², a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »**Ko iskreno, od srca, bude molio Allaha da padne kao šehid, Allah će mu podariti stepen šehida taman kad bi u postelji umro.**«

Ovaj hadis, preko Sehla b. Hunejfa, je hasenun-garibun.⁵³ Poznat nam je samo preko Abdur-Rahmana b. Šurejha. Prenio ga je i Abdullah b. Salih od Abdur-Rahmana b. Šurejha. Abdur-Rahmanu b. Šurejhu je nadimak Ebu Šurejh, a on je Iskenderani. Na ovu temu je hadis prenesen i od Muaza b. Džebela.

٢٠. بَابُ مَا جَاءَ فِي الْمَجَاهِدِ وَالْمُكَاتِبِ وَالتَّائِكِ وَعَوْنِ اللَّهِ إِيَّاهُمْ

١٧١٩. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ عَجَلَانَ عَنْ سَعِيدِ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ثَلَاثَةٌ حَقٌّ عَلَى اللَّهِ عَوْنُهُمُ: الْمَجَاهِدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُكَاتِبُ الَّذِي يُرِيدُ الْأَدَاءَ وَالتَّائِكُ الَّذِي يُرِيدُ الْعَفَا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ*

⁵⁰ Bilježe ga i Nesaija u *Sunenu* i Hakim u *Mustedreku*.

⁵¹ Njegov otac se zvao Ebu Uamea Esa'ad b. Sehl. On je vidio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, ali od njega izravno nije slušao hadise.

⁵² Djed mu se zvao Sehl b. Hunejf b. Vahib el-Ensari el-Evsi i on je ashab. Učesnik je Bitke na Bedru. Umro je u Basri.

⁵³ Bilježe ga i Muslim u *Sahihu*, Ebu Davud, Nesaija i Ibn Madže u *sunenima*, te Hakim u *Mustedreku*.

١٧٢٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ مُوسَى عَنْ مَالِكِ بْنِ يُخَاظِرٍ عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ قَاتَلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ مِنْ رَجُلٍ مُسْلِمٍ فَوَاقَ نَافَةً وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ. وَمَنْ جُرِحَ جُرْحًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ لُكِبَ لُكْبَةً فَإِنَّهَا تَجِيءُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَأَعْزَرَ مَا كَانَتْ لَوْنُهَا الزَّعْفَرَانُ وَرِيحُهَا كَالْمِسْكِ. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ *

20. O borcu na Allahovom putu, robu koji želi da se otkupi i onome koji želi da se oženi i Allahovoj pomoći njima

1719. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Ispričao nam je Lejs, prenijevši od Ibn Adžlana, on od Seida el-Makburija, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »Trojicu će Allah sigurno pomoći: borca na Allahovom putu, roba koji hoće da se otkupi i onoga koji želi da se oženi da bi sačuvao svoju čednost.« Ovaj hadis je hasenun.⁵⁴

1720. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Ispričao nam je Revh b. Ubade; kaže: Nama je ispričao Ibn Džurejdž, prenijevši od Sulejmana b. Musaa, on od Malika b. Jehamira, on od Muaza b. Džebela, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »Ko se od muslimana bude borio na Allahovom putu, koliko je vrijeme između dva muzenja deve, Džennet mu je osiguran. Ko bude ranjen ili ozlijeđen u borbi na Allahovom, pojaviće se na Sudnjem danu sa ozljedom iz koje krv obilato teče, čija je boja poput šafrana, a miris poput miska.« Ovaj hadis je sahihun.⁵⁵

٢١. بَاب مَا جَاءَ فِي فَضْلِ مَنْ يُكَلِّمُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ *

١٧٢١. حَدَّثَنَا فُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا يُكَلِّمُ أَحَدٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَنْ يُكَلِّمُ فِي سَبِيلِهِ، إِلَّا جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ اللَّوْنُ لَوْنُ الدَّمِّ وَالرَّيْحُ رِيحُ الْمِسْكِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رُوِيَ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

⁵⁴ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Nesajja i Ibn Madže u *sunenima*, Ibn Hibban u *Sahihu*, te Hakim u *Mustedreku*. Hakim smatra da je ovaj hadis vjerodostojan prema kriterijima Muslima.

⁵⁵ Bilježe ga i Ebu Davud, Nesajja i Ibn Madže u *sunenima*, Ibn Hibban u *Sahihu* te Hakim u *Mustedreku*. Hakim tvrdi da je ovaj hadis sahih po kriterijima Buharije i Muslima.

21. O vrijednostima onoga ko bude ranjen u borbi na Allahovom putu

1721. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Ispričao nam je Abdul-Aziz b. Muhammed, prenijevši od Suhejla b. Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Svako ko bude ranjen na Allahovom putu, a samo Allah zna ko je ranjen na Njegovu putu, doći će na Sudnji dan (a iz rane će mu curiti nešto) poput krvi, a mirisaće poput miska.**«⁵⁶ Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁵⁷ Prenesen je sa više seneda preko Ebu Hurejrea od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

٢٢. بَاب مَا جَاءَ فِي أَيِّ الْأَعْمَالِ أَفْضَلُ *

١٧٢٢. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ حَدَّثَنَا عَبْدُهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو حَدَّثَنَا أَبُو سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَأَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَيُّ الْأَعْمَالِ أَفْضَلُ؟ أَوْ أَيُّ الْأَعْمَالِ خَيْرٌ؟ قَالَ: إِيْمَانٌ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ. قِيلَ: ثُمَّ أَيُّ شَيْءٍ؟ قَالَ: الْجِهَادُ سِتَامَ الْعَمَلِ. قِيلَ: ثُمَّ أَيُّ شَيْءٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: ثُمَّ حَجٌّ مَبْرُورٌ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَى مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

22. O tome koja su djela najvrednija

1722. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Ispričao nam je Abde, prenijevši od Muhammeda b. Amra; kaže: Ispričao nam je Ebu Seleme, prenijevši od Ebu Hurejrea, da je kazao: »**Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o tome koje je djelo navrjednije, ili koje je djelo najbolje, pa je rekao: Vjerovanje u Allaha i Njegova Poslanika. Koje onda, ponovo je upitan: Borba na Allahovom putu; ona je vrhunac dobrih djela, reče on. A koje poslije njega, Allahov Poslaniče, ponovo će neko: On reče: Onda, bez grijeha obavljen hadždž.**« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁵⁸ Prenesen je sa više seneda preko Ebu Hurejrea od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

⁵⁶ Pojavljivanje ranjenog borca s ranom na Sudnjem danu biće zato da mu rana koja curi bude svjedokom pred Allahom, dž.š., da je ranjen na Njegovu putu.

⁵⁷ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima* i Nesaija u *Sunenu*.

⁵⁸ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima* i Nesaija u *Sunenu*.

٢٣. بَابُ أَنَّ أَبْوَابَ الْجَنَّةِ تَحْتَ ظِلَالِ السُّيُوفِ *

١٧٢٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ الضُّبَعِيُّ عَنْ أَبِي عِمْرَانَ الْحَوَظِيِّ عَنْ أَبِي بَكْرٍ بْنِ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ أَبِي بِحَضْرَةِ الْعَدُوِّ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ أَبْوَابَ الْجَنَّةِ تَحْتَ ظِلَالِ السُّيُوفِ. فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ رَثُّ الْهَيْئَةِ: أَأَلَّتْ سَمِعْتَ هَذَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَذْكُرُهُ؟ قَالَ: نَعَمْ. قَالَ فَرَجَعَ إِلَى أَصْحَابِهِ فَقَالَ: أَفَرَأَى عَلَيْكُمُ السَّلَامَ، وَكَمَرَ جَفْنَ سَيْفِهِ فَضْرَبَ بِهِ حَتَّى قُتِلَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ، لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ جَعْفَرِ بْنِ سُلَيْمَانَ. وَأَبُو عِمْرَانَ الْحَوَظِيُّ اسْمُهُ عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ حَبِيبٍ. وَأَبُو بَكْرٍ ابْنُ أَبِي مُوسَى قَالَ أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ هُوَ اسْمُهُ *

23. O tome da su džennetska vrata ispod sjene mačeva

1723. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Ispričao nam je Dža'fer b. Sulejman ed-Dube'i, prenijevši od Ebu Imrana el-Dževnija, a on od Ebu Bekra b. Ebu Musaa el-Eš'arija, koji je kazao: Čuo sam svoga oca kada, pred bitku s neprijateljem, reče: »Džennetska vrata su ispod sjene mačeva. Nato će neki čovjek neugledne vanjštine: A jesi li to ti izravno čuo od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem? Jesam, odgovori on. On se tada, (veli on), vrati svom društvu, nazva im oproštajni selam, slomi korice svoga mača i nastavi da udara njime dok ne poginu.«

Ovaj hadis je hasenun-garibun.⁵⁹ Poznat nam je samo preko Dža'fera b. Sulejmana. Ebu Imranu el-Dževniju je ime Abdul-Melik b. Habib, a Ebu Bekru b. Ebu Musau je, po mišljenju Ahmeda b. Hanbela, tako i ime.

٢٤. بَابُ مَا جَاءَ أَيُّ النَّاسِ أَفْضَلُ *

١٧٢٤. حَدَّثَنَا أَبُو عَمَارٍ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ الْأَوْزَاعِيِّ حَدَّثَنِي الرَّهْرِيُّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَزِيدَ اللَّيْثِيِّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: سَأَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ النَّاسِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: رَجُلٌ يُجَاهِدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ. قَالُوا: أُنْثَى مِنْ؟ قَالَ: مُؤْمِنٌ فِي شَيْبٍ مِنَ الشَّعَابِ يَتَّقِي رَبَّهُ وَيَدْعُ النَّاسَ مِنْ شَرِّهِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

⁵⁹ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Muslim u *Sahihu*.

24. O tome koji je čovjek najvredniji

1724. ISPRIČAO NAM JE Ebu Ammar; kaže: Ispričao nam je Velid b. Muslim, prenijevši od Evzaija, koji je kazao: Ispričao mi je Ez-Zuhri, prenijevši od Ataa b. Jezida el-Lejsija, a on od Ebu Seida el-Hudrija, koji je kazao: »Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o tome koji je čovjek najvredniji, pa je kazao: Borac na Allahovom putu. A ko onda, ponovo upitaše. On reče: Vjernik koji se osami, u kakav klanac, da bi robovao svom Gospodaru i da bi ljude vlastitog zla poštedio.« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁶⁰

٢٥. بَابُ مِنْهُ *

١٧٢٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا نُعَيْمُ بْنُ حَمَادٍ حَدَّثَنَا بَقِيعُ بْنُ الْوَلِيدِ عَنْ بَحِيرِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ عَنِ الْمُقْدَامِ بْنِ مَعْدِي كَرَبَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لِلشَّهِيدِ عِنْدَ اللَّهِ سِتُّ خِصَالٍ: يُغْفَرُ لَهُ فِي أَوَّلِ ذَفْعَةٍ وَيَرَى مَقْعَدَهُ مِنَ الْجَنَّةِ، وَيُجَارُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، وَيَأْمَنُ مِنَ الْفَزَعِ الْأَكْبَرِ، وَيُوضَعُ عَلَى رَأْسِهِ تَاجُ الْوَقَارِ الْيَاقُوتَةُ مِنْهَا خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا، وَيُزَوَّجُ اثْنَتَيْنِ وَسَبْعِينَ زَوْجَةً مِنَ الْخُورِ الْعَيْنِ، وَيُشْفَعُ فِي سَبْعِينَ مِنْ أَقَارِبِهِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ *

١٧٢٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ هِشَامٍ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ قَتَادَةَ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ يَسُرُّهُ أَنْ يَرْجَعَ إِلَى الدُّنْيَا غَيْرَ الشَّهِيدِ فَإِنَّهُ يُحِبُّ أَنْ يَرْجَعَ إِلَى الدُّنْيَا يَقُولُ حَتَّى أُقْتَلَ عَشْرَ مَرَّاتٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ مِمَّا يَرَى مِمَّا أَعْطَاهُ مِنَ الْكِرَامَةِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

١٧٢٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ بِمَعْنَاهُ.

١٧٢٨. حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي الْثَّغَرِ حَدَّثَنَا أَبُو الثَّغَرِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: رِبَاطُ يَوْمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا. وَلِكُرُوحَةٍ يَرُوحُهَا الْعَبْدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ لَغَدْوَةٍ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا. وَمَوْضِعُ سَوْطٍ أَحَدِكُمْ فِي الْجَنَّةِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

١٧٢٩. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُنْكَدِرِ قَالَ: مَرَّ سَلْمَانُ الْفَارَسِيُّ بِشَرْحِبِيلِ بْنِ السَّمْطِ وَهُوَ فِي مِرَابِطٍ لَهُ وَقَدْ شَقَّ عَلَيْهِ وَعَلَى أَصْحَابِهِ فَقَالَ: أَلَا أُحَدِّثُكَ يَا ابْنَ السَّمْطِ بِحَدِيثٍ سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ قَالَ: بَلَى. قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: رِبَاطُ يَوْمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَفْضَلُ وَرَبْمَا قَالَ خَيْرٌ مِنْ صِيَامِ شَهْرٍ وَقِيَامِهِ. وَمَنْ مَاتَ فِيهِ وَفِي فِتْنَةٍ الْقَبْرِ وَلَمْ يَلَمْ لَهُ عَمَلُهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ *

١٧٣٠. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ رَافِعٍ عَنْ سُبَيٍّْ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ لَقِيَ اللَّهَ بِغَيْرِ آثَرٍ مِنْ جِهَادٍ لَقِيَ اللَّهَ وَفِيهِ ثُلْمَةٌ.

⁶⁰ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Buharija i Muslim u *Sahihima*, Ebu Davud, Nesija i Ibn Madže u *sunenima*, te Hakim u *Mustedreku*.

هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الْوَلِيدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ رَافِعٍ. وَإِسْمَاعِيلُ بْنُ رَافِعٍ قَدْ ضَعَفَهُ بَعْضُ أَهْلِ الْحَدِيثِ. وَ سَمِعْتُ مُحَمَّدًا يَقُولُ: هُوَ ثِقَةٌ مُقَارِبُ الْحَدِيثِ. وَقَدْ رَوَى هَذَا الْحَدِيثَ مِنْ غَيْرِ هَذَا الْوَجْهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَحَدِيثُ سَلْمَانَ إِسْنَادُهُ لَيْسَ بِمُتَّصِلٍ. مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنِّكِ لَمْ يَذْكُرْ سَلْمَانَ الْفَارِسِيَّ. وَقَدْ رَوَى هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ أَيُّوبَ بْنِ مُوسَى عَنْ مَكْحُولٍ عَنْ شُرَحْبِيلَ بْنِ السَّمْطِ عَنْ سَلْمَانَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ *

١٧٣١. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ حَدَّثَنِي أَبُو عَقِيلٍ زُهْرَةُ بْنُ مَعْبُدٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ مَوْلَى عُثْمَانَ بْنِ عَفَانَ قَالَ: سَمِعْتُ عُثْمَانَ وَهُوَ عَلَى الْمِنْبَرِ يَقُولُ: إِنِّي كَتَمْتُكُمْ حَدِيثًا سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَرَاهِيَةً تَفَرِّقُكُمْ عَنِّي ثُمَّ بَدَأَ لِي أَنْ أُحَدِّثَكُمْوهُ لِيَخْتَارَ امْرُؤٌ لِنَفْسِهِ مَا بَدَأَ لَهُ. سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: رِبَاطُ يَوْمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ يَوْمٍ فِيمَا سِوَاهُ مِنَ الْمَنَازِلِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. قَالَ مُحَمَّدٌ: أَبُو صَالِحٍ مَوْلَى عُثْمَانَ اسْمُهُ ثَرْكَانُ *

١٧٣٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ وَأَحْمَدُ بْنُ نَصْرِ النَّيْسَابُورِيُّ وَغَيْرُ وَاحِدٍ قَالُوا: حَدَّثَنَا صَفْوَانُ بْنُ عَيْسَى حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَعْدَانَ عَنِ الْقَعْقَاعِ بْنِ حَكِيمٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا يَجِدُ الشَّهِيدُ مِنْ مَسِّ الْقَتْلِ إِلَّا كَمَا يَجِدُ أَحَدُكُمْ مِنْ مَسِّ الْقَرَصَةِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ صَحِيحٌ *

١٧٣٣. حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ أَبِي بَرْكٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ حَمِيلٍ عَنِ الْقَاسِمِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَيْسَ شَيْءٌ أَحَبَّ إِلَيَّ اللَّهُ مِنْ قَطْرَتَيْنِ وَأَثَرَيْنِ: قَطْرَةٌ دُمُوعٍ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَقَطْرَةٌ دَمٍ تُهْرَاقُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ. وَأَمَّا الْأَثَرَانِ فَأَثَرٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأَثَرٌ فِي فَرِيضَةٍ مِنْ فَرَائِضِ اللَّهِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ *

25. O istoj temi

1725. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Abdur-Rahman; kaže: Ispričao nam je Nuajm b. Hammad; kaže: Nama je ispričao Bekije b. Velid, prenijevši od Behira b. Seida, on od Halida b. Ma'dana, a on od Mikdama b. Madi Jekriba, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »Šehid će kod Allaha imati šest odlika: biće mu oprošteni grijesi s prvom kaplju krvi, biće mu pokazano njegovo mjesto u Džennetu, biće sačuvan od kaburske patnje, biće siguran od najvećeg užasa⁶¹, biće mu na glavu stavljena kruna dostojanstva, a jedan njen dragulj je bolji od ovoga svijeta i onoga što je na njemu, biće oženjen sa sedamdeset i dvije hurije i moći će se zauzeti za sedamdeset svojih rođaka.« Ovaj hadis je hasenun-sahihu-garibun.⁶²

1726. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Muaz b. Hišam; kaže: Meni je ispričao moj otac, prenijevši od Katadea, koji je rekao: Ispričao nam je Enes b. Malik koji je kazao da je Allahov Poslanik,

⁶¹ Najvećim užasom se smatra onaj moment kada će Svevišnji Allah narediti da stanovnici Džehennema budu povedeni u Džehennem. U tom pogledu ima i drugih tumačenja.

⁶² Bilježi ga i Ibn Madže u *Sunenu*.

sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Nijedan stanovnik Dženneta neće poželjeti da se vrati na ovaj svijet osim šehida. On će poželjeti da se vrati na ovaj svijet kako bi poginuo deset puta na Allahovom putu nakon što vidi kakve mu je počasti Allah dao.**« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁶³

1727. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Muhammed b. Dža'fer; kaže: Nama je ispričao Šu'be, prenijevši od Katadea, on od Enesa a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično prethodnom hadisu.**

1728. ISPRIČAO NAM JE Ebu Bekr b. Ebu Nadr; kaže: Ispričao mi je Ebu Nadr; kaže: Nama je ispričao Abdur-Rahman b. Abdullah b. Dinar, prenijevši od Ebu Hazima, a on od Sehla b. Sa'da, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »**Jedan dan proveden na vojnom položaju na Allahovom putu bolji je od ovoga svijeta i onoga što je na njemu. Večernji ili jutarnji izlazak u borbu na Allahovom putu bolji je od ovoga svijeta i onoga što je na njemu. Prostor u Džennetu, koliko može poklopiti bič jednog od vas, bolji je od ovoga svijeta i onoga što je na njemu.**« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁶⁴

1729. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Ispričao nam je Sufjan; kaže: Nama je ispričao Muhammed b. Munkedir i kazao: Prošao je Selman el-Farisi pored Šurehbila b. Simta, koji bijaše na vojnom položaju, a kome je već bilo dojadilo kao i njegovim drugovima, pa je kazao: Ibn Simte, hoćeš li da ti ispričam hadis koji sam čuo od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem? Hoću, reče, a on nastavi: Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je kazao: »**Jedan dan proveden na vojnom položaju na Allahovom putu vredniji je, ili je kazao, bolji je od posta i ibadeta mjesec dana. Ko umre u tom danu (dok je na vojnom položaju) biće sačuvan kaburskog azaba, a njegova dobra djela će mu se uvećavati do Sudnjeg dana.**« Ovaj hadis je hasenun.⁶⁵

1730. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hudžr; kaže: Ispričao nam je Velid b. Muslim, prenijevši od Ismaila b. Rafi'a, on od Sumejja⁶⁶, on od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Ko sretne Allaha bez traga borbe na Allahovom putu, sreće Ga a pri sebi će imati manjkavost (nedostatak).**«

⁶³ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

⁶⁴ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

⁶⁵ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Muslim u *Sahihu*, Nesaija u *Sunenu* i Ibn Hibban u *Sahihu*.

⁶⁶ Sumejj, štićenik Ebu Bekra b. Abdur-Rahmana b. Harisa b. Hišama, pouzdan je prenosilac. Pripadao je šestoj generaciji.

Ovaj hadis Velida b. Muslima preko Ismaila b. Rafi'a je garibun.⁶⁷ Neki su hadiski učenjaci Ismaila b. Rafi'a smatrali slabim ravijom. Čuo sam Muhammeda (Buhariju) kada kaže da je on pouzdan ravija i osrednji u prenošenju hadisa. Ovaj hadis je i drugim senedima prenesen od od Ebu Hurejrea, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Sened hadisa koji prenosi Selman nije spojen, jer Muhammed b. Munkedir nije zatekao Selmana el-Farisija. Ovaj hadis je prenesen i od Ejžuba b. Musaa, on od Mekhula, on od Šurehbila b. Simta, on od Selmana, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično prethodnom hadisu.

1731. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Ali el-Hallal; kaže: Ispričao nam je Hišam b. Abdul-Melik; kaže: Nama je ispričao Lejs b. Sa'd; kaže: Meni je ispričao Ebu Akil Zuhre b. Ma'bed, prenijevši od Ebu Saliha, štićenika Osmana b. Affana, koji je kazao: Čuo sam Osmana kada je 'sa minbera rekao: Skrivao sam od vas jedan hadis, koji sam čuo od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, iz bojazni da ne odete od mene⁶⁸, a onda sam shvatio da treba da vam ga kažem pa neka svako odabere ono što smatra da je za njega dobro. Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je kazao: **»Jedan dan bdijenja na granici na Allahovom putu bolji je od hiljadu dana.«** Ovaj hadis je u ovoj formi hasenun-garibun.⁶⁹ Muhammed (Buharija) veli da je Ebu Salihu, štićeniku Osmanovom, ime Turkan.

1732. ISPRIČALI SU NAM Muhammed b. Beššar, Ahmed b. Nasr en-Nejsaburi i drugi i kazali: Ispričao nam je Safvan b. Isa; kaže: Nama je ispričao Muhammed b. Adžlan, prenijevši od Ka'ka'a b. Hakima, on od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Šehid pogibiju osjeti tako kao neki od vas štipanje.«** Ovaj hadis je hasenun-garibun-sahihun.⁷⁰

1733. ISPRIČAO NAM JE Zijad b. Ejžub; kaže: Ispričao nam je Jezid b. Harun; kaže: Nama je ispričao Velid b. Džemil, prenijevši od Kasima Ebu Abdur-Rahmana, on od Ebu Uamea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **»Allahu nema ništa draže od dvije kapi i dva traga: kapi suze zbog straha od Allaha i kapi krvi koja se prolije na Allahovom putu. Što se tiče dva traga, to su: trag borbe na Allahovom putu i trag (koji ostane) prilikom izvršenja jednog od Allahovih fardova.«** Ovaj hadis je hasenun-garibun.⁷¹

⁶⁷ Bilježi ga i Ibn Madže u *Sunenu*.

⁶⁸ Iz bojazni, kad shvatite kolika nagrada čeka onoga ko je na vojnom položaju, da svi ne odete tamo i mene ostavite samog.

⁶⁹ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, te Nesaija i Ibn Madže u *sunenima*.

⁷⁰ Bilježe ga i Nesaija i Ibn Madže u *sunenima*, te Ibn Hibban u *Sahihu*.

⁷¹ Bilježi ga i Dija el-Makdisi.

كِتَابُ الْجِهَادِ

عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

١. بَابُ فِي أَهْلِ الْعُذْرِ فِي الْقُعُودِ *

١٧٣٤. حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ الْجَهْظِيُّ حَدَّثَنَا الْمُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: ائْتُونِي بِالْكَتِفِ أَوْ اللَّوْحِ، فَكَتَبَ: لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ، وَعَمَرُوا بَنُ أُمَّ مَكْتُومٍ خَلْفَ ظَهْرِهِ فَقَالَ: هَلْ لِي مِنْ رُخْصَةٍ؟ فَتَزَلْتُ (غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ). وَفِي الْبَابِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ وَجَابِرٍ وَزَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ سُلَيْمَانَ التَّيْمِيِّ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ. وَقَدْ رَوَى شُعْبَةُ وَالتَّوْرِيُّ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ هَذَا الْحَدِيثَ *

POGLAVLJA O DŽIHADU

od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

1. O onima koji opravdano izostaju od borbe

1734. ISPRIČAO NAM JE Nasr b. Ali el-Džehdami; kaže: Ispričao nam je Mu'temir b. Sulejman, prenijevši od svog oca, on od Ebu Ishaka, a on od Beraa b. Aziba, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao. »Donesite mi dasku ili ploču, (pošto mu donesoše)⁷², on naredi da se napiše: Vjernici koji se ne bore nisu jednaki (onima koji se bore na Allahovom putu). Amr b. Umme Maktum⁷³, koji se nalazio iza njegovih leđa, upita: Imam li ja olakšicu u tome, pa je objavljeno: (osim onih koji su za borbu nesposobni)⁷⁴.«

⁷² Naredio je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, Zejdu b. Harisu da mu donese dasku ili ploču. Pošto mu je donio, on mu naredi da spomenuto napiše.

⁷³ Amr b. Umme Maktum je bio potpuno slijep.

⁷⁴ Sur *En-Nisa*, 95. ajet.

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ibn Abbasa, Džabira i Zejda b. Sabita. Ovaj hadis Sulejmana et-Tejmija preko Ebu Ishaka je hasenun-sahihun-garibun.⁷⁵ I Šu'be i Es-Sevri su, od Ebu Ishaka, prenijeli ovaj hadis.

٢. بَاب مَا جَاءَ فِيمَنْ خَرَجَ إِلَى الْغَزْوِ وَتَرَكَ أَبَوَيْهِ *

١٧٣٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ سُفْيَانَ وَشُعْبَةَ عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ عَنْ أَبِي الْعَبَّاسِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْتَأْذِنُهُ فِي الْجِهَادِ، فَقَالَ: أَلَاكَ وَالِدَانِ؟ قَالَ: نَعَمْ. قَالَ: فَفِيهِمَا فَجَاهِدْ. وَفِي الْبَابِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَأَبُو الْعَبَّاسِ هُوَ الشَّاعِرُ الْأَعْمَى الْمَكِّيُّ، وَاسْمُهُ السَّائِبُ بْنُ فَرُّوخَ *

2. O onome koji krene u borbu, a ostavi roditelje

1735. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Jahja b. Seid, prenijevši od Sufjana i Šu'bea, njih dvojica od Habiba b. Ebu Sabita, on od Ebu Abbasa, a on od Abdullaha b. Amra, koji je kazao: »**Dode neki čovjek**⁷⁶ **Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i zatraži od njega dozvolu da ide u borbu na Allahovom putu. On upita: A imaš li roditelje? Imam, odgovori, a on će na to: Za njih se ti bori.**«

Na ovu temu prenesen je hadis i od Ibn Abbasa. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁷⁷ Ebu Abbas je slijepi pjesnik iz Mekke, a zvao se Saib b. Ferruh.

٣. بَاب مَا جَاءَ فِي الرَّجُلِ يُبْعَثُ سَرِيَّةً وَحْدَهُ *

١٧٣٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا الْحَجَّاجُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ: قَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ فِي قَوْلِهِ: (أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ) قَالَ: عَبْدُ اللَّهِ بْنُ حُذَافَةَ بْنُ قَيْسِ بْنِ عَدِيٍّ السَّهْمِيُّ بَعَثَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى سَرِيَّةٍ. أَخْبَرَنِيهِ يَعْلَى بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ ابْنِ جُرَيْجٍ *

3. O čovjeku koji je poslan sam kao izvidnica

1736. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Jahja; kaže: Ispričao nam je Hadždžadž b. Muhammed i kazao da je Ibn Džurejdž o riječima Uzvišenog: »**Pokoravajte se Allahu i pokoravajte se Poslaniku i predstavnicima**

⁷⁵ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Buharija i Muslim u *sahihima*, Nesaija u *Sunenu* i Ibn Hibban u *Sahihu*.

⁷⁶ Ibn Hadžer el-Askalani pretpostavlja da je to bio Džahime b. Abbas b. Mirdas.

⁷⁷ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*, te Ebu Davud i Nesaija u *sunenima*.

vašim« rekao da se odnose na Abdullaha b. Huzafea b. Kajsa b. Adija es-Sehmija, koga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao samoga kao izvidnicu.« O ovome me je (veli Ibn Džurejdž) obavijestio Ja'la b. Muslim, prenijevši od Seida b. Džubejra, a on od Ibn Abbasa.

Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.⁷⁸ Poznat je samo preko Ibn Džurejdža.

٤. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ أَنْ يُسَافِرَ الرَّجُلُ وَحْدَهُ *

١٧٣٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الضَّبِّيُّ الْبَصْرِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَاصِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَوْ أَنَّ النَّاسَ يَعْلَمُونَ مَا أَعْلَمُ مِنَ الْوَحْدَةِ مَا سَرَى رَاكِبٌ بَلِيلٌ يَغْنِي وَحْدَهُ *
١٧٣٨. حَدَّثَنَا إِسْحَقُ بْنُ مُوسَى الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا مَعْنٌ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ حَرْمَلَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: الرَّاَكِبُ شَيْطَانٌ وَالرَّاكِبَانِ شَيْطَانَانِ وَالثَّلَاثَةُ رَكْبٌ. حَدِيثُ ابْنِ عُمَرَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ، لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ مِنْ حَدِيثِ عَاصِمٍ. وَهُوَ ابْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ زَيْدٍ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ. وَحَدِيثُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ حَدِيثٌ أَحْسَنُ.

4. Pokuđeno je da neko putuje sam

1737. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Abde ed-Dabbi, el-Basri; kaže: Ispričao nam je Sufjan, prenijevši od Asima b. Muhammeda, on od svog oca, a on od Ibn Omera, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »Kad bi ljudi o samoći znali ono što ja znam, konjanik ne bi noću putovao, (tj. sam).«⁷⁹

1738. ISPRIČAO NAM JE Ishak b. Musa el-Ensari; kaže: Ispričao nam je Ma'n; kaže: Nama je ispričao Malik, prenijevši od Abdur-Rahman b. Harmelea, on od Amra b. Šuajba, on od svog oca, a on od svog djeda, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »Uz jednog putnika je jedan šejtan, uz dvojicu su dva šejtana a trojica su već skupina.«⁸⁰

⁷⁸ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Buharija i Muslim u *sahihima*.

⁷⁹ Nije preporučljivo putovati sam, ni danju ni noću, a pogotovo noću. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u ovom hadisu spominje konjanika zbog toga što ljudi obično putuju na konju, u današnje vrijeme u autu ili kakvom drugom prevoznom sredstvu.

⁸⁰ Šejtan je daleko aktivniji u nastojanju da zavede i na zlo nagovori osobe kada su same. Kad su u pitanju grupe, njegove su mogućnosti, u tom pogledu, daleko manje. El-Mubarekfori veli da je Mazhar kazao: To znači da je jednoj i dvjema osobama zabranjeno da same idu na put. Ko tako postupi, poslušao je šejtana, a ko ga posluša, kao da je on. U *Šerhus-Sunne* stoji da šejtan oblijeće oko jednog i oko dvojice, a kad su trojica, oni su već skupina, a skupinu on ne salijeće.

Ibn Omerov hadis je hasenun-sahihun.⁸¹ U ovoj formi nam je poznat samo preko Asima, a on je Ibn Muhammed b. Zejd. b. Abdullah b. Omer. Hadis Abdullaha b. Amra je bolji.

٥. باب مَا جَاءَ فِي الرُّخْصَةِ فِي الْكَذِبِ وَالْخَدِيعَةِ فِي الْحَرْبِ *

١٧٣٩. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ وَتَضَرُّ بْنُ عَلِيٍّ قَالَا: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْحَرْبُ خُدْعَةٌ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَلِيٍّ وَزَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ وَعَائِشَةَ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَأَسْمَاءَ بِنْتِ يَزِيدَ وَكَعْبَ بْنَ مَالِكٍ وَأَنَسَ بْنَ مَالِكٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

5. O dopuštenosti laži i varke u ratu

1739. ISPRIČALI SU NAM Ahmed b. Meni' i Nasr b. Ali; kažu: Ispričao nam je Sufjan, prenijevši od Amra b. Dinara koji je čuo Džabira b. Abdullaha koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »Rat je varka«⁸²

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Alije, Zejda b. Sabita, Aiše, Ibn Abbasa, Ebu Hurejrea, Esme bint Jezid, Ka'ba b. Malika i Enesa b. Malika. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁸³

٦. باب مَا جَاءَ فِي غَزَوَاتِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَمْ غَزَا *

١٧٤٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جُرَيْجٍ وَأَبُو دَاوُدَ قَالَا: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ: كُنْتُ إِلَى حَنْبِ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ فَقِيلَ لَهُ: كَمْ غَزَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ غَزْوَةٍ؟ قَالَ: تِسْعَ عَشْرَةَ. فَقُلْتُ: كَمْ غَزَوْتَ أَنْتَ مَعَهُ؟ قَالَ: سَبْعَ عَشْرَةَ. قُلْتُ: أَيُّتَهُنَّ كَانَ أَوَّلُ؟ قَالَ: ذَاتُ الْعُسَيْرِ أَوِ الْعُسَيْرَةِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ ~1

6. O Vjerovjesnikovim, sallallahu alejhi ve sellem, vojnim pohodima i o tome koliko je pohoda imao

1740. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Ispričali su nam Vehb b. Džerir i Ebu Davud i kazali: Ispričao nam je Šu'be, prenijevši od Ebu Ishaka koji je kazao: Bio sam pored Zejda b. Erkama, kada ga neko upita:

⁸¹ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Buharija u *Sahihu* i Ibn Madže u *Sunenu*.

⁸² Učenjaci su jednoglasni u mišljenju da je varka u ratu dozvoljena. Većina učenjaka smatra da je i laž u ratu, također, dozvoljena.

⁸³ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Buharija i Muslim u *sahihima* i Ebu Davud u *Sunenu*.

Koliko je vojnih pohoda vodio Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem? »Devetnaest odgovori on. A u koliko si ti sa njim učestvovao, upitah. U sedamnaest, reče on. Koji od njih je bio prvi, upitah. Onaj na Ušejri⁸⁴, ili je kazao, Usejri.« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁸⁵

٧. بَاب مَا جَاءَ فِي الصَّفِّ وَالتَّعَبُّةِ عِنْدَ الْقِتَالِ *

١٧٤١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حُمَيْدٍ الرَّازِيُّ حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بْنُ الْفَضْلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَقَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ قَالَ: عَبَّأَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِبَدْرٍ لَيْلًا. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَسَأَلْتُ مُحَمَّدَ بْنَ إِسْمَاعِيلَ عَنْ هَذَا الْحَدِيثِ فَلَمْ يَعْرِفْهُ وَقَالَ: مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَقَ سَمِعَ مِنْ عِكْرِمَةَ وَحِينَ رَأَيْتُهُ كَانَ حَسَنَ الرَّأْيِ فِي مُحَمَّدِ بْنِ حُمَيْدٍ الرَّازِيِّ ثُمَّ ضَعَفَهُ بَعْدُ.

7. O raspoređivanju i popunjavanju bojnih redova u borbi

1741. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Humejd er-Razi; kaže: Ispričao nam je Seleme b. Fadl, prenijevši od Muhammeda b. Ishaka, on od Ikrima, on od Ibn Abbasa, a on od Abdur-Rahmana b. Avfa, da je kazao: »Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nas je na Bedru rasporedio noću.«

Na ovu temu prenesen je hadis i od Ebu Ejjuba. Ovaj hadis je garibun.⁸⁶ Poznat nam je samo u ovoj formi. Upitao sam Muhammeda b. Ismaila o ovom hadisu pa ga nije znao. On kaže: Muhammed b. Ishak je od Ikrima slušao hadise. Kad sam ga sreo, on je o Muhammedu b. Humejdu er-Raziju imao pozitivno mišljenje. Kasnije ga je smatrao slabim ravijom.

٨. بَاب مَا جَاءَ فِي الدُّعَاءِ عِنْدَ الْقِتَالِ *

١٧٤٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي خَالِدٍ عَنْ ابْنِ أَبِي أَوْفَى قَالَ: سَمِعْتُهُ يَقُولُ, يَعْينِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَدْعُو عَلَى الْأَحْزَابِ فَقَالَ: اللَّهُمَّ مُنْزِلَ الْكِتَابِ سَرِيعِ الْحِسَابِ اهْزِمِ الْأَحْزَابَ وَرَزَلْهُمْ. وَفِي الْبَابِ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

⁸⁴ Ušejra je mjesto u dolini Jembu'a. U toj dolini se nalazi i Bedr. Hoće da kaže da je prvi pohod u kome je učestvovao s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, bio Bitka na Bedru.

⁸⁵ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

⁸⁶ Ovaj hadis je, po ocjeni hadiskih učenjaka, slab. U njegovu senedu je Muhammed b. Humejd er-Razi koji je kao ravija slab.

8. O dovi prilikom borbe

1742. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Ispričao nam je Jezid b. Harun; kaže: Nama je ispričao Ismail b. Ebu Halid, prenijevši od Ibn Ebu Evfaa⁸⁷ koji je kazao: »Čuo sam ga tj. Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kada u dovi traži poraz saveznika riječima: Allahu, Koji si objavio Knjigu i Koji ćeš brzo svesti račun, porazi saveznike i uzdrmaj ih.«⁸⁸ Na ovu temu prenesen je hadis i od Ibn Mesuda. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁸⁹

٩. بَاب مَا جَاءَ فِي الْأَلْوِيَةِ *

١٧٤٣. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ وَ مُحَمَّدٌ بْنُ عَمْرِو بْنِ الْوَلِيدِ الْكِنْدِيُّ وَمُحَمَّدُ بْنُ رَافِعٍ قَالُوا: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ عَنْ شَرِيكَ عَنْ عَمَّارٍ هُوَ الدُّهْنِيُّ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ مَكَّةَ وَلِوَاؤُهُ أَيْصُ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ، لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ يَحْيَى بْنِ آدَمَ عَنْ شَرِيكَ. وَسَأَلْتُ مُحَمَّدًا عَنْ هَذَا الْحَدِيثِ فَلَمْ يَعْرِفْهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ يَحْيَى بْنِ آدَمَ عَنْ شَرِيكَ. وَقَالَ غَيْرُ وَاحِدٍ عَنْ شَرِيكَ عَنْ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ مَكَّةَ وَعَلَيْهِ عِمَامَةٌ سَوْدَاءُ. قَالَ مُحَمَّدٌ: وَالْحَدِيثُ هُوَ هَذَا وَالْدُّهْنُ بَطْنٌ مِنْ بَجِيلَةَ وَعَمَّارُ الدُّهْنِيُّ هُوَ عَمَّارُ بْنُ مُعَاوِيَةَ الدُّهْنِيُّ، وَيَكْنَى أَبَا مُعَاوِيَةَ، وَهُوَ كُوفِيٌّ ثِقَةٌ عِنْدَ أَهْلِ الْحَدِيثِ *

9. O tome šta je došlo o bajracima

1743. ISPRIČALI SU NAM Ebu Kurejb, Muhammed b. Omer b. Velid el-Kindi i Muhammed b. Rafi' i kazali: Ispričao nam je Jahja b. Adem, prenijevši od Šerika, on od Ammara ed-Duhnija, on od Ebu Zubejra, a on od Džabira: »Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je (prilikom oslobođenja Mekke) ušao u Mekku sa bijelim bajrakom.«

Ovaj hadis je garibun.⁹⁰ Poznat nam je samo preko Jahjaa b. Adema od Šerika. Pitao sam Muhammeda (Buhariju) o ovom hadisu, pa ga je poznavao samo preko Jahjaa b. Adema od Šerika. Drugi su kazali: Prenio je Šerik od Ammara, on od Ebu Zubejra, a on od Džabira: »Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je ušao u Mekku, a na glavi je imao crni saruk«

⁸⁷ Abdullah b. Ebu Evfa Alkame b. Halid b. Haris el-Eslemi poznati je ashab, učesnik prisege na Hudejbiji. Umro je 87. godine po Hidžri. Posljednji je ashab koji je živio u Kufi.

⁸⁸ Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je ovakvu dovu uputio na Hendeku. Uzvišeni Allah mu je uslišao dovu. Na saveznike je poslao vojsku meleka i vjetar što ih je natjeralo na bijeg. Uzvišeni Allah u 9. ajetu sure *El-Ahzab* kaže: "O vjernici, sjetite se Allahove milosti prema vama kada su do vas vojske došle, pa smo Mi protiv njih vjetar poslali, i vojske koje vi niste vidjeli, a Allah dobro vidi šta vi radite."

⁸⁹ Bilježe ga svi u *El-Kutubus-Sitte*, osim Ebu Davuda.

⁹⁰ Bilježe ga i Ebu Davud, Nesaija i Ibn Madže u *sunenima*.

Muhammed veli: Ovo je taj (upamćeni) hadis, a Duhn je plemo Bedžila.⁹¹ Ammar ed-Duhni je Ammar b. Muavija ed-Duhni. Nadimak (po djetetu) mu je Ebu Muavija. On je Kufijac i, po ocjeni hadiskih učenjaka, pouzdan je ravija.

١٠. بَاب مَا جَاءَ فِي الرَّايَاتِ *

١٧٤٤. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ زَكَرِيَّا بْنُ أَبِي زَائِدَةَ حَدَّثَنَا أَبُو يَعْقُوبَ الثَّقَفِيُّ حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ عُبَيْدٍ مَوْلَى مُحَمَّدِ بْنِ الْقَاسِمِ قَالَ: بَعَثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْقَاسِمِ إِلَى الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ أَسْأَلُهُ عَنْ رَأْيَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: كَانَتْ سَوْدَاءَ مُرَبَّعَةً مِنْ ثَمَرَةٍ. وَفِي الْأَبِّابِ عَنْ عَلِيٍّ وَالْحَارِثِ بْنِ حَسَّانَ وَابْنِ عَبَّاسٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ ابْنِ أَبِي زَائِدَةَ. وَأَبُو يَعْقُوبَ الثَّقَفِيُّ اسْمُهُ إِسْحَقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ. وَرَوَى عَنْهُ أَيْضًا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى *
١٧٤٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ رَافِعٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ إِسْحَقَ هُوَ السَّالِحَانِيُّ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ حَيَّانَ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا مِجْلَزٍ لَاحِقَ يَحْيَى حَدَّثَنَا عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: كَانَتْ رَأْيَةُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَوْدَاءَ، وَلَوَاؤُهُ أَيْضًا. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ مِنْ حَدِيثِ ابْنِ عَبَّاسٍ *

10. Poglavlje o zastavama

1744. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Mani'; kaže: Ispričao nam je Jahja b. Zekerijja b. Ebu Zaide; kaže: Nama je ispričao Ebu Jakub es-Sekafi; kaže: Nama je ispričao Junus b. Ubejd, štićenik Muhammeda b. Kasima, koji je kazao: Poslao me Muhammed b. Kasim Berau b. Azibu da ga upitam o zastavi Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je kazao: **»Bila je crna, četvrtastog oblika, od vunena štofa, sa crnim i bijelim prugama.«**⁹²

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Alije, Harisa b. Hassana i Ibn Abbasa. Ovaj hadis je hasenun-garibun.⁹³ Poznat nam je samo preko Ibn Ebu Zaide. Ebu Jakubu es-Sekafiju ime je Ishak b. Ibrahim. Od njega je također hadise prenosio i Ubejdullah b. Musa.

1745. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Rafi'; kaže: Ispričao nam je Jahja b. Ishak, a on je es-Salihani; kaže: Ispričao nam je Jezid b. Hajjan i kazao: Čuo sam Ebu Midžleza Lahika b. Humejda kad priča od Ibn Abbasa da je kazao: **»Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, zastava bila je crna,⁹⁴ a bajrak bijel.«**⁹⁵

⁹¹ Bedžila je arapsko pleme iz Jemena.

⁹² Poput leopardove kože.

⁹³ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ebu Davud i Ibn Madže u *sunenima*.

⁹⁴ Kad se gleda iz daleka, izgledala je crna iako nije bila čisto crna jer je imala na sebi bijele pruge. Izgledala je poput leopardove kože.

⁹⁵ Po mišljenju En-Nevevija bajrakom su nazivali malu zastavu a zastavom veliku zastavu.

١١. بَاب مَا جَاءَ فِي الشَّعَارِ *

١٧٤٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنِ الْمُهَلَّبِ بْنِ أَبِي صُفْرَةَ عَنْ سَمْعِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: إِنْ بَيَّتَكُمْ الْعَدُوُّ فَقُولُوا حِمٌّ لَا يُنْصَرُونَ. وَفِي الْبَابِ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ. وَهَكَذَا رَوَى بَعْضُهُمْ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ مِثْلَ رِوَايَةِ الثَّوْرِيِّ. وَرَوَى عَنْهُ عَنِ الْمُهَلَّبِ بْنِ أَبِي صُفْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُرْسَلًا.

١٧٤٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنِ الْمُهَلَّبِ بْنِ أَبِي صُفْرَةَ عَنْ سَمْعِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: إِنْ بَيَّتَكُمْ الْعَدُوُّ فَقُولُوا حِمٌّ لَا يُنْصَرُونَ. وَفِي الْبَابِ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ. وَهَكَذَا رَوَى بَعْضُهُمْ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ مِثْلَ رِوَايَةِ الثَّوْرِيِّ. وَرَوَى عَنْهُ عَنِ الْمُهَلَّبِ بْنِ أَبِي صُفْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُرْسَلًا *

11. Poglavlje o lozinci u ratu

1746. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan ; kaže: Ispričao nam je Veki'; kaže: Nama je ispričao Sufjan, prenijevši od Ebu Ishaka, on od Muhelleba b. Ebu Sufrea, a on od onoga koji je čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je kazao: »Ako vas neprijatelj napadne noću, neka vam lozinka (znak raspoznavanja) budu, riječi: Hamim, la junsarun (Tako mi Allaha, niko im u pomoć neće priteći).«⁹⁷

Na ovu temu prenesen je hadis i od Selemea b. Ekvea. Tako su neki od Ebu Ishaka prenijeli slično Es-Sevrijevoj predaji. Prenio je (Ebu Ishak) od njega, on od Muhelleba b. Ebu Sufrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, mursel predaju.

١٢. بَاب مَا جَاءَ فِي صِفَةِ سَيْفِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

١٧٤٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ شُجَاعٍ الْبَغْدَادِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو عُبَيْدَةَ الْحَدَّادُ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ سَعْدٍ عَنِ ابْنِ سِيرِينَ قَالَ: صَنَعْتُ سَيْفِي عَلَى سَيْفِ سَمُرَةَ وَزَعَمَ سَمُرَةُ أَنَّهُ صَنَعَ سَيْفَهُ عَلَى سَيْفِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَكَانَ حَنْفِيًّا. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَقَدْ تَكَلَّمَ يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ الْقَطَّانُ فِي عُثْمَانَ بْنِ سَعْدٍ الْكَاتِبِ وَضَعْفُهُ مِنْ قِبَلِ حَفْظِهِ *

⁹⁶ Bilježe ga i Ibn Madže u *Sunenu*, Hakim u *Mustedreku* i Buharija u *Tarihul-Kebiru*.

⁹⁷ Ovaj hadis je dokaz da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u ratu određivao lozinku, znak međusobnog raspoznavanja, u slučaju da neprijatelj iznenadi i napadne noću. Ta lozinka nije bila uvijek ista. Ona se, iz bitke u bitku, mijenjala.

12. O opisu mača Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

1747. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Šudža' el-Bagdadi⁹⁸; kaže: Ispričao nam je Ebu Ubejde el-Haddad⁹⁹, prenijevši od Osmana b. Sa'da,¹⁰⁰ a on od Ibn Sirina koji je kazao: »Ja sam svoj mač napravio prema Semureovom, a Semure tvrdi da je svoj mač napravio prema maču Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a bio je oblika mačeva kakve je pravilo pleme Benu Hanife.«

Ovaj hadis je garibun. Poznat nam je samo u ovoj formi. Jahja b. Seid el-Kattan je kritikovao Osmana b. Seida el-Katiba. Smatrao ga je slabim ravijom i to u pogledu njegova pamćenja.

١٣. بَاب فِي الْفِطْرِ عِنْدَ الْقِتَالِ *

١٧٤٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ عَطِيَّةَ بْنِ قَيْسٍ عَنْ قَزَعَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: لَمَّا بَلَغَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ الْفَتْحِ مَرَّ الظُّهْرَانِ فَأَذَنَّا بِلِقَاءِ الْعَدُوِّ فَأَمَرْنَا بِالْفِطْرِ فَأَفْطَرْنَا أَجْمَعُونَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

13. O prekidanju posta u borbi

1748. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed b. Musa; kaže: Ispričao nam je Abdullah b. Mubarek; kaže: Nama je ispričao Seid b. Abdul-Aziz, prenijevši od Atijjea b. Kajsja, on od Kazea¹⁰¹, a on od Ebu Seida el-Hudrija, koji je kazao: »Pošto Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, u godini u kojoj je oslobođena Mekka, stiže do doline Ez-Zahran¹⁰², upozna nas o susretu sa neprijateljem i naredi nam da prekinemo post, i svi smo prekinuli post.«¹⁰³ Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁰⁴

⁹⁸ Muhammed b. Šudža' el-Bagdadi el-Mirvezi je pouzdan ravija. Pripadao je desetoj generaciji.

⁹⁹ Ebu Ubejdu el-Haddadu ime je Abdul-Vahid b. Vasil es-Sedusi. Pouzdan je ravija. Pripadao je devetoj generaciji.

¹⁰⁰ Ebu Bekr Osman b. Sa'd et-Tejmi el-Basri je slab ravija. Pripadao je petoj generaciji.

¹⁰¹ Kazea b. Jahja el-Basri je pouzdan ravija. Pripadao je trećoj generaciji.

¹⁰² Mjesto Merr u dolini Ez-Zahran koja se nalazi između Mekke i Asfana.

¹⁰³ Iz ovog hadisa da se zaključiti da je u borbi efedalnije prekinuti post uz ramazan nego postiti. Dokaz za to je to što je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kad su se približili Mekki, naredio ashabima da prekinu post, a poznato je da je on u ramazanu krenuo da oslobodi Mekku.

¹⁰⁴ Bilježe ga i Muslim u *Sahihu* i Ebu Davud u *Sunenu*.

١٤. بَاب مَا جَاءَ فِي الْخُرُوجِ عِنْدَ الْفَرَزِ *

١٧٤٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ الطَّيَالِسِيُّ أَتَيْنَا شُعْبَةَ عَنْ قَتَادَةَ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ قَالَ: رَكِبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَسًا لِأَبِي طَلْحَةَ يُقَالُ لَهُ مَذْدُوبٌ فَقَالَ: مَا كَانَ مِنْ فَرَزٍ وَإِنْ وَجَدْنَاهُ لَبَحْرًا. وَفِي الْبَابِ عَنْ ابْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

١٧٥٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ وَابْنُ أَبِي عَدِيٍّ وَأَبُو دَاوُدَ قَالُوا: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ قَالَ: كَانَ فَرَزٌ بِالْمَدِينَةِ فَاسْتَعَارَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَسًا لَنَا يُقَالُ لَهُ مَذْدُوبٌ، فَقَالَ: مَا رَأَيْنَا مِنْ فَرَزٍ وَإِنْ وَجَدْنَاهُ لَبَحْرًا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

14. O izlasku (iz mjesta) u slučaju straha od neprijatelja

1749. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Ispričao nam je Ebu Davud et-Tajalisi; kaže: Obavijestio nas je Šu'be, prenijevši od Katadea; kaže: Ispričao nam je Enes b. Malik i kazao: »Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je uzjahao Ebu Talhina¹⁰⁵ konja po imenu Mendub i rekao: Nije iz straha, iako je konj trčao brzo.« Na ovu temu prenesen je hadis i od Amra b. Asa. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁰⁶

1750. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričali su nam Muhammed b. Dža'fer, Ibn Ebu Adijj i Ebu Davud i kazali: Ispričao nam je Šu'be, prenijevši od Katadea, a on od Enesa koji je kazao: »Kad se u Medini osjetila opasnost od neprijatelja Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je od nas pozajmio konja koji se zvao Mendub i rekao: Nije iz straha iako je konj brzo trčao.« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁰⁷

١٥. بَاب مَا جَاءَ فِي الثَّبَاتِ عِنْدَ الْقِتَالِ *

١٧٥١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ: قَالَ لَهُ رَجُلٌ: أَفَرَرْتُمْ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا أَبَا عُمَارَةَ؟ قَالَ: لَا وَاللَّهِ، مَا وَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَكِنْ وَلَّى سَرَعَانَ النَّاسِ تَلَقَّيْتُهُمْ هَوَازِنَ بِالْبَيْلِ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى بَغْلَتِهِ، وَأَبُو سُفْيَانَ بْنُ الْحَارِثِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ أَخَذَ بِلِجَامَةِ، وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: أَنَا النَّبِيُّ لَا كَذِبُ، أَنَا ابْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَلِيٍّ وَابْنِ عُمَرَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

¹⁰⁵ Ebu Talha se zvao Zejd b. Sehl. Bio je muž Enesove majke.

¹⁰⁶ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

¹⁰⁷ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

١٧٥٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ عَلِيٍّ الْمُقَدَّمِيُّ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ سُفْيَانَ بْنِ حُسَيْنٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: لَقَدْ رَأَيْنَا يَوْمَ حُنَيْنٍ وَإِنَّ الْفَتْحَيْنِ لَمُؤَلَّتَانِ وَمَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِائَةُ رَجُلٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ عُبَيْدِ اللَّهِ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ *

١٧٥٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَحْسَنِ النَّاسِ، وَأَجْوَدِ النَّاسِ، وَأَشْجَعِ النَّاسِ. قَالَ: وَلَقَدْ فَرَعَ أَهْلَ الْمَدِينَةِ لَيْلَةَ سَمْعُوَا صَوْتًا قَالَ: فَتَلَقَّاهُمُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى فَرَسٍ لِأَبِي طَلْحَةَ غُرِّي وَهُوَ مُتَقَلِّدٌ سَيْفَهُ، فَقَالَ: لَمْ تُرَاعُوا لَمْ تُرَاعُوا. ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: وَجَدْتُهُ بَحْرًا، يَعْنِي الْفَرَسَ. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ *

15. O postojanosti prilikom borbe

1751. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Jahja b. Seid; kaže: Nama je ispričao Sufjan; kaže: Nama je ispričao Ebu Ishak, prenijevši od Beraa b. Aziba koga neki čovjek upita: "Jeste li vi, Ebu Umare, pobjegli od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem? On reče: Tako mi Allaha, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije pobjegao nego su pobjegli brzaci kada ih je (pleme) Hevazin¹⁰⁸ osulo strijelama. U tom momentu Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je na svojoj mazgi, čije je uzde držao Ebu Sufjan b. Haris b. Abdul-Mutallib¹⁰⁹, i uzvikivao: Ja sam uistinu Vjerovjesnik, to nije laž, ja sam potomak Abdul-Mutallibov.« Na ovu temu hadisi su preneseni i od Alije i Ibn Omera. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹¹⁰

1752. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Omer b. Ali el- Mukaddemi; kaže: Ispričao mi je moj otac, prenijevši od Sufjana b. Husejna, on od Ubejdullaha b. Omera, on od Nafi'a, a on od Ibn Omera koji je kazao: »Vidio sam nas na dan bitke na Hunejnu kada se dvije skupine dadoše u bijeg, a uz Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ne osta više od stotinu ljudi.« Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun. Poznat mi je preko Ubejdullaha samo u ovoj formi.

1753. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Ispričao nam je Hammad b. Zejd, prenijevši od Sabita, a on od Enesa, koji je kazao: »Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je bio najodvažniji, najplemenitiji i najhrabriji. Stanovnici Medine su se, veli on, svi uznemirili one noći kada su čuli

¹⁰⁸ Havazin je veliko arapsko pleme.

¹⁰⁹ Ebu Sufjan b. Haris b. Abdul-Mutallib je bio Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, amidžić. Primio je islam pred oslobođenje Mekke.

¹¹⁰ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

(uznemirujući glas).¹¹¹ Tada ih je susreo Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem. Bio je na Ebu Talhinom konju bez sedla sa opasanom sabljom i reče: Ne plašite se, ne bojte se!? Potom reče: Primijetio sam da je (konj) veoma brz.« Ovaj hadis je sahihun.¹¹²

١٦. بَاب مَا جَاءَ فِي السُّيُوفِ وَحِلْيَتِهَا *

١٧٥٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ صُدْرَانَ أَبُو جَعْفَرٍ الْبَصْرِيُّ حَدَّثَنَا طَالِبُ بْنُ حَجَّيرٍ عَنْ هُودٍ وَهُوَ ابْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ جَدِّهِ مَزِيدَةَ قَالَ: دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْفَتْحِ وَعَلَى سَيْفِهِ ذَهَبٌ وَفِصَّةٌ. قَالَ طَالِبٌ: فَسَأَلْتُهُ عَنِ الْفِصَّةِ فَقَالَ: كَانَتْ قَبِيعَةُ السَّيْفِ فِصَّةً. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَنَسٍ. وَهَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. وَجَدْتُ هُودَ اسْمُهُ مَزِيدَةُ الْعَصْرِيُّ *

١٧٥٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: كَانَتْ قَبِيعَةُ سَيْفِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ فِصَّةٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَهَكَذَا رَوَى عَنْ هَمَّامٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ. وَقَدْ رَوَى بَعْضُهُمْ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي الْحَسَنِ قَالَ: كَانَتْ قَبِيعَةُ سَيْفِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ فِصَّةٍ *

16.O mačevima i njihovim ukrasima

1754. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Sudran Ebu Dža'fer el-Basri; kaže: Ispričao nam je Talib b. Hudžejr, prenijevši od Huda, sina Abdullaha b. Sa'da, a on od svoga djeda Mezidea koji je kazao: »Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je ušao (u Mekku), na dan njena oslobođenja, a mač mu bijaše ukrašen zlatom i srebrom. Ja sam ga (Huda) upitao za srebro, veli Talib, pa je kazao: Jabučica na kraju mača mu je bila od srebra.«

Na ovu temu hadis je prenesen i od Enesa. Ovaj hadis je garibun.¹¹³ Hudov djed zvao se Mezide el-Asari.

1755. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Vehb b. Džerir; kaže: Nama je ispričao moj otac, prenijevši od Katadea, a on od Enesa, da je kazao: »Jabučica na kraju mača Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bila je od srebra.«

Ovaj hadis je hasenun-garibun.¹¹⁴ Ovako je prenesen od Hemmama, on od Katadea, a on od Enesa. Neki od njih su prenijeli od Katadea, a on od Seida

¹¹¹ Čuli su vijest da su mušrici iz Mekke krenuli sa ogromnom vojskom da pokore Medinu. Tad je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, sa vojskom krenuo izvan grada da na Uhudu dočeka neprijatelja.

¹¹² Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

¹¹³ Et-Turbešti smatra da Mezideov hadis ne može poslužiti kao dokaz, pošto ne posjeduje stabilan sened.

¹¹⁴ Bilježe ga i Ebu Davud, Nesaija i Ed-Darimi u *sunenima*.

b. Ebu Hasana da je kazao: "Jabuka na kraju sablje Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bila je od srebra."

١٧. بَاب مَا جَاءَ فِي الدَّرْعِ *

١٧٥٦. حَدَّثَنَا أَبُو سَعِيدٍ الْأَشَجُّ حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ بُكَيْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَقَ عَنْ يَحْيَى بْنِ عَبَادٍ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ الزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ قَالَ: كَانَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دِرْعَانِ يَوْمَ أُحُدٍ، فَتَهَضَّ إِلَى الصَّخْرَةِ فَلَمْ يَسْتَطِعْ، فَأَقْعَدَ طَلْحَةَ نَحْتَهُ فَصَعِدَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيْهِ حَتَّى اسْتَوَى عَلَى الصَّخْرَةِ فَقَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: أَوْجَبَ طَلْحَةُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ أُمَيَّةَ وَالسَّائِبِ بْنِ يَزِيدَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَقَ *

17. O panciru

1756. ISPRIČAO NAM JE Ebu Seid el-Ešedždž; kaže: Ispričao nam je Junus b. Bukejr, prenijevši od Muhammeda b. Ishaka, on od Jahjaa b. Abbada b. Abdullaha b. Zubejra, on od svoga oca, on od svoga djeda Abdullaha b. Zubejra, a on od Zubejra b. Avvama koji je kazao: »Na Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, na dan bitke na Uhudu, bila su dva pancira. (Prilikom povlačenja) on se pokuša ispeti na jednu stijenu i ne mogaše, te se Talha postavi ispod njega i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, se uspe na stijenu i ispravi se na njoj. (Tad) sam veli (Zubejr) čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kada reče: Talha je zaslužio (Džennet).«¹¹⁵

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Safvana b. Umejjea i Saiba b. Jezida.¹¹⁶ Ovaj hadis je garibun.¹¹⁷ Poznat nam je samo preko Muhammeda b. Ishaka.

¹¹⁵ Kada se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sa ashabima povlačio u planinu, pred njim se ispriječila jedna stijena. On pokušao da je pređe ali se ne mogaše ispeti na nju, jer su ga rane jako boljele. Tada Talha podmetnu svoja leđa, on se pope na njih, pa na stijenu, i tako pređe preko prepreke. Tom prilikom Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Talha b. Ubejdullah je zaradio Džennet."

¹¹⁶ Hadis Safvan b. Umejjea bilježi Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, dok hadis Saiba b. Jezida bilježe Ebu Davud i Ibn Madže u *sunenima*.

¹¹⁷ Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*.

١٨. بَاب مَا جَاءَ فِي الْمَغْفَرِ *

١٧٥٧. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: دَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ الْفَتْحِ وَعَلَى رَأْسِهِ الْمَغْفَرُ. فَقِيلَ لَهُ: ابْنُ خَطْلٍ مُتَعَلِّقٌ بِأَسْتَارِ الْكَعْبَةِ، فَقَالَ: اقْتُلُوهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. لَا نَعْرِفُ كَبِيرَ أَحَدٍ رَوَاهُ غَيْرَ مَالِكٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ *

18. O kacigi (šljemu)

1757. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Ispričao nam je Malik b. Enes, prenijevši od Ibn Šihaba, a on od Enesa b. Malika da je kazao: »Ušao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, (u Mekku), na dan njena oslobođenja, sa kacigom na glavi. Tad mu neko reče da se Ibn Hatal okačio o prekrivač Ka'be, a on reče: Ubijte ga.«¹¹⁸

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹¹⁹ Nije mi poznato da su ga drugi osim Malika prenijeli od Zuhrija.

١٩. بَاب مَا جَاءَ فِي فَضْلِ الْخَيْلِ *

١٧٥٨. حَدَّثَنَا هَنَادٌ حَدَّثَنَا عَبَّاسُ بْنُ الْقَاسِمِ عَنْ حُصَيْنٍ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ عُرْوَةَ الْبَارِقِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْخَيْرُ مَعْقُودٌ فِي نَوَاصِي الْخَيْلِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ: الْأَجْرُ وَالْمَغْنَمُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ وَأَبِي سَعِيدٍ وَجَرِيرٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَأَسْمَاءَ بِنْتِ يَزِيدَ وَالْمُعِيرَةَ بِنِ شُعْبَةَ وَجَابِرٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَعُرْوَةُ هُوَ ابْنُ أَبِي الْجَعْدِ الْبَارِقِيِّ. وَيُقَالُ هُوَ عُرْوَةُ بْنُ الْجَعْدِ. قَالَ أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ: وَفَقَهُ هَذَا الْحَدِيثُ أَنَّ الْجِهَادَ مَعَ كُلِّ إِمَامٍ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ *

19. O vrijednosti konja

1758. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Ispričao nam je Abser b. Kasim, prenijevši od Husajna, on od Ša'bija, a on od Urvea el-Barikija koji je da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »U grivama konja

¹¹⁸ Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao u Mekku naredio je da niko ko se skloni u krug Harema ne smije biti ubijen osim Abdullaha b. Hatala i Abdullaha b. Sa'da. Za njih dvojicu je rekao da ih ubiju pa makar se okačili i o prekrivač Ka'be. Razlog zbog koga je naredio da se ubije Abdullah b. Hatal je taj što ga je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nakon što je primio islam, poslao sa još jednim ensarijom da prikuplja zekat. Kad je otišao, on je ubio slugu koji je bio musliman, vratio se u nevjerništo i nabavio dvije pjevačice koje su pogrdno pjevale o Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.

¹¹⁹ Zabilježen je u *El-Kutubus-Sitte*.

(namijenjenih za borbu) **propisano je dobro sve do Sudnjeg dana: nagrada i plijen.**«

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Ibn Omera, Ebu Seida, Džerira, Ebu Hurejrea, Esme bint Jezid, Mugirea b. Šu'bea i Džabira. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹²⁰ Urve je sin Ibn Dža'da el-Barikija a kaže se i Urve b. Dža'd. Ahmed b. Hanbel veli: "Smisao ovog hadisa je u tome da borba na Allahovom putu, uz svakog vođu, ostaje otvorena do Sudnjeg dana."

٢٠. بَاب مَا جَاءَ مَا يُسْتَحَبُّ مِنَ الْخَيْلِ *

١٧٥٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الصَّبَّاحِ الْهَاشِمِيُّ الْبَصْرِيُّ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ هُوَ ابْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا عَيْسَى بْنُ عَلِيٍّ بِنَ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **يُمْنُ الْخَيْلِ فِي الشُّقْرِ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ مِنْ حَدِيثِ شَيْبَانَ *

١٧٦٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهْيَعَةَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ رَبَاحٍ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **خَيْرُ الْخَيْلِ الْأَذْهَمُ الْأَفْرَحُ الْأَرْثَمُ ثُمَّ الْأَفْرَحُ الْمُحْجَلُ طَلْقُ الْيَمِينِ**. فَإِنْ لَمْ يَكُنْ أَذْهَمَ فَكُمَيْتٌ عَلَى هَذِهِ الشَّيْءِ.

١٧٦١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ يَحْيَى بْنِ أَيُّوبَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ نَحْوَهُ بِمَعْنَاهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ صَحِيحٌ *

20. Kakve je konje lijepo držati

1759. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Sabbah el-Hašimi el-Basri; kaže: Ispričao nam je Jezid b. Harun; kaže: Nama je ispričao Šejban, a on je sin Abdurr-Rahmana; kaže: Nama je ispričao Isa b. Ali b. Abdullah, on je prenio od svog oca, a on od Ibn Abbasa, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Bereket je u crvenkastim konjima.**«

Ovaj hadis je hasenun-garibun.¹²¹ Poznat nam je samo u ovoj formi preko Šejbana.

1760. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed; kaže: Ispričao nam je Abdullah b. Mubarek; kaže: Nama je ispričao Ibn Lehia, prenijevši od Jezida b. Ebu Habiba, on od Alija b. Rebaha, on od Ebu Katadea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »**Najbolji je vrani konj, s bijelom pjegom na nosu, zatim onaj sa bijelom pjegom na desnoj nozi. A ako nema vranog, onda doratast sa tim znakovima.**«

¹²⁰ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Buharija i Muslim u *sahihima* te Nesaija i Ibn Madže u *sunenima*.

¹²¹ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ebu Davud u *Sunemu*.

1761. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Vehb b. Džerir; kaže: Nama je ispričao Ubejj, prenijevši od Jahjaa b. Ejjuba, a on od Jezida b. Ebu Habiba **po značenju slično prethodnom hadisu.** Ovaj hadis je hasenun-garibun-sahihun.¹²²

٢١. بَاب مَا يُكْرَهُ مِنَ الْخَيْلِ *

١٧٦٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا سَلَمٌ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ بْنِ عَمْرِو بْنِ جَرِيرٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَنَّهُ كَرِهَ الشَّكَالَ مِنَ الْخَيْلِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَاهُ شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَزِيدَ الْخَثْعَمِيِّ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ نَحْوَهُ. وَأَبُو زُرْعَةَ بْنُ عَمْرِو بْنِ جَرِيرٍ اسْمُهُ هَرِمٌ.
١٧٦٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حُمَيْدٍ الرَّازِيُّ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ عَمَارَةَ بْنِ الْقَعْقَاعِ قَالَ: قَالَ لِي إِبْرَاهِيمُ النَّخَعِيُّ: إِذَا حَدَّثْتَنِي فَحَدَّثْتَنِي عَنْ أَبِي زُرْعَةَ فَإِنَّهُ حَدَّثَنِي مَرَّةً بِحَدِيثٍ ثُمَّ سَأَلْتُهُ بَعْدَ ذَلِكَ بِسِنَّينَ فَمَا أَخْرَمَ مِنْهُ حَرْفًا *

21. Kakve je konje pokuđeno držati

1762. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Jahja b. Seid; kaže: Nama je ispričao Sufjan; kaže: Nama je ispričao Silm b. Abdur-Rahman, prenijevši od Ebu Zur'e b. Amra b. Džerira, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem **da je prezirao konje koji bi imali bijelu pjegu na prednjoj i zadnjoj nozi unakrst.**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹²³ Prenio ga je Šu'be od Abdullaha b. Jezida el-Has'amija, on od Ebu Zur'e a on od Ebu Hurejrea, slično prethodnom hadisu. Ebu Zur'i b. Amru b. Džeriru je ime Herim.

1763. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Humejd er-Razi; kaže: Ispričao nam je Džerir, prenijevši od Umarea b. Ka'ka'a koji je kazao: rekao mi je Ibrahim en-Nehai: "Ako mi budeš pričao (hadise) pričaj mi ih od Ebu Zur'e jer mi je on ispričao jedan hadis pa sam ga (za njegov) upitao nakon nekoliko godina pa mi ga je ponovio ne ispustivši ni slova."

٢٢. بَاب مَا جَاءَ فِي الرَّهَانِ *

١٧٦٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ وَزِيرٍ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ يُونُسَ الْأَزْرَقُ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ عُثَيْبِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَجْرَى الْمُضَمَّرَ مِنَ الْخَيْلِ مِنَ الْخَفْيَاءِ إِلَى ثِيَةِ الْوَدَاعِ وَبَيْنَهُمَا سِتَّةَ أَمْتَالٍ. وَمَا لَمْ

¹²² Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ibn Madže i Ed-Darimi u *sunenima*, te Hakim u *Mustedreku*.

¹²³ Zabilježili su ga u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Buharije.

يُضَمَّرُ مِنَ الْخَيْلِ مِنْ ثَبِيَّةِ الْوَدَاعِ إِلَى مَسْجِدِ بَنِي زُرَيْقٍ وَبَيْنَهُمَا مِيلٌ. وَكُنْتُ فِيمَنْ أَجْرَى فَوْتَبَ بِي فَرَسِي جِدَارًا. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَجَابِرٍ وَأَنْسٍ وَعَائِشَةَ. وَهَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الثَّوْرِيِّ *
 ١٧٦٥. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ ابْنِ أَبِي ذُئْبٍ عَنْ نَافِعِ بْنِ أَبِي نَافِعٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَا سَبَقَ إِلَّا فِي نَصْلِ أَوْ خَفٍّ أَوْ حَافِرٍ.

22. O utrkama za nagradu

1764. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Vezir; kaže: Ispričao nam je Ishak b. Jusuf el-Ezrek, prenijevši od Sufjana, on od Ubejdullaha b. Omera, on od Nafi'a, a on od Ibn Omera: »Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je odredio da se debeli konji utrkuju od Hafjaa do Senijjetul-Vedaa, a između njih je šest milja, a mršavi od Senijjetul-Vedaa do džamije Benu Zurejk, a između njih je milja. Ja sam bio jedan od onih koji se se utrkivali, pa je moj konj sa mnom preskočio zid.« Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ebu Hurejrea, Džabira, Enesa i Aiše. Ovaj hadis preko Es-Sevrija je hasenun-sahihun-garibun.¹²⁴

1765. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Ispričao nam je Veki', prenijevši od Ibn Ebu Zi'ba, on od Nafi'a b. Ebu Nafi'a, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »Samo se za nagradu može natjecati u gađanju strijelama i trkanju deva i konja.«¹²⁵

٢٣. بَابُ مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ أَنْ تُنْزَى الْحُمْرُ عَلَى الْخَيْلِ *

١٧٦٦. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ سَالِمٍ أَبُو جَهْضَمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَبْدًا مَأْمُورًا مَا اخْتَصَنَّا دُونَ النَّاسِ بِشَيْءٍ إِلَّا بِثَلَاثَةِ: أَمْرًا أَنْ تُسَبَّحَ الْوُضُوءُ، وَأَنْ لَا تَأْكَلَ الصَّدَقَةُ، وَأَنْ لَا تُنْزَى حِمَارًا عَلَى فَرَسٍ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَلِيٍّ. وَهَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَرَوَى سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ هَذَا عَنْ أَبِي جَهْضَمٍ فَقَالَ: عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ. وَ سَمِعْتُ مُحَمَّدًا يَقُولُ: حَدِيثُ الثَّوْرِيِّ غَيْرُ مَحْفُوظٍ. وَوَهَمَ فِيهِ الثَّوْرِيُّ. وَالصَّحِيحُ مَا رَوَى إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ الْوَارِثِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي جَهْضَمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ *

¹²⁴ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

¹²⁵ Neki učenjaci ovome dodaju i pješačke trke i sva druga takmičenja kojima se jača borbena gotovost.

23. O pokudenosti parenja magaraca s konjima

1766. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Ispričao nam je Ismail b. Ibrahim; kaže: Nama je ispričao Musa b. Salim Ebu Džehdam, prenijevši od Abdullaha b. Ubejdullaha b. Abbasa, a on od Ibn Abbasa da je kazao: **»Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rob kome je naređeno (da dostavi objavu). On nas (ehlul-bejt) nije ni u čemu izdvajao u odnosu na ostale ljude osim u tri slučaja: naredio nam je da temeljito uzimamo abdest, da ne primamo zekat i da ne ukrštamo magarca i konja.«**¹²⁶

Na ovu temu prenesen je hadis i od Alija. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹²⁷ Sufjan es-Sevri je ovo prenio od Ebu Džehdama kazavši: od Ubejdullaha b. Abdullaha b. Abbasa, a on od Ibn Abbasa. (Tirmizija) kaže: Čuo sam Muhammeda (Buhariju) kada veli: Es-Sevrijev hadis nije dobro zapamćen. Previd je napravio sam Es-Sevri, a vjerodostojno je onako kako su prenijeli Ismail b. Ulejje i Abdul-Varis b. Seid od Ebu Džehdama, on od Abdullaha b. Abbasa, a on od Ibn Abbasa.

٢٤. بَاب مَا جَاءَ فِي الاسْتِفْتَاكِ بِصَعَالِكِ الْمُسْلِمِينَ *

١٧٦٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ يَزِيدَ بْنِ جَابِرٍ حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ أَرْطَاةَ عَنْ جُبَيْرِ بْنِ نُفَيْرٍ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: ابْغُونِي ضَعْفَاءَكُمْ، فَإِنَّمَا تُرْزَقُونَ وَتُنْصَرُونَ بِضَعْفَائِكُمْ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

24. O traženju pomoći dovom siromašnih muslimana

1767. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed; kaže: Ispričao nam je Ibn Mubarek; kaže: Nama je ispričao Abdur-Rahman b. Jezid b. Džabir; kaže: Ispričao mi je Zejd b. Ertate, prenijevši od Džubejra b. Nufejra, a on od Ebu Derdaa koji je kazao: Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada kaže: **»Potpomozite me lijepim postupanjem prema vašim**

¹²⁶ Dvoje što je spomenute u ovom hadisu naređeno je svim sljedbenicima islama: da temeljito uzimaju abdest i da ne ukrštaju magarce i konje. Jedino što je specifično za ehlul-bejt je da je samo njima zabranjeno uzimati zekat i jesti od njega. Neki učenjaci na temelju ovog hadisa smatraju da je mekruh ukrštati magarca i konja, dok drugi drže da je to dozvoljeno. Kao dokaz za to uzimaju činjenicu da je Vjerovjresnik, sallallahu alejhi ve sellem, posjedovao mazgu, a poznato je da mazga nastaje ukrštanjem magarca i konja.

¹²⁷ Bilježi ga i Nesaija u *Sunenu*.

siromasima, jer vas (Allah) i opskrbljuje i pruža vam pomoć radi vaših siromašnih.« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹²⁸

٢٥. بَاب مَا جَاءَ فِي الْأَجْرَاسِ عَلَى الْخَيْلِ *

١٧٦٨. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَا تَصْحَبُ الْمَلَانِكَةَ رُقْفَةً فِيهَا كَلْبٌ وَلَا جَرَسٌ. وَفِي الْبَاب عَنْ عُمَرَ وَعَائِشَةَ وَأُمِّ حَبِيبَةَ وَأُمِّ سَلَمَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

25. O stavljanju zvona na konje

1768. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Ispričao nam je Abdul-Aziz b. Muhammed, prenijevši od Suhejla b. Ebu Saliha, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »Meleki se ne pridružuju skupini (ljudi) u kojoj se nalaze pas i zvono.«¹²⁹

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Omera, Aiše, Ummu Habibe i Ummu Seleme. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹³⁰

٢٦. بَاب مَنْ يُسْتَعْمَلُ عَلَى الْحَرْبِ *

١٧٦٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي زِيَادٍ حَدَّثَنَا الْأَحْوَصُ بْنُ الْحَوَّابِ عَنْ أَبِي الْحَوَّابِ عَنْ يُونُسَ بْنِ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنِ الْبَرَاءِ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ جَيْشَيْنِ وَأَمَرَ عَلَى أَحَدِهِمَا عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ، وَعَلَى الْآخَرِ خَالِدَ بْنَ الْوَلِيدِ. وَقَالَ: إِذَا كَانَ الْقِتَالُ فَعَلِيٌّ. قَالَ: فَافْتَحَ عَلِيٌّ حِصْنًا فَأَخَذَ مِنْهُ جَارِيَةً، فَكَتَبَ مَعِيَ خَالِدٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَشِي بِهِ. فَقَدِمْتُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَرَأَ الْكِتَابَ فَتَغَيَّرَ لَوْنُهُ ثُمَّ قَالَ: مَا تَرَى فِي رَجُلٍ يُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيُحِبُّهُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ؟ قُلْتُ: أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ غَضَبِ اللَّهِ وَغَضَبِ رَسُولِهِ وَإِنَّمَا أَنَا رَسُولُكَ فَسَكَتَ. وَفِي الْبَاب عَنْ ابْنِ عُمَرَ. وَهَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ الْأَحْوَصِ بْنِ حَوَّابٍ. مَعْنَى قَوْلِهِ يَشِي بِهِ يَغْنِي النَّمِيمَةَ *

¹²⁸ Bilježe ga i Ebu Davud i Nesaija u *sunenima*.

¹²⁹ Poznato nam je da meleki milosti ne ulaze u kuće ili stanove u kojima se nalazi pas, slika ili zvono. Iz ovog hadisa saznajemo da se meleki milosti ne pridružuju ni skupinama saputnika koji sa sobom vode psa ukoliko nije lovački ili čuvar stoke, ili ukoliko na svojim životinjama imaju zvona.

¹³⁰ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Muslim u *Sahihu* i Ebu Davud u *Sunenu*.

26. O tome ko može biti imenovan za zapovjednika u ratu

1769. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Ebu Zijad; kaže: ISPRIČAO NAM JE Ahves b. Dževvab, prenijevši od Ebu Dževvaba, on od Junusa b. Ebu Ishaka, on od Ebu Ishaka, a on od Beraa: »Poslao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dvije vojske.¹³¹ Jednoj je za zapovjednika odredio Aliju b. Ebi Taliba, a drugoj Halida b. Velida i rekao: Ukoliko dođe do borbe, Alija je glavni zapovjednik. Pošto Alija, veli (Bera), osvoji jednu utvrdu i uze za sebe jednu robinju, Halid napisa Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, pismo u kome okleveta Aliju i posla ga po meni. Kad sam Vjerovjesniku predao pismo i on ga počeo čitati, sav pocrvenje a potom reče: Šta vidiš (loše u tome) što je uradio čovjek koji voli Allaha i Njegova Poslanika i koga voli Allah i Njegov Poslanik? Rekoh: Utječem se Allahu od Allahove srdžbe i srdžbe Njegova Poslanika, ja sam samo izaslanik. On (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem,) tada ušuti.«

Na ovu temu prenesen je hadis i od Ibn Omera. Ovaj hadis je hasenun-garibun.¹³² Poznat nam je samo preko Ahvesa b. Dževvaba. *Ješiu bihi* označava klevetu.

٢٧. بَابُ مَا جَاءَ فِي الْإِمَامِ *

١٧٧٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ تَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: أَلَا كُتِّبُكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ. فَالْإِمِيرُ الَّذِي عَلَى النَّاسِ رَاعٍ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ. وَالرَّجُلُ رَاعٍ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُمْ. وَالْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ فِي بَيْتِ بَعْلِهَا وَهِيَ مَسْئُولَةٌ عَنْهُ. وَالْعَبْدُ رَاعٍ عَلَى مَالِ سَيِّدِهِ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُ. أَلَا فَكُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَأَنْسٍ وَأَبِي مُوسَى. حَدَّثَنَا ابْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا حَسَنٌ صَحِيحٌ. حَدَّثَنَا أَبِي مُوسَى غَيْرُ مَحْفُوظٍ، وَحَدَّثَنَا أَنْسٌ غَيْرُ مَحْفُوظٍ. وَرَوَاهُ إِبْرَاهِيمُ بْنُ بَشَّارٍ الرَّمَادِيُّ عَنْ سُفْيَانَ بْنِ عُيَيْنَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. أَخْبَرَنِي بِذَلِكَ مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ بَشَّارٍ. قَالَ مُحَمَّدٌ: وَرَوَى غَيْرُ وَاحِدٍ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُرْسَلًا. وَهَذَا أَصَحُّ. قَالَ مُحَمَّدٌ: وَرَوَى إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُعَاذِ بْنِ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنْسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِنْ اللَّهُ سَأَلَ كُلَّ رَاعٍ عَمَّا اسْتَرْعَاهُ. سَمِعْتُ مُحَمَّدًا يَقُولُ: هَذَا غَيْرُ مَحْفُوظٍ، وَإِنَّمَا الصَّحِيحُ عَنْ مُعَاذِ بْنِ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ قَتَادَةَ عَنِ الْحَسَنِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُرْسَلًا *

¹³¹ U predaji ovog hadisa koju bilježi Ahmed od Burejdea stoji: "da je Vjerovjesnik poslao dvije vojske u Jemen. Na čelo jedne je postavio Aliju b. Ebu Taliba, a na čelo druge Halida b. Velida pa je kazao: Ukoliko dođe do borbe, Alija će biti zapovjednik objema vojskama..."

¹³² El-Mubarekfori smatra da je Ebu Ishak koji se nalazi u senedu ovog hadisa bio prevarant.

27. O vođi (imamu)

1770. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Ispričao nam je Lejs, prenijevši od Nafi'a, on od Ibn Omera, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »Svi ste vi pastiri i svako će biti odgovoran za svoje stado: vladar je pastir naroda i biće odgovoran za svoje stado; čovjek je pastir u svojoj porodici i biće odgovoran za njih; žena je pastirica u kući svoga muža i odgovorna je za nju; rob je pastir imovine svoga gospodara i biće odgovoran za nju. Dakle, svi ste vi pastiri i svako će od vas biti odgovoran za svoje stado.«

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ebu Hurejrea, Enesa i Ebu Musaa. Ibn Omerov hadis je hasenun-sahihun.¹³³ Ebu Musaov hadis nije dobro upamćen, a ni Enesov, a prenio ga je Ibrahim b. Beššar er-Remadi od Sufjana b. Ujejne, on od Burejda b. Abdullaha b. Ebu Burdea, on od Ebu Burdea, on od Ebu Musaa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. O tome me je obavijestio Muhammed (Buharija), prenijevši od Ibrahima b. Beššara. Muhammed kaže: Mnogi su ga kao mursel hadis prenijeli od Sufjana, od Burejda b. Ebu Burdea, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i to je pouzdanije. Muhammed kaže: Ishak b. Ibrahim je prenio od Muaza b. Hišama, on od svoga oca, on od Katadea, on od Enesa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao. »Allah će svakog pastira pitati za ono što mu je bilo dato na čuvanje.« Čuo sam Muhammeda kada je kazao: Ovo nije dobro upamćeno. Samo je pouzdano ono što je prenio Muaz b. Hišam od svoga oca, on od Katadea, on od Hasana, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kao mursel hadis.

٢٨. بَاب مَا جَاءَ فِي طَاعَةِ الْإِمَامِ *

١٧٧١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْعِزَّارِ بْنِ حُرَيْثٍ عَنْ أُمِّ الْخُسَيْنِ الْأَحْمَسِيَّةِ قَالَتْ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ وَعَلَيْهِ بَرْدٌ قَدْ نَفَعَ بِهِ مَنْ تَحْتَ إِبْطِهِ قَالَتْ فَأَنَا أَنْظُرُ إِلَى عَضَلَةٍ عَضْدِهِ تَرْتَجُّ سَمِعْتُهُ يَقُولُ: يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا اللَّهَ وَإِنْ أَمَرَ عَلَيْكُمْ عَبْدٌ حَبَشِيٌّ مُجَدَّعٌ فَاسْمَعُوا لَهُ وَأَطِيعُوا مَا أَقَامَ لَكُمْ كِتَابَ اللَّهِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَعَرِيضَةَ بْنِ سَارِيَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رُوِيَ مِنْ غَيْرِ وَجْهِ عَنْ أُمِّ خُسَيْنٍ *

¹³³ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Buharija i Muslim u *sahihima* i Ebu Davud u *Sunenu*.

28. O pokornosti vođi (imamu)

1771. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Jahja; kaže: Ispričao nam je Muhammed b. Jusuf; kaže: Nama je ispričao Junus b. Ebu Ishak, prenijevši od Ajzara b. Hurejsa, a on od Ummu Husajn el-Ahmesije koja je kazala: Čula sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada na Oprosnom hadždžu drži govor, na njemu je bio prugasti ogrtač omotan ispod pazuha, (bila sam tako blizu) da sam, veli ona, vidjela i mišić njegove ruke kako igra. Čula sam ga kada kaže: **»O, ljudi, bojte se Allaha! Ako vam za zapovjednika bude postavljen i abesinski rob odrezanog nosa, slušajte ga i pokoravajte mu se sve dotle dok on sa vama bude postupao u skladu sa Allahovom Knjigom.«**

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ebu Hurejrea i Irbada b. Sarijea. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹³⁴ Sa više seneda je prenesen od Ummu Husajna.

٢٩. بَاب مَا جَاءَ لَا طَاعَةَ لِمَخْلُوقٍ فِي مَعْصِيَةِ الْخَالِقِ *

١٧٧٢. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ أَبِي عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: السَّمْعُ وَالطَّاعَةُ عَلَى الْمَرْءِ الْمُسْلِمِ فِيمَا أَحَبَّ وَكَرِهَ مَا لَمْ يُؤْمَرْ بِمَعْصِيَةٍ، فَإِنْ أُمِرَ بِمَعْصِيَةٍ فَلَا سَمْعَ عَلَيْهِ وَلَا طَاعَةَ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَلِيٍّ وَعِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ وَالْحَكَمِ بْنِ عَمْرٍو الْغِفَارِيِّ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

29. Nema pokornosti stvorenju u grijehu prema Stvoritelju

1772. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Ispričao nam je Lejs, prenijevši od Ubejdullaha b. Omera, on od Nafi'a, a on od Ibn Omera koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao. **»Poslušnost i pokornost su obavezni muslimanu kako u onome što mu je drago tako i u onome što mu nije drago ako mu se ne naređuje grijeh. Ako mu se, pak, naredi nešto što je grijeh, nema ni poslušnosti ni pokornosti.«**

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Alija, Imrana b. Husajna i Hakema b. Amra el-Gifarija. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹³⁵

¹³⁴ Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

¹³⁵ Zabilježen je u *El-Kutubus-Sitte*.

٣٠. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ التَّخْرِيشِ بَيْنَ الْبَهَائِمِ وَالضَّرْبِ وَالْوَسْمِ فِي الْوَجْهِ *

١٧٧٣. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ عَنْ قُطَيْبَةَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي يَحْيَى عَنْ مُجَاهِدٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ التَّخْرِيشِ بَيْنَ الْبَهَائِمِ *

١٧٧٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ عَنْ سُفْيَانَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي يَحْيَى عَنْ مُجَاهِدٍ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنِ التَّخْرِيشِ بَيْنَ الْبَهَائِمِ. وَلَمْ يَذْكُرْ فِيهِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ. وَيُقَالُ هَذَا أَصَحُّ مِنْ حَدِيثِ قُطَيْبَةَ. وَرَوَى شَرِيكَ هَذَا الْحَدِيثَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ وَلَمْ يَذْكُرْ فِيهِ عَنِ أَبِي يَحْيَى. وَرَوَى أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ طَلْحَةَ وَجَابِرٍ وَأَبِي سَعِيدٍ وَعِكْرَاشِ بْنِ ذُوئَبٍ *

١٧٧٥. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنِ الْوَسْمِ فِي الْوَجْهِ وَالضَّرْبِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

30. O pokudenosti zavađanja životinja, udaranja i obilježavanja po licu

1773. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Ispričao nam je Jahja b. Adem, prenijevši od Kutbea b. Abdul-Aziza, on od A'meša, on od Ebu Jahjaa, on od Mudžahida, a on od Ibn Abbasa koji je kazao: »**Zabranio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zavađanje životinja.**«

1774. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna; kaže: Nama je ispričao Abdur-Rahman b. Mehdi, prenijevši od Sufjana, on od A'meša, on od Ebu Jahjaa, a on od Mudžahida: »**Zabranio je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zavađanje životinja.**«

Ovdje nije spomenuo *od Ibn Abbasa*. Vele da je ovo pouzdanije od Kutbeovog hadisa. Šerik je ovaj hadis prenio od A'meša, on od Mudžahida, on od Ibn Abbasa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično prethodnom ali u njemu nije spomenuo *od Ebu Jahjaa*. Prenio je Ebu Muavija od A'meša, on od Mudžahida, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično prethodnom hadisu. Na ovu temu preneseni su hadisi i od Talhe, Džabira, Ebu Seida i Ikraša b. Zuvejba.

1775. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Ispričao nam je Revh¹³⁶, prenijevši od Ibn Džurejdža, on od Ebu Zubejra, a on od Džabira: »**da**

¹³⁶ Revh b. Ubade b. Ala' b. Hasan el-Kajsi Ebu Muhammed el-Basri je pouzdan prenosilac. Iza sebe je ostavio pisanih djela. Pripadao je devetoj generaciji prenosilaca hadisa. Umro je 205. godine po Hidžri.

je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio obilježavanje po licu i udaranje.¹³⁷ Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹³⁸

٣١. بَاب مَا جَاءَ فِي حَدِّ بُلُوغِ الرَّجُلِ وَمَتَى يُفْرَضُ لَهُ *

١٧٧٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْوَزِيرِ الْوَاسِطِيُّ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ يُونُسَ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ عُبيدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: عُرِضْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي جَيْشٍ وَأَنَا ابْنُ أَرْبَعِ عَشْرَةَ فَلَمْ يَقْبَلْنِي. ثُمَّ عُرِضْتُ عَلَيْهِ مِنْ قَابِلٍ فِي جَيْشٍ وَأَنَا ابْنُ خَمْسِ عَشْرَةَ فَقَبِلْنِي. قَالَ نَافِعٌ: فَحَدَّثْتُ بِهِذَا الْحَدِيثِ عُمَرَ بْنَ عَبْدِ الْعَزِيزِ فَقَالَ: هَذَا حَدُّ مَا بَيْنَ الصَّغِيرِ وَالْكَبِيرِ. ثُمَّ كَتَبَ أَنْ يُفْرَضَ لِمَنْ بَلَغَ الْخَمْسَ عَشْرَةَ.

١٧٧٧. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عُبيدِ اللَّهِ بْنِ نَحْوَةَ بِمَعْنَاهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ: قَالَ عُمَرُ: هَذَا حَدُّ مَا بَيْنَ الذَّرِيَّةِ الْمُقَاتِلَةِ وَلَمْ يَذْكُرْ أَنَّهُ كَتَبَ أَنْ يُفْرَضَ. قَالَ أَمُو عَيْسَى حَدِيثُ إِسْحَاقَ بْنِ يُونُسَ حَدِيثُ حَسَنٍ صَحِيحٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ *

31. O granici punoljetnosti kad muškarac postaje zadužen

1776. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Vezir el-Vasiti; kaže: Ispričao nam je Ishak b. Jusuf, prenijevši od Sufjana, on od Ubejdullaha b. Omera, on od Nafi'a, a on od Ibn Omera, koji je kazao: »**Ponudio sam se Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, za vojsku kad sam imao četrnaest godina, pa me nije primio, potom sam se ponudio naredne godine, kad sam imao petnaest godina, pa me je primio.**«

Nafi' veli: Ispričao sam ovaj hadis Omeru b. Abdul-Azizu pa je rekao: To je granica između maloljetnosti i punoljetnosti. Omer je nakon toga napisao svojim namjesnicima da svakom mladiću koji napuni petnaest godina predvide propisanu naknadu (iz vojnog budžeta).

1777. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Ispričao nam je Sufjan b. Ujejne, prenijevši od Ubejdullaha isto kao i u prethodnom hadisu, osim što je ovdje kazao da je Omer rekao: **Ovo je granica dječaka koji su za borbu, ali nije spomenuo da je napisao namjesnicima da im predvide naknadu (iz vojnog budžeta).** Hadis Ishaka b. Jusufa preko Sufjana es-Sevrija je hasenun-sahihun-garibun.

¹³⁷Na temelju ovog hadisa Nevevi smatra da je zabranjeno udaranje po licu i insana i hajvana, kao što je, po njemu, zabranjen svaki vid obilježavanja i žigosanja po licu i hajvana i insana. Hajvana je dozvoljeno obilježiti, ukoliko to zahtijeva potreba, po drugim dijelovima tijela, osim lica.

¹³⁸Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Muslim u *Sahihu*.

۳۲. بَاب مَا جَاءَ فِيْمَنْ يُسْتَشْهَدُ وَعَلَيْهِ دِيْنٌ *

۱۷۷۸. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ سَمِعَهُ يُحَدِّثُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَنَّهُ قَامَ فِيهِمْ فَذَكَرَ لَهُمْ أَنَّ الْجِهَادَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْإِيمَانَ بِاللَّهِ أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ. فَقَامَ رَجُلٌ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ إِنْ قُتِلْتُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُكْفَرُ عَنِّي خَطَايَايَ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: نَعَمْ، إِنْ قُتِلْتَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأَنْتَ صَابِرٌ مُحْتَسِبٌ مُقْبِلٌ غَيْرُ مُدْبِرٍ. ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: كَيْفَ قُلْتَ؟ قَالَ أَرَأَيْتَ إِنْ قُتِلْتُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُكْفَرُ عَنِّي خَطَايَايَ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: نَعَمْ، وَأَنْتَ صَابِرٌ مُحْتَسِبٌ مُقْبِلٌ غَيْرُ مُدْبِرٍ إِلَّا الدِّينَ، فَإِنْ جِيرِلَ قَالَ لِي ذَلِكَ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَنَسٍ وَمُحَمَّدِ بْنِ حَجَّشٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَرَوَى بَعْضُهُمْ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ سَعِيدِ الْمُقْبِرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَ هَذَا. وَرَوَى يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ الْأَنْصَارِيُّ وَغَيْرُ وَاحِدٍ هَذَا عَنْ سَعِيدِ الْمُقْبِرِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَهَذَا أَصَحُّ مِنْ حَدِيثِ سَعِيدِ الْمُقْبِرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ *

32. O onome ko padne kao šehid a ostane dužan

1778. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Ispričao nam je Lejs, prenijevši od Seida b. Ebu Seida, on od Abdullaha b. Ebu Katadea, a on od svoga oca, koga je čuo da priča od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: »da je jednom prilikom ustao i rekao im da su borba na Allahovom putu i vjerovanje u Allaha najbolja djela. Čuvši to, ustade neki čovjek i reče: Šta veliš, Allahov Poslaniče, ukoliko poginem na Allahovom putu hoće li mi biti oprošteni grijesi? Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Hoće, ako, na Allahovom putu pogineš strpljivo se boreći, idući naprijed i ne uzmičući i nadajući se nagradi. Zatim će Allahov poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: A kako ti ono reče: On ponovi: Šta veliš ukoliko poginem na Allahovom putu, hoće li mi biti oprošteni moji grijesi? A Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Da, ukoliko pogineš, strpljivo se boreći, idući naprijed, ne uzmičući i nadajući se nagradi. Biće ti oprošteni svi grijesi osim duga. To mi je rekao Džibril.«

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Enesa, Muhammeda b. Džahša i Ebu Hurejrea. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹³⁹ U sličnom značenju su neki ovaj hadis prenijeli od Seida el-Makburija, od Ebu Hurejrea, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Slično ovome je prenio i Jahja b. Seid el-Ensari i mnogi drugi od Seida el-Makburija, on od Abdullaha b. Ebu Katadea, on od svoga oca, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i ovo je pouzdanije od hadisa Seida el-Makburija od Ebu Hurejrea.

¹³⁹ Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

٣٣. بَاب مَا جَاءَ فِي دَفْنِ الشُّهَدَاءِ *

١٧٧٩. حَدَّثَنَا أَزْهَرُ بْنُ مَرْوَانَ الْبَصْرِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ أَبِي الدَّهْمَاءِ عَنْ هِشَامِ بْنِ عَامِرٍ قَالَ: شَكِيَّ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْجَرَاحَاتُ يَوْمَ أُحُدٍ فَقَالَ: احْفَرُوا وَأَوْسِعُوا وَأَحْسِنُوا وَاذْفَنُوا اللَّائِينَ وَاللَّائِنَةَ فِي قَبْرِ وَاحِدٍ وَقَدِّمُوا أَكْثَرَهُمْ قُرْآنًا. فَمَاتَ أَبِي فَقَدِمَ بَيْنَ يَدَيَّ رَجُلَيْنِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ خَبَّابٍ وَجَابِرٍ وَأَنْسٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَرَوَى سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ وَغَيْرُهُ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عَامِرٍ. وَأَبُو الدَّهْمَاءِ اسْمُهُ قِرْفَةُ بْنُ بُهَيْسٍ أَوْ بَيْهَسٍ *

33. O pokopavanju šehida

1779. ISPRIČAO NAM JE Ezher b. Mervan el-Basri; kaže: Ispričao nam je Abdul-Varis b. Seid, prenijevši od Ejjuba¹⁴⁰, on od Humejda b. Hilala, on od Ebu Dehmaa, a on od Hišama b. Amira koji je kazao: »Požalili su se Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, nakon bitke na Uhudu, da ih rane bole (te da ne mogu za svakog šehida kopati mezar) pa je rekao: Kopajte malo šire mezare i stavljajte po dvojicu i trojicu u jedan mezar. Stavljajte (do kible) prvo onoga koji zna više Kur'ana napamet. Tom prilikom je umro i moj otac i stavljen je (u mezar) prije dvojice.«

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Habbaba, Džabira i Enesa. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁴¹ Sufjan i drugi su ovaj hadis prenijeli od Ejjuba, on od Humejda b. Hilala, a on od Hišama b. Amira. Ebu Dehma se zvao Kirfe b. Buhejs.

٣٤. بَاب مَا جَاءَ فِي الْمَشُورَةِ *

١٧٨٠. حَدَّثَنَا هُنَادٌ أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَرْةٍ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: لَمَّا كَانَ يَوْمُ بَدْرٍ وَجِيَءَ بِالْأَسَارَى قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا تَقُولُونَ فِي هَؤُلَاءِ الْأَسَارَى؟ فَذَكَرَ قِصَّةَ طَوِيلَةً. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي أَيُّوبَ وَأَنْسٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَأَبُو عُبَيْدَةَ لَمْ يَسْمَعْ مِنْ أَبِيهِ. وَيُرَوَّى عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: مَا رَأَيْتُ أَحَدًا أَكْثَرَ مَشُورَةً لِأَصْحَابِهِ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

¹⁴⁰ Ejjub b. Ebu Temime es-Sahtijani Ebu Bekr el-Basri je bio pouzdan ravija, hudždže i fakih. Pripadao je petoj generaciji ravija. Umro je u 65. godini života 131. godine po Hidžri.

¹⁴¹ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ebu Davud, Nesaija i Ibn Madže u *sunenima*.

34. O konsultacijama

1780. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Ispričao nam je Ebu Muavije, prenijevši od A'meša, on od Amra b. Murrea, on od Ebu Ubejdea, a on od Abdullaha¹⁴² koji je kazao: »Kada su na Bedru dovedeni zarobljenici, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, (ashabima) reče: Šta, po vašem mišljenju, treba uraditi sa ovim zarobljenicima? Potom je spomenuo podužu priču.«¹⁴³

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Omera, Ebu Ejjuba, Enesa i Ebu Hurejrea. Ovaj hadis je hasenun.¹⁴⁴ Ebu Ubejde nije slušao (hadise) od svoga oca. Prenosi se od Ebu Hurejrea da je kazao: »Nisam vidio da se iko više konsultovao sa svojim drugovima od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

۳۵. بَاب مَا جَاءَ لَا تُفَادَى جِيفَةُ الْأَسِيرِ *

۱۷۸۱. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عِيْلَانَ حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ أَبِي لَيْلَى عَنِ الْحَكَمِ عَنْ مِقْسَمٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ: أَنَّ الْمُشْرِكِينَ أَرَادُوا أَنْ يَشْتَرُوا جَسَدَ رَجُلٍ مِنَ الْمُشْرِكِينَ فَأَبَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَبِيعَهُمْ إِيَّاهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ الْحَكَمِ. وَرَوَاهُ الْحَجَّاجُ ابْنُ أَرْطَاةٍ أَيْضًا عَنِ الْحَكَمِ. وَقَالَ أَحْمَدُ بْنُ الْحَسَنِ: سَمِعْتُ أَحْمَدَ بْنَ حَنْبَلٍ يَقُولُ: ابْنُ أَبِي لَيْلَى لَا يُحْتَجُّ بِحَدِيثِهِ. قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ: ابْنُ أَبِي لَيْلَى صَدُوقٌ وَلَكِنْ لَا نَعْرِفُ صَحِيحَ حَدِيثِهِ مِنْ سَفِيمِهِ وَلَا أُرْوَى عَنْهُ شَيْئًا. وَابْنُ أَبِي لَيْلَى هُوَ صَدُوقٌ فَكَيْفَ وَرَبَّمَا بِهِمْ فِي الْإِسْتِثْنَاءِ.

۱۷۸۲. حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دَاوُدَ عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ قَالَ: فَقَهَاؤُنَا ابْنُ أَبِي لَيْلَى وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ شُبْرَمَةَ *

35. O tome da se tijelo zarobljenika ne prodaje

1781. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Ispričao nam je Ebu Ahmed; kaže: Nama je ispričao Sufjan¹⁴⁵, prenijevši od Ibn Ebu Lejle, on

¹⁴² Abdullah b. Mesud je poznati ashab.

¹⁴³ Kada su nakon Bitke na Bedru Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, dovedeni zarobljenici, on je konsultovao ashabe o tome kako da postupi sa njima. Ebu Bekr reče: Allahov Poslaniče, to su tvoji sunarodnjaci, oprosti im, neka se iskupe. Ko ne bude imao imetka, a zna pisati, neka opismeni naše desetero djece i neka mu to bude iskup. Omer reče: Oni su te u laž ugonili i ustali su protiv tebe, njih sve treba pobiti radi pouke onima koji dolaze. Abdullah b. Revaha reče: Allahov Poslaniče, pogledaj, ova dolina puna je drva; naložimo vatru i sve ih spalimo. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nakon što saslušao njihova mišljenja, prihvati mišljenje Ebu Bekra i oslobodi ih...

¹⁴⁴ Ovaj hadis je hasenun-ligajrihi, pošto u senedu ima prekid.

¹⁴⁵ Sufjan b. Ujejne b. Ebu Imran Mejmun el-Hilali Ebu Muhammed el-Kufi pouzdan je ravija, hafiz, fakih, imam i hudždže. Posenilio je pred kraj života. Umro je u 91. godini života u redžebu 98. godine po Hidžri.

od Hakema, on od Miksema, a on od Ibn Abbasa. »Mušrici su htjeli da kupe tijelo jednog mušrika pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odbio da im ga proda.«¹⁴⁶

Ovaj hadis je garibun. Poznat nam je samo preko Hakema. Također ga je i Hadždžadž b. Ertate prenio od Hakema. Ahmed b. Hasan kaže: Čuo sam Ahmeda b. Hanbela kada kaže: Ibn Ebu Lejlini hadisi se ne mogu uzimati kao argument.¹⁴⁷ Muhammed b. Ismail veli: Ibn Ebu Lejla je iskren ravija, ali se njegovi vjerodostojni hadisi ne mogu raspoznati od slabih, zbog toga ja od njega ne prenosim hadise. Ibn Ebu Lejla je iskren ravija i fakih ponekad je samo pravio previde u senedu.

1782. ISPRIČAO NAM JE Nasr b. Ali; kaže: Ispričao nam je Abdullah b. Davud, prenijevši od Sufjana es-Sevrija da je kazao: Naši fakihi su Ibn Ebu Lejla i Abdullah b. Šubreme.

٣٦. بَابُ مَا جَاءَ فِي الْفِرَارِ مِنَ الرَّحْفِ *

١٧٨٣. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي زِيَادٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: بَعَثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَرِيَّةٍ فَحَاصَ النَّاسَ حَيْصَةً فَقَدِمْنَا الْمَدِينَةَ فَاخْتَبَيْنَا بِهَا وَقُلْنَا هَلَكْنَا، ثُمَّ أَتَانَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ نَحْنُ الْفَرَارُونَ. قَالَ: بَلْ أَنْتُمْ الْعَكَارُونَ وَأَنَا فَتَنُكُمْ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ يَزِيدَ بْنِ أَبِي زِيَادٍ. وَمَعْنَى قَوْلِهِ: فَحَاصَ النَّاسَ حَيْصَةً يَعْنِي أَنَّهُمْ قَرُّوا مِنَ الْقِتَالِ وَمَعْنَى قَوْلِهِ: بَلْ أَنْتُمْ الْعَكَارُونَ، وَالْعَكَارُ الَّذِي يَفِرُّ إِلَى إِمَامِهِ لِيَنْصُرَهُ لَيْسَ يُرِيدُ الْفِرَارَ مِنَ الرَّحْفِ *

36. O bježanju sa bojnog polja

1783. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Ispričao nam je Sufjan, prenijevši od Jezida b. Ebu Zijada, on od Abdur-Rahmana b. Ebu Lejle, a on od Ibn Omera koji je kazao: »Poslao nas je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kao izvidnicu. Ljudi su (ugledavši neprijatelja) pobjegli i došli u Medinu. Po njoj smo se neko vrijeme skrivali (od stida) i govorili: Propali smo. Nakon izvjesnog vremena otišli smo Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekli: Allahov Poslaniče, mi smo bjegunci. On

¹⁴⁶ Ibn Ishak u djelu *El-Megazi* tvrdi da su mušrici od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, tražili da im proda tijelo Nevfela b. Abdullaha b. Mugirea koji je pao na Hendeku. Zuhri tvrdi da su nudili za njega deset hiljada dirhema, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ne trebaju nam ni vaši novci ni njegovo tijelo."

¹⁴⁷ Muhammed b. Abdur-Rahman b. Ebu Lejla el-Ensari el-Kufi je iskren ravija, ali je vrlo loše pantio hadise. Pripadao je sedmoj generaciji.

će na to: Ne, vi niste bjegunci vi ste se vratili (svome zapovjedniku) a i ja pripadam vašoj grupi.»¹⁴⁸

Ovaj hadis je hasenun-garibun.¹⁴⁹ Poznat nam je samo preko Jezida b. Ebu Zijada. Riječi: *fehasan-nasu hajsaten* znače da su oni pobjegli iz borbe. Riječi: *bel entum El-akkarune*, a *El-akkar* označava onoga koji pobjegne svom zapovjedniku da bi ga zaštitio. To ne podrazumijeva bježanje sa bojnog polja.

٣٧. بَاب مَا جَاءَ فِي دَفْنِ الْقَتِيلِ فِي مَقْتَلِهِ *

١٧٨٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَسْوَدِ بْنِ قَيْسٍ قَالَ سَمِعْتُ بُيُيْحَةَ الْعَنْزِيَّ يُحَدِّثُ عَنْ جَابِرٍ قَالَ: لَمَّا كَانَ يَوْمُ أَحَدٍ جَاءَتْ عَمَّتِي بِأَبِي لِتَدْفِنَهُ فِي مَقَابِرِنَا فَتَأَذَى مُنَادِي رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رُدُّوا الْقَتْلَى إِلَى مَضَاجِعِهِمْ. قَالَ أَمْرُو عَيْسَى: هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ وَبُيُيْحَةُ ثِقَةٌ *

37. O pokopavanju šehida na mjestu njihove pogibije

1784. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Ispričao nam je Ebu Davud; kaže: Nama je ispričao Šu'be, prenijevši od Esved b. Kajsa koji je kazao: Čuo sam Nubejha el-Anezija¹⁵⁰ kada priča od Džabira b. Abdullaha da je rekao: »Nakon bitke na Uhudu moja tetka¹⁵¹ donijela je tijelo moga oca da bi ga ukopala u naše mezarje¹⁵², pa je glasnik Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, povikao: Vratite poginule na mjesto njihove pogibije.«¹⁵³ Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁵⁴

¹⁴⁸ Ovakav gest izviđačkog odreda koji je, nakon što je ugledao neprijatelja, pobjegao, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije okarakterisao kao bježanje sa bojnog polja. On je taj gest shvatio kao vraćanje vojnika svom zapovjedniku koji se nalazio u pozadini, da bi ga zaštitili. Bježanjem s bojnog polja smatra se čin kada pojedinac ili grupa napusti i bojno polje i zapovjednika s ciljem da sačuva vlastitu glavu.

¹⁴⁹ Bilježe ga i Ebu Davud i Ibn Madže u *sunenima*.

¹⁵⁰ Nubejh b. Abdullah el-Anezi Ebu Omer el-Kufi je prihvatljiv ravija. Pripadao je trećoj generaciji.

¹⁵¹ Fatima bint Amr b. Haram el-Ensari.

¹⁵² El-Bekiju u Medini.

¹⁵³ Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije dozvolio da se tijela šehida prebacuju kućama nego je zahtijevao da se šehidi kopaju na mjestu pogibije.

¹⁵⁴ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ebu Davud, Nesaija, Ibn Madže i Ed-Darimi u *sunenima*.

٣٨. بَاب مَا جَاءَ فِي تَلْقَى الْعَائِبِ إِذَا قَدِمَ *

١٧٨٥. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ وَسَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَا: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنِ السَّائِبِ بْنِ يَزِيدَ قَالَ: لَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ تَبُوكَ خَرَجَ النَّاسُ يَتَلَقَّوْهُ إِلَى ثَنِيَّةِ الْوُذَاعِ. قَالَ السَّائِبُ: فَخَرَجْتُ مَعَ النَّاسِ وَأَنَا غُلَامٌ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

38. O dočeku odsutnoga koji se vraća

1785. ISPRIČALI SU NAM Ibn Ebu Omer i Seid b. Abdur-Rahman i kazali: Ispričao nam je Sufjan, prenijevši od Zuhrija, a on od Saiba b. Jezida koji je kazao: »Kad se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vraćao iz Tebuka, narod je izašao do Senijetul-Vedaa da ga dočeka. Saib veli: I ja sam kao dječak izašao sa narodom.« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁵⁵

٣٩. بَاب مَا جَاءَ فِي الْفِيءِ *

١٧٨٦. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَوْسٍ بْنِ الْحَدَثَانِ قَالَ: سَمِعْتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ يَقُولُ: كَانَتْ أَمْوَالُ بَنِي النَّضِيرِ مِمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ مِمَّا لَمْ يُوجِفِ الْمُسْلِمُونَ عَلَيْهِ بِخَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ، وَكَانَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَالِصًا. وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَغْزِلُ نَفَقَةَ أَهْلِهِ سَنَةً ثُمَّ يَجْعَلُ مَا بَقِيَ فِي الْكُرَاعِ وَالسَّلَاحِ غَدَّةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

39. O ratnom plijenu (dobijenom bez borbe)

1786. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Ispričao nam je Sufjan, prenijevši od Amra b. Dinara, on od Ibn Šihaba a on od Malika b. Evsa b. Hadesana koji je kazao: Čuo sam Omera b. Hattaba kada veli: »Imetak plemena Benu Nadir koji Allah kao plijen darovao Svome Poslaniku i zbog koga muslimani nisu kasom tjerali ni konje ni kamile dat je isključivo Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izdvojio je opskrbu za svoju porodicu za godinu dana a ostatak ostavi za nabavku konja, oružja i opreme za borbu na Allahovom putu.« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁵⁶

¹⁵⁵ Bilježe ga i Buharija u *Sahihu* i Ebu Davud u *Sunenu*.

¹⁵⁶ Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Ibn Madžea.

أَبْوَابُ اللَّبَاسِ

عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

١. بَابُ مَا جَاءَ فِي الْحَرِيرِ وَالذَّهَبِ *

١٧٨٧. حَدَّثَنَا إِسْحَقُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ ثُمَيْرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي هِنْدٍ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: حَرَّمَ لِبَاسُ الْحَرِيرِ وَالذَّهَبِ عَلَى ذَكَوْرِ أُمَّتِي وَأَحِلَّ لِلنِّسَاءِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عُمَرَ وَعَلِيٍّ وَعُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ وَأُمِّ هَانِيٍّ وَأَنْسٍ وَحَذِيفَةَ وَعَبْدَ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو وَعِمْرَانَ بْنَ حُصَيْنٍ وَعَبْدَ اللَّهِ بْنَ الزُّبَيْرِ وَجَابِرَ وَأَبِي رَيْحَانَ وَابْنَ عُمَرَ وَالْبَرَاءَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *
١٧٨٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ هِشَامٍ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ قَتَادَةَ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ سُوَيْدِ بْنِ غَفَلَةَ عَنْ عُمَرَ: أَنَّهُ خَطَبَ بِالْحَاجِيَةِ فَقَالَ: تَهَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الْحَرِيرِ إِلَّا مَوْضِعَ أَصْبَعَيْنِ أَوْ ثَلَاثٍ أَوْ أَرْبَعٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

POGLAVLJA O OBLAČENJU

Od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

1. O svili i zlatu za muškarce

1787. ISPRIČAO NAM JE Ishak b. Mensur; kaže: Ispričao nam je Abdullah b. Numejr; kaže: Nama je ispričao Ubejdullah b. Omer, prenijevši od Nafi'a, on od Seida b. Ebu Hinda, a on od Ebu Musaa el-Eš'arija da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »Zabranjeno je oblačenje svile i nošenje zlata muškarcima moga ummeta, a dozvoljeno je njihovoj ženskoj čeljadi.«

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Omera, Alije, Ukbea b. Amira, Umme Hane, Enesa, Huzejfe, Abdullaha b. Amra, Imrana b. Husajna, Abdullaha b. Zubejra, Džabira, Ebu Rejhane, Ibn Omera i Beraa. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁵⁷

1788. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Muaz b. Hišam; kaže: Meni je ispričao moj otac, prenijevši od Katadea, on od

¹⁵⁷ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ebu Davud i Nesaija u *sunenima* i Hakim u *Mustedreku*. Hakim ga također smatra vjerodostojnim hadisom.

Ša'bija, on od Suvejda b. Gafelea¹⁵⁸, a on od Omera: »da je, govoreći u Džabiji¹⁵⁹, kazao: Zabranio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, svilu, osim koliko dva, tri ili četiri prsta.«¹⁶⁰ Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁶¹

٢. بَاب مَا جَاءَ فِي الرُّخْصَةِ فِي لُبْسِ الْحَرِيرِ فِي الْحَرْبِ *

١٧٨٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ بْنُ عَبْدِ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ: أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَوْفٍ وَالزُّبَيْرَ بْنَ الْعَوَّامِ شَكَا الْقَمَلَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزَاةٍ لَهُمَا. فَرُخِّصَ لَهُمَا فِي قُمْصِ الْحَرِيرِ. قَالَ: وَرَأَيْتُهُ عَلَيْهِمَا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

2. O oblačenju svile u borbi

1789. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan i kazao: Ispričao nam je Abdus-Samed b. Abdul-Varis; kaže: Ispričao nam je Hemmam; kaže: Nama je ispričao Katade, prenijevši od Enesa: »da su se Abdur-Rahman b. Avf i Zubejr b. Avvam tokom jednog vojnog pohoda požalili Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, da imaju vaške pa im je dozvolio da obuku svilene košulje. Ja sam ih, veli on, vidio na njima.«¹⁶²

Ebu Isa kaže: Ovaj hadis je hasenun-sahihun.

٣. بَاب آخِر

١٧٩٠. حَدَّثَنَا أَبُو عَمَارٍ حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ مُوسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو حَدَّثَنَا وَاقِدُ بْنُ سَعْدِ بْنِ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ قَالَ: قَدِمَ أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ فَأَتَيْتُهُ فَقَالَ: مَنْ أَتَيْتُ؟ فَقُلْتُ: أَنَا وَاقِدُ بْنُ عَمْرٍو بْنِ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ. قَالَ: فَبَكَى وَقَالَ: إِنَّكَ لَشَبِيهٌ بِسَعْدٍ وَإِنَّ سَعْدًا كَانَ مِنْ أَعْظَمِ النَّاسِ وَأَطْوَلِهِمْ، وَإِنَّهُ بَعَثَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَبَّةً مِنْ دِيْبَاجٍ مَسْجُوجٍ فِيهَا الذَّهَبُ. فَلَبِسَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَعِدَ الْمِنْبَرَ فَقَامَ أَوْ قَعَدَ فَجَعَلَ النَّاسُ يَلْمِسُونَهَا

¹⁵⁸ Suvejd b. Gafele Ebu Umejje el-Dža'fi je muhadrem. Primio je islam za života Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ali se sa njim nije nikada susreo. Stigao je u Medinu onog dana kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ukopan. Živio je 130 godina. Umro je u Kufi 80. godine po Hidžri.

¹⁵⁹ Džabija je bio grad u Šamu.

¹⁶⁰ Prema mišljenju većine učenjaka, za porub odjeće se može upotrijebiti svila, pod uvjetom da ne prelazi četiri prsta.

¹⁶¹ Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

¹⁶² Na temelju ovog i drugih hadisa Malik i Ebu Hanife smatraju da je muškarcima općenito zabranjeno nositi svilu. Šafija i Ebu Jusuf slažu se sa njima s tim što oni smatraju da je nošenje svile muškarcima u nuždi dozvoljeno, kao što je slučaj sa Abdur-Rahmanom b. Avfom i Zubejr b. Avvamom.

فَقَالُوا: مَا رَأَيْنَا كَالْيَوْمِ تَوْبًا قَطُّ. فَقَالَ: أَتَعْجَبُونَ مِنْ هَذِهِ؟ لَمَّا دَلَّ سَعْدٌ فِي الْجَنَّةِ خَيْرٌ مِمَّا تَرَوْنَ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ. وَهَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

3. Poglavlje o istoj temi

1790. ISPRIČAO MI JE Ebu Ammar; kaže: Ispričao mi je Fadl b. Musa, prenijevši od Muhammeda b. Amra; kaže: Ispričao nam je Vakid b. Amr b. Sa'd b. Muaz koji je kazao: »Stigao je Enes b. Malik te sam otišao kod njega. On me upita: Ko si ti? Rekoh: Ja sam Vakid b. Amr b. Sa'd b. Muaz. (Čuvši to), on zaplaka i reče: Ti ličiš na Sa'da. On je bio krupan i visok čovjek. On je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, poslao džubu od brokata protkanog zlatom. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ju je obukao, potom se ispeo na minber i stao ili (je kazao) sjeo. (Dok se penjao), ljudi su je pipali i govorili: Ovakvu odjeću do danas nismo nikad vidjeli. On reče: Čudite se ovome? Sa'dova odjeća u Džennetu je daleko bolja od ove koju gledate.«

Ebu Isa kaže: Na ovu temu prenesen je hadis i od Esme kćerke Ebu Bekrove. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁶³

٤. بَابُ مَا جَاءَ فِي الرُّخْصَةِ فِي الثَّوْبِ الْأَحْمَرِ لِلرِّجَالِ *

١٧٩١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عِلَّانَ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنِ الْبَرَاءِ قَالَ: مَا رَأَيْتُ مِنْ ذِي لَمَّةٍ فِي حُلَةٍ حُمْرَاءَ أَحْسَنَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. لَهُ شَعْرٌ يَضْرِبُ مَنْكِبَيْهِ بَعِيدٌ مَا بَيْنَ الْمُنْكَبَيْنِ. لَمْ يَكُنْ بِالْقَصِيرِ وَلَا بِالطَّوِيلِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ وَأَبِي رِمَّةَ وَأَبِي حُحَيْفَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

4. O dozvoli oblačenja crvene odjeće muškarcima

1791. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Ispričao nam je Veki'; kaže: Nama je ispričao Sufjan, prenijevši od Ebu Ishaka, a on od Beraa koji je kazao: »Nisam vidio nikoga ljepšeg od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u crvenom ogrtaču¹⁶⁴, kosa mu pala na ramena, širokih pleća, osrednjeg rasta, ni nizak ni visok.«

¹⁶³ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Nesaija u *Sunenu*.

¹⁶⁴ Ibn Kajjim el-Džezzi smatra da griješi onaj ko misli da je to bio čisto crveni ogrtač. To je bio ogrtač iz Jemena koji je protkan crveno-crnim nitima. Sa njim se u tome ne slaže Ševkanija. On smatra da je, ako ga ashab opisuje crvenim, onda crven, jer su ashabi vrlo dobro poznavali jezik. Na temelju ovog i drugih hadisa su Šafija i Malik stali na stanovište da je muškarcima dozvoljeno oblačiti crvenu odjeću. Ebu Hanife smatra da im je mekruh oblačiti

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Džabira b. Semurea, Ebu Rimsea i Ebu Džuhajfea. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁶⁵

١٥. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ الْمُعَصْفَرِ لِلرِّجَالِ *

١١٧٩٢ حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَنْبَلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ لُبْسِ الْقَسِيِّ وَالْمُعَصْفَرِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَنَسٍ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو. حَدِيثُ عَلِيٍّ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

5. O pokudenosti oblačenja žute odjeće muškarcima

1792. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Ispričao nam je Malik b. Enes, prenijevši od Nafi'a, on od Ibrahima b. Abdullaha b. Hunejna, on od svoga oca, a on od Alije koji je kazao: »**Zabranio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, (muškarcima) nošenje svilene i odjeće žute boje.**«¹⁶⁶ Na ovu temu preneseni su hadisi i od Enesa i Abdullaha b. Amra. Alijin hadis je hasenun-sahihun.¹⁶⁷

٦. بَاب مَا جَاءَ فِي لُبْسِ الْفِرَاءِ *

١٧٩٣. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ مُوسَى الْفَزَارِيُّ حَدَّثَنَا سَيْفُ بْنُ هَارُونَ عَنْ سُلَيْمَانَ التَّمِيمِيِّ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ سُلَيْمَانَ قَالَ: سَأَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ السَّمَنِ وَالْجَيْنِ وَالْفِرَاءِ فَقَالَ: الْحَلَالُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ، وَالْحَرَامُ مَا حَرَّمَ

Ševkanija. On smatra da je, ako ga ashab opisuje crvenim, onda crven, jer su ashabi vrlo dobro poznavali jezik. Na temelju ovog i drugih hadisa su Šafija i Malik stali na stanovište da je muškarcima dozvoljeno oblačiti crvenu odjeću. Ebu Hanife smatra da im je mekruh oblačiti crvenu odjeću. Svoj stav on temelji na hadisu koji bilježe Ebu Davud i Tirmizija od Abdullaha b. Amra koji je kazao: "Pored Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, je prošao neki čovjek koji je na sebi imao dvije crvene tkanine. Nazvao mu je selam, ali mu Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, na selam nije uzvratio." Po mišljenju Ibn Hadžera el-Askalanija, sened ovog hadisa je slab, iako ga Tirmizija u nekim primjercima svoje zbirke ocjenjuje dobrim. Munziri veli da se u njegovu senedu nalazi Ebu Jahja el-Kattat, o čijem su se pravom imenu učenjaci razili, tako da se hadisi koje on prenosi ne mogu uzimati kao argumenti.

¹⁶⁵ Zabilježen je u *El-Kutubus-Sitte*.

¹⁶⁶ Na temelju ovog hadis El-Mubarekfori smatra da je muškarcima haram nositi odjeću žute boje. Sa njim se u tome slaže i Ševkanija. Muslim u *Sahihu* bilježi od Abdullaha b. Amra da je kazao: "Ugledao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na meni dvije žute tkanine pa je rekao: To je odjeća nevjernika, pa je ti ne nosi."

¹⁶⁷ Bilježe ga i Muslim u *Sahihu*, te Ebu Davud i Nesaija u *sunenima*.

اللَّهُ فِي كِتَابِهِ، وَمَا سَكَتَ عَنْهُ فَهُوَ مِمَّا عَفَا عَنْهُ. وَفِي الْبَابِ عَنِ الْمُغِيرَةِ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ مَرْفُوعًا إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَرَوَى سُفْيَانٌ وَغَيْرُهُ عَنْ سُلَيْمَانَ التَّيْمِيِّ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ سُلَيْمَانَ قَوْلَهُ: وَكَانَا الْحَدِيثَ الْمَوْقُوفَ أَصَحُّ.

6. O nošenju krzna

1793. ISPRİČAO NAM JE Ismail b. Musa el-Fezari; kaže: Ispričao nam je Sejf b. Harun, prenijevši od Sulejmana et-Tejmija, on od Ebu Osmana, a on od Selmana koji je kazao: »Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, za maslo, sir i krzno pa je rekao: Halal je ono što je Allah dozvolio u Svojoj Knjizi, a haram je ono što je Allah zabranio u Svojoj Knjizi, a ono što je Allah prešutio spada u ono što je oprostio.«

Na ovu temu prenesen je hadis i od Mugireja. Ovaj hadis je garib.¹⁶⁸ Kao merfu' nam je poznat samo u ovoj formi. Prenijeli su Sufjan i drugi od Sulejmana et-Tejmija, a on od Ebu Osmana njegove riječi. Mevkuf hadis je, ipak, pouzdaniji.

٧. بَاب مَا جَاءَ فِي جُلُودِ الْمَيْتَةِ إِذَا دُبِغَتْ *

١٧٩٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَاحٍ قَالَ: سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ يَقُولُ: مَا تَنَزَّلَتْ شَاةُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَهْلِهَا: أَلَا نَزَعْتُمْ جُلْدَهَا ثُمَّ دَبِغْتُمُوهُ فَاسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ *

وَفِي الْبَابِ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْمُحَبِّقِ وَمَيْمُونَةَ وَعَائِشَةَ. وَحَدَّثَنَا ابْنُ عَبَّاسٍ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَى مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَ هَذَا. وَرَوَى عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ مَيْمُونَةَ. وَرَوَى عَنْ سَوْدَةَ. وَ سَمِعْتُ مُحَمَّدًا يُصَحِّحُ حَدِيثَ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَحَدَّثَنَا ابْنُ عَبَّاسٍ عَنْ مَيْمُونَةَ وَقَالَ: احْتَمَلْتُ أَنْ يَكُونَ رَوَى ابْنُ عَبَّاسٍ عَنْ مَيْمُونَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَرَوَى ابْنُ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَمْ يَذْكُرْ فِيهِ عَنْ مَيْمُونَةَ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَكْثَرِ أَهْلِ الْعِلْمِ. وَهُوَ قَوْلُ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ وَابْنِ الْمُبَارَكِ وَالشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدُ وَإِسْحَاقُ *

١٧٩٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ وَعَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ وَخْلَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَيُّمَا إِبْهَابٍ دُبِغَ فَقَدْ طَهَّرَ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَكْثَرِ أَهْلِ الْعِلْمِ قَالُوا فِي جُلُودِ الْمَيْتَةِ: إِذَا دُبِغَتْ فَقَدْ طَهَّرَتْ. وَقَالَ الشَّافِعِيُّ: أَيُّمَا إِبْهَابٍ مَيْتَةٍ دُبِغَ فَقَدْ طَهَّرَ إِلَّا الْكَلْبَ وَالْخَنَزِيرَ. وَقَدْ كَرِهَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ جُلُودَ السَّبَاعِ وَشَدَّدُوا فِي لُبْسِهَا وَالصَّلَاةِ فِيهَا. قَالَ إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ: إِنَّمَا مَعْنَى قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَيُّمَا إِبْهَابٍ دُبِغَ فَقَدْ طَهَّرَ. إِنَّمَا يَعْنِي بِهِ جِلْدُ مَا يُؤْكَلُ لَحْمُهُ. هَكَذَا فَسَّرَهُ النَّضَرُ بْنُ شَمِيلٍ. وَقَالَ: إِسْحَاقُ إِنَّمَا يُقَالُ الْإِبْهَابُ لِجِلْدِ مَا يُؤْكَلُ لَحْمُهُ. وَكَرِهَ ابْنُ الْمُبَارَكِ وَأَحْمَدُ وَإِسْحَاقُ وَالْحَمِيدِيُّ الصَّلَاةَ فِي جُلُودِ السَّبَاعِ.

¹⁶⁸ Bilježe ga i Ibn Madže u *Sunenu* i Hakim u *Mustedreku*. U senedu ovog hadisa je Sejf b. Harun, a on je slab ravija.

١٧٩٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ طَرِيفٍ الْكُوفِيُّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فَضْلٍ عَنِ الْأَعْمَشِ وَالشَّيْبَانِيِّ عَنِ الْحَكَمِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُكَيْمٍ قَالَ: أَتَانَا كِتَابُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ لَا تَنْتَفِعُوا مِنَ الْمَيْتَةِ بِإِهَابٍ وَلَا عَصَبٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَيُرْوَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُكَيْمٍ عَنْ أَشْيَاخٍ لَهُمْ هَذَا الْحَدِيثُ وَلَيْسَ الْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَكْثَرِ أَهْلِ الْعِلْمِ. وَقَدْ رُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُكَيْمٍ أَنَّهُ قَالَ: أَتَانَا كِتَابُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَبْلَ وَقَاتِهِ بِشَهْرَيْنِ. سَمِعْتُ أَحْمَدَ بْنَ الْحَسَنِ يَقُولُ: كَانَ أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ يَذْهَبُ إِلَى هَذَا الْحَدِيثِ لِمَا ذَكَرَ فِيهِ قَبْلَ وَقَاتِهِ بِشَهْرَيْنِ، وَكَانَ يَقُولُ كَانَ هَذَا آخِرَ أَمْرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ تَرَكَ أَحْمَدُ هَذَا الْحَدِيثَ لِمَا اضْطَرَبُوا فِي إِسْنَادِهِ. حَيْثُ رَوَى بَعْضُهُمْ وَقَالَ: عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُكَيْمٍ عَنْ أَشْيَاخٍ لَهُمْ مِنْ جُهَيْنَةَ *

7. O uštavljenim kožama uginulih životinja

1794. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Ispričao nam je Lejs, prenijevši od Jezida b. Ebu Habiba, on od Ataa b. Ebu Rebaha koji je kazao: Čuo sam Ibn Abbasa kada reče: **»Uginula je ovca pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, njenom vlasniku rekao: Zašto je ne zgulite, ne uštavite njenu kožu i ne iskoristite je!«**¹⁶⁹

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Selemea b. Muhabbika, Mejmune, Aíše i Ibn Abbasa. Ovaj Ibn Abbasov hadis je hasenun-sahihun.¹⁷⁰ Sa više je seneda u sličnoj formi prenesen od Ibn Abbasa od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. A prenesen je i od Ibn Abbasa, a on od od Mejmune. A prenesen je i od Sevde. Čuo sam Muhammeda (Buhariju) gdje hadis Ibn Abbasa od Vjerovjesnika i hadis Ibn Abbasa od Mejmune ocjenjuje kao sahih. On kaže: Pretpostavljam da ga je Ibn Abbas prenio od Mejmune, a ona od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. A prenio ga je Ibn Abbas i izravno od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, ne spomenuvši (u senedu) Mejmunu. U skladu sa ovim hadisom praksa je većine učenjaka. Takav je stav i Sufjana es-Sevrija, Ibn Mubareka, Šafije, Ahmeda i Ishaka.

1795. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Ispričali su nam Sufjan b. Ujejne i Abdul-Aziz b. Muhammed, prenijevši od Zejda b. Eslema, on od Abdur-Rahmana b. Va'lea, a on od Ibn Abbasa, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Koja god se koža uštavi, postaje čista.«**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁷¹ U skladu sa njim je stav većine učenjaka koji, u pogledu koža uginulih životinja, kažu: Ukoliko se uštave

¹⁶⁹ Po mišljenju El-Mubarekforija ovaj hadis je dokaz da se koža uginule životinje ne može koristiti prije nego se uštavi i preradi. Tek štavljenjem i preradom ona postaje čista i tek tada postaje dozvoljena za upotrebu ili prodaju.

¹⁷⁰ Zabilježen je u *El-Kutubus-Sitte*.

¹⁷¹ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Muslim u *Sahihu* i Ibn Madže u *Sunenu*.

postanu čiste. Šafija veli: Svaka koža, kada se uštavi, postaje čista, osim pseće i svinjske kože. Neki su učenjaci iz generacije ashaba a i ostali prezirali kožu deraćih životinja i bili su rigorozni u pogledu oblačenja i klanjanja u odjeći od takve kože. Ishak b. Ibrahim veli: Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: »Koja god se koža uštavi, postaje čista« odnosi se na kože životinja čije je meso dozvoljeno jesti. Na isti način je to objasnio i Nadr b. Šumejl. On kaže: *Ihabun* se kaže za kožu životinje čije je meso dozvoljeno jesti. Ibn Mubarek, Ahmed, Ishak i Humejdi su klanjanje u kožama deraćih životinja smatrali pokuđenim

1796. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Tarif el-Kufi; kaže: Ispričao nam je Muhammed b. Fadl, prenijevši od A'meša i Eš-Šejbanija, njih dvojica od Hakema, on od Abdur-Rahmana b. Ebu Lejle, a on od Abdullaha b. Ukejma koji je kazao: **»Došlo nam je pismo Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem,** (u kome je stajalo): **od uginule životinje ne koristite ni kožu ni tetive.«**¹⁷²

Ovaj hadis je hasenun.¹⁷³ Ovaj hadis prenosi se od Abdullaha b. Ukejma, a on od svojih učitelja, ali po njemu nije postupila većina učenjaka. Ovaj hadis je prenesen od Abdullaha b. Ukejma i on je u njemu kazao: »Došlo nam je pismo Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, dva mjeseca prije njegove smrti.«

Čuo sam Ahmeda b. Hasana kada kaže: Ahmed b. Hanbel je postupao po ovom hadisu pošto je u njemu spomenuto *dva mjeseca prije njegove smrti* i govorio je: Ovo je posljednja Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, odredba. Kasnije je napustio ovaj hadis pošto su u njegovu senedu izazvali poremećaj i to onda kad su neki kazali: od Abdullaha b. Ukejma, od učitelja iz Džuhejne.

٨. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ جَرِّ الْإِزَارِ *

١٧٩٧. حَدَّثَنَا الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا مَعْنٌ حَدَّثَنَا مَالِكٌ ، وَ حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ عَنْ مَالِكٍ عَنْ نَافِعٍ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ وَزَيْدُ بْنُ أَسْلَمَ يُخْبِرُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : لَا يَنْظُرُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَى مَنْ جَرَّ ثَوْبَهُ خِيَلَاءَ . وَفِي الْبَابِ عَنْ حُدَيْفَةَ وَأَبِي سَعِيدٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَسُمْرَةَ وَأَبِي ذَرٍّ وَعَائِشَةَ وَهَبِيبِ بْنِ مَغْفَلٍ . حَدِيثُ ابْنِ عُمَرَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

8. O pokuđenosti da se ogrtač vuče (po zemlji)

1797. ISPRIČAO NAM JE El-Ensari; kaže: Ispričao nam je Ma'n; kaže: Nama je ispričao Malik. A Ispričao nam je i Kutejbe, prenijevši od Malika, on od Nafia', Abdullaha b. Dinara i Zejd b. Eslemea, a oni od Abdullaha b. Omera

¹⁷² Ovo se odnosi na kožu prije nego se uštavi i preradi.

¹⁷³ Bilježe ga i Nesajja i Ibn Madže u *sunenima*.

da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »Allah neće gledati u onoga ko iz oholosti spusti svoju odjeću da mu se vuče (po zemlji).«

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Huzejfea, Ebu Seida, Ebu Hurejrea, Semurea, Ebu Zerra, Aiše i Hubejba b. Mugaffila. Ibn Omerov hadis je hasenun-sahihun.¹⁷⁴

٩. بَاب مَا جَاءَ فِي جَرِّ ذُبُولِ النِّسَاءِ *

١٧٩٨. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ جَرَّ ثَوْبَهُ خِيَلَاءَ لَمْ يَنْظُرِ اللَّهُ إِلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ. فَقَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ: فَكَيْفَ يَصْنَعْنَ النِّسَاءُ بِذُبُولِهِنَّ؟ قَالَ: يُرَخِّينَ شِبْرًا. فَقَالَتْ: إِذَا تَنَكَّشَفَ أَقْدَامُهُنَّ؟ قَالَ: فَيُرَخِّينَهُ ذِرَاعًا لَا يَزِيدَنَّ عَلَيْهِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ * وَفِي الْحَدِيثِ رُخْصَةٌ لِلنِّسَاءِ فِي جَرِّ الْإِزَارِ لِأَنَّهُ يَكُونُ أُسْتَرًا لَهُنَّ *

١٧٩٩. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ عَلِيٍّ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أُمِّ الْحَسَنِ أَنَّ أُمَّ سَلَمَةَ حَدَّثَتْهُمْ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَبَّرَ لِفَاطِمَةَ شِبْرًا مِنْ نِطَاقِهَا. وَرَوَاهُ بَعْضُهُمْ عَنْ حَمَّادِ بْنِ سَلَمَةَ عَنْ عَلِيٍّ بْنِ زَيْدٍ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ أُمِّهِ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ

9. O donjim rubovima ženske odjeće

1798. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Ali el-Hallal; kaže: Ispričao nam je Abdur-Rezzak; kaže: Nama je ispričao Ma'mer, prenijevši od Ejjuba, on od Nafi'a, a on od Ibn Omera koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »Ko, iz oholosti, spusti svoju odjeću da mu se vuče (po zemlji), na Sudnjem danu ga Allah neće pogledati. Na to će Ummu Selema: Kako da urade žene sa donjim rubovima svoje (odjeće)? On reče: Spustit će (ih od pola potkoljenica) za jedan pedalj. U tom slučaju će otkriti svoja stopala, ponovo će ona. On reče: Neka ih onda spuste za jednu podlakticu, ali ne više od toga.«¹⁷⁵ Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁷⁶ U ovom hadisu se dopušta ženama da mogu spustiti svoju odjeću (do zemlje) kako bi bile što temeljitije pokrivene.

1799. ISPRIČAO NAM JE Ishak b. Mensur; kaže: Ispričao nam je Affan; kaže: nama je ispričao Hammad b. Seleme, prenijevši od Alija b. Zejda,

¹⁷⁴ Bilježe ga i Malik b. Enes u *Muvettau*, Buharija i Muslim u *sahihima*, Nesaija i Ibn Madže u *sunenima*.

¹⁷⁵ Ovaj hadis je dokaz da je ženama dozvoljeno da nose odjeću do zemlje, dok se muškarcima dozvoljava nošenje odjeće do članaka.

¹⁷⁶ Bilježi ga i Nesaija u *Sunenu*.

on od Ummu Hasan da im je Ummu Selema ispričala: »**Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je Fatimi odredio da (donji rub) svoje odjeće spusti za jedan pedalj (od polovine potkoljenica).**« Neki su ga prenijeli od Hammada b. Selemea, on od Alija b. Zejda, on od Hasana, on od svoje majke, a ona od Ummi Seleme.

١٠. بَاب مَا جَاءَ فِي بُسِّ الصُّوفِ *

١٨٠٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ قَالَ: أَخْبَرَتْنَا إِلَيْنَا عَائِشَةُ كِسَاءً مُلْبَدًا وَإِزَارًا غَلِيظًا فَقَالَتْ: قَبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي هَذَيْنِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَلِيٍّ وَابْنِ مَسْعُودٍ. وَحَدِيثُ عَائِشَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

١٨٠١. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ حَدَّثَنَا خَلْفُ بْنُ خَلِيفَةَ عَنْ حُمَيْدِ الْأَعْرَجِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: كَانَ عَلَى مُوسَى يَوْمَ كَلَّمَهُ رَبُّهُ كِسَاءٌ صُوفٍ وَجَبَّةٌ صُوفٍ وَكُمَةٌ صُوفٍ وَسَرَاوِيلُ صُوفٍ. وَكَانَتْ نَعْلَاهُ مِنْ جِلْدِ حِمَارٍ مَيِّتٍ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ حُمَيْدِ الْأَعْرَجِ. وَحُمَيْدٌ هُوَ ابْنُ عَلِيٍّ الْأَعْرَجُ مُتَكْرِرُ الْحَدِيثِ. وَحُمَيْدُ بْنُ قَيْسٍ الْأَعْرَجُ الْمَكِّيُّ صَاحِبُ مُجَاهِدٍ ثِقَةٌ. وَالْكُمَةُ الْقُلْتُسُوءُ الصَّغِيرَةُ *

10. O oblačenju vune

1800. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Ispričao nam je Ismail b. Ibrahim; kaže: Nama je ispričao Ejjub, prenijevši od Humejda b. Hilala, a on od Ebu Burdea, koji je kazao: »**Iznijela nam je Aiša iskrpljenu košulju i gaće od krutog materijala i rekla: U ovome je umro Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.**« Na ovu temu preneseni su hadisi i od Alija i Ibn Mesuda. Aišin hadis je hasenun-sahihun.¹⁷⁷

1801. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hudžr; kaže: Ispričao nam je Halef b. Hulejfe, prenijevši od Humejda el-A'redža, on od Abdullaha b. Harisa, on od Ibn Mesuda, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »**Musa je, onog dana kada je razgovarao sa svojim Gospodarom, na sebi imao vunenu košulju, vuneno džube, vunenu malu kapu i vunene gaće, a sandale su mu bile od kože uginulog magarca.**«

¹⁷⁷ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

Ovaj hadis je garibun.¹⁷⁸ Poznat nam je samo preko Humejda el-A'redža. Humejd, sin Alija el-A'redža, je slab ravija, a uz to je prilikom prenošenja hadisa proturiječio pouzdanim ravijama, dok je Humejd b. Kajs el-A'redž el-Mekki, učenik Mudžahidov, pouzdan ravija. *Kumma* je mala kapa.

١١. بَاب مَا جَاءَ فِي الْعِمَامَةِ السَّوْدَاءِ *

١٨٠٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ عَنْ حَمَّادِ بْنِ سَلَمَةَ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ قَالَ: دَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَكَّةَ يَوْمَ الْفَتْحِ وَعَلَيْهِ عِمَامَةٌ سَوْدَاءٌ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عُمَرَ وَابْنِ حُرَيْثٍ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَرُكَّانَةَ. حَدِيثُ جَابِرٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

11. O crnom saruku

1802. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Abdur-Rahman b. Mehdi, prenijevši od Hammada b. Selemea, on od Ebu Zubejra, a on od Džabira koji je kazao: »Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je, na dan oslobođenja Mekke, ušao u Mekku sa crnim sarukom na glavi.«¹⁷⁹

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Amra b. Hurejsa, Ibn Abbasa i Rukanea. Džabirov hadis je hasenun-sahihun.¹⁸⁰

١٢. بَاب فِي سَدْلِ الْعِمَامَةِ بَيْنَ الْكَتِفَيْنِ *

١٨٠٣. حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ إِسْحَاقَ الْهَمْدَانِيُّ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُحَمَّدٍ الْمَدَنِيُّ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا اعْتَمَّ سَدْلَ عِمَامَتِهِ بَيْنَ كَتِفَيْهِ. قَالَ تَافِعٌ: وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يَسْدِلُ عِمَامَتَهُ بَيْنَ كَتِفَيْهِ. قَالَ عَبْدُ اللَّهِ: وَرَأَيْتُ الْقَاسِمَ وَسَالِمًا يَفْعَلَانِ ذَلِكَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَلِيٍّ وَلَا يَصِحُّ حَدِيثُ عَلِيٍّ مِنْ قَبْلِ إِسْنَادِهِ *

¹⁷⁸ Bilježi ga i Hakim u *Mustedreku* i kaže da je vjerodostojan po kriterijima Buharije i Muslima. Munziri smatra da je Hakim, prilikom ocjene ovog hadisa, napravio previd. On je smatrao da je Humejd el-A'redž, koji je spomenut u njegovu senedu, Humejd b. Kajs el-Mekki, a nije, nego je to Humejd b. Ali, koga su učenjaci kao prenosioca hadisa odbacili.

¹⁷⁹ Bilježe Muslim, Tirmizija, Nesaija, Ebu Davud i Ibn Madže od Amra b. Hurejsa da je kazao: "Vidio sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, na minberu; na glavi mu crni saruk, jedan kraj mu spušten niz leđa."

¹⁸⁰ Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Buharije.

12. O spuštanju jednog kraja saruka niz leđa

1803. ISPRIČAO NAM JE Harun b. Ishak el-Hemedani; kaže: Ispričao nam je Jahja b. Muhammed el-Medini, prenijevši od Abdul-Aziza b. Muhammeda, on od Ubejdullaha b. Omera, on od Nafi'a, a on od Ibn Omera koji je kazao: »**Kada bi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, motao saruk, pustio bi jedan kraj da pada niz leđa.**«¹⁸¹

Nafi' veli: I Ibn Omer bi jedan kraj saruka spuštao niz leđa. Ubejdullah kaže: Vidio sam Kasima i Salima da su to isto uradili. Ovaj hadis je garibun.¹⁸² Na ovu temu prenesen je hadis i od Alije, ali Alijin hadis nije pouzdan zbog njegova seneda.

١٣. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ خَاتَمِ الذَّهَبِ *

١٨٠٤. حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بْنُ شَبِيبٍ وَالْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ وَغَيْرُ وَاحِدٍ قَالُوا: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حُنَيْنٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ قَالَ: نَهَانِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ التَّخْتُمِ بِالذَّهَبِ وَعَنِ لِبَاسِ الْقَسِيِّ وَعَنِ الْقِرَاءَةِ فِي الرُّكُوعِ وَالسُّجُودِ وَعَنِ لِبَاسِ الْمُعَصْفَرِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *
١٨٠٥. حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ حَمَّادٍ الْمَغْنِيُّ الْبَصْرِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ حَدَّثَنَا حَنْصُ اللَّيْثِيِّ قَالَا: أَشْهَدُ عَلَى عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ أَنَّهُ حَدَّثَنَا أَنَّهُ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ التَّخْتُمِ بِالذَّهَبِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَلِيٍّ وَابْنِ عُمَرَ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَمُعَاوِيَةَ. حَدِيثُ عِمْرَانَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَأَبُو التَّيَّاحِ اسْمُهُ يَزِيدُ بْنُ حُمَيْدٍ *

¹⁸¹ Iz ovog, i hadisa Amra b. Hurejsa, a koji je najvjerodostojniji na ovu temu, vidimo da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prilikom motanja saruka jedan kraj spuštao niz leđa. U nekim predajama stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nekada motao saruk tako što bi jedan kraj spuštao niz prsa. Bilježi Ebu Dvud u *Sunenu* od Abdur-Rahmana b. Avfa, koji kaže: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mi je motao saruke pa bi mi nekada pustio jedan kraj da pada niz prsa, a nekada da pada niz leđa." Međutim, u senedu ovog hadisa je jedan ravija koji je nepoznat.

U nekim predajama stoji da je prilikom motanja saruka ponekad jedan kraj puštao da pada na desnu stranu pored desnog uha. Taberanija u *Mu'džemul-Kebiru* bilježi od Ebu Uname da je kazao: "Rijetko bi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nekome ko bi bio imenovan na neki položaj, motajući saruk, ostavljao da jedan kraj pada na desnu stranu pored desnog uha." Međutim, u senedu ovog hadisa je Džemi' b. Sevb, koga su, kao raviju, učenjaci odbacili.

Ibn Kajjim smatra da Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije uvijek prilikom motanja saruka ostavljao jedan kraj da pada. Džabirov hadis iz prethodnog poglavlja ukazuje da je na glavi imao saruk a ne spominje se da mu ijedan kraj padao. Dakle, njegov saruk bio je smotan na način kako ga mi danas motamo.

¹⁸² El-Mubarekfori kaže: Tirmizija nije izrekao nikakvu ocjenu o ovom hadisu. Međutim, ja držim da je on po stepenu dobar.

13. O zabrani nošenja zlatnog prstena (muškarcima)

1804. ISPRIČALI SU NAM Seleme b. Šebib, Hasan b. Ali el-Hallal i drugi i kazali: Ispričao nam je Abdur-Rezzak; kaže: Nama je ispričao Ma'mer, prenijevši od Zuhrija, on od Ibrahima b. Abdullaha b. Hunejna, on od svoga oca, a on od Alija b. Ebu Taliba, koji je kazao: **»Zabranio mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nošenje zlatnog prstena, nošenje svilene odjeće, učenje Kur'ana na ruku'u i sedždi¹⁸³ i nošenje žute odjeće.«** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁸⁴

1805. ISPRIČAO NAM JE Jusuf b. Hammad el-Ma'ni el-Basri; kaže: Ispričao mi je Abdul-Varis b. Seid, prenijevši od Ebu Tejjaha, a ispričao nam je Hafs el-Lejsi i kazao: Svjedočim da nam je Imran b. Husajn rekao: **»Zabranio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nošenje zlatnog prstena (muškarcima).«**¹⁸⁵

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Alije, Ibn Omera, Ebu Hurejrea i Muavije. Hadis Imrana b. Husajna je hasenun-sahihun.¹⁸⁶ Ebu Tejjahu je ime Jezid b. Humejd.

١٤. بَاب مَا جَاءَ فِي خَاتَمِ الْفِصَّةِ *

١٨٠٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ وَغَيْرُ وَاحِدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ وَهَبٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: كَانَ خَاتَمُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ وَرَقٍ وَكَانَ فَصُّهُ حَبَشِيًّا. وَفِي الْبَابِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ وَبُرَيْدَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ *

14. O srebrenom prstenu

1806. ISPRIČALI SU NAM Kutejbe i drugi, prenijevši od Abdullaha b. Vehba, on od Junusa, on od Ibn Šihaba, a on od Enesa da je kazao: **»Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, prsten bio je od srebra, a ukras (kamen) mu je bio abesinski.«** Na ovu temu preneseni su hadisi i od

¹⁸³ Ruku' i sedžda su predviđeni za izgovaranje riječi kojima se slavi i veliča Uzvišeni Allah; Zato se na njima ne uči Kur'an.

¹⁸⁴ Bilježe ga u *El-Kutubis-Sitte* svi, osim Buharija i Ibn Madžea.

¹⁸⁵ Većina učenjaka slaže se u tome da je nošenje zlata dozvoljeno ženama a zabranjeno muškarcima. Neki smatraju da nošenje zlata muškarcima nije zabranjeno nego je mekruh, dok neki, kao što je Ebu Bekr b. Omer b. Muhammed b. Hazm, smatraju da je i njima dozvoljeno. Međutim, dva posljednja mišljenja nemaju osnova i u suprotnosti su sa navedenim hadisima.

¹⁸⁶ Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*.

١٥. بَاب مَا جَاءَ مَا يُسْتَحَبُّ فِي فَصِّ الْخَاتَمِ *

١٨٠٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الطَّنَافِيسِيِّ حَدَّثَنَا زُهَيْرُ أَبُو خَيْثَمَةَ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: كَانَ خَاتَمُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ فِطْطَةٍ وَفَصُّهُ مِنْهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ.

15. Kakav je ukras (kamen) lijepo staviti u prsten

1807. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Ispričao nam je Hafs b. Omer b. Ubejd et-Tanafisi; kaže: Nama je ispričao Zuhejr Ebu Hajseme, prenijevši od Humejda, a on od Enesa da je kazao: »Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, prsten bio je od srebra a kamen mu je bio iz Etiopije.« Ovaj hadis je, u ovoj formi, hasenun-sahihun-garibun.¹⁸⁸

١٦. بَاب مَا جَاءَ فِي لُبْسِ الْخَاتَمِ فِي الْيَمِينِ *

١٨٠٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْمُحَارِبِيِّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي حَارِمٍ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَنَعَ خَاتَمًا مِنْ ذَهَبٍ فَتَخْتَمُ بِهِ فِي يَمِينِهِ ثُمَّ جَلَسَ عَلَى الْمَنْبَرِ فَقَالَ: إِنِّي كُنْتُ اتَّخَذْتُ هَذَا الْخَاتَمَ فِي يَمِينِي، ثُمَّ بَدَّلَهُ وَبَدَّلَ النَّاسُ خَوَاتِمَهُمْ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَلِيٍّ وَجَابِرٍ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَعَائِشَةَ وَأَنَسٍ. وَحَدِيثُ ابْنِ عُمَرَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ نَحْوَ هَذَا مِنْ غَيْرِ هَذَا الْوَجْهِ، وَلَمْ يَذْكُرْ فِيهِ أَنَّهُ تَخْتَمُ فِي يَمِينِهِ *

١٨٠٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حُمَيْدٍ الرَّازِيُّ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ عَنِ الصَّلْتِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نَوْفَلٍ قَالَ: رَأَيْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ يَتَخْتَمُ فِي يَمِينِهِ وَلَا إِخَالَه إِلَّا قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَخْتَمُ فِي يَمِينِهِ. قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ: حَدِيثُ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ عَنِ الصَّلْتِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نَوْفَلٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

١٨١٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا حَاتِمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: كَانَ الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ يَتَخْتَمَانِ فِي يَسَارِهِمَا. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ *

١٨١١. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ عَنْ حَمَّادِ بْنِ سَلَمَةَ قَالَ: رَأَيْتُ ابْنَ أَبِي رَافِعٍ يَتَخْتَمُ فِي يَمِينِهِ فَسَأَلْتُهُ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ: رَأَيْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ جَعْفَرٍ يَتَخْتَمُ فِي يَمِينِهِ وَقَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَخْتَمُ فِي يَمِينِهِ. قَالَ مُحَمَّدٌ: وَهَذَا أَصَحُّ شَيْءٍ رُوِيَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي هَذَا الْبَابِ *

¹⁸⁷ Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Buharije.

¹⁸⁸ Bilježe ga i Buharija u *Sahihu* i Ebu Davud i Nesaija u *sunenima*.

16. O nošenju prstena na desnoj ruci

1808. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Ubejd el-Muharibi; kaže: Ispričao nam je Abdul-Aziz b. Ebu Hazim, prenijevši od Musaa b. Ukbea, on od Nafi'a, a on od Ibn Omera: »**Dao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, da mu se napravi prsten od zlata i nosio ga je na desnoj ruci. Nakon izvjesnog vremena je, sjedavši na minber, rekao: Dao sam da mi se napravi ovaj prsten i nosio sam ga na desnoj ruci. Onda ga odbaci. Vidjevši to, ljudi odbaciše svoje prstenje.**«¹⁸⁹

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Alije, Džabira, Abdullaha b. Dža'fera, Ibn Abbasa, Aiše i Enesa. Ibn Omerov hadis je hasenun-sahihun. Ovaj hadis prenesen je od Nafi'a od Ibn Omera u sličnom značenju i sa drugim senedom, ali u njemu nije spomenuto da ga je *Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem,) nosio na desnoj ruci.

1809. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Humejd er-Razi; kaže: Ispričao nam je Džerir, prenijevši od Muhammeda b. Ishaka, a on od Salta b. Abdullaha b. Nevfela koji je kazao: Vidio sam Ibn Abbasa kako prsten nosi na desnoj ruci i mislim da je rekao: »**Vidio sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako prsten nosi na desnoj ruci.**«¹⁹⁰

Muhammed b. Ismail veli: Hadis Muhammeda b. Ishaka od Salta b. Abdullaha b. Nevfela je hasenun-sahihun.

1810. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Ispričao nam je Hatim b. Ismail, prenijevši od Dža'fera b. Muhammeda, a on od svoga oca da je kazao: »**Hasan i Husejn su nosili prstenje na lijevoj ruci.**« Ovaj hadis je sahihun.¹⁹¹

1811. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Ispričao nam je Jezid b. Harun, prenijevši od Hammada b. Selemea koji je kazao: »**Vidio sam Ibn Ebu Rafi'a kako prsten nosi na desnoj ruci i pitao sam ga o tome pa je rekao: Vidio sam Abdullaha b. Dža'fera kako prsten nosi na desnoj ruci i**

¹⁸⁹ U početku, dok još zlato nije bilo zabranjeno muškarcima, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nosio je prsten od zlata. Kad je zlato zabranjeno muškarcima, Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, odbacio je zlatni, i od tada je, do kraja života, nosio srebreni prsten. Na isti način su postupili i ashabi.

¹⁹⁰ El-Mubarekfori smatra da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, nosio prsten na malom prstu desne ruke.

¹⁹¹ Nevevi u komentaru Muslimovog *Sahiha* kaže: Šeriatski pravnici su jednoglasni u mišljenju da je dozvoljeno prsten nositi i na desnoj i na lijevoj ruci. Ni na jednoj ruci, po njihovu mišljenju, nije ga mekruh nositi. Međutim, razilaze se u tome na kojoj ga je ruci efdalnije nositi, pogotovo kad se ima na umu da su ga mnogi učenjaci selefa nosili na desnoj, a mnogi i na lijevoj ruci. Malik smatra da ga je efdalnije nositi na lijevoj, dok mnogi drugi učenjaci drže da ga je efdalnije nositi na desnoj ruci.

kaže: Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je nosio prsten na desnoj ruci.«

Muhammed (Buharija) veli: Ovo je najvjerodostojnije što je od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, preneseno na ovu temu.

١٧. بَاب مَا جَاءَ فِي نَقْشِ الْخَاتَمِ *

١٨١٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ وَمُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى وَغَيْرُ وَاحِدٍ قَالُوا: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ ثُمَامَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: كَانَ نَقْشُ خَاتَمِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثَةً أَسْطُرٍ: مُحَمَّدٌ سَطْرٌ، وَرَسُولٌ سَطْرٌ، وَاللَّهُ سَطْرٌ. وَلَمْ يَقُلْ مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى فِي حَدِيثِهِ ثَلَاثَةً أَسْطُرٍ. وَفِي الْبَابِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ. حَدِيثُ أَنَسٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ *

١٨١٣. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَنَعَ خَاتَمًا مِنْ وَرَقٍ فَنَقَشَ فِيهِ: مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ، ثُمَّ قَالَ: لَا تَنْقُشُوا عَلَيْهِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَمَعْنَى قَوْلِهِ: لَا تَنْقُشُوا عَلَيْهِ نَهَى أَنْ يَنْقُشَ أَحَدٌ عَلَى خَاتَمِهِ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ *

١٨١٤. حَدَّثَنَا إِسْحَقُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَامِرٍ وَالْحَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ قَالَا: حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا دَخَلَ الْخَلَاءَ نَزَعَ خَاتَمَهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ *

17. O graviranju prstena

1812. ISPRIČALI SU NAM Muhammed b. Beššar, Muhammed b. Jahja i drugi i kazali: Ispričao nam je Muhammed b. Abdullah el-Ensari; kaže: Meni je ispričao moj otac, prenijevši od Sumamea¹⁹², a on od Enesa b. Malika koji je kazao: » U prstenu Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, bila su ugravirana tri reda: u prvom redu riječ *Muhammedun*; u drugom redu riječ *Resulu*; a u trećem redu riječ *Allah*.«

Muhammed b. Jahja, u hadisu koji on prenosi, nije rekao *tri reda*. Na ovu temu prenesen je hadis i od Ibn Omera. Enesov hadis je hasenun-sahihun-garibun.¹⁹³

1813. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Ali el-Hallal; kaže: Ispričao nam je Abdur-Rezzak; kaže: Nama je ispričao Ma'mer, prenijevši od Sabita, a on od Enesa b. Malika: »Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je dao da mu naprave prsten od srebra. Ugravirao je na prsten: *Muhammedun Resulullah*, a zatim rekao: Vi ne gravirajte ovo.«

¹⁹² Sumamme b. Abdullah b. Enes b. Malik el-Ensari el-Basri je iskren ravija. Pripadao je četvrtoj generaciji.

¹⁹³ Bilježi ga i Buharija u *Sahihu*.

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁹⁴ Njegove riječi: *Vi ne gravirajte ovo*, znače zabranu da neko u svoj prsten ugravira riječi *Muhammedun Resulullah*.

1814. ISPRIČAO NAM JE Ishak b. Mansur; kaže: Ispričali su nam Seid b. Amir i Hadždžadž b. Minhal i kazali: Ispričao nam je Hemmam, prenijevši od Ibn Džurejdža, on od Zuhrija a on od Enesa koji je kazao: **»Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bi, pri ulasku u nužnik, skidao svoj prsten.«** Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.¹⁹⁵

١٨. بَاب مَا جَاءَ فِي الصُّورَةِ *

١٨١٥. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ حَدَّثَنِي أَبُو الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الصُّورَةِ فِي الْبَيْتِ، وَنَهَى أَنْ يُصْنَعَ ذَلِكَ. وَفِي الْبَاب عَنْ عَلِيٍّ وَأَبِي طَلْحَةَ وَعَائِشَةَ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَأَبِي أَيُّوبَ. حَدِيثُ جَابِرٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

١٨١٦. حَدَّثَنَا إِسْحَقُ بْنُ مُوسَى الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا مَعْنُ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي النَّضْرِ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُثْمَةَ: أَنَّهُ دَخَلَ عَلَى أَبِي طَلْحَةَ الْأَنْصَارِيِّ يَعُوذُهُ فَوَجَدَتْ عِنْدَهُ سَهْلَ بْنَ حَنْفٍ. قَالَ: فَدَعَا أَبُو طَلْحَةَ الْإِسْكَانَ يَنْزِعُ نَمَطًا تَحْتَهُ. فَقَالَ لَهُ سَهْلٌ: لِمَ تَنْزِعُهُ؟ فَقَالَ: لِأَنَّ فِيهِ تَصَاوِيرَ وَقَالَ فِيهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا قَدْ عَلِمْتَ. قَالَ سَهْلٌ: أَوَلَمْ يَقُلْ: إِلَّا مَا كَانَ رَقْمًا فِي ثَوْبٍ؟ فَقَالَ: بَلَى، وَلَكِنَّهُ أَطِيبُ لِنَفْسِي. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

18. Šta je rečeno o slici

1815. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Ispričao nam je Revh b. Ubade; kaže: Nama je ispričao Ibn Džurejdž; kaže: Meni je ispričao Ebu Zubejr prenijevši od Džabira koji je kazao: **»Zabranio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, (držanje) slike u kući, a zabranio je i da se ona izrađuje.«**¹⁹⁶

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Alija, Ebu Talhe, Aiše, Ebu Hurejrea i Ebu Ejjuba. Džabirov hadis je hasenun-sahihun.

1816. ISPRIČAO NAM JE Ishak b. Musa el-Ensari; kaže: Ispričao nam je Ma'n; kaže: Nama je ispričao Malik, prenijevši od Ebu Nadra, a on od Ubejdullaha b. Abdullaha b. Utbea: **»da je otišao kod Ebu Talhe el-Ensarija da ga obiđe u bolesti. Kod njega zateče Sehla b. Hunejfa. Ebu Talha, veli**

¹⁹⁴ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

¹⁹⁵ Bilježe ga i Ebu Davud, Nesaija i Ibn Madže u *sunenima*, te Ibn Hibana u *Sahihui* i Hakim u *Mustedreku*.

¹⁹⁶ Buharija i Muslim bilježe od Ebu Talhe da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Meleki ne ulaze u kuću u kojoj se nalazi pas i slike." Ovo se odnosi na slike živih bića koje imaju dušu, kao što su ljudi i životinje. Slike na kojima su naslikani pejzaži melekima ne smetaju i dozvoljeno ih je držati u kući na zidovima.

on, pozva nekog čovjeka da ispod njega izvuče vuneni pokrivač. Sehl ga upita: Zbog čega si ga izvukao? On reče: Zato što na njemu ima slika a poznato ti je šta je u pogledu njih Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao. Sehl reče: Zar nije rekao: osim ako je riječ o šarama na platnu?¹⁹⁷ Jeste, reče on, međutim, ovako mi je sigurnije.« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁹⁸

١٩. بَاب مَا جَاءَ فِي الْمُصَوِّرِينَ *

١٨١٧. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ صَوَّرَ صُورَةَ عَذْبَةِ اللَّهِ حَتَّى يَنْفُخَ فِيهَا، يَغْنِي الرُّوحَ، وَلَيْسَ يَنْفُخُ فِيهَا. وَمَنْ اسْتَمَعَ إِلَى حَدِيثٍ قَوْمٍ يَفْرُونَ مِنْهُ صَبَّ فِي أُذُنِهِ الْآلُكُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَأَبِي جُحَيْفَةَ وَعَائِشَةَ وَابْنِ عُمَرَ. حَدِيثُ ابْنِ عَبَّاسٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

19. O tome šta je rečeno o slikarima

1817. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Ispričao nam je Hammad b. Zejd, prenijevši od Ejjuba, on od Ikrimea, a on od Ibn Abbasa koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »Ko naslika sliku, Allah će ga zbog nje kažnjavati sve dotle dok u nju ne udahne (tj. dušu), a on je u nju neće moći nikada udahnuti. Ko bude prisluškivao ljude koji se od njega udaljavaju da ih ne bi čuo, na Sudnjem danu će mu u uho biti naliveno olovo.«¹⁹⁹

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Abdullaha b. Mesuda, Ebu Hurejrea, Ebu Džuhajfea, Aiše i Ibn Omera. Ibn Abbasov hadis je hasenun-sahihun.²⁰⁰

٢٠. بَاب مَا جَاءَ فِي الْخُصَّابِ *

١٨١٨. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ عُمَرَ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: غَيْرُوا الشَّيْبَ وَلَا تَشْهَرُوا بِالْيَهُودِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ الزُّبَيْرِ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَجَابِرٍ وَأَبِي ذَرٍّ وَأَنْسٍ وَأَبِي رَمْثَةَ وَالْجَهْدَمَةَ وَأَبِي الطُّفَيْلِ وَجَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ وَأَبِي جُحَيْفَةَ وَابْنِ عُمَرَ. حَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رُوِيَ مِنْ غَيْرِ وَجْهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

¹⁹⁷ Neki učenjaci, na temelju ovog hadisa, smatraju da slike na posteljini, jastucima, prostirci i drugim vrstama platna, ukoliko nisu na zidovima, ne smetaju. Međutim, većina učenjaka drži da su one i u tom slučaju zabranjene ukoliko se radi o slikama živih bića koje imaju dušu.

¹⁹⁸ Bilježi ga i Malik b. Enes u *Muvettau*.

¹⁹⁹ Nevevi kaže: Ibn Abbasov, i drugi hadisi su jasan dokaz da je zabranjeno slikanje živih bića koja imaju dušu. Slikanje, pak, pejzaža, po islamu, je dozvoljeno.

²⁰⁰ Bilježi ga i Buharija u *Sahihu*.

١٨١٩. حَدَّثَنَا سُؤَيْدُ بْنُ نَصْرٍ حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ عَنِ الْأَجَلِجِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِي الْأَسْوَدِ عَنْ أَبِي ذَرٍّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِنَّ أَحْسَنَ مَا غُيِّرَ بِهِ الشَّيْبُ الْحِنَاءُ وَالْكُتْمُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَأَبُو الْأَسْوَدِ الدِّلِيُّ اسْمُهُ ظَالِمُ بْنُ عَمْرِو بْنِ سَفْيَانَ *

20. O knivenju sijede kose i brade

1818. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Ispričao nam je Ebu Avane, prenijevši od Omera b. Ebu Selemea, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Promijenite sijede dlake (u kosi i bradi tako što ćete ih okniti) i ne oponašajte Jevreje.«**²⁰¹

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Zubejra, Ibn Abbasa, Džabira, Ebu Zerra, Enesa, Ebu Rimsea, Džehdemea, Ebu Tufejla, Džabira b. Semurea, Ebu Džuhejfea i Ibn Omera. Ebu Hurejreov hadis je hasenun-sahihun.²⁰² Prenesen je sa više seneda od Ebu Hurejrea, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

1819. ISPRIČAO NAM JE Suvejd b. Nasr; kaže: Ispričao nam je Ibn Mubarek, prenijevši od Edžleha, on od Abdullaha b. Burejdea, on od Ebul-Esveda, on od Ebu Zerra, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **»Kna i mečkovac²⁰³ su nešto najbolje čime se mogu okniti sjeda kosa i brada.«** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.²⁰⁴ Ebu Esvedu ed-Dijlijju je ime Zalim b. Amr b. Sufjan.

٢١. بَاب مَا جَاءَ فِي الْجُمَّةِ وَاتِّخَاذِ الشَّعْرِ *

١٨٢٠. حَدَّثَنَا حُمَيْدُ بْنُ مَسْعَدَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رُبْعَةً لَيْسَ بِالطَّوِيلِ وَلَا بِالْقَصِيرِ. حَسَنَ الْجِسْمِ، أَسْمَرَ اللَّوْنِ. وَكَانَ شَعْرُهُ لَيْسَ بِجَعْدٍ وَلَا سَبِطٍ إِذَا مَشَى يَتَوَكَّأُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَائِشَةَ وَالْبَرَاءِ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَأَبِي سَعِيدٍ وَوَالِدِ بْنِ حُجْرٍ وَجَابِرٍ وَأُمِّ هَانِئٍ. حَدِيثُ أَنَسٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ صَحِيحٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ مِنْ حَدِيثِ حُمَيْدٍ *

²⁰¹ Jevreji i kršćani nisu ničim bojili sijedu kosu ili bradu, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio svojim sljedbenicima da kniju sijedu kosu ili bradu kako bi se od njih i po tome razlikovali. U predaji koju bilježe Buharija i Muslim stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Jevreji i kršćani ne boje sijede kose i brade pa se razlikujte od njih."

²⁰² Sličan smisao bilježe i Buharija i Muslim u *sahihima*.

²⁰³ Mečkovac je vrsta biljke, bot. *Ligistrum vulgare*.

²⁰⁴ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ebu Davud, Nesaija i Ibn Madže u *sunenima*.

١٨٢١. حَدَّثَنَا هَنَادٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: كُنْتُ أُغْتَسِلُ أَنَا وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ إِنَاءٍ وَاحِدٍ، وَكَانَ لَهُ شَعْرٌ فَوْقَ الْجُمَةِ وَدُونَ الْوُفْرَةِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ صَحِيحٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَقَدْ رُوِيَ مِنْ غَيْرِ وَجْهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: كُنْتُ أُغْتَسِلُ أَنَا وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ إِنَاءٍ وَاحِدٍ، وَلَمْ يَذْكُرُوا هَذَا الْحَرْفَ، وَكَانَ لَهُ شَعْرٌ فَوْقَ الْجُمَةِ. وَانْظُرْ ذَكَرَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي الزِّنَادِ وَهُوَ ثِقَةٌ حَافِظٌ.

21. O bujnoj i dugoj kosi

1820. ISPRIČAO NAM JE Humejd b. Mes'ade; kaže: Ispričao nam je Abdul-Vehhab, prenijevši od Humejda a on od Enesa koji je kazao: »Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je bio srednjeg rasta, ni previsok ni prenizak. Imao je lijep izgled tijela i smeđi ten kože. Kosa mu je bila ni kovrdžava ni opružena. Kada je išao nagnuo bi se naprijed.«

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Aiše, Beraa, Ebu Hurejrea, Ibn Abbasa, Ebu Seida, Vaila b. Hudžra, Džabira i Umihane. Enesov hadis je u ovoj formi preko Humejda hasenun-garibun-sahihun.²⁰⁵

1821. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Ispričao nam je Abdur-Rahman b. Ebu Zinad, prenijevši od Hišama b. Urvea, on od svoga oca, a on od Aiše koja je kazala: »Kupala sam se sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, iz jedne posude, a njegova kosa nije bila ni kratka ni duga.«

Ovaj hadis je u ovoj formi hasenun-garibun-sahihun.²⁰⁶ Preneseno je sa više seneda od Aiše da je kazala: »Kupala sam se sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, iz jedne posude« a nisu spominjali ovu rečenicu »a njegova kosa nije bila ni kratka ni duga«. To spominje samo Abdur-Rahman b. Ebu Zinad, a on je pouzdan i hafiz je hadisa.

٢٢. بَابُ مَا جَاءَ فِي النَّهْيِ عَنِ التَّرَجُّلِ إِلَّا غَبًا *

١٨٢٢. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ خَشْرَمٍ حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُغْفَلٍ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ التَّرَجُّلِ إِلَّا غَبًا.

١٨٢٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ نَخْوَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَنَسٍ.

²⁰⁵ Njegov osnovni smisao su i Buharija i Muslim zabilježili u *sahihima*.

²⁰⁶ Bilježi ga i Ebu Davud u *Sunenu*, u nešto drugačijoj formi, preko Ibn Ebu Zinada od Hišama b. Urvea a on od Aiše..

22. O zabrani pretjeranog mazanja i češljanja kose, osim s vremena na vrijeme

1822. ISPRIČAO NAM JE Ali b. Hašrem; kaže: Ispričao nam je Isa b. Junus, prenijevši od Hišama²⁰⁷, on od Hasana, a on od Abdullaha b. Mugaffela koji je kazao: »Zabranio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pretjerano mazanje i češljanje kose, osim s vremena na vrijeme.«²⁰⁸

1823. Ispričao nam je Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Jahja b. Seid, prenijevši od Hišama **slično prethodnom hadisu**. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.²⁰⁹ Na ovu temu prenesen je hadis i od Enesa.

٢٣. بَاب مَا جَاءَ فِي الْاِكْتِحَالِ *

١٨٢٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حُمَيْدٍ حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ هُوَ الطَّبَالِسِيُّ عَنْ عَبْدِ بْنِ مَنْصُورٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: اِكْتَحِلُوا بِالْإِثْمِدِ فَإِنَّهُ يَجْلُو الْبَصَرَ وَيَنْبِتُ الشَّعْرَ. وَرَعِمَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَتْ لَهُ مُكْحَلَةٌ يَكْتَحِلُ بِهَا كُلَّ لَيْلَةٍ ثَلَاثَةً فِي هَذِهِ وَثَلَاثَةً فِي هَذِهِ.

١٨٢٥. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ وَمُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى قَالََا: حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ عَنْ عَبْدِ بْنِ مَنْصُورٍ نَحْوَهُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ جَابِرِ وَابْنِ عُمَرَ. حَدِيثُ ابْنِ عَبَّاسٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ. لَا نَعْرِفُهُ عَلَى هَذَا اللَّفْظِ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ بْنِ مَنْصُورٍ. وَقَدْ رَوَى مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: عَلَيْكُمْ بِالْإِثْمِدِ فَإِنَّهُ يَجْلُو الْبَصَرَ وَيَنْبِتُ الشَّعْرَ *

23. O podvlačenju surme

1824. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Humejd; kaže: Ispričao nam je Ebu Davud et-Tajalisi, prenijevši od Abbada b. Mensura, on od Ikrimea, a on od Ibn Abbasa, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »Podvlačite surmu ismidom²¹⁰, jer on izoštrava vid i ojačava trepavice.«

Ibn Abbas tvrdi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, imao surmedan kojim je svako veče (pred spavanje) tri puta podvlačio surmu na oba oka.

²⁰⁷ Hišam Hasān el-Ezdi el-Kardusi je pouzdan i spada među najsigurnije prenosioce hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

²⁰⁸ Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, traži umjerenost u svemu, a zabranjuje pretjerivanje. Ovim hadisom zabranjuje pretjerano dotjerivanje, mazanje i češljanje kose.

²⁰⁹ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, te Ebu Davud i Nesaija u *sunenima*.

²¹⁰ Vrsta kamena od kojeg se pravi najbolja vrsta surme. On je crne boje koja naginje na crveno. Ima ga u Hidžazu, ali je najbolji onaj koji se uvozi iz Isfehana.

1825. ISPRIČALI SU NAM Alija b. Hudžr i Muhammed b. Jahja i kazali: Ispričao nam je Jezid b. Harun, prenijevši od Abbada b. Mensura **slično** (prethodnom hadisu).

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Džabira i Ibn Omera. Ibn Abbasov hadis je hasenun.²¹¹ Sa ovakvim tekstom mi je poznat samo preko Abbada b. Mensura. Preneseno je sa više seneda od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »Držite se ismida, jer on izoštrava vid i jača trepavice.«

٢٤. بَاب مَا جَاءَ فِي النَّهْيِ عَنْ اشْتِمَالِ الصَّمَاءِ وَالْاِحْتِبَاءِ فِي الثَّوْبِ الْوَاحِدِ *
١٨٢٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ لِبَسَتَيْنِ: الصَّمَاءِ، وَأَنْ يَحْتَبِيَ الرَّجُلُ بِنَوِيهِ لَيْسَ عَلَى فَرْجِهِ مِنْهُ شَيْءٌ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَلِيٍّ وَابْنِ عُمَرَ وَعَائِشَةَ وَأَبِي سَعِيدٍ وَجَابِرٍ وَأَبِي أُمَامَةَ. حَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رُوِيَ هَذَا مِنْ غَيْرِ وَجْهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

24. O zabrani prebacivanja krajeva odjeće preko ramena i umotavanja u jednu tkaninu

1826. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Ispričao nam je Jakub b. Abdur-Rahman, prenijevši od Suhejla b. Ebu Saliha, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea: »Zabranio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dva načina odijevanja: prebacivanje kraja ogrtača zdesna preko lijevog ramena unazad pa otpozadi preko desnog ramena naprijed i da se osoba umota u tkaninu tako da joj na stidnom mjestu ne bude ništa.«²¹²

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Alija, Ibn Omera, Aiše, Ebu Seida, Džabira i Ebu Umame. Ebu Hurejrin hadis je hasenun-sahihun. Ovo je preneseno sa više seneda od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

٢٥. بَاب مَا جَاءَ فِي مُوَاصَلَةِ الشَّعْرِ *
١٨٢٧. حَدَّثَنَا سُؤَيْدُ بْنُ نَصْرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَعَنَ اللَّهُ الْوَاصِلَةَ وَالْمُسْتَوْصِلَةَ وَالْوَأْسِمَةَ وَالْمُسْتَوْصِمَةَ. قَالَ نَافِعٌ: الْوَشْمُ فِي اللَّثَةِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَفِي الْبَابِ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ وَعَائِشَةَ وَأَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ وَمَعْقِلِ بْنِ يَسَارٍ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَمُعَاوِيَةَ *

²¹¹ Bilježe ga i Ibn Madže i Ibn Hibban. Ibn Hibban smatra da je to vjerodostojan hadis.

²¹² Takav način odijevanja je bio prisutan u predislamskih Arapa. Ovim hadisom takav način, gdje može doći do otkrivanja sramotnog dijela tijela, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranjuje.

25. O upletanju tuđe kose u svoju

1827. ISPRIČAO NAM JE Suvejd; kaže: Ispričao nam je Abdullah b. Mubarek, prenijevši od Ubejdullaha b. Omera, on od Nafi'a, a on od Ibn Omera, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »**Prokleo je Allah ženu koja upleće tuđe kose i onu koja traži da joj se uplete tuđa kosa u njenu, ženu koja tetovira i ženu koja traži da se tetovira.**«²¹³ Nafi' kaže: Tetovaža se radila na licu.²¹⁴ Ovaj hadis je hasenun-sahihun.²¹⁵ Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ibn Mesuda, Aiše, Esme bint Ebu Bekr, Ma'kala b. Jesara, Ibn Abbasa i Muavije.

٢٦. بَاب مَا جَاءَ فِي رُكُوبِ الْمَيَّاتِ *

١٨٢٨. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَقَ الشَّيْبَانِيُّ عَنْ أَشْعَثَ بْنِ أَبِي الشَّعْثَاءِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ سُوَيْدٍ بْنِ مِقْرَانَ عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ رُكُوبِ الْمَيَّاتِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَلِيٍّ وَمُعَاوِيَةَ. حَدِيثُ الْبَرَاءِ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَى شُعْبَةُ عَنْ أَشْعَثَ بْنِ أَبِي الشَّعْثَاءِ نَحْوَهُ. وَفِي الْحَدِيثِ قِصَّةٌ *

26. O jahanju na pokrovu od svile i brokata

1828. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hudžr; kaže: Ispričao nam je Alija b. Mushir; kaže: Nama je ispričao Ebu Ishak eš-Šejbani, prenijevši od Eš'asa b. Ebu Ša'saa, on od Muavije b. Suvejda b. Mukarrina, a on od Beraa b. Aziba, koji je kazao: »**Zabranio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jahanje na pokrovu od svile i brokata.**«

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Alija i Muavije. Beraov hadis je hasenun-sahihun.²¹⁶ Šu'be je prenio od Eš'asa b. Ebu Ša'saa slično prethodnom hadisu. Hadis sadrži poduže kazivanje.

٢٧. بَاب مَا جَاءَ فِي فِرَاشِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

١٨٢٩. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: إِنَّمَا كَانَ فِرَاشُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّذِي يَنَامُ عَلَيْهِ أَذَمَّ حَشْوُهُ لَيْفًا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَفِي الْبَابِ عَنْ حَفْصَةَ وَجَابِرٍ *

²¹³ U predislamsko doba to su više radile žene nego muškarci. Zato je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo žene. Međutim, navedeno prokletstvo se odnosi na svakoga ko spomenuto bude radio, svejedno da li je u pitanju muškarac ili žena.

²¹⁴ U to vrijeme je tetovaža obično rađena na licu; danas se ona radi i na drugim dijelovima tijela. Svi vidovi tetovaže su ovim hadisom zabranjeni.

²¹⁵ Zabilježen je u *El-Kutubus-Sitte*.

²¹⁶ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

27. O Vjerovjesnikovoj, sallallahu alejhi ve sellem, postelji

1829. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hudžr; kaže: Ispričao nam je Alija b. Mushir, prenijevši od Hišama b. Urvea, on od svoga oca, a on od Aiše, koja je kazala: »Postelja Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, na kojoj je spavao bila je uštavljena koža natrpana palminim vlaknima.«²¹⁷ Ovaj hadis je hasenun-sahihun²¹⁸. Na ovu temu preneseni su hadisi i od Hafse i Džabira.

٢٨. بَاب مَا جَاءَ فِي الْقُمُصِ *

١٨٣٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حُمَيْدٍ الرَّازِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو ثُمَيْلَةَ وَالْفَضْلُ بْنُ مُوسَى وَزَيْدُ بْنُ حُبَابٍ عَنْ عَبْدِ الْمُؤْمِنِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَرِيدَةَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ: كَانَ أَحَبَّ الثِّيَابِ إِلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْقَمِيصُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. إِنَّمَا نَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ الْمُؤْمِنِ بْنِ خَالِدٍ تَفَرَّدَ بِهِ وَهُوَ مَرْوَرِيٌّ. وَرَوَى بَعْضُهُمْ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ أَبِي ثُمَيْلَةَ عَنْ عَبْدِ الْمُؤْمِنِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَرِيدَةَ عَنْ أُمِّهِ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ. وَسَمِعْتُ مُحَمَّدَ بْنَ إِسْمَاعِيلَ يَقُولُ حَدِيثُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَرِيدَةَ عَنْ أُمِّهِ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ أَصَحُّ وَإِنَّمَا يَذْكُرُ فِيهِ أَبُو ثُمَيْلَةَ عَنْ أُمِّهِ *

١٨٣١. حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ أَبِي بَرْكٍ حَدَّثَنَا أَبُو ثُمَيْلَةَ عَنْ عَبْدِ الْمُؤْمِنِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَرِيدَةَ عَنْ أُمِّهِ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ: كَانَ أَحَبَّ الثِّيَابِ إِلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْقَمِيصُ.

١٨٣٢. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ مُوسَى عَنْ عَبْدِ الْمُؤْمِنِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَرِيدَةَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ: كَانَ أَحَبَّ الثِّيَابِ إِلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْقَمِيصُ *

١٨٣٣. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ نَصْرِ بْنِ عَلِيٍّ الْجَهْظِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ بْنُ عَبْدِ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا لَبَسَ قَمِيصًا بَدَأَ بِمِصَامِنِهِ. وَقَدْ رَوَى غَيْرُ وَاحِدٍ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ شُعْبَةَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ وَلَمْ يَرْفَعْهُ، وَاتَّامَا رَفَعَهُ عَبْدُ الصَّمَدِ.

²¹⁷ U hadisu koji je zabilježio Tirmizija u *Eš-Šemailu* stoji: Zapitaše Aišu: Od čega je bila postelja Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem? Bila je od uštavljene kože, natrpane palminim vlaknima, odgovori Aiša. Zatim upitaše Hafsu: Od čega je bila postelja Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u tvojoj sobi? Bila je od grube vunene tkanine, koju bi mu presavili prije spavanja. Jedne noći mu rekoše: Kad bismo ovaj prostirač dva puta presavili, bilo bi ti udobnije. Tako smo i učinili. Kad se probudio upita me: Šta ste mi sinoć prostrli? Prostrli smo ti istu tvoju postelju, samo što smo je dva puta presavili. Mislili smo tako će ti biti udobnije. Prostrite mi postelju onako kao što ste je prije sterali, jer me udobna postelja sinoć spriječila od noćnog namaza.”

²¹⁸ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

١٨٣٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنُ الْحَجَّاجِ الصَّوَّافُ الْبَصْرِيُّ أَنبَأَنَا مُعَاذُ بْنُ هِشَامٍ الدَّسْتَوَائِيُّ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ بُذَيْلِ بْنِ الْعَقْلِيِّ عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ يَزِيدَ بْنِ السَّكَنِ الْأَنْصَارِيَّةِ قَالَتْ: كَانَ كُمُ يَدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الرُّسْغِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ *

28. O tome šta je došlo o košulji

1830. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Humejd er-Razi; kaže: Ispričali su nam Ebu Tumejle²¹⁹, Fadl b. Musa i Zejd b. Hubab, prenijevši od Abdul-Mu'mina b. Halida²²⁰, on od Abdullaha b. Burejdea, a on od Ummu Seleme koja je kazala: **»Košulja²²¹ je bila najdraža odjeća Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.«**

Ovaj hadis je hasenun-garibun.²²² Poznat nam je samo preko Abdul-Mu'mina b. Halida. Sam ga je prenio, a on je Mervezi. Neki su ovaj hadis prenijeli od Ebu Tumejle, on od Abdul-Mu'mina b. Halida, on od Abdullaha b. Burejdea, on od svoje majke, a ona od Ummu Seleme. Čuo sam Muhammeda b. Ismaila kada kaže: Ibn Burejdeov hadis koji je on prenio od svoje majke, a ona od Ummu Seleme je vjerodostojniji. U njemu se spominje: *Ebu Tumejle, on od svoje majke.*

1831. ISPRIČAO NAM JE Zijad b. Ejjub; kaže: Ispričao nam je Ebu Tumejle, prenijevši od Abdul-Mu'mina b. Halida, on od Abdullaha b. Burejdea, on od svoje majke, a ona od Ummu Seleme koja je kazala: **»Košulja je bila najdraža odjeća Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.«**

1832. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hudžr; kaže: Ispričao nam je Fadl b. Musa, prenijevši od Abdul-Mu'mina b. Halida, on od Abdullaha b. Burejdea, a on od Ummu Seleme koja je kazala: **»Košulja je bila najdraža odjeća Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.«**

²¹⁹ Ebu Tumejle Jahja b. Vadih el-Ensari el-Mirvezi je pouzdan ravija. Pripadao je devetoj generaciji.

²²⁰ Abdul-Mu'min b. Halid el-Mirvezi nije loš ravija. Pripadao je sedmoj generaciji.

²²¹ U hadisu koji bilježi Ed-Dejlemi stoji: "Košulja Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bila je od pamuka, bila je kratka i imala je kraće rukave." Vjerovatno se ovdje misli, kad ravija kaže da je košulja bila kratka i da je imala kratke rukave, da je u dužinu bila do polovine potkoljenica i da joj rukavi nisu dopirali do zgloba šake, imajući u vidu da su Arapi u to vrijeme nosili duže košulje koje su ličile današnjim galabijama, ili košuljama kakve danas nose Sudanci.

²²² Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, te Ebu Davud i Nesajja u *sunenima*.

1833. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Nasr b. Ali el-Džehdami; kaže: Ispričao nam je Abdus-Samed b. Abdul-Varis; kaže: Nama je ispričao Šu'be, prenijevši od A'meša, on od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao: **»Kada bi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, oblačio košulju počinjao bi sa desnom stranom (rukavom).«** Mnogi su ovaj hadis, sa ovim senedom, prenijeli od Šu'be ali ga nisu vezali za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, ga je vezao Abdus-Samed.

1834. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed b. Hadždžadž es-Savvaf el-Basri; kaže: Obavijestio nas je Muaz b. Hišam ed-Destevaj; kaže: Meni je ispričao moj otac, prenijevši od Budejla el-Ukajlija, on od Šehra b. Havšeba, a on od Esme bint Jezid b. Sekn el-Ensarije, koja je kazala: **»Rukavi na rukama Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bili su do zgloba šaka.«**²²³ Ovaj hadis je hasenun-garibun.²²⁴

٢٩. بَاب مَا يَقُولُ إِذَا لَبَسَ ثَوْبًا جَدِيدًا *

١٨٣٥. حَدَّثَنَا سُؤَيْدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ سَعِيدِ الْجُرَيْرِيِّ عَنْ أَبِي نَضْرَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا اسْتَجَدَّ ثَوْبًا سَمَّاهُ بِاسْمِهِ عِمَامَةً أَوْ قَمِيصًا أَوْ رِدَاءً ثُمَّ يَقُولُ: اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ كَسَوْتَنِيهِ أَسْأَلُكَ خَيْرَهُ وَخَيْرَ مَا صُنِعَ لَهُ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهِ وَشَرِّ مَا صُنِعَ لَهُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عُمَرَ وَابْنِ عُمَرَ.

١٨٣٦. حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ الْكُوفِيُّ حَدَّثَنَا الْقَاسِمُ بْنُ مَالِكِ الْمُزْنِيُّ عَنْ الْجُرَيْرِيِّ نَحْوَهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ.

29. Šta se izgovara prilikom oblačenja nove odjeće

1835. ISPRIČAO NAM JE Suvejd; kaže: Ispričao nam je Abdullah b. Mubarek, prenijevši od Seida el-Džeririja, on od Ebu Nadrea, a on od Ebu Seida, koji je kazao: **»Kada bi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, oblačio novu odjeću spomenuo bi je po nazivu, saruk, košulja ili ogrtač, a onda bi rekao: Allahume lekel-hamdu ente kesevteni, es'eluke hajrehu ve hajre ma sunia lehu, ve euzu bike min šerrihi ve šerri ma sunia lehu. Allahu, Tebi hvala. Ti si me obukao. Molim te za dobro ove odjeće i dobro onome kome je napravljena, a utječem Ti se od njenog zla i zla onome**

²²³ Džezeri, na temelju ovog hadisa, smatra da je sunnet da rukavi košulje ne prelaze zglob šake, dok je u slučaju džube i druge vanjske odjeće sunnet da rukavi ne prelaze vrhove prstiju.

²²⁴ Bilježe ga i Ebu Davud i Nesaija u *sunenima*. U senedu ovog hadisa je Šehr b. Havšeb koga su kritikovali zbog toga što je često pravio previde.

kome je napravljena.«²²⁵ Na ovu temu preneseni su hadisi i od Omera i Ibn Omera.

1836. ISPRIČAO NAM JE Hišam b. Junus el-Kufi; kaže: Ispričao nam je Kasim b. Malik el-Muzeni, prenijevši od Džeririja **slično** (prethodnom hadisu). Ovaj hadis je hasenun.²²⁶

٣٠. بَاب مَا جَاءَ فِي لُبْسِ الْجُبَّةِ وَالْخُفَيْنِ *

١٨٣٧. حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ عِيسَى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ عَنْ أَبِيهِ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَبَسَ جُبَّةً رُومِيَّةً ضَيِّقَةً الْكُمَيْنِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *
١٨٣٨. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي زَائِدَةَ عَنْ الْحَسَنِ بْنِ عِيَّاشٍ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ هُوَ الشَّيْبَانِيُّ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ: أَهْدَى دَحِيَّةَ الْكَلْبِيِّ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خُفَيْنِ فَلَبَسَهُمَا. وَقَالَ إِسْرَائِيلُ عَنْ جَابِرٍ عَنْ غَامِرٍ: وَجُبَّةٌ فَلَبَسَهُمَا حَتَّى تَخْرُقَا لَا يَذَرِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَذْكِيَّ هُمَا أَمْ لَا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَأَبُو إِسْحَاقَ الَّذِي رَوَى هَذَا عَنِ الشَّعْبِيِّ هُوَ أَبُو إِسْحَاقَ الشَّيْبَانِيُّ وَاسْمُهُ سُلَيْمَانُ. وَالْحَسَنُ بْنُ عِيَّاشٍ هُوَ أَخُو أَبِي بَكْرٍ بْنِ عِيَّاشٍ *

30. O oblačenju džubbe i mestvi

1837. ISPRIČAO NAM JE Jusuf b. Isa; kaže: Ispričao nam je Veki'; kaže: Nama je ispričao Junus b. Ebu Ishak, prenijevši od Ša'bija, on od Urvea b. Mugirea b. Šu'bea, a on od svoga oca: »**Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je obukao bizantijsko džubbe tijesnih rukava.**«²²⁷ Ovaj hadis je hasenun-sahihun.²²⁸

1838. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Ispričao nam je Ibn Ebu Zaide, prenijevši od Hasana b. Ajjaša, on od Ebu Ishaka, a on je Eš-Šejbani, on od Ša'bija, a on od Mugirea b. Šu'bea. »**Dihje el-Kelbi**²²⁹ je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, poklonio mestve. Israil kaže prenijevši od Džabira²³⁰, a on od Amira²³¹, i džubbe. Vjerovjesnik,

²²⁵ U hadisu koji bilježi Ibn Hibban u Sahihu stoji da je Enes kazao: "Kada bi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, htio obući nešto novo od odjeće učinio bi to u petak."

²²⁶ Bilježe ga i Ebu Davud i Nesaija u *sunenima*.

²²⁷ U hadisu koji bilježi Ebu Davud stoji: "Obukao je vuneno džubbe koju su napravili Bizantinci." U predaji ovog hadisa koji bilježe Malik, Ahmed i Ebu Davud stoji da je to bilo za vrijeme pohoda na Tebuk.

²²⁸ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

²²⁹ Dihje b. Hulejfe el-Kelbi je poznati ashab. Veoma rano je primio islam. Kada bi se Džibril Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, pojavljivao u ljudskom liku, bilo bi to u liku Dihjea el-Kelbija, najvjerovatnije zbog toga što je bio izuzetno lijepog izgleda.

²³⁰ Džabir b. Jezid b. Haris el-Džu'fi Ebu Abdullah el-Kufi je slab ravija. Pripadao je petoj generaciji.

sallallahu alejhi ve sellem, ih je nosio dok se nisu poderale, a da nije znao jesu li mestve od zaklane životinje ili nisu.»²³²

Ovaj hadis je hasenun-garibun. Ebu Ishak, koji je ovo prenio od Ša'bija, je Ebu Ishak eš-Šejbani kome je ime Sulejman. Hasan b. Ajjaš je rođeni brat Ebu Bekra b. Ajjaša.

٣١. بَاب مَا جَاءَ فِي شَدِّ الْأَسْنَانِ بِالذَّهَبِ *

١٨٣٩. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ هَاشِمٍ بْنُ الْبَرِيدِ وَأَبُو سَعْدٍ الصَّعَّانِيُّ عَنْ أَبِي الْأَشْهَبِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ طَرْفَةَ عَنْ عَرْفَجَةَ بْنِ أَسْعَدَ قَالَ: أُصِيبَ أَثْنِي يَوْمَ الْكَلَابِ فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَأَتَّخَذْتُ أَثْنًا مِنْ وَرَقٍ فَأَتَّعَنَ عَلَيَّ، فَأَمَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ أَتَّخِذَ أَثْنًا مِنْ ذَهَبٍ.

١٨٤٠. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ حَدَّثَنَا الرَّبِيعُ بْنُ بَدْرٍ وَمُحَمَّدُ بْنُ يَزِيدَ الْوَاسِطِيُّ عَنْ أَبِي الْأَشْهَبِ نَحْوَهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. إِنَّمَا نَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ طَرْفَةَ. وَقَدْ رَوَى سَلَمٌ بْنُ زُرَيْرٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ طَرْفَةَ نَحْوَ حَدِيثِ أَبِي الْأَشْهَبِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ طَرْفَةَ. وَقَالَ ابْنُ مَهْدِيٍّ: سَلَمٌ بْنُ زُرَيْرٍ وَهُوَ وَزَرِيرٌ أَصَحُّ. وَقَدْ رَوَى وَاحِدٌ مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ أَنَّهُمْ شَدُّوا أَسْنَانَهُمْ بِالذَّهَبِ. وَفِي الْحَدِيثِ حُجَّةٌ لَهُمْ.

31. O pričvršćivanju zuba zlatom

1839. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Ispričali su nam Alija b. Hašim b. Berid i Ebu Sa'd es-San'ani, prenijevši od Ebu Ešheba, on od Abdur-Rahmana b. Tarefea, a on od Arfedžea b. Es'ada, koji je kazao: »Odsječen mi je dio nosa u Bitki kod Kulaba²³³, još u džahilijetu, te sam taj dio nadomjestio dijelom od srebra. Pošto mi se to usmrđi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mi preporuči da taj dio nosa napravim od zlata.«²³⁴

1840. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hudžr; kaže: Ispričali su mi Rebi' b. Bedr i Muhammed b. Jezid el-Vasiti, prenijevši od Ebu Ešheba slično (prethodnom hadisu).

²³¹ Amir b. Šurahbil Ebu Omer eš-Ša'bi je izuzetno pouzdan ravija i fakih. Pripadao je trećoj generaciji.

²³² El-Mubarekfori smatra da je i ovaj hadis dokaz da je i ovaj hadis dokaz da koža, nakon što se uštavi, postaje čista, pošto Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije znao da li su mestve koje mu je poklonio Dihje el-Kelbi bile napravljene od kože zaklane, ili uginule životinje.

²³³ Kulab je naziv za vodu koja se nalazi nedaleko od Jemame. Tu su se dogodile dvije bitke između arapskih plemena. U jednoj od tih bitaka je stradao nos Arfedžea b. Es'ada.

²³⁴ Ovaj hadis učenjaci uzimaju kao dokaz da je dozvoljeno, u slučaju povrede, ugrađivati zlatni nos, a isto tako i kao dokaz da je dozvoljeno zlatom pričvršćivati zube.

Ovaj hadis je hasenun.²³⁵ Poznat nam je preko Abdur-Rahmana b. Tarfea. Prenio je Selm b. Zerir od Abdur-Rahmana b. Tarfea slično hadisu Ebu Eš'heba. Ibn Mehdi kaže: Selm b. Zerir je previd. Ispravno je Selm b. Zerir. Preneseno je od više učenjaka da su zube pričvršćivali zlatom, a ovaj hadis im je podloga za to.

٣٢. بَاب مَا جَاءَ فِي النَّهْيِ عَنْ جُلُودِ السَّبَاعِ *

١٨٤١. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ وَمُحَمَّدُ بْنُ يَشْرِ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي عَرُوبَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي الْمَلِيحِ عَنْ أَبِيهِ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ جُلُودِ السَّبَاعِ أَنْ تُفْتَرَشَ.
١٨٤٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سَعِيدُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي الْمَلِيحِ عَنْ أَبِيهِ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ جُلُودِ السَّبَاعِ. وَلَا نَعْلَمُ أَحَدًا قَالَ عَنْ أَبِي الْمَلِيحِ عَنْ أَبِيهِ غَيْرَ سَعِيدِ بْنِ أَبِي عَرُوبَةَ.
١٨٤٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ يَزِيدَ الرَّشَكِيِّ عَنْ أَبِي الْمَلِيحِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَنَّهُ نَهَى عَنْ جُلُودِ السَّبَاعِ. وَهَذَا أَصَحُّ *

32. O zabrani upotrebe kože deraćih životinja

1841. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Ispričali su nam Ibn Mubarek, Muhammed b. Bišr i Abdullah b. Ismail, prenijevši od Seida b. Ebu Arubea, on od Katadea, on od Ebu Meliha²³⁶, a on od svoga oca: »**Zabranio je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, da se, kao prostirka, koriste kože deraćih životinja.**«

1842. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Jahja b. Seid; kaže: Nama je ispričao Seid, prenijevši od Katadea, on od Ebu Meliha, a on od svoga oca: »**Zabranio je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, korišćenje koža deraćih životinja.**«

Nije nam poznato da je iko dugi osim Seida b. Ebu Arube kazao: *od Ebu Meliha, a on od svoga oca.*

1843. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Muhammed b. Dža'fer, prenijevši od Šu'bea, on od Jezida er-Riška, on od Ebu Meliha, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: **da je zabranio korištenje koža deraćih životinja.** Ovo je pouzdanije.

²³⁵ Bilježe ga i Ebu Davud i Nesaija u *sunenima*.

²³⁶ Ebu Melih Amir b. Usame b. Umejir el-Huzeli je pouzdan ravija. Pripadao je trećoj generaciji.

٣٣. بَاب مَا جَاءَ فِي نَعْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

١٨٤٤. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا حَبَّانُ بْنُ هِلَالٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ نَعْلَاهُ لَهُمَا قِبَالَانِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَفِي الْبَابِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ *
١٨٤٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ: قُلْتُ لِأَنَسِ بْنِ مَالِكٍ: كَيْفَ كَانَ نَعْلُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ قَالَ: لَهُمَا قِبَالَانِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

33. O Vjerovjesnikovim, sallallahu alejhi ve sellem, sandalama

1844. ISPRIČAO NAM JE Ishak b. Mensur; kaže: Ispričao nam je Habban b. Hilal; kaže: Nama je ispričao Hemmam; kaže: Nama je ispričao Katade, prenijevši od Enesa: »Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, sandale imale su dva kaiša.«

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.²³⁷ Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ibn Abbasa i Ebu Hurejrea.

1845. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Ebu Davud; kaže: Nama je ispričao Hemmam, prenijevši od Ebu Katadea, koji je kazao: »Upitao sam Enesa b. Malika: Reci mi, kako su izgledale sandale Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem? On reče: Imale su po dva kaiša.« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.

٣٤. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ الْمَشْيِ فِي النَّعْلِ الْوَاحِدَةِ *

١٨٤٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ عَنْ مَالِكٍ وَحَدَّثَنَا الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا مَعْنٌ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَا يَمْشِي أَحَدُكُمْ فِي نَعْلٍ وَاحِدَةٍ لِيُنْعِلُهُمَا جَمِيعًا أَوْ لِيُخَفِّهُمَا جَمِيعًا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَفِي الْبَابِ عَنْ جَابِرٍ *
١٨٤٧. حَدَّثَنَا أَزْهَرُ بْنُ مَرْوَانَ الْبَصْرِيُّ أَخْبَرَنَا الْحَارِثُ بْنُ نُبَهَانَ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ عَمَّارِ بْنِ أَبِي عَمَّارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَنْتَعِلَ الرَّجُلُ وَهُوَ قَائِمٌ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. وَرَوَى عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو الرَّقْسِيُّ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ وَكِلَا الْحَدِيثَيْنِ لَا يَصِحُّ عِنْدَ أَهْلِ الْحَدِيثِ. وَالْحَارِثُ بْنُ نُبَهَانَ لَيْسَ عَنْدهُمْ بِالْحَافِظِ. وَلَا نَعْرِفُ لِحَدِيثِ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ أَصْلًا *

²³⁷ Bilježi ga i Buharija u Sahihu.

١٨٤٨. حَدَّثَنَا أَبُو جَعْفَرٍ السَّمَنَانِيُّ حَدَّثَنَا سَلِيمَانُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الرَّقِّيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى أَنْ يَتَّعِلَ الرَّجُلُ وَهُوَ قَائِمٌ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ: وَلَا يَصِحُّ هَذَا الْحَدِيثُ وَلَا حَدِيثُ مَعْمَرٍ عَنْ عَمَّارٍ بْنِ أَبِي عَمَّارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ *

34. O pokudenosti putovanja s jednom sandalom

1846. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe, prenijevši od Malika. Ispričao nam je El-Ensari; kaže: Ispričao nam je Ma'n; kaže: Nama je ispričao Malik, prenijevši od Ebu Zinada, on od A'redža, a on od Ebu Hurejrea da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »**Neka niko od vas ne ide samo s jednom sandalom na nozi. Neka ih obje obuje ili neka ih obje skine.**«²³⁸ Ovaj hadis je hasenun-sahihun.²³⁹ Na ovu temu prenesen je hadis i od Džabira.

1847. ISPRIČAO NAM JE Ezher b. Mervan el-Basri; kaže: Obavijestio nas je Haris b. Nebhan, prenijevši od Ma'mera, on od Ammara b. Ebu Ammara, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao: »**Zabranio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da se osoba obuva stojeći.**«²⁴⁰

Ovaj hadis je garibun.²⁴¹ Ubejdullah b. Amr er-Rekki je ovaj hadis prenio od Ma'mera, on od Katadea, a on od Enesa i nijedan od ova dva hadisa nije pouzdan prema mišljenju hadiskih učenjaka. Po njihovu mišljenju Haris b. Nebhan je slabo pamtio hadise, dok nam u Katadeovu hadisu od Enesa nije poznat sened.

1848. ISPRIČAO NAM JE Ebu Dža'fer es-Simnani; kaže: Ispričao nam je Sulejman b. Ubejdullah er-Rekki; kaže: Nama je ispričao Ubejdullah b. Amr, prenijevši od Ma'mera, on od Katadea, a on od Enesa: »**Zabranio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da se obuva stojeći.**«

Ovaj hadis je garibun.²⁴² Muhammed b. Ismail kaže: Ovaj hadis nije vjerodostojan, niti je vjerodostojan hadis koji je Ma'mer prenio od Ammara b. Ebu Ammara, a on od Ebu Hurejrea.

٣٥. بَابُ مَا جَاءَ مِنَ الرُّخْصَةِ فِي الْمَشْيِ فِي النَّعْلِ الْوَاحِدَةِ *

١٨٤٩. حَدَّثَنَا الْقَاسِمُ بْنُ دِينَارٍ الْكُوفِيُّ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ السُّلُولِيُّ كُوفِيٌّ حَدَّثَنَا هُرَيْرٌ وَهُوَ ابْنُ سَفْيَانَ الْبَجَلِيُّ عَنْ لَيْثٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: رُبَّمَا مَشَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي نَعْلٍ وَاحِدَةٍ *

²³⁸ Ovaj hadis je dokaz da je mekruh bez razloga hodati s jednom obuvenom nogom, a da druga bude bosa. Daleko je efedalnije obući obući na obje noge ili je sa obje noge skinuti.

²³⁹ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

²⁴⁰ Ova zabrana, da se obuva stojeći, uslijedila je više iz opreza, imajući u vidu da onaj ko se obuva stojeći stoji na jednoj nozi pa da ne bi zbog toga pao.

²⁴¹ Bilježi ga i Ibn Madže u *Sunenu*.

²⁴² Bilježi ga i Dija el-Makdesi.

١٨٥٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ: أَلْهَى مَشَتْ بِنَعْلٍ وَاحِدَةٍ. وَهَذَا أَصَحُّ. هَكَذَا رَوَى سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ وَغَيْرُهُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ مَوْفُوفًا. وَهَذَا أَصَحُّ *

35. O dopuštenosti hodanja s jednom sandalom (papučom)

1849. ISPRIČAO NAM JE Kasim b. Dinar el-Kufi; kaže: Ispričao nam je Ishak b. Mensur es-Seluli, Kufi; kaže: Nama je ispričao Hurejm, a on je Ibn Sufjan el- Bedželi²⁴³, prenijevši od Lejsa²⁴⁴, on od Abdur-Rahmana b. Kasima, on od svoga oca, a on od Aiše koja je kazala: **»Ponekad je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, hodao s jednom sandalom na nozi.«**²⁴⁵

1850. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Ispričao nam je Sufjan b. Ujejne, prenijevši od Abdur-Rahmana b. Kasima, on od svoga oca, a on od Aiše **da je hodala s jednom papučom na nozi.**

Ovo je vjerodostojnije.²⁴⁶ Ovako su Sufjan es-Sevri i drugi prenijeli od Abdur-Rahmana b. Kasima, kao mevkuf hadis, i to je vjerodostojnije.

٣٦. بَابُ مَا جَاءَ بِأَيِّ رَجُلٍ يَبْدَأُ إِذَا اتَّعَلَ *

١٨٥١. حَدَّثَنَا الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا مَعْنٌ حَدَّثَنَا مَالِكٌ وَ حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ عَنْ مَالِكٍ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِذَا اتَّعَلَ أَحَدُكُمْ فَلْيَبْدَأْ بِالْيَمِينِ، وَإِذَا نَزَعَ فَلْيَبْدَأْ بِالشَّمَالِ، فَلْتَكُنِ الْيَمْنَى أَوَّلَهُمَا وَتَنْزَعُ وَآخِرُهُمَا تَنْزَعٌ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

36. S kojom se nogom počinjemo obuvati

1851. ISPRIČAO NAM JE El-Ensari; kaže: Ispričao nam je Ma'n; kaže: nama je ispričao Malik, a Kutejbe nam je ispričao od Malika, on od Ebu Zinada, on od A'redža, a on od Ebu Hurejrea da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **»Kada se neko od vas obuva, neka počne sa desnom, a kada se izuva, neka počne sa lijevom (nogom). Dakle, prilikom obuvanja neka bude prva desna, a prilikom izuvanja neka bude prva lijeva.«** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.²⁴⁷

²⁴³ Hurejm b. Sufjan el-Bedželi Ebu Muhammed el-Kufi je iskren ravija. Pripadao je devetoj generaciji.

²⁴⁴ Lejs b. Ebu Selim b. Zunejb je nepoznat (medžhul) ravija. Pripadao je šestoj generaciji.

²⁴⁵ Abdur-Rahman el-Mubarekfori kaže: Pod pretpostavkom da je ovaj hadis pouzdan, to bi značilo da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, s obucom samo na jednoj nozi hodao u nuždi, ili da je to, pak, učinio kako bi ukazao da je to u nuždi dozvoljeno.

²⁴⁶ Dakle, hadis koji je Sufjan es-Sevri prenio od Abdur-Rahmana b. Kasima, kao mevkuf pouzdaniji je od Lejsovog hadisa koji je merfu', jer je Lejs pred kraj života posenilio i učenjaci su, dok je bio u takvom stanju, odbacivali njegove hadise.

²⁴⁷ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Buharija i Muslim u *sahihima*, te Ibn Madže u *Sunemu*.

٣٧. بَاب مَا جَاءَ فِي تَرْقِيعِ الثَّوْبِ *

١٨٥٢. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْوَرَّاقُ وَأَبُو يَحْيَى الْحِمَّانِيُّ قَالَا: حَدَّثَنَا صَالِحُ بْنُ حَسَّانَ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا أَرَدْتَ اللُّحُوقَ بِي فَلْيَكْفِكَ مِنَ الدُّنْيَا كَرَادِ الرَّكْبِ، وَإِيَّاكَ وَمُجَالَسَةَ الْأَغْنِيَاءِ. وَلَا تَسْتَخْلِقْنِي ثَوْبًا حَتَّى تَرْقِيعِهِ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ صَالِحِ بْنِ حَسَّانَ. سَمِعْتُ مُحَمَّدًا يَقُولُ: صَالِحُ بْنُ حَسَّانَ مُنْكَرُ الْحَدِيثِ. وَصَالِحُ بْنُ أَبِي حَسَّانَ الَّذِي رَوَى عَنْهُ ابْنُ أَبِي ذُئْبٍ ثِقَةٌ. وَمَعْنَى قَوْلِهِ: إِيَّاكَ وَمُجَالَسَةَ الْأَغْنِيَاءِ، هُوَ نَحْوُ مَا رَوَى عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: مَنْ رَأَى مِنْ فَضْلٍ عَلَيْهِ فِي الْخَلْقِ وَالرِّزْقِ، فَلْيَنْظُرْ إِلَى مَنْ هُوَ أَسْفَلَ مِنْهُ مِمَّنْ فَضَّلَ هُوَ عَلَيْهِ فَإِنَّهُ أَجْدَرُ أَنْ لَا يَزْدَرِيَ نِعْمَةَ اللَّهِ. وَيُرَوَّى عَنْ عَوْنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُثْمَةَ قَالَ: صَحِبْتُ الْأَغْنِيَاءَ فَلَمْ أَرِ أَحَدًا أَكْبَرَ هُمًّا مِنِّي. أَرَى دَابَّةً خَيْرًا مِنْ دَابَّتِي وَثَوْبًا خَيْرًا مِنْ ثَوْبِي وَصَحِبْتُ الْفُقَرَاءَ فَاسْتَرْحْتُ *

37. O krpljenju odjeće

1852. ISPRIČAO NAM JE Jahja b. Musa; kaže: Ispričali su nam Seid b. Muhammed el-Verrak i Ebu Jahja el-Himmani i kazali: Nama je ispričao Salih b. Hassān, prenijevši od Urvea, a on od Aiše koja je kazala: Rekao mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: »**Ako mi se želiš pridružiti** (u Džennetu), **neka ti je, od ovog svijeta, dovoljno onoliko koliko iznosi opskrba putnika konjanika. Izbjegavaj druženje sa bogatašima. Ne odbacuj poderanu odjeću** (i ne traži novu) **dok tu ne iskrpiš** (i iskrpljenu je ne iznosaš).«

Ovaj hadis je garibun.²⁴⁸ Poznat nam je samo preko Saliha b. Hassāna. Čuo sam Muhammeda (Buhariju) kada kaže da je Salih b. Ebu Hassān, od koga prenosi Ibn Ebu Zi'b, pouzdan prenosilac. Njegove riječi: *Izbjegavaj druženje sa bogatašima* slične su onome što je preneseno do Ebu Hurejrea on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »Ko vidi nekoga ko je iznad njega po ljepoti i bogatstvu, neka gleda u onoga ko je u tome ispod njega. To je sigurnije da ne bi nipodaštavao Allahove blagodati.« Prenosi se od Avna b. Abdullaha b. Utbea da je kazao: Družio sam se sa bogatim i nije niko bio napetiji od mene. Vidim mu jahalicu bolju od moje, i odjeću bolja od moje. Potom sam se počeo družiti sa siromašnim i potpuno sam se od svega toga odmorio.

٣٨. بَاب دُخُولِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَكَّةَ *

١٨٥٣. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ أُمِّ هَانِيٍّ قَالَتْ: قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَكَّةَ وَلَهُ أَرْبَعُ غَدَائِرَ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ.

²⁴⁸ Bilježe ga i Hakim u *Mustedreku* i Bejhekija u *Sunenu*.

١٨٥٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ نَافِعٍ الْمَكِّيُّ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ أُمِّ هَانِيٍّ قَالَتْ: قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَكَّةَ وَلَهُ أَرْبَعُ ضَفَانٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَعَبَدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي نَجِيحٍ مَكِّيٌّ وَأَبُو نَجِيحٍ اسْمُهُ يَسَارٌ. * قَالَ مُحَمَّدٌ: لَا أَعْرِفُ لِمُجَاهِدٍ سَمَاعًا مِنْ أُمِّ هَانِيٍّ.

38. O Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, ulasku u Mekku

1853. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Ispričao nam je Sufjan b. Ujejne, prenijevši od Ibn Ebu Nedžiha, on od Mudžahida, a on od Umihane, koja je kazala: »Stigao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u Mekku²⁴⁹, a (na glavi je imao četiri pletenice.« Ovaj hadis je garibun.

1854. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Abdur-Rahman b. Mehdi; kaže: Nama je ispričao Ibrahim b. Nafi' el-Mekki, prenijevši od Ibn Ebu Nedžiha, on od Mudžahida, a on od Umihane, koja je kazala: »Stigao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u Mekku, a imao je (na glavi) četiri pletenice.«

Ovaj hadis je hasenun.²⁵⁰ Abdullah b. Ebu Nedžih je Mekkelija, a Ebu Nedžihu je ime Jesar. Muhammed (Buharija) kaže: Nije mi poznato da je Mudžahid slušao hadise od Umihane.

٣٩. بَابُ كَيْفَ كَانَ كَمَامُ الصَّحَابَةِ *

١٨٥٥. حَدَّثَنَا حُمَيْدُ بْنُ مَسْعَدَةَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حُمُرَانَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ وَهُوَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بُسْرِ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا كَبْشَةَ الْأَثَمَارِيَّ يَقُولُ: كَانَتْ كَمَامُ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَطْنًا. هَذَا حَدِيثٌ مُتَكَرِّرٌ. وَعَبَدُ اللَّهِ بْنُ بُسْرِ بَصْرِيٌّ هُوَ ضَعِيفٌ عِنْدَ أَهْلِ الْحَدِيثِ. ضَعْفُهُ يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ وَغَيْرُهُ. وَيُطْعَمُ يَعْنِي وَاسِعَةً *

39. Kako su izgledale kape ashaba

1855. ISPRIČAO NAM JE Humejd b. Mes'ade; kaže: Ispričao nam je Muhammed b. Humran, prenijevši od Ebu Seida, a on je Abdullah b. Busr²⁵¹,

²⁴⁹ U jednoj predaji ovog hadisa, koju bilježi Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, četiri puta dolazio u Mekku: kada je nakon Hudejbije obavio umru, kada je oslobodio Mekku, kada je obavio umru el-dži' rane i kada je bio na Oprosnom hadžu. Dolazak koji se spominje u ovom hadisu, kako se da vidjeti iz nekih predaja, bio je za vrijeme oslobođenja Mekke, 8. godine po Hidžri.

²⁵⁰ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ebu Davud i Ibn Madže u *sunenima*.

²⁵¹ Ebu Seid Abdullah b. Busr es-Sekseki el-Hibrani el-Himsi je slab prenosilac hadisa. Pripadao je petoj generaciji.

koji je kazao: Čuo sam Ebu Kebšea el-Enmarija²⁵² kada kaže: **«Kape ashaba Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bile su široke i plitke.»**

Ovaj hadis je munkerun.²⁵³ Abdullah b. Busr, iz Basre, je po mišljenju hadiskih učenjaka, slab ravija. Slabim prenosiocem ga smatraju Jahja b. Seid i drugi. *Buthun* znači prostrana, široka.

٤٠. بَاب فِي مَبْلَغِ الْإِزَارِ *

١٨٥٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ مُسْلِمَ بْنِ نَذِيرٍ عَنْ حَدِيثِهِ قَالَ: أَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِعَصَلَةٍ سَاقِيٍّ أَوْ سَاقِهِ وَقَالَ هَذَا مَوْضِعُ الْإِزَارِ. فَإِنْ أَتَيْتَ فَأَسْفَلْ، فَإِنْ أَتَيْتَ فَلَا حَقَّ لِلْإِزَارِ فِي الْكَعْبَيْنِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. رَوَاهُ شُعْبَةُ وَالثَّوْرِيُّ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ *

40. O dužini ogrtača

1856. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Ispričao nam je Ebul-Ahves, prenijevši od Ebu Ishaka, on od Muslima b. Nuzejra, a on od Huzejfea, koji je kazao: »Uzeo je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, za mišić moje potkoljenice ili je kazao: svoje potkoljenice i rekao: Dovidje može biti ogrtač! Ako ti se ne dopada, može i duže, ali ogrtač ne smije biti duži od nožnih članaka.« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.²⁵⁴ Prenijeli su ga Šu'be i Es-Sevri od Ebu Ishaka.

٤١. بَاب الْعَمَائِمِ عَلَى الْقَلَانِسِ *

١٨٥٧. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ رَبِيعَةَ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الْعَسْفَلَانِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ رُكَانَةَ عَنْ أَبِيهِ: أَنَّ رُكَانَةَ صَارَعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَرَعَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. قَالَ رُكَانَةُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: إِنْ فَرَّقَ مَا بَيْنَنَا وَبَيْنَ الْمُشْرِكِينَ الْعَمَائِمُ عَلَى الْقَلَانِسِ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. وَإِسْنَادُهُ لَيْسَ بِالْقَائِمِ، وَلَا نَعْرِفُ أَبَا الْحَسَنِ الْعَسْفَلَانِيَّ وَلَا ابْنَ رُكَانَةَ *

41. O nošenju turbana na kapama

1857. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Ispričao nam je Muhammed b. Rebi'a, prenijevši od Ebu Hasana el-Askalanija, on od Ebu Dža'fera b. Muhammeda b. Rukanea, a on od svoga oca: »Rukane se pohrvao sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, te ga je Vjerovjesnik,

²⁵² Ebu Kebše el-Enmari je Seid b. Amr, a vele i Amir b. Seid. On je ashab. Nastanio se u Šamu. On jedan hadis prenosi od Ebu Bekra es-Siddika.

²⁵³ Ovaj hadis je slab zbog toga što se u njegovu senedu nalazi Abdullah b. Busr koga su hadiski učenjaci ocijenili slabim.

²⁵⁴ Bilježe ga i Nesaija i Ibn Madže u *sunenima*. Hakim ga ocjenjuje sahih hadisom.

sallallahu alejhi ve sellem, pobijedio (i oborio na zemlju). Rukane reče: Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada reče: Jedna od razlika između nas i idolopoklonika je i u tome što mi na kapama nosimo turbane.«

Ovaj hadis je garibun.²⁵⁵ Njegov sened je nepostojan, jer su nam Ebu Hasan el-Askalani i Ibn Rukane nepoznati.

٤٢. بَاب مَا جَاءَ فِي الْخَاتَمِ الْحَدِيدِ *

١٨٥٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حُمَيْدٍ حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ حُبَابٍ وَأَبُو ثُمَيْلَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَيْهِ خَاتَمٌ مِنْ حَدِيدٍ فَقَالَ: مَا لِي أَرَى عَلَيْكَ حَلِيَّةَ أَهْلِ النَّارِ. ثُمَّ جَاءَهُ وَعَلَيْهِ خَاتَمٌ مِنْ صُفْرٍ فَقَالَ: مَا لِي أَجِدُ مِنْكَ رِيحَ الْأَصْنَامِ. ثُمَّ أَتَاهُ وَعَلَيْهِ خَاتَمٌ مِنْ ذَهَبٍ فَقَالَ: مَا لِي أَرَى عَلَيْكَ حَلِيَّةَ أَهْلِ الْجَنَّةِ قَالَ: مِنْ أَيِّ شَيْءٍ أَتَّخِذُهُ؟ قَالَ: مِنْ وَرَقٍ وَلَا تُنَمِّهُ مِثْقَالَ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُسْلِمٍ يُكْنَى أَبَا طَيْبَةَ وَهُوَ مَرْوَزِيٌّ *

42. O željeznom prstenu

1858. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Humejd; kaže: Ispričali su nam Zejd b. Hubab i Ebu Tumejle, prenijevši od Abdullaha b. Muslima, on od Abdullaha b. Burejdea, a on od svoga oca, koji je kazao: »Dođe neki čovjek Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, na ruci mu prsten od gvožđa.²⁵⁶ Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Šta je to, vidim na tebi nakit stanovnika Džehennema? Potom mu dođe drugi, a na ruci mu prsten od bronzе. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Šta je to, osjećam kod tebe smrad kumira?²⁵⁷ Potom mu dođe treći, a na ruci mu prsten od zlata. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Šta je to vidim na tebi ukras stanovnika Dženneta?²⁵⁸ Čuvši to, dotični čovjek upita: Od čega je najbolje da uzmem prsten? Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mu odgovori: Od srebra, s tim da ne bude teži od jednog miskala.«

Ovaj hadis je garibun.²⁵⁹ Nadimak Abdullahu b. Muslimu je Ebu Tajjibe. On je iz Merveza.

²⁵⁵ Bilježi ga i Ebu Davud u *Sunenu*. U snedu ovog hadisa nalaze se trojica nepoznatih ravija, te on spada u kategoriju slabih hadisa.

²⁵⁶ Ukrasi nevjernika u Džehennemu biće lanci i sindžiri od gvožđa u koje će biti okovani. Uzvišeni Allah u suri *Insan*, 4. ajet veli: "Mi smo za nevjernile okove i sindžire i organj razbuktali pripremili."

²⁵⁷ Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, time je aludirao na bronzу od koje su u to vrijeme pravljени kumiri.

²⁵⁸ Zlato je džennetski nakit i ono je muškarcima na ovom svijetu zabranjeno (haram).

²⁵⁹ Bilježe ga i Ebu Davud i Nesaija u *sunenima*.

٤٣. بَابُ كَرَاهِيَةِ التَّخْتُمِ فِي أَصْبَعَيْنِ *

١٨٥٩. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَاصِمِ بْنِ كَلْبٍ عَنْ ابْنِ أَبِي مُوسَى قَالَ: سَمِعْتُ عَلِيًّا يَقُولُ: نَهَانِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الْقَسِيِّ وَالْمَيْثِرَةِ الْحَمْرَاءِ، وَأَنْ أَلْبَسَ خَاتَمِي فِي هَذِهِ وَفِي هَذِهِ، وَأَشَارَ إِلَى السَّبَابَةِ وَالْوُسْطَى. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَابْنُ أَبِي مُوسَى هُوَ أَبُو بُرْدَةَ بْنُ أَبِي مُوسَى وَأَسْمُهُ عَامِرٌ.

43. O pokuđenosti nošenja prstena na dva prsta (kažiprstu i srednjem)

1859. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Ispričao nam je Sufjan, prenijevši od Asima b. Kulejba, a on od Ibn Ebu Musaa, koji je kazao: Čuo sam Aliju kada je rekao: »Zabranio mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nošenje svilene odjeće, crveni pokrovac od svile i brokata i da stavim prsten na ovaj i ovaj (pokazujući na kažiprst i srednji prst).«²⁶⁰

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.²⁶¹ Ibn Ebu Musa je Ebu Burde b. Ebu Musa, kome je ime Amir.

٤٤. بَابُ مَا جَاءَ فِي أَحَبِّ الثِّيَابِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

١٨٦٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ هِشَامٍ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: كَانَ أَحَبَّ الثِّيَابِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَلْبَسُهَا الْحَبْرَةُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ *

44. O najdražoj odjeći Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem

1860. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Muaz b. Hišam; kaže: Meni je ispričao moj otac, prenijevši od Katadea, a on od Enesa, koji je kazao: »Najdraža odjeća Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, bio je jemenski ogrtač sa crvenim prugama.« Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.²⁶²

²⁶⁰ Nevevi tvrdi da je, po mišljenju većine učenjaka, muškarcima sunnet nositi prsten na malom prstu, a pokuđeno im je prsten nositi na kažiprstu i srednjem prstu. Ženama je dopušteno da ga nose na svim prstima.

²⁶¹ Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

²⁶² Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi osim Ibn Madžea.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَبْوَابُ الْأَطْعِمَةِ

عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

١. بَابُ مَا جَاءَ عَلَى مَا كَانَ يَأْكُلُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

١٨٦١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ هِشَامٍ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ يُونُسَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: مَا أَكَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى خُوانٍ وَلَا فِي سَكْرَجَةٍ وَلَا خَبَزَ لَهُ مُرَقَّقٌ. فَقُلْتُ لِقَتَادَةَ: فَعَلَى مَا كَانُوا يَأْكُلُونَ؟ قَالَ: عَلَى هَذِهِ السُّفْرِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ: يُونُسُ هَذَا هُوَ يُونُسُ الْإِسْكَافُ. وَقَدْ رَوَى عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي عَرُوبَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ نَحْوَهُ *

U ime Allaha Milostivog, Samilosnog

POGLAVLJA O HRANI

od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

1. Na čemu je jeo Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem

1861. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Muaz b. Hišam; kaže: Meni je ispričao moj otac, prenijevši od Junusa, on od Katadea, a on od Enesa, koji je kazao: »Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nikada nije jeo na stolu i na siniji, niti je jeo mehkog hljeba. Rekoh Katadi: Pa na čemu su onda jeli? Na soframa, odgovori on.«²⁶³

Ovaj hadis je hasenun-garibun.²⁶⁴ Muhammed b. Beššar veli: Ovaj Junus je Junus el-Iskaf. Abdul-Varis je prenio od Seida b. Ebu Arubea, on od Katadea, a on od Enesa slično (prethodnom hadisu).

²⁶³ Sofre su u to vrijeme bile od kože, steralu su se poput čaršafa na tlo i na njima bi se jelo.

²⁶⁴ Bilježe ga i Buharija u *Sahihu*, te Nesaija i Ibn Madže u *sunenima*.

٢. بَاب مَا جَاءَ فِي أَكْلِ الْأَرْتَبِ *

١٨٦٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ هِشَامِ بْنِ زَيْدٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَنَسًا يَقُولُ: «أَنفَجْنَا أَرْتَبًا بِمَرِّ الظَّهْرَانِ فَسَعَى أَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَلْفَهَا، فَأَذَرُكْنَهَا فَأَخَذْنَهَا فَأَتَيْتُ بِهَا أَبَا طَلْحَةَ فَذَبَحَهَا بِمَرْوَةٍ فَبَعَثَ مَعِيَ بِفَخِذِهَا أَوْ بِوَرِكِهَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَكَلَهُ. فَقُلْتُ: أَكَلَهُ؟ قَالَ: قِيلَهُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ جَابِرٍ وَعَمَّارٍ وَمُحَمَّدِ بْنِ صَفْوَانَ. وَيُقَالُ مُحَمَّدُ بْنُ صَيْفِيٍّ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَكْثَرِ أَهْلِ الْعِلْمِ لَا يَرَوْنَ بِأَكْلِ الْأَرْتَبِ بَأْسًا. وَقَدْ كَرِهَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ أَكْلَ الْأَرْتَبِ وَقَالُوا: إِنَّهَا تَدْمَى *

2. O jedenju zečijeg mesa

1862. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Ispričao nam je Ebu Davud; kaže: Nama je ispričao Šu'be, prenijevši od Hišama b. Zejda koji je kazao: Čuo sam Enesa kada je rekao: »Poplašismo zeca prolazeći kroz mjesto Zahran.²⁶⁵ Ashabi potrčase za njim. Ja ga sustigoh i uhvatih. Donesoh ga Ebu Talhi. On ga zakla na Mervi i posla po meni but, ili je kazao: bedro Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, te je jeo. Rekoh: Je li ga jeo? Primio ga je, odgovori on.«²⁶⁶

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Džabira, Ammara i Muhammeda b. Safvana, a kaže se i Muhammed b. Sajfija. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.²⁶⁷ U skladu sa ovim je stav većine učenjaka; oni ne vide ništa loše u tome da se jede zečije meso. Neki učnjaci, pak, jedenje zečijeg mesa smatraju pokuđenim i kažu da on luči sok sličan krvi.

٣. بَاب مَا جَاءَ فِي أَكْلِ الضَّبِّ *

١٨٦٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُئِلَ عَنْ أَكْلِ الضَّبِّ، فَقَالَ: لَا أَكَلُهُ وَلَا أُحَرِّمُهُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عُمَرَ وَأَبِي سَعِيدٍ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَثَابِتِ بْنِ وَدِيعَةَ وَجَابِرٍ وَعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ حَسَنَةَ. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ اخْتَلَفَ أَهْلُ الْعِلْمِ فِي أَكْلِ الضَّبِّ. فَرَحَّصَ فِيهِ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ

²⁶⁵ Zahran je mjesto u predgrađu Mekke, danas poznato kao Batnu Merv.

²⁶⁶ Na temelju ovoga i drugih hadisa stali su na stanovište Malik, Ebu Hanife, Šafija i Ahmed b. Hanbel da je jedenje zečijeg mesa muslimanima dozvoljeno (halal).

²⁶⁷ Zabilježen je u *El-Kutubus-Sitte*.

النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ وَكَرِهَهُ بَعْضُهُمْ. وَيُرْوَى عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهُ قَالَ: أَكَلَ الضَّبُّ عَلَى مَا يَدَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَإِنَّمَا تَرَكَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَقْدَرًا *

3. O jedenju mesa guštera

1863. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Ispričao nam je Malik b. Enes, prenijevši od Abdullaha b. Dinara, a on od Ibn Omera: »Upitan je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, o jedenju mesa guštera pa je rekao: Ja ga ne jedem niti ga zabranjujem.«²⁶⁸

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Omera, Ebu Seida, Ibn Abbasa, Sabita b. Vedia, Džabira i Abdur-Rahmana b. Hasenea. Ovaj hadis je sahihun.²⁶⁹ Učenjaci su se razišli u pogledu jedenja mesa guštera. Neki učenjaci iz generacije ashaba i ostalih smatraju da je to dozvoljeno, dok neki drže da je mekruh. Prenosi se od Ibn Abbasa da je kazao: »Meso guštera nalazilo se na sofri Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, s tim što ga on nije jeo jer mu se gadilo.«

٤. بَاب مَا جَاءَ فِي أَكْلِ الضَّبِّ *

١٨٦٤. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُبَيْدٍ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ ابْنِ أَبِي عَمَّارٍ قَالَ: قُلْتُ لِجَابِرٍ: الضَّبُّ صَيْدٌ هِيَ؟ قَالَ: نَعَمْ. قُلْتُ: أَكُلُهَا؟ قَالَ: نَعَمْ. قُلْتُ: أَقَالَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ قَالَ: نَعَمْ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ ذَهَبَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ إِلَى هَذَا وَلَمْ يَرَوْا بِأَكْلِ الضَّبِّ بَأْسًا. وَهُوَ قَوْلُ أَحْمَدَ وَإِسْحَاقَ. وَرَوَى عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدِيثٌ فِي كَرَاهِيَةِ أَكْلِ الضَّبِّ وَلَيْسَ إِسْنَادُهُ بِالْقَوِيِّ. وَقَدْ كَرِهَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ أَكْلَ الضَّبِّ. وَهُوَ قَوْلُ ابْنِ الْمُبَارَكِ. قَالَ يَحْيَى الْقَطَّانُ: وَرَوَى جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُبَيْدٍ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ ابْنِ أَبِي عَمَّارٍ عَنْ جَابِرٍ عَنْ عُمَرَ قَوْلَهُ. وَحَدِيثُ ابْنِ جُرَيْجٍ أَصَحُّ.

١٨٦٥. حَدَّثَنَا هَنَادٌ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ أَبِي أُمَيَّةَ عَنْ جَبَانَ بْنِ جَزْءٍ عَنْ أَخِيهِ خُزَيْمَةَ بْنِ جَزْءٍ قَالَ: سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ أَكْلِ الضَّبِّ قَالَ: وَيَأْكُلُ الضَّبُّ أَحَدًا؟ وَسَأَلْتُهُ عَنِ الذَّنْبِ قَالَ: وَيَأْكُلُ الذَّنْبُ أَحَدًا فِيهِ خَيْرٌ. هَذَا حَدِيثٌ لَيْسَ إِسْنَادُهُ بِالْقَوِيِّ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ عَبْدِ

²⁶⁸ Na temelju ovoga i drugih hadisa, većina učenjaka smatra da je muslimanima dozvoljeno jesti guštere. Ebu Hanife, Ebu Jusuf i Muhammed to smatraju pokuđenim.

²⁶⁹ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

الْكَرِيمِ أَبِي أُمَيَّةَ. وَقَدْ تَكَلَّمَ بَعْضُ أَهْلِ الْحَدِيثِ فِي إِسْمَاعِيلَ وَعَبْدِ الْكَرِيمِ أَبِي أُمَيَّةَ. وَهُوَ عَبْدُ الْكَرِيمِ بْنُ قَيْسٍ هَوَائِنِ أَبِي الْمُخَارِقِ وَعَبْدُ الْكَرِيمِ بْنُ مَالِكِ الْجَزَرِيِّ ثَقَّةٌ *

4. O jedenju mesa hijene

1864. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Ispričao nam je Ismail b. Ibrahim; kaže: Nama je ispričao Ibn Džurejdž, prenijevši od Abdullaha b. Ubejda b. Umejra, a on od Ibn Ebu Ammara, koji je kazao: Upitao sam Džabira: **»Možemo li hijenu loviti? Da, reče on. A hoću li je jesti? - ponovo upitah. Hoćeš, odgovori on. Rekoh: A je li tako rekao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem? Jeste, odgovori on.«**²⁷⁰

Ovaj hadis je hasenun-sahihun. Neki učenjaci se drže takvog mišljenja i jedenje mesa hijene smatraju dopuštenim. To je mišljenje Ahmeda i Ishaka. Prenesen je od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, hadis u kome stoji da je pokuđeno jesti meso hijene, međutim, njegov sened nije stabilan. Neki, pak, učenjaci jedenje mesa hijene smatraju pokuđenim. To je stav Ibn Mubareka. Jahja b. Kattan veli: Džerir b. Hazim je ovaj hadis prenio od Abdullaha b. Ubejda b. Umejra, on od Ibn Ebu Ammara, on od Džabira, a on od Omera, ali je Ibn Džurejdžov hadis vjerodostojniji.

1865. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Ispričao nam je Ebu Muavija, prenijevši od Ismaila b. Muslima, on od Abdul-Kerima Ebu Umejjea, on od Hibbana b. Džez'a, a on od svoga brata Huzejmea b. Džez'a da je kazao: **»Upitao sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o jedenju mesa hijene pa mi je odgovorio: A zar neko jede meso hijene?! Pitao sam ga o jedenju mesa vuka pa je rekao: Zar neko, ko je dobar i bogobožan, može to jesti?!«**

Sened ovog hadis nije čvrst. Poznat nam je samo preko Ismaila b. Muslima od Abdul-Kerima Ebu Umejjea. Neki su hadiski učenjaci kritikovali i

²⁷⁰ Na temelju ovog hadisa Ahmed b. Hanbel, Ishak i Šafija smatraju da je jedenje mesa hijene dozvoljeno. Ebu Hanife, Malik i Ibn Mubarek smatraju da je jedenje mesa hijene muslimanima zabranjeno. Svoje mišljenje oni temelje na hadisu u kome Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranjuje jedenje mesa krvoločnih životinja i životinja koje imaju očnjake, a takva je i hijena.

Drugo mišljenje je, po mišljenju El-Mubarekforija i drugih učenjaka, argumentovanije zato što neki učenjaci pretpostavljaju da je Džabir svoje lično mišljenje vezao za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a nisu sigurni da je Allahov Poslanik i u jednom hadisu dozvolio jedenje mesa hijene. El-Mubarekfori dalje veli: Pod pretpostavkom i da je Džabirov hadis sasvim uredi, on ne može biti valjan protuargument hadisima u kojima Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, eksplicitno zabranjuje jedenje mesa krvoločnih životinja i životinja koje imaju očnjake, a koji, po mišljenju Tahavija, dostižu rang mutevatir hadisa.

Ismaila i Abdul-Kerima Ebu Umejjea On je Abdul-Kerim b. Kajs b. Ebu Muharik, dok je Abdul-Kerim b. Malik el-Džezeri pouzdan ravija.

٥. بَاب مَا جَاءَ فِي أَكْلِ لُحُومِ الْخَيْلِ *

١٨٦٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ وَنَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ قَالَا: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ جَابِرٍ قَالَ: أَطْعَمَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لُحُومَ الْخَيْلِ وَنَهَانَا عَنْ لُحُومِ الْحُمُرِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ. قَالَ أَبُو عِيسَى: هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَهَكَذَا رَوَى غَيْرُ وَاحِدٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ جَابِرٍ. وَرَوَى حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ جَابِرٍ. وَرَوَايَةُ ابْنِ عُيَيْنَةَ أَصَحُّ. وَسَمِعْتُ مُحَمَّدًا يَقُولُ: سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ أَخْفَظُ مِنْ حَمَّادِ بْنِ زَيْدٍ *

5. O jedenju konjskog mesa

1866. ISPRIČALI SU NAM Kutejbe i Nasr b. Ali i kazali: Ispričao nam je Sufjan²⁷¹ prenijevši od Amra b. Dinara, a on od Džabira, koji je kazao: »Dozvolio nam je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, meso konja, a zabranio meso magaraca.«²⁷²

Na ovu temu prenesen je hadis i od Esme bint Ebu Bekr. Ebu Isa kaže: Ovaj hadis je hasenun-sahihun.²⁷³ Tako su mnogi prenijeli od Amra b. Dinara, a on od Džabira. Hammad b. Zejd je prenio od Amra b. Dinara, on od Muhammeda b. Alija, a on od Džabira. Međutim, Ibn Ujejneova predaja je pouzdanija. Čuo sam Muhammeda (Buhariju) kada kaže da je Sufjan b. Ujejne bolje pamtio od Hammada b. Zejda.

٦. بَاب مَا جَاءَ فِي لُحُومِ الْحُمُرِ الْأَهْلِيَّةِ *

١٨٦٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ الثَّقَفِيُّ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ. وَحَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ وَالْحَسَنِ ابْنَيْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِمَا عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ مُتْعَةِ النِّسَاءِ زَمَنَ خَيْبَرَ وَعَنْ لُحُومِ الْحُمُرِ الْأَهْلِيَّةِ.

١٨٦٨. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمَخْزُومِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ وَالْحَسَنِ ابْنَيْ مُحَمَّدِ ابْنِ عَلِيٍّ. الْحَقْفِيُّ قَالَ الزُّهْرِيُّ: وَكَانَ أَرْضَاهُمَا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ. وَقَالَ غَيْرُ سَعِيدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنِ ابْنِ عُيَيْنَةَ وَكَانَ أَرْضَاهُمَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ.

²⁷¹ Sufjan b. Ujejne.

²⁷² Na temelju ovog hadisa većina učenjaka smatra da je muslimanima jedenje konjskog mesa dozvoljeno. Ibn Abbas, Malik, Hakem b. Ujejne i Ebu Hanife, pak, jedenje konjskog mesa smatraju mekruhom.

²⁷³ Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Ibn Madžea.

١٨٦٩. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ زَائِدَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَرَّمَ يَوْمَ خَيْبَرَ كُلَّ ذِي نَابٍ مِنَ السَّبَاعِ وَالْمُجَشَّمَةِ وَالْحِمَارِ الْإِنْسِيِّ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَلِيٍّ وَجَابِرٍ وَالْبَرَاءِ وَأَبْنِ أَبِي أَوْفَى وَأَنَسٍ وَالْعِرْبَاضِ بْنِ سَارِيَةَ وَأَبِي نَعْلَةَ وَأَبْنِ عُمَرَ وَأَبِي سَعِيدٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَرَوَى عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ وَغَيْرُهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو. وَهَذَا الْحَدِيثُ وَإِنَّمَا ذَكَرُوا حَرْفًا وَاحِدًا: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ كُلِّ ذِي نَابٍ مِنَ السَّبَاعِ *

6. O jedenju mesa domaćih magaraca

1867. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Abdul-Vehhab es-Sekafi, prenijevši od Jahjaa b. Seida el-Ensarija, on od Malika b. Enesa, a on od Zuhrija. A ispričao nam je Ibn Ebu Omer; kaže: Nama je ispričao Sufjan b. Ujejne, prenijevši od Zuhrija, on od Abdullaha i Hasana sinova Muhammeda b. Alija, njih dvojica od svoga oca, a on od Alija koji je kazao: **»Na dan osvojenja Hajbera zabranio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, privremeni brak i meso domaćih magaraca.«**²⁷⁴

1868. ISPRIČAO NAM JE Seid b. Abdur-Rahman el-Mahzumi; kaže: Ispričao nam je Sufjan, prenijevši od Zuhrija, on od Abdullaha i Hasana, sinova Muhammeda b. Alija. Zuhri veli: Hasan je bio pouzdaniji. Drugi, osim Seida b. Abdur-Rahmana, prenijevši od Ibn Ujejne vele: Abdullah b. Muhammed je bio pouzdaniji.

1869. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Ispričao nam je Husejn b. Ali, prenijevši od Zaide, on od Muhammeda b. Amra, on od Ebu Seleme, a on od Ebu Hurejrea: **»Na dan osvojenja Hajbera zabranio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, meso svih deraćih životinja koje imaju očnjake, meso životinje koju svežu i gađaju je dok je ne ubiju i meso domaćeg magarca.«**

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Alije, Džabira, Beraa, Ibn Ebu Evfaa, Enesa, Irbada b. Sarije, Ebu Sa'lebea, Ibn Omera i Ebu Seida. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.²⁷⁵ Abdul-Aziz b. Muhammed i drugi su ovaj hadis prenijeli od Muhammeda b. Omera, spomenuvši samo jednu rečenicu: **»Zabranio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jedenje mesa svake deraće životinje koja ima očnjake.«**

²⁷⁴ Na temelju ovog hadisa većina učenjaka smatra da je muslimanima jedenje mesa domaćeg magarca haram, kao što im je haram i privremeni brak.

²⁷⁵ Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*.

٧. بَاب مَا جَاءَ فِي الْأَكْلِ فِي آيَةِ الْكُفَّارِ *

١٨٧٠. حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ أَخْزَمَ الطَّائِيُّ حَدَّثَنَا سَلَمُ بْنُ قُتَيْبَةَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَبِي ثَعْلَبَةَ قَالَ: سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ قُدُورِ الْمَجُوسِ فَقَالَ: أَنْقَوْهَا غَسَلًا وَاطْبَخُوا فِيهَا. وَنَهَى عَنْ كُلِّ سَبْعٍ ذِي نَابٍ. هَذَا حَدِيثٌ مَشْهُورٌ مِنْ حَدِيثِ أَبِي ثَعْلَبَةَ، وَرَوَى عَنْهُ مِنْ غَيْرِ هَذَا الْوَجْهِ. وَأَبُو ثَعْلَبَةَ اسْمُهُ جُرْثُومٌ وَيُقَالُ جُرْهُمٌ وَيُقَالُ نَاشِبٌ. وَقَدْ ذُكِرَ هَذَا الْحَدِيثُ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَبِي أَسْمَاءَ الرَّحْبِيِّ عَنْ أَبِي ثَعْلَبَةَ *

١٨٧١. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عِيسَى بْنُ يَزِيدَ الْبَغْدَادِيُّ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْعِيشِيُّ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ أَيُّوبَ وَقَتَادَةَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَبِي أَسْمَاءَ الرَّحْبِيِّ عَنْ أَبِي ثَعْلَبَةَ الْخُشَنِيِّ أَنَّهُ قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا بِأَرْضِ أَهْلِ الْكِتَابِ فَتَطْبُخُ فِي قُدُورِهِمْ وَتَشْرَبُ فِي آيَتِهِمْ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنْ لَمْ تَجِدُوا غَيْرَهَا فَارْحَضُوهَا بِالْمَاءِ، ثُمَّ قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا بِأَرْضِ صَيِّدٍ فَكَيْفَ نَصْنَعُ؟ قَالَ: إِذَا أُرْسِلَتْ كُلِّكَ الْمُكَلَّبُ وَذَكَرْتَ اسْمَ اللَّهِ فَقَتَلَ فَكُلْ، وَإِنْ كَانَ غَيْرَ مُكَلَّبٍ فَذَكِّي فَكُلْ. وَإِذَا رَمَيْتَ بِسَهْمِكَ وَذَكَرْتَ اسْمَ اللَّهِ فَقَتَلَ فَكُلْ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

7. O jedenju iz posuda nevjernika

1870. ISPRIČAO NAM JE Zejd b. Ahzem et-Tai; kaže: Ispričao nam je Selm b. Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Šu'be, prenijevši od Ejjuba, on od Ebu Kilabea, a on od Ebu Sa'lebea, koji je kazao: »Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o kazanima vatropoklonika, pa je rekao: Dobro ih operite pa kuhajte u njima, a zabranio je jedenje mesa svake krvoločne životinje koja ima očnjake.«²⁷⁶

Ovaj hadis preko Ebu Sa'lebea je mešhur. Od njega je prenesen sa više seneda. Ebu Sa'lebe se zvao Džursum, neki vele Džurhum, a neki Našib. Ovaj se hadis spominje i preko Ebu Kilabea, od Ebu Esme er-Rehabija, a on od Ebu Sa'lebea.

1871. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Isa b. Jezid el-Bagdadi; kaže: Ispričao nam je Ubejdullah b. Muhammed el-Ajši; kaže: Nama je ispričao Hammad b. Seleme, prenijevši od Ejjuba i Katadea, njih dvojica od Ebu Kilabea, on od Ebu Esme er-Rehabija, a on od Ebu Sa'lebea el-Hušenija, koji je rekao: »Allahov Poslaniče, mi se ponekad nađemo u kjafirskoj zemlji. Možemo li kuhati u njihovim kazanima i piti iz njihova posuda? Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Ako ne nađete drugog, operite ga vodom i koristite. On će ponovo: Allahov Poslaniče, mi se ponekad nađemo u zoni lova, pa kako da postupimo? On reče: Kada pošalješ

²⁷⁶ Ashabi su pitali Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da li mogu koristiti posude nevjernika zato što su nevjernici u posudu koristili ono što je muslimanima zabranjeno, kao što su svinjsko meso i alkohol. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, im je dozvolio njegovu upotrebu pod uslovom da ga prije upotrebe dobro operu.

obučenog kera i spomeneš Allahovo ime, ukoliko on ulov i ubije, jedi ga. Međutim, kada se radi o neobučenom keru, jedi ulov (koji ti donese) samo u slučaju ako ga stigneš preklati. A ako odapneš strijelu, spomenuvši Allahovo ime, i ubiješ, jedi taj ulov.« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.²⁷⁷

٨. بَاب مَا جَاءَ فِي الْفَارَةِ تَمُوتُ فِي السَّمَنِ *

١٨٧٢. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَأَبُو عَمَّارٍ قَالَا: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ مِمْوَنَةَ أَنَّ فَارَةً وَقَعَتْ فِي سَمَنِ فَمَاتَتْ فَسُئِلَ عَنْهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: أَلْقَوْهَا وَمَا حَوْلَهَا وَكُلُّوهُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَى هَذَا الْحَدِيثُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُئِلَ وَلَمْ يَذْكُرُوا فِيهِ عَنْ مِمْوَنَةَ. وَحَدِيثُ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ مِمْوَنَةَ أَصَحُّ. وَرَوَى مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ. وَهَذَا حَدِيثٌ غَيْرُ مَحْفُوظٍ. سَمِعْتُ مُحَمَّدَ بْنَ إِسْمَاعِيلَ يَقُولُ: حَدِيثُ مَعْمَرٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي هَذَا خَطَأٌ أَلْخَطَأُ وَالصَّحِيحُ حَدِيثُ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ مِمْوَنَةَ *

8. O mišu koji uquine u maslu

1872. ISPRIČALI SU NAM Seid b. Abdur-Rahman i Ebu Ammar i kazali: Ispričao nam je Sufjan²⁷⁸, prenijevši od Zuhrija, on od Ubejdullaha²⁷⁹, on od Ibn Abbasa, a on od Mejmune: **Pao je miš u maslo i uginuo. O tome je upitan Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, koji reče: "Izbacite i njega i ono masla oko njega pa jedite ostalo."**

Na ovu temu je hadis prenesen i od Ebu Hurejrea. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.²⁸⁰ Ovaj hadis je prenesen i od Zuhrija, on od Ubejdullaha, a on od Ibn Abbasa: »Upitan je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem...« ali u njegovu senedu nisu spomenuli Mejmunu. Međutim, hadis Ibn Abbasa od Mejmune je pouzdaniji. Ma'mer je prenio od Zuhrija, on od Seida b. Musejjeba, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično (prethodnom hadisu). Međutim, ovaj hadis nije ispravno upamćen. Čuo sam Muhammeda b. Ismaila kada kaže: U hadisu koji je Ma'mer prenio od Zuhrija, on od Seida b. Musejjeba, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, postoji greška. Vjerodostojan je hadis koji je Zuhri prenio od Ubejdullaha, on od Ibn Abbasa, a on od Mejmune.

²⁷⁷ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

²⁷⁸ Sufjan b. Ujeje.

²⁷⁹ Ubejdullah b. Abdullah b. Utbe b. Mesud el-Hedebe Ebu Abdullah el-Medeni je pouzdan ravija i siguran ravija i fakih. Pripadao je trećoj generaciji. Umro je 94. godine po Hidžri.

²⁸⁰ Bilježe ga i Buharija u *Sahihu* i Ebu Davud i Nesaija u *sunenima*.

٩. بَاب مَا جَاءَ فِي النَّهْيِ عَنِ الْأَكْلِ وَالشُّرْبِ بِالشِّمَالِ *

١٨٧٣. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي بَكْرٍ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَا يَأْكُلُ أَحَدُكُمْ بِشِمَالِهِ وَلَا يَشْرَبُ بِشِمَالِهِ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَأْكُلُ بِشِمَالِهِ وَيَشْرَبُ بِشِمَالِهِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ جَابِرٍ وَعُمَرَ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ وَسَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ وَأَنْسِ بْنِ مَالِكٍ وَخَفْصَةَ هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَهَكَذَا رَوَى مَالِكٌ وَابْنُ عُيَيْنَةَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي بَكْرٍ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ. وَرَوَى مَعْمَرٌ وَعَقِيلٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ. وَرَوَايَةُ مَالِكٍ وَابْنِ عُيَيْنَةَ أَصَحُّ *

9. O zabrani jedenja i pijenja lijevom rukom

1873. ISPRIČAO NAM JE Ishak b. Mensur; kaže: Ispričao nam je Abdullah b. Numejr; kaže: Nama je ispričao Ubejdullah b. Omer, prenijevši od Ibn Šihaba, on od Ebu Bekra b. Ubejdullaha b. Abdullaha b. Omera, a on od Abdullaha b. Omera da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »Neka niko od vas ne jede i ne pije lijevom rukom, jer šejtan jede i pije lijevom rukom.«

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Džabira, Omera b. Ebu Selemea, Selemea b. Ekvea, Enesa b. Malika i Hafse. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.²⁸¹ Ovako su prenijeli Malik i Ibn Ujejne ud Zuhrija, on od Ebu Bekra b. Ubejdullaha, a on od Ibn Omera. A i Ma'mer i Ukajl su prenijeli od Zuhrija, on od Salima, a on od Ibn Omera. Međutim, predaja Malika i Ibn Ujejne je vjerodostojnija.

١٠. بَاب مَا جَاءَ فِي لَعْنِ الْأَصَابِعِ *

١٨٧٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنُ أَبِي الشَّوَّازِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ الْمُخْتَارِ عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا أَكَلَ أَحَدُكُمْ فَلْيَلْعَقْ أَصَابِعَهُ فَإِنَّهُ لَا يَذَرِي فِي أَيَّتِهِنَّ الْبَرَكَةَ. وَفِي الْبَابِ عَنْ جَابِرٍ وَكَعْبِ بْنِ مَالِكٍ وَأَنْسِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ مِنْ حَدِيثِ سُهَيْلٍ.

10. O lizanju prstiju

1874. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdul-Melik b. Ebu Ševarib; kaže: Ispričao nam je Abdul-Aziz b. Muhtar, prenijevši od Suhejlja b. Ebu Saliha, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov

²⁸¹ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Muslim u *Sahihu*.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »Kada neko od vas jede, neka oliže prste, jer on ne zna na kojem je od njih ostao bereket.«²⁸²

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Džabira, Ka'ba b. Malika i Enesa. Ovaj hadis je hasenun-garibun.²⁸³ U ovoj formi nam je poznat samo preko Suhejla.

١١. بَاب مَا جَاءَ فِي اللَّقْمَةِ تَسْقُطُ *

١٨٧٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَحْمَدُ بْنُ لَهِيْعَةَ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِذَا أَكَلَ أَحَدُكُمْ طَعَامًا فَسَقَطَتْ لُقْمَةٌ فَلْيَمِطْ مَا رَأَاهُ مِنْهَا ثُمَّ لِيَطْعَمَهَا وَلَا يَدْعُهَا لِلشَّيْطَانِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَنَسٍ *

١٨٧٦. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ حَدَّثَنَا عَفَّانُ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ حَدَّثَنَا ثَابِتٌ عَنْ أَنَسٍ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا أَكَلَ طَعَامًا لَعِقَ أَصَابِعَهُ الثَّلَاثَ وَقَالَ: إِذَا وَقَعَتْ لُقْمَةٌ أَحَدِكُمْ فَلْيَمِطْ عَنْهَا الْأَذَى وَلْيَاكُلْهَا وَلَا يَدْعُهَا لِلشَّيْطَانِ. وَأَمَرْنَا أَنْ نُسَلِّتَ الصَّخْفَةَ وَقَالَ: إِنَّكُمْ لَا تَذَرُونَ فِي أَيِّ طَعَامِكُمُ الْبَرَكَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

١٨٧٧. حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ الْجَهْضَمِيُّ حَدَّثَنَا الْمُعَلَّى بْنُ رَاشِدٍ أَبُو الْيَمَانِ قَالَ حَدَّثَنِي جَدِّي أُمُّ عَاصِمٍ وَكَانَتْ أُمُّ وَلَدٍ لِسِنَانِ بْنِ سَلَمَةَ قَالَتْ: دَخَلَ عَلَيْنَا بُيُوتُ الْخَيْرِ وَنَحْنُ نَأْكُلُ فِي قَصْعَةٍ فَحَدَّثَنَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ أَكَلَ فِي قَصْعَةٍ ثُمَّ لَحِسَهَا اسْتَغْفَرَتْ لَهُ الْقَصْعَةُ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ الْمُعَلَّى بْنِ رَاشِدٍ. وَقَدْ رَوَى يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ وَغَيْرُ وَاحِدٍ مِنَ الْأَثَمَةِ عَنِ الْمُعَلَّى بْنِ رَاشِدٍ هَذَا الْحَدِيثُ *

11. O zalogaju koji ispadne

1875. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Ibn Lehi'a, prenijevši od Ebu Zubejra, a on od Džabira, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »Kada neko od vas jede pa mu ispadne zalogaj, neka odstrani dio koji se isprljao i neka ga pojede, neka ga ne ostavlja šejtanu.« Na ovu temu prenesen je hadis i od Enesa.

²⁸² Taberanija u *El-Mu'džemul-Vesitu* bilježi od Ka'ba b. Udžrea da je kazao: "Vidio sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako jede sa tri prsta: palcem, kažiprstom i srednjim prstom. Potom sam ga vidio kako ih oliza prije nego ih obrisa i to: prvo srednji, pa kažiprst pa palac." Naravno, radi se o prstima desne ruke, jer je poznato da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, isključivo jeo desnom rukom.

²⁸³ Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

1876. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Ali el-Hallal; kaže: Ispričao nam je Affan b. Muslim; kaže: Nama je ispričao Hammad b. Seleme; kaže: Nama je ispričao Sabit, prenijevši od Enesa: »Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bi, kada bi jeo, olizao tri prsta i rekao: Ako nekome od vas ispadne zalogaj, neka odstrani onaj dio koji se isprljao i neka ostatak pojede, neka ga nipošto ne ostavlja šejtanu. A naredio nam je da potaremo zdjelu, rekavši: Vi ne znate u kojem dijelu vaše hrane je bereket:« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.²⁸⁴

1877. ISPRIČAO NAM JE Nasr b. Ali el-Džehdami; kaže: Ispričao nam je Mualla b. Rašid Ebul-Jeman²⁸⁵ i kazao: Meni je ispričala moja nena Ummu Asim, a bila je majka Sinana b. Selema, i kazala: Kod nas je ušao Nubejšetul-Hajr²⁸⁶, dok smo jeli iz čanka, i ispričao nam da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »Ko jede iz drvenog čanka, pa ga oliže, čanak će za njega tražiti oprost grijeha.«

Ovaj hadis je garibun.²⁸⁷ Poznat nam je samo preko Muallaa b. Rašida. Prenijeli su i Jezid b. Harun i drugi imami ovaj hadis od Muallaa b. Rašida.

١٢. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ الْأَكْلِ مِنْ وَسَطِ الطَّعَامِ *

١٨٧٨. حَدَّثَنَا أَبُو رَجَاءٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ عَنْ السَّائِبِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِنْ الْبَرَكَةُ تَنْزَلُ وَسَطَ الطَّعَامِ فَكُلُوا مِنْ حَافَتَيْهِ وَلَا تَأْكُلُوا مِنْ وَسْطِهِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. إِنَّمَا يُعْرَفُ مِنْ حَدِيثِ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ. وَقَدْ رَوَاهُ شُعْبَةُ وَالثَّوْرِيُّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ *

12. O pokuđenosti jedenja jela sa sredine

1878. ISPRIČAO NAM JE Ebu Redža'; kaže: Ispričao nam je Džerir, prenijevši od Ataa b. Saiba, on od Saiba, on od Seida b. Džubejra, on od Ibn Abbasa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »Bereket silazi na sredinu jela; zato ga jedite sa strana a nemojte ga jesti sa sredine.«

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.²⁸⁸ Poznat je preko Ataa b. Saiba. Prenijeli su ga Šu'be i Es-Sevri od Ataa b. Saiba. Na ovu temu prenesen je hadis i od Ibn Omera.

²⁸⁴ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Muslim u *Sahihu* te Ebu Davud i Nesaija u *sunenima*.

²⁸⁵ Mualla b. Rašid el-Huzeli Ebu Jeman el-Basri je makbul ravija. Pripadao je osmoj generaciji.

²⁸⁶ Nubejše b. Abdullah el-Huzeli, poznat kao Nubejšetul-Hajr, je Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, ashab, koji je prenio mali broj hadisa.

²⁸⁷ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* te Ibn Madže i ed-Darimi u *sunenima*.

١٣. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ أَكْلِ الثُّومِ وَالْبَصَلِ *

١٨٧٩. حَدَّثَنَا إِسْحَقُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ الْقَطَّانُ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ حَدَّثَنَا عَطَاءٌ عَنْ جَابِرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ أَكَلَ مِنْ هَذِهِ، قَالَ أَوَّلَ مَرَّةٍ الثُّومِ، ثُمَّ قَالَ الثُّومِ وَالْبَصَلِ وَالْكَرَّاثِ فَلَا يَقْرَبُنَا فِي مَسْجِدِنَا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عُمَرَ وَأَبِي أَيُّوبَ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَأَبِي سَعِيدٍ وَجَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ وَفَرَّةَ وَأَبِي عُمَرَ *

13. O pokudenosti jedenja bijelog i crvenog luka

1879. ISPRIČAO NAM JE Ishak b. Mensur; kaže: Ispričao nam je Jahja b. Seid el-Kattan, prenijevši od Ibn Džurejdža. Ispričao nam je Ata, prenijevši od Džabira koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Ko bude jeo ovoga, prvi put reče: bijelog luka, a onda reče: bijelog i crvenog luka i prase, neka nam se ne približava u našim džamijama.**«²⁸⁹

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.²⁹⁰ Na ovu temu preneseni su hadisi i od Omera, Ebu Ejjuba, Ebu Hurejrea, Ebu Seida, Džabira b. Semurea, Kurrea i Ibn Omera.

١٤. بَاب مَا جَاءَ فِي الرُّخْصَةِ فِي أَكْلِ الثُّومِ مَطْبُوحًا *

١٨٨٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ أَنبَاءُ شُعْبَةَ عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ سَمُرَةَ يَقُولُ: نَزَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى أَيُّوبَ وَكَانَ إِذَا أَكَلَ طَعَامًا بَعَثَ إِلَيْهِ بِفَضْلِهِ فَبَعَثَ إِلَيْهِ يَوْمًا بِطَعَامٍ وَلَمْ يَأْكُلْ مِنْهُ التَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَلَمَّا أَتَى أَبُو أَيُّوبَ التَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ ذَلِكَ لَهُ، فَقَالَ التَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: فِيهِ ثُومٌ. فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَحْرَامٌ هُوَ؟ قَالَ: لَا، وَلَكِنِّي أَكْرَهُهُ مِنْ أَجْلِ رِيحِهِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

١٨٨١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَدُونَةَ حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا الْحَرَّاحُ بْنُ مَلِيحٍ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ شَرِيكِ بْنِ حَنْبَلٍ عَنْ عَلِيٍّ أَنَّهُ قَالَ: نَهَى عَنْ أَكْلِ الثُّومِ إِلَّا مَطْبُوحًا *

١٨٨٢. حَدَّثَنَا هُنَّادٌ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ شَرِيكِ بْنِ حَنْبَلٍ عَنْ عَلِيٍّ: أَنَّهُ كَرِهَ أَكْلَ الثُّومِ إِلَّا مَطْبُوحًا. هَذَا الْحَدِيثُ لَيْسَ إِسْنَادُهُ بِذَلِكَ الْقَوِيِّ. وَرَوَى عَنْ شَرِيكِ بْنِ حَنْبَلٍ عَنْ التَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُرْسَلًا.

١٨٨٣. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ الصَّبَّاحِ الْبِزْرِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي يَزِيدَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ أُمَّ أَيُّوبَ: أَخْبَرَتْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَزَلَ عَلَيْهِمْ، فَتَكَلَّفُوا لَهُ طَعَامًا فِيهِ مِنْ بَعْضِ هَذِهِ الْقُيُولِ، فَكَرِهَ أَكْلَهُ، فَقَالَ لِأَصْحَابِهِ:

²⁸⁸ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ebu Davud, Nesaija, Ibn Madže i Ed-Darimi u *sunenima*, te Ibn Hibban u *Sahihu* i Hakim u *Mustedreku*.

²⁸⁹ U osnovi, bijeli i crveni luk i prasa su muslimanima dozvoljeni. Ono što ovdje Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, od nas traži jeste da ne jedemo bijeli i crveni luk i prasu kada hoćemo u džamiju ili na neki drugi skup, kako ne bismo neugodnim mirisom uznemirili one oko nas.

²⁹⁰ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

كُلُّهُ فَإِنِّي لَسْتُ كَأَحَدِكُمْ إِنِّي أَخَافُ أَنْ أُوذِيَ صَاحِبِي. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ. وَأُمُّ أَيُّوبَ هِيَ امْرَأَةُ أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ *

١٨٨٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حُمَيْدٍ حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ الْحُبَابِ عَنْ أَبِي خَلْدَةَ عَنْ أَبِي الْعَالِيَةِ قَالَ: الثُّومُ مِنْ طَيِّبَاتِ الرِّزْقِ. وَأَبُو خَلْدَةَ اسْمُهُ خَالِدُ بْنُ دِينَارٍ، وَهُوَ ثِقَةٌ عِنْدَ أَهْلِ الْحَدِيثِ. وَقَدْ أَدْرَكَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ وَسَمِعَ مِنْهُ. وَأَبُو الْعَالِيَةِ اسْمُهُ رُفَيْعٌ وَهُوَ الرِّيَّاحِيُّ. قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ: كَانَ أَبُو خَلْدَةَ نَحِيرًا مُسْلِمًا *

14. O dopuštenosti jedenja kuhanog bijelog luka

1880. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Ispričao nam je Ebu Davud; kaže: Obavijestio nas je Šu'be, prenijevši od Simaka b. Harba, koji je čuo Džabira b. Semurea kada kaže: »Odsjeo je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kod Ebu Ejjuba²⁹¹, koji bi, kad god bi jeo, poslao i njemu. Jednog dana mu poslao hranu, ali Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ne pojede ništa. Pošto Ebu Ejjub otide kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, spomenu mu to. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Nisam jeo jer je u jelu bilo bijelog luka. Čuvši to, on uzviknu. Allahov Poslaniče, zar je on zabranjen!? Nije, reče on, ali ga ja prezirem zbog njegova mirisa.« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.²⁹²

1881. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Medduvejh; kaže: Ispričao nam je Museddud; kaže: Nama je ispričao Džerrah b. Melih, prenijevši od Ebu Ishaka, on od Šerika b. Hanbela, a on od Alije, koji je kazao: »Zabranjeno je jesti bijeli luk, osim ako je kuhan.« Ovo su od Alije prenijeli kao da je on kazao: »Zabranjeno je jesti bijeli luk, osim ako je kuhan.«

1882. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Ispričao nam je Veki', prenijevši od svoga oca, on od Ebu Ishaka, on od Šerika b. Hanbela, a on od Alije da je prezirao jesti bijeli luk, osim kad je kuhan.«

Sened ovog hadisa nije čvrst.²⁹³ Prenesen je od Šerika b. Hanbela od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kao mursel-hadis.

1883. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Sabbah el-Bezzar; kaže: Ispričao nam je Sufjan b. Ujejne, prenijevši od Ubejdullaha b. Ebu Jezida, on od svoga oca, a on od Ummu Ejjub, koja ga je obavijestila: »Odsjeo je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kod njih. Jednog dana su mu pripremili jelo sa

²⁹¹ Odsjeo je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kod Ebu Ejjuba el-Ensariije nakon što je stigao iz Mekke u Medinu.

²⁹² Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

²⁹³ U njegovu senedu je Ebu Ishak es-Subej'i koji je bio sklon obmanama, a osim toga on je pred kraj života i posenilio.

nekim od ovog povrća pa je odbio da ga jede rekavši ashabima: **Vi jedite, ja nisam kao vi; ja se bojim da neću uznemiriti moga Prijatelja.**»²⁹⁴

Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.²⁹⁵ Ummu Ejjub je supruga Ebu Ejjuba el-Ensarija.

1884. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Humejd; kaže: Ispričao nam je Zejd b. Hubab, prenijevši od Ebu Haldea,²⁹⁶ a on od Ebu Alijea²⁹⁷, koji je rekao: »**Bijeli luk spada u dozvoljenu opskrbu.**« Ebu Halde je Halid b. Dinar. On je, po mišljenju hadiskih učenjaka, pouzdan ravija. Zatekao je Enesa b. Malika i od njega slušao hadise. Ebu Alije se zove Rufeji', on je er-Rijahi. Abdur-Rahman b. Mehdi veli: Ebu Halde je bio ugledan musliman.

١٥. بَاب مَا جَاءَ فِي تَخْمِيرِ الْإِنَاءِ وَإِطْفَاءِ السَّرَاجِ وَالنَّارِ عِنْدَ الْمَنَامِ *

١٨٨٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ عَنْ مَالِكٍ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَغْلِقُوا الْبَابَ وَأَوْكُتُوا السَّقَاءَ وَأَكْفَتُوا الْإِنَاءَ أَوْ حَمَرُوا الْإِنَاءَ وَأَطْفِئُوا الْمَصْبَاحَ، فَإِنَّ الشَّيْطَانَ لَا يَفْتَحُ غَلَقًا، وَلَا يَحِلُّ وَكَاءً، وَلَا يَكْشِفُ آتِيَةً، وَإِنَّ الْفَوَيْسَقَةَ تُضْرِبُ عَلَى النَّاسِ يَتَّهُمُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَأَبْنِ عَبَّاسٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رُوِيَ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ عَنْ جَابِرٍ.

١٨٨٦. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ وَغَيْرُ وَاحِدٍ قَالُوا: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا تَتْرُكُوا النَّارَ فِي بُيُوتِكُمْ حِينَ تَنَامُونَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

15. O pokrivanju posuda i gašenju svjetiljki i vatre pred spavanje

1885. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe, prenijevši od Malika, on od Ebu Zubejra, a on od Džabira, koji je kazao da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Zaključajte vrata, zavežite mješinu s vodom, izvrnite**»²⁹⁸ ili poklopite posude²⁹⁹ i ugasite svjetiljku, jer šejtan ne može otvoriti ono što je zaključano niti razvezati ono što je zavezano, niti može otkriti posudu

²⁹⁴ Tj. Džibrila. U Buharijevoj predaji ovog hadisa, koju je zabilježio od Džabira, stoji: "Ja razgovaram sa onim sa kim vi ne razgovarate."

²⁹⁵ Bilježe ga i Ibn Huzejme i Ibn Hibban u *sahihima*.

²⁹⁶ Halid b. Dinar et-Temimi Ebu Halde el-Basri je iskren ravija. Pripadao je petoj generaciji.

²⁹⁷ Ebu Alije Rufeji' b. Mehran er-Rijahi je pouzdan ravija koji je puno prenio mursel hadisa. Pripadao je drugoj generaciji.

²⁹⁸ Svrha izvrtanja posuda, s *Bismillom*, je da ga šejtan ne može lizati. To se odnosi na prazno posude. Posude u kome ima hrane treba, s *Bismillom*, poklopiti; u tom slučaju šejtan ga ne može otvoriti i ne može jesti ono što je u njemu.

²⁹⁹ U Muslimovoj predaji ovog hadisa stoji: "S *Bismillom* zaključajte vrata i s *Bismillom* zavežite mješine, izvrnite posude i poklopite posude..."

koja je prekrivena, niti miš može (kad je ugašena svjetiljka) izazvati požar u kući.«

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ibn Omera, Ebu Hurejrea i Ibn Abbasa. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.³⁰⁰ Prenesen je, od Džabira, sa više seneda.

1886. ISPRIČALI SU NAM Ibn Ebu Omer i drugi i kazali: Ispričao nam je Sufjan, prenijevši od Zuhrija, on od Salima, a on od svoga oca koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Ne ostavljajte vatru u vašim kućama kad hoćete da spavate.«** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.³⁰¹

١٦. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ الْقِرَانِ بَيْنَ التَّمْرَتَيْنِ *

١٨٨٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ الزُّبَيْرِيُّ وَعَبِيدُ اللَّهِ عَنِ الثَّوْرِيِّ عَنْ جَبَلَةَ بْنِ سُحَيْمٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُقْرَنَ بَيْنَ التَّمْرَتَيْنِ حَتَّى يَسْتَأْذِنَ صَاحِبُهُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ سَعْدِ مَوْلَى أَبِي بَكْرٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

16. O pokuđenosti jedenja po dvije hurme

1887. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Ispričali su nam Ebu Ahmed ez-Zubejri i Ubejdullah³⁰², prenijevši od Es-Sevrija, on od Džebelea b. Suhajma³⁰³, a on od Ibn Omera, koji je kazao: **»Zabranio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da se jedu skupa po dvije hurme dok se ne zatraži dozvola od saučesnika u jelu.«**³⁰⁴ Na ovu temu prenesen je hadis i od Sa'da, štićenika Ebu Bekrova. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.³⁰⁵

١٧. بَاب مَا جَاءَ فِي اسْتِحْبَابِ التَّمْرِ *

١٨٨٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَهْلٍ بْنُ عَسْكَرٍ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَسَّانَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: بَيْتٌ لَا تَمْرُ فِيهِ جِيَاعٌ أَهْلُهُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ سَلَمَى امْرَأَةِ أَبِي رَافِعٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. لَا نَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ.

³⁰⁰ Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Nesaije.

³⁰¹ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Buharija i Muslim u *sahihima*, te Ebu Davud i Nesaija u *sunenima*.

³⁰² Ubejdullah b. Musa el-Abesi el-Kufi je pouzdan ravija. Pripadao je devetoj generaciji.

³⁰³ Džebele b. Suhajm el-Kufi je pouzdan ravija. Pripadao je trećoj generaciji.

³⁰⁴ Zabranio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada se jede u društvu, da neko uzima po dvije hurme, analogno tome i ostalo voće dok se za to ne zatraži dozvola od ostalih saučesnika u jelu.

³⁰⁵ Bilježe ga Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i svi u *El-kutubus-Sitte*.

17. O izazivanju ljubavi prema hurmama

1888. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Sehle, prenijevši od Askera i Abdullaha b. Abdur-Rahmana koji su kazali: Ispričao nam je Jahja b. Hassan; kaže: Nama je ispričao Sulejman b. Bilal, prenijevši od Hišama b. Urvea, on od svoga oca, on od Aiše, a ona od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **»Kuća u kojoj nema hurmi, njeni stanovnici su gladni.«** Na ovu temu prenesen je hadis i od Selme, Ebu Rafiove supruge. Ovaj hadis je u ovoj formi hasenun-garibun.³⁰⁶ Poznat nam je samo preko Hišama b. Urvea, i to u ovoj formi.

١٨. بَاب فِي الْحَمْدِ عَلَى الطَّعَامِ إِذَا فُرِغَ مِنْهُ *

١٨٨٩. حَدَّثَنَا هَنَادٌ وَمَحْمُودُ بْنُ غِيْلَانَ قَالَا: حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ زَكَرِيَّا بْنُ أَبِي زَائِدَةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **إِنَّ اللَّهَ لَيَرْضَى عَنِ الْعَبْدِ أَنْ يَأْكُلَ الْأَكْلَةَ أَوْ يَشْرَبَ الشَّرْبَةَ فَيَحْمَدَهُ عَلَيْهَا.** وَفِي الْبَابِ عَنْ عُمَيْيَةَ بْنِ عَامِرٍ وَأَبِي سَعِيدٍ وَعَائِشَةَ وَأَبِي أَيُّوبَ وَأَبِي هُرَيْرَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَقَدْ رَوَاهُ غَيْرُ وَاحِدٍ عَنْ زَكَرِيَّا بْنِ أَبِي زَائِدَةَ نَحْوَهُ، وَلَمْ نَعْرِفْهُ إِلَّا مِنْ زَكَرِيَّا بْنِ أَبِي زَائِدَةَ *

18. O zahvali, na hrani, kada se završi sa jelom

1889. ISPRIČALI SU NAM Hennad i Mahmud b. Gajlan i kazali: Ispričao nam je Ebu Usama Zekerijja b. Ebu Zaide, prenijevši od Seida b. Ebu Burdea, a on od Enesa b. Malika da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **»Zadovoljan je Allah s robom koji mu zahvali kad završi sa jelom ili pićem.«**

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ukbea b. Amira, Ebu Seida, Aiše, Ebu Ejjuba i Ebu Hurejrea. Ovaj hadis je hasenun.³⁰⁷ Mnogi su ga u sličnom značenju prenijeli od Zekerijjaa b. Ebu Zaidea. Poznat nam je samo preko Zekerijjaa b. Ebu Zaidea.

١٩. بَاب مَا جَاءَ فِي الْأَكْلِ مَعَ الْمَجْدُومِ *

١٨٩٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ سَعِيدٍ الْأَشْجَرِيُّ وَإِبْرَاهِيمُ بْنُ يَعْقُوبَ قَالَا: حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا الْمُفَضَّلُ بْنُ فَضَالَةَ عَنْ حَبِيبِ بْنِ الشَّهِيدِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ حَابِرٍ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخَذَ بِيَدِ مَجْدُومٍ فَأَدْخَلَهُ مَعَهُ

³⁰⁶ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Muslim u *Sahihu*, te Ebu Davud i Ibn Madže u *sunenima*.

³⁰⁷ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Muslim u *Sahihu* i Nesaija u *Sunenu*.

فِي الْقِصَّةِ ثُمَّ قَالَ: كُلُّ بِسْمِ اللَّهِ ثِقَّةٌ بِاللَّهِ وَتَوَكَّلْنَا عَلَيْهِ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ يُونُسَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ فَضَّالَةَ وَالْمُفَضَّلِ بْنِ فَضَّالَةَ. هَذَا شَيْخٌ بَصْرِيٌّ. وَالْمُفَضَّلُ بْنُ فَضَّالَةَ شَيْخٌ آخَرُ بَصْرِيٌّ أَوْثَقُ مِنْ هَذَا وَأَشْهُرُ. وَقَدْ رَوَى شُعْبَةُ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ حَبِيبِ بْنِ الشَّهِيدِ عَنْ ابْنِ بُرَيْدَةَ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ أَخَذَ بِيَدِ مُحَمَّدٍ. وَحَدِيثُ شُعْبَةَ أَشْبَهَ عِنْدِي وَأَصَحُّ *

19. O jedenju sa gubavcem

1890. ISPRIČALI SU NAM Ahmed b. Seid el-Eškar i Ibrahim b. Jakub i kazali: Ispričao nam je Junus b. Muhammed; kaže: Nama je ispričao Mufeddal b. Fadale, prenijevši od Habiba b. Šehida, on od Muhammeda b. Munkedira, a on od Džabira: »Uzeo je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, gubavca³⁰⁸ za ruku i gurnuo je skupa sa svojom u drveni čanak³⁰⁹, a potom rekao: Jedi³¹⁰ sa Allahovim imenom, uzdajući se u Allaha i oslanjajući se na Njega.«

Ovaj hadis je garibun.³¹¹ Poznat mi je samo preko Junusa b. Muhammeda, a on od Mufeddala b. Fedalea, šejha iz Basre, dok je Mufeddal b. Fedale drugi šejh. On je iz Egipta i pouzdaniji je i poznatiji od tog. Šu'be je ovaj hadis prenio od Habiba b. Šehida, a on od Ibn Burejdea da je Omer uzeo gubavca za ruku... Po mom mišljenju, Šu'beov hadis je priličniji i pouzdaniji.

٢٠. بَابُ مَا جَاءَ أَنَّ الْمُؤْمِنَ يَأْكُلُ فِي مَعَى وَاحِدٍ *

١٨٩١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: الْكَافِرُ يَأْكُلُ فِي سَبْعَةِ أَمْعَاءٍ وَالْمُؤْمِنُ يَأْكُلُ فِي مَعَى وَاحِدٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَأَبِي سَعِيدٍ وَأَبِي بَصْرَةَ وَأَبِي مُوسَى وَجَهَّاهِ الْغَفَارِيُّ وَمَيْمُونَةُ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو *

³⁰⁸ Taj gubavac se zvao Muajkib b. Ebu Fatime ed-Devs. Veoma je rano primio islam. Učinio je dvije hidžre: u Abesiniju i Medinu. Učestvovao je u mnogim bitkama. Omer ga je imenovao za povjerenika Bejtul-mala. Umro je za vrijeme Osmanovog hilafeta.

³⁰⁹ Ovim gestom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pokazao dvostruki oslonac na Allaha, dž. š., Prvi kada je uzeo gubavca za ruku, a drugi kada je jeo sa njim. Time je htio kazati da sve bolesti Allah, dž. š., daje i da ljude ne treba omalovažavati zbog njihova oboljenja.

³¹⁰ Dakle, jedi, vjerniče, slobodno sa Allahovim imenom, uzdajući se u Allaha, dž. š., i oslanjajući se na Njega, i nemoj se plašiti što jedeš sa gubavcem.

³¹¹ Bilježe ga i Ebu Davud, Nesaija i Ibn Madže u *sunenima*, Ibn Hibban u *Sahihu* i Hakim u *Mustedreku*.

١٨٩٢. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا مَعْنٌ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَافَهُ ضَيْفٌ كَافِرٌ فَأَمَرَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِشَاةٍ فَحَلَبَتْ فَشَرِبَ ثُمَّ أُخْرِيَ فَشَرِبَهُ ثُمَّ أُخْرِيَ فَشَرِبَهُ حَتَّى شَرِبَ حِلَابَ سَبْعِ شَيَءٍ. ثُمَّ أَصْبَحَ مِنَ الْعَدِ فَأَسْلَمَ فَأَمَرَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِشَاةٍ فَحَلَبَتْ فَشَرِبَ حِلَابَهَا، ثُمَّ أَمَرَ لَهُ بِأُخْرَى فَلَمْ يَسْتَمْتِهَا. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْمُؤْمِنُ يَشْرَبُ فِي مَعْيٍ وَاحِدٍ وَالْكَافِرُ يَشْرَبُ فِي سَبْعَةِ أَمْعَاءٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ *

20. O tome da vjernik jede u jedno crijevo

1891. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Jahja b. Seid, kaže: Nama je ispričao Ubejdullah, prenijevši od Nafi'a, on od Ibn Omera, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »Nevjernik, kad jede, jede u sedam crijeva, a vjernik jede u jedno crijevo.«³¹²

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.³¹³ Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ebu Hurejrea, Ebu Seida, Ebu Nadrea, Ebu Musaa, Džehdžaha el-Gifarija, Mejmune i Abdullaha b. Amra.

1892. ISPRIČAO NAM JE Ishak b. Musa; kaže: Ispričao nam je Ma'n; kaže: Nama je ispričao Malik, prenijevši od Suhejla b. Ebu Saliha, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea: »Došao je u goste Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, jedan nevjernik. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredi da mu pomuzu jednu ovcu i da ga počaste mlijekom. Ponudiše mu i on popi. Potom naredi te pomuzoš i drugu i on popi, potom još jednu i još jednu sve dok ne popi mlijeko od sedam ovaca. Sutradan ujutro on primi islam. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredi da mu se pomuze ovca i da ga počaste mlijekom. Pošto ga popi, on naredi da mu se pomuze i druga ovca, međutim, on od druge ne mogaše popiti mlijeko. Tom prilikom Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Vjernik pije u jedno, a kjasir u sedam crijeva.« Ovaj hadis je hasenun-garibun.³¹⁴

³¹² Ovim Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, želi da kaže da je vjernik, u odnosu na ovosvjetska uživanja, skroman, zadovoljan je i minimalnim što ima, dok je nevjernik prema ovosvjetskim dobrima veoma pohlepan. Osim toga, vjernik, prilikom jela i pila, spomene Allahovo, dž. š., ime pa mu Allah, dž. š., u njegovu jelu i pilu da bereket tako da se zasiti sa vrlo malo jela ili pila, za razliku od nevjernika u čijem jelu nema bereketa i zato jede mnogo.

³¹³ Bilježe ga i Ahmed u *Musnedu* i Buharija i Muslim u *sahihima*, te Ibn Madže u *Sunenu*.

³¹⁴ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Muslim u *Sahihu*.

٢١. بَاب مَا جَاءَ فِي طَعَامِ الْوَاحِدِ يَكْفِي الثَّانِيْنَ *

١٨٩٣. حَدَّثَنَا الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا مَعْنٌ حَدَّثَنَا مَالِكٌ. وَ حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ عَنْ أَبِي الْمَالِكِ عَنْ أَبِي الزُّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: طَعَامُ الثَّانِيْنِ كَافِي الثَّلَاثَةِ وَطَعَامُ الثَّلَاثَةِ كَافِي الْأَرْبَعَةِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ وَجَابِرٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ * وَرَوَى جَابِرٌ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : طَعَامُ الْوَاحِدِ يَكْفِي الثَّانِيْنِ وَطَعَامُ الثَّانِيْنِ يَكْفِي الْأَرْبَعَةَ وَطَعَامُ الْأَرْبَعَةِ يَكْفِي الثَّمَانِيَةَ. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ عَنْ سُفْيَانَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي سُفْيَانَ عَنْ جَابِرٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهَذَا *

21. O tome da je hrana predviđena za jednu osobu dovoljna dvjema osobama

1893. ISPRIČAO NAM JE El-Ensari; kaže: Ispričao nam je Ma'n; kaže: Nama je ispričao Malik. A ispričao nam je Kutejbe, prenijevši od Malika, on od Ebu Zinada, on od A'redža, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »Hrana koja je predviđena za dvije osobe dovoljna je i trima, a hrana predviđena za tri osobe dovoljna je i četirima osobama.«

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ibn Omera i Džabira. Ovaj hadis je hasenun.sahihun.³¹⁵ Džabir je od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, prenio i sljedeće: »Hrana predviđena za jednu osobu dovoljna je i dvjema, hrana predviđena za dvije osobe dovoljna je i četirima, a hrana predviđena za četiri osobe dovoljna je i za osam osoba.«

Ovo nam je ispričao Muhammed b. Beššar; kaže: nama je ispričao Abdur-Rahman b. Mehdi; kaže: Nama je ispričao Sufjan, prenijevši od A'meša, on od Ebu Sufjana³¹⁶, on od Džabira, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

٢٢. بَاب مَا جَاءَ فِي أَكْلِ الْجَرَادِ *

١٨٩٤. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي يَعْفُورٍ الْعَبْدِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أُوْفَى أَنَّهُ سُئِلَ عَنِ الْجَرَادِ فَقَالَ : غَزَوْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سِتَّ غَزَوَاتٍ تَأْكُلُ الْجَرَادَ. هَكَذَا رَوَى سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ أَبِي يَعْفُورٍ هَذَا الْحَدِيثَ وَقَالَ : سِتَّ غَزَوَاتٍ. وَرَوَى سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ عَنْ أَبِي يَعْفُورٍ هَذَا الْحَدِيثَ فَقَالَ : سَبْعَ غَزَوَاتٍ * وَفِي الْبَابِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ وَجَابِرٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَأَبُو يَعْفُورٍ اسْمُهُ وَاقِدٌ وَيُقَالُ وَقْدَانُ أَيْضًا. وَأَبُو يَعْفُورٍ الْآخَرُ اسْمُهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عُبَيْدٍ بْنُ نِسْطَاسٍ *

³¹⁵ Bilježe ga i Malik b. Enes u *Muvetta'u* i Buharija i Muslim u *sahihima*.

³¹⁶ Ebu Sufjan Talha b. Nafi' el-Vasiti je iskren ravija. Pripadao je četvrtoj generaciji.

١٨٩٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ وَالْمُؤَمَّلُ قَالَا: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي يَعْفُورٍ عَنْ ابْنِ أَبِي أَوْفَى قَالَ: غَزَوْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَبْعَ غَزَوَاتٍ نَأْكُلُ الْجَرَادَ. وَرَوَى شُعْبَةُ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ أَبِي يَعْفُورٍ عَنْ ابْنِ أَبِي أَوْفَى قَالَ: غَزَوْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَزَوَاتٍ نَأْكُلُ الْجَرَادَ. ١٨٩٦. حَدَّثَنَا بِذَلِكَ مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ بِهَذَا.

22. O jedenju skakavaca

1894. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Ispričao nam je Sufjan³¹⁷, prenijevši od Ebu Ja'fura el-Abdija, a on od Abdullaha b. Ebu Evfaa koji je, upitan o skakavcima, rekao: »Sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, sam učestvovao u šest bitaka i jeli smo skakavce.«

Ovako je Sufjan b. Ujejne ovaj hadis prenio od Ja'fura i kazao: šest bitaka. A Sufjan es-Sevri je ovaj hadis prenio od Ebu Ja'fura i kazao: sedam bitaka. Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ibn Omera i Džabira. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.³¹⁸ Ebu Ja'fur se zvao Vakid, a također, vele, i Vakdan. Drugom Ebu Ja'furu je ime Abdur-Rahman b. Ubejd b. Nistas.

1895. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Ispričali su nam Ebu Ahmed i Muemmel i kazali: Nama je ispričao Sufjan, prenijevši od Ebu Ja'fura, a on od Ibn Ebu Evfaa koji je kazao: »Učestvovali smo sa Allahovim Poslanikom u sedam bitaka i jeli smo skakavce.«

Šu'be je ovaj hadis prenio od Ebu Ja'fura, a on od Ibn Ebu Evfaa koji je kazao: »Učestvovali smo sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u mnogim bitkama. Jeli smo skakavce.«

1896. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Muhammed b. Dža'fer; kaže: Nama je ovo ispričao Šu'be.

٢٣. بَاب مَا جَاءَ فِي أَكْلِ لُحُومِ الْجَلَالَةِ وَالْبَانِهَا *

١٨٩٧. حَدَّثَنَا هَذَا حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: تَهَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ أَكْلِ الْجَلَالَةِ وَالْبَانِهَا. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَرَوَى الثَّوْرِيُّ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُرْسَلًا *

١٨٩٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ هِشَامٍ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ قَتَادَةَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَهَيَّ عَنِ الْمُجْتَمَةِ وَلَبِنِ الْجَلَالَةِ وَعَنِ الشَّرْبِ مِنْ فِي السَّقَاءِ. قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ

³¹⁷ Sufjan b. Ujejne.

³¹⁸ Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Ibn Madžea.

سَعِيدُ بْنُ أَبِي عَرُوبَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.
وَفِي الْبَابِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو *

23. O jedenju mesa i pijenju mlijeka životinja koje jedu nečist

1897. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Ispričao nam je Abde, prenijevši od Muhammeda b. Ishaka, on od Ibn Ebu Nedžiha, on od Mudžahida, a on od Ibn Omera, koji je kazao: »**Zabranio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da se jede meso i pije mlijeko životinje koja jede nečist.**«³¹⁹

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Abdullaha b. Abbasa. Ovaj hadis je hasenun-garibun.³²⁰ Es-Sevri je (ovaj hadis) prenio od Ibn Ebu Nedžiha, on od Mudžahida a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kao mursel.

1898. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Muaz b. Hišam; kaže: Meni je ispričao moj otac, prenijevši od Katadea, on od Ikrima, a on od Ibn Abbasa: »**Zabranio je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, meso životinje koju vežu i gađaju je dok je ne ubiju, mlijeko životinje koja jede nečist i da se pije iz mješine (stavljajući usne) na grljak.**«

Muhammed b. Beššar kaže: Ispričao nam je Ibn Ebu Adij, prenijevši od Seida b. Ebu Arube, on od Katadea, on od Ikrima, on od Ibn Abbasa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično (prethodnom hadisu). Ovaj hadis je hasenun-sahihun.³²¹ Na ovu temu prenesen je hadis i od Abdullaha b. Amra.

٢٤. بَابُ مَا جَاءَ فِي أَكْلِ الدَّجَاجِ *

١٨٩٩. حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ أَحْزَمَ حَدَّثَنَا أَبُو قُتَيْبَةَ عَنْ أَبِي الْعَوَّامِ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ زُهْدِمِ الْجَرْمِيِّ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي مُوسَى وَهُوَ يَأْكُلُ دَجَاجَةً فَقَالَ: اذْنُ فَكُلْ فَإِنِّي رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْكُلُهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَقَدْ رُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ مِنْ غَيْرِ وَجْهِ عَنْ زُهْدِمٍ، وَلَمْ نَعْرِفْهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ زُهْدِمٍ. وَأَبُو الْعَوَّامِ هُوَ عِمْرَانُ الْقَطَّانُ *

³¹⁹ U jednom hadisu stoji da kravu koja je sklona da jede nečist treba prije klanja zatvoriti četrdeset dana i hraniti zdravom hranom da bi joj meso, nakon klanja, bilo dozvoljeno. Ibn Omer bi izolovao kokoš, prije klanja, na tri dana hraneći je zdravom hranom.

³²⁰ Bilježe ga i Ebu Davud i Ibn Madže u *sunenima* i Hakim u *Mustedreku*.

³²¹ Bilježe ga i Ebu Davud, Nasajja i Ibn Madže u *sunenima*, Ibn Hibban u *Sahihu*, Ahmed u *Musnedu* i Hakim u *Mustedreku*.

١٩٠٠. حَدَّثَنَا هَنَادٌ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قَلَابَةَ عَنْ زُهْدَمٍ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْكُلُ لَحْمَ دَجَاجٍ. وَفِي الْحَدِيثِ كَلَامٌ أَكْثَرُ مِنْ هَذَا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَى أَيُّوبُ السَّخْتِيَانِيُّ هَذَا الْحَدِيثَ عَنِ الْقَاسِمِ التَّمِيمِيِّ عَنْ أَبِي قَلَابَةَ عَنْ زُهْدَمٍ الْحَرَمِيِّ *

24. O jedenju kokošijeg mesa

1899. ISPRIČAO NAM JE Zejd b. Ahzem; kaže: Ispričao nam je Ebu Kutejbe, prenijevši od Ebu Avvama, on od Katadea, a on od Zehdema el-Džermija koji je kazao: **»Ušao sam kod Ebu Musaa, a on jede kokošije meso. Primakni se i jedi, reče on, jer sam ja vidio Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako ga jede.«**

Ovaj hadis je hasenun. Prenesen je sa više seneda od Zehdema, i poznat nam je samo preko Zehdema. Ebu Avvam je Imran el-Kattan.

1900. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Ispričao nam je Veki', prenijevši od Sufjana, on od Ejjubu, on od Ebu Kilabea, on od Zehdema, a on od Ebu Musaa, koji je kazao: **»Vidio sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada jede kokošije meso.«** U hadisu ima i više govora od spomenutog.

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.³²² Ejjub es-Sihtijani je ovaj hadis prenio od Kasima et-Temimija, on od Ebu Kilabea, a on od Zehdema el-Džermija.

٢٥. بَاب مَا جَاءَ فِي أَكْلِ الْخُبَارَى *

١٩٠١. حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ سَهْلٍ الْأَعْرَجُ الْبَغْدَادِيُّ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مَهْدِيٍّ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُمَرَ بْنِ سَفِينَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: أَكَلْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَحْمَ خُبَارَى. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَإِبْرَاهِيمُ بْنُ عُمَرَ بْنِ سَفِينَةَ رَوَى عَنْهُ ابْنُ أَبِي فُدَيْكٍ وَيُقَالُ بَرِيَّةُ بْنُ عُمَرَ بْنِ سَفِينَةَ *

25. O jedenju mesa droplje

1901. ISPRIČAO NAM JE Fadl b. Sehl el-A'redž el-Bagdadi; kaže: Ispričao nam je Ibrahim b. Abdur-Rahman b. Mehdi, prenijevši od Ibrahima b. Omera b. Sefinea, on od svoga oca, a on od svoga djeda koji je kazao: **»Jeo sam sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, meso droplje.«**

Ovaj hadis je garibun.³²³ Poznat nam je samo u ovoj formi. Od Ibrahima b. Omera b. Sefinea je prenio Ibn Ebu Fudejk rekavši: Burejh b. Omer b. Sefine.

³²² Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

٢٦. بَاب مَا جَاءَ فِي أَكْلِ الشَّوَاءِ *

١٩٠٢. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الرَّعْفَرَانِيُّ حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ: قَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ أَخْبَرَنِي مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ أَنَّ عَطَاءَ بْنَ يَسَارٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ أُمَّ سَلَمَةَ أَخْبَرَتْهُ: أَنَّهَا قَرَّبَتْ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَنْبًا مَشْوِيًّا فَأَكَلَ مِنْهُ ثُمَّ قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ وَمَا تَوَضَّأَ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ وَالْمَغِيرَةِ وَأَبِي رَافِعٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ *

26. O jedenju pečenog mesa

1902. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Muhammed ez-Za'ferani; kaže: Ispričao nam je Hadždžadž b. Muhammed i kazao: Ibn Džurejdž je kazao: Obavijestio me je Muhammed b. Jusuf da ga je Ata b. Jesar obavijestio da ga je obavijestila Ummu Selema: da je primakla Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pečen (ovčiji) but pa je jeo, potom je ustao na namaz i nije mijenjao abdest.

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Abdullaha b. Harisa, Mugirea i Ebu Rafi'a. Ovaj hadis je u ovoj formi hasenun-sahihun-garibun.³²⁴

٢٧. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ الْأَكْلِ مُتَكِنًا *

١٩٠٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا شَرِيكٌ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْأَقْمَرِ عَنْ أَبِي جَحْفَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَمَّا أَنَا فَلَا أَكُلُ مُتَكِنًا. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَلِيٍّ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ عَلِيِّ بْنِ الْأَقْمَرِ. وَرَوَى زَكَرِيَّا بْنُ أَبِي زَائِدَةَ وَسُفْيَانُ بْنُ سَعِيدٍ الثَّوْرِيُّ وَغَيْرُ وَاحِدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْأَقْمَرِ هَذَا الْحَدِيثُ. وَرَوَى شُعْبَةُ عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ هَذَا الْحَدِيثُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْأَقْمَرِ *

27. O pokudenosti jedenja kad je čovjek podbočen

1903. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Ispričao nam je Šerik, prenijevši od Alija b. Akmera, a on od Ebu Džuhajfea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »Što se mene tiče, ja ne jedem podbočen.«³²⁵

³²³ Bilježi ga i Ebu Davud u *Sunenu*. Ukajli i Ibn Hibban smatraju da je sened ovog hadisa slab.

³²⁴ Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*.

³²⁵ Zabilježio je Ebu Davud sa senedom od Abdullaha b. Amra b. Asa da je kazao: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije nikada viđen da jede podbočen."

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Alija, Abdullaha b. Amra i Abdullaha b. Abbasa. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.³²⁶ Poznat nam je samo preko Alija b. Akmera. Prenijeli su i Zekerijja b. Ebu Zaide i Sufjan b. Seid i mnogi drugi od Alija b. Akmera ovaj hadis. Šu'be je ovaj hadis prenio od Sufjana es-Sevrija, a on od Alija b. Akmera.

٢٨. بَاب مَا جَاءَ فِي حُبِّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْحُلُوءَ وَالْعَسَلَ *

١٩٠٤. حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بْنُ شَيْبٍ وَمَحْمُودُ بْنُ غِيْلَانَ وَأَحْمَدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدُّورِيُّ قَالُوا: حَدَّثَنَا أَبُو أَسَامَةَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحِبُّ الْحُلُوءَ وَالْعَسَلَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ. وَقَدْ رَوَاهُ عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ. وَفِي الْحَدِيثِ كَلَامٌ أَكْثَرُ مِنْ هَذَا *

28. O Vjerovjesnikovoj, sallallahu alejhi ve selleme, ljubavi prema slatku i medu

1904. ISPRIČALI SU NAM Seleme b. Šebib, Mahmud b. Gajlan i Ahmed b. Ibrahim ed-Devreki i kazali: Ispričao nam je Ebu Usama, prenijevši od Hišama b. Urvea, on od svoga oca, a on od Aiše, koja je kazala: »Volio je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, slatko i med.«

Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.³²⁷ Prenio ga je Alija b. Mushir od Hišama b. Urvea. Kazivanje u hadisu duže je od navedenog.

٢٩. بَاب مَا جَاءَ فِي إِكْثَارِ مَاءِ الْمَرْقَةِ *

١٩٠٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ عَلِيٍّ الْمُقَدَّمِيُّ حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَاءٍ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْمُرَزِيِّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا اشْتَرَى أَحَدُكُمْ لَحْمًا فَلْيَكْثِرْ مَرْقَتَهُ، فَإِنْ لَمْ يَجِدْ لَحْمًا أَصَابَ مَرْقَةً وَهُوَ أَحَدُ اللَّحْمَيْنِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي ذَرٍّ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ مِنْ حَدِيثِ مُحَمَّدِ بْنِ فُضَاءٍ. وَمُحَمَّدُ بْنُ فُضَاءٍ هُوَ الْمُعَبَّرُ. وَقَدْ تَكَلَّمَ فِيهِ سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ. وَعَلْقَمَةُ هُوَ أَخُو بَكْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْمُرَزِيِّ. ١٩٠٦. حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ الْأَسْوَدِ الْبَغْدَادِيُّ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مُحَمَّدٍ الْعَنْقَرِيُّ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ صَالِحِ بْنِ رُسْتَمٍ أَبِي عَامِرٍ الْخَزَّازِ عَنْ أَبِي عِمْرَانَ الْجَوْنِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الصَّامِتِ عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا يَحْقِرَنَّ أَحَدُكُمْ شَيْئًا مِنَ الْمَعْرُوفِ وَإِنْ لَمْ يَجِدْ فَلْيَلْقَ أَخَاهُ بِوَجْهِ طَلِيقٍ. وَإِنْ اشْتَرَيْتَ لَحْمًا أَوْ طَبَخْتَ قِدْرًا فَأَكْثِرْ مَرْقَتَهُ وَاعْرِفْ لِجَارِكَ مِنْهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَاهُ شُعْبَةُ عَنْ أَبِي عِمْرَانَ الْجَوْنِيِّ * هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ

³²⁶ Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Muslima.

³²⁷ Zabilježen je u *El-Kutubus-Sitte*.

29. O (dodavanju vode) da bude više umaka

1905. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Omer b. Ali el-Mukaddemi; kaže: Ispričao nam je Muslim b. Ibrahim³²⁸; kaže: Nama je ispričao Muhammed b. Feda'; kaže: Nama je ispričao moj otac, prenijevši od Alkamea b. Abdullaha el-Muzenija, a on od svoga oca, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Kad neko od vas kupi mesa, neka doda (više vode) da bude što više umaka tako, ako ga ne zapadne meso zapašće ga umak.**«

Na ovu temu prenesen je hadis i od Ebu Zerra. Ovaj hadis je garibun.³²⁹ U ovoj formi nam je poznat samo preko Muhammeda b. Fedaa. Muhammed b. Feda je bio tumač snova. Njega je Sulejman b. Harb kritikovao. Alkama je brat Bekra b. Abdullaha el-Muzenija.

1906. ISPRIČAO NAM JE Husejn b. Ali b. Esved el-Bagdadi; kaže: Ispričao nam je Amr b. Muhammed el-Ankazi; kaže: Ispričao nam je Israil³³⁰, prenijevši od Saliha b. Rustuma Ebu Amira el-Hazzaza, on od Ebi Imrana el-Dževnija, on od Abdullaha b. Samita, a on od Ebu Zerra, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Neka niko od vas ne omalovažava nijedno dobro djelo! Ako nije u stanju učiniti ništa drugo, onda bar neka susretne svoga brata vedra lica. Ako kupiš mesa ili (je kazao ako ga) skuhaš u loncu (dodaj vode) da bude više umaka, pa od njega daj i svome susjedu.**« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.³³¹ Prenio ga je i Šube od Ebu Imrana el-Dževnija. Ovaj hadis je hasenun.

٣٠. بَابُ مَا جَاءَ فِي فَضْلِ الثَّرِيدِ *

١٩٠٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَرْثَةَ عَنْ مَرْثَةَ الْهَمْدَانِيِّ عَنْ أَبِي مُوسَى عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: كَمُلَ مِنَ الرِّجَالِ كَثِيرٌ وَلَمْ يَكْمُلْ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَرْيَمُ ابْنَةُ عِمْرَانَ وَآسِيَةُ امْرَأَةِ فِرْعَوْنَ. وَفَضَّلَ عَائِشَةَ عَلَى النِّسَاءِ كَفَضَّلَ الثَّرِيدَ عَلَى سَائِرِ الطَّعَامِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَائِشَةَ وَأَنْسٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

³²⁸ Muslim b. Ibrahim el-Ezdi el-Ferahidi Ebu Amr el-Basri je iskren i pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji.

³²⁹ Bilježe ga i Hakim u *Mustedreku* i Bejhekija u *Sunenu*. Ovaj hadis je, po mišljenju El-Mubarekforija, slab.

³³⁰ Israil b. Junus b. Ebu Ishak el-Hemedani Ebu Jusuf el-Kufi je pouzdan ravija. Bio je iz sedme generacije.

³³¹ Bilježi ga i Nesaija u *Sunenu*.

30. O vrijednosti popare³³²

1907. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna; kaže: Ispričao nam je Muhammed b. Dža'fer; kaže: Nama je ispričao Šu'be, prenijevši od Amra b. Murrea, on od Murrea el-Hemedanija, on od Ebu Musaa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »Mnogi su muškarci postigli savršenstvo³³³ a od žena su to postigle samo Merjema kćerka Imranova i Asija, Faraonova supruga. Vrijednost Aiše nad ostalim ženama je kao vrijednost popare nad ostalim jelima.« Na ovu temu preneseni su hadisi i od Aiše i Enesa. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.³³⁴

٣١. بَاب مَا جَاءَ أَنَّهُ قَالَ أَنَهَسُوا اللَّحْمَ نَهْسًا *

١٩٠٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ أَبِي أُمَيَّةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ قَالَ: زَوَّجَنِي أَبِي فَدَعَا أَنَسًا فِيهِمْ صَفْوَانُ بْنُ أُمَيَّةَ فَقَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: أَنَهَسُوا اللَّحْمَ نَهْسًا (أَنَهَسُوا اللَّحْمَ نَهْسًا) فَإِنَّهُ أَهْنَأُ وَأَمْرَأُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَائِشَةَ وَأَبِي هُرَيْرَةَ. هَذَا حَدِيثٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ الْكَرِيمِ. وَقَدْ تَكَلَّمَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ فِي عَبْدِ الْكَرِيمِ الْمُعَلِّمِ مِنْ قَبْلِ حِفْظِهِ مِنْهُمْ أَيُّوبُ السَّخْتِيَانِيُّ *

31. O kidanju mesa zubima

1908. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Ispričao nam je Sufjan b. Ujejne, prenijevši od Abdul-Kerima Ebu Umejjea, a on od Abdullaha b. Harisa, koji je kazao: Kad me je moj otac oženio, pozvao je mnoge ljude, a među njima je bio i Safvan b. Umejje koji je (tom prilikom) kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »Otkidajte meso zubima jer je tako najukusnije i najugodnije.«

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Aiše i Ebu Hurejrea. Ovaj hadis nam je poznat samo preko Abdul-Kerima.³³⁵ Neki učenjaci kritikovali su Abdul-Kerima el-Muallima u pogledu njegova pamćenja. Jedan od njih je i Ejjub es-Sihtijani.

٣٢. بَاب مَا جَاءَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الرُّخْصَةِ فِي قَطْعِ اللَّحْمِ بِالسَّكِينِ *
١٩٠٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غُبَّانَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ أُمَيَّةَ الضَّمَرِيِّ عَنْ أَبِيهِ: أَنَّهُ رَأَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ احْتَزَّ مِنْ كَتِفِ شَاةٍ فَأَكَلَ مِنْهَا ثُمَّ مَضَى إِلَى الصَّلَاةِ وَلَمْ يَتَوَضَّأْ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَفِي الْبَابِ عَنْ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ *

³³² Popara o kojoj je u hadisu riječ je pravljena od zadrobljenog hljeba polivenog mesnim saftom. To je otprilike izgledalo kao naša današnja potkriža.

³³³ Jer su mnogi od njih bili poslanici i vjerovjesnici.

³³⁴ Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi osim Ebu Davuda.

³³⁵ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Hakim u *Mustedreku*.

32. O Vjerovjesnikovom, sallallahu alejhi ve sellem, dopuštenju da se meso siječe nožem

1909. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Ispričao nam je Abdur-Rezzak; kaže: Nama je ispričao Ma'mer, prenijevši od Zuhrija, on od Dža'fera b. Amra b. Umejjea ed-Damrija, a on od svoga oca: »da je vidio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako nožem siječe meso s ovčije plečke i jede, a potom ode na namaz, a ne uze novi abdest.«³³⁶ Ovaj hadis je hasenun-sahihun.³³⁷ Na ovu temu prenesen je hadis i od Mugirea b. Šu'bea.

۳۳. بَابُ مَا جَاءَ أَيَّ اللَّحْمِ كَانَ أَحَبَّ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

۱۹۱۰. حَدَّثَنَا وَاصِلُ بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ عَنْ أَبِي حَيَّانَ التَّمِيمِيِّ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ جَرِيرٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِلَحْمٍ فَدَفَعَ إِلَيْهِ الذِّرَاعُ وَكَانَتْ يَعْجِبُهُ فَتَهَسَّ مِنْهَا. وَفِي الْبَابِ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ وَعَائِشَةَ وَعَبْدَ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ وَأَبِي عُبَيْدَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَأَبُو حَيَّانَ اسْمُهُ يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ بْنِ حَيَّانَ التَّمِيمِيِّ. وَأَبُو زُرْعَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ جَرِيرٍ اسْمُهُ هَرَمٌ *

۱۹۱۱. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الرَّعْفَرَانِيُّ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عَبْدِ أَبِي عُبَادٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ عَبْدِ الْوَهَّابِ بْنِ يَحْيَى مِنْ وَلَدِ عُبَادِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: مَا كَانَ الذِّرَاعُ أَحَبَّ اللَّحْمِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَلَكِنْ كَانَ لَا يَجِدُ اللَّحْمَ إِلَّا غَبًا. فَكَانَ يَعْجَلُ إِلَيْهِ لِأَنَّهُ أَعْجَلُهَا نُضْجًا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ.

33. O tome koje je meso najviše volio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem

1910. ISPRIČAO NAM JE Vasil b. Abdul-A'la; kaže: Ispričao nam je Muhammed b. Fudajl, prenijevši od Ebu Hajjana et-Tejmija, on od Ebu Zur'e b. Amra b. Džerira, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao: »Neko je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, donio mesa i dao mu prednju (bravlju) natkoljenicu, što je on volio pa je s nje meso kidao zubima.«

³³⁶ Bedrudin el-Ajni, u komentaru Buharijeve zbirke hadisa *Umdetul-Kari*, veli: Ovaj hadis je dokaz da je dozvoljeno rezati meso nožem. S obzirom da nije došao nikakav pouzdan hadis u kome se zabranjuje, dozvoljeno je i hljeb sjeći nožem.

³³⁷ Bilježe ga i Buharija u *Sahihu*, te Nesaija i Ibn Madže u *sunenima*.

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ibn Mesuda, Aiše, Abdullaha b. Dža'fera i Ebu Ubejdea. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.³³⁸ Ebu Hajjan se zvao Jahja b. Seid b. Hajjan et-Tejmi. A Ebu Zur'i b. Amru b. Džeriru je ime Herim.

1911. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Muhammed ez-Za'ferani; kaže: Ispričao nam je Jahja b. Abbad Ebu Abbad; kaže: Nama je ispričao Fulejh b. Sulejman, prenijevši od Abdul-Vehhaba b. Jahjaa, jednog od sinova Abbada b. Abdullaha b. Zubejra, on od Abdullaha b. Zubejra, a on od Aiše, koja je kazala: **»Prednja natkoljenica nije bila najdraže meso Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, nego je on samo s vremena na vrijeme imao mesa pa su mu davali prvu natkoljenicu pošto se ona prva skuha.«** Ovaj hadis je hasenun. Poznat nam je samo u ovoj formi.

٣٤. بَاب مَا جَاءَ فِي الْخَلِّ *

١٩١٢. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَرَفَةَ حَدَّثَنَا مُبَارَكُ بْنُ سَعِيدٍ هُوَ أَخُو سُفْيَانَ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: نِعَمَ الْإِدَامُ الْخَلِّ.

١٩١٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْخَزَاعِيُّ الْبَصْرِيُّ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ هِشَامٍ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ مُحَارِبِ بْنِ دِثَارٍ عَنْ جَابِرٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: نِعَمَ الْإِدَامُ الْخَلِّ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَائِشَةَ وَأُمِّ هَانِيٍّ. وَهَذَا أَصَحُّ مِنْ حَدِيثِ مُبَارَكِ بْنِ سَعِيدٍ *

١٩١٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَهْلٍ بْنُ عَسْكَرٍ الْبُغْدَادِيُّ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَسَّانَ أَخْبَرَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: نِعَمَ الْإِدَامُ الْخَلِّ.

١٩١٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَسَّانَ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ بِلَالٍ بِهَذَا الْإِسْتِثْنَاءِ نَحْوَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ: نِعَمَ الْإِدَامُ أَوْ الْأَذْمُ الْخَلِّ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. لَا يَعْرِفُ مِنْ حَدِيثِ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ سُلَيْمَانَ بْنِ بِلَالٍ *

١٩١٦. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ عِبَّاسٍ عَنْ أَبِي حَمَزَةَ الثَّمَالِيِّ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ أُمِّ هَانِيٍّ بِنْتِ أَبِي طَالِبٍ قَالَتْ: دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: هَلْ عِنْدَكُمْ شَيْءٌ؟ فَقُلْتُ: لَا، إِلَّا كِسْرَ يَابِسَةٍ وَخَلٍّ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: قَرِيبِهِ، فَمَا أَفْقَرُ بَيْتٍ مِنْ أَدَمٍ فِيهِ خَلٌّ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ، لَا نَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ أُمِّ هَانِيٍّ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَأُمُّ هَانِيٍّ مَاتَتْ بَعْدَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ بِزَمَانٍ.

34. O sirćetu

1912. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Arefe; kaže: Ispričao nam je Mubarek b. Seid, brat Sufjana b. Seida, prenijevši od Sufjana, on od Ebu

³³⁸ Bilježi ga i Ibn Madže u *Sunenu*.

Zubejra, on od Džabira, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »**Divan li je začin sirće.**«

1913. ISPRIČAO NAM JE Abde b. Abdullah el-Huzai el-Basri; kaže: Ispričao nam je Muavija b. Hišam, prenijevši od Sufjana, on od Muhariba b. Disara, on od Džabira, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »**Divan li je začin sirće.**« Na ovu temu preneseni su hadisi i od Aiše i Umihane. Ovo je vjerodostojnije od hadisa Mubareka b. Seida.

1914. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Sehl b. Asker el-Bagdadi; kaže: Ispričao nam je Jahja b. Hassan; kaže: Obavijestio nas je Sulejman b. Bilal, prenijevši od Hišama b. Urvea, on od svoga oca, a on od Aiše da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Divan li je začin sirće.**«

1915. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Abdur-Rahman; kaže: Ispričao nam je Jahja b. Hassan, prenijevši od Sulejmana b. Bilala sa ovim senedom isto kao i u (prethodnom hadisu) osim što je rekao: »**Divan li je začin ili (je kazao): divni li su začini sirće.**«

Ovaj hadis je u ovoj formi hasenun-sahihun-garibun.³³⁹ Od hadisa Hišama b. Urvea poznat nam je samo preko Sulejmana b. Bilala.

1916. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Ispričao nam je Ebu Bekr b. Ajjaš, prenijevši od Ebu Hamze es-Sumalija, on od Ša'bija, a on od Umihane, kćerke Ebu Talibove, koja je kazala: »**Jednom prilikom je kod mene ušao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i upitao: Ima li kod vas išta? Rekoh: Nema ništa, osim komad suha hljeba i sirćeta. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Iznesi što imaš! U kući u kojoj ima sirćeta ne jede se suh hljeb.**«

Ovaj hadis je u ovoj formi hasenun-garibun.³⁴⁰ Od Umihane nam je poznat samo sa ovim senedom. Umihana je umrla izvjesno vrijeme poslije Alije b. Ebu Taliba.

٣٥. بَاب مَا جَاءَ فِي أَكْلِ الْبَطِيخِ بِالرُّطْبِ *

١٩١٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ الْخُزَاعِيُّ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ هِشَامٍ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَأْكُلُ الْبَطِيخَ بِالرُّطْبِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَنَسٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَرَوَاهُ بَعْضُهُمْ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَمْ يَذْكُرْ فِيهِ عَنْ عَائِشَةَ. وَقَدْ رَوَى يَزِيدُ بْنُ رُمَانَ عَنْ عَائِشَةَ هَذَا الْحَدِيثَ *

³³⁹ Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

³⁴⁰ Bilježe ga i Taberanija u *Mu'džemul-Kebiru* i Ebu Nuajm u djeu *El-Hil-jetul-evlijai ve tabekatul-esfijai*.

35. O jedenju karpuze sa svježim hurmama

1917. ISPRIČAO NAM JE Abde b. Abdullah el-Huzai; kaže: Ispričao nam je Muavija b. Hišam, prenijevši od Sufjana, on od Hišama b. Urvea, on od svoga oca, a on od Aiše: »Jeo je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, karpuzu (lubenicu) sa svježim hurmama.«

Na ovu temu prenesen je hadis i od Enesa. Ovaj hadis je hasenun-garibun.³⁴¹ Neki su ga prenijeli od Hišama b. Urvea, od njegova oca, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a u njegovu senedu nisu spomenuli od Aiše. Jezid b. Ruman ovaj hadis je prenio od Aiše.

٣٦. بَاب مَا جَاءَ فِي أَكْلِ الْقَثَاءِ بِالرُّطَبِ *

١٩١٨. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ مُوسَى الْفَزَارِيُّ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْكُلُ الْقَثَاءَ بِالرُّطَبِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ سَعْدٍ *

36. O jedenju krastavica sa svježim hurmama

1918. ISPRIČAO NAM JE Ismail b. Musa el-Fezari; kaže: Ispričao nam je Ibrahim b. Sa'd, prenijevši od svoga oca, a on od Abdullaha b. Dža'fera, koji je kazao: »Jeo je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, krastavice sa svježim hurmama.« Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.³⁴² Poznat nam je samo preko Ibrahima b. Sa'da.

٣٧. بَاب مَا جَاءَ فِي شُرْبِ أَبْوَالِ الْإِبِلِ *

١٩١٩. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الرَّعْفَرَانِيُّ حَدَّثَنَا عَفَّانٌ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ وَثَابِتٌ وَقَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ: أَنَّ نَاسًا مِنْ غُرَيْتَةِ قَدِمُوا الْمَدِينَةَ فَاجْتَوَوْهَا. فَبَعَثَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي إِبِلِ الصَّدَقَةِ وَقَالَ اشْرَبُوا مِنْ أَلْبَانِهَا وَأَبْوَالِهَا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ ثَابِتٍ. وَقَدْ رَوَى هَذَا الْحَدِيثُ مِنْ غَيْرِ وَجْهِ عَنْ أَنَسٍ. رَوَاهُ أَبُو قَلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ وَرَوَاهُ سَعِيدُ بْنُ أَبِي عَرُوبَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ *

³⁴¹ Bilježe ga i Ebu Davud i Nesaija u *sunenima* i Bejhekija u *Es-Sunenul-Kubra*.

³⁴² Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Buharija i Muslim u *sahihima*, te Ebu Davud i Ibn Madže u *sunenima*.

37. O pijenju kamilje mokrače

1919. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Muhammed ez-Za'ferani; kaže: Ispričao nam je Affan; kaže: Nama je ispričao Hammad b. Seleme; kaže: Nama su ispričali Humejd, Sabit i Katade, prenijevši od Enesa »**da su neki ljudi iz plemena Urejne došli u Medinu i nisu podnosili njen zrak i vodu pa su se razboljeli. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ih je poslao do deva od zekata rekavši da piju njihovo mlijeko i mokraču.**«³⁴³

Ovaj hadis je preko Sabita hasenun-sahihun-garibun. Prenesen je na više načina od Enesa. Ebu Kilabe ga je prenio od Enesa, dok ga je Seid b. Ebu Arube prenio od Katadea, a on od Enesa.

٣٨. بَابُ الْوُضُوءِ قَبْلَ الطَّعَامِ وَبَعْدَهُ *

١٩٢٠. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا قَيْسُ بْنُ الرَّبِيعِ وَحَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْكَرِيمِ الْجُرْجَانِيُّ عَنْ قَيْسِ بْنِ الرَّبِيعِ، الْمَعْنَى وَاحِدٌ، عَنْ أَبِي هَاشِمٍ عَنْ زَادَانَ عَنْ سَلْمَانَ قَالَ: قَرَأْتُ فِي التَّوْرَةِ أَنَّ بَرَكََةَ الطَّعَامِ الْوُضُوءُ بَعْدَهُ. فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَخْبَرْتُهُ بِمَا قَرَأْتُ فِي التَّوْرَةِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: بَرَكََةُ الطَّعَامِ الْوُضُوءُ قَبْلَهُ وَالْوُضُوءُ بَعْدَهُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَنَسٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ. لَا نَعْرِفُ هَذَا الْحَدِيثَ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ قَيْسِ بْنِ الرَّبِيعِ. وَقَيْسٌ يُضَعَّفُ فِي الْحَدِيثِ. وَأَبُو هَاشِمٍ الرُّمَانِيُّ اسْمُهُ يَحْيَى ابْنُ دِينَارٍ *

38. O pranju ruku prije i poslije jela

1920. ISPRIČAO NAM JE Jahja b. Musa; kaže: Ispričao nam je Abdullah b. Numejr; kaže: Nama je ispričao Kajs b. Rebi'. A ispričao nam je Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Abdul-Kerim el-Džurdžani, prenijevši od Kajsa b. Rebi'a, isti smisao, on od Ebu Hašima, on od Za'zana³⁴⁴, a on od Selmana³⁴⁵, koji je kazao: »Pročitao sam u Tevratu da pranje ruku nakon jela povećava bereket hrani. To sam spomenuo Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, kazavši mu ono što sam u Tevratu pročitao, pa je Allahov

³⁴³ Ovaj hadis je u cijelosti naveden u poglavlju "O mokraći životinja čije je meso dozvoljeno". Uz ovaj hadis je dat i komentar. Tirmizijina zbirka hadisa I, 185. strana.

³⁴⁴ Za'zan Ebu Omer el-Kindi je iskren ravija. Pripadao je drugoj generaciji. Umro je 82. godine po Hidžri.

³⁴⁵ Selman el-Farisi.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: Pranje ruku, prije i poslije jela³⁴⁶, povećava bereket hrani.«

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Enesa i Ebu Hurejrea. Ovaj nam je hadis poznat samo preko Kajsa b. Rebi'a.³⁴⁷ Kajs je smatran slabim ravijom.³⁴⁸ Ebu Hašim er-Rumani se zvao Jahja b. Dinar.

٣٩. بَاب فِي تَرْكِ الْوُضُوءِ قَبْلَ الطَّعَامِ *

١٩٢١. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ مِنَ الْخَلَاءِ فَقَرَّبَ إِلَيْهِ طَعَامٌ، فَقَالُوا أَلَا تَأْتِيكَ بَوْضُوءٌ؟ قَالَ: إِنَّمَا أُمِرْتُ بِالْوُضُوءِ إِذَا قُمْتُ إِلَى الصَّلَاةِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَقَدْ رَوَاهُ عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْحُوَيْرِثِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ. وَقَالَ عَلِيُّ بْنُ الْمَدِينِيِّ: قَالَ يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ: كَانَ سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ يَكْرَهُ غَسْلَ الْيَدِ قَبْلَ الطَّعَامِ، وَكَانَ يَكْرَهُ أَنْ يُوضَعَ الرَّغِيفُ تَحْتَ الْقَصْعَةِ *

39. O izostavljanju abdesta prije jela

1921. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Ispričao nam je Ismail b. Ibrahim, prenijevši od Ejžuba, on od Ibn Ebu Mulejkea, a on od Ibn Abbasa: »Jednom prilikom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izašao iz nužnika a pred njega bi postavljeno jelo. Vidjevši to, neko od ashaba povika: Hoćeš li da ti donesemo vodu (da uzmeš abdest)? On reče: Nema potrebe, ja sam obavezan da se abdestim samo kad hoću da klanjam.«³⁴⁹

Ovaj hadis je hasenun.³⁵⁰ Prenio ga je i Amr b. Dinar od Seida b. Huvejrisa, a on od Ibn Abbasa. Ali b. Medini veli da je Jahja b. Seid kazao: Sufjan es-Sevri je prezirao pranje ruku prije jela, kao što je prezirao da se pogača stavlja ispod drvenog čanka.

³⁴⁶ Pranje ruku poslije jela podrazumijeva pranje ruku i ispiranje usta.

³⁴⁷ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ebu Davud u *Sunenu* i Hakim u *Mustedreku*.

³⁴⁸ Munzir veli da je Kajs b. Rebi' iskren ravija, ali su ga neki kritikovali u pogledu njegova pamćenja. Na osnovu onoga što je o njemu rečeno, sened ovog hadisa ne bi smio biti ispod stepena hasena.

³⁴⁹ Vjerovatno je ashab koji je postavio pitanje mislio da prije jela treba uzeti abdest, a možda je i mislio da Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, opere ruke. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je objasnio da prije jela abdest nije obavezan. Što se, pak, pranja ruku tiče, on je to već bio učinio, jer je poznato da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nakon obavljanja nužde ruke prao vodom i zemljom.

³⁵⁰ Bilježe ga i Muslim u *Sahihu*, te Ebu Davud i Nesaija u *sunenima*.

٤٠. بَاب مَا جَاءَ فِي أَكْلِ الدُّبَاءِ *

١٩٢٢. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ صَالِحٍ عَنْ أَبِي طَالُوتَ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ وَهُوَ يَأْكُلُ الْقَرَعَ وَهُوَ يَقُولُ: يَا لَكَ شَجَرَةً مَا أَحَبَّكَ إِلَيَّ لِحُبِّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَاكَ. وَفِي الْبَابِ عَنْ حَكِيمِ بْنِ جَابِرٍ عَنْ أَبِيهِ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ *

١٩٢٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَيْمُونٍ الْمَكِّيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ وَقَالَ حَدَّثَنِي مَالِكُ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَّبِعُ فِي الصَّحْفَةِ، يَعْنِي الدُّبَاءَ، فَلَا أَرَاهُ أَحْبَبَهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ مِنْ غَيْرِ وَجْهِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ.

40. O jedenju tikve

1922. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid; kaže: Ispričao nam je Lejs, prenijevši od Muavije b. Saliha, a on od Ebu Taluta koji je kazao: »Ušao sam kod Enesa b. Malika, a on jede bundevu. Ugledavši me, reče: Volim je samo zato što ju je volio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.«

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Hakima b. Džabira i njegovog oca. Ovaj hadis je u ovoj formi garibun.³⁵¹

1923. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Mejmun el-Mekki; kaže: Ispričao nam je Sufjan b. Ujejne i kazao: Meni je ispričao Malik, prenijevši od Ishaka b. Abdullaha b. Ebu Talhe, a on od Enesa b. Malika koji je kazao: »Vidio sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako po zdjeli traga za tikvom te je od tada i ja volim.« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.³⁵² Ovaj hadis je sa više seneda prenesen od Enesa b. Malika.

٤١. بَاب مَا جَاءَ فِي أَكْلِ الزَّيْتِ *

١٩٢٤. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: كُلُوا الزَّيْتَ وَادَّهِنُوا بِهِ فَإِنَّهُ مِنْ شَجَرَةِ مُبَارَكَةٍ. هَذَا حَدِيثٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ. وَكَانَ عَبْدُ الرَّزَّاقِ يَضْطَرِبُ فِي رِوَايَةِ هَذَا الْحَدِيثِ. قُرْبَمَا ذَكَرَ فِيهِ عَنْ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَرَبَّمَا رَوَاهُ عَلَى الشُّكِّ فَقَالَ أَحْسَبُهُ عَنْ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَرَبَّمَا قَالَ: عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُرْسَلًا.

١٩٢٥. حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ سُلَيْمَانُ بْنُ مَعْبُدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ، وَلَمْ يَذْكُرْ فِيهِ عَنْ عُمَرَ *

³⁵¹ Ovaj hadi je slab jer se u njegovu senedu nalazi Ebu Talut koji je nepoznat ravija.

³⁵² Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi osim Ibn Madžea.

١٩٢٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ الزُّبَيْرِيُّ وَأَبُو نُعَيْمٍ قَالَا: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عِيسَى عَنْ رَجُلٍ يُقَالُ لَهُ عَطَاءٌ مِنْ أَهْلِ الشَّامِ عَنْ أَبِي أُسَيْدٍ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: كُلُّوا مِنَ الزَّيْتِ وَادَّهِنُوا بِهِ فَإِنَّهُ شَجَرَةٌ مُبَارَكَةٌ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. إِنَّمَا نَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عِيسَى *

41. O jedenju maslinovog ulja

1924. ISPRIČAO NAM JE Jahja b. Musa; kaže: Ispričao nam je Abdur-Rezzak, prenijevši od Ma'mera, on od Zejda b. Eslema, on od svoga oca, a on od Omera b. Hattaba koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Jedite (maslinovo) ulje i mažite se njime, jer je ono od blagoslovljenog drveta.**«³⁵³

Ovaj hadis nam je poznat samo preko Abdur-Rezzaka od Ma'mera.³⁵⁴ Abdur-Rezzak nije bio dosljedan prilikom prenošenja ovog hadisa. Nekad je govorio od Omera od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a nekad je je bio sumnjičav govoreći: Mislim da je prenesen od Omera, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Nekad bi opet rekao: od Zejda b. Eslema, on od svoga oca, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kao mursel hadis.

1925. ISPRIČAO NAM JE Ebu Davud Sulejman b. Ma'bed; kaže: Ispričao nam je Abdur-Rezzak, prenijevši od Ma'mera, on od Zejda b. Eslema, on od svoga oca, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično** (prethodnom hadisu), s tim što u njegovu senedu nije spomenuo: **od Omera.**

1926. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Ispričali su nam Ebu Ahmed ez-Zubejri i Ebu Nuajm i kazali: Ispričao nam je Sufjan³⁵⁵, prenijevši od Abdullaha b. Isaa, on od nekog čovjeka iz Šama koji se zvao Ata, a on od Ebu Esida koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Jedite (maslinovo) ulje i mažite se njime, jer je ono od blagoslovljenog drveta.**«

Ovaj hadis je u ovoj formi garibun.³⁵⁶ Poznat nam je samo preko Abdullaha b. Isaa.

³⁵³ U 35. ajetu sure *En-Nur* Uzvišeni Allah kaže: "Allah je izvor svjetlosti nebesa i Zemlje! Primjer svjetlosti Njegove je udubina u zidu u kojoj je svjetiljka, svjetiljka je u kandilju, a kandilj je kao zvijezda blistava koja se užije blagoslovljenim drvetom maslinovim, ni istočnim ni zapadnim, čije ulje gotovo da sija kad ga vatra ne dotakne; sama svjetlost nad svjetlošću! Allah vodi ka svjetlosti Svojoj onoga koga On hoće. Allah navodi primjere ljudima, Allah sve dobro zna."

³⁵⁴ Bilježi ga i Ibn Madže u *Sunenu*.

³⁵⁵ Sufjan es-Sevri

³⁵⁶ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Hakim u *Mustedreku*. Hakim kaže da je sened ovog hadisa vjerodostojan.

٤٢. بَاب مَا جَاءَ فِي الْأَكْلِ مَعَ الْمَمْلُوكِ *

١٩٢٧. حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ يُخْبِرُهُمْ بِذَلِكَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِذَا كَفَى أَحَدَكُمْ خَادِمُهُ طَعَامَهُ حَرَهُ وَذَخَانَهُ، فَلْيَأْخُذْ بِيَدِهِ فَلْيَقْعِدْهُ مَعَهُ، فَإِنْ أَبَى فَلْيَأْخُذْ لُقْمَةً فَلْيَطْعِمَهَا إِيَّاهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَأَبُو خَالِدٍ وَالِدُ إِسْمَاعِيلَ اسْمُهُ سَعْدٌ *

42. O jedenju sa slugama

1927. ISPRIČAO NAM JE Nasr b. Ali; kaže: Ispričao nam je Sufjan, prenijevši od Ismaila b. Ebu Halida, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejera koji im je o tome prenio od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »Ukoliko nekom od vas sluga bude spremao hranu i podnosio vrućinu i dim, neka ga (kada budu jeli) uzme za ruku i posadi pored sebe. Ako, pak, odbije (da jede s njim), onda nek uzme njegov dio i neka mu **da jede**.« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.³⁵⁷ Ebu Halidu, Ismailovu ocu, ime je Sa'd.

٤٣. بَاب مَا جَاءَ فِي فَضْلِ إِطْعَامِ الطَّعَامِ *

١٩٢٨. حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ حَمَّادٍ حَدَّثَنَا عَثْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْجُمَحِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: أَفْشُوا السَّلَامَ وَأَطْعِمُوا الطَّعَامَ وَاضْرِبُوا الْهَامَ ثَوْرُثُوا الْجَنَانَ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو وَابْنِ عُمَرَ وَأَنْسٍ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلَامٍ وَعَبْدِ الرَّحْمَنِ ابْنِ عَائِشَ وَشُرَيْحَ بْنِ هَانِيٍّ عَنْ أَبِيهِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ أَبِي هُرَيْرَةَ *

١٩٢٩. حَدَّثَنَا هَذَا حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: اعْبُدُوا الرَّحْمَنَ وَأَطْعِمُوا الطَّعَامَ وَأَفْشُوا السَّلَامَ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ بِسَلَامٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

43. O vrijednosti hranjenja gladnog

1928. ISPRIČAO NAM JE Jusuf b. Hammad; kaže: Ispričao nam je Osman b. Abdur-Rahman el-Džumehi³⁵⁸, prenijevši od Muhammeda b. Zijada, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »Širite selam, hranite gladnog i borite se protiv dušmana, bićete oni koji će naslijediti džennete.«

³⁵⁷ Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Nesaije.

³⁵⁸ Osman b. Abdur-Rahman el-Džumehi el-Basri je ravija koji nije dovoljno jak. Pripadao je osmoj generaciji.

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Abdullaha b. Amra, Ibn Omera, Enesa, Abdullaha b. Selama, Abdur-Rahmana b. Aiša, Šurejha b. Hani'a i njegova oca. Ovaj Ebu Hurejreov hadis je hasenun-sahihun-garibun.

1929. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Ispričao nam je Ebu Ahves, prenijevši od Ataa b. Saiba, on od svoga oca, a on od Abdullaha b. Amra, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »Robujte Milostivom, hranite gladnog i širite selam; ući ćete u Džennet spašeni.« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.

٤٤. بَاب مَا جَاءَ فِي فَضْلِ الْعِشَاءِ *

١٩٣٠. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَعْلَى الْكُوفِيُّ حَدَّثَنَا عَبَّسَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْقُرَشِيُّ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عَلَاءٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: تَعَشَوْا وَلَوْ بِكَفٍّ مِنْ حَشَفٍ، فَإِنْ تَرَكَ الْعِشَاءَ مَهْرَمَةً. هَذَا حَدِيثٌ مُنْكَرٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَعَبَّسَةَ يُضَعْفُ فِي الْحَدِيثِ. وَعَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عَلَاءٍ مَجْهُولٌ *

44. O vrijednosti večere

1930. ISPRIČAO NAM JE Jahja b. Musa; kaže: Ispričao nam je Muhammed b. Ja'la el-Kufi; kaže: Nama je ispričao Anbese b. Abdur-Rahman el-Kureši, prenijevši od Abdul-Melika b. Allaka, a on od Enesa b. Malika, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »Večerajte pa makar šaku suhih hurmi; izostavljen je večere je znak starenja.«

Ovaj hadis je munkar.³⁵⁹ Poznat nam je samo u ovoj formi. Anbesea su smatrali slabim ravijom hadisa, a Abdul-Melik b. Allak je nepoznat ravija.

٤٥. بَاب مَا جَاءَ فِي التَّسْمِيَةِ عَلَى الطَّعَامِ *

١٩٣١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الصَّبَّاحِ الْهَاشِمِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عُمَرَ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ: أَنَّهُ دَخَلَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعِنْدَهُ طَعَامٌ، قَالَ: اذْنُ يَا بُنَيَّ وَسَمِّ اللَّهَ وَكُلْ بِيَمِينِكَ وَكُلْ مِمَّا يَلِيكَ. وَقَدْ رَوَى عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِي وَجْزَةَ السَّعْدِيِّ عَنْ رَجُلٍ مِنْ مُزَيْنَةَ عَنْ عُمَرَ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ. وَقَدْ اخْتَلَفَ أَصْحَابُ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ فِي رِوَايَةِ هَذَا الْحَدِيثِ. وَأَبُو وَجْزَةَ السَّعْدِيُّ اسْمُهُ يَزِيدُ بْنُ عُبَيْدٍ *

١٩٣٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا الْعَلَاءُ بْنُ الْفَضْلِ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ أَبِي سُوَيْبَةَ أَبُو الْهَذَلِ قَالَ: حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عِرْكَاشٍ عَنْ أَبِيهِ عِرْكَاشٍ بْنِ ذُوَيْبٍ قَالَ: بَعَثَنِي بَنُو مُرَّةَ بْنِ عُبَيْدٍ بِصَدَقَاتِ أَمْوَالِهِمْ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ،

³⁵⁹ U senedu ovog hadisa je i Muhammed b. Ja'la el-Kufi, koji je također slab ravija hadisa.

فَقَدِمْتُ عَلَيْهِ الْمَدِينَةَ فَوَجَدْتُهُ جَالِسًا بَيْنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ. قَالَ: ثُمَّ أَخَذَ بِيَدِي فَاطْلَقَ بِي إِلَى بَيْتٍ أُمِّ سَلَمَةَ فَقَالَ هَلْ مِنْ طَعَامٍ؟ فَأْتَيْنَا بِجَفَنَةِ كَثِيرَةٍ الثَّرِيدِ وَالْوَذْرِ وَأَقْبَلْنَا نَأْكُلُ مِنْهَا: فَخَبِطْتُ بِيَدِي مِنْ نَوَاحِيهَا وَأَكَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ. فَقَبِضَ بِيَدِهِ الْبُسْرَى عَلَى يَدِي الْيُمْنَى ثُمَّ قَالَ يَا عَكَرَاشُ كُلْ مِنْ مَوْضِعٍ وَاحِدٍ فَإِنَّهُ طَعَامٌ وَاحِدٌ. ثُمَّ أَتَيْنَا بِطَبَقٍ فِيهِ أَلْوَانُ التَّمْرِ أَوْ الرُّطَبِ شَكَ اللَّهُ عُبَيْدُ اللَّهِ فَجَعَلْتُ أَكُلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْ وَجَلَّتْ يَدُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الطَّبَقِ، وَقَالَ يَا عَكَرَاشُ كُلْ مِنْ حَيْثُ شِئْتَ فَإِنَّهُ غَيْرُ لَوْثٍ وَاحِدٍ. ثُمَّ أَتَيْنَا بِمَاءٍ فَمَسَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَيْهِ وَمَسَحَ بِلِئْلِ كَفَيْهِ وَجْهَهُ وَذِرَاعَيْهِ وَرَأْسَهُ، وَقَالَ: يَا عَكَرَاشُ هَذَا الْوُضُوءُ مِمَّا غَيَّرَتِ النَّارُ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ الْعَلَاءِ بْنِ الْفَضْلِ. وَقَدْ تَفَرَّدَ الْعَلَاءُ بِهَذَا الْحَدِيثِ. وَ فِي الْحَدِيثِ قِصَّةٌ.

١٩٣٣. حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ مُحَمَّدُ بْنُ أَبَانَ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا هِشَامُ الدَّسْتَوَائِيُّ عَنْ بُدَيْلِ بْنِ مَيْسَرَةَ الْعُقَيْلِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُبَيْدِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ أُمِّ كَلْثُومٍ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا أَكَلَ أَحَدُكُمْ طَعَامًا فَلْيَقُلْ بِسْمِ اللَّهِ، فَإِنْ نَسِيَ فِي أَوَّلِهِ فَلْيَقُلْ بِسْمِ اللَّهِ فِي أَوَّلِهِ وَآخِرِهِ. وَبِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْكُلُ طَعَامًا فِي سِتَّةٍ مِنْ أَصْحَابِهِ فَجَاءَ أَعْرَابِيٌّ فَأَكَلَهُ بِلَقْمَتَيْنِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَمَا إِنَّهُ لَوْ سَمَى لَكَفَأَكُمْ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

45. O učenju *Bismille* na početku jela

1931. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Sabbah el-Hašimi; kaže: Ispričao nam je Abdul-A'la, prenijevši od Ma'mera, on od Hišama b. Urvea, on od svoga oca, a on od Omera b. Ebu Selemea³⁶⁰: »da je ušao kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pred kojim je bilo jelo, pa mu reče: Primakni se, sinko moj! Prouči *Bismillu*, jedi desnom rukom i jedi ispred sebe!«³⁶¹

Prenesen je i od Hišama b. Urvea, on od Ebu Vedžzea es-Sa'dija, on od nekog čovjeka iz Muzejnea, a on od Omera b. Ebu Selemea. Učenici Hišama b. Urvea su se razišli u prenošenju ovog hadisa. Ebu Vedžzeu es-Sa'diju je ime Jezid b. Ubejd.

1932. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Ala b. Fadl b. Abdul-Melik b. Ebu Sevijje Ebu Huzejl i kazao: Meni je ispričao Ubejdullah b. Ikraš, prenijevši od svoga oca Ikraša b. Zuvejba, koji je kazao: »Poslao me Benu Murre b. Ubejd sa zekatom, od njihove imovine, Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Kad sam stigao u Medinu, zatekao sam ga kako sjedi sa muhadžirima i ensarijama. Uze me za ruku, veli on, i odvede kući Ummu Seleme. Stigavši, upita: Ima li

³⁶⁰ Omer b. Ebu Seleme b. Abdulcesed el-Mahzumi je bio pastorak Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, sin Umme Seleme, supruge Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Umro je 83. godine po Hidžri.

³⁶¹ Zabilježen je u *El-Kutubus-Sitte*.

štogod za jelo? Donijela nam je čanak pun popare s mesom. Počeli smo jesti. Ja sam uzimao sa svih krajeva, dok je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jeo ispred sebe. Vidjevši to, on uze svojom lijevom rukom moju desnu ruku i reče: Ikraše, jedi sa jednog mjesta, jer je ovo isto jelo. Potom nam je donesena zdjela različitih hurmi ili je kazao: svježih hurmi, (dilema je kod Ubejdullaha). Jeo sam ispred sebe, a ruka Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, je šetala po cijeloj zdjeli. On reče: Ikraše, jedi odakle hoćeš, jer ovo nije isto jelo. Potom nam je donesena voda pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, oprao ruke i mokrim šakama potrao po licu, rukama do laktova i glavi i rekao: Ikraše, ovo je abdest za ono što je bilo na vatri.»³⁶²

Ovaj hadis je garibun.³⁶³ Poznat nam je samo preko Alaa b. Fadla. Ala je sam prenio ovaj hadis, a on u sebi sadrži poduže kazivanje.

1933. ISPRIČAO NAM JE Ebu Bekr Muhammed b. Eban; kaže: Ispričao nam je Veki'; kaže: Nama je ispričao Hišam ed-Destevai, prenijevši od Budejla b. Mejserea el-Ukajlija, on od Abdullaha b. Ubejda b. Umejra, on od Ummu Kulsum, a ona od Aiše, koja je kazala da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »Kada neko od vas hoće da jede, neka na početku prouči *Bismillu*, a ako je zaboravi proučiti na početku neka, kad god se sjeti, rekne: Bismillahi na njegovu početku i njegovu kraju.«

Preneseno je sa ovim senedom od Aiše da je kazala: »Jednom prilikom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jeo sa šestericom ashaba. Potom dođe neki beduin, koji jede bez *Bismille*. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Da je proučio *Bismillu*, svima bi vam bilo dovoljno.« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.³⁶⁴

٤٦. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ الْبَيْتُوتَةِ وَفِي يَدِهِ رِيحُ غَمَرٍ*

١٩٣٤. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ الْوَلِيدِ الْمَدَنِيُّ عَنْ ابْنِ أَبِي ذَنْبٍ عَنِ الْمُقْبَرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ الشَّيْطَانَ حَسَّاسٌ لِحَاسٍ، فَاحْذَرُوهُ عَلَى أَنْفُسِكُمْ. مَنْ بَاتَ وَفِي يَدِهِ رِيحُ غَمَرٍ فَأَصَابَهُ شَيْءٌ فَلَا يَلُومَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَقَدْ رَوَى مِنْ حَدِيثِ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ*

³⁶² U početku islama Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredi je da se svaki put, kad se pojede nešto što je kuhano ili pečeno na vatri, uzme abdest. Kasnije je tu odrebu dokinuo. To o čemu ovaj hadis govori očito se zbilo u vrijeme kad je abdest za to bio obavezan.

³⁶³ Bilježi ga i Ibn Madže u *Sunenu*, u nešto kraćoj formi.

³⁶⁴ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ebu Davud, Nesaija i Ibn Madže u *sunenima*.

١٩٣٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ أَبُو بَكْرٍ الْبَغْدَادِيُّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ الْمَدَائِنِيُّ حَدَّثَنَا مَنصُورُ بْنُ أَبِي الْأَسْوَدِ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ بَاتَ وَفِي يَدِهِ رِيحٌ غَمَرٍ فَأَصَابَهُ شَيْءٌ فَلَا يَلُومَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ الْأَعْمَشِ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ *

46. O zabrani spavanja neopranih ruku

1934. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Ispričao nam je Jakub b. Velid el-Medeni, prenijevši od Ibn Ebu Zi'ba, on od Makburija, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »Šejtan je lukav i sklon lizanju pa budite oprezni. Ko ode na spavanje, a na rukama mu bude masnoće i ostataka hrane, ako mu se što desi, neka krivi isključivo sebe.«³⁶⁵

Ovaj hadis je u ovoj formi garibun.³⁶⁶ Prenesen je od Suhejla b. Ebu Saliha, on od svoga oca, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

1935. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Ishak Ebu Bekr el-Bagdadi; kaže: Ispričao nam je Muhammed b. Dža'fer el-Medaini; kaže: Nama je ispričao Mensur b. Ebu Esved, prenijevši od A'meša, on od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »Ko ode na spavanje, a na rukama mu budu ostaci hrane, ako mu se što desi, neka krivi isključivo sebe.«

Ovaj hadis je hasenun-garibun.³⁶⁷ Poznat nam je u ovoj formi samo preko A'meša.

³⁶⁵ Šejtan je sklon lizanju ruku i usta onoga ko ih ne opere nakon jela. Ako neko neopranih ruku ode na spavanje, postoji mogućnost da ga šejtan zapahne svojim vjetrom. Ukoliko mu se takvo što desi, neka ne krivi nikoga osim sebe.

³⁶⁶ Bilježi ga i Hakim u *Mustedreku*.

³⁶⁷ Bilježe ga i Ebu Davud i Ibn Madže u *sunenima*, te Ibn Hibban u *Sahihu*.

أَبْوَابُ الْأَشْرَبَةِ

عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

١. بَابُ مَا جَاءَ فِي شَارِبِ الْخَمْرِ *

١٩٣٦. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ دُرُوسٍ أَبُو زَكَرِيَّا حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: كُلُّ مُسْكِرٍ خَمْرٌ وَكُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ. وَمَنْ شَرِبَ الْخَمْرَ فِي الدُّنْيَا فَمَاتَ وَهُوَ يُدْمِنُهَا لَمْ يَشْرُبْهَا فِي الْآخِرَةِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَأَبِي سَعِيدٍ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو وَابْنِ عَبَّاسٍ وَعَبَادَةَ وَأَبِي مَالِكٍ الْأَشْعَرِيِّ وَابْنِ عَبَّاسٍ. حَدِيثُ ابْنِ عُمَرَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رُوِيَ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَرَوَاهُ مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ مَوْقُوفًا فَلَمْ يَرْفَعْهُ *

١٩٣٧. أَخْبَرَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُبَيْدٍ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ شَرِبَ الْخَمْرَ لَمْ يَقْبَلِ لَهُ صَلَاةُ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا، فَإِنْ تَابَ تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِ. فَإِنْ عَادَ لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ لَهُ صَلَاةَ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا، فَإِنْ تَابَ تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِ. فَإِنْ عَادَ لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ لَهُ صَلَاةُ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا، فَإِنْ تَابَ تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِ. فَإِنْ عَادَ الرَّابِعَةَ لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ لَهُ صَلَاةُ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا، فَإِنْ تَابَ لَمْ يَتُبِ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَقَاهُ مِنْ نَهْرِ الْخَبَالِ. قِيلَ يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَمَا نَهْرُ الْخَبَالِ؟ قَالَ نَهْرٌ مِنْ صَدِيدِ أَهْلِ النَّارِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَقَدْ رُوِيَ نَحْوُ هَذَا عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو وَابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

POGLAVLJA O PIĆIMA

od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

1. O onome ko pije alkohol

1936. ISPRIČAO NAM JE Jahja b. Durust Ebu Zekerijja; kaže: Ispričao nam je Hammad b. Zejd, prenijevši od Ejžuba, on od Nafi'a, a on od Ibn Omera, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »Sve što opija je alkohol i sve što opija je zabranjeno. Ko bude pio alkohol na ovome svijetu pa umre privržen njemu, neće ga piti na budućem svijetu.«³⁶⁸

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ebu Hurejrea, Ebu Seida, Abdullaha b. Amra, Ubadea, Ebu Malika el-Eš'arija i Ibn Abbasa. Ibn Omerov hadis je hasenun-sahihun.³⁶⁹ Prenesen je sa više seneda od Nafi'a, on od Ibn Omera, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Malik b. Enes ga je, od Nafi'a, prenio kao mevkuf hadis i nije ga uzdizao do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

³⁶⁸ Poznato je da će osobe u Džennetu imati sve što zažele, čak i alkohol, s tim što taj alkohol neće opijati. Onaj ko bude pio alkohol na ovome svijetu, po mišljenju Nevevija, neće ga piti u Džennetu, čak i ako dospije u Džennet.

³⁶⁹ Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi osim Ibn Madžea.

1937. OBAVIJESTIO NAS JE Kutejbe; kaže: Ispričao nam je Džerir, prenijevši od Ataa b. Saiba, on od Abdullaha b. Ubejda b. Umejra, a on od svoga oca, koji je kazao: Kazao je Abdullah b. Omer da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »Ko bude pio alkohol, neće mu namaz biti primljen četrdeset jutara.³⁷⁰ Ako se pokaje, Allah će mu oprostiti. Ako opet počne piti, Allah mu neće primiti namaz četrdeset jutara. Ako se pokaje, Allah će mu oprostiti. Ako ponovo počne piti, Allah mu neće primiti namaz četrdeset jutara. Ako se pokaje, Allah će mu oprostiti. A ako se vrati alkoholu i po četvrti put, Allah mu neće primiti namaz četrdeset jutara. Ako se pokaje, Allah mu više neće oprostiti i napojiće ga iz rijeke *El-Habal*. A šta je to rijeka *El-Habal*, Ebu Abdur-Rhamane? - upita neko, a on će na to: To je gnojna rijeka stanovnika Džehennema.«

Ovaj hadis je hasenun.³⁷¹ Slično ovome je preneseno i od Abdullaha b. Amra i Ibn Abbasa, a njih dvojica od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

٢. بَاب مَا جَاءَ كُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ *

١٩٣٨. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مُوسَى الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا مَعْنٌ حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَائِشَةَ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سئلَ عَنِ الْبَيْعِ فَقَالَ: كُلُّ شَرَابٍ أَسْكَرَ فَهُوَ حَرَامٌ.

١٩٣٩. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ أَسْبَاطٍ بْنُ مُحَمَّدٍ الْقُرَشِيُّ وَأَبُو سَعِيدٍ الْأَشْجِيُّ قَالَا: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِدْرِيسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: كُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ. حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عُمَرَ وَعَلِيٍّ وَابْنِ مَسْعُودٍ وَأَبِي سَعِيدٍ وَأَبِي مُوسَى وَالْأَشْجِ الْعَصْرِيِّ وَدَيْلَمٍ وَمَيْمُونَةَ وَعَائِشَةَ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَفَيْسَ بْنَ سَعْدٍ وَالنَّعْمَانَ بْنِ بَشِيرٍ وَمُعَاوِيَةَ وَعَبْدَ اللَّهِ بْنُ مُعْفَلٍ وَأُمِّ سَلَمَةَ وَبُرَيْدَةَ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَوَاتِلَ بْنَ حُجْرٍ وَفَرَّةَ الْمُرَزِيِّ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَقَدْ رَوَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ. وَكَلاهُمَا صَحِيحٌ. وَرَوَى غَيْرُ وَاحِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ. وَعَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

2. O tome da je haram sve što opija

1938. ISPRIČAO NAM JE Ishak b. Musa el-Ensari; kaže: Ispričao nam je Ma'n; kaže: nama je ispričao Malik b. Enes, prenijevši od Ibn Šihaba, on od Ebu Selemea, a on od Aiše: »Upitan je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, za vino od meda pa je rekao: Svako piće koje opija zabranjeno je, haram.«³⁷²

³⁷⁰ El-Mubarekfori smatra da se pod pojmom *jutro* ovdje misli na dan. Dakle, Allah, dž.š., neće mu primiti nijedan namaz četrdeset dana.

³⁷¹ Bilježi ga i Hakim u *Mustedreku* i tvrdi da je njegov sened vjerodostojan.

³⁷² Zabilježen je u *El-Kutubus-Sitte*.

1939. ISPRIČALI SU NAM Ubejd b. Esbat b. Muhammed el-Kureši i Ebu Seid el-Ešedždž i kazali: Ispričao nam je Abdullah b. Idris, prenijevši od Muhammeda b. Amra, on od Ebu Selemea, a on od Ibn Omera koji je kazao: Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je rekao: »Sve što opija je zabranjeno, haram.«

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.³⁷³ Na ovu temu preneseni su hadisi i od Omera, Alije, Ibn Mesuda, Ebu Seida, Ebu Musaa, El-Ešedždža el-Asrija, Dejlama, Mejmune, Aiše, Ibn Abbasa, Kajsa b. Sa'da, Nu'mana b. Bešira, Muavije, Abdullaha b. Mugaffela, Ummu Seleme, Burejdea, Ebu Hurejrea, Vaila b. Hudžra i Kurrea el-Muzenija.

Ovaj hadis je hasenun. Preneseno je od Ebu Selemea, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično (prethodnom hadisu)., i oba su vjerodostojna. Mnogi su prenijeli od Muhammeda b. Amra, on od Ebu Selemea, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično (prethodnom hadisu). Također i od Ebu Selemea, on od Ibn Omera, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

۳. بَاب مَا جَاءَ مَا أَسْكَرَ كَثِيرُهُ فَقَلِيلُهُ حَرَامٌ *

۱۹۴۰. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ وَحَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ دَاوُدَ بْنِ بَكْرِ بْنِ أَبِي الْفَرَاتِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُثَنَّى عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَا أَسْكَرَ كَثِيرُهُ فَقَلِيلُهُ حَرَامٌ. وَفِي الْبَابِ عَنْ سَعْدِ وَعَائِشَةَ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو وَابْنِ عُمَرَ وَخَوَاتِ بْنِ جَبْرِ. قَالَ أَبُو عِيسَى هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ جَابِرٍ *
۱۹۴۱. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى عَنْ هِشَامِ بْنِ حَسَّانٍ عَنْ مَهْدِيٍّ بْنِ مَيْمُونٍ. وَحَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاوِيَةَ الْجُمَحِيُّ عَنْ مَهْدِيٍّ ابْنِ مَيْمُونٍ، الْمَعْنَى وَاحِدٌ، عَنْ أَبِي عُثْمَانَ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: كُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ، مَا أَسْكَرَ الْفَرْقَ مِنْهُ فَمِلْءُ الْكَفِّ مِنْهُ حَرَامٌ. قَالَ أَحَدُهُمَا فِي حَدِيثِهِ الْحَسَنُ مِنْهُ حَرَامٌ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَقَدْ رَوَاهُ لَيْثُ بْنُ أَبِي سُلَيْمٍ وَالرَّبِيعُ ابْنُ صَبِيحٍ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ الْأَنْصَارِيِّ نَحْوَ رِوَايَةِ مَهْدِيٍّ بْنِ مَيْمُونٍ. وَأَبُو عُثْمَانَ الْأَنْصَارِيُّ اسْمُهُ عَمْرُو بْنُ سَلَامٍ وَيُقَالُ عُمَرُ بْنُ سَلَامٍ.

3. Sve što opija u većoj količini zabranjeno je i u maloj količini

1940. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Ispričao nam je Ismail b. Dža'fer. A ispričao nam je Alija b. Hudžr; kaže: Nama je ispričao Ismail b. Dža'fer, prenijevši od Davuda b. Bekra b. Ebu Furata³⁷⁴, on od Muhammeda b. Munkedira, a on od Džabira b. Abdullaha da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »Sve što opija u većoj količini zabranjeno je i u najmanjoj količini.«

³⁷³ Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Ibn Madžea.

³⁷⁴ Davud b. Bekr b. Ebu Furat el-Ešdže'i je iskren prenosilac hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji.

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Sa'da, Aiše, Abdullaha b. Amra, Ibn Omera i Havvata b. Džubejra. Ovaj Džabirov hadis je hasenun-garibun.³⁷⁵

1941. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Abdul-A'la b. Abdul-A'la, prenijevši od Hišama b. Hassana, on od Mehdiya b. Mejmuna. A ispričao nam je Abdullah b. Muavija el-Džumehi, prenijevši od Mehdiya b. Mejmuna isti smisao, on od Ebu Osmana el-Ensarija, on od Kasima b. Muhammeda, a on od Aiše, koja je kazala da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Sve što opija zabranjeno je, haram. Sve što bi opilo ako bi popio ferek**³⁷⁶ **zabranjeno, haram je od njega popiti i pregršt.**« Neko od njih dvojice³⁷⁷ je u hadisu kazao: I gutljaj od njega je haram.

Ovaj hadis je hasenun.³⁷⁸ Prenijeli su ga Lejs b. Ebu Sulejm i Rebi' b. Sabih od Ebu Osmana el-Ensarija slično predaji Mehdiya b. Mejmuna. Ebu Osmanu el-Ensariju je ime Amr b. Salim, a vele i Omer b. Salim.

٤. بَاب مَا جَاءَ فِي نَبِيذِ الْجَرِّ *

١٩٤٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عُثَيْمٍ وَزَيْدُ بْنُ هَارُونَ قَالَا: حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ التَّيْمِيُّ عَنْ طَاوُسٍ: أَنَّ رَجُلًا أَتَى ابْنَ عُمَرَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ نَبِيذِ الْجَرِّ؟ فَقَالَ: نَعَمْ. فَقَالَ طَاوُسٌ: وَاللَّهِ إِنِّي سَمِعْتُهُ مِنْهُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ ابْنِ أَبِي أَوْفَى وَأَبِي سَعِيدٍ وَسُوَيْدٍ وَعَائِشَةَ وَابْنِ الزُّبَيْرِ وَابْنِ عَبَّاسٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

4.O nebizu³⁷⁹ iz zemljanog vrča.

1942. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Ispričali su nam Ibn Ulejte i Jezid b. Harun i kazali: Ispričao nam je Sulejman et-Tejmi, prenijevši od Tavusa: »**Neki čovjek dođe Ibn Omeru i upita: Je li Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio nebiz iz zemljanog vrča? Jeste, odgovori on. Tavus reče: Tako mi Allaha, ja sam to od njega čuo.**«

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ibn Ebu Evfaa, Ebu Seida, Suvejda, Aiše, Ibn Zubejra i Ibn Abbasa. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.

³⁷⁵ Bilježe ga i Ebu Davud, Nesaija i Ibn Madže u *sunenima*, te Ibn Hibban u *Sahihu*.

³⁷⁶ Ferek je mjera koja sadrži šesnaest ritla. Ritl je mjera za težinu. Jedan ritl u Bejrutu i Halepu iznosi 2 kg i 566 grama, u Siriji 3 kg i 202 grama, a u Egiptu 449,28 grama.

³⁷⁷ Muhammed b. Beššar ili Abdullah b. Muavija.

³⁷⁸ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ebu Davud u *Sunenu*.

³⁷⁹ Nebizom se naziva sok od hurmi, smokvi i grožđa, prije nego doživi vrenje. Kad doživi vrenje on postaje alkohol.

٥. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ أَنْ يُنْبَذَ فِي الدُّبَاءِ وَالتَّقِيرِ وَالْحَنْتَمِ *

١٩٤٣. حَدَّثَنَا أَبُو مُوسَى مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ الطَّيَالِسِيُّ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ قَالَ: سَمِعْتُ زَادَانَ يَقُولُ: سَأَلْتُ ابْنَ عَمَرَ عَمَّا نَهَى عَنْهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْأَوْعِيَةِ أَخْبَرَنَاهُ بَلَّغْتَكُمْ وَفَسَّرَهُ لَنَا بَلَّغْتَنَا فَقَالَ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الْحَنْتَمَةِ وَهِيَ الْجُرَّةُ وَنَهَى عَنِ الدُّبَاءِ وَهِيَ الْقَرْعَةُ وَنَهَى عَنِ التَّقِيرِ وَهُوَ أَصْلُ النَّخْلِ يُتْقَرُّ تَقْرًا أَوْ يُنْسَجُ نَسْجًا وَنَهَى عَنِ الْمُرْقَتِ وَهِيَ الْمُقِيرُ. وَأَمَرَ أَنْ يُنْبَذَ فِي الْأَسْقِيَةِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عُمَرَ وَعَلِيٍّ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَأَبِي سَعِيدٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَعْمَرَ وَسَمَرَةَ وَأَنْسٍ وَعَائِشَةَ وَعِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ وَعَائِدِ بْنِ عَمْرِو وَالْحَكَمِ الْغَفَارِيِّ وَمَيْمُونَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

5. O pokudenosti da se nebiz spravlja u tikvenoj posudi, drvenoj bačvi i zemljanom vrču

1943. ISPRIČAO NAM JE Ebu Musa Muhammed b. Musenna; kaže: Ispričao nam je Ebu Davud et-Tajalisi; kaže: Nama je ispričao Šu'be, prenijevši od Amra b. Murrea, koji je kazao: Čuo sam Zazana kada veli: »Upitao sam Ibn Omera o tome koje je posude Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio za spravljanje nebiza (bezalkoholnog napitka)? Upitao sam ga na njegovom jeziku, a on mi je objasnio na našem jeziku. On reče: Zabranio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zeleni krčag, a to je zemljani vrč, tikvu, odnosno posude od tikve, drvenu bačvu napravljenu od palmina drveta, drvenu posudu oblijepljenu smolom, a dozvolio da se nebiz spravlja u mješinama.«³⁸⁰

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Omera, Alije, Ibn Abbasa, Ebu Seida, Ebu Hurejrea, Abdur-Rahmana b. Ja'mura, Semurea, Enesa, Aiše, Imrana b. Husajna, Aiza b. Amra, Hakema el-Gifarija i Mejmunu. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.³⁸¹

٦. بَاب مَا جَاءَ فِي الرُّخْصَةِ أَنْ يُنْبَذَ فِي الظُّرُوفِ *

١٩٤٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ وَالْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ وَمَحْمُودُ بْنُ غَزَلَانَ قَالُوا: حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عُلْقَمَةَ بْنِ مَرْثَدٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنِّي كُنْتُ نَهَيْتُكُمْ عَنِ الظُّرُوفِ وَإِنْ طَرَفًا لَا يُحِلُّ شَيْئًا وَلَا يُحَرِّمُهُ. وَكُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

³⁸⁰ Ove četiri vrste posuda je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, po mišljenju Alija el-Karia, zabranio zato što su u takvom posudu Arapi obično spravljali i držali alkoholna pića, ili pak zato što, ako se u takve posude zakisele, hurme, grožđe ili neko drugo voće ono ubrzo dobije vrijenje i postaje alkohol.

³⁸¹ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Muslim u *Sahihu* i Nesaija u *Sunenu*.

١٩٤٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ الْحَفَرِيُّ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الظُّرُوفِ، فَشَكَتْ إِلَيْهِ الْأَنْصَارُ فَقَالُوا لَيْسَ لَنَا وَعَاءٌ. قَالَ: فَلَا إِذْنَ. وَفِي الْبَابِ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَأَبِي سَعِيدٍ وَعَبْدِ اللَّهِ ابْنِ عَمْرٍو. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

6. O dopuštenju da se nebiz spravlja u (spomenutim) posudama

1944. ISPRIČALI SU NAM Muhammed b. Beššar, Hasan b. Ali i Mahmud b. Gajlan i kazali: Ispričao nam je Ebu Asim; kaže: Nama je ispričao Sufjan, prenijevši od Alkamea b. Merseda, on od Sulejmana b. Burejdea, a on od svoga oca koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Bio sam vam zabranio upotrebu (nekog) posuda (za spravljanje nebiz), a posuda ne može ništa ni dozvoliti ni zabraniti.** (Zato znajte) da sve ono što opija zabranjeno je.« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.³⁸²

1945. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Ispričao nam je Ebu Davud el-Hafri, prenijevši od Sufjana, on od Mensura, on od Salima b. Ebu Dža'da, a on od Džabira b. Abdullaha, koji je kazao: **»Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je zabranio upotrebu nekog posuda. Ensarije se požališe, rekavši da nemaju dovoljno posuda, a on reče: Uredu, onda ga koristite.«**

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ibn Mesuda, Ebu Hurejrea, Ebu Seida i Abdullaha b. Amra. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.³⁸³

٧. بَاب مَا جَاءَ فِي السَّقَاءِ *

١٩٤٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ الثَّقَفِيُّ عَنْ يُونُسَ بْنِ عُبَيْدٍ عَنِ الْحَسَنِ الْبَصْرِيِّ عَنْ أُمِّهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: كُنَّا نَنْبِذُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَقَاءٍ ثَوَكًا فِي أَغْلَاهُ لَهُ غَزْلَاءُ نَنْبِذُهُ غَذْوَةً وَيَشْرَبُهُ عِشَاءً وَنَنْبِذُهُ عِشَاءً وَيَشْرَبُهُ غَذْوَةً. وَفِي الْبَابِ عَنْ جَابِرٍ وَأَبِي سَعِيدٍ وَابْنِ عَبَّاسٍ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ يُونُسَ بْنِ عُبَيْدٍ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَقَدْ رَوَى هَذَا الْحَدِيثَ مِنْ هَذَا غَيْرَ هَذَا الْوَجْهِ عَنْ عَائِشَةَ أَيْضًا *

³⁸² Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Buharije i Ebu Davuda.

³⁸³ Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi osim Muslim i Ibn Madže.

7. O spravljanju nebiza u mješini za vodu

1946. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna; kaže: Ispričao nam je Abdul-Vehhab es-Sekafi, prenijevši od Junusa b. Ubejda, on od Hasana el-Basrija, on od svoje majke, a ona od Aiše, koja je kazala: »**Mi bismo (grožđe i hurme) Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, kiselile u mješini za vodu čiji bi otvor vezali kanafom. Zakisalile bismo ujutro, a on bi nebiz već pio navečer. Ili bi ga zakisalile navečer, a on bi ga pio ujutro.**«

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Džabira, Ebu Seida i Ibn Abbasa. Ovaj hadis je hasenun-garibun.³⁸⁴ Poznat nam je preko Junusa b. Ubejda samo u ovoj formi. Ovaj hadis je i sa drugim senedom prenesen od Aiše.

٨. بَاب مَا جَاءَ فِي الْحُبُوبِ الَّتِي يُتَّخَذُ مِنْهَا الْخَمْرُ *

١٩٤٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُهَاجِرٍ عَنْ عَامِرِ الشَّعْبِيِّ عَنْ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِنَّ مِنَ الْحِنْطَةِ خَمْرًا، وَمِنَ الشَّعِيرِ خَمْرًا، وَمِنَ التَّمْرِ خَمْرًا، وَمِنَ الزَّبِيبِ خَمْرًا، وَمِنَ الْعَسَلِ خَمْرًا.** وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ.

١٩٤٨. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ عَنْ إِسْرَائِيلَ لَحْوَةً. وَرَوَى أَبُو حَيَّانَ التِّيمِيُّ هَذَا الْحَدِيثَ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ ابْنِ عُمرَ عَنْ عُمرَ قَالَ: **إِنَّ مِنَ الْحِنْطَةِ خَمْرًا.** فَذَكَرَ هَذَا الْحَدِيثَ. أَخْبَرَنَا بِذَلِكَ أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِدْرِيسَ عَنْ أَبِي حَيَّانَ التِّيمِيِّ عَنْ ابْنِ عُمرَ عَنْ عُمرَ بْنِ الْخَطَّابِ: **إِنَّ مِنَ الْحِنْطَةِ خَمْرًا.** وَهَذَا أَصَحُّ مِنْ حَدِيثِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُهَاجِرٍ. وَقَالَ عَلِيُّ بْنُ الْمَدِينِيِّ: قَالَ يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ: **لَمْ يَكُنْ إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُهَاجِرٍ بِالْقَوِيِّ.**

١٩٤٩. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ وَعِكْرَمَةُ بْنُ عَمَّارٍ قَالَا: حَدَّثَنَا أَبُو كَثِيرٍ السُّحَيْمِيُّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **الْخَمْرُ مِنْ هَاتَيْنِ الشَّجَرَتَيْنِ: النَّخْلَةِ وَالْعِنَبَةِ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَأَبُو كَثِيرٍ السُّحَيْمِيُّ هُوَ الْقُبَيْرِيُّ اسْمُهُ يَزِيدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ غَفِيلَةَ.

8. O nekom zrnevlju od koga se spravlja alkohol

1947. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Jahja; kaže: Ispričao nam je Muhammed b. Jusuf; kaže: Nama je ispričao Israil; kaže: Nama je ispričao Ibrahim b. Muhadžir, prenijevši od Amira eš-Ša'bija, a on od Nu'mana b. Bešira, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

³⁸⁴ Bilježe ga i Muslim u *Sahihu* i Ebu Davud u *Sunenu*.

»Alkohol se može spravljati od pšenice, ječma, hurmi, grožđa i meda.« Na ovu temu prenesen je hadis i od Ebu Hurejrea. Ovaj hadis je garibun.³⁸⁵

1948. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Ali el-Hallal; kaže: Ispričao nam je Jahja b. Adem, prenijevši od Israila **slično** (prethodnom hadisu).

Ebu Hajjan et-Tejmi je ovaj hadis prenio od Ša'bija, on od Ibn Omera, a on od Omera koji je kazao: »Od pšenice se može napraviti alkohol.« Potom je spomenuo cijeli ovaj hadis. Obavijestio nas je o tome Ahmed b. Meni'; kaže: Ispričao nam je Abdullah b. Idris, prenijevši od Ebu Hajjana et-Tejmija, on od Ša'bija, on od Ibn Omera, a on od Omera b. Hattaba: »**Od pšenice se može napraviti alkohol.**« Ovo je vjerodostojnije od hadisa Ibrahima b. Muhadžira. Ali b. Medini veli: Jahja b. Sa'd je kazao: Ibrahim b. Muhadžir nije jak ravija.

1949. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed; kaže: Ispričao nam je Abdullah b. Mubarek; kaže: Nama su ispričali Evzaija i Ikreme b. Ammar i kazali: Ispričao nam je Ebu Kesir es-Suhajmi i rekao: Čuo sam Ebu Hurejrea kako veli da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Alkohol se može napraviti i od te dvije biljke: palme i vinove loze.**«

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.³⁸⁶ Ebu Kesir es-Suhajmi el-Guberi zvao se Jezid b. Abdur-Rahman b. Gufejle.

٩. بَاب مَا جَاءَ فِي خَلِيطِ الْبُسْرِ وَالتَّمْرِ *

١٩٥٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى أَنْ يُتَبَذَّ الْبُسْرُ وَالرُّطْبُ جَمِيعًا. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ *

١٩٥١. حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ وَكِيعٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ سُلَيْمَانَ التَّمِيمِيِّ عَنْ أَبِي نَضْرَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنِ الْبُسْرِ وَالتَّمْرِ أَنْ يُخْلَطَ بَيْنَهُمَا، وَنَهَى عَنِ الزَّبِيبِ وَالتَّمْرِ أَنْ يُخْلَطَ بَيْنَهُمَا، وَنَهَى عَنِ الْجَرَارِ أَنْ يُتَبَذَّ فِيهَا. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَنَسٍ وَجَابِرٍ وَأَبِي قَتَادَةَ وَأَبْنِ عَبَّاسٍ وَأُمِّ سَلَمَةَ وَمَعْبُدِ بْنِ كَعْبٍ عَنْ أُمِّهِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

9. O miješanju zelenih i svježih hurmi

1950. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Ispričao nam je Lejs b. Sa'd, prenijevši od Ataa b. Ebu Rebaha, a on od Džabira b. Abdullaha: »**Zabranio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da se skupa kisale zelene i svježe hurme.**« Ovaj hadis je sahihun.³⁸⁷

1951. ISPRIČAO NAM JE Sufjan b. Veki'; kaže: Ispričao nam je Džerir, prenijevši od Sulejmana et-Tejmija, on od Ebu Nadrea, a on od Ebu Seida: »**Zabranio je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, da se pomiješaju**

³⁸⁵ Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Nesaije.

³⁸⁶ Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Buharije.

³⁸⁷ Zabilježen je u *El-Kutubus-Sitte*.

zelene i suhe hurme te suhe hurme i suho grožđe i da se nebiz spravlja u zemljanom vrču.»

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Enesa, Džabira, Ebu Katadea, Ibn Abbasa, Ummu Seleme i Ma'beda b. Ka'ba, od njegove majke. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.³⁸⁸

١٠. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ الشَّرْبِ فِي آنِيَةِ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ *

١٩٥٢. حَدَّثَنَا بِنْدَارٌ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي لَيْلَى يُحَدِّثُ أَنَّ حُذَيْفَةَ اسْتَسْقَى فَأَتَاهُ إِنْسَانٌ بِإِنَاءٍ مِنْ فِضَّةٍ فَرَمَاهُ بِهِ وَقَالَ إِنِّي كُنْتُ قَدْ نَهَيْتُهُ فَأَبَى أَنْ يَنْتَهِيَزَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنِ الشَّرْبِ فِي آنِيَةِ الْفِضَّةِ وَالذَّهَبِ وَلُبْسِ الْحَرِيرِ وَالذَّبْيَاجِ وَقَالَ: هِيَ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَلَكُمْ فِي الْآخِرَةِ. وَبَيَّ الْبَابَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ وَالْبَرَاءِ وَعَائِشَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

10. O zabrani pijenja iz zlatnog i srebrenog posuđa

1952. ISPRIČAO NAM JE Bundar³⁸⁹; kaže: Ispričao nam je Muhammed b. Dža'fer; kaže: Nama je ispričao Šu'be, prenijevši od Hakema, koji je rekao: Čuo sam Ibn Ebu Lejla kada priča da je Huzajfe³⁹⁰ zatražio vode pa mu je neki čovjek³⁹¹ donio vode u srebrenoj posudi, a on mu je pljusnu u lice i reče: Ja sam zabranio da se pije (iz srebrena posuđa), ali on to nije prihvatio.³⁹² »Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je zabranio da se pije iz zlatnog i srebrenog posuđa³⁹³ i da se oblači svila i svileni brokat i kazao: Ovo je za njih (nevjernike) na ovom, a za vas na budućem svijetu.« Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ummu Seleme, Beraa i Aiše. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.³⁹⁴

١١. بَاب مَا جَاءَ فِي النَّهْيِ عَنِ الشَّرْبِ قَائِمًا *

١٩٥٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى أَنْ يَشْرَبَ الرَّجُلُ قَائِمًا. فَقِيلَ: الْأَكْلُ؟ قَالَ: ذَاكَ أَشَدُّ. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ *

³⁸⁸ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Muslim u *Sahihu*.

³⁸⁹ Bundar je Muhammed b. Beššar.

³⁹⁰ Huzejfe je za vrijeme hilafeta Omera i Osmana bio upravitelj grada Medain koji se nalazi nekoliko fersheha od Bagdada. Umro je nakon što je Osman ubijen.

³⁹¹ U Buharijevoj predaji stoji da mu je vodu donio čovjek po imenu Duhkan, dok u drugoj predaji ovog hadisa stoji da mu je vodu donio međžusija (obožavalac vatre).

³⁹² U Buharijevoj predaji ovog hadisa stoji: "...pljusnuo sam mu je u lice zato što sam zabranio da se pije iz zlatnog i srebrenog posuđa, ali on to nije poslušao."

³⁹³ U predaji koju bilježi Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, od Ebu Lejle, stoji: "Zabranio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da se pije i jede iz zlatnog posuđa."

³⁹⁴ Zabilježen je u *El-Kutubus-Sitte*.

١٩٥٤. حَدَّثَنَا حُمَيْدُ بْنُ مَسْعَدَةَ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي مُسْلِمٍ الْجَدْمِيِّ عَنِ الْحَارُودِ بْنِ الْمُعَلَّى: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنِ الشُّرْبِ قَائِمًا. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَأَنْسٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَهَكَذَا رَوَى غَيْرُ وَاحِدٍ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي مُسْلِمٍ عَنِ الْحَارُودِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَرَوَى عَنْ قَتَادَةَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الشَّخِيرِ عَنْ أَبِي مُسْلِمٍ عَنِ الْحَارُودِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: ضَلَّاهُ الْمُسْلِمُ حَرْقَ النَّارِ. وَالْحَارُودُ ابْنُ الْمُعَلَّى يُقَالُ لَهُ بَنُ الْعَلَاءِ وَالصَّحِيحُ ابْنُ الْمُعَلَّى *

11. O zabrani pijenja stojeći

1953. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Ibn Ebu Adij, prenijevši od Seida³⁹⁵, on od Katadea, a on od Enesa: **»Zabranio je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, da se pije stojeći. Neko upita: A da se jede? To je još strožije (zabranjeno), reče on:«** Ovaj hadis je sahihun.³⁹⁶

1954. ISPRIČAO NAM JE Humejd b. Mes'ade; kaže: Ispričao nam je Halid b. Haris, prenijevši od Seida, on od Katadea, on od Ebu Muslima el-Džezmija, a on od Džaruda b. Alaa: **»Zabranio je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, da se pije stojeći.«**

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ebu Seida, Ebu Hurejrea i Enesa. Ovaj hadis je hasenun-garibun.³⁹⁷ Tako su mnogi ovaj hadis prenijeli od Seida, on od Katadea, on od Ebu Muslima, on od Džaruda, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. A preneseno je od Katadea, on od Jezida b. Abdullaha b. Šehhira, on od Ebu Muslima, on od Džaruda a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **»Izgubljena stvar muslimana će onoga ko je nađe i prisvoji odvesti u džehennemsku vatru.«**³⁹⁸ Za Džaruda b. Muallaa vele Ibn Ala, a ispravno je Ibn Mualla.

١٢. بَاب مَا جَاءَ فِي الرُّخْصَةِ فِي الشُّرْبِ قَائِمًا *

١٩٥٥. حَدَّثَنَا أَبُو السَّائِبِ سَلَمٌ بْنُ جُنَادَةَ عَنْ سَلَمِ الْكُوفِيِّ حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ غِيَاثٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: كُنَّا نَأْكُلُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ نَمْشِي وَنَشْرَبُ وَنَحْنُ قِيَامًا. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ

³⁹⁵ Seid b. Ebu Arube Mehran el-Jeskeri je pouzdan ravija i hafiz hadisa. Autor je mnogih djela. Pripadao je šestoj generaciji. Umro je 56. godine po Hidžri. Bio je sklon tedlisu i posenilio je pred kraj života.

³⁹⁶ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Muslim u *Sahihu*.

³⁹⁷ Bilježi ga i Tahavija u djelu *Meanil-Asar*.

³⁹⁸ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Nesaija i Ed-Darimi u *sunenima* te Ibn Hibban u *Sahihu*.

غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ عُبيدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ. وَرَوَى عِمْرَانُ بْنُ حُدَيْرٍ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ أَبِي الْبَرَزِيِّ عَنْ ابْنِ عُمَرَ. وَأَبُو الْبَرَزِيِّ اسْمُهُ يَزِيدُ بْنُ عَطَارِدٍ *
 ١٩٥٦. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ حَدَّثَنَا عَاصِمُ الْأَحْوَلُ وَمُعِيزَةُ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَرِبَ مِنْ زُمْرَمَ وَهُوَ قَائِمٌ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَلِيٍّ وَسَعْدِ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو وَعَائِشَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.
 ١٩٥٧. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ حُسَيْنِ الْمُعَلِّمِ عَنْ عَمْرٍو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَشْرَبُ قَائِمًا وَقَاعِدًا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

12. O olakšici da se pije stojeći

1955. ISPRIČAO NAM JE Ebu Saib Selm b. Džunade b. Selm el-Kufi; kaže: Ispričao nam je Hafs b. Gijas, prenijevši od Ubejdullaha b. Omera, on od Nafi'a, a on od Ibn Omera koji je kazao: »**U vrijeme Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, jeli smo idući i pili (vodu) stojeći.**»³⁹⁹

Ovaj hadis je preko Ubejdullaha b. Omera od Nafi'a od Ibn Omera hasenun-sahihun-garibun.⁴⁰⁰ Imran b. Hudejr je ovaj hadis prenio od Ebu Bezerija, a on od Ibn Omera. Ebu Bezeri se zvao Jezid b. Utarid.

1956. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni; kaže: Ispričao nam je Hušejm; kaže: Nama su ispričali Asim el-Ahvel i Mugire, prenijevši od Ša'bija, a on od Ibn Abbasa: »**Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, se napio Zemzema stojeći.**»⁴⁰¹

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Alije, Sa'da, Abdullaha b. Amra i Aiše. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁴⁰²

1957. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Ispričao nam je Muhammed b. Dža'fer, prenijevši od Husejna el-Muallima, on od Amra b. Šuajba, on od svoga oca, a on od svoga djeda, koji je kazao: »**Vidio sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da pije i stojeći i sjedeći.**» Ovaj hadis je hasenun-sahihun.

³⁹⁹ Abdur-Rahman el-Mubarekfori veli: Iz ovog hadisa da se zaključiti da je dozvoljeno jesti idući i piti stojeći. Iz prethonog poglavlja, iz hadisa koji prenosi Enes, vidjeli smo da je zabranjeno piti stojeći. Da bismo našli kompromis između ova dva, na prvi pogled oprečna hadisa, zabranu u Enesovom hadisu treba shvatiti u smislu blažeg mekruha mekruh-tenzihen, a iz Ibn Omerovog hadisa treba razumjeti da je dozvoljeno piti stojeći, ali je, ipak, mekruh.

⁴⁰⁰ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* te Ibn Madže i Ed-Darimi u *sunenima*.

⁴⁰¹ Sujutija smatra da je to Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uradio zato da bi pokazao kako je dozvoljeno piti i stojeći Ili, pak, zbog gužve nije mogao naći mjesta da sjedne pa je pio stojeći.

⁴⁰² Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

١٣. بَاب مَا جَاءَ فِي التَّنْفُسِ فِي الْإِنَاءِ *

١٩٥٨. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ وَيُوسُفُ بْنُ حَمَّادٍ قَالَا: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي عَصَامٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَتَنَفَّسُ فِي الْإِنَاءِ ثَلَاثًا وَيَقُولُ: هُوَ أَمْرٌ وَأَرَوَى. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَرَوَاهُ هِشَامُ الدَّسْتَوَائِيُّ عَنْ أَبِي عَصَامٍ عَنْ أَنَسٍ. وَرَوَى عَزْرَةُ بْنُ ثَابِتٍ عَنْ ثُمَامَةَ عَنْ أَنَسٍ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَتَنَفَّسُ فِي الْإِنَاءِ ثَلَاثًا *

١٩٥٩. حَدَّثَنَا بNDAR حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ حَدَّثَنَا عَزْرَةُ بْنُ ثَابِتٍ الْأَنْصَارِيُّ عَنْ ثُمَامَةَ بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَتَنَفَّسُ فِي الْإِنَاءِ ثَلَاثًا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

١٩٦٠. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ يَزِيدَ بْنِ سِنَانَ الْحَزْرِيِّ عَنْ ابْنِ لِعَطَاءٍ عَنْ أَبِي رَبَاحٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا تَشْرَبُوا وَاحِدًا كَشْرَبِ الْبَعِيرِ وَلَكِنْ اشْرَبُوا مِثْلَى ثَلَاثٍ وَسَمُّوا إِذَا أَلْتُمْ شَرِبْتُمْ، وَاحْمَدُوا إِذَا أَلْتُمْ رَفَعْتُمْ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. وَيَزِيدُ بْنُ سِنَانَ الْحَزْرِيُّ هُوَ أَبُو فَرَوَةَ الرَّهَافِيُّ *

13. O predasima tokom pijenja iz posude

1958. ISPRIČALI SU NAM Kutejbe i Jusuf b. Hammad i kazali: Ispričao nam je Abdul-Varis b. Seid, prenijevši od Ebu Isama, a on od Enesa b. Malika: »Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bi pijući, iz posude, tri puta predahnuo govoreći: Ovako je prijatnije i bolje gasi žeđ.«

Ovaj hadis je hasenun.⁴⁰³ Prenio ga je Hišam ed-Destevai od Ebu Isama, a on od Enesa. A prenio ga je Azre b. Sabit od Sumamea, a on od Enesa: Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bi pijući iz posude tri puta predahnuo.

1959. ISPRIČAO NAM JE Bundar; kaže: Ispričao nam je Abdur-Rahman b. Mehdi; kaže: Nama je ispričao Azre b. Sabit el-Ensari, prenijevši od Sumamea b. Enesa, a on od Enesa b. Malika: »Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bi, pijući iz posude, tri puta predahnuo.« Ovaj hadis je sahihun.⁴⁰⁴

1960. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Ispričao nam je Veki', prenijevši od Jezida b. Sinana el-Džezirija, on od sina Ataa b. Ebu Rebaha, on od svoga oca, a on od Ibn Abbasa, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »Kada pijete, ne pijte na jedan dah poput kamile, nego pijte sa dva ili tri predaha. Proučite Bismillu kada hoćete da pijete, a zahvalite Allahu kad god odmaknete posudu od usta.« Ovaj hadis je garibun.⁴⁰⁵ Jezid b. Sinan el-Džeziri je Ebu Ferve er-Ruhavi.

⁴⁰³ Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Buharije.

⁴⁰⁴ Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Buharije.

⁴⁰⁵ Ibn Hadžer el-Askalani u djelu *Fethul-Bari* tvrdi da je sened ovog hadisa slab.

١٤. بَاب مَا ذُكِرَ مِنَ الشُّرْبِ بِنَفْسَيْنِ *

١٩٦١. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حَشْرَمٍ حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ عَنْ رِشْدِينَ بْنِ كُرَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا شَرِبَ تَنَفَّسَ مَرَّتَيْنِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ رِشْدِينَ بْنِ كُرَيْبٍ. قَالَ: وَسَأَلْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ رِشْدِينَ بْنِ كُرَيْبٍ قُلْتُ: هُوَ أَقْوَى أَمْ مُحَمَّدُ بْنُ كُرَيْبٍ؟ قَالَ: مَا أَقْرَبَهُمَا، وَرِشْدِينَ بْنُ كُرَيْبٍ أَرْجَحُهُمَا عِنْدِي. وَسَأَلْتُ مُحَمَّدَ بْنَ إِسْمَاعِيلَ عَنْ هَذَا، فَقَالَ: مُحَمَّدُ بْنُ كُرَيْبٍ أَرْجَحُ مِنْ رِشْدِينَ بْنِ كُرَيْبٍ. وَالْقَوْلُ عِنْدِي مَا قَالَ أَبُو مُحَمَّدٍ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ: رِشْدِينَ بْنُ كُرَيْبٍ أَرْجَحُ وَأَكْبَرُ. وَقَدْ أَدْرَكَ ابْنُ عَبَّاسٍ وَرَأَاهُ وَهُمَا أَحْوَانٍ وَعِنْدَهُمَا مَنَاكِيرُ *

14. O dva predaha prilikom pijenja iz posude

1961. ISPRIČAO NAM JE Ali b. Hašrem; kaže: Ispričao nam je Isa b. Junus, prenijevši od Rišdina b. Kurejba, on od svoga oca, a on od Ibn Abbasa: »Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bi nekad, kad bi pio, iz posude, dva puta predahnuo.«

Ovaj hadis je hasenun-garibun. ⁴⁰⁶Poznat nam je samo preko Rišdina b. Kurejba. (Ebu Isa) kaže: Pitao sam Abdullaha b. Abdur-Rahmana ⁴⁰⁷ o Rišdinu b. Kurejbu. Pitao sam: Da li je on čvršći ili je Muhammed b. Kurejb? ⁴⁰⁸ On reče: Rišdin b. Kurejb, po mom mišljenju, ima prednost. A pitao sam Muhammeda b. Ismaila o ovome pa je kazao: Muhammed b. Kurejb, po mom mišljenju, ima prednost u odnosu na Rišdina b. Kurejba. Ispravno je, po meni, ono što je kazao Ebu Muhammed Abdullah b. Abdur-Rahman. Rišdin b. Kurejb ima prednost i stariji je. On je zatekao i vidio Ibn Abbasa. Njih dvojica su braća i obojica su prilikom prenošenja hadisa proturiječili pouzdanijim prenosiocima.

١٥. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ التَّفَخِّ فِي الشُّرَابِ *

١٩٦٢. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حَشْرَمٍ حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَيُّوبَ وَهُوَ ابْنُ حَبِيبٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا الْمُثَنَّى الْجُهَنِيَّ يَذْكُرُ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَهَيَّأَ عَنِ التَّفَخِّ فِي الشُّرْبِ. فَقَالَ رَجُلٌ: الْقَدَاءُ أَرَاهَا فِي الْإِنَاءِ؟ فَقَالَ: أَهْرِفُهَا. فَقَالَ: فَإِنِّي لَا أَرَوِي مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ قَالَ: فَأَبِنِ الْقَدَحَ إِذْنًا عَنْ فَيْكِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

⁴⁰⁶ Bilježi ga i Ibn Madže u *Sunenu*. Po mišljenju Ibn Hadžera, sened ovog hadisa je slab.

⁴⁰⁷ Abdullah b. Abdur-Rahman ed-Darimi je autor poznatog *Sunena*.

⁴⁰⁸ Rišdin b. Kurejb i Muhammed b. Kurejb su braća. Obojica su slabi prenosioци hadisa, s tim što je, po mišljenju Ed-Darimija, Muhammed slabiji, dok je, po mišljenju Buharije, Rišdin slabiji.

١٩٦٣. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ الْجَزَرِيُّ عَنْ عِكْرَمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى أَنْ يُتَنَفَّسَ فِي الْإِنَاءِ أَوْ يُنْفَخَ فِيهِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

15. O pokuđenosti puhanja u piće

1962. ISPRIČAO NAM JA Alija b. Hašrem; kaže: Ispričao nam je Isa b. Junus, prenijevši od Malika b. Enesa, on od Ejjuba⁴⁰⁹, a on je Ibn Habib, da je čuo Ebu Musenna el-Džuhenija⁴¹⁰ kako spominje od Ebu Seida el-Hudrija: da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio puhanje u piće.⁴¹¹ Neki čovjek će na to: A ako ugledam trun u posudi? On reče: Prospi ga. On reče: Ako bi pio na jedan dušak, da ne predahnem, neću utoliti žeđ? Onda, kad hoćeš predahnuti, odmakni posudu od usta, reče Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁴¹²

1963. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Ispričao nam je Sufjan, prenijevši od Abdul-Kerima el-Džezzerija, on od Ikrima, a on od Ibn Abbasa: »Zabranio je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, (dok se pije) da se diše u posudu, ili da se puše u nju.« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁴¹³

١٦. بَابُ مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ التَّنَفُّسِ فِي الْإِنَاءِ *

١٩٦٤. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ بْنُ عَبْدِ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِذَا شَرِبَ أَحَدُكُمْ فَلَا يُتَنَفَّسُ فِي الْإِنَاءِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

16. O pokuđenosti disanja u posudu

1964. ISPRIČAO NAM JE Ishak b. Mensur; kaže: Ispričao nam je Abdus-Sammed b. Abdul-Varis; kaže: Nama je ispričao Hišam, prenijevši od Jahjaa b. Ebu Kesira, on od Abdullaha b. Ebu Katadea, a on od svoga oca da je

⁴⁰⁹ Ejjub b. Habib ez-Zuhri el-Medeni je pouzdan ravija. Pripadao je šestoj generaciji.

⁴¹⁰ Ebu Musenna el-Džuheni el-Medeni je makbul ravija. Pripadao je trećoj generaciji.

⁴¹¹ Abdur-Rahman el-Mubarekfori smatra da se ova zabrana odnosi na puhanje i u jelo i u piće. Obično se u jelo ili piće puše zbog dva razloga: ako je vruće da se ohladi, ili ako upadne trun da se puhanjem izbací. Što se tiče vrućeg jela ili pića, treba sačekati da se ohladi i nije dozvoljeno, da bismo ga ohladili, u njega puhati, a ako je riječ o trunu, onda taj dio hrane ili pića treba prosuti i ne treba u posudu zbog toga puhati.

⁴¹² Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ed-Darimi u *Sunenu*, te Muhammed b. Hasan u *Muvetta'u*.

⁴¹³ Bilježe ga i Ebu Davud i Ibn Madže u *sunenima*.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Kada neko od vas pije neka ne diše u posudu.**« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁴¹⁴

١٧. بَاب مَا جَاءَ فِي اخْتِنَاتِ الْأَسْقِيَةِ *

١٩٦٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَوَايَةً: أَنَّهُ نَهَى عَنْ اخْتِنَاتِ الْأَسْقِيَةِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ جَابِرٍ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

17. O izvracanju otvora mješine

1965. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Ispričao nam je Sufjan, prenijevši od Zuhrija, on od Ubejdullaha b. Abdullaha, on od Ebu Seida, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: »**da je zabranio** (prilikom pijenja) **izvracanje otvora mješine.**«⁴¹⁵ Na ovu temu preneseni su hadisi i od Džabira, Ibn Abbasa i Ebu Hurejrea. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁴¹⁶

١٨. بَاب مَا جَاءَ فِي الرُّخَصَةِ فِي ذَلِكَ *

١٩٦٦. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ عَنْ عَيْسَى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَامَ إِلَى قُرْبَةٍ مُعَلَّقَةٍ فَخَنَنَهَا ثُمَّ شَرِبَ مِنْ فِيهَا. وَفِي الْبَابِ عَنْ أُمِّ سَلِيمٍ. هَذَا حَدِيثٌ لَيْسَ إِسْنَادُهُ بِصَحِيحٍ. وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ يُضَعَّفُ مِنْ قَبْلِ حِفْظِهِ وَلَا أَذْرِي سَمِعَ مِنْ عَيْسَى أُمَّ لَا *

١٩٦٧. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ يَزِيدَ بْنِ يَزِيدَ بْنِ جَابِرٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَمْرَةَ عَنْ جَدِّهِ كَبِشَةَ قَالَتْ: دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَشَرِبَ مِنْ فِي قُرْبَةٍ مُعَلَّقَةٍ قَائِمًا فَقُمْتُ إِلَى فِيهَا فَقَطَعْتُهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ. وَيَزِيدُ بْنُ يَزِيدَ هُوَ أَخُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ ابْنِ يَزِيدَ بْنِ جَابِرٍ. وَهُوَ أَقْدَمُ مِنْهُ مَوْتًا *

18. O dopuštenju u tom pogledu

1966. ISPRIČAO NAM JE Jahja b. Musa; kaže: Ispričao nam je Abdur-Rezzak; kaže: Nama je ispričao Abdullah b. Omer⁴¹⁷, prenijevši od Isaa b. Abdullaha b. Unejsa, a on od svoga oca koji je kazao: »**Vidio sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako ustade do mješine, koja je bila obješena, izvrati joj otvor, a onda se napi iz nje.**«

⁴¹⁴ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

⁴¹⁵ Najvjerovatnije je to zabranio iz higijenskih razloga.

⁴¹⁶ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Nesajja.

⁴¹⁷ Abdullah b. Omer b. Hafs b. Asim b. Omer b. Hattab Ebu Abdur-Rahman el-Umeri el-Medeni je slab ravija. Pripadao je sedmoj generaciji. Umro je 71. godine po Hidžri.

Na ovu temu prenesen je hadis i od Ummu Sulejm. Sened ovog hadisa nije vjerodostojan.⁴¹⁸ Abdullaha b. Omera su, zbog njegovog lošeg pamćenja, smatrali slabim ravijom hadisa, a meni nije poznato da li je on slušao hadise od Isaa ili nije.

1967. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Ispričao nam je Sufjan, prenijevši od Jezida b. Jezida b. Džabira⁴¹⁹, on od Abdur-Rahmana b. Ebu Amrea, a on od njegove nene Kebše⁴²⁰, koja je kazala: »Ušao je kod mene Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pa se stojeći napio na otvor mješine koji je bio obješen. Ja sam potom ustala i odsjekla (dio)⁴²¹ njegovog otvora.«⁴²²

Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.⁴²³ Jezid b. Jezid je brat Abdur-Rahmana b. Jezida b. Džabira. On je umro prije njega.

١٩. بَابُ مَا جَاءَ فِي أَنَّ الْأَيْمَنَ أَحَقُّ بِالشَّرَابِ *

١٩٦٨. حَدَّثَنَا الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا مَعْنٌ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ وَ حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَى بِلَبَنٍ قَدْ شِيبَ بِمَاءٍ وَعَنْ يَمِينِهِ أَغْرَابِيٌّ وَعَنْ يَسَارِهِ أَبُو بَكْرٍ فَشَرِبَ ثُمَّ أَعْطَى الْأَغْرَابِيَّ وَقَالَ: الْأَيْمَنُ فَالْأَيْمَنُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ وَسَهْلِ بْنِ سَعْدٍ وَابْنِ عُمرٍ وَعَبْدِ اللَّهِ ابْنِ بُسَيْرٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

19. O tome da prednost da piju prvi imaju oni koji su na desnoj strani

1968. ISPRIČAO NAM JE El-Ensari; kaže: Ispričao nam je Ma'n; kaže: Nama je ispričao Malik, prenijevši od Ibn Šihaba. A ispričao nam je Kutejbe, prenijevši od Malika, on od Ibn Šihaba, a on od Enesa b. Malika: »Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, doneseno je mlijeko pomiješano sa

⁴¹⁸ Bilježi ga i Ebu Davud u *Sunenu*.

⁴¹⁹ Jezid b. Jezid b. Džabir el-Ezdi ed-Dimeški je pouzdan ravija i fakihi. Pripadao je šestoj generaciji.

⁴²⁰ Kebša, neki vele Kubejša, bint Sabit b. Munzir el-Ensarija je sestra Hassana b. Sabita.

⁴²¹ Kebša je odsjekla dio otvora mješine na koji je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, stavio svoja mubarek usta. Odsjekla ga je da bi ga sačuvala za uspomenu, ali i radi bereketa.

⁴²² Iz ovog hadisa se vidi da je dozvoljeno piti vodu iz mješine sa njezina otvora, dok se iz hadisa u prethodnom poglavlju vidi da je to Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio. Po mišljenju El-Mubarekforija dozvola se odnosi na pijenje iz mješine u nuždi. On je ovdje bio obješen i vjerovatno ga Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije mogao skinuti, dok se zabrana u hadisu iz prethodnog poglavlja odnosi na situacije izvan nužde.

⁴²³ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ibn Madže u *Sunenu*.

vodom. Sa njegove desne strane sjedio je neki beduin, a sa lijeve Ebu Bekr. On se napi, a potom dade beduinu rekavši: Desno, pa desno.»

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ibn Abbasa, Sehla b. Sa'da, Ibn Omera i Abdullaha b. Busra. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁴²⁴

٢٠. بَاب مَا جَاءَ أَنَّ سَاقِيَ الْقَوْمِ آخِرُهُمْ شَرْبًا *

١٩٦٩. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ ثَابِتِ الْبُنَانِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ رِبَاحٍ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: سَاقِيَ الْقَوْمِ آخِرُهُمْ شَرْبًا. وَفِي الْبَابِ عَنْ ابْنِ أَبِي أَوْفَى. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

20. O tome da će se onaj ko poji ljude posljednji napiti

1969. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Ispričao nam je Hammad b. Zejd, prenijevši od Sabita el-Bunanija, on od Abdullaha b. Rebaha, on od Ebu Katadea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »**Onaj ko poji ljude posljednji će se napiti.**« Na ovu temu prenesen je hadis i od Ibn Ebu Evfaa. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁴²⁵

٢١. بَاب مَا جَاءَ أَيُّ الشَّرَابِ كَانَ أَحَبَّ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

١٩٧٠. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ مَعْمَرٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: كَانَ أَحَبُّ الشَّرَابِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْخُلُوُ الْبَارِدُ. هَكَذَا رَوَاهُ غَيْرُ وَاحِدٍ عَنِ ابْنِ عُيَيْنَةَ مِثْلَ هَذَا عَنْ مَعْمَرٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ. وَالصَّحِيحُ مَا رَوَى الزُّهْرِيُّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُرْسَلًا *

١٩٧١. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ وَيُونُسُ عَنِ الزُّهْرِيِّ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُئِلَ: أَيُّ الشَّرَابِ أَطْيَبُ؟ قَالَ: الْخُلُوُ الْبَارِدُ. وَهَكَذَا رَوَى عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُرْسَلًا. وَهَذَا أَصَحُّ مِنْ حَدِيثِ ابْنِ عُيَيْنَةَ.

21. Koji je napitak bio najdraži Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem

1970. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Ispričao nam je Sufjan b. Ujejne, prenijevši od Ma'mera, on od Zuhrija, on od Urvea, a on od Aiše, koja je kazala: »**Najdraži napitak Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, bio je slatki hladni napitak.**«

⁴²⁴ Zabilježen je u *El-Kutubus-Sitte*.

⁴²⁵ Bilježe ga i Muslim u *Sahihu*, u nešto dužoj formi te Ibn Madže u *Sunenu*, u nešto kraćoj.

Mnogi su slično ovome prenijeli od Ibn Ujejne, on od Ma'mera, on od Zuhrija, on od Urvea, a on od Aiše. Međutim, vjerodostojno je ono što je Zuhri prenio od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kao mursel hadis.

1971. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed; kaže: Ispričao nam je Abdullah b. Mubarek; kaže: Nama je ispričao Ma'mer, prenijevši od Junusa, a on od Zuhrija: »Neko je upitao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, o tome koji je napitak najugodniji pa je rekao: Slatki hladni napitak.«⁴²⁶

Ovako je Abdur-Rezzak prenio od Ma'mera, on od Zuhrija, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kao mursel hadis. Ovo je vjerodostojnije od Ibn Ujejneova hadisa.

⁴²⁶ Ebu Nuajm bilježi od Ibn Abbasa da je rekao: Najdraži napitak Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, bilo je mlijeko. Ebu Nuajm i Ibn Sunni bilježe od Aiše da je kazala: Najdraži napitak Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, bio je med sa vodom." U ovom hadisu Aiša veli: Najdraži napitak Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, bio je slatki hladni napitak. To, dakle, može biti mlijeko zaslađeno medom, hurmama ili grožđem ili, pak, voda zaslađena spomenutim artiklima.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَبْوَابُ الْبِرِّ وَالصَّلَةِ

عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

١. بَابُ مَا جَاءَ فِي بَرِّ الْوَالِدَيْنِ *

١٩٧٢. حَدَّثَنَا بَنْدَارٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا بَهْزُ بْنُ حَكِيمٍ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ جَدِّي قَالَ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَنْ أَبَرُّ؟ قَالَ: أُمُّكَ. قَالَ: قُلْتُ ثُمَّ مَنْ؟ قَالَ: أُمُّكَ. قَالَ: قُلْتُ ثُمَّ مَنْ؟ قَالَ: ثُمَّ أَبَاكَ ثُمَّ الْأَقْرَبَ فَأَلْقَرَبَ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو وَعَائِشَةَ وَأَبِي الدَّرْدَاءِ. وَبَهْزُ بْنُ حَكِيمٍ هُوَ أَبُو مُعَاوِيَةَ بْنُ حَبِذَةَ الْقُسَيْرِيُّ. وَهَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَقَدْ تَكَلَّمَتْ شُعْبَةُ فِي بَهْزِ بْنِ حَكِيمٍ وَهُوَ ثِقَةٌ عِنْدَ أَهْلِ الْحَدِيثِ. وَرَوَى عَنْهُ مَعْمَرٌ وَسُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ وَحَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ وَغَيْرٌ وَاحِدٌ مِنَ الثَّامَةِ *

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog
POGLAVLJA O DOBROČINSTVU I
ODRŽAVANJU RODBINSKIH VEZA
od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

1. O dobročinstvu prema roditeljima

1972. ISPRIČAO NAM JE BUNДАР; kaže: Ispričao nam je Jahja b. Seid; kaže: Nama je ispričao Behz b. Hakim; kaže: Meni je ispričao moj otac, prenijevši od moga djeda koji je kazao: Rekao sam: »Allahov Poslaniče, koga sam najviše dužan poštovati? Majku, odgovori on. Koga poslije toga? upitah. Majku, odgovori on. Koga poslije toga upitah. Majku, odgovori on. A koga poslije toga? ponovo upitah. Oca, potom bližeg i bližeg, odgovori on.«

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ebu Hurejrea, Abdullaha b. Amra, Aiše, Ebu Derdaa i Behza b. Hakima, a on je Ebu Muavija b. Hajde el-Kušejri. Ovaj hadis je hasenun.⁴²⁷ Šu'be je kritikovao Behza b. Hakima iako je on, po mišljenju hadiskih učenjaka, pouzdan ravija. Od njega su hadise prenijeli Ma'mer, Sufjan es-Sevri, Hammad b. Seleme i mnogi drugi imami.

٢. بَابُ مِنْهُ *

١٩٧٣. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ الْمَسْعُودِيِّ عَنْ الْوَلِيدِ بْنِ الْعِزَّارِ عَنْ أَبِي عَمْرٍو الشَّيْبَانِيِّ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الْأَعْمَالِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: الصَّلَاةُ لِمِيقَاتِهَا. قُلْتُ: ثُمَّ مَاذَا يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: بَرُّ الْوَالِدَيْنِ. قَالَ قُلْتُ: ثُمَّ مَاذَا يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ سَكَتَ عَنِّي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَوْ اسْتَزِدُّهُ لَزَادَنِي. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَاهُ الشَّيْبَانِيُّ وَشُعْبَةُ وَغَيْرٌ وَاحِدٌ عَنِ الْوَلِيدِ بْنِ الْعِزَّارِ. وَقَدْ رَوَى هَذَا الْحَدِيثَ مِنْ غَيْرِ وَجْهِ عَنْ أَبِي عَمْرٍو الشَّيْبَانِيِّ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ. وَأَبُو عَمْرٍو الشَّيْبَانِيُّ اسْمُهُ سَعْدُ بْنُ إِبَّاسٍ *

⁴²⁷ Bilježi ga i Ebu Davud u *Sunenu*.

2. Poglavlje o istoj temi

1973. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed; kaže: Ispričao nam je Abdullah b. Mubarek, prenijevši od Mesudija, on od Velida b. Ajzara⁴²⁸, on od Ebu Amra eš-Šejbanija, a on od Ibn Mesuda, koji je kazao: Upitao sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: »Allahov Poslaniče, koje je djelo najvrednije? Namaz u njegovo vrijeme, reče on. Koje onda, Allahov Poslaniče? upitah. Dobročinstvo prema roditeljima, odgovori on. A koje onda, Allahov Poslaniče? ponovo upitah. Borba na Allahovom putu, odgovori. Potom ušuti Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a da sam tražio i više, on bi mi dodao.«

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁴²⁹ Prenijeli su ga Eš-Šejbani, Šube i mnogi drugi od Velida b. Ajzara. Ovaj hadis je sa više seneda prenesen i od Ebu Amra eš-Šejbanija, a on od Ibn Mesuda. Ebu Amru eš-Šejbaniju je ime Sa'd b. Ijas.

۳. بَابُ الْفَضْلِ فِي رِضَا الْوَالِدَيْنِ *

۱۹۷۴. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيِّ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ: إِنَّ رَجُلًا أَتَاهُ فَقَالَ إِنَّ لِي امْرَأَةً وَإِنَّ أُمِّي تَأْمُرُنِي بِطَلَاقِهَا. قَالَ أَبُو الدَّرْدَاءِ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: الْوَالِدُ أَوْسَطُ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ، فَإِنْ شَتَّ فَأَضَعِ ذَلِكَ الْبَابَ أَوْ احْفَظْهُ. وَرُبَّمَا قَالَ سُفْيَانُ: إِنَّ أُمِّي، وَرُبَّمَا قَالَ: أَبِي. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ. وَأَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيُّ اسْمُهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ حَبِيبٍ *

۱۹۷۵. حَدَّثَنَا أَبُو حَفْصٍ عُمَرُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ يَعْلَى بْنِ عَطَاءٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: رِضَى الرَّبِّ فِي رِضَى الْوَالِدِ وَسَخَطُ الرَّبِّ فِي سَخَطِ الْوَالِدِ.

۱۹۷۶. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ يَعْلَى بْنِ عَطَاءٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو نَحْوَهُ وَلَمْ يَرْفَعْهُ. وَهَذَا أَصَحُّ. وَهَكَذَا رَوَى أَصْحَابُ شُعْبَةَ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ يَعْلَى بْنِ عَطَاءٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو مَوْفُوفًا، وَلَا نَعْلَمُ أَحَدًا رَفَعَهُ غَيْرَ خَالِدِ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ شُعْبَةَ. وَخَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ ثِقَةٌ مَأْمُونٌ. سَمِعْتُ مُحَمَّدَ بْنَ الْمُثَنَّى يَقُولُ: مَا رَأَيْتُ بِإِبْصَرَةٍ مِثْلَ خَالِدِ بْنِ الْحَارِثِ وَلَا بِالْكُوفَةِ مِثْلَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ إِدْرِيسَ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ *

3. O vrijednostima postizanja roditeljskog zadovoljstva

1974. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Ispričao nam je Sufjan, prenijevši od Ataa b. Saiba, on od Ebu Abdur-Rahmana es-Sulemija, a on od Ebu Derdaa, koji je kazao: »Došao mi je neki čovjek i rekao: Oženjen sam; moja majka od mene zahtijeva da suprugu pustim. Ebu Derda reče: Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada reče: »**Roditelj ti je**

⁴²⁸ Velid b. Ajzar b. Haris el-Abdi el-Kufi je pouzdan ravija. Pripadao je petoj generaciji.

⁴²⁹ Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Ibn Madžea.

srednja kapija Dženneta⁴³⁰, pa ako želiš, ti je izgubi ili je, ako želiš, čuvaj!« Sufjan bi katkada govorio moja majka, a katkada moj otac.

Ovaj hadis je sahihun.⁴³¹ Ebu Abdur-Rahmanu es-Sulemiju je ime Abdullah b. Habib.

1975. ISPRIČAO NAM JE Ebu Hafs Amr b. Ali; kaže: Ispričao nam je Halid b. Haris, prenijevši od Šu'bea, on od Ja'laa b. Ataa, on od svoga oca, on od Abdullaha b. Amra, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »**Allahovo zadovoljstvo je u zadovoljstvu roditelja, a Allahova srdžba je u srdžbi roditelja.**«

1976. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Muhammed b. Dža'fer; kaže: Nama je ispričao Šu'be, prenijevši od Ja'laa b. Ataa, on od svoga oca, a on od Abdullaha b. Amra **slično** (prethodnom hadisu) s tim što mu sened nije vezivao za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. I ovo je pouzdanije. Ovako su prenijeli Šu'beovi učenici od Šu'bea, on od Ja'laa b. Ataa, on od svoga oca, a on od Abdullaha b. Amra kao mevkuf hadis. Koliko mi je poznato, nije ga niko od Šu'bea prenio kao merfu' hadis osim Halid b. Haris.⁴³² Halid b. Haris je pouzdan i povjerljiv ravija. Čuo sam Muhammeda b. Musenna kada kaže: U Basri nisam vidio sličnog Halidu b. Harisu, a u Kufi Abdullahu b. Idrisu. Na ovu temu prenesen je hadis i od Ibn Mesuda.

٤. بَاب مَا جَاءَ فِي عُقُوقِ الْوَالِدَيْنِ *

١٩٧٧. حَدَّثَنَا حُمَيْدُ بْنُ مَسْعَدَةَ حَدَّثَنَا بَشَرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ حَدَّثَنَا الْحَرِيرِيُّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَلَا أُحَدِّثُكُمْ بِأَكْبَرِ الْكِبَائِرِ؟ قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ: الْإِشْرَاكُ بِاللَّهِ وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ. قَالَ: وَجَلَسَ وَكَانَ مَتَكِّئًا قَالَ: وَشَهَادَةُ الزُّورِ أَوْ قَوْلُ الزُّورِ، فَمَا زَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُهَا حَتَّى قُلْنَا لَيْتَهُ سَكَتَ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَأَبُو بَكْرَةَ أَسْمُهُ نُثْنِعُ *

١٩٧٨. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ الْهَادِ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مِنَ الْكِبَائِرِ أَنْ يَشْتُمَ الرَّجُلُ وَالِدَيْهِ. قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَهَلْ يَشْتُمُ الرَّجُلُ وَالِدَيْهِ؟ قَالَ: نَعَمْ، يَسُبُّ أَبَا الرَّجُلِ فَيَسُبُّ أَبَاهُ وَيَشْتُمُ أُمَّهُ وَيَشْتُمُ أُمَّهُ. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ *

4. O neposlušnosti prema roditeljima

1977. ISPRIČAO NAM JE Humejd b. Mes'ade; kaže: Ispričao nam je Bišr b. Mufeddal; kaže: Nama je ispričao El-Džeriri, prenijevši od Abdur-Rahmana b.

⁴³⁰ Abdur-Rahman el-Mubarekfori je prenio da su neki učenjaci kazali: Džennet ima više kapija; najbolja od njih, za ulazak, je srednja kapija; na tu kapiju u Džennet će moći ući samo oni koji su ispunjavali svoje obaveze prema roditeljima.

⁴³¹ Bilježe ga i Ibn Madže u *Sunenu*, Ibn Hibban u *Sahihu* i Hakim u *Mustedreku*.

⁴³² Ovaj merfu' hadis su zabilježili i Ibn Hibban u *Sahihu* i Hakim u *Mustedreku*. Hakim tvrdi da je on vjerodostojan po kriterijima Buharije i Muslima.

Ebu Bekrea, a on od svoga oca koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »Hoćete li da vam kažem koji su najveći grijesi? Hoćemo, Allahov Poslaniče, odgovoriše prisutni, a on reče: Činjenje širka Allahu, neposlušnost roditeljima⁴³³. Potom je, veli on, sjeo, a bio je naslonjen, i nastavio: I lažno svjedočenje i lažna optužba. Allahov poslanik je ovo toliko puta ponovio da smo rekli da više hoće ušutjeti.«

Na ovu temu prenesen je hadis i od Ebu Seida. Ovaj hadis je hasenun-sahihun. Ebu Bekre se zvao Nufej' b. Haris.

1978. Ispričao nam je Kutejbe; kaže: Ispričao nam je Lejs b. Sa'd, prenijevši od Ibn Hada, on od Sa'da b. Ibrahima, on od Humejda b. Abdur-Rahmana, a on od Abdullaha b. Amra, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »U velike grijehe spada i to da neko psuje svoje roditelje. Allahov Poslaniče, zar neko može psovati svoje roditelje?, upitaše prisutni. On reče: Može! Neko opsuje oca drugom, a on opsuje njegova oca ili neko opsuje drugom majku, pa on opsuje njegovu majku.« Ovaj hadis je sahihun.⁴³⁴

٥. بَاب مَا جَاءَ فِي إِكْرَامِ صَدِيقِ الْوَالِدِ *

١٩٧٩. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ حَدَّثَنَا حَيْوَةُ بْنُ شَرِيحٍ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ أَبِي الْوَلِيدِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: إِنَّ أَبْرَّ الْبِرِّ أَنْ يَصِلَ الرَّجُلُ أَهْلَ وَدَّ أَبِيهِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي أُسَيْدٍ. هَذَا حَدِيثٌ إِسْنَادٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ عَنْ ابْنِ عُمَرَ مِنْ غَيْرِ وَجْهِ *

5. O poštovanju prijatelja roditelja

1979. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed; kaže: Ispričao nam je Abdullah b. Mubarek; kaže: Nama je ispričao Hajve b. Šurejh; kaže: Nama je ispričao Velid b. Ebu Velid, prenijevši od Abdullaha b. Dinara, a on od Ibn Omera, koji je kazao: Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kada reče: »Najveće dobročinstvo je da čovjek održava prijateljstvo sa prijateljima svoga roditelja.«

Na ovu temu prenesen je hadis i od Ebu Usejda. Sened ovoga hadisa je sahihun.⁴³⁵ Ovaj hadis je od Ibn Omera prenesen sa više seneda.

⁴³³ Po mišljenju El-Mubareforija svaka riječ i postupak djeteta koji uznemire roditelja spadaju u neposlušnost prema njima.

⁴³⁴ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima* i Ebu Davud u *Sunenu*.

⁴³⁵ Bilježe ga i Muslim u *Sahihu* i Ebu Davud u *Sunenu*.

٦. بَاب مَا جَاءَ فِي بَرِّ الْخَالَةِ *

١٩٨٠. حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ وَكَيْعٍ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ إِسْرَائِيلَ وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ وَهُوَ ابْنُ مَدُوءٍ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ إِسْرَائِيلَ وَاللَّفْظُ لِحَدِيثِ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ الْهَمْدَانِيِّ عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: الْخَالَةُ بِمَنْزِلَةِ الْأُمِّ. وَفِي الْحَدِيثِ قِصَّةٌ طَوِيلَةٌ. وَهَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ *

١٩٨١. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُوْقَةَ عَنْ أَبِي بَكْرٍ بْنِ حَفْصٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ: أَنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أَصَبْتُ ذُنْبًا عَظِيمًا فَهَلْ لِي تَوْبَةٌ؟ قَالَ هَلْ لَكَ مِنْ أُمِّ؟ قَالَ: لَا. قَالَ هَلْ لَكَ مِنْ خَالَةٍ؟ قَالَ: نَعَمْ، قَالَ فَبَرِّهَا. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَلِيٍّ.

١٩٨٢. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُوْقَةَ عَنْ أَبِي بَكْرٍ بْنِ حَفْصٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ، وَلَمْ يَذْكُرْ فِيهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ. وَهَذَا أَصَحُّ مِنْ حَدِيثِ أَبِي مُعَاوِيَةَ. وَأَبُو بَكْرٍ بْنُ حَفْصٍ هُوَ ابْنُ عُمَرَ بْنِ سَعْدٍ بْنِ أَبِي وَقَاصٍ *

6. O dobročinstvu prema tetki po majci

1980. ISPRIČAO NAM JE Sufjan b. Veki'; kaže: Ispričao mi je moj otac, prenijevši od Israila. A ispričao nam je Muhammed b. Ahmed, a on je Ibn Medduvejh, koji kaže: Nama je ispričao Ubejdullah b. Musa, prenijevši od Israila tekst hadisa Ubejdullaha koji je prenio od Ebu Ishaka el-Hemdanija, on od Beraa b. Aziba, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: »**Tetka po majci je na stepenu majke.**«⁴³⁶ Hadis sadrži duže kazivanje. Ovaj hadis je sahihun.

1981. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Ispričao nam je Ebu Muavija, prenijevši od Muhammeda b. Sukaa, on od Ebu Bekra b. Hafsa, a on od Ibn Omera: »**Dođe neki čovjek Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i reče: Allahov Poslaniče, ja sam počinio veliki grijeh. Da li za mene ima pokajanja? Imaš li majku?, upita ga Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem. Nemam, odgovori on. A imaš li tetku po majci?, ponovo će Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem. Imam, odgovori ovaj. Onda čini dobročinstvo prema njoj, reče Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.**«⁴³⁷ Na ovu temu prenesen je hadis i od Alija.

1982. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Ispričao nam je Sufjan b. Ujejne, prenijevši od Muhammeda b. Suka, on od Ebu Bekra b. Hafsa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično (prethodnom hadisu)**, s tim što u njemu nije spomenuo *od Ibn Omera*, i ovo je vjerodostojnije od Ebu Muavijina hadisa. Ebu Bekr b. Hafs je Ibn Omer b. Sa'd b. Ebu Vekkas.

⁴³⁶ Tetka po majci, tj. majčina sestra je na rangu majke. Dužnost je poštovati je kao majku.

⁴³⁷ Dakle, čini dobročinstvo tetki po majci, a potom se pokaj, zaslužićeš oprost tog velikog grijeha koji si počinio. Samo pokajanje bez dobročinstva za takvu vrstu grijeha nije dovoljno.

٧. بَاب مَا جَاءَ فِي دَعْوَةِ الْوَالِدَيْنِ *

١٩٨٣. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ هِشَامِ الدَّسْتَوَائِيِّ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ثَلَاثُ دَعَوَاتٍ مُسْتَجَابَاتٌ لَا شَكَّ فِيهِنَّ: دَعْوَةُ الْمَظْلُومِ وَدَعْوَةُ الْمُسَافِرِ وَدَعْوَةُ الْوَالِدِ عَلَى وَلَدِهِ. وَقَدْ رَوَى الْحَجَّاجُ الصَّوَّافُ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ نَحْوَ حَدِيثِ هِشَامٍ. وَأَبُو جَعْفَرٍ الَّذِي رَوَى عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ يُقَالُ لَهُ أَبُو جَعْفَرٍ الْمُؤَدَّنُ وَلَا نَعْرِفُ اسْمَهُ. وَقَدْ رَوَى عَنْهُ يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ غَيْرَ حَدِيثٍ *

7. O roditeljskoj dovi

1983. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hudžr; kaže: Ispričao nam je Ismail b. Ibrahim, prenijevši od Hišama ed-Destivaija, on od Jahjaa b. Ebu Kesira, on od Ebu Dža'fera, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Tri dove će, bez sumnje, biti primljene: dova onoga kome je učinjeno nasilje i nepravda, dova putnika (musafira) i dova koju uputi roditelj protiv svoga djeteta.**«⁴³⁸

Hadždžadž es-Savvaf je ovaj hadis prenio od Jahjaa b. Ebu Kesira slično Hišamovu hadisu. Za Ebu Dža'fera koji prenosi od Ebu Hurejrea, kažu da je Ebu Dža'fer Muezzin; a nije poznato njegovo puno ime. Od njega je Jahja b. Ebu Kesir prenio i druge hadise osim ovog.

٨. بَاب مَا جَاءَ فِي حَقِّ الْوَالِدَيْنِ *

١٩٨٤. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا يَجْزِي وَلَدًا إِلَّا أَنْ يَجِدَهُ مَمْلُوكًا فَيَشْتَرِيَهُ فَيُعْتِقَهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ. وَقَدْ رَوَى سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ وَغَيْرُ وَاحِدٍ عَنْ سُهَيْلٍ هَذَا الْحَدِيثَ *

8. O dužnosti prema roditeljima

1984. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed b. Musa; kaže: Ispričao nam je Džerir, prenijevši od Suhejla b. Ebu Saliha, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Dijete se nikako ne može odužiti svome roditelju, osim ako bi (taj roditelj) zapao u ropstvo pa ga ono svojim imetkom otkupilo i oslobodilo.**«

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁴³⁹ Poznat nam je samo preko Suhejla b. Ebu Saliha. Sufjan es-Sevri i drugi su ovaj hadis prenijeli od Suhejla.

⁴³⁸ Zabilježili su ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Buharija u djelu *Edebul-Mufred* i Ebu Davud u *Sunenu*.

⁴³⁹ Bilježe ga i Muslim u *Sahihu* i Ebu Davud i Ibn Madže u *sunenima*.

٩. بَاب مَا جَاءَ فِي قَطِيعَةِ الرَّحِمِ *

١٩٨٥. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ وَسَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمَخْزُومِيُّ قَالَا: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ قَالَ: اشْتَكَى أَبُو الرَّدَادِ فَعَادَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ فَقَالَ: خَيْرُهُمْ وَأَوْصَلُهُمْ مَا عَلِمْتُ أَبُو مُحَمَّدٍ. فَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: أَنَا اللَّهُ وَأَنَا الرَّحْمَنُ. خَلَقْتُ الرَّحِمَ وَشَقَقْتُ لَهَا مِنْ اسْمِي. فَمَنْ وَصَلَهَا وَصَلَتْهُ وَمَنْ قَطَعَهَا بَنَتْهُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ وَابْنِ أَبِي أَوْفَى وَعَامِرِ بْنِ رَبِيعَةَ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَجُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ. حَدِيثُ سُفْيَانَ عَنِ الزُّهْرِيِّ حَدِيثٌ صَحِيحٌ. وَرَوَى مَعْمَرٌ هَذَا الْحَدِيثَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنِ رَدَادِ اللَّيْثِيِّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ وَمَعْمَرٍ كَذَا يَقُولُ. قَالَ مُحَمَّدٌ: وَحَدِيثُ مَعْمَرٍ نَخْطُ *

9. O prekidanju rodbinskih veza

1985. ISPRIČALI SU NAM Ibn Ebu Omer i Seid b. Abdur-Rahman el-Mahzumi i kazali: Ispričao nam je Sufjan b. Ujejne, prenijevši od Zuhrija, a on od Ebu Selemea, koji je kazao: »Ebu Derda se razbolio pa je Abdur-Rahman b. Avf došao da ga obiđe. Ebu Derda reče: Koliko znam, Ebu Muhammed je najbolji i najviše je obilazio rodbinu od svih. Na to Abdur-Rahman b. Avf reče: Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada kaže da je Uzvišeni Allah rekao: Ja sam Allah i Ja sam Milostivi! Rodbinsku vezu sam stvorio i nazvao je po Mome imenu. Ko je bude održavao, i Ja ću održavati vezu s njim, a ko je prekine, i ja ću prekinuti vezu s njim.«

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ebu Seida, Ibn Ebu Evfaa, Amira b. Rebi'a, Ebu Hurejrea i Džubejra b. Mutima. Sufjanov hadis od Zuhrija je sahihun.⁴⁴⁰ Ma'mer je ovaj hadis prenio od Zuhrija, on od Ebu Selemea, on od Reddada el-Lejsija, a on od Abdu-Rahmana b. Avfa. Muhammed (Buharija) kaže: Ma'merov hadis je greška.

١٠. بَاب مَا جَاءَ فِي صِلَةِ الرَّحِمِ *

١٩٨٦. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا بِشِيرٌ أَبُو إِسْمَاعِيلَ وَفَطْرُ بْنُ خَلِيفَةَ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَيْسَ الْوَأَصِلُ بِالْمُكَافِي، وَلَكِنَّ الْوَأَصِلَ الَّذِي إِذَا انْقَطَعَتْ رَحِمُهُ وَصَلَهَا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَفِي الْبَابِ عَنْ سَلْمَانَ وَعَائِشَةَ.

١٩٨٧. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ وَتَصَرُّ بْنُ عَلِيٍّ وَسَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمَخْزُومِيُّ قَالُوا: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ قَاطِعٌ. قَالَ ابْنُ أَبِي عُمَرَ قَالَ سُفْيَانُ يَغْنِي قَاطِعٌ رَحِمٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

⁴⁴⁰ Bilježi ga i Ebu Davud u *Sunenu*.

10. O održavanju rodbinske veze

1986. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Ispričao nam je Sufjan; kaže: Nama su ispričali Bešir Ebu Ismail i Fitr b. Halife, prenijevši od Mudžahida, on od Abdullaha b. Amra, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **»Nije istinski održavalac rodbinskih veza onaj koji ih samo održava, nego je istinski održavalac rodbinskih veza onaj koji ih ponovo uspostavlja ako ih neko prekine.«**⁴⁴¹ Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁴⁴² Na ovu temu preneseni su hadisi i od Selmana i Aiše.

1987. ISPRIČALI SU NAM Ibn Ebu Omer, Nasr b. Ali i Seid b. Abdur-Rahman el-Mahzumi i kazali: Ispričao nam je Sufjan, prenijevši od Zuhrija, on od Muhammeda b. Džubejra b. Mut'ima, a on od svoga oca, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Neće ući u Džennet onaj koji kida veze.«** Ibn Ebu Omer veli da je Sufjan kazao: **tj. onaj koji kida rodbinske veze.** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁴⁴³

١١. بَاب مَا جَاءَ فِي حُبِّ الْوَالِدِ وَلَدَهُ *

١٩٨٨. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مَيْسَرَةَ قَالَ: سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي سُوَيْدٍ يَقُولُ: سَمِعْتُ عُمَرَ بْنَ عَبْدِ الْعَزِيزِ يَقُولُ: زَعَمَتِ الْمَرْأَةُ الصَّالِحَةُ خَوْلَةً بِنْتُ حَكِيمٍ قَالَتْ: خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ وَهُوَ مُحْتَضِرٌ أَحَدَ ابْنَيْ ابْنَتِهِ وَهُوَ يَقُولُ: إِنَّكُمْ لَتَبْخُلُونَ وَتَجِبْتُونَ وَتُجْهَلُونَ وَإِنَّكُمْ لَمِنْ رِجْحَانِ اللَّهِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ وَالْأَشْعَثِ بْنِ قَيْسٍ. حَدِيثُ ابْنِ عُيَيْنَةَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مَيْسَرَةَ لَا تَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِهِ. وَلَا تَعْرِفُ لِعُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ سَمَاعًا مِنْ خَوْلَةٍ *

11. O ljubavi roditelja prema djetetu

1988. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Ispričao nam je Sufjan, prenijevši od Ibrahima b. Mejserea, koji je kazao: Čuo sam Ibn Ebu Suvejda kada veli: Čuo sam Omera b. Abdul-Aziza kada kaže: Dobra žena Havla b. Hakim je ustvrdila i kazala: Jednog dana je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izašao noseći u naručju jednog od sinova svoje kćerke i rekao: **»Vi ćete (vaše roditelje) činiti škrtima, kukavicama i nezalicama, a vi ste (na ovome svijetu) Allahovi bosiljci.«**⁴⁴⁴

⁴⁴¹ Buharija bilježi od Alije da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: Održavaj rodbinske veza s onim ko ih s tobom prekida i lijepo postupaj s onim koji se prema tebi ružno ophodi.”

⁴⁴² Bilježe ga i Buharija u *Sahihu* i Ebu Davud u *Sunenu*.

⁴⁴³ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima* i Ebu Davud u *Sunenu*.

⁴⁴⁴ Dakle, djeca su ukrasi i mirisi ovog svijeta. Zbog bojazni da nešto ne manjka njihovoj djeci, ljudi postaju škrti, kao što zbog djece postaju kukavice jer nerado idu u rat bojeći se da

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ibn Omera i Eš'asa b. Kajsa. Ibn Ujejnin hadis od Ibrahima b. Mejserea mi je poznat samo preko njega. Nije mi poznato da je Omer b. Abdul-Aziz slušao hadise od Havle.

١٢. بَاب مَا جَاءَ فِي رَحْمَةِ الْوَلَدِ *

١٩٨٩. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ وَسَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَا: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: أَبْصَرَ الْأَقْرَعُ بْنُ حَابِسٍ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَقْبَلُ الْحَسَنَ، قَالَ ابْنُ أَبِي عُمَرَ الْحُسَيْنُ أَوْ الْحَسَنُ، فَقَالَ: إِنَّ لِي مِنَ الْوَلَدِ عَشْرَةَ مَا قَبِلْتُ أَحَدًا مِنْهُمْ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّهُ مَنْ لَا يَرْحَمْ لَا يُرْحَمْ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَنَسٍ وَعَائِشَةَ. وَأَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ اسْمُهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ. وَهَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

12. O samilosti prema djetetu

1989. ISPRIČALI SU NAM Ibn Ebu Omer i Seid b. Abdur-Rahman i kazali: Ispričao nam je Sufjan, prenijevši od Zuhrija, on od Ebu Selemea, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao: »Akre' b. Habis je vidio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako poljubi Hasana Ibn Ebu Omer veli i Hasana i Husejna, i reče: Ja imam desetoro djece; nikad nisam ni jedno poljubio! Čuvši to, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Ko nema milosti (prema drugima), ni (Allah) neće imati milosti prema njemu.«

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Enesa i Aiše. Ebu Seleme b. Abdur-Rahman se zvao Abdullah b. Abdur-Rahman. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁴⁴⁵

١٣. بَاب مَا جَاءَ فِي التَّفَقَّةِ عَلَى الْبَنَاتِ وَالْأَخَوَاتِ *

١٩٩٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَيُّوبَ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ سَعِيدِ الْأَعْمَشِيِّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ كَانَتْ لَهُ ثَلَاثُ أَخَوَاتٍ أَوْ ابْنَتَانِ أَوْ اخْتَانٍ فَأَحْسَنَ صُحْبَتَهُنَّ وَاتَّقَى اللَّهَ فِيهِنَّ فَلَهُ الْجَنَّةُ.

١٩٩١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَا يَكُونُ لِأَحَدِكُمْ ثَلَاثُ بَنَاتٍ أَوْ ثَلَاثُ أَخَوَاتٍ فَيُحْسِنُ إِلَيْهِنَّ إِلَّا دَخَلَ الْجَنَّةَ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَائِشَةَ وَعُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ وَأَنَسٍ وَجَابِرٍ وَابْنِ عَبَّاسٍ. وَأَبُو سَعِيدٍ الْخُدْرِيُّ اسْمُهُ سَعْدُ بْنُ مَالِكٍ بْنِ سِنَانٍ. وَسَعْدُ بْنُ أَبِي وَقَاصٍ هُوَ سَعْدُ بْنُ مَالِكٍ بْنِ وَهَيْبٍ. وَقَدْ زَادُوا فِي هَذَا الْإِسْنَادِ رَجُلًا *

ne ostanu siročad. Taberanija u *Mu'džeml-Vesitu* bilježi od Ejjuba da je kazao: "Ušao sam kod Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a Hasan i Husejn se ispred njega igraju. Voliš li ih, o, Allahov Poslaniče, upitah: On reče: Kako ih ne bih volio kad su njih dvojica moja dva bosiljka na ovome svijetu, koje ja mirišem."

⁴⁴⁵ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

١٩٩٢. حَدَّثَنَا الْعَلَاءُ بْنُ مُسْلَمَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَجِيدِ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ ابْتُلِيَ بِشَيْءٍ مِنَ الْبَنَاتِ فَصَبَرَ عَلَيْهِنَّ كُنَّ لَهُ حِجَابًا مِنَ النَّارِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ *
 ١٩٩٣. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ بْنُ حَزْمٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: دَخَلَتْ امْرَأَةٌ مَعَهَا ابْنَتَانِ لَهَا فَسَأَلَتْ فَلَمْ تَجِدْ عِنْدِي شَيْئًا غَيْرَ ثَمَرَةٍ فَأَعْطَيْتُهَا إِيَّاهَا فَحَسَمَتْهَا بَيْنَ ابْنَتَيْهَا وَلَمْ تَأْكُلْ مِنْهَا ثُمَّ قَامَتْ فَخَرَجَتْ فَدَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ ابْتُلِيَ بِشَيْءٍ مِنْ هَذِهِ الْبَنَاتِ كُنَّ لَهُ سِتْرًا مِنَ النَّارِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ
 ١٩٩٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ وَزِيرٍ الْوَأَسْطِيُّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ الرَّاسِبِيُّ عَنْ أَبِي بَكْرٍ بْنِ عُبَيْدٍ سَمِعَ ابْنَ أَنَسٍ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ عَالَ جَارِيَتَيْنِ دَخَلَتْ أُمَّهُ الْجَنَّةَ كَهَاتَيْنِ وَأَشَارَ بِصُغُرَيْهِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَقَدْ رَوَى مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ غَيْرَ حَدِيثٍ بِهِذَا الْإِسْنَادِ وَقَالَ عَنْ أَبِي بَكْرٍ بْنِ عُبَيْدٍ اللَّهِ بْنِ أَنَسٍ. وَالصَّحِيحُ هُوَ عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ بْنِ أَنَسٍ *

13. O izdržavanju kćerki i sestara

1990. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed; kaže: Ispričao nam je Abdullah b. Mubarek; kaže: Nama je ispričao Ibn Ujejne, prenijevši od Suhejla b. Ebu Saliha, on od Ejjuba b. Bešira, on od Seida el-A'saa⁴⁴⁶, a on od Ebu Seida el-Hudrija, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »Ko bude imao tri sestre ili dvije kćerke ili, pak, dvije sestre, pa prema njima, zbog bojazni od Allaha, bude lijepo postupao i izvršavao svoje obaveze preme njima, zaslužio je Džennet.«⁴⁴⁷

1991. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Ispričao nam je Abdul-Aziz b. Muhammed, prenijevši od Suhejla b. Ebu Saliha, on od Seida b. Abdur-Rahmana, a on od Ebu Seida el-Hudrija da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »Koji god od vas bude imao tri kćerke ili tri sestre pa prema njima bude lijepo postupao, ući će u Džennet.«

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Aiše, Ukbea b. Amira, Enesa, Džabira, Ibn Abbasa, Ebu Seida el-Hudrija, kome je ime Sa'd b. Malik b. Sinan, i Sa'da b. Ebu Vekkasa, a on je Sa'd b. Malik b. Vuhejb. Oni su u senedu ovog hadisa dodali jednog čovjeka.

⁴⁴⁶ Seid b. Abdur-Rahman b. Mukmil el-A'sa ez-Zuhri el-Medeni je makbul ravija. Ibn Hibban ga je smatrao pouzdanim. Pripadao je šestoj generaciji.

⁴⁴⁷ U predislamsko doba u Arapa je bila velika sramota kada im se nađe kćerka. Kada bi nekome od njih saopćili vijest da mu je supruga rodila kćerku, on bi od muke i stida pocrnio. Da bi "sačuvali svoju čast i dostojanstvo", oni su svoju žensku djecu živu zakopavali u zemlju. Takvu praksu islam dokida i zabranjuje. I ne samo to, nego islam hrabri i podstiče svoje sljedbenike da budu pažljivi prema svojim kćerkama ili sestrama te da prema njima lijepo i savjesno postupaju i obećava im obilatu nagradu za to. I ovi hadisi su izgovoreni s tim ciljem i svrhom.

1992. ISPRIČAO NAM JE Ala b. Mesleme; kaže: 'Ispričao nam je Abdul-Medžid b. Abdul-Aziz, prenijevši od Ma'mera, on od Zuhrija, on od Urvea, a on od Aiše, koja je kazala da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Ko bude stavljen u iskušenje kćerkama pa bude strpljiv prema njima (i prema njima bude lijepo postupao) one će mu biti štit od vatre.«** Ovaj hadis je hasenun.

1993. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed; kaže: Ispričao nam je Abdullah b. Mubarek; kaže: Nama je ispričao Ma'mer, prenijevši od Ibn Šihaba koji je kazao: Ispričao nam je Abdullah b. Ebu Bekr b. Hazm, prenijevši od Urvea, a on od Aiše, koja je kazala: **»Uđe kod mene neka žena sa dvije kćerke i zatraži da joj nešto dam. Nisam imala ništa drugo osim jedne hurme koju joj dadoh. Ona je popolovi svojim kćerkama, a sebi ne uze ništa. Pošto ustade i ode, uđe Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i ja ga obavijestih o tome, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Ko bude stavljen u iskušenje kćerkama, one će mu biti štit od vatre.«** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁴⁴⁸

1994. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Vezir el-Vasiti; kaže: Ispričao nam je Muhammed b. Ubejd; kaže: Nama je ispričao Muhammed b. Abdul-Aziz er-Rasibi, prenijevši od Ebu Bekra b. Ubejdullaha b. Enesa b. Malika koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Ko othrani i odgoji dvije djevojke,⁴⁴⁹ ja i on ćemo skupa ući u Džennet poput ova dva, pokazavši na svoja dva prsta.«⁴⁵⁰**

Ovaj hadis je hasenun-garibun.⁴⁵¹ Muhammed b. Ubejd je od Muhammeda b. Abdul-Aziza prenio više hadisa sa ovim senedom. On kaže: od Ebu Bekra b. Ubejdullaha b. Enesa, a ispravno je da je on Ubejdullah b. Ebu Bekr b. Enes.

١٤. بَابُ مَا جَاءَ فِي رَحْمَةِ الْيَتِيمِ *

١٩٩٥. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ يَعْقُوبَ الطَّالْقَانِيُّ حَدَّثَنَا الْمُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ: سَمِعْتُ أَبِي يُحَدِّثُ عَنْ حَشَّاشٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ قَبَضَ يَتِيمًا مِنْ بَيْنِ الْمُسْلِمِينَ إِلَى طَعَامِهِ وَشَرَابِهِ أَدْخَلَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ إِلَّا أَنْ يَعْمَلَ ذَنْبًا لَا يُغْفَرُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ مَرْثَةَ الْفَهْرِيِّ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَأَبِي أُمَامَةَ وَسَهْلِ بْنِ سَعْدٍ. وَحَشَّاشٌ هُوَ حُسَيْنُ بْنُ قَبِيْسٍ وَهُوَ أَبُو عَلِيٍّ الرَّحْبِيُّ. وَسُلَيْمَانُ التَّمِيمِيُّ يَقُولُ: حَشَّاشٌ وَهُوَ ضَعِيفٌ عِنْدَ أَهْلِ الْحَدِيثِ *

⁴⁴⁸ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Buharija i Muslim u *sahihima*, te Nesaija u *Sunemu*.

⁴⁴⁹ Ovdje se misli na dvije kćerke ili dvije sestre.

⁴⁵⁰ Pokazujući na svoj kažiprst i srednji prst.

⁴⁵¹ Bilježe ga i Muslim i Ibn Hibban u *sahihima*.

١٩٩٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عِمْرَانَ أَبُو الْقَاسِمِ الْمَكِّيُّ الْقُرَشِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَنَا وَكَافِلُ الْيَتِيمِ فِي الْجَنَّةِ كَهَاتَيْنِ، وَأَشَارَ بِأَصْبَعَيْهِ يَعْني السَّبَابَةَ وَالْوَسْطَى. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

14. O samilosti prema siročetu⁴⁵²

1995. ISPRIČAO NAM JE Seid b. Jakub et-Talikani; kaže: Ispričao nam je Mu'temir b. Sulejman i kazao: Čuo sam svoga oca kada priča od Haneša⁴⁵³, on je prenio od Ikrima, a on od Ibn Abbasa da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »Ko uzme muslimansko siroče da bi o njemu brinuo, Allah će ga, zasigurno, ukoliko ne počini grijeh⁴⁵⁴ koji se ne prашta, uvesti u Džennet.«

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Murrea el-Fihrija, Ebu Hurejrea, Ebu Uamea i Sehla b. Sa'da. Haneš je Husejnn b. Kajs, a on je ustvari, Ebu Ali er-Rahbi. Sulejman et-Tejmi kaže: Haneš je, po mišljenju hadiskih učenjaka, slab ravija.

1996. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Imran Ebu Kasim el-Mekki el-Kureši; kaže: Ispričao nam je Abdul-Aziz b. Ebu Hazim, prenijevši od svoga oca, a on od Sehla b. Sa'da, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »Ja i staratelj siročeta skupa ćemo biti u Džennetu poput ova dva prsta; pokazao je na kažiprst i srednji prst.« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁴⁵⁵

١٥. بَابُ مَا جَاءَ فِي رَحْمَةِ الصِّبْيَانِ *

١٩٩٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَرْزُوقٍ الْبَصْرِيُّ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ وَاقِدٍ عَنْ زُرَيْبٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ: جَاءَ شَيْخٌ يُرِيدُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَبْطَأَ الْقَوْمُ عَنْهُ أَنْ يُوسَّعُوا لَهُ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يَرْحَمْ صَغِيرَنَا وَ لَمْ يُوقِّرْ كَبِيرَنَا. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَأَبِي أُمَامَةَ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. وَزُرَيْبٌ لَهُ أَحَادِيثُ مَنَاجِيرَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ وَغَيْرِهِ *

١٩٩٨. حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ مُحَمَّدُ بْنُ أَبَانَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فَضِيلٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ عَمْرٍو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يَرْحَمْ صَغِيرَنَا وَ لَمْ يَعْرِفْ شَرَفَ كَبِيرِنَا.

١٩٩٩. حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ مُحَمَّدُ بْنُ أَبَانَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ عَنْ شَرِيكَ عَنْ لَيْثٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يَرْحَمْ صَغِيرَنَا وَيُوقِّرْ كَبِيرَنَا وَيَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ. هَذَا

⁴⁵² Siročetom se smatra svako dijete koje izgubi oca prije punoljetstva.

⁴⁵³ Husejn b. Kajs er-Rehabi Ebu Ali el-Vasiti, poznat kao Haneš, je ravija koga su učenjaci odbacili. Pripadao je šestoj generaciji.

⁴⁵⁴ Kao što su nevjerništvo ili širk.

⁴⁵⁵ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Buharija u *Sahihu* i Ebu Davud u *Sunenu*.

حَدِيثٌ غَرِيبٌ وَحَدِيثٌ مُحَمَّدٌ بْنُ إِسْحَاقَ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو مِنْ غَيْرِ هَذَا الْوَجْهِ أَيْضًا. قَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ: مَعْنَى قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَيْسَ مِنَّا، لَيْسَ مِنْ سُنَّتِنَا، يَقُولُ لَيْسَ مِنْ أَدَبِنَا. وَقَالَ عَلِيُّ بْنُ الْمَدِينِيِّ قَالَ يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ: كَانَ سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ يُنْكِرُ هَذَا التَّفْسِيرَ: لَيْسَ مِنَّا لَيْسَ مِثْلَنَا.

15. O samilosti prema djeci

1997. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Merzuk el-Basri; kaže: Ispričao nam je Ubejd b. Vakid, prenijevši od Zerbijja⁴⁵⁶, koji je kazao: Čuo sam Enesa b. Malika kada veli: **»Došao je neki starac koji je htio kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Pošto ljudi oklijevaše da mu naprave mjesto, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Ne pripada nama onaj koji nema samilosti prema našim mlađim i poštovanja prema našim starijim.«**

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Abdullaha b. Amra, Ebu Hurejrea, Ibn Abbasa i Ebu Uamea. Ovaj hadis je garibun. Zerbijj je, prilikom prenošenja hadisa, proturječio Enesu b. Maliku i drugim (pouzdanim prenosiocima).

1998. ISPRIČAO NAM JE Ebu Bekr Muhammed b. Eban; kaže: Ispričao nam je Muhammed b. Fudajl, prenijevši od Muhammeda b. Ishaka, on od Amra b. Šuajba, on od svoga oca, a on od svoga djeda, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Nije naš onaj koji nema samilosti prema našim mlađima i ne prizna ugled naših starijih.«**

1999. ISPRIČAO NAM JE Ebu Bekr Muhammed b. Eban; kaže: Ispričao nam je Jezid b. Harun, prenijevši od Šerika, on od Lejsa, on od Ikrimea, a on od Ibn Abbasa, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Nije naš onaj koji nema samilosti prema našim mlađim, ne poštuje naše starije i ne naređuje dobro a zabranjuje zlo.«**

Ovaj hadis je garibun⁴⁵⁷, a hadis Muhammeda b. Ishaka od Amra b. Šuajba je hasenun-sahihun. Prenesen je od Abdullaha b. Amra sa drugim senedom. Neki učenjaci vele: Vjerovjenikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: **»Nije naš«**, znače: Nije naš put, ili; Nije naš bonton. Alija b. El-Medini veli: Jahja b. Seid je kazao: Sufjan es-Sevri je prezirao ovakvo tumačenje: Nije naš, nije poput nas.

⁴⁵⁶ Zerbijj je sin Abdullaha el-Ezdija. On je slab ravija. Pripadao je petoj generaciji.

⁴⁵⁷ Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*.

١٦. بَاب مَا جَاءَ فِي رَحْمَةِ النَّاسِ *

٢٠٠٠. حَدَّثَنَا بِنْدَارٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ حَدَّثَنَا قَيْسُ بْنُ أَبِي حَازِمٍ حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ لَا يَرْحَمُ النَّاسَ لَا يَرْحَمُهُ اللَّهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ وَأَبِي سَعِيدٍ وَابْنِ عُمَرَ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو *

٢٠٠١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ: كَتَبَ بِهِ إِلَيَّ مَنصُورٌ وَقَرَأْتُهُ عَلَيْهِ، سَمِعَ أَبَا عُمَانَ مَوْلَى الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: لَا تَنْزِعِ الرَّحْمَةَ إِلَّا مِنْ شَقِيٍّ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَأَبُو عُمَانَ الَّذِي رَوَى عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ لَا نَعْرِفُ اسْمَهُ. يُقَالُ هُوَ وَالِدُ مُوسَى بْنِ أَبِي عُمَانَ الَّذِي رَوَى عَنْهُ أَبُو الزُّنَادِ. وَقَدْ رَوَى أَبُو الزُّنَادِ عَنْ مُوسَى بْنِ أَبِي عُمَانَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَيْرَ حَدِيثٍ.

٢٠٠٢. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ أَبِي قَابُوسَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الرَّاحِمُونَ يَرْحَمُهُمُ الرَّحْمَنُ. ارْحَمُوا مَنْ فِي الْأَرْضِ يَرْحَمَكُمُ مَنْ فِي السَّمَاءِ. الرَّحِمُ شَجَنَةٌ مِنَ الرَّحْمَنِ فَمَنْ وَصَلَهَا وَصَلَهُ اللَّهُ وَمَنْ قَطَعَهَا قَطَعَهُ اللَّهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

16. O samilosti prema ljudima

2000. ISPRIČAO NAM JE BUNDAR; kaže: Ispričao nam je Jahja b. Seid, prenijevši od Ismaila b. Ebu Halida, koji kaže: Ispričao nam je Kajs b. Ebu Hazim; kaže: Ispričao mi je Džerir b. Abdullah, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Neće Allah imati milosti prema onome koji nema milosti prema ljudima.**«⁴⁵⁸

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁴⁵⁹ Na ovu temu preneseni su hadisi i od Abdur-Rahmana b. Avfa, Ebu Seida, Ibn Omera, Ebu Hurejrea i Abdullaha b. Amra.

2001. ISPRIČAO NAM JE MAHMUD b. Gajlan; kaže: Ispričao nam je Ebu Davud; kaže: Nama je ispričao Šu'be i kazao: Mensur mi je napisao (hadis) koji sam poslije njemu pročitao, da je Ebu Osman, štićenik Mugireja b. Šu'bea, čuo od Ebu Hurejrea kada je kazao: Čuo sam Ebu Kasima, sallallahu alejhi ve sellem, kada veli: »**Samo će (iz srca) nesretnika biti odstranjena milost.**«

⁴⁵⁸ U predaji koju bilježi Taberanija u *Mu'džemul-Kebiru* stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ko ne bude imao milosti prema onima koji su na Zemlji, neće ni prema njemu imati milosti oni koji su na nebesima."

⁴⁵⁹ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

Ovaj hadis je hasenun.⁴⁶⁰ Ebu Osmanu koji prenosi od Ebu Hurejrea ne znamo ime. Vele da je on otac Musaa b. Ebu Osmana od koga je prenio Ebu Zinad. Ebu Zinad je prenio od Musaa b. Ebu Osmana, on od svoga oca, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, više hadisa.

2002. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Ispričao nam je Sufjan, prenijevši od Amra b. Dinara, on od Ebu Kabusa, a on od Abdullaha b. Amra, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Milostivi će ukazati Svoju milost prema onima koji budu imali milosti prema drugima. Budite milostivi prema onima koji su na Zemlji, pa će i prema vama biti milostiv Onaj koji je na nebesima. Rodbina je dobila naziv po imenu Milostivi. Ko bude održavao vezu s njom, Allah će održavati vezu s njim, a ko prekine vezu s njom, Allah će prekinuti vezu s njim.«** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁴⁶¹

١٧. بَاب مَا جَاءَ فِي النَّصِيحَةِ *

٢٠٠٣. حَدَّثَنَا بَنْدَارٌ حَدَّثَنَا صَفْوَانُ بْنُ عَيْسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَجْلَانَ عَنْ الْقُقَعَاءِ بْنِ حَكِيمٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الَّذِينَ النَّصِيحَةُ، ثَلَاثَ مَرَارٍ، قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ، لِمَنْ؟ قَالَ: لِلَّهِ وَلِكِتَابِهِ وَلِلْأَئِمَّةِ الْمُسْلِمِينَ وَعَامَّتِهِمْ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَفِي الْبَابِ عَنْ ابْنِ عُمرٍ وَتَمِيمِ الدَّارِيِّ وَجَرِيرِ بْنِ أَبِي يَزِيدٍ عَنْ أَبِيهِ وَثَوْبَانَ *

٢٠٠٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ عَنْ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: بَايَعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى إِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ وَالتَّصَحُّحِ لِكُلِّ مُسْلِمٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

17. O savjetu

2003. ISPRIČAO NAM JE Bundar; kaže: Ispričao nam je Safvan b. Isa, prenijevši od Muhammeda b. Adžlana, on od Ka'ka'a b. Hakima, on od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Vjera je savjet. To je ponovio tri puta. Prisutni upitaše: A kome, o, Allahov Poslaniče? On odgovori: Allahu, Njegovoj knjizi, vođama muslimana i muslimanima općenito.«**

Ovaj hadis je hasenun.⁴⁶² Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ibn Omera, Temima ed-Darija, Džerira, Hakima b. Ebu Jezida, njegovog oca i Sevšana.

⁴⁶⁰ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Buharija u *Edebul-Mufredu*, Ebu Davud u *Sunenu*, Ibn Hibban u *Sahihu* i Hakim u *Mustedreku*.

⁴⁶¹ Bilježe ga i Ebu Davud u *Sunenu*, Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Hakim u *Mustedreku*.

⁴⁶² Bilježi ga i Muslim u *Sahihu* od Temima ed-Darija.

2004. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Jahja b. Seid, prenijevši od Ismaila b. Ebu Halida, on od Kajsa b. Ebu Hazima, a on od Džerira b. Abdullaha koji je kazao: »**Dao sam prisegu Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: da ću redovno klanjati namaz, da ću davati zekat i da ću upućivati savjete svakom muslimanu.**« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁴⁶³

١٨. بَاب مَا جَاءَ فِي شَفَقَةِ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ *

٢٠٠٥. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ أَسْبَاطٍ بْنُ مُحَمَّدٍ الْقُرَشِيُّ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ هِشَامِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يَخُونُهُ وَلَا يَكْذِبُهُ وَلَا يَخْذُلُهُ. كُلُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ حَرَامٌ عَرَضُهُ وَمَالُهُ وَدَمُهُ. اتَّقُوا هَا هُنَا. بِحَسَبِ امْرَأٍ مِنَ الشَّرِّ أَنْ يَحْتَقِرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ.

٢٠٠٦. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ غَيْرَ وَاحِدٍ قَالُوا: حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ جَدِّهِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبَيْتَانِ يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَلِيٍّ وَأَبِي أَيُّوبَ.

٢٠٠٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنْ أَحَدَكُمْ مَرَأةَ أَخِيهِ، فَإِنْ رَأَى بِهِ أَذَى فَلْيَمِطْهُ عَنْهُ. وَيَحْيَى بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ ضَعَفَهُ شُعْبَةُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَنَسٍ *

18. O saosjećanju muslimana prema muslimanu

2005. ISPRIČAO NAM JE Ubejd b. Esbat b. Muhammed el-Kureši; kaže: Ispričao nam je moj otac, prenijevši od Hišama b. Sa'da, on od Zejda b. Eslema, on od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Musliman je, brat muslimanu, ne smije ga varati, niti lagati, niti ostavljati na cjedilu! Svakom muslimanu je, u odnosu na drugog muslimana, zabranjena njegova čast, njegov imetak i njegov život. Bogobojaznost je .ovdje.**⁴⁶⁴ Dovoljno je zla čovjeku ako omalovaži svoga brata muslimana!« Ovaj hadis je hasenun-garibun.⁴⁶⁵

⁴⁶³ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

⁴⁶⁴ U Muslimovoj predaji stoji da je pokazao na prsa.

⁴⁶⁵ Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

2006. ISPRIČALI SU NAM Hasan b. Ali el-Hallal i drugi i kazali: Ispričao nam je Ebu Usama, prenijevši od Burejda b. Abdullaha b. Ebu Burdea, on od svoga djeda Ebu Burdea, a on od Ebu Musaa el-Eš'arija, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Vjernik prema vjerniku treba biti poput zgrade čiji dijelovi jedni druge podupiru.«** Ovaj hadis je sahihun.⁴⁶⁶ Na ovu temu preneseni su hadisi i od Alije i Ebu Ejjuba.

2007. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed; kaže: Ispričao nam je Abdullah b. Mubarek; kaže: Nama je ispričao Jahja b. Ubejdullah, prenijevši od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Svaki od vas je ogledalo svome bratu.⁴⁶⁷ Zato, ako kod njega primijeti nešto što ga muči, neka to od njega otkloni.«** Šu'be je Jahjaa b. Ubejdullaha smatrao slabim ravijom hadisa. Na ovu temu prenesen je hadis i od Enesa.

١٩. بَاب مَا جَاءَ فِي السِّرِّ عَلَى الْمُسْلِمِينَ *

٢٠٠٨. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ أَصْبَاطٍ الْقُرَشِيُّ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثْتُ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ نَفَسَ عَنْ مُسْلِمٍ كُرْبَةً مِنْ كُرْبِ الدُّنْيَا نَفَسَ اللَّهُ عَنْهُ كُرْبَةً مِنْ كُرْبِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ. وَمَنْ يَسَّرَ عَلَى مُعْسِرٍ فِي الدُّنْيَا يَسَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ. وَمَنْ سَتَرَ عَلَى مُسْلِمٍ فِي الدُّنْيَا سَتَرَ اللَّهُ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ. وَاللَّهُ فِي عَوْنِ الْعَبْدِ مَا كَانَ الْعَبْدُ فِي عَوْنِ أَخِيهِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ وَعُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَقَدْ رَوَى أَبُو عَوَانَةَ وَغَيْرُ وَاحِدٍ هَذَا الْحَدِيثَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ، وَلَمْ يَذْكُرُوا فِيهِ حَدَّثْتُ عَنْ أَبِي صَالِحٍ *

19. O prikrivanju mahana muslimana

2008. ISPRIČAO NAM JE Ubejd b. Esbat el-Kureši; kaže: Ispričao nam je moj odtac; kaže: Nama je ispričao A'meš i kazao: Ispričano mi je od Ebu Saliha⁴⁶⁸, on je prenio od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **»Ko od muslimana otkloni neku ovosvjetsku nevolju, Allah će od njega otkloniti neku od nevolja na Sudnjem danu. Ko**

⁴⁶⁶ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

⁴⁶⁷ Dakle, bolje primijeti njegove mahane i nedostatke nego što to on može uočiti sam, pa ukoliko primijeti takvo nešto kod njega, neka mu ukaže na to i neka mu pomogne da to otkloni od sebe.

⁴⁶⁸ Ovo ukazuje na to da je između A'meša i Ebu Saliha bio posrednik koji mu je prenio od Ebu Saliha ovaj hadis. Međutim, Ebu Avene i drugi su ovaj hadis prenijeli od A'meša, a on od Ebu Saliha izravno, bez ikakvog posrednika. To potvrđuje da je A'meš ovaj hadis čuo i izravno od Ebu Saliha.

olakša dužniku, Allah će njemu olakšati i na ovome i na onome svijetu. Ko sakrije mahanu nekog muslimana na ovome svijetu, Allah će sakriti njegove mahane i na ovom i na onome svijetu. Allah će pomagati robu sve dotle dok on pomaže svome bratu.«

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ibn Omera i Ukbea b. Amira. Ovaj hadis je hasenun.⁴⁶⁹ Ebu Avane i drugi su ovaj hadis prenijeli od A'meša, on od Ebu Saliha, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i to slično prethodnom hadisu, s tim što u njemu nisu kazali: *Ispričano mi je od Ebu Saliha.*

٢٠. بَاب مَا جَاءَ فِي الذَّبِّ عَنِ الْمُسْلِمِ *

٢٠٠٩. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ أَبِي بَكْرٍ النَّهْشَلِيِّ عَنْ مَرْزُوقٍ أَبِي بَكْرٍ التَّيْمِيِّ عَنْ أُمِّ الدَّرْدَاءِ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ رَدَّ عَنْ عِرْضِ أَخِيهِ رَدَّ اللَّهُ عَنْ وَجْهِهِ النَّارَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ يَزِيدَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ *

20. O odbrani časti muslimana

2009. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed; kaže: Ispričao nam je Abdullah, prenijevši od Ebu Bekra et-Tehšelija⁴⁷⁰, on od Merzuka Ebu Bekra et-Tejmija, on od Ummi Derda, ona od Ebu Derdaa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »Ko odbije napad na čast njegova brata⁴⁷¹, Allah će od njega odbiti vatru Džehennema na Sudnjem danu.« Na ovu temu prenesen je hadis i od Esme bint Jezid. Ovaj hadis je hasenun.⁴⁷²

٢١. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ الْهَجْرَةِ *

٢٠١٠. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ وَحَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَحَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَزِيدَ اللَّيْثِيِّ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثٍ. يَلْتَقِيَانِ فَيَصُدُّ هَذَا وَيَصُدُّ هَذَا وَخَيْرُهُمَا الَّذِي يَبْدَأُ بِالسَّلَامِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَهَيْثَمِ بْنِ عَامِرٍ وَأَبِي هِنْدٍ الدَّارِيِّ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

⁴⁶⁹ Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Buharije.

⁴⁷⁰ Ebu Bekr et-Tehšeli el-Kufi je iskren ravija. Pripadao je sedmoj generaciji.

⁴⁷¹ Ko spriječi ogovaranje brata muslimana, Allah će od njega na Sudnjem danu odbiti vatru Džehennema.

⁴⁷² Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*.

21. O zabrani napuštanja muslimana

2010. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Ispričao nam je Sufjan; kaže: Nama je ispričao Zuhri; kaže: Nama je ispričao Seid b. Abdur-Rahman. A ispričao nam je Sufjan, prenijevši od Zuhrija, on od Ataa b. Jezida el-Lejsija, a on od Ebu Ejjuba el-Ensarija da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »Nije dozvoljeno muslimanu da sa svojim bratom (muslimanom) ne govori više od tri dana. Susretnu se pa ovaj okrene leđa onome a onaj ovome. Bolji od njih dvojice je onaj koji prvi nazove selam.«

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Abdullaha b. Mesuda, Enesa, Ebu Hurejrea, Hišama b. Amira i Ebu Hinda ed-Darija. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁴⁷³

٢٢. بَاب مَا جَاءَ فِي مُوَاَسَاةِ الْأَخِ *

٢٠١١. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: لَمَّا قَدِمَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ الْمَدِينَةَ أَخَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ سَعْدِ بْنِ الرَّبِيعِ. فَقَالَ لَهُ: هَلُمَّ أَقَاسِمُكَ مَالِي نِصْفَيْنِ وَلِيْ أَمْرَانِ فَأُطْلُقُ إِحْدَاهُمَا إِذَا انْقَضَتْ عِدَّتُهَا فَتَزَوَّجَهَا. فَقَالَ: بَارَكَ اللَّهُ لَكَ فِي أَهْلِكَ وَمَالِكَ، ذُلُونِي عَلَى السُّوقِ. فَذَلُّوهُ عَلَى السُّوقِ فَمَا رَجَعَ يَوْمَئِذٍ إِلَّا وَمَعَهُ شَيْءٌ مِنْ أَقِطٍ وَسَمْنٍ قَدْ اسْتَفْضَلَهُ. فَرَأَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ ذَلِكَ وَعَلَيْهِ وَضَرٌ صُفْرَةٌ، فَقَالَ: مَهَيْمٌ. فَقَالَ: تَزَوَّجْتُ امْرَأَةً مِنَ الْأَنْصَارِ. قَالَ: فَمَا أَصْدَقْتَهُ؟ قَالَ: نَوَآةٌ. قَالَ حُمَيْدٌ أَوْ قَالَ وَزَنَ نَوَآةٌ مِنْ ذَهَبٍ. فَقَالَ: أَوَّلِمَ وَلَوْ بِشَاةٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَالَ أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ: وَزَنَ نَوَآةٌ مِنْ ذَهَبٍ وَزَنَ ثَلَاثَةَ دِرَاهِمٍ وَثُلُثٌ. وَقَالَ إِسْحَقُ: وَزَنَ نَوَآةٌ مِنْ ذَهَبٍ وَزَنَ خَمْسَةَ دِرَاهِمٍ. أَخْبَرَنِي بِذَلِكَ إِسْحَقُ بْنُ مَنْصُورٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ وَإِسْحَقَ *

22. O dobročinstvu prema bratu

2011. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Ispričao nam je Ismail b. Ibrahim; kaže: Nama je ispričao Humejd, prenijevši od Enesa, koji je kazao: »Pošto je Abdur-Rahman b. Avf stigao u Medinu, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pobratio je njega i Sa'da b. Rebi'a. Nakon toga, reče mu Sa'd b. Rebi': Dodi ovamo da s tobom podijelim svoj imetak na dva jednaka dijela. Imam dvije žene, jednu ću pustiti, pa kad joj prođe propisani rok čekanja, ti se s njom oženi. On reče: Allah te blagoslovio u tvojoj porodici i tvom imetku! Pokažite mi gdje je pijaca! Pokazaše mu i on ode. Pošto se vrati, nosio je nešto sira i masla što je zaradio. Nakon izvjesnog vremena Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ga vidje i na njemu primijeti trag šafrana. Šta je to? upita ga. On

⁴⁷³ Bilježe ga i Malik u *Muvetta'u*, Buharija i Muslim u *sahihima* i Ebu Davud u *Sunenu*.

reče: Oženio sam se s jednom ensarijkom. A šta si joj dao na ime mehra?, upita. Košpicu. Humejd veli: Ili je kazao: Koliko košpicu hurme u zlatu. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Priredi svadbenu gozbu pa makar zaklao jednog brava.«

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁴⁷⁴ Ahmed b. Hanbel veli: Težina košpice hurme u zlatu iznosi tri dirhema i trećinu. Ishak veli: Težina košpice hurme u zlatu iznosi pet dirhema. O tome me je obavijestio Ishak b. Mensur prenijevši od Ahmeda b. Hanbela i Ishaka.

۲۳. بَاب مَا جَاءَ فِي الْغَيْبَةِ *

۲۰۱۲. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا الْغَيْبَةُ؟ قَالَ: ذِكْرُكَ أَخَاكَ بِمَا يَكْرَهُ. قَالَ: أَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ فِيهِ مَا أَقُولُ؟ قَالَ: إِنْ كَانَ فِيهِ مَا تَقُولُ فَقَدْ اغْتَابَتْهُ، وَإِنْ لَمْ يَكُنْ فِيهِ مَا تَقُولُ فَقَدْ بَهَتَهُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي بَرزَةَ وَأَبْنِ عُمَرَ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

23. O ogovaranju

2012. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Ispričao nam je Abdul-Aziz b. Muhammed, prenijevši od Alaa b. Abdur-Rahmana, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao: »Neko upita, Allahov Poslaniče, šta je to ogovaranje? On reče: Ogovaranje je da o svome bratu (muslimanu) rekneš nešto što mu nije drago. A šta ako je to što kažem istina?, ponovo će taj. Ako je to što si o njemu rekao istina, onda si ga ogovorio, a ako nije istina, onda si ga potvorio, odgovori Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.«

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ebu Berzea, Ibn Omera i Abdullaha b. Amra. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.

۲۴. بَاب مَا جَاءَ فِي الْحَسَدِ *

۲۰۱۳. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْجَبَّارِ بْنُ الْعَلَاءِ الْغَطَّارُ وَسَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَا: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا تَقَاطَعُوا وَلَا تَدَابِرُوا وَلَا تَبَاغَضُوا وَلَا تَحَاسَدُوا، وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا. وَلَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ وَالزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ وَأَبْنِ عُمَرَ وَأَبْنِ مَسْعُودٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ *

۲۰۱۴. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا حَسَدَ إِلَّا فِي اثْنَتَيْنِ: رَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ مَالًا فَهُوَ يَنْفِقُ مِنْهُ آتَاءَ اللَّيْلِ وَآتَاءَ النَّهَارِ. وَرَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ الْقُرْآنَ فَهُوَ يَقُومُ بِهِ آتَاءَ اللَّيْلِ وَآتَاءَ النَّهَارِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَى عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوُ هَذَا *

⁴⁷⁴ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

24. O zavidnosti

2013. ISPRIČALI SU NAM Abdul-Džebbar b. Ala b. Abdul-Džebbar el-Attar i Seid b. Abdur-Rahman i kazali: Ispričao nam je Sufjan b. Ujejne, prenijevši od Zuhrija, a on od Enesa, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Ne prekidajte međusobne odnose, ne okrećite leđa jedni drugima, ne mrzite se međusobno i ne zavidite jedni drugima! Budite, Allahovi robovi, prava braća! Nije dozvoljeno muslimanu da sa svojim bratom (muslimanom) ne govori više od tri dana.«**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁴⁷⁵ Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ebu Bekra es-Siddika, Zubejra b. Avvama, Ibn Omera, Ibn Mesuda i Ebu Hurejrea.

2014. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Ispričao nam je Sufjan; kaže: Nama je ispričao Zuhri, prenijevši od Salima, a on od svoga oca, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Samo je dvojici dozvoljeno zavidjeti⁴⁷⁶: onome kome je Allah dao imetak pa od njega dijeli i noću i danju i onome kome je Allah dao da spozna Kur'an i po njemu se vlada i noću i danju.«**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁴⁷⁷ Preneseno je od Ibn Mesuda i Ebu Hurejrea, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično prethodnom hadisu.

٢٥. بَاب مَا جَاءَ فِي التَّبَاغُضِ *

٢٠١٥. حَدَّثَنَا هَذَا حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي سُفْيَانَ عَنْ جَابِرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ الشَّيْطَانَ قَدْ يَنْسُ أَنْ يَعْبُدَهُ الْمُصَلُّونَ وَلَكِنْ فِي التَّحْرِيشِ بَيْنَهُمْ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَنَسٍ وَسُلَيْمَانَ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْأَحْوَصِ عَنْ أَبِيهِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَأَبُو سُفْيَانَ اسْمُهُ طَلْحَةُ بْنُ نَافِعٍ *

⁴⁷⁵ Bilježe ga i Malik u *Muvetta'u*, Buharija i Muslim u *sahihima*, te Ebu Davud i Nesaija u *sunenima*.

⁴⁷⁶ Postoje dvije vrste zavisti: zavist u pravom smislu riječi, a to je kada neko nerado gleda napredak drugog i želi, iz dna duše, da on propadne; ova vrsta zavisti je, po mišljenju svih učenjaka, težak grijeh; i zavist u prenesenom značenju, a to je kada neko rado gleda tuđi napredak i dobro i ne želi mu propast, ali želi da i njemu Allah, dž.š., da takvo nešto kako bi i on mogao to koristiti na putu dobra. Ovaj vid zavisti nije zabranjen i nije grijeh. U spomenutom hadisu je riječ o ovoj drugoj vrsti.

⁴⁷⁷ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

25. O međusobnoj mržnji

2015. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Ispričao nam je Ebu Muavija, prenijevši od A'meša, on od Ebu Sufjana, a on od Džabira, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »Šejtan je izgubio nadu da će ga klanjači obožavati⁴⁷⁸, ali nije izgubio nadu da će ih moći međusobno zavađati i huškati jedne protiv drugih.«

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Enesa i Sulejmana b. Amra b. Ahvesa od njegova oca. Ovaj hadis je hasenun.⁴⁷⁹ Ebu Sufjan se zvao Talha b. Nafi'.

٢٦. بَاب مَا جَاءَ فِي إِصْلَاحِ ذَاتِ الْبَيْنِ *

٢٠١٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غِيلَانَ حَدَّثَنَا بَشْرُ بْنُ السَّرِيِّ وَأَبُو أَحْمَدَ قَالَا: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ خُنَيْمٍ عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ يَزِيدَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا يَحِلُّ الْكَذِبُ إِلَّا فِي ثَلَاثٍ: يُحَدِّثُ الرَّجُلُ امْرَأَتَهُ لِيَرْضَاهَا، وَالْكَذِبُ فِي الْحَرْبِ، وَالْكَذِبُ لِيُصْلِحَ بَيْنَ النَّاسِ. وَقَالَ مُحَمَّدٌ فِي حَدِيثِهِ: لَا يَصْلُحُ الْكَذِبُ إِلَّا فِي ثَلَاثٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. لَا تَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ أَسْمَاءَ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ ابْنِ خُنَيْمٍ. وَرَوَى دَاوُدُ بْنُ أَبِي هِنْدٍ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَمْ يَذْكُرْ فِيهِ عَنْ أَسْمَاءَ. حَدَّثَنَا بِذَلِكَ أَبُو كَرِيبٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي زَائِدَةَ عَنْ دَاوُدَ بْنِ أَبِي هِنْدٍ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي بَكْرٍ *

٢٠١٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مَعْمَرٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ حَمِيدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أُمِّهِ أُمِّ كَلْثُومٍ بِنْتِ عُقْبَةَ قَالَتْ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: لَيْسَ بِالْكَاذِبِ مَنْ أَصْلَحَ بَيْنَ النَّاسِ فَقَالَ خَيْرًا، أَوْ لَمْ يَخَيْرًا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

26. O mirenju zavađenih

2016. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Ebu Ahmed; kaže: Nama je ispričao Sufjan. A ispričao nam je Mahmud b. Gajlan; kaže: Nama su ispričali Bišr b. es-Sirri i Ebu Ahmed i kazali: Nama je ispričao Sufjan, prenijevši od Ibn Hušejma, on od Šehra b. Havšeba, a on od Esme bint Jezid, koja je kazala da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »Nije dopušteno lagati, osim u tri slučaja: mužu da bi udobrovoljio suprugu⁴⁸⁰, u ratu i u slučaju izmirenja zavađenih.«

⁴⁷⁸ Tj. da će mu se vjernici klanjati.

⁴⁷⁹ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Muslim u *Sahihu*.

⁴⁸⁰ U Muslimovoj predaji ovog hadisa stoji: "... i supruzi da bi udobrovoljila muža..." Naprimjer, dozvoljeno je supružnicima da kažu jedno drugom: Ja te volim više od svih! Ti si najljepša, ili najljepši, i slično, iako možda nije tako, da bi udobrovoljio svog supružnika. Nije im dozvoljeno lagati u smislu obmane, prijevara ili nečeg drugog..

Mahmud, u hadisu koji on prenosi, veli: »Nije dozvoljeno lagati osim u tri slučaja.«

Ovaj hadis je hasenun.⁴⁸¹ Esmin hadis nam je poznat samo preko Ibn Hušejma. Davud b. Ebu Hind je ovaj hadis prenio od Šehra b. Havšeba, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, ali u njemu nije spomenuo: "od Esme". Tako nam je ispričao Ebu Kurejb; kaže: Ispričao nam je Ibn Ebu Zaide, prenijevši od Davuda b. Ebu Hinda. Na ovu temu prenesen je hadis i od Ebu Bekra, r.a.

2017. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Ispričao nam je Ismail b. Ibrahim, prenijevši od Ma'mera, on od Zuhrija, on od Humejda b. Abdur-Rahmana, a on od svoje majke Ummu Kulsum bint Ukbe, koja je kazala: Čula sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada veli: **»Ne smatra se lažovom onaj koji, radi izmirenja zavađenih osoba, bude govorio ili prenosio (od zavađenog partnera) lijepe riječi koje nisu izrečene**⁴⁸².«

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁴⁸³

٢٧. بَاب مَا جَاءَ فِي الْخِيَاةِ وَالْغَشِّ *

٢٠١٨. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ حَبَّانٍ عَنْ لَوْلُؤَةَ عَنْ أَبِي صِرْمَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ ضَارَّ ضَارَّ اللَّهُ بِهِ، وَمَنْ شَاقَّ شَاقَّ اللَّهُ عَلَيْهِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي بَكْرٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ *

٢٠١٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ الْحُبَابِ الْعُكْلِيُّ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ الْكِنْدِيُّ حَدَّثَنَا فَرْقُدُ السَّبْحِيُّ عَنْ مَرْثَةَ بِنِ شَرَّاحِيلَ الْهَمْدَانِيَّ وَهُوَ الطَّبِيبُ عَنْ أَبِي بَكْرٍ الصَّدِيقِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَلْعُونٌ مَنْ ضَارَّ مُؤْمِنًا أَوْ مَكَرَّ بِهِ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ *

27. O prijevari i obmani

2018. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Ispričao nam je Lejs, prenijevši od Jahjaa b. Seida, on od Muhammeda b. Jahjaa b. Habbana, on od Lu'lue⁴⁸⁴, a ona od Ebu Sirmea⁴⁸⁵ da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **»Ko naudi nekome, Allah će njemu nauditi, a ko oteža**

⁴⁸¹ Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*.

⁴⁸² Kao npr. da rekne: Taj te selami i kaže da mu je jako žao što je među vama došlo do nesporazuma, a onda ode i drugom i slične riječi prenese njemu od njegovog zavađenog partnera.

⁴⁸³ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Buharija i Muslim u *sahihima*, te Ebu Davud i Nesajja u *sunenima*.

⁴⁸⁴ Lu'lua je štićenica ensarija. Ona je makbul prenosilac. Pripadala je četvrtoj generaciji.

⁴⁸⁵ Ebu Sirme Malik b. Kajs el-Mazini el-Ensari je ashab. Slovio je kao pjesnik.

nekome, Allah će njemu otežati!« Na ovu temu prenesen je hadis i od Ebu Bekra. Ovaj hadis je hasenun-garibun.⁴⁸⁶

2019. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Ispričao nam je Zejd b. Hubab el-Ukli; kaže: Meni je ispričao Ebu Seleme el-Kindi⁴⁸⁷; kaže: Nama je ispričao Ferkađ es-Sebbehi, prenijevši od Murree b. Šerahila el-Hemdanija, a on je Tajjib⁴⁸⁸, a on od Ebu Bekra es-Siddika, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Proklet je onaj koji (svjesno) naudi vjerniku ili ga prevari.**« Ovaj hadis je garibun.⁴⁸⁹

٢٨. بَاب مَا جَاءَ فِي حَقِّ الْجَوَارِ *

٢٠٢٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ دَاوُدَ بْنِ شَابُورَ وَبَشِيرِ أَبِي إِسْمَاعِيلَ عَنْ مُجَاهِدٍ: أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو ذُبِحَتْ لَهُ شَاةٌ فِي أَهْلِهِ فَلَمَّا جَاءَ قَالَ: أَهْدَيْتُمْ لِبَارِئِ الْيَهُودِيِّ أَهْدَيْتُمْ لِبَارِئِ الْيَهُودِيِّ؟ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَا زَالَ جِبْرِيلُ يُوصِينِي بِالْجَارِ حَتَّى ظَنَنْتُ أَنَّهُ سَيُورُثُهُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَائِشَةَ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَعُقَيْبَةَ بْنِ عَامِرٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَأَنَسٍ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو وَالْمِقْدَادِ بْنِ الْأَسْوَدِ وَأَبِي شَرِيحٍ وَأَبِي أُمَامَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَقَدْ رَوَى هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ عَائِشَةَ وَأَبِي هُرَيْرَةَ أَيْضًا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *
٢٠٢١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي بَكْرٍ بْنُ مُحَمَّدٍ وَهُوَ ابْنُ عَمْرٍو بْنِ حَزْمٍ عَنْ عُمَرَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَا زَالَ جِبْرِيلُ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ يُوصِينِي بِالْجَارِ حَتَّى ظَنَنْتُ أَنَّهُ سَيُورُثُهُ.

٢٠٢٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ حَيَّوَةَ بْنِ شَرِيحٍ عَنْ شُرَحْبِيلَ بْنِ شَرِيكِ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْجُبَلِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: خَيْرُ الْأَصْحَابِ عِنْدَ اللَّهِ خَيْرُهُمْ لِصَاحِبِهِ. وَخَيْرُ الْجِيرَانِ عِنْدَ اللَّهِ خَيْرُهُمْ لِبَارِهِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَأَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْجُبَلِيُّ اسْمُهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ *

28. O pravima susjeda

2020. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdul-A'la; kaže: Ispričao nam je Sufjan⁴⁹⁰, prenijevši od Davuda b. Šabura⁴⁹¹ i Bešira Ebu Ismaila⁴⁹², a

⁴⁸⁶ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ebu Davud, Nesaija i Ibn Madže u *sunenima*.

⁴⁸⁷ Ebu Seleme el-Kindi je učitelj Zejda b. Hubaba. Slovio je kao medžhul ravija. Pripadao je sedmoj generaciji.

⁴⁸⁸ Murree b. Šerahil el-Hemdan el-Ebu Ismail el-Kufi, poznat kao Murree et-Tajjib, pouzdan je i pobožan ravija. Pripadao je drugoj generaciji.

⁴⁸⁹ U *senedu* ovog hadisa je Ebu Seleme el-Kindi koji je nepoznat prenosilac hadisa.

⁴⁹⁰ Sufjan b. Ujejne.

⁴⁹¹ Davud b. Šabur neki vele: Davud b. Abdur-Rahman b. Šabur Ebu Sulejman el-Mekki je pouzdan ravija. Pripadao je sedmoj generaciji.

⁴⁹² Bešir b. Sulejman Ebu Ismail el-Kindi el-Kufi je pouzdan ravija. Pripadao je šestoj generaciji.

njih dvojica od Mudžahida: »Porodica Abdullaha b. Amra je zaklala ovcu. Pošto on (odnekud) dođe, upita: Jeste li dio poklonili našem komšiji jevreju? Jeste li dio poklonili našem komšiji jevreju? Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada kaže: Džibril mi je neprestano preporučivao komšiju, tako da sam pomislio da će ga i u imovini naslijediti.«

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Aiše, Ibn Abbasa, Ukbea b. Amira, Ebu Hurejrea, Enesa, Abdullaha b. Amra, Mikdada b. Esveda, Ebu Šurejha i Ebu Uamea. Ovaj hadis, je u ovoj formi, hasenun-garibun.⁴⁹³ Ovaj hadis je prenesen od Mudžahida, a on od Aiše i Ebu Hurejrea, a oni od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

2021. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Ispričao nam je Lejs b. Sa'd, prenijevši od Jahjaa b. Seida, on od Ebu Bekra b. Muhammeda, a on je Ibn Amr b. Hazm, on od Amre⁴⁹⁴, a ona od Aiše da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »Neprestano mi je Džibril, salavatullahi alejhi, preporučivao susjeda tako da sam pomislio da će ga on i u imetku nasljeđivati.«⁴⁹⁵

2022. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed; kaže: Ispričao nam je Abdullah b. Mubarek, prenijevši od Hajvea b. Šurejha, on od Šurahbila b. Šerika, on od Ebu Abdur-Rahmana el-Hubulijja, a on od Abdullaha b. Amra, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »Od prijatelja će najveću nagradu, kod Allaha, imati oni koji su se najbolje ophodili prema svome prijatelju, a od susjeda će najveću nagradu, kod Allaha, imati oni koji su se najbolje ophodili prema svome susjedu.« Ovaj hadis je hasenun-garibun.⁴⁹⁶ Ebu Abdur-Rahmanu el-Hubulijju je ime Abdullah b. Jezid.

٢٩. بَاب مَا جَاءَ فِي الْإِحْسَانِ إِلَى الْخَدَمِ *

٢٠٢٣. حَدَّثَنَا بَنْدَارٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ وَاصِلٍ عَنِ الْمَعْرُورِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِخْوَانُكُمْ جَعَلَهُمُ اللَّهُ فِتْنَةً تَحْتَ أَيْدِيكُمْ. فَمَنْ كَانَ أَخُوهُ تَحْتَ يَدِهِ فَلْيُطْعِمْهُ مِنْ طَعَامِهِ وَلْيَلْبِسْهُ مِنْ لِبَاسِهِ وَلَا يَكْلِفْهُ مَا يَغْلِبُهُ. فَإِنْ كَلَّفَهُ مَا يَغْلِبُهُ فَلْيَعْنِهِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَلِيٍّ وَأُمِّ سَلَمَةَ وَابْنِ عُمَرَ وَأَبِي هُرَيْرَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

⁴⁹³ Bilježe ga i Ebu Davud u *Sunenu* i Buharija u djelu *Edebul-Mufred*.

⁴⁹⁴ Amra, kćerka Abdur-Rahmana b. Sa'da b. Zurarea, je pouzdana. Pripadala je trećoj generaciji. Ona je mnogo hadisa prenijela od Aiše.

⁴⁹⁵ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

⁴⁹⁶ Bilježe ga i Ibn Huzejme i Ibn Hibban u *sahihima* te Hakim u *Mustedreku*. Hakim smatra da je vjerodostojan prema kriterijima Buharije i Muslima.

٢٠٢٤. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ عَنْ هَمَّامِ بْنِ يَحْيَى عَنْ فَرْقَدٍ عَنْ مُرَّةَ عَنْ أَبِي بَكْرٍ الصَّدِيقِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ سَيِّئُ الْمَلَكَةِ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. وَقَدْ تَكَلَّمَ أَيُّوبُ السَّخْتِيَانِيُّ وَغَيْرُ وَاحِدٍ فِي فَرْقَدِ السَّبْحِيِّ مِنْ قَبْلِ حِفْظِهِ *

29. O dobročinstvu prema sluzi

2023. ISPRIČAO NAM JE Bundar; kaže: Ispričao nam je Abdur-Rahman b. Mehdi; kaže: Nama je ispričao Sufjan, prenijevši od Vasila, on od Ma'rura b. Suvejda, a on od Ebu Zerra koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Oni su vaša braća; Allah vam daje sluge da njim upravljate, pa kod koga bude njegov brat (musliman) kao sluga, neka ga hrani onim što on jede i oblači onako kako se on oblači, i neka ga ne opterećuje poslom koji on ne može podnijeti. Ako ga zaduži teškim poslom koji ne može podnijeti, neka mu lično pomogne.«**

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Alije, Ummu Seleme, Ibn Omera i Ebu Hurejrea. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁴⁹⁷

2024. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Ispričao nam je Jezid b. Harun, prenijevši od Hemmama b. Jahjaa, on od Ferkada⁴⁹⁸, on od Murreea, on od Ebu Bekra es-Siddika, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **»Neće ući u Džennet onaj koji loše postupa sa potčinjenim.«**

Ovaj hadis je garibun.⁴⁹⁹ Ejjub es-Sahtijani i drugi su kritikovali Ferkada es-Sebehijja u pogledu lošeg pamćenja.

٣٠. بَابُ النَّهْيِ عَنْ ضَرْبِ الْخِدَامِ وَشَتْمِهِمْ *

٢٠٢٥. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ فَضِيلِ بْنِ غَزْوَانَ عَنْ ابْنِ أَبِي نُعْمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ أَبُو الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَبِيُّ التَّوْبَةِ: مَنْ قَذَفَ مَمْلُوكَهُ بَرِيئًا مِمَّا قَالَ لَهُ، أَقَامَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْحَدَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا أَنْ يَكُونَ كَمَا قَالَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَفِي الْبَابِ عَنْ سُؤَيْدِ بْنِ مِقْرَانَ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ. وَابْنُ أَبِي نُعْمٍ هُوَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي نُعْمٍ الْجَلِّيُّ يُكْنَى أَبُو الْحَكَمِ *

٢٠٢٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عِيْلَانَ حَدَّثَنَا مُؤَمَّلٌ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ قَالَ: كُنْتُ أَضْرِبُ مَمْلُوكًا لِي فَسَمِعْتُ قَائِلًا مِنْ خَلْفِي يَقُولُ: احْلَمْ أَبَا مَسْعُودٍ، احْلَمْ أَبَا مَسْعُودٍ فَالْتَفَتْتُ فَإِذَا أَنَا بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: اللَّهُ أَقْدَرُ عَلَيْكَ مِنْكَ عَلَيْهِ. قَالَ أَبُو مَسْعُودٍ: فَمَا ضَرَبْتَ مَمْلُوكًا لِي بَعْدَ ذَلِكَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَإِبْرَاهِيمُ التَّيْمِيُّ هُوَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ يَزِيدَ بْنِ شَرِيكِ *

⁴⁹⁷ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

⁴⁹⁸ Ferkad b. Jakub es-Sebehi je iskren i pobožan čovjek, ali je puno griješio prilikom prenošenja hadisa. Pripadao je petoj generaciji.

⁴⁹⁹ Bilježi ga i Ibn Madže u *Sunenu*.

30. O udaranju i vrijeđanju potčinjenih

2025. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed; kaže: Ispričao nam je Abdullah⁵⁰⁰, prenijevši od Fudajla b. Gazvana, od Ibn Ebu Nuajma, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Ebu Kasim, Vjerovjesnik pokajanja⁵⁰¹, rekao: **»Ko potvori potčinjenog rekavši mu nešto od čega je on čist, Allah će nad njim izvršiti preciziranu kaznu na Sudnjem danu⁵⁰², a neće nad njim izvršiti kaznu ukoliko ono što je o njemu rekao bude istina.«**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁵⁰³ Na ovu temu preneseni su hadisi i od Suvejda b. Mukarrina i Abdullaha b. Omera. Ibn Ebu Nuajm je, ustvari, Abdur-Rahman b. Ebu Nuajme el-Bedželi, čiji je nadimak Ebu Hakem.

2026. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Ispričao nam je Muemmel⁵⁰⁴; kaže: Nama je ispričao Sufjan⁵⁰⁵, prenijevši od A'meša, on od Ibrahima et-Tejmija, on od svoga oca, a on od Ebu Mesuda koji je kazao: **»Jednog dana sam tukao svoga slugu kad iza sebe začuh glas: Budi milostiv, Ebu Mesude! Budi milostiv, Ebu Mesude! Okrenuh se, kad Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, koji reče: Allah ima veću moć nad tobom nego što ti imaš nad tvojim slugom!«**

Ibn Mesud reče: Nakon toga više nikada nisam istukao slugu. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁵⁰⁶ Ibrahim et-Tejmi je Ibrahim b. Jezid b. Šerik.

٣١. بَابُ مَا جَاءَ فِي آدَبِ الْخَادِمِ *

٢٠٢٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ سُهَيْبَانَ عَنْ أَبِي هَارُونَ الْعَبْدِيِّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا ضَرَبَ أَحَدُكُمْ خَادِمَهُ فَذَكَرَ اللَّهَ فَارْفَعُوا أَيْدِيَكُمْ. وَأَبُو هَارُونَ الْعَبْدِيُّ أَسَمُهُ عُمَارَةُ بْنُ جُوَيْنٍ. وَقَالَ يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ: ضَعَفَ شُعْبَةُ أَبُو هَارُونَ الْعَبْدِيُّ. قَالَ يَحْيَى: وَمَا زَالَ ابْنُ عَوْنٍ يَرْوِي عَنْ أَبِي هَارُونَ حَتَّى مَاتَ *

⁵⁰⁰ Abdullah b. Mubarek el-Murzi je pouzdan i siguran ravija, alim i fakih. Pripadao je osmoj generaciji.

⁵⁰¹ Nazvan je Vjerovjesnikom pokajanja zato što se svakog dana kajao Allahu, dž.š., i od Njega oprost tražio najmanje stotinu puta.

⁵⁰² Tj. udariće mu na Sudnjem danu osamdeset batina, koliko je propisana kazna za potvoru.

⁵⁰³ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Buharija i Muslim u *sahihima*, te Ebu Davud u *Sunemu*.

⁵⁰⁴ Muemmel b. Ismail el-Advi Ebu Abdur-Rahman el-Basri je iskren ravija koji je loše pamtio. Pripadao je devetoj generaciji.

⁵⁰⁵ Sufjan es-Sevri.

⁵⁰⁶ Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

31. O odgajanju sluge

2027. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed; kaže: Ispričao nam je Abdullah⁵⁰⁷, prenijevši od Sufjana⁵⁰⁸, on od Ebu Haruna el-Abdija,⁵⁰⁹ a on od Ebu Seida koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »Ako neko od vas počne tući slugu, pa on spomene Allaha, neka ga prestane tući.«

Ebu Harunu el-Abdiju je ime Umare b. Džuvejn. Jahja b. Seid veli: Šu'be je Ebu Haruna el-Abdija smatrao slabim prenosiocem. Jahja⁵¹⁰ veli: Ibn Avn je sve do smrti prenosio hadise od Ebu Haruna.

٣٢. بَاب مَا جَاءَ فِي الْعَقْرِ عَنِ الْخَادِمِ *

٢٠٢٨. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا رِشْدِينُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِي هَانِيٍّ الْخَوْلَانِيِّ عَنْ عَبَّاسِ بْنِ جُلَيْدٍ الْحَجَرِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ كَمْ أَعْقُو عَنِ الْخَادِمِ؟ فَصَمَتَ عَنْهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. ثُمَّ قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ كَمْ أَعْقُو عَنِ الْخَادِمِ؟ قَالَ: كُلُّ يَوْمٍ سَبْعِينَ مَرَّةً. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَرَوَاهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ عَنْ أَبِي هَانِيٍّ الْخَوْلَانِيِّ بِهَذَا الْإِسْنَادِ نَحْوَ هَذَا.

٢٠٢٩. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ عَنْ أَبِي هَانِيٍّ الْخَوْلَانِيِّ بِهَذَا الْإِسْنَادِ نَحْوَهُ. وَرَوَى بَعْضُهُمْ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ وَهْبٍ بِهَذَا الْإِسْنَادِ وَقَالَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ *

32. O praštanju sluzi

2028. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Ispričao nam je Rišdin b. Sa'd, prenijevši od Ebu Hania el-Havlanija, on od Abbasa b. Džulejda el-Hadžrija, a on od Abdullaha b. Omera, koji je kazao: »Došao je neki čovjek Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: Hoću li ja praštati (pogreške) sluzi? Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zašuti, a ovaj će ponovo: Koliko ću puta praštati (pogreške) sluzi? On reče: Svaki dan sedamdeset puta.«

Ovaj hadis je hasenun-garibun.⁵¹¹ Prenio ga je Abdullah b. Vehb od Ebu Hania el-Havlanija sa ovim senedom slično prethodnom hadisu.

⁵⁰⁷ Abdullah b. Mubarek.

⁵⁰⁸ Sufjan es-Sevri.

⁵⁰⁹ Ebu Harun Umare b. Džuvejn el-Abdi je ravija koga su učenjaci odbacili. Pripadao je četvrtoj generaciji.

⁵¹⁰ Jahja b. Seid el-Kattan.

⁵¹¹ Bilježi ga i Ebu Davud u *Sunenu*.

2029. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Ispričao nam je Abdullah b. Vehb, prenijevši od Ebu Hania el-Havlanija, sa ovim senedom, **slično prethodnom hadisu.**

Neki su ovaj hadis, sa ovim senedom, prenijeli od Abdullaha b. Vehba, a on od Abdullaha b. Amra.

٣٣. بَاب مَا جَاءَ فِي أَدَبِ الْوَلَدِ *

٢٠٣٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ يَعْلَى عَنْ نَاصِحٍ عَنْ سِمَاكٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَأَنْ يُؤَدَّبَ الرَّجُلُ وَلَدَهُ خَيْرٌ مِنْ أَنْ يَتَصَدَّقَ بِصَاعٍ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. وَنَاصِحُ بْنُ الْعَلَاءِ الْكُوفِيُّ لَيْسَ عِنْدَ أَهْلِ الْحَدِيثِ بِالْقَوِيِّ وَلَا يُعْرَفُ هَذَا الْحَدِيثُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَنَاصِحٌ شَيْخٌ آخَرُ بَصْرِيُّ يَرْوِي عَنْ عَمَّارِ بْنِ أَبِي عَمَّارٍ وَغَيْرِهِ وَهُوَ أَثْبَتُ مِنْ هَذَا *

٢٠٣١. حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا عَامِرُ بْنُ أَبِي عَامِرٍ الْخَزَّازُ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ بْنُ مُوسَى عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَا تَحُلْ وَالِدٌ وَلَدًا مِنْ تَحُلٍ أَفْضَلَ مِنْ أَدَبٍ حَسَنٍ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ، لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ عَامِرِ بْنِ أَبِي عَامِرٍ الْخَزَّازِ. وَأَيُّوبُ بْنُ مُوسَى هُوَ ابْنُ عَمْرِو بْنِ سَعِيدِ بْنِ الْعَاصِي. وَهَذَا عِنْدِي حَدِيثٌ مُرْسَلٌ *

33. O odgoju djeteta

2030. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Ispričao nam je Jahja b. Ja'la, prenijevši od Nasiha⁵¹², on od Simaka⁵¹³ a on od Džabira b. Semurea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Da osoba odgaja svoje dijete, bolje joj je nego da (svaki dan) podijeli jedan sa' (hrane) na ime sadake.«**

Ovaj hadis je garibun.⁵¹⁴ Nasih b. Ala el-Kufi, po mišljenju hadiskih učenjaka, nije stabilan ravija, a i ovaj hadis je poznat samo u ovoj formi. Nasih, drugi šejh iz Basre, prenio je od Ammara b. Ebu Ammara i drugih i on je sigurniji od imenjaka iz Kufe.

2031. ISPRIČAO NAM JE Nasr b. Ali; kaže: Ispričao nam je Amir b. Ebu Amir el-Hazzaz; kaže: Nama je ispričao Ejjub b. Musa, prenijevši od svoga oca, a on od svoga djeda da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **»Ne može roditelj svome djetetu dati bolji poklon od lijepog odgoja.«**

⁵¹² Nasih b. Abdullah, neki vele Abdur-Rahman, et-Temimi je slab ravija. Pripadao je sedmoj generaciji.

⁵¹³ Simak b. Harb.

⁵¹⁴ Abdur-Rahman el-Mubarekfori smatra da je ovaj hadis slab, pošto se u njegovu senedu nalazi ravija Nasih b. Abdullah, koji je, po mišljenju hadiskih učenjaka, nestabilan.

Ovaj hadis je garibun⁵¹⁵, poznat nam je samo preko Amira b. Ebu Amira el-Hazzaza. Ejjub b. Musa je Ibn Amr b. Seid b. As. Ovaj hadis je, po mom mišljenju, mursel.

٣٤. بَاب مَا جَاءَ فِي قَبُولِ الْهَدِيَّةِ وَالْمُكَافَأَةِ عَلَيْهَا *

٢٠٣٢. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَكْثَمَ وَعَلِيُّ بْنُ حُشْرَمٍ قَالَا: حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقْبَلُ الْهَدِيَّةَ وَيُثِيبُ عَلَيْهَا. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَأَنَسٍ وَابْنِ عُمَرَ وَجَابِرٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. لَا نَعْرِفُهُ مَرْفُوعًا إِلَّا مِنْ حَدِيثِ عِيسَى بْنِ يُونُسَ *

34. O primanju poklona i uzvraćanju na poklon

2032. ISPRIČALI SU NAM Jahja b. Eksem i Alija b. Hašrem i kazali: Ispričao nam je Isa b. Junus, prenijevši od Hišama b. Urvea, on od svoga oca, a on od Aiše: »Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bi primao poklon i uzvraćao poklonom«

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ebu Hurejrea, Enesa, Ibn Omera i Džabira. Ovaj hadis je, u ovoj formi, hasenun-sahihun-garibun.⁵¹⁶ Kao merfu hadis poznat nam je samo preko Isaa b. Junusa.

٣٥. بَاب مَا جَاءَ فِي الشُّكْرِ لِمَنْ أَحْسَنَ إِلَيْكَ *

٢٠٣٣. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ حَدَّثَنَا الرَّبِيعُ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ لَا يَشْكُرُ النَّاسَ لَا يَشْكُرُ اللَّهَ. ق هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ *

٢٠٣٤. حَدَّثَنَا هَنَادٌ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ ابْنِ أَبِي لَيْلَى، وَحَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ وَكِيعٍ حَدَّثَنَا حُمَيْدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الرَّوَّاسِيُّ عَنْ ابْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ عَطِيَّةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ لَمْ يَشْكُرِ النَّاسَ لَمْ يَشْكُرِ اللَّهَ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَالْأَشْعَثِ بْنِ قَيْسٍ وَالتَّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ *

35. O zahvali onome ko ti učini kakvo dobro

2033. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed; kaže: Ispričao nam je Abdullah b. Mubarek; kaže: Nama je ispričao Rebi' b. Muslim⁵¹⁷; kaže: Nama je ispričao Muhammed b. Zijad prenijevši od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je

⁵¹⁵ Bilježi ga i Bejhekija u djelu *Šu'abul-Iman*.

⁵¹⁶ Bilježe ga i Buharija u *Sahihu* i Ebu Davud u *Sunenu*.

⁵¹⁷ Rebi' b. Muslim el-Džumehi Ebu Bekr el-Basri je pouzdan ravija. Pripadao je sedmoj generaciji.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Ko ne zahvaljuje ljudima, nije zahvalan ni Allahu.«** Ovaj hadis je sahihun.⁵¹⁸

2034. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Ispričao nam je Ebu Muavija, prenijevši od Ibn Ebu Lejle. A ispričao nam je Sufjan b. Veki'; kaže: Ispričao nam je Humejd b. Abdur-Rahman er-Ruvasi, prenijevši od Ibn Ebu Lejle, on od Atijjea⁵¹⁹, a on od Ebu Seida koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Ko ne zahvaljuje ljudima, nije zahvalan ni Allahu.«**

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ebu Hurejrea, Eš'asa b. Kajsa i Nu'mana b. Bešira. Ovaj hadis je hasenun.⁵²⁰

٣٦. بَاب مَا جَاءَ فِي صَنَائِعِ الْمَعْرُوفِ *

٢٠٣٥. حَدَّثَنَا عَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ الْعَظِيمِ الْعَنْبَرِيُّ حَدَّثَنَا النَّضْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجُرَشِيُّ الْيَمَامِيُّ حَدَّثَنَا عِكْرِمَةُ بْنُ عَمَارٍ حَدَّثَنَا أَبُو زُمَيْلٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ مَرْثَدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: تَبَسُّمُكَ فِي وَجْهِ أَخِيكَ لَكَ صَدَقَةٌ. وَأَمْرُكَ بِالْمَعْرُوفِ وَنَهْيُكَ عَنِ الْمُنْكَرِ صَدَقَةٌ. وَإِشْرَاؤُكَ الرَّجُلَ فِي أَرْضِ الضَّلَالِ لَكَ صَدَقَةٌ. وَبَصْرُكَ لِلرَّجُلِ الرَّدِيءِ الْبَصَرَ لَكَ صَدَقَةٌ. وَإِمَاطَتُكَ الْحَجَرَ وَالشَّوْكَةَ وَالْعَظْمَ عَنِ الطَّرِيقِ لَكَ صَدَقَةٌ. وَإِفْرَاغُكَ مِنْ ذُلِّكَ فِي ذُلِّهِ أَخِيكَ لَكَ صَدَقَةٌ. وَفِي الْبَابِ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ وَجَابِرٍ وَحُذَيْفَةَ وَعَائِشَةَ وَأَبِي هُرَيْرَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَأَبُو زُمَيْلٍ سَمَّاكَ بْنُ الْوَلِيدِ الْحَنْفِيُّ، وَالنَّضْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ هُوَ الْجُرَشِيُّ الْيَمَامِيُّ *

36. O činjenju dobra

2035. ISPRIČAO NAM JE Abbas b. Abdul-Azim el-Anberi; kaže: Ispričao nam je Nadr b. Muhammed el-Džureši el-Jemami; kaže: Nama je ispričao Ikrima b. Ammar; kaže: Nama je ispričao Ebu Zumejl, prenijevši od Malika b. Merseda⁵²¹, on od svoga oca, a on od Ebu Zerra koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Osmijeh koji uputiš svome bratu biće ti upisan kao sadaka; tvoje naređivanje dobra i zabranjivanje zla biće ti upisano kao sadaka; tvoje pokazivanje Pravog puta osobi koja je zalutala biće ti upisano kao sadaka; tvoj vid kojim**

⁵¹⁸ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ebu Davud u *Sunemu*.

⁵¹⁹ Atijje b. Sa'd b. Dženade el-Avfi el-Džedeli el-Kufi je iskren prenosilac, ali je prilikom prenošenja puno griješio. Pripadao je trećoj generaciji.

⁵²⁰ Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*.

⁵²¹ Malik b. Mersed b. Abdullah ez-Zemani je pouzdan ravija. Pripadao je trećoj generaciji.

pomogneš osobi koja ne vidi biće ti upisan kao sadaka; tvoje uklanjanje kamena, trna ili kosti s puta biće ti upisano kao sadaka; i tvoje izljevanje kofe u kofu tvoga brata biće ti upisano kao sadaka.«

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ibn Mesuda, Džabira, Huzejfea, Aiše i Ebu Hurejrea. Ovaj hadis je hasenun-garibun,⁵²² Ebu Zumejl Simak b. Velid je el-Hanefi, a Nadr b. Muhammed je El-Džureši el-Jemami.

٣٧. بَاب مَا جَاءَ فِي الْمُنْحَةِ *

٢٠٣٦. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ يُوسُفَ بْنِ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ طَلْحَةَ بْنِ مُصَرِّفٍ قَالَ: سَمِعْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَوْسَجَةَ يَقُولُ: سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ يَقُولُ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَنْ مَنَحَ مَنِيحَةً لِنَبِيٍّ أَوْ وَرَقٍ أَوْ هَدَى زُقَاقًا كَانَ لَهُ مِثْلُ عَتَقِ رَقَبَةٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ طَلْحَةَ بْنِ مُصَرِّفٍ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَقَدْ رَوَى مُنْصَوِّرُ بْنُ الْمُعْتَمِرِ وَشُعْبَةُ عَنْ طَلْحَةَ ابْنِ مُصَرِّفٍ هَذَا الْحَدِيثَ. وَفِي الْبَابِ عَنِ الثُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ. وَمَعْنَى قَوْلِهِ: مَنْ مَنَحَ مَنِيحَةً وَرَقٍ إِنَّمَا يَعْنِي بِهِ قَرْضَ الدَّرَاهِمِ. قَوْلُهُ: أَوْ هَدَى زُقَاقًا قَالَ: إِنَّمَا يَعْنِي بِهِ هِدَايَةَ الطَّرِيقِ وَهُوَ ارشاد السبيل *

37. O davanju deve ili ovce na korištenje, ili davanju novčane pomoći

2036. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Ispričao nam je Ibrahim b. Jusuf b. Ebu Ishak, prenijevši od svoga oca, on od Ebu Ishaka, a on od Talhe b. Musarrifa, koji je kazao: Čuo sam Abdur-Rahmana b. Avsedžea kada veli: Čuo sam Beraa b. Aziba kada kaže: Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je rekao: **»Ko da (nekome) devu ili ovcu na korištenje, ili mu da novčanu pomoć, ili ko (slijepom ili zalutalom) pokaže put, imaće nagradu kao da je oslobodio roba.«**

Hadis Ebu Ishaka od Talhe b. Musariifa je hasenun-sahihun-garibun.⁵²³ Poznat nam je samo u ovoj formi. I Mensur b. Mu'temir i Šu'be su od Talhe b. Musarrifa prenijeli ovaj hadis. Na ovu temu prenesen je hadis i od Nu'mana b. Bešira. »Ko pruži pomoć u srebru« znači: »ko pruži pozajmicu u dirhemima. »Ili pokaže put« znači: »Ko uputi putem«.

⁵²² Bilježe ga i Buharija u djelu *Edebul-Mufredi* i Ibn Hibban u *Sahihu*.

⁵²³ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ibn Hibban u *Sahihu*.

٣٨. بَاب مَا جَاءَ فِي إِمَاطَةِ الْأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ *

٢٠٣٧. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ سُمَيٍّ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: بَيْنَمَا رَجُلٌ يَمْشِي فِي طَرِيقٍ إِذْ وَجَدَ غُصْنَ شَوْكٍ فَأَحْرَهُ فَشَكَرَ اللَّهُ لَهُ فَغَفَرَ لَهُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي بَرزَةَ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَأَبِي ذَرٍّ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

38. O uklanjanju s puta onoga što smeta

2037. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe, prenijevši od Malika b. Enesa, on od Sumejja, on od Ebu Saliha, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **»Kada čovjek, idući putem, naiđe na granu trna pa je skloni, Allah mu zahvali i oprosti mu (manje grijeha).«**

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ebu Berzea, Ibn Abbasa i Ebu Zerra. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁵²⁴

٣٩. بَاب مَا جَاءَ أَنَّ الْمَجَالِسَ أَمَانَةً *

٢٠٣٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ ابْنِ أَبِي ذئبٍ قَالَ: أَخْبَرَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَطَاءٍ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ جَابِرٍ بْنِ عَتِيكَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِذَا حَدَّثَ الرَّجُلُ الْخَدِيثَ ثُمَّ التَفَتَ فَهِيَ أَمَانَةٌ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَإِنَّمَا نَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ ابْنِ أَبِي ذئبٍ *

39. O tome da sastanci mogu biti nešto što je povjerljivo

2038. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed; kaže: Ispričao nam je Abdullah b. Mubarek, prenijevši od Ibn Ebu Zi'ba koji je kazao: Obavijestio me je Abdur-Rahman b. Ata, prenijevši od Abdul-Melika b. Džabira b. Atika, on od Džabira b. Abdullaha, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **»Kada osoba nekome nešto ispriča obazirući se (lijevo i desno), to je znak da je to (što mu je ispričala) kazano u povjerenju.«**

Ovaj hadis je hasenun.⁵²⁵ Poznat nam je samo preko Ibn Ebu Zi'ba.

٤٠. بَاب مَا جَاءَ فِي السَّخَاءِ *

٢٠٣٩. حَدَّثَنَا أَبُو الْخَطَّابِ زِيَادُ بْنُ يَحْيَى الْحَسَانِيُّ الْبَصْرِيُّ حَدَّثَنَا حَاتِمُ بْنُ وَرْدَانَ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ قَالَتْ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّهُ لَيْسَ لِي مِنْ شَيْءٍ إِلَّا مَا أَدْخَلَ عَلَيَّ الزُّبَيْرُ أَفَأَعْطِي؟ قَالَ: نَعَمْ، لَأُتَوَكَّى فَيُؤَكِّيَ عَلَيْكَ. يَقُولُ لَا تُحْصِي فَيُحْصِيَ عَلَيْكَ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَائِشَةَ وَأَبِي هُرَيْرَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

⁵²⁴ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

⁵²⁵ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ebu Davud u *Sunenu*.

وَرَوَى بَعْضُهُمْ هَذَا الْحَدِيثَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ.
وَرَوَى غَيْرُ وَاحِدٍ هَذَا عَنْ أَيُّوبَ وَلَمْ يَذْكُرُوا فِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ *
٢٠٤٠. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَرَفَةَ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْوَرَّاقُ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: وَ السَّحْيِيُّ قَرِيبٌ مِنَ اللَّهِ، قَرِيبٌ مِنَ الْجَنَّةِ، قَرِيبٌ مِنَ النَّاسِ، بَعِيدٌ مِنَ النَّارِ. وَالْبَخِيلُ بَعِيدٌ مِنَ اللَّهِ، بَعِيدٌ مِنَ الْجَنَّةِ، بَعِيدٌ مِنَ النَّاسِ، قَرِيبٌ مِنَ النَّارِ. وَلَجَاهِلٌ سَحْيٌ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنْ عَالِمٍ بَخِيلٍ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ سَعِيدِ ابْنِ مُحَمَّدٍ. وَقَدْ خُولِفَ سَعِيدُ بْنُ مُحَمَّدٍ فِي رِوَايَةِ هَذَا الْحَدِيثِ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ. إِنَّمَا يُرَوَى عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَائِشَةَ شَيْءٌ مُرْسَلٌ *

40. O darežljivosti

2039. ISPRIČAO NAM JE Ebu Hattab Zijad b. Jahja el-Hassani el-Basri; kaže: Ispričao nam je Hatim b. Verdan; kaže: Nama je ispričao Ejjub, prenijevši od Ibn Ebu Mulejkea, on od Esme bint Ebu Bekr, koja je kazala: »Rekla sam: Allahov Poslaniče, ja nemam druge imovine osim one što mi je privrijedi Zubejr⁵²⁶, pa hoću li je dijeliti na ime sadake? On reče: Ne budi škrt kako Allah ne bi bio škrt prema tebi.« Veli: Ne budi škrt pa da budu uskraćene blagodati prema tebi.

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Aiše i Ebu Hurejrea. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁵²⁷ Neki su ovaj hadis, sa ovim senedom, prenijeli od Ibn Ebu Mulejke, on od Abbada b. Abdullaha b. Zubejra, on od Esme bint Ebu Bekr. Neki su ovo prenijeli od Ejjuba, ali u njegovu senedu nisu spomenuli: "od Abbada b. Abdullaha b. Zubejra".

2040. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Arefe; kaže: Ispričao nam je Seid b. Muhammed el-Verrak, prenijevši od Jahjaa b. Seida, on od A'redža, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je kazao: »Darežljiva osoba je bliska Allahu, bliska Džennetu, bliska ljudima, a daleko od Džehennema, dok je škrt osoba daleko od Allaha, daleko od Dženneta, daleko od ljudi, a bliska Džehennemu. Darežljivi neznalica je Allahu draži od škrtog pobožnjaka.«

Ovaj hadis je garibun.⁵²⁸ Poznat nam je samo preko Jahjaa b. Seida, od A'redža, od Ebu Hurejrea kao hadis Seida b. Muhammeda. Seidu b. Muhammedu su proturječili prilikom prenošenja ovog hadisa od Jahjaa b. Seida. Nešto je od Jahjaa b. Seida, a on od Aiše preneseno kao mursel hadis.

⁵²⁶ U Buharijevoj predaji ovog hadisa stoji: "Allahov Poslaniče, ja nemam svoje imovine osim one koju zaradi moj muž Zubejr b. Avvam..."

⁵²⁷ Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi osim Ibn Madžea.

⁵²⁸ Bilježe ga i Bejhikija u djelu *Šuabul-Iman* i Taberanija u *Mu'džemul-Vesitu*.

٤١. بَاب مَا جَاءَ فِي الْبُخْلِ *

٢٠٤١. حَدَّثَنَا أَبُو حَفْصٍ عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ غَالِبٍ الْحُدَّانِيِّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: خَصَلَتَانِ لَا تَجْتَمِعَانِ فِي مُؤْمِنٍ: الْبُخْلُ وَسُوءُ الْخُلُقِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ صَدَقَةَ بْنِ مُوسَى *

٢٠٤٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ مُوسَى عَنْ فَرْقَدِ السَّبْحِيِّ عَنْ مَرْثَةَ الطَّيِّبِ عَنْ أَبِي بَكْرٍ الصَّدِّيقِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ حَبِيبٌ وَلَا بَخِيلٌ وَلَا مَثَانٌ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ *

٢٠٤٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ رَافِعٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ بَشْرِ بْنِ رَافِعٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْمُؤْمِنُ غَرٌّ كَرِيمٌ، وَالْفَاجِرُ حَبِيبٌ لَيْثِمٌ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ، لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ *

41. O škrtosti

2041. ISPRIČAO NAM JE Ebu Hafs Amr b. Ali; kaže: Ispričao nam je Ebu Davud; kaže: Nama je ispričao Sadeka b. Musa; kaže: Nama je ispričao Malik b. Dinar, prenijevši od Abdullaha b. Galiba el-Huddanija⁵²⁹, a on od Ebu Seida el-Hudrija koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Dvije se osobine ne mogu naći kod vjernika: škrtost i loš moral.**«

Na ovu temu prenesen je hadis i od Ebu Hurejrea. Ovaj hadis je garibun.⁵³⁰ Poznat nam je samo preko Sadeke b. Musaa.

2042. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Ispričao nam je Jezid b. Harun; kaže: Nama je ispričao Sadeka b. Musa, prenijevši od Ferkada es-Sebehijja, on od Murree et-Tajjiba, on od Ebu Bekra es-Siddika, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »**U Džennet neće ući varalica, škrtica i onaj koji prigovara kad nekome učini dobro.**« Ovaj hadis je hasenun-garibun.

2043. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Rafi'; kaže: Ispričao nam je Abdur-Rezzak, prenijevši od Bišra b. Rafi'a, on od Jahjaa b. Ebu Kesira, on od Ebu Selemea, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Vjernik je lahkomislen i plemenit, a pokvarnjak je prevarant i podao.**« Ovaj hadis je garibun.⁵³¹ Poznat nam je samo u ovoj formi.

⁵²⁹ Abdullah b. Galib el-Huddai el-Basri je iskren ravija. Pripadao je trećoj generaciji.

⁵³⁰ Bilježi ga i Buharija u djelu *Edebul-Mufredi*.

⁵³¹ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ebu Davud u *Sunenu* i Hakim u *Mustedreku*.

٤٢. بَاب مَا جَاءَ فِي التَّفَقَّةِ فِي الْأَهْلِ *

٢٠٤٤. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: تَفَقَّهَ الرَّجُلُ عَلَى أَهْلِهِ صَدَقَ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو وَعَمْرِو بْنِ أُمَيَّةَ وَأَبِي هُرَيْرَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٠٤٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قَلَابَةَ عَنْ أَبِي أَسْمَاءَ عَنْ ثَوْبَانَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: أَفْضَلُ الدِّيَارِ دِيَارُ يُنْفَقُهُ الرَّجُلُ عَلَى عِيَالِهِ، وَدِيَارُ يُنْفَقُهُ الرَّجُلُ عَلَى دَابَّتِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَدِيَارُ يُنْفَقُهُ الرَّجُلُ عَلَى أَصْحَابِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ. قَالَ أَبُو قَلَابَةَ: بَدَأَ بِالْعِيَالِ ثُمَّ قَالَ: فَأَيُّ رَجُلٍ أَعْظَمَ أَجْرًا مِنْ رَجُلٍ يُنْفِقُ عَلَى عِيَالٍ لَهُ صِغَارٍ يُعِفُّهُمْ اللَّهُ بِهِ وَيُغْنِيَهُمُ اللَّهُ بِهِ هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

42. O onome što čovjek potroši na izdržavanje svoje porodice

2044. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed; kaže: Ispričao nam je Abdullah b. Mubarek, prenijevši od Šu'bea, on od Adijja b. Sabita, on od Abdullaha b. Jezida, on od Ebu Mesuda el-Ensarija, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je kazao: »Ono što čovjek potroši na izdržavanje svoje porodice (pisaće mu se) kao sadaka.«

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Abdullaha b. Amra, Amra b. Umejjea i Ebu Hurejrea. Ovaj hadis je hasenun-sahihn.

2045. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Ispričao nam je Hammad b. Zejd, prenijevši od Ejjuba, on od Ebu Kilabea, on od Ebu Esme, on od Sevbana, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je kazao: »Najbolji su oni novci koje čovjek potroši na izdržavanje svoje porodice, koje potroši na opremanje svoje jahalice za borbu na Allahovom putu i oni koje potroši na saborce na Allahovom putu.«

Ebu Kilabe veli: Počeo je sa porodicom, potom je kazao: Zar može neko imati veću nagradu od onoga koji troši na svoju porodicu? Ima nejač pa ih Allah preko njega sačuva od grijeha i neimaštine. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.

٤٣. بَاب مَا جَاءَ فِي الصِّيَافَةِ وَغَايَةِ الصِّيَافَةِ إِلَى كَمْ هِيَ *

٢٠٤٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي شَرِيحٍ الْعَدَوِيِّ أَنَّهُ قَالَ: أَبْصَرْتُ عَيْنَايَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَسَمِعْتُهُ أَدْنَايَ حِينَ تَكَلَّمَ بِهِ قَالَ: مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ جَانِزَتَهُ. قَالُوا وَمَا جَانِزَتُهُ؟ قَالَ: يَوْمٌ وَلَيْلَةٌ. قَالَ: وَالصِّيَافَةُ ثَلَاثَةُ أَيَّامٍ وَمَا كَانَ بَعْدَ ذَلِكَ فَهُوَ صَدَقَةٌ. وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لَيْسَ كُنْتُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٠٤٧. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ عَجَلَانَ عَنْ سَعِيدِ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي شُرَيْحٍ الْكَعْبِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: الصَّيْفَةُ ثَلَاثَةُ أَيَّامٍ، وَجَانِزَتُهُ يَوْمٌ وَلَيْلَةٌ. وَمَا أَتَفَقَ عَلَيْهِ بَعْدَ ذَلِكَ فَهُوَ صَدَقَةٌ. وَلَا يَحِلُّ لَهُ أَنْ يَتَوَيَّ عَنْهُ حَتَّى يُخْرِجَهُ. وَمَعْنَى قَوْلِهِ: لَا يَتَوَيَّ عَنْهُ يَعْنِي الصَّيْفُ لَا يَقِيمُ عِنْدَهُ حَتَّى يَشْتَدَّ عَلَى صَاحِبِ الْمَنْزِلِ. وَالْحَرَجُ هُوَ الضِّيقُ. إِنَّمَا قَوْلُهُ: حَتَّى يُخْرِجَهُ يَقُولُ: حَتَّى يَضِيقَ عَلَيْهِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَائِشَةَ وَأَبِي هُرَيْرَةَ. وَقَدْ رَوَاهُ مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ وَاللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ سَعِيدِ الْمَقْبُرِيِّ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَأَبُو شُرَيْحٍ الْخَزَاعِيُّ هُوَ الْكَعْبِيُّ وَهُوَ الْعَدَوِيُّ اسْمُهُ خُوَيْلِدُ بْنُ عَمْرٍو *

43. O gostoprимstvu i koliko ono traje

2046. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Ispričao nam je Lejs, prenijevši od Sa'da b. Seida b. Ebu Seida el-Makburija, a on od Ebu Šurejha el-Advija, koji je kazao: »Ove su moje oči vidjele i ove su moje uši čule Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je kazao: Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka počasti svoga musafira, neka mu iskaže izuzetnu počast. A šta je izuzetna počast?, upitaše prisutni. On reče: To je posebna hrana koja se nudi jedan dan i noć⁵³². Gostoprимstvo traje tri dana, a sve iznad toga mu se piše kao sadaka. Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan, neka govori samo dobro ili neka šuti.« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁵³³

2047. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Ispričao nam je Sufjan, prenijevši od Ibn Adžlana, on od Seida el-Makburija, a on od Ebu Šurejha el-Ka'bija da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »Gostoprимstvo traje tri dana, izuzetna počast jedan dan i noć, a sve što čovjek potroši iznad toga piše mu se kao sadaka. Nije dopušteno musafiru da kod domaćina ostane dugo da mu ne bi pričinio nelagodnosti.«

»Nek ne ostane dugo« to znači da musafir ne treba da ostaje dugo kako ne bi bio opterećenje za domaćina. "Nelagodnost" znači tjeskoba. »Da mu ne pričinjava nelagodnosti« tj. da mu ne bi izazivao tjeskobu u duši. Na ovu temu preneseni su hadisi i od Aiše i Ebu Hurejrea. Prenijeli su ga i Malik b. Enes i Lejs b. Sa'd od Seida el-Makburija. Ovaj hadis je hasenun-sahihun. Ebu Šurejh el-Huzai je Ka'bi i Adevi. Ime mu je Huvejlid b. Amr.

٤٤. بَابُ مَا جَاءَ فِي السَّعْيِ عَلَى الْأَرْمَلَةِ وَالْيَتِيمِ *

٢٠٤٨. حَدَّثَنَا الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ سُلَيْمٍ يَرْفَعُهُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: السَّاعِي عَلَى الْأَرْمَلَةِ وَالْمَسْكِينِ كَالْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، أَوْ كَالَّذِي يَصُومُ النَّهَارَ وَيَقُومُ اللَّيْلَ.

⁵³² Prvi dan i noć musafira treba posebno dočekati pripremivši mu što bolju hranu. Nakon jednog dana i noći musafiru se može iznijeti ono što i sami jedemo.

⁵³³ Zabilježen je u *El-Kutubus-Sitte*.

٢٠٤٩. حَدَّثَنَا الْأَنْصَارِيُّ أَخْبَرَنَا مَعْنُ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نُورِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِي الْغَيْثِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَ ذَلِكَ. هَذَا الْحَدِيثُ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ. وَأَبُو الْغَيْثِ اسْمُهُ سَالِمٌ مَوْلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُطِيعٍ. وَنُورُ بْنُ زَيْدٍ شَامِيٌّ، وَنُورُ بْنُ زَيْدٍ مَدَنِيٌّ *

44. O brizi o udovicama i siročadi

2048. ISPRIČAO NAM JE El-Ensari; kaže: Ispričao nam je Ma'n; kaže: Nama je ispričao Malik, prenijevši od Safvana b. Sulejma koji sened uzdiže do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **»Onaj koji se brine o udovicama i bijednicima je poput borca na Allahovom putu, ili poput onoga koji dane posti, a noći provodi u ibadetu.«**

2049. ISPRIČAO NAM JE El-Ensari; kaže: Obavijesto nas je Ma'n; kaže: nas je obavijestio Malik, prenijevši od Sevr a. Zejda, on od Ebu Gajsa, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično tome.**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.⁵³⁴ Ebu Gajsu je ime Salim. On je bio štićenik Abdullaha b. Muti'a. Postoje dvojica; i Sevr b. Jezid Šami, i Sevr b. Zejd Medeni.

٤٥. بَابُ مَا جَاءَ فِي طَلَاقَةِ الْوَجْهِ وَحُسْنِ الْبَشْرِ *

٢٠٥٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا الْمُتَكَدِّرُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: كُلُّ مَعْرُوفٍ صَدَقَةٌ وَإِنْ مِنَ الْمَعْرُوفِ أَنْ تُلْقَى أَخَاكَ بِوَجْهِ طَلِقٍ وَأَنْ تُفْرِغَ مِنْ دُلُوكَ فِي إِنَاءٍ أَخِيكَ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي ذَرٍّ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

45. O veselosti i nasmijanosti

2050. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Ispričao nam je Munkedir, prenijevši od svoga oca, a on od Džabira b. Abdullaha, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Svako dobro je sadaka, a u dobro spada i to da susretneš svoga brata vesela lica i da iz svoje kofe (vodu) saspeš u posudu svoga brata.«** Na ovu temu je prenesen hadis i od Ebu Zerra. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁵³⁵

⁵³⁴ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

⁵³⁵ Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*.

٤٦. بَاب مَا جَاءَ فِي الصِّدْقِ وَالْكَذِبِ *

٢٠٥١. حَدَّثَنَا هَنَادٌ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ شَقِيقِ بْنِ سَلَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: عَلَيْكُمْ بِالصِّدْقِ فَإِنَّ الصِّدْقَ يَهْدِي إِلَى الْبِرِّ وَإِنَّ الْبِرَّ يَهْدِي إِلَى الْجَنَّةِ. وَمَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَصْدُقُ وَيَتَحَرَّى الصِّدْقَ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ صِدْقًا. وَإِيَّاكُمْ وَالْكَذِبَ فَإِنَّ الْكَذِبَ يَهْدِي إِلَى الْفُجُورِ وَإِنَّ الْفُجُورَ يَهْدِي إِلَى النَّارِ. وَمَا يَزَالُ الْعَبْدُ يَكْذِبُ وَيَتَحَرَّى الْكَذِبَ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ كَذَابًا. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ الشَّخِيرِ وَابْنِ عُمَرَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٠٥٢. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى قَالَ: قُلْتُ لِعَبْدِ الرَّحِيمِ بْنِ هَارُونَ الْعَسَّائِيِّ: حَدَّثَكُمْ عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي رَوَادٍ عَنْ تَائِفٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِذَا كَذَبَ الْعَبْدُ تَبَاعَدَ عَنْهُ الْمَلَكُ مِائِلًا مِنْ ثَلَاثِينَ مِائَةً. قَالَ يَحْيَى: فَأَقْرَأَ بِهِ عَبْدُ الرَّحِيمِ بْنُ هَارُونَ فَقَالَ نَعَمْ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. تَفَرَّدَ بِهِ عَبْدُ الرَّحِيمِ بْنُ هَارُونَ.

46. O istini i laži

2051. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Ispričao nam je Ebu Muavija, prenijevši od A'meša, on od Šekika b. Selemea, a on od Abdullaha b. Mesuda koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »Držite se istine, jer istina vodi dobročinstvu, a dobročinstvo vodi u Džennet. Osoba će govoriti istinu i težiti istini tako da će kod Allaha, jednog dana, biti upisana kao iskrena. Čuvajte se laži, jer laž vodi nemoralu, a nemoral vodi u Džehennem. Osoba će govoriti neistinu i težiti neistini tako da će kod Allaha, jednog dana, biti upisana kao lažov.«

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ebu Bekra, Omera, Abdullaha b. Šehhira i Ibn Omera. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁵³⁶

2052. ISPRIČAO NAM JE Jahja b. Musa i kazao: Rekao sam Abdur-Rahimu b. Harunu el-Gassaniju: Je li vama ispričao Abdul-Aziz b. Ebu Revvad, prenijevši od Nafi'a, on od Ibn Omera, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »Kada čovjek slaže, melek se od njega udalji milju zbog ružnog smrada kojim zaudara djelo koje je uradio.«

Jahja veli: Abdur-Rahim b. Harun je to potvrdio. Ovaj hadis je hasenun-garibun.⁵³⁷ Poznat nam je samo u ovoj formi. Abdur-Rahim b. Harun ga je sam prenio.

⁵³⁶ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

⁵³⁷ Bilježe ga i Ebu Nuajm u djelu *Hil'jetul-Evljai ve Tabekatul-Esfijai* i Ibn Ebu Dun'ja u djelu *Es-Samt*.

٤٧. بَاب مَا جَاءَ فِي الْفَحْشِ *

٢٠٥٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى الصَّنْعَانِيُّ وَغَيْرُ وَاحِدٍ قَالُوا: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا كَانَ الْفَحْشُ فِي شَيْءٍ إِلَّا شَأْنُهُ. وَمَا كَانَ الْحَيَاءُ فِي شَيْءٍ إِلَّا زَانَهُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَائِشَةَ. قَالَ أَمُو عَيْسَى: هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ الرَّزَّاقِ *

٢٠٥٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ أَتَيْنَا شُعْبَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا وَائِلٍ يُحَدِّثُ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: خِيَارُكُمْ أَحَاسِنُكُمْ أَخْلَاقًا. وَلَمْ يَكُنِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاحِشًا وَلَا مُتَفَحِّشًا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

47. O bestidnosti

2053. ISPRIČALI SU NAM Muhammed b. Abdul-A'la es-San'ani i drugi i kazali: Ispričao nam je Abdur-Rezzak, prenijevši od Ma'mera, on od Sabita, a on od Enesa, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »Neće se kod nekoga pojaviti bestidnost a da ga neće ukaljati, niti će se kod nekoga pojaviti stid, a da ga neće ukrasiti.«

Na ovu temu prenesen je hadis i od Aiše. Ebu Isa kaže: Ovaj hadis je hasenun-garibun.⁵³⁸ Poznat nam je samo preko Abdur-Rezzaka.

2054. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Ispričao nam je Ebu Davud; kaže: Obavijestio nas je Šu'be, prenijevši od A'meša koji je kazao: Čuo sam Ebu Vaila kako priča od Mesruka, a on od Abdullaha b. Amra koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Najbolji od vas je onaj koji ima najljepši moral. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije bio neučtiv niti je bio razuzdan.**« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁵³⁹

٤٨. بَاب مَا جَاءَ فِي اللَّعْنَةِ *

٢٠٥٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدَبٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا تَلْعَنُوا بَلْعَنَةَ اللَّهِ وَلَا يَغْضِبِهِ وَلَا بِالنَّارِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَابْنِ عُمَرَ وَعِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

⁵³⁸ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Buharija u djelu *Edebul-Mufredi* i Ibn Madže u *Sunenu*.

⁵³⁹ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

٢٠٥٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى الْأَزْدِيُّ الْبَصْرِيُّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَابِقٍ عَنْ إِسْرَائِيلَ بْنِ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَيْسَ الْمُؤْمِنُ بِالطَّعَّانِ وَلَا اللَّعَّانِ وَلَا الْفَاحِشِ وَلَا الْبَذِيءِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَقَدْ رَوَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ مِنْ غَيْرِ هَذَا الْوَجْهِ *

٢٠٥٧. حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ أَحْزَمَ الطَّائِفِيُّ الْبَصْرِيُّ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا أَبَانُ بْنُ يَزِيدَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي الْعَالِيَةِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ: أَنَّ رَجُلًا لَعَنَ الرِّيحَ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: لَا تَلْعَنِ الرِّيحَ فَإِنَّهَا مَأْمُورَةٌ. وَإِنَّهُ مَنْ لَعَنَ شَيْئًا لَيْسَ لَهُ بِأَهْلٍ رَجَعَتِ اللَّعْنَةُ عَلَيْهِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ لَا نَعْلَمُ أَحَدًا أَسْنَدَهُ غَيْرَ بِشْرِ بْنِ عُمَرَ *

48. O proklinjanju

2055. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna; kaže: Ispričao nam je Abdur-Rahman b. Mehdi; kaže: Nama je ispričao Hišam, prenijevši od Katadea, on od Hasana, a on od Semurea b. Džunduba, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »Ne proklinjite se međusobno, izazivajući jedni na druge Allahovo prokletstvo, Njegovu srdžbu niti Vatru.«⁵⁴⁰

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ibn Abbasa, Ebu Hurejrea, Ibn Omera i Imrana b. Husajna. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁵⁴¹

2056. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Jahja el-Ezdi el-Basri; kaže: Ispričao nam je Muhammed b. Sabik, prenijevši od Israila, on od A'meša, on od Ibrahima, on od Alkamea, a on od Abdullaha, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »Vjernik ne kleveće i ne proklinje, niti govori ružne i bestidne riječi.«

Ovaj hadis je hasenun-garibun.⁵⁴² Prenesen je od Abdullaha sa više seneda.

2057. ISPRIČAO NAM JE Zejd b. Ahzem et-Tai el-Basri; kaže: Ispričao nam je Bišr b. Omer; kaže: Nama je ispričao Eban b. Jezid, prenijevši od Katadea, on od Ebu Alijea, a on od Ibn Abbasa: Neki je čovjek pred Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, proklinjao vjetar, a on mu reče: »Ne proklinji vjetar jer je njemu naređeno! Uistinu, ako neko kune nešto što ne zaslužuje prokletstvo, to će se prokletstvo vratiti na njega.«

Ovaj hadis je hasenun-garibun.⁵⁴³ Nije nam poznato da ga je iko prenio sa potpunim senedom, osim Bišr b. Omer.

⁵⁴⁰ Neka ne govori musliman drugom muslimanu: Neka je na tebe Allahovo prokletstvo, ili: Neka je na tebe Allahova srdžba, ili: Neka te Allah prži vatrom Džehennema!

⁵⁴¹ Bilježe ga i Ebu Davud u *Sunenu* i Hakim u *Mustedreku*.

⁵⁴² Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Buharija u *Tarihu*, Ibn Hibban u *Sahihu*, Hakim u *Mustedreku* i Bejhikija u djelu *Šu'abul-Iman*.

⁵⁴³ Bilježe ga i Ebu Davud u *Sunenu* i Ibn Hibban u *Sahihu*.

٤٩. بَاب مَا جَاءَ فِي تَعْلِيمِ النَّسَبِ *

٢٠٥٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عَيْسَى التَّقْفِيِّ عَنْ يَزِيدَ مَوْلَى الْمُتَّبِعِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: تَعَلَّمُوا مِنْ أَسَابِكُمْ مَا تَصِلُونَ بِهِ أَرْحَامَكُمْ. فَإِنْ صَلَاةُ الرَّحِمِ مَحِيَّةٌ فِي الْأَهْلِ مَثْرَاةٌ فِي الْمَالِ، مَنَسَاةٌ فِي النَّارِ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَمَعْنَى قَوْلِهِ: مَنَسَاةٌ فِي النَّارِ يَعْنِي بِهِ الزِّيَادَةُ فِي الْعُمُرِ *

49. O upoznavanju rodbinske loze

2058. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed; kaže: Ispričao nam je Abdullah b. Mubarek, prenijevši od Abdul-Melika b. Isaa es-Sekafija, on od Jezida, štićenika Munbeisa, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »Upoznajite rodbinsku lozu kako biste mogli održavati rodbinske veze, jer održavanje rodbinskih veza uzrokuje ljubav u porodici, mnoštvo u imovini i odgodu smrtnog časa!«

Ovaj hadis je, u ovoj formi, garibun.⁵⁴⁴ Njegove riječi: »odgodu smrtnog časa« znače: produženje života.

٥٠. بَاب مَا جَاءَ فِي دَعْوَةِ الْأَخِ لِأَخِيهِ بِظَهْرِ الْغَيْبِ *

٢٠٥٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ زِيَادٍ بْنِ أَنْعُمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَا دَعْوَةٌ أَسْرَعَ إِجَابَةً مِنْ دَعْوَةِ غَائِبٍ لَغَائِبٍ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَالْأَفْرِيقِيُّ يُضَعِّفُ فِي الْحَدِيثِ وَهُوَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ زِيَادٍ بْنِ أَنْعُمٍ الْأَفْرِيقِيُّ.

50. O dovi koju brat uputi za brata u odsutnosti

2059. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Ispričao nam je Kabisa, prenijevši od Sufjana, on od Abdur-Rahmana b. Zijada b. En'ama, on od Abdullaha b. Jezida, on od Abdullaha b. Amra, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »Nema dove koja se brže uslišava od dove koju uputi osoba za odsutnu osobu.«⁵⁴⁵

Ovaj hadis je garibun.⁵⁴⁶ Poznat nam je samo u ovoj formi. Ifrikija su smatrali slabim ravijom hadisa. To je, ustvari, Abdur-Rahman b. Zijad b. En'am el-Ifriki.

⁵⁴⁴ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Hakim u *Mustedreku*. Hakim ga smatra vjerodostojnim hadisom.

⁵⁴⁵ U Ebu Davudovoj predaji ovog hadisa stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Najbrže se uslišava ona dova koju odsutni uputi za odsutnog." To je, ustvari, dova koju uputi osoba za drugu osobu, a da za to druga osoba i ne zna.

⁵⁴⁶ Bilježi ga i Ebu Davud u *Sunemu*.

٥١. بَاب مَا جَاءَ فِي الشَّتَمِ *

٢٠٦٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: الْمُسْتَبَانِ مَا قَالَا فَعَلَى الْبَادِي مِنْهُمَا مَا لَمْ يَعْتَدِ الْمَظْلُومُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ سَعْدِ بْنِ مَسْعُودٍ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَغْفَلٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٠٦١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ الْحَفَرِيُّ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ زِيَادِ بْنِ عِلَاقَةَ قَالَ: سَمِعْتُ الْمُغِيرَةَ بْنَ شُعْبَةَ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا تَسُبُّوا الْأَمْوَاتَ فَتُؤْذُوا الْأَحْيَاءَ. وَقَدْ اخْتَلَفَ أَصْحَابُ سُفْيَانَ فِي هَذَا الْحَدِيثِ فَرَوَى بَعْضُهُمْ مِثْلَ رِوَايَةِ الْحَفَرِيِّ، وَرَوَى بَعْضُهُمْ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ زِيَادِ بْنِ عِلَاقَةَ قَالَ: سَمِعْتُ رَجُلًا يُحَدِّثُ عَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ *

٢٠٦٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ زَيْدِ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: سَبَابُ الْمُسْلِمِ فُسُوقٌ وَقِتَالُهُ كُفْرٌ. قَالَ زَيْدٌ: قُلْتُ لِأَبِي وَائِلٍ: أَأَنْتَ سَمِعْتَهُ مِنْ عَبْدِ اللَّهِ؟ قَالَ: نَعَمْ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

51. O grđenju i psovanju

2060. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Ispričao nam je Abdul-Aziz b. Muhammed, prenijevši od Alaa b. Abdur-Rahmana, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Kada se dvojica počnu međusobno grditi i vrijeđati, sve što obojica reknu upiše se kao grijeh onome koji je prvi započeo, osim u slučaju kada napadnuti (mazlum, u tome) pretjera.**«

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Sa'da, Ibn Mesuda i Abdullaha b. Mugaffela. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁵⁴⁷

2061. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Ispričao nam je Ebu Davud el-Hafri⁵⁴⁸, prenijevši od Sufjana, on od Zijada b. Ilake, koji je kazao: Čuo sam Mugirea b. Šu'bea kada veli da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Ne psujte umrle kako time ne biste uznemirili žive!**«⁵⁴⁹

Sufjanovi učenici su se razišli u prenošenju ovog hadisa. Neki smatraju da je ispravno onako kako je preneseno od El-Hafrija. Neki su prenijeli od Sufjana, on od Zijada b. Ilakea da je kazao: Čuo sam nekog čovjeka kada priča od Mugirea b. Šu'bea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično prethodnom hadisu.

⁵⁴⁷ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Muslim u *Sahihu* i Ebu Davud u *Sunenu*.

⁵⁴⁸ Ebu Davud Amr b. Sa'd b. Ubejd el-Hafri je pouzdan ravija i veoma pobožan čovjek. Pripadao je devetoj generaciji.

⁵⁴⁹ U hadisu koji je prenio Abdullah b. Omer stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Kada govorite o mrtvima, spominjite samo njihove pozitivne osobine, a negativnih se klonite."

2062. ISPRIČAO NAM JE Mhmud b. Gajlan; kaže: Ispričao nam je Veki'; kaže: Nama je ispričao Sufjan⁵⁵⁰, prenijevši od Zubejda b. Harisa, on od Ebu Vaila, a on od Abdullaha, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Psovanje i grđenje muslimana je grijeh, a borba protiv muslimana je nevjerništvo.**«

Zubejd kaže: Rekao sam Ebu Vailu: Jesi li ti to čuo od Abdullaha? Jesam, reče on. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁵⁵¹

٥٢. بَاب مَا جَاءَ فِي قَوْلِ الْمَعْرُوفِ *

٢٠٦٣. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ إِسْحَقَ عَنِ الثَّعْمَانِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ فِي الْجَنَّةِ غُرَفًا تَرَى ظُهُورَهَا مِنْ بَطُونِهَا، وَبَطُونِهَا مِنْ ظُهُورِهَا. فَقَامَ أَعْرَابِيٌّ فَقَالَ: لِمَنْ هِيَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ فَقَالَ: لِمَنْ أَطَابَ الْكَلَامَ، وَأَطْعَمَ الطَّعَامَ، وَأَدَامَ الصِّيَامَ، وَصَلَّى لِلَّهِ بِاللَّيْلِ وَالنَّاسُ نِيَامَ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ إِسْحَقَ.

52. O lijepom govoru

2063. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hudžr; kaže: Ispričao nam je Ali b. Mushir, prenijevši od Abdur-Rahmana b. Ishaka, on od Nu'mana b. Sa'da, a on od Alije, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**U Džennetu postoje prostorije čija se spoljašnost vidi iznutra i unutrašnjost spolja. Neki beduin ustade i reče: Za koga su one, Allahov Poslaniče? On reče: Za onoga koji bude dobro i lijepo govorio, ko bude hranio gladne, ko bude mnogo postio (nafilu) i noću klanjao dok ostali ljudi spavaju.**«⁵⁵²

⁵⁵⁰ Sufjan es-Sevri

⁵⁵¹ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Buharija i Muslim u *sahihima*, Hakim u *Mustedreku*, te Nesaija i Ibn Mađže u *sunenima*.

⁵⁵² U suri *El-Furkan*, od 63 – 70 ajeta, Uzvišeni Allah veli: "A robovi Milostivoga su oni koji po zemlji mirno hodaju, a kada ih bestidnici oslove, odgovaraju: Mir vama! I oni koji provode noći pred Gospodarom svojim na tle padajući i stojeći; i oni koji govore: Gospodaru naš, poštedi nas patnje u Džehennemu, jer je patnja u njemu, doista propast neminovna. On je ružno boravište. I oni koji, kad udjeljuju, ne rasipaju i ne škrtare, već se u tome drže sredine. I oni koji se mimo Allaha drugom bogu ne klanjaju, i koji one koje je Allah zabranio ne ubijaju osim kad pravda zahtijeva. I koji ne bludniče; a ko to radi, iskusiće kaznu. Patnja će mu na onome svijetu udvostručena biti i vječno će u njoj ponižen ostati. Ali, oni koji se pokaju i uzvjeruju i dobra djela čine, Allah će njihova hrđava djela u dobra promijeniti, a Allah prašta i samilostan je."

Ovaj hadis je garibun.⁵⁵³ Poznat nam je samao preko Abdur-Rahmana b. Ishaka.

٥٣. بَاب مَا جَاءَ فِي فَضْلِ الْمَمْلُوكِ الصَّالِحِ *

٢٠٦٤. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: نِعِمَّا لِأَحَدِهِمْ أَنْ يُطِيعَ رَبَّهُ وَيُؤَدِّيَ حَقَّ سَيِّدِهِ. يَعْنِي الْمَمْلُوكَ. وَ قَالَ كَعْبٌ: صَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي مُوسَى وَابْنِ عُمَرَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٠٦٥. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أَبِي الْيَقْظَانَ عَنْ زَادَانَ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ثَلَاثَةٌ عَلَى كَثِيرِ الْمَسْكَ، أَرَاهُ قَالَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ: عَبْدٌ أَدَّى حَقَّ اللَّهِ وَحَقَّ مَوَالِيهِ. وَرَجُلٌ أَمَّ قَوْمًا وَهُمْ بِهِ رَاضُونَ. وَرَجُلٌ يُنَادِي بِالصَّلَوَاتِ الْخَمْسِ فِي كُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ سُفْيَانَ. وَأَبُو الْيَقْظَانَ اسْمُهُ عُثْمَانُ بْنُ قَيْسٍ.

53. O vrijednosti dobrog roba

2064. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Ispričao nam je Sufjan, prenijevši od A'meša, on od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejrea da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **»Divno je to kada je neko od robova pokoran Allahu i izvršava obaveze prema svome gospodaru.«** Ka'b⁵⁵⁴ je rekao: Istinu su kazali Allah i Njegov Poslanik.

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ebu Musaa i Ibn Omera. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁵⁵⁵

2065. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Ispričao nam je Veki', prenijevši od Sufjana, on od Ebu Jekzana, on od Zazana, a on od Ibn Omera, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Trojica će biti na pješćanim humcima od mošusa, mislim da je kazao, na Sudnjem danu: rob koji bude izvršavao svoje obaveze prema Allahu i obaveze prema svojim gospodarima, čovjek koji bude predvodio ljude kao imam i njime budu zadovoljni i čovjek koji, svaki dan i noć, bude učio ezan na pet vakata namaza.«**⁵⁵⁶

⁵⁵³ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ibn Hibban u *Sahihu* i Bejhakija u djelu *Šu'abul-Iman*.

⁵⁵⁴ Ka'b b. Mati' el-Humejri Ebu Ishak, poznatiji je kao Ka'b el-Ahbar. Pouzdan je ravija. Slovi kao muhadrem (osoba koja je živjela u Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, vrijeme ali nije imala susreta sa njim). Umro je za vrijeme Osmanova hilafeta. Živio je preko sto godina.

⁵⁵⁵ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

⁵⁵⁶ U predaji ovog hadisa koju bilježi Taberanija stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Trojica neće osjetiti veliki strah niti će polagati račun, oni će biti na pješćanim humcima od mošusa sve dok ne prođe strah i dok stvorenja ne završe polaganje

Ovaj hadis je hasenun-garibun.⁵⁵⁷ Poznat nam je samo preko Sufjana. Ebu Jekzanu je ime Osman b. Kajs.

٥٤. بَاب مَا جَاءَ فِي مُعَاشَرَةِ النَّاسِ *

٢٠٦٦. حَدَّثَنَا بَنْدَارٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ عَنْ مَيْمُونِ بْنِ أَبِي شَيْبٍ عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ: قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: اتَّقِ اللَّهَ حَيْثُمَا كُنْتَ، وَأَتَّبِعِ السَّيِّئَةَ الْحَسَنَةَ تَمَحُّهَا، وَخَالِقِ النَّاسَ بِخُلُقٍ حَسَنٍ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

٢٠٦٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ وَأَبُو نُعَيْمٍ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ حَبِيبٍ بِهِذَا الْإِسْنَادِ نَحْوَهُ. قَالَ مُحَمَّدٌ: وَحَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ عَنْ مَيْمُونِ بْنِ أَبِي شَيْبٍ عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ. قَالَ مُحَمَّدٌ: وَالصَّحِيحُ حَدِيثُ أَبِي ذَرٍّ *

54.O druženju sa ljudima

2066. ISPRIČAO NAM JE Bundar; kaže: Ispričao nam je Abdur-Rahman b. Mehdi; kaže: Nama je ispričao Sufjan, prenijevši od Habiba b. Ebu Sabita, on od Mejmun b. Ebu Šebiba⁵⁵⁸, a on od Ebu Zerra, koji je kazao: Rekao mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem,: »**Boj se Allaha gdje god bio! Nakon grijeha, uradi dobro djelo kojim ćeš izbrisati ono loše, i lijepo se ophodi sa ljudima.**« Na ovu temu prenesen je hadis i od Ebu Hurejrea. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁵⁵⁹

2067. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Ispričali su nam Ebu Ahmed i Ebu Nuajm, prenijevši od Sufjana⁵⁶⁰, a on od Habiba sa ovim senedom. Mahmud veli: A ispričao mi je Veki', prenijevši od Sufjana, on od Habiba b. Ebu Sabita, on od Mejmun b. Ebu Šebiba, on od Muaza b. Džebela, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično prethodnom hadisu.** Mahmud kaže: Vjerodostojan je Ebu Zerrov hadis.

računa: osoba koja bude učila Kur'an isključivo radi Allahova zadovoljstva, čovjek koji bude predvodio ljude kao imam i oni budu njime zadovoljni, muezin koji bude učio ezan na pet dnevnih namaza isključivo radi Allahova zadovoljstva i rob koji bude savjesno izvršavao svoje obaveze prema Allahu i obaveze prema svojim gospodarima."

⁵⁵⁷ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Taberanija u *Mu'džemul-Vesitu* i *Mu'džemus-Sagiru*.

⁵⁵⁸ Mejmun b. Ebu Šebib er-Rib'i Ebu Nasr el-Kufi je iskren ravija koji je puno prenosio mursel hadise. Pripadao je trećoj generaciji.

⁵⁵⁹ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ed-Darimi u *Sunemu*.

⁵⁶⁰ Sufjan es-Sevri.

٥٥. بَاب مَا جَاءَ فِي ظَنِّ السُّوءِ *

٢٠٦٨. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الْحَدِيثِ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. سَمِعْتُ عَبْدَ بْنَ حُمَيْدٍ يُذَكِّرُ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِ سُفْيَانَ قَالَ: قَالَ سُفْيَانُ: **الظَّنُّ ظَنَانٌ، فَظَنُّ إِيَّاهُ وَظَنُّ لَيْسَ بِإِيَّاهُ**. فَأَمَّا الظَّنُّ الَّذِي هُوَ إِيَّاهُ فَالَّذِي يَظُنُّ ظَنًّا وَيَتَكَلَّمُ بِهِ. وَأَمَّا الظَّنُّ الَّذِي لَيْسَ بِإِيَّاهُ فَالَّذِي يَظُنُّ وَلَا يَتَكَلَّمُ بِهِ *

55. O sumnjičenju

2068. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Ispričao nam je Sufjan, prenijevši od Ebu Zinada, on od A'redža, a on od Ebu Hurejra da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **»Čuvajte se sumnjičenja, jer je sumnjičenje najveća laž!«**⁵⁶¹

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁵⁶² Čuo sam Abda b. Humejda kada spominje od nekog Sufjanovog učenika kada kaže da je Sufjan rekao: Postoje dvije vrste sumnjičenja: sumnjičenje koje je grijeh i sumnjičenje koje nije grijeh. Sumnjičenje koje je grijeh - to je ono sumnjičenje koje se obznani, dok sumnjičenje koje nije grijeh je ono koje se ne obznani.

٥٦. بَاب مَا جَاءَ فِي الْمِرَاحِ *

٢٠٦٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْوَضَّاحِ الْكُوفِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِدْرِيسَ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: **إِنْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْلُطُنَا حَتَّى إِنْ كَانَ لَيَقُولُ لِأَخٍ لِي صَغِيرٍ: يَا أَبَا عَمِيرٍ مَا فَعَلَ التَّغِيرُ؟**

٢٠٧٠. حَدَّثَنَا هَنَادٌ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ عَنْ أَنَسٍ نَحْوَهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَأَبُو التَّيَّاحِ اسْمُهُ يَزِيدُ بْنُ حُمَيْدٍ الضَّبْعِيُّ *

٢٠٧١. حَدَّثَنَا عَبَّاسُ بْنُ مُحَمَّدٍ الدُّورِيُّ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْحَسَنِ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ عَنْ سَعِيدِ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: **قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّكَ تُدَاعِبُنَا؟ قَالَ: إِيَّيْ لَا أَقُولُ إِلَّا حَقًّا**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَ مَعْنَى قَوْلِهِ: **إِنَّكَ تُدَاعِبُنَا** إِنَّمَا يَعْنُونَ أَنَّكَ تَمَازِحُنَا *

٢٠٧٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ شَرِيكَ عَنْ عَاصِمِ الْأَحْوَلِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ: **أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَهُ: يَا ذَا الْأُذُنَيْنِ. قَالَ مُحَمَّدٌ: قَالَ أَبُو أُسَامَةَ: إِنَّمَا يَعْنِي مَازَحَهُ**.

⁵⁶¹ Uzvišeni Allah u suri *El-Hudžurat* u 12. ajetu kaže: "O, vjernici, klonite se mnogih sumnjičenja. Neka sumnjičenja su, zaista, grijeh! I ne uhodite jedni druge i ne ogovarajte jedni druge. Zar bi nekom od vas bilo drago da jede meso umrlog brata svoga, a vama je to odvratno. Zato se bojte Allaha! Allah, zaista, prima pokajanje i samilostan je!"

⁵⁶² Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

٢٠٧٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْوَاسِطِيُّ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ: أَنَّ رَجُلًا اسْتَحْمَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: إِنِّي حَامِلُكَ عَلَى وَكَدِ الثَّاقَةِ. فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا أَصْنَعُ بِوَكْدِ الثَّاقَةِ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: وَهَلْ تَلِدُ الْإِبِلَ إِلَّا التَّوْقُ. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ *

56. O šali

2069. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Veddah el-Kufi; kaže: Ispričao nam je Abdullah b. Idris, prenijevši od Šu'bea, on od Ebu Tejjaha, a on od Enesa, koji je kazao: »Često se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, družio i sa nama (djecom). Jedanput je rekao mome malom bratu: Omerica, šta uradi vrapčić.«⁵⁶³

2070. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Ispričao nam je Veki', prenijevši od Šu'bea, on od Ebu Tejjaha, a on od Enesa slično prethodnom hadisu. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁵⁶⁴ Ebu Tejjahu je ime Jezid b. Humejd ed-Dubei.

2071. ISPRIČAO NAM JE Abbas b. Muhammed ed-Devri; kaže: Ispričao nam je Alija b. Hasan; kaže: Nama je ispričao Abdullah b. Mubarek, prenijevši od Uamea b. Zejda, on od Seida el-Makburija, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao: »Jednom prilikom prisutni rekoše: Allahov Poslaniče, ti se sa nama šališ?⁵⁶⁵ Da, reče on, ali uvijek govorim istinu.«

Ovaj hadis je hasenun.⁵⁶⁶ Njegove riječi. »Inneke tudaibuna« imaju značenje: »Ti se sa nama šališ?«

2072. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Ispričao nam je Ebu Usama, prenijevši od Šerika, on od Asima el-Ahvela, a on od Enesa b. Malika da mu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, (u šali) rekao: »O, ti dvouhi.« Mahmud veli da je Ebu Usama rekao: To znači da se sa njim šalio.

2073. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Ispričao nam je Halid b. Abdullah el-Vasiti, prenijevši od Humejda, a on od Enesa: »Neki je čovjek od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, zatražio jahaću devu, na što mu je odgovorio: Ja ti jedino mogu dati devino mladunče. Šta mi

⁵⁶³ U predaji koju bilježe Buharija i Muslim stoji: "...da je on imao vrapčića sa kojim se igrao pa je vrapčić uginuo." Ovim pitanjem Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, želio je da ga oraspoloži.

⁵⁶⁴ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

⁵⁶⁵ Ove riječi su prisutni uputili Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, nakon što je jednoj starici rekao da u Džennet neće ući ni jedna starica. Zato im odgovara: Ja uvijek, pa i kad se šalim govorim samo istinu. Uzvišeni Allah će, prije ulaska u Džennet, sve Džennetlije podmladiti pa će kao mladi ući u Džennet.

⁵⁶⁶ Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*.

koristi devino mladunče?, upita čovjek. A šta deva rađa, osim deve?, reče mu Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.« Ovaj hadis je sahihun-garibun.⁵⁶⁷

٥٧. بَاب مَا جَاءَ فِي الْمِرَاءِ *

٢٠٧٤. حَدَّثَنَا عُقْبَةُ بْنُ مُكْرَمٍ الْعَمِيُّ الْبَصْرِيُّ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي فُدَيْكٍ قَالَ: أَخْبَرَنِي سَلَمَةُ بْنُ وَرْدَانَ اللَّيْثِيُّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ تَرَكَ الْكَذِبَ وَهُوَ بَاطِلٌ بَنِي لَهُ فِي رِبْضِ الْجَنَّةِ. وَمَنْ تَرَكَ الْمِرَاءَ وَهُوَ مُحِقٌّ بَنِي لَهُ فِي وَسْطِهَا. وَمَنْ حَسَنَ خُلُقَهُ بَنِي لَهُ فِي أَعْلَاهَا. هَذَا الْحَدِيثُ حَدِيثٌ حَسَنٌ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ سَلَمَةَ بْنِ وَرْدَانَ عَنْ أَنَسٍ *

٢٠٧٥. حَدَّثَنَا فَضَالَةُ بْنُ الْفَضْلِ الْكُوفِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ عَنِ ابْنِ وَهْبٍ عَنْ مُنْبِهِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: كَفَى بِكَ إِثْمًا أَنْ لَا تَرََالَ مُخَاصِمًا. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ، لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ *

٢٠٧٦. حَدَّثَنَا زِيَادُ بْنُ أَيُّوبَ الْبَغْدَادِيُّ حَدَّثَنَا الْمُحَارِبِيُّ عَنِ اللَّيْثِ وَهُوَ ابْنُ أَبِي سُلَيْمٍ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَا تَمَارِ أَخَاكَ وَلَا تَمَارِحْهُ وَلَا تَعِدْهُ مَوْعِدَةً فَتُخْلِفْهُ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ.

57. O prepirci

2074. ISPRIČAO NAM JE Ukbe b. Mukrem el-Basri; kaže: Ispričao nam je Ibn Ebu Fudejk i kazao: Obavijestio me je Seleme b. Verdan el-Lejsi⁵⁶⁸, prenijevši od Enesa b. Malika, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Ko (prilikom prepirke) bude izbjegavao laž biće mu sagrađen dvorac u predvorju Dženneta. Ko bude izbjegavao prepirku, iako je u pravu, biće mu sagrađen dvorac u sredini Dženneta, a ko bude poboljšavao svoj moral biće mu sagrađen dvorac u samom njegovom vrhu.**«

Ovaj hadis je hasenun. Poznat nam je samo preko Selemea b. Verdana od Enesa.

2075. ISPRIČAO NAM JE Fedale b. Fadl el-Kufi; kaže: Ispričao nam je Ebu Bekr b. Ajjaš, prenijevši od Ibn Vehba b. Munebbiha, on od svoga oca, a on od Ibn Abbasa, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Dovoljno ti je grijeha ukoliko se stalno prepireš.**« Ovaj hadis je garibun. Poznat nam je samo u ovoj formi.

2076. ISPRIČAO NAM JE Zijad b. Ejjub el-Bagdadi; kaže: Ispričao nam je Muharib⁵⁶⁹, prenijevši od Lejsa, a on je Ibn Ebu Sulejm, on od Abdul-

⁵⁶⁷ Bilježi ga i Ebu Davud u *Sunenu*.

⁵⁶⁸ Seleme b. Verdan el-Lejsi Ebu Ja'la el-Medeni je slab ravija. Pripadao je petoj generaciji.

⁵⁶⁹ El-Muharibi je Abdur-Rahman b. Muhammed.

Melika, on od Ikrima, on od Ibn Abbasa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »Ne prepiri se sa svojim bratom, ne šali se na njegov račun i ne zakazuj mu termin ako ćeš ga iznevjeriti!« Ovaj hadis je garibun. Poznat nam je samo u ovoj formi.

٥٨. بَاب مَا جَاءَ فِي الْمَدَارَةِ *

٢٠٧٧. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: اسْتَأْذَنَ رَجُلٌ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا عِنْدَهُ، فَقَالَ: بِنَسِ ابْنِ الْعَشِيرَةِ أَوْ أَخُو الْعَشِيرَةِ، ثُمَّ أَدْنَى لَهُ فَأَلَانَ لَهُ الْقَوْلَ. فَلَمَّا خَرَجَ قُلْتُ لَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ: قُلْتُ لَهُ مَا قُلْتَ ثُمَّ أَلَنْتَ لَهُ الْقَوْلَ؟ قَالَ يَا عَائِشَةُ إِنَّ مِنْ شَرِّ النَّاسِ مَنْ تَرَكَهُ النَّاسُ أَوْ وَدَعَهُ النَّاسُ اتِّقَاءَ فُحْشِهِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

58. O ljubaznosti

2077. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Ispričao nam je Sufjan, prenijevši od Muhammed b. Munkedira⁵⁷⁰, on od Urve b. Zubejra, a on od Aiše, koja je kazala: »Jednom prilikom, dok sam bila kod Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, neki čovjek zatraži dozvolu da uđe kod njega. (Čuvši mu glas), on reče: Loš li je ovaj čovjek iz tog plemena ili: loš li je ovaj brat iz tog plemena⁵⁷¹, potom mu dozvoli da uđe i sa njim ljubazno razgovaraše. Pošto ode, rekoh mu: Allahov Poslaniče, ti tako o njemu reče, a onda sa njim tako ljubazno razgovara, a on će na to: Aiša, najgori je onaj čovjek koga ljudi napuste ili koga ljudi izbjegavaju zbog toga što se boje njegova zla.« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁵⁷²

٥٩. بَاب مَا جَاءَ فِي الْاِقْتِصَادِ فِي الْحُبِّ وَالْبُغْضِ *

٢٠٧٨. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ حَدَّثَنَا سُؤَيْدُ بْنُ عَمْرٍو الْكَلْبِيُّ عَنْ حَمَادِ بْنِ سَلَمَةَ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَرَاهُ رَفَعَهُ، قَالَ: أَحَبُّ حَبِيبِكَ هَوْنًا مَا عَسَى أَنْ يَكُونَ بَغِيضَكَ يَوْمًا مَا. وَأَبْغَضُ بَغِيضِكَ هَوْنًا مَا عَسَى أَنْ يَكُونَ حَبِيبَكَ يَوْمًا مَا. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ بِهَذَا الْإِسْتِدَادِ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَقَدْ رَوَى هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ أَيُّوبَ بِإِسْنَادٍ غَيْرِ هَذَا، رَوَاهُ الْحَسَنُ بْنُ أَبِي جَعْفَرٍ. وَهُوَ حَدِيثٌ ضَعِيفٌ أَيْضًا، بِإِسْنَادٍ لَهُ عَنْ عَلِيٍّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَالصَّحِيحُ هَذَا عَنْ عَلِيٍّ مَوْقُوفٌ *

⁵⁷⁰ Muhammed b. Munkedir b. Abdullah b. Hudajr et-Tejmi je pouzdan i vrijedan ravija. Pripadao je trećoj generaciji.

⁵⁷¹ To je bio Ujejne b. Husajn koji tada nije bio primio islam; primiće ga kasnije ali će uvijek biti slab vjernik i na kraju će se odmetnuti od vjere. Očito je Allah, dž.š., Svome miljeniku Objavom ukazao na loš karakter tog čovjeka, da bi na njega mogao upozoriti svoje sledbenike.

⁵⁷² Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

59. O umjerenosti u ljubavi i mržnji

2078. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Ispričao nam je Suvejd b. Amr el-Kelbi⁵⁷³, prenijevši od Hammada b. Selemea, on od Ejžuba, on od Muhammeda b. Sirina, a on od Ebu Hurejrea, mislim da ga je vezao za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »Voli prijatelja umjereno možda će ti jednog dana postati neprijatelj, i mrzi neprijatelja umjereno, možda će ti jednog dana postati prijatelj.«

Ovaj hadis je garibun.⁵⁷⁴ Sa ovim senedom nam je poznat samo u ovoj formi. Ovaj hadis je sa drugim senedom prenesen od Ejžuba. Prenio ga je Hasan b. Ebu Dža'fer sa senedom od Alije, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, ali je i on slab također. Vjerodostojan je ovaj koji je prenesen kao mevkuf hadis.

٦٠. بَاب مَا جَاءَ فِي الْكِبَرِ *

٢٠٧٩. حَدَّثَنَا أَبُو هِشَامٍ الرَّفَاعِيُّ أَخْبَرَنَا أَبُو بَكْرٍ بْنُ عَيَّاشٍ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ حَبَّةٍ مِنْ خُرْدٍ مِنْ كِبَرٍ. وَلَا يَدْخُلُ النَّارَ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ حَبَّةٍ مِنْ إِيْمَانٍ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَسَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ وَأَبِي سَعِيدٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٠٨٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَا: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَمَّادٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِيَانَ بْنِ تَغْلِبٍ عَنْ فَضِيلِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنْ كِبَرٍ. وَلَا يَدْخُلُ النَّارَ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنْ إِيْمَانٍ. قَالَ: فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ إِنَّهُ يَعْجِبُنِي أَنْ يَكُونَ تَوْبِي حَسَنًا وَتَعْلِي حَسَنَةً. قَالَ: إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْجَمَالَ، وَلَكِنَّ الْكِبَرُ مَنْ بَطَرَ الْحَقَّ وَغَمَصَ النَّاسَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ.

٢٠٨١. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ عُمَرَ بْنِ رَاشِدٍ عَنْ إِبَّاسِ بْنِ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَذْهَبُ بِنَفْسِهِ حَتَّى يَكْتَبَ فِي الْجَبَّارِينَ فَيُصِيبُهُ مَا أَصَابَهُمْ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ.

٢٠٨٢. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عِيسَى بْنِ يَزِيدٍ الْبَغْدَادِيُّ حَدَّثَنَا شَبَابَةُ بْنُ سَوَّارٍ أَخْبَرَنَا أَبُو أَبِي ذَنْبٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ عَبَّاسٍ عَنْ نَافِعِ بْنِ جَبْرِ بْنِ مَطْعَمٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: يَقُولُونَ فِي التِّبَةِ وَقَدْ رَكِبْتَ الْحِمَارَ وَلَبِستِ الشَّمْلَةَ وَ قَدْ حَلَبْتَ الشَّاةَ وَ قَدْ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ فَعَلَ هَذَا فَلَيْسَ فِيهِ مِنَ الْكِبَرِ شَيْءٌ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ.

⁵⁷³Suvejd b. Amr el-Kelbi Ebu Velid el-Kufi je pouzdan prenosilac hadisa i veoma pobožan čovjek. Pripadao je desetoj generaciji.

⁵⁷⁴ Bilježe ga i Bejhikija u djelu *Su'abul-Iman*, Taberanija u *Mu'džemul-Vesitu* i Buharija u djelu *Edebul-Mufredi*.

60. O oholosti

2079. ISPRIČAO NAM JE Ebu Hišam er-Rifai; kaže: Obavijestio nas je Ebu Bekr b. Ajjaš, prenijevši od A'meša, on od Ibrahima, on od Alkamea, a on od Abdullaha, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Neće ući u Džennet onaj u čijem se srcu nađe i koliko zrno gorušice oholosti, niti će ući u Džehennem onaj u čijem srcu bude i koliko jedan trun imana.«**

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ebu Hurejrea, Ibn Abbasa, Selemea b. Ekvea i Ebu Seida. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁵⁷⁵

2080. ISPRIČALI SU NAM Muhammed b. Musenna i Abdullah b. Abdur-Rahman i kazali: Ispričao nam je Jahja b. Hammad; kaže: Nama je ispričao Šu'be, prenijevši od Ebana b. Tagliba, on od Fudajla b. Amra, on od Ibrahima, on od Alkamea, on od Abdullaha, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **»Neće ući u Džennet onaj u čijem se srcu nađe i koliko i trun oholosti, niti će ući u Džehennem onaj u čijem srcu bude i koliko i trun imana. Na to će neki čovjek⁵⁷⁶: Ja volim da mi odjeća i obuća budu lijepe. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Nije to oholost; Allah je lijep i voli ljepotu. Oholost se ogleda u tome da neko odbija Istinu i potcjenjuje ljude.«** Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.⁵⁷⁷

2081. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Ispričao nam je Ebu Muavija, prenijevši od Omera b. Rašida, on od Ijasa b. Selemea b. Ekvea, a on od svoga oca, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Čovjek će se oholiti nad drugima tako da će biti upisan kao silnik i snaći će ga kazna kakva je snašla i ostale silnike.«** Ovaj hadis je hasenun-garibun.

2082. ISPRIČAO NAM JE Ali b. Isa b. Jezid el-Bagdadi; kaže: Ispričao nam je Šebabe b. Sevvar; kaže: Obavijestio nas je Ibn Ebu Zi'b, prenijevši od Kasima b. Abbasa, on od Nafi'a b. Džubejra b. Muti'ma, a on od svoga oca, koji je kazao: Vele mi da u sebi imam oholosti, a ja jašem magarca, oblačim ogrtač i muzem ovce, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mi je rekao: **»Ko bude ovako radio, on u sebi nema ni truna oholosti.«** Ovaj hadis je hasenun-garibun.

⁵⁷⁵ Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

⁵⁷⁶ Po mišljenju Nevevija to je bio Malik b. Mizare er-Rehavi.

⁵⁷⁷ Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

٦١. بَاب مَا جَاءَ فِي حُسْنِ الْخُلُقِ *

٢٠٨٣. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عُمَرُو بْنُ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ يَعْلَى بْنِ مَمْلَكٍ عَنْ أُمِّ الدَّرْدَاءِ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَا شَيْءٌ أَثْقَلُ فِي مِيزَانِ الْمُؤْمِنِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ خُلُقٍ حَسَنٍ وَإِنَّ اللَّهَ لَكَبِيعُصُ الْفَاحِشِ الْبَذِيءِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَائِشَةَ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَأَنْسٍ وَأَسَمَةَ بْنِ شَرِيكٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *
٢٠٨٤. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ بْنُ اللَّيْثِ عَنْ مُطَرِّفٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ أُمِّ الدَّرْدَاءِ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَا مِنْ شَيْءٍ يُوضَعُ فِي الْمِيزَانِ أَثْقَلُ مِنْ حُسْنِ الْخُلُقِ. وَإِنْ صَاحِبُ حُسْنِ الْخُلُقِ لَيُبْلَغُ بِهِ دَرَجَةً صَاحِبِ الصَّوْمِ وَالصَّلَاةِ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ *
٢٠٨٥. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ أَحْبَرْنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِدْرِيسَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ جَدِّي عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: سَأَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ أَكْثَرِ مَا يَدْخُلُ النَّاسَ الْجَنَّةَ، فَقَالَ: تَقْوَى اللَّهِ وَحُسْنُ الْخُلُقِ. وَسُئِلَ عَنْ أَكْثَرِ مَا يَدْخُلُ النَّاسَ النَّارَ فَقَالَ: الْقَمَمُ وَالْفَرْجُ. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ. وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِدْرِيسَ هُوَ ابْنُ يَزِيدَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَوْدِيِّ *
٢٠٨٦. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَحْبَرْنَا أَبُو وَهَبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُبَارَكِ أَنَّهُ وَصَفَ حُسْنَ الْخُلُقِ فَقَالَ: هُوَ بَسْطُ الْوَجْهِ، وَبَدَلُ الْمَعْرُوفِ، وَكَفُّ الْأَذَى *

61. O lijepom moralu

2083. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Ispričao nam je Sufjan; kaže: Nama je ispričao Amr b. Dinar, prenijevši od Ibn Ebu Mulejkea, on od Ja'la b. Memleka⁵⁷⁸, on od Umme Derda, a ona od Ebu Derdaa da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »Neće ništa, od djela vjernika na Sudnjem danu, biti teže na mizanu od lijepog morala. Uzvišeni Allah prezire (onoga) koji izgovara bestidne riječi.«

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Aiše, Ebu Hurejrea, Enesa i Usume b. Šerika. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁵⁷⁹

2084. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Ispričao nam je Kubejsa b. Lejs, prenijevši od Mutarrifa, on od Ataa, on od Umme Derdaa, a ona od Ebu Derdaa, koji je kazao: Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada veli: »Neće se ništa teže staviti na mizan od lijepog morala. Osoba lijepog morala će njime dostići stepen onoga koji ima puno dobrovoljnog posta i namaza.«⁵⁸⁰ Ovaj hadis je, u ovoj formi, garibun.⁵⁸¹

2085. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb Muhammed b. Ala; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Idris; kaže: Ispričao mi je moj otac, prenijevši od moga djeda, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao: »Upitan je Allahov

⁵⁷⁸ Ja'la b. Memlek el-Mekki je makbul ravija. Pripadao je trećoj generaciji.

⁵⁷⁹ Bilježe ga i Ebu Davud u *Sunenu* i Ibn Hibban u *Sahihu*.

⁵⁸⁰ U hadisu koji bilježi Ebu Davud od Aiše stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Vjernik će lijepim moralom dostići stepen onoga koji je noći provodio u ibadetu, a dane postio."

⁵⁸¹ Bilježi ga i Bezzar u *Musnedu* sa dobrim senedom.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o tome šta će ljude najviše uvesti u Džennet, pa je rekao: Bogobojaznost i lijep moral. A upitan je i o tome šta će ih najviše uvesti u Džehennem, pa je rekao: Usta i spolni organ.«

Ovaj hadis je sahihun-garibun.⁵⁸² Abdullah b. Idris je Ibn Jezid b. Abdur-Rahman el-Evdi.

2086. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Abde; kaže: Obavijestio nas je Ebu Vehb, prenijevši od Abdullaha b. Mubareka da je on lijep moral opisao ovako: To ti je vedro lice, dobročinstvo i suzdržavanje od uvreda.»

٦٢. بَاب مَا جَاءَ فِي الْإِحْسَانِ وَالْعَفْوِ *

٢٠٨٧. حَدَّثَنَا بُنْدَارٌ وَأَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ وَمَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ قَالُوا: أَخْبَرَنَا أَبُو أَحْمَدَ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ أَبِي الْأَحْوَصِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ الرَّجُلُ أَمْرٌ بِهِ فَلَا يَقْرِنِي وَلَا يَضِيقُنِي فِيمُرُ بِي أَفَأَجْزِيهِ؟ قَالَ: لَا، أَقْرِهِ. قَالَ وَرَأَيْتُ رِثَ الثِّيَابِ فَقَالَ: هَلْ لَكَ مِنْ مَالٍ؟ قَالَ قُلْتُ: مِنْ كُلِّ الْمَالِ قَدْ أَعْطَانِي اللَّهُ مِنَ الْبَابِلِ وَالْفَنَمِ. قَالَ: فَلْيُرْ عَلَيْكَ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَائِشَةَ وَجَابِرٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَأَبُو الْأَحْوَصِ اسْمُهُ عَوْفُ بْنُ مَالِكِ بْنِ نَضْلَةَ الْحُثَمِيِّ. وَمَعْنَى قَوْلِهِ أَقْرِهِ يَقُولُ أَضِفْهُ. وَالْقَرَى هُوَ الضِّيَافَةُ *

٢٠٨٨. حَدَّثَنَا أَبُو هِشَامٍ الرَّقَاعِيُّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فَضِيلٍ عَنْ الْوَلِيدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جُمَيْعٍ عَنْ أَبِي الطُّفَيْلِ عَنْ حُذَيْفَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا تَكُونُوا إِمْعَةً تَقُولُونَ إِنَّ أَحْسَنَ النَّاسِ أَحْسَنًا وَإِنْ ظَلَمُوا ظَلَمْتُمْ، وَلَكِنْ وَطَنُوا أَنْفُسَكُمْ، إِنَّ أَحْسَنَ النَّاسِ أَنْ تُحْسِنُوا وَإِنْ أَسَاءُوا فَلَا تَظْلِمُوا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ، لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ *

62. O dobročinstvu i oprost

2087. ISPRIČALI SU NAM Bundar, Ahmed b. Meni' i Mahmud b. Gajlan i kazali: Obavijestio nas je Ebu Ahmed, prenijevši od Sufjana, on od Ebu Ishaka, on od Ebu Ahvesa, a on od svoga oca koji je kazao: »Rekao sam: Allahov Poslaniče, odem kod čovjeka, a on me niti dočeka niti me ugosti, pa hoću li mu uzvratiti istom mjerom ako on dođe kod mene? Ne, odgovori Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nego ga dočekaj. Potom me je, veli on, vidjevši me u staroj odjeći, upitao: Imaš li ti imetka? Imam svakakva imetka, odgovorio sam. Allah mi je dao i deva i bravi. On tada reče: Neka se to na tebi vidi.»⁵⁸³

⁵⁸² Bilježe ga i Ibn Hibban u *Sahihu* i Bejhekija u djelu *Ez-Zuhd*.

⁵⁸³ Dakle, obuci se lijepo, neka se vidi da si imućan.

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Aiše, Džabira i Ebu Hurejrea. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁵⁸⁴ Ebu Ahvesu je ime Avf b. Malik b. Nadle el-Džušemi. Njegove riječi "dočekaj ga" znače: "ugosti ga".

2088. ISPRIČAO NAM JE Ebu Hišam er-Rifai; kaže: Ispričao nam je Muhammed b. Fudajl, prenijevši od Velida b. Abdullaha b. Džumej'a⁵⁸⁵, on od Ebu Tufejla, a on od Huzejfea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »Ne budite glupaci govoreći: Ako ljudi budu dobri bićemo i mi, a ako ljudi budu loši bićemo i mi, nego se duhovno pripremite. Tako, ako ljudi budu dobri, budite i vi dobri, a ako ljudi budu loši, nemojte vi biti loši!« Ovaj hadis je u ovoj formi hasenun garibun.

٦٣. بَاب مَا جَاءَ فِي زِيَارَةِ الْإِخْوَانِ *

٢٠٨٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ وَالْحُسَيْنُ بْنُ أَبِي كَبِشَةَ الْبَصْرِيُّ قَالَا: حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ يَعْقُوبَ السَّدُوسِيُّ أَخْبَرَنَا أَبُو سِنَانَ الْقَسَمَانِيُّ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي سَوْدَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ عَادَ مَرِيضًا أَوْ زَارَ أَخَاهُ فِي اللَّهِ نَادَاهُ مُنَادٌ أَنْ طِبْتَ وَطَابَ مَمْشَاكَ وَتَبَوَّاتُ مِنَ الْجَنَّةِ مَنَزَلًا. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. وَأَبُو سِنَانَ اسْمُهُ عَيْسَى بْنُ سِنَانَ. وَقَدْ رَوَى حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَبِي رَافِعٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَيْئًا مِنْ هَذَا *

63. O posjeti braći (po vjeri)

2089. ISPRIČALI SU NAM Muhammed b. Beššar i Husejn b. Ebu Kebše el-Basri⁵⁸⁶ i kazali: Ispričao nam je Jusuf b. Jakub es-Sedusi; kaže: Obavijestio nas je Ebu Sinan el-Kasmani, prenijevši od Osmana b. Ebu Sevdea, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »Kad neko obiđe bolesnika ili posjeti svoga brata (muslimana) u ime Allaha, melek mu uzvikne: Da ti (Allah) da dobro i ovoga i onoga svijeta, da ti blagoslovi tvoje putovanje i da ti podari visok stepen u Džennetu!«

Ovaj hadis je garibun.⁵⁸⁷ Ebu Sinanu je ime Isa b. Sinan. Prenio je Hammad b. Seleme od Sabita, on od Ebu Rafi'a, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, nešto od ovog.

⁵⁸⁴ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Nesaija u *Sunenu*.

⁵⁸⁵ Velid b. Abdullah b. Džumej' ez-Zuhri el-Mekki je iskren ravija koji je bio sklon previdima. Pripadao je petoj generaciji.

⁵⁸⁶ Husejn b. Seleme b. Ismail b. Jezid Ebu Kebše el-Ezdi el-Basri je iskren ravija. Pripadao je devetoj generaciji.

⁵⁸⁷ Bilježe ga i Ibn Madže u *Sunenu* i Ibn Hibban u *Sahihu*.

٦٤. بَاب مَا جَاءَ فِي الْحَيَاءِ *

٢٠٩٠. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُهُ بْنُ سُلَيْمَانَ وَعَبْدُ الرَّحِيمِ وَمُحَمَّدُ بْنُ بَشْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو أَخْبَرَنَا أَبُو سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْحَيَاءُ مِنَ الْإِيمَانِ، وَالْإِيمَانُ فِي الْجَنَّةِ، وَالْبَدْءُ مِنَ الْجَفَاءِ، وَالْجَفَاءُ فِي النَّارِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ ابْنِ عَمْرٍو وَأَبِي بَكْرَةَ وَأَبِي أُمَامَةَ وَعِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

64. O stidu

2090. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Obavijestili su nas Abde b. Sulejman, Abdur-Rahim⁵⁸⁸ i Muhammed b. Bišr, prenijevši od Muhammeda b. Amra, obavijestio nas je Ebu Seleme prenijevši od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »Stid je od vjere, a oni koji budu vjerovali biće u Džennetu. Bestidnost je od surovosti, a oni koji budu surovi biće u Džehennemu.«

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ibn Omera, Ebu Bekrea, Ebu Uamea i Imrana b. Husajna. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁵⁸⁹

٦٥. بَاب مَا جَاءَ فِي التَّائِي وَالْعَجَلَةِ *

٢٠٩١. حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ أَخْبَرَنَا نُوحُ بْنُ قَيْسٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عِمْرَانَ عَنْ عَاصِمِ الْأَحْوَلِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَرَجٍ الْمُرْنِيِّ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: السَّمْتُ الْحَسَنُ وَالتَّوَدُّةُ وَالْإِقْتِصَادُ جُزْءٌ مِنْ أَرْبَعَةٍ وَعِشْرِينَ جُزْءًا مِنَ التَّوْبَةِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ.

٢٠٩٢. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا نُوحُ بْنُ قَيْسٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عِمْرَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَرَجٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَحْوَهُ وَلَمْ يَذْكُرْ فِيهِ عَنْ عَاصِمٍ. وَالصَّحِيحُ حَدِيثُ نَصْرٍ بْنِ عَلِيٍّ *

٢٠٩٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَرِيعٍ أَخْبَرَنَا بَشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ عَنْ قُرَّةَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِي جَمْرَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِأَشَجٍّ عَبْدِ الْقَيْسِ: إِنَّ فِيكَ خَصْلَتَيْنِ يُحِبُّهُمَا اللَّهُ: الْحِلْمُ وَالْأَنَانَةُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ الْأَشَجِّ الْعَصْرِيِّ *

٢٠٩٤. حَدَّثَنَا أَبُو مُصَنَّبٍ الْمَدَنِيُّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْمُهِمِّينِ بْنُ عَبَّاسٍ بْنُ سَهْلٍ بْنُ سَعْدِ السَّاعِدِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْأَنَانَةُ مِنَ اللَّهِ وَالْعَجَلَةُ مِنَ الشَّيْطَانِ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. وَقَدْ تَكَلَّمَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ فِي عَبْدِ الْمُهِمِّينِ بْنِ عَبَّاسٍ وَضَعْفُهُ مِنْ قِبَلِ حِفْظِهِ.

⁵⁸⁸ Abdur-Rahim b. Sulejman el-Kinani Ebu Ali el-Mirvezi je puzdan ravija. Autor je mnogih djela. Pripadao je osmoj generaciji.

⁵⁸⁹ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ibn Hibban u *Sahihu*, Hakim u *Mustedreku* i Bejhekiya u *Sunenu*.

65. O polagahnosti i žurbi

2091. ISPRIČAO NAM JE Nasr b. Ali; kaže: Obavijestio nas je Nuh b. Kajs⁵⁹⁰, prenijevši od Abdullaha b. Imrana, on od Asima el-Ahvela, a on od Abdullaha b. Serdžisa el-Muzenija da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »**Lijepo ponašanje, polagahnost i umjerenost su jedan od dvadeset i četiri dijela vjerovjesništva.**« Na ovu temu prenesen je hadis i od Ibn Abbasa. Ovaj hadis je hasenun-garibun.

2092. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Nuh b. Kajs, prenijevši od Abdullaha b. Imrana, on od Abdullaha b. Serdžisa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično prethodnom hadisu**, s tim što u njegovu senedu nije spomenuo od Asima. Vjerodostojan je hadis Nasra b. Alija.

2093. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdullah b. Bezi'; kaže: Obavijestio nas je Bišr b. Mufeddal, prenijevši od Kurrea b. Halida, on od Ebu Džemrea, a on od Ibn Abbasa da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao Ešedždžu b. Kajsu: »**Ti imaš dvije osobine koje su drage Allahu: razboritost i umjerenost.**«⁵⁹¹ Na ovu temu prenesen je hadis i od Ešedždža el-Asrija.

2094. ISPRIČAO NAM JE Ebu Mus'ab el-Medini; kaže: Obavijestio nas je Abdul-Muhejmin b. Abbas b. Sehl b. Sa'd es-Saidi, on od svoga oca, a on od svoga djeda, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Polagahnost je od Allaha, a žurba od šejtana.**«

Ovaj hadis je garibun. Neki učenjaci kritikovali su Abdul-Muhejmina b. Abbasa u pogledu njegova pamćenja i ocijenili ga slabim ravijom.

٦٦. بَابُ مَا جَاءَ فِي الرَّفْقِ *

٢٠٩٥. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ يَعْلَى بْنِ مَمْلُوكٍ عَنْ أُمِّ الدَّرْدَاءِ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ أُعْطِيَ حَظَّهُ مِنَ الرَّفْقِ فَقَدْ أُعْطِيَ حَظَّهُ مِنَ الْخَيْرِ. وَمَنْ حُرِمَ حَظُّهُ مِنَ الرَّفْقِ فَقَدْ حُرِمَ حَظُّهُ مِنَ الْخَيْرِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَائِشَةَ وَجَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ وَأَبِي هُرَيْرَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

66. O blagosti

2095. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Sufjan, prenijevši od Amra b. Dinara, on od Ibn Ebu Mulejkea, on od Ja'laa b. Memleka, on od Ummi Derda, ona od Ebu Derdaa, a on od Vjerovjesnika,

⁵⁹⁰ Nuh b. Kajs b. Ribah el-Ezdi Ebu Ruh el-Basri, Halidov brat, iskren je ravija. Pripadao je osmoj generaciji.

⁵⁹¹ Ovaj hadis je zabilježio i Muslim u *Sahihu*.

sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »Kome bude data blagost, dat mu je dio dobra, a kome bude uskraćena blagost, uskraćen mu je dio dobra.«

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Aiše, Džerira b. Abdullaha i Ebu Hurejrea. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁵⁹²

٦٧. بَاب مَا جَاءَ فِي دَعْوَةِ الْمَظْلُومِ *

٢٠٩٦. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنْ زَكْرِيَّا بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ يَحْيَى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ صَبِيٍّ عَنْ مَعْبُدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ مُعَاذَ بْنَ جَبَلٍ إِلَى الْيَمَنِ فَقَالَ: اتَّقِ دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ فَإِنَّهَا لَيْسَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ اللَّهِ حِجَابٌ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَأَبُو مَعْبُدٍ اسْمُهُ نَافِذٌ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَنَسٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ وَأَبِي سَعِيدٍ *

67. O dovi onoga kome je učinjena nepravda

2096. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Obavijestio nas je Veki', prenijevši od Zekerijaa b. Ishaka, on od Jahjaa b. Abdullaha b. Sajfija, on od Ma'beda⁵⁹³, a on od Ibn Abbasa: »Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, slao Muaza u Jemen, rekao (mu) je: Čuvaj se dove onoga kome je nepravda učinjena, jer između nje i Allaha nema prepreke!«

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁵⁹⁴ Ebu Ma'bedu je ime Nafiz. Na ovu temu preneseni su hadisi i od Enesa, Ebu Hurejrea, Abdullaha b. Amra i Ebu Seida.

٦٨. بَاب مَا جَاءَ فِي خُلُقِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

٢٠٩٧. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا جَعْفَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ الضُّبَعِيُّ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: خَدَمْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَشْرَ سِنِينَ فَمَا قَالَ لِي أَوْ قَطُّ، وَمَا قَالَ لَشَيْءٍ صَنَعْتُهُ لَمْ صَنَعْتُهُ؟ وَلَا لَشَيْءٍ تَرَكْتُهُ لَمْ تَرَكْتُهُ؟ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَحْسَنِ النَّاسِ خُلُقًا وَمَا مَسَسْتُ خِزًّا قَطُّ وَلَا حَرِيرًا وَلَا شَيْئًا كَانَ أَلَيْنَ مِنْ كَفِّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَلَا شَمَمْتُ مِسْكَ قَطُّ وَلَا عَطْرًا كَانَ أَطْيَبَ مِنْ عَرَقِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَائِشَةَ وَالْبَرَاءِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٠٩٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غِلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ أَلْبَانَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ الْحَدَلِيَّ يَقُولُ: سَأَلْتُ عَائِشَةَ عَنْ خُلُقِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ: لَمْ يَكُنْ فَاحِشًا وَلَا مُتَفَحِّشًا وَلَا صَخَابًا فِي الْأَسْوَاقِ وَلَا يَجْزِي بِالسَّيِّئَةِ السَّيِّئَةَ وَلَكِنْ يَغْفُو وَيَصْفَحُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَأَبُو عَبْدِ اللَّهِ الْحَدَلِيَّ اسْمُهُ عَبْدُ بْنُ عَبْدِ، وَيُقَالُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ *

⁵⁹² Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*.

⁵⁹³ Ma'bed b. Nafiz el-Mekki, Ibn Abbasov štićenik, pouzdan je ravija hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji.

⁵⁹⁴ Zabilježen je u *El-Kutubus-Sitte*.

68. O moralu Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem

2097. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Dža'fer b. Sulejman ed-Dubei, prenijevši od Sabita, a on od Enesa, koji je kazao: »Služio sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, deset godina, a da mi nikada nije rekao ni uh, niti mi je ikada rekao za nešto što sam uradio: Zašto si to uradio?; niti za nešto što nisam uradio: Zašto to nisi uradio? Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je bio najljepšeg morala. Nikad nisam dodirnuo brokat niti svilu niti nešto drugo mehko kao što je bila šaka Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, niti sam pomirisao miris ugodniji od znoja Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.« Na ovu temu preneseni su hadisi i od Aiše i Beraa. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁵⁹⁵

2098. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud; kaže: Saopćio nam je Šu'be, prenijevši od Ebu Ishaka koji je kazao: Čuo sam Ebu Abdullaha el-Džedelija kada kaže: Upitao sam Aišu o moralu Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je rekla: »Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije bio razvratnik, niti bestidnik, niti je vikao po trgovima. Na zlo nije uzvraćao zlom, nego je praštao i bio velikodušan.«⁵⁹⁶

Ovaj hadis je hasenun-sahihun. Ebu Abdullahu el-Džedeliju je ime Abd b. Abd, a vele i Abdur-Rahman b. Abd.

٦٩. بَابُ مَا جَاءَ فِي حُسْنِ الْعَهْدِ *

٢٠٩٩. حَدَّثَنَا أَبُو هِشَامٍ الرَّقَاعِيُّ أَخْبَرَنَا حَفْصُ بْنُ غِيَاثٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: مَا غُرْتُ عَلَى أَحَدٍ مِنْ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا غُرْتُ عَلَى خَدِيجَةَ. وَمَا بِي أَنْ أَكُونَ أَذْرَكْتُهَا وَمَا ذَاكَ إِلَّا لِكَثْرَةِ ذِكْرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَهَا. وَإِنْ كَانَ لَيَذْبَحُ الشَّاةَ فَيَتَّبِعُ بِهَا صَدَائِقَ خَدِيجَةَ فَيُهْدِيهَا لَهَا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ *

69. O lijepom sjećanju

2099. ISPRIČAO NAM JE Ebu Hišam er-Rifai; kaže: Obavijestio nas je Hafs b. Gijas, prenijevši od Hišama b. Urvea, on od svoga oca, a on od Aiše, koja je kazala: »Nisam bila ljubomorna ni na jednu Vjerovjesnikovu,

⁵⁹⁵ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

⁵⁹⁶ Sličan smisao je zabilježio i Buharija u *Sahihu*.

sallallahu alejhi ve sellem, suprugu kao što sam bila ljubomorna na Hatidžu. Na nju sam bila ljubomorna zbog toga što je nju Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, često spominjao. Kad god bi zaklao ovcu, on bi od nje darovao Hatidžinim prijateljicama.»⁵⁹⁷ Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.⁵⁹⁸

٧٠. بَاب مَا جَاءَ فِي مَعَالِي الْأَخْلَاقِ *

٢١٠٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ خِرَاشٍ الْبَغْدَادِيُّ أَخْبَرَنَا حَبِيبُ بْنُ هَلَالٍ أَخْبَرَنَا مُبَارَكُ بْنُ فَضَالَةَ حَدَّثَنِي عَبْدُ رَبِّهِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِنَّ مِنْ أَحَبِّكُمْ إِلَيَّ وَأَقْرَبَكُمْ مِنِّي مَجْلِسًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَحَاسِنُكُمْ أَخْلَاقًا. وَإِنْ أَبْغَضْتُمْ إِلَيَّ وَأَبْغَضْتُكُمْ مِنِّي يَوْمَ الْقِيَامَةِ الثَّرَثَاوُونَ وَالْمُتَشَدِّقُونَ وَالْمُتَفِيقُونَ. قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ عَلِمْنَا الثَّرَثَاوُونَ وَالْمُتَشَدِّقُونَ فَمَا الْمُتَفِيقُونَ؟ قَالَ: الْمُتَكَبِّرُونَ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. الثَّرَثَاوُ: هُوَ الْكَثِيرُ الْكَلَامِ وَالْمُتَشَدِّقُ: الَّذِي يَتَطَاوَلُ عَلَى النَّاسِ فِي الْكَلَامِ وَيَبْذُو عَلَيْهِمْ. وَرَوَى بَعْضُهُمْ هَذَا الْحَدِيثَ عَنِ الْمُبَارَكِ بْنِ فَضَالَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَمْ يَذْكُرْ فِيهِ عَنْ عَبْدِ رَبِّهِ بْنِ سَعِيدٍ. وَهَذَا أَصَحُّ *

70. O visokom moralu

2100. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Hasan b. Hiraš el-Bagdadi; kaže: Obavijestio nas Habban b. Hilal; kaže: Nas je obavijestio Mubarek b. Fedale; kaže: Obavijestio me je Abdu Rabbihi b. Seid, prenijevši od Muhammeda b. Munkedira, a on od Džabira da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »Od vas najdraži i meni najbliži na Sudnjem danu biće onaj koji bude imao najljepši moral, a meni najmrži i najdalje od mene na Sudnjem danu, od vas, biće brbljivci, podrugljivci i razmetljivci. Prisutni upitaše: Allahov Poslaniče poznati su nam brbljivci i podrugljivci, a ko su razmetljivci? To su oholi, odgovori on.«

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ebu Hurejrea. Ovaj hadis, u ovoj formi, je hasenun-garibun.⁵⁹⁹ Brbljivac je osoba koja puno govori. Podrugljivac je osoba koja se ruga ljudima i koja ih vrijeđa. Neki su ovaj hadis prenijeli od Mubareka b. Fedalea, on od Muhammeda b. Munkedira, on od

⁵⁹⁷ Bilježi Bejhekija u djelu *Šu'abul-Iman* od Aiše sljedeće: "Dođe neka starica Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, on je srdačno dočeka i upita za zdravlje: Kako si, kako ti je bilo poslije nas? Dala bih za tebe i oca i majku. Dobro je bilo, Allahov Poslaniče. Pošto ode, reko: Ko je ta starica koju si tako srdačno dočeka, a on odgovori: Aiša, ona nam je dolazila dok je Hatidža bila živa, a lijepo sjećanje spada u iman."

⁵⁹⁸ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

⁵⁹⁹ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Taberanija u *Mu'džemul-Kebiru* i Ibn Hibban u *Sahihu*.

Džabira, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a u njegovu senedu nije spomenuo: "od Abdu Rabbihia b. Seida", i ovo je vjerodostojnije.

٧١. بَاب مَا جَاءَ فِي اللَّعْنِ وَالطَّعْنِ *

٢١٠١. حَدَّثَنَا بَنْدَارٌ أَخْبَرَنَا أَبُو عَامِرٍ عَنْ كَثِيرِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ سَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا يَكُونُ الْمُؤْمِنُ لَعَّائًا. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَرَوَى بَعْضُهُمْ هَذَا الْحَدِيثَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَا يَتَّبِعُنِي لِلْمُؤْمِنِ أَنْ يَكُونَ لَعَّائًا.

71. O proklinjanju i kleveti

2101. ISPRIČAO NAM JE Bundar; kaže: Obavijestio nas je Ebu Amir, prenijevši od Kesira b. Zejda⁶⁰⁰, on od Salima, a on od Ibn Omera, koji je kazao da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Vjernik ne može biti osoba koja mnogo kune.**«

Na ovu temu prenesen je hadis i od Ibn Mesuda. Ovaj hadis je hasenun-garibun. Neki su ovaj hadis, sa ovim senedom, prenijeli od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »Nije dozvoljeno vjerniku da puno proklinje.«

٧٢. بَاب مَا جَاءَ فِي كَثْرَةِ الْغَضَبِ *

٢١٠٢. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ أَخْبَرَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: عَلَّمَنِي شَيْئًا وَلَا تُكْثِرْ عَلَيَّ لَعَلِّي أَعِيبُهُ. قَالَ: لَا تَغْضَبْ. فَرَدَّدَ ذَلِكَ مَرَارًا كُلَّ ذَلِكَ يَقُولُ لَا تَغْضَبْ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ وَسَلِيمَانَ بْنِ صُرْدٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَأَبُو حَصِينٍ اسْمُهُ عَثْمَانُ بْنُ عَاصِمٍ الْأَسَدِيُّ *

72. O čestoj ljutnji

2102. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Obavijestio nas je Ebu Bekr b. Ajjaš, prenijevši od Ebu Hasina, on od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao: »**Došao je neki čovjek Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: Pouči me nečemu, ali nemoj puno, ne bih li zapamtio! On reče: Nemoj se srditi! To je ponovio više puta, svaki put govoreći: Nemoj se srditi!**«

⁶⁰⁰ Kesir b. Zejd el-Eslemi es-Sehmi je iskren ravija koji je prilikom prenošenja mnogo griješio. Pripadao je sedmoj generaciji.

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ebu Seida i Sulejmana b. Sureda. Ovaj hadis je, u ovoj formi, hasenun-sahihun-garibun.⁶⁰¹ Ebu Hasinu je ime Osman b. Asim el-Esedi.

٧٣. بَاب فِي كَظْمِ الْغَيْظِ *

٢١٠٣. حَدَّثَنَا عَبَّاسُ بْنُ مُحَمَّدٍ الدُّورِيُّ وَغَيْرُ وَاحِدٍ قَالُوا: أَنْبَأَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ الْمُقَرِّيُّ أَخْبَرَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي أَيُّوبَ حَسَنِيُّ أَبِي مَرْحُومِ عَبْدِ الرَّحِيمِ بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ مُعَاذٍ بْنِ أَنَسٍ الْجُهَنِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ كَظَمَ غَيْظًا وَهُوَ يَسْتَطِيعُ أَنْ يُنْفِذَهُ دَعَاهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى رُءُوسِ الْخَلَائِقِ حَتَّى يُخَيَّرَهُ فِي أَيِّ الْحُورِ شَاءَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ *

73. O savlađivanju srdžbe

2103. ISPRIČALI SU NAM Abbas b. Muhammed ed-Dudi i drugi i kazali: Saopćio nam je Abdullah b. Jezid el-Mukri; kaže: Obavijestio nas je Seid b. Ebu Ejjub; kaže: Ispričao mi je Ebu Merhum Abdur-Rahim b. Mejmun, prenijevši od Sehla b. Muaza b. Enesa el-Džuhenija, on od svoga oca, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »**Ko savlada srdžbu kad je u mogućnosti da je ispolji, Allah će ga na Sudnjem danu prozvati pred svim stvorenjima kako bi mu saopćio da izabere huriju koju želi.**« Ovaj hadis je hasenun-garibun.⁶⁰²

٧٤. بَاب مَا جَاءَ فِي إِجْلَالِ الْكَبِيرِ *

٢١٠٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ بَيَانَ الْمُعْتَمِلِيُّ حَدَّثَنِي أَبُو الرَّحَالِ الْأَنْصَارِيُّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا أَكْرَمَ شَابٌّ شَيْخًا لِسِنِّهِ إِلَّا قَبِضَ اللَّهُ لَهُ مِنْ يَكْرَمُهُ عِنْدَ سِنِّهِ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ هَذَا الشَّيْخِ يَزِيدَ بْنِ بَيَانَ. وَأَبُو الرَّحَالِ الْأَنْصَارِيُّ آخَرُ *

74. O poštivanju starijeg

2104. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna; kaže: Obavijestio nas je Jezid b. Bejan el-Ukajli⁶⁰³; kaže: Ispričao mi je Ebu Rehhal el-Ensari, prenijevši od Enesa b. Malika, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Svakom mladiću koji iskaže poštovanje prema starijoj osobi zbog njenih godina, Allah će dodijeliti onoga koji će njemu, u starosti, iskazati poštovanje.**«

⁶⁰¹ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Buharija u *Sahihu*.

⁶⁰² Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* te Ebu Davud i Ibn Madže u *sunenima*.

⁶⁰³ Jezid b. Bejan el-Ukajli Ebu Halid el-Basri je slab prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji.

Ovaj hadis je garibun.⁶⁰⁴ Poznat nam je samo preko šejha Jezida b. Bejana i Ebu Rehala el-Ensarija drugog.⁶⁰⁵

٧٥. بَاب مَا جَاءَ فِي الْمُتَهَاجِرِينَ *

٢١٠٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: تَفْتَحُ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَ الْاِثْنَيْنِ وَالْخَمِيسِ فَيَغْفِرُ فِيهِمَا لِمَنْ لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا إِلَّا الْمُتَهَاجِرِينَ. يَقُولُ: رُدُّوا هَذَيْنِ حَتَّى يَصْطَلِحَا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَيُرْوَى فِي بَعْضِ الْحَدِيثِ: ذَرُّوا هَذَيْنِ حَتَّى يَصْطَلِحَا وَمَعْنَى قَوْلِهِ الْمُتَهَاجِرِينَ يَعْنِي الْمُتَصَارِمِينَ. وَهَذَا مِثْلُ مَا رَوَى عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: لَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ *

75. O onima koji ne govore

2105. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Abdul-Aziz b. Muhammed, prenijevši od Suhejla b. Ebu Saliha, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »Svakog ponedjeljka i četvrtka otvaraju se džennetske kapije i opraštaju grijesi svim robovima koji nisu Allahu pripisivali druga, osim osobama koje međusobno ne govore. Uzvišeni Allah rekne: Izdvojite ove! Njima neće biti oprošteno dok se ne izmire!«

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁶⁰⁶ U nekim hadisima je preneseno: »Ostavite ove dok se ne izmire«. Njegove riječi: osobama koje ne govore, znače: osobama koje su u zavadi. To je slično onome što je preneseno od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: »Nije dozvoljeno muslimanu da napusti svoga brata (muslimana) više od tri dana.«

٧٦. بَاب مَا جَاءَ فِي الصَّبْرِ *

٢١٠٦. حَدَّثَنَا الْأَنْصَارِيُّ أَخْبَرَنَا مَعْنٌ أَخْبَرَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَطَاءٍ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ: أَنَّ نَاسًا مِنَ الْأَنْصَارِ سَأَلُوا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَعْطَاهُمْ. ثُمَّ سَأَلُوهُ فَأَعْطَاهُمْ. ثُمَّ قَالَ: مَا يَكُونُ عِنْدِي مِنْ خَيْرٍ فَلَنْ أَدْخِرَهُ عَنْكُمْ. وَمَنْ يَسْتَعْنِ بِغَنَةِ اللَّهِ. وَمَنْ يَسْتَعْفِفْ بِعَقْدَةِ اللَّهِ. وَمَنْ يَتَصَبَّرْ يُصْبِرْهُ اللَّهُ. وَمَا أُعْطِيَ أَحَدٌ شَيْئًا هُوَ خَيْرٌ وَأَوْسَعُ مِنَ الصَّبْرِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَنَسٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَ يُرْوَى هَذَا الْحَدِيثُ عَنْ مَالِكٍ: فَلَنْ أَدْخِرَهُ عَنْكُمْ. وَالْمَعْنَى فِيهِ وَاحِدٌ يَقُولُ: لَنْ أَحْبِسَهُ عَنْكُمْ *

⁶⁰⁴ Po mišljenju Abdur-Rahmana el-Mubarekforija ovaj hadis je slab, jer se u njegovu senedu nalaze dvojica slabih ravija: Jezid b. Bejan el-Ukajli i Ebu Rehal Muhammed b. Halid el-Ensari, koji je pripadao petoj generaciji.

⁶⁰⁵ Ebu Rehal drugi je, ustvari, Ebu Ridžal Muhammed b. Abdur-Rahman b. Harise el-Ensari. On je pouzdan ravija. Pripadao je sedmoj generaciji.

⁶⁰⁶ Bilježe ga i Muslim u *Sahihu*, Buharija u djelu *Edebul-Mufredi* i Ebu Davud u *Sunemu*.

76. O strpljivosti

2106. ISPRIČAO NAM JE El-Ensari; kaže: Obavijestio nas je Ma'n; kaže: Nas je obavijestio Malik b. Enes, prenijevši od Zuhrija, on od Ataa b. Jezida, a on od Ebu Seida: »Neke ensarije zatražiše nešto od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i on im to dade. Potom ponovo zatražiše i on im ponovo dade, a potom reče: Ono što budem imao ja ću vam dati i neću vam uskratiti. Onoga ko se bude osjećao imućnim Allah će učiniti imućnim. Ko se sustegne od traženja, Allah će ga učiniti krjeposnim. Ko pokaže strpljenje, Allah će ga učiniti strpljivim, i (znajte da) nikome, od vas, nije dato ništa vrednije i svestranije od strpljivosti.«

Na ovu temu prenesen je hadis i od Enesa. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁶⁰⁷ Prenosi se, ovaj hadis, i od Malika: »Ja vam ga neću uskratiti« a prenosi se od njega i ovako: »Ja vam ga nisam uskartio.« To znači kada neko rekne: »Neću ga od vas čuvati«

٧٧. بَاب مَا جَاءَ فِي ذِي الْوَجْهَيْنِ *

٢١٠٧. حَدَّثَنَا هَنَادٌ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ مِنْ شَرِّ النَّاسِ عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ذَا الْوَجْهَيْنِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَمَّارٍ وَأَنْسٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

77. O dvoličnjacima

2107. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Ebu Muavija, prenijevši od A'meša, on od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Najgori ljudi, kod Allaha, na Sudnjem danu biće dvoličnjaci.**«

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ammara i Enesa. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁶⁰⁸

٧٨. بَاب مَا جَاءَ فِي النَّمَامِ *

٢١٠٨. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ هَمَّامِ بْنِ الْحَارِثِ قَالَ: مَرَّ رَجُلٌ عَلَى حَدِيقَةِ بَنِي الْيَمَانِ فَقِيلَ لَهُ إِنَّ هَذَا يُبْلَغُ الْأُمَرَاءَ الْحَدِيثَ عَنِ النَّاسِ، فَقَالَ حَدِيقَةُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: لَوْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ قَتَاتٌ. قَالَ سُفْيَانُ: وَالْقَتَاتُ النَّمَامُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

⁶⁰⁷ Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Ibn Madže.

⁶⁰⁸ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

78. O klevetniku

2108. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Sufjan, prenijevši od Mensura, on od Ibrahima, a on od Hemmama b. Harisa, koji je kazao: »Prošao je neki čovjek pored Huzejfe b. Jemana pa mu je rečeno: Ovaj prenosi vladarima ono što ljudi govore, a Huzejfe će na to: Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada reče: »**Klevetnik neće ući u Džennet.**«

Sufjan veli: *El-Kattat* označava klevetnika (osobu koja prenaša tuđe riječi). Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁶⁰⁹

٧٩. بَاب مَا جَاءَ فِي الْعِيّ *

٢١٠٩. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ عَنْ أَبِي غَسَّانٍ مُحَمَّدَ بْنَ مُطَرِّفٍ عَنْ حَسَّانَ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: الْحَيَاءُ وَالْعِيُّ شُعْبَتَانِ مِنَ الْإِيمَانِ، وَالْبَذَاءُ وَالْبَيَانُ شُعْبَتَانِ مِنَ التَّقَافِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. إِنَّمَا نَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ أَبِي غَسَّانٍ مُحَمَّدَ بْنَ مُطَرِّفٍ قَالَ: وَالْعِيُّ قِلَّةُ الْكَلَامِ. وَالْبَذَاءُ هُوَ الْفُحْشُ فِي الْكَلَامِ، وَالْبَيَانُ هُوَ كَثْرَةُ الْكَلَامِ مِثْلَ هَؤُلَاءِ الْخُطَبَاءِ الَّذِينَ يَخْطُبُونَ فَيُوسِعُونَ فِي الْكَلَامِ وَيَتَفَصَّحُونَ فِيهِ مِنْ مَدَحِ النَّاسِ فِيمَا لَا يُرْضِي اللَّهَ.

79. O čednosti u govoru

2109. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Jezid b. Harun, prenijevši od Ebu Gassana Muhammeda b. Mutarrifa, on od Hassana b. Atijjea⁶¹⁰, on od Ebu Uamea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »**Stid i čednost u govoru su ogranci imana, dok su bestidan i nekontrolisan govor ogranci licemjerstva.**«

Ovaj hadis je hasenun-garibun.⁶¹¹ Poznat nam je preko Ebu Gassana Muhammeda b. Mutarrifa, koji je kazao: *El-Ijju* je umjerenost u govoru, *el-bezzau* bestidan govor, dok je *el-bejjanu* nekontrolisan govor poput govora nekih hatiba koji veoma opširno govore hvaleći ljude u onome čime Allah nije zadovoljan.

⁶⁰⁹ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima* i Ebu Davud u *Sunenu*.

⁶¹⁰ Hassan b. Atijje el-Muharibi je pouzdan ravija i šeri'atski pravnik. Pripadao je četvrtoj generaciji.

⁶¹¹ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Hakim u *Mustedreku*.

٨٠. بَاب مَا جَاءَ فِي إِنْ مِنَ الْبَيَانِ سِحْرًا *

٢١١٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَجُلَيْنِ قَدِمَا فِي زَمَانِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَخَطَبَا فَعَجِبَ النَّاسُ مِنْ كَلَامِهِمَا. فَالْتَفَتَ إِلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: إِنْ مِنَ الْبَيَانِ سِحْرًا، أَوْ إِنْ بَعْضَ الْبَيَانِ سِحْرٌ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَمَارٍ وَابْنِ مَسْعُودٍ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ الشَّخِيرِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

80. O tome da je rječitost ponekad poput čarolije

2110. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Ispričao nam je Abdul-Aziz b. Muhammed, prenijevši od Zejda b. Eslema, a on od Ibn Omera: Dođoše dva čovjeka⁶¹², u vrijeme Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i održaše govor. Ljudi se počеше diviti njihovu govoru, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, okrenu se prema nama i reče: »**Ponekad je rječitost poput čarolije, ili je kazao: ponekad su neki vidovi rječitosti čarolija.**«⁶¹³

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ammara, Ibn Mesuda i Abdullaha b. Šehhira. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁶¹⁴

٨١. بَاب مَا جَاءَ فِي التَّوَاضُّعِ *

٢١١١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَا تَقَصَّتْ صَدَقَةٌ مِنْ مَالٍ وَمَا زَادَ رَجُلًا بَعْفُو إِلَّا عِزًّا وَمَا تَوَاضَعَ أَحَدٌ لِلَّهِ إِلَّا رَفَعَهُ اللَّهُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَأَبِي كُبَيْشَةَ الْأَثْمَارِيِّ. وَاسْمُهُ عُمَرُ بْنُ سَعْدٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

81. O skromnosti

2111. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Abdul-Aziz b. Muhammed, prenijevši od Alaa b. Abdur-Rahmana, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »**Zekat neće nikada umanjiti imovinu. Čovjeku koji traži Allah povećava ugled. Ko god, Allaha radi, bude skrušen, Allah će ga uzdići.**«

⁶¹² Neki misle da su to bili Zebrekan i Amr b. Ehim, iz plemena Benu Temim, koji su došli u delegaciji tog plemena Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, devete godine po Hidžri.

⁶¹³ To znači da su ponekad rječiti ljudi u stanju povesti i opčarati ljude poput onih koji se služe čarolijama.

⁶¹⁴ Bilježe ga i Buharija u *Sahihu*, Malik u *Muvettau*, Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ebu Davud u *Sunenu*.

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Abdur-Rahmana b. Avfa, Ibn Abbasa i Ebu Kebšea el-Enmarija kome je ime Omer b. Sa'd. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁶¹⁵

٨٢. بَاب مَا جَاءَ فِي الظُّلْمِ *

٢١١٢. حَدَّثَنَا عَبَّاسُ الْعَنْبَرِيُّ أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ الطَّيَالِسِيُّ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: الظُّلْمُ ظُلُمَاتٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ وَعَائِشَةَ وَأَبِي مُوسَى وَأَبِي هُرَيْرَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ ابْنِ عُمَرَ *

82. O nasilju

2112. ISPRIČAO NAM JE Abbas el-Anberi; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud et-Tajalisi, prenijevši od Abdul-Aziza b. Abdullaha b. Ebu Selemea⁶¹⁶, on od Abdullaha b. Dinara, on od Ibn Omera, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »**Nasilje će biti uzrokom patnji i strahota na Sudnjem danu.**«

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Abdullaha b. Amra, Aiše, Ebu Musaa i Ebu Hurejrea. Ovaj Ibn Omerov hadis je hasenun-garibun.⁶¹⁷

٨٣. بَاب مَا جَاءَ فِي تَرْكِ الْعَيْبِ لِلنَّعْمَةِ *

٢١١٣. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ سُفْيَانَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: مَا غَابَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَعَامًا قَطُّ. كَانَ إِذَا اشْتَهَاهُ أَكَلَهُ وَإِلَّا تَرَكَهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَأَبُو حَازِمٍ هُوَ الْأَشْجَعِيُّ وَاسْمُهُ سَلْمَانُ مَوْلَى عَزَّةَ الْأَشْجَعِيَّةِ.

83. O zabrani mahanisanja blagodati

2113. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Mubarek, prenijevši od Sufjana, on od A'meša, on od Ebu Hazima, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao: »**Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije nikada nalazio mahanu hrani; ako bi mu se dopadala, on bi jeo, a ako ne bi, on bi je ostavio.**«

⁶¹⁵ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Muslim u *Sahihu*.

⁶¹⁶ Abdul-Aziz b. Abdullah b. Ebu Seleme el-Madžišun je pouzdan ravija i šeri'atski pravnik. On je autor mnogih djela. Pripadao je sedmoj generaciji.

⁶¹⁷ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁶¹⁸ Ebu Hazimu el-Ešdžeju je ime Selman. On je bio štićenik Azzea el-Ešdžeja.

٨٤. بَاب مَا جَاءَ فِي تَعْظِيمِ الْمُؤْمِنِ *

٢١١٤. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَكْثَمَ وَالْحَارُودُ بْنُ مُعَاذٍ قَالَا: أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ وَاقِدٍ عَنْ أَوْفَى بْنِ ذَلْهَمٍ عَنْ تَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: صَعِدَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمِنْبَرَ فَنَادَى بِصَوْتٍ رَفِيعٍ قَالَ: يَا مَعْشَرَ مَنْ أَسْلَمَ بِلِسَانِهِ وَلَمْ يُفِضْ الْإِيمَانُ إِلَى قَلْبِهِ. لَا تُؤْذُوا الْمُسْلِمِينَ وَلَا تُعَيِّرُوهُمْ وَلَا تُتَّبِعُوا عَوْرَاتِهِمْ. فَإِنَّهُ مَنْ تَتَّبَعَ عَوْرَةَ أَخِيهِ الْمُسْلِمِ تَتَّبَعَ اللَّهُ عَوْرَتَهُ. وَمَنْ تَتَّبَعَ اللَّهُ عَوْرَتَهُ يَفْضَحْهُ وَلَوْ فِي جَوْفِ رَحْلِهِ. قَالَ: وَتَنَظَّرَ ابْنُ عُمَرَ يَوْمًا إِلَى الْبَيْتِ أَوْ إِلَى الْكَعْبَةِ فَقَالَ: مَا أَعْظَمَكَ وَأَعْظَمَ حُرْمَتَكَ، وَالْمُؤْمِنُ أَعْظَمَ حُرْمَةً عِنْدَ اللَّهِ مِنْكَ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ الْحُسَيْنِ بْنِ وَاقِدٍ. وَقَدْ رَوَى إِسْحَقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ السَّمَرْقَنْدِيُّ عَنْ حُسَيْنِ بْنِ وَاقِدٍ نَحْوَهُ. وَقَدْ رَوَى عَنْ أَبِي بَرْزَةَ الْأَسْلَمِيِّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ هَذَا *

84. O poštivanju vjernika

2114. ISPRIČALI SU NAM Jahja b. Eksem i Džarud b. Muaz i kazali: Obavijestio nas je Fadl b. Musa; kaže: Nas je obavijestio Husejn b. Vakid, prenijevši od Evfaa b. Delhema⁶¹⁹, on od Nafi'a, a on od Ibn Omera, koji je kazao: »Jednog dana Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ispe se na minber, a potom visokim glasom reče: O skupino koja je jezikom primila islam, ali vjera još nije prodrila u vaša srca, ne vrijeđajte i ne uznemiravajte muslimane i ne tragajte za njihovim mahanama. Ko bude tragao za mahanama brata muslimana, Allah će tragati za njegovim, a za čijim mahanama Allah bude tragao, osramotiće ga pa makar u njegovoj vlastitoj kući.«

Nafi' veli: Jenog dana Ibn Omer pogleda u Allahovom kuću ili je kazao Kabu i reče: "Kako si veličanstvena i sveta, ali je vjernik svetiji, kod Allaha, od tebe.«

Ovaj hadis je hasenun-garibun.⁶²⁰ Poznat nam je samo preko Husejna b. Vakida. Ishak b. Ibrahim es-Semerikandi je od Husejna b. Vakida prenio slično prethodnom hadisu. I Ebu Berze el-Eslemi je od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, prenio slično ovome.

⁶¹⁸ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

⁶¹⁹ Evfa b. Delhem el-Basri el-Adudi je iskren ravija. Pripadao je sedmoj generaciji.

⁶²⁰ Bilježi ga i Ibn Hibban u *Sahihu*.

٨٥. بَاب مَا جَاءَ فِي التَّجَارِبِ *

٢١١٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ الْحَارِثِ عَنْ دَرَّاجٍ عَنْ أَبِي الْهَيْثَمِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا حَلِيمَ إِلَّا ذُو عَثْرَةٍ، وَلَا حَكِيمَ إِلَّا ذُو تَجْرِبَةٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ *

85. O iskustvu

2115. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Vehb, prenijevši od Amra b. Harisa, on od Derradža, on od Ebu Hejsema, a on od Ebu Seida, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Obazriv je samo onaj koji je posrtao, dok je mudar samo onaj ko je iskusan.**« Ovaj hadis je hasenun-garibun.⁶²¹ Poznat nam je samo u ovoj formi.

٨٦. بَاب مَا جَاءَ فِي الْمُتَشَبِّعِ بِمَا لَمْ يُعْطَهُ *

٢١١٦. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ عُمَارَةَ بْنِ غَزِيَّةَ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ أُعْطِيَ عَطَاءً فَوَجَدَ فَلْيَجْزِ بِهِ. وَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَلْيُشْئِرْ. فَإِنْ مَنَ أَنْتَى فَقَدْ شَكَرَ. وَمَنْ كَتَمَ فَقَدْ كَفَرَ. وَمَنْ تَحَلَّى بِمَا لَمْ يُعْطَهُ كَانَ كَلَابِسَ ثَوْبِي زُورٍ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ وَعَائِشَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَمَعْنَى قَوْلِهِ: وَمَنْ كَتَمَ فَقَدْ كَفَرَ، يَقُولُ قَدْ كَفَرَ بِتِلْكَ النِّعْمَةِ *

86. O hvalisavcu koji se hvali onim što nije njegovo

2116. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hudžr; kaže: Obavijestio nas je Ismail b. Ajjaš, prenijevši od Umarea b. Gazijjea, on od Ebu Zubejra, on od Džabira, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »**Kome bude dat kakav poklon, ako ima imetka, neka uzvрати na njega, a ako nema, neka se zahvali riječima, jer onaj ko to učini zahvalnik je, a ko to prikrije nezahvalnik je. Onaj ko se nagizda nečim što nije njegovo, poput onoga je koji obuče košulju i ogrtač klevete.**«⁶²²

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Esme bint Ebu Bekr i Aiše. Ovaj hadis je hasenun-garibun.⁶²³ Njegove riječi: ko prikrije on je nezahvalnik znače: da je on nezahvalan na toj blagodati.

⁶²¹ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ibn Hibban u *Sahihu* i Hakim u *Mustedreku*.

⁶²² Kod Arapa je bio običaj da ponekad neki siromah obuče košulju i ogrtač koje su nosili ugledni ljudi. Činio je to lažno kako bi ljudi mislili da je on ugledan čovjek, kako bi ga uvažavali i držali do njegova mišljenja.

⁶²³ Bilježe ga i Buharija u djelu *Edebul-Mufredi*, Ebu Davud u *Sunenu* i Ibn Hibban u *Sahihu*.

٨٧. بَاب مَا جَاءَ فِي الشَّاءِ بِالْمَعْرُوفِ *

٢١١٧. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعِيدٍ الْحَوْهَرِيُّ وَ الْحُسَيْنُ بْنُ الْحَسَنِ الْمَرْوَزِيُّ وَكَانَ سَكَنَ بِمَكَّةَ قَالَا: حَدَّثَنَا الْأَخْوَصُ بْنُ جَوَّابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْخَمْسِ عَنْ سُلَيْمَانَ التَّمِيمِيِّ عَنْ أَبِي عُمَانَ التَّهْدِيَّ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ صَنَعَ إِلَيْهِ مَعْرُوفٌ فَقَالَ لِفَاعِلِهِ جَزَاكَ اللَّهُ خَيْرًا فَقَدْ أُنْبِغَ فِي الشَّاءِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. لَا نَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَقَدْ رَوَى عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ.

87. O zahvali na učinjenom dobru

2117. ISPRIČALI SU NAM Ibrahim b. Seid el-Dževberi⁶²⁴ i Husejn b. Hasan el-Mervezi⁶²⁵, koji je stanovao u Mekki, i kazali: Ispričao nam je Ahves b. Dževvab⁶²⁶, prenijevši od Suajra b. Himsa⁶²⁷, on od Sulejmana et-Tejmija, on od Ebu Osmana en-Nehdija, a on od Usame b. Zejda, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Kome bude učinjeno kakvo dobro pa rekne onome koji mu je to učinio: Allah te dobrim nagradio, on se time najpotpunije zahvalio.**«⁶²⁸

Ovaj hadis je džejjidun-garibun.⁶²⁹ Poznat nam je, u ovoj formi, samo preko Usamea b. Zejda. Preneseno je i od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično prethodnom hadisu.⁶³⁰

⁶²⁴ Ibrahim b. Seid el-Dževheri Ebu Ishak et-Taberi je pouzdan ravija i hafiz hadisa. Neki su ga neargumentovano kritikovali. Pripadao je desetoj generaciji.

⁶²⁵ Husejn b. Hasan b. Harb es-Sulemi Ebu Abdullah el-Mirvezi je iskren ravija. Nastanio se u Mekki. Pripadao je desetoj generaciji.

⁶²⁶ Ahves b. Dževvab ed-Dubei Ebu Dževvab el-Kufi je iskren ravija hadisa, koji je često, prilikom prenošenja hadisa, pravio previde. Pripadao je devetoj generaciji.

⁶²⁷ Suajr b. Hims et-Temimi Ebu Malik i Ebu Hafš je iskren prenosilac hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji.

⁶²⁸ Neki vele: Ako ti ruka nije u mogućnosti uzvratiti, onda neka ti jezik zahvali i nek uputi dovu za onoga ko ti je kakvo dobro učinio.

⁶²⁹ Bilježe ga i Nesaija u *Sunenu* i Ibn Hibban u *Sahihu*. El-Menavi u djelu *El-Džamius-Sagir* tvrdi da je sened ovog hadisa vjerodostojan.

⁶³⁰ Abdur-Rahman el-Mubarekfori veli da nije našao hadis koji prenosi Ebu Hurejre, a koji je, kako Tirmizija ističe, sličan prethodnom hadisu. Međutim, Tirmizija i drugi prenose od njega da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ko nije zahvalan ljudima (na učinjenom dobru), taj nije zahvalan ni Allahu."

بسم الله الرحمن الرحيم

أبواب الطبِّ

عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

١. بَابُ مَا جَاءَ فِي الْحَمِيَّةِ *

٢١١٨. حَدَّثَنَا عَبَّاسُ بْنُ مُحَمَّدٍ الدُّورِيُّ أَخْبَرَنَا يُونُسُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ أَبِي يَعْقُوبَ عَنْ أُمِّ الْمُنْذِرِ قَالَتْ: دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعَهُ عَلِيٌّ وَلَنَا ذَوَالُ مُعَلَّقَةٍ. قَالَتْ: فَجَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْكُلُ وَعَلَيٌّ مَعَهُ يَأْكُلُ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعَلِيٍّ: مَهْ مَهْ يَا عَلِيُّ فَإِنَّكَ نَافَقٌ. قَالَ: فَجَلَسَ عَلِيٌّ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْكُلُ. قَالَتْ فَجَعَلَتْ لَهُمْ سَلَقًا وَشَعِيرًا. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَا عَلِيُّ مِنْ هَذَا فَأَصَبَ فَإِنَّهُ أَوْفَقُ لَكَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ، لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ فُلَيْحِ بْنِ سُلَيْمَانَ. وَيُرَوَّى هَذَا عَنْ فُلَيْحِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ أَيُّوبَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ.

٢١١٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا أَبُو عَامِرٍ وَأَبُو دَاوُدَ قَالَا: أَخْبَرَنَا فُلَيْحُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ أَيُّوبَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ أَبِي يَعْقُوبَ عَنْ أُمِّ الْمُنْذِرِ الْأَنْصَارِيَّةِ قَالَتْ: دَخَلَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ نَحْوَ حَدِيثِ يُونُسَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ فُلَيْحِ بْنِ سُلَيْمَانَ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ: أَنْفَعُ لَكَ. وَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ فِي حَدِيثِهِ: وَحَدَّثَنِي أَيُّوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ. هَذَا حَدِيثٌ جَيِّدٌ غَرِيبٌ *

٢١٢٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى أَخْبَرَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْفَرَوِيُّ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ عُمَارَةَ بْنِ غَزِيَّةَ عَنْ عَاصِمِ بْنِ عُمَرَ بْنِ قَتَادَةَ عَنْ مَحْمُودِ بْنِ لَبِيدٍ عَنْ قَتَادَةَ بْنِ النُّعْمَانِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا حَمَاهُ الدُّنْيَا كَمَا يَظُلُّ أَحَدُكُمْ يَحْمِيهِ سَقِيمَةُ الْمَاءِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ صُهَيْبٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَقَدْ رَوَى هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ مَحْمُودِ بْنِ لَبِيدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُرْسَلًا.

٢١٢١. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي عَمْرٍو عَنْ عَاصِمِ بْنِ عُمَرَ بْنِ قَتَادَةَ عَنْ مَحْمُودِ بْنِ لَبِيدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ. وَلَمْ يَذْكُرْ فِيهِ عَنْ قَتَادَةَ بْنِ النُّعْمَانِ. وَقَتَادَةُ بْنُ النُّعْمَانِ الظَّفَرِيُّ هُوَ أَخُو أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ لَأُمِّهِ. وَمَحْمُودُ بْنُ لَبِيدٍ قَدْ أَذْرَكَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَأَاهُ وَهُوَ غُلَامٌ صَغِيرٌ *

U ime Allaha Milostivog, Samilosnog

POGLAVLJA O MEDICINI

od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

1. O dijetalnoj ishrani

2118. ISPRIČAO NAM JE Abbas b. Muhammed ed-Duri; kaže: Obavijestio nas je Junus b. Muhammed; kaže: Ispričao nam je Fulejh b. Sulejman, prenijevši od Osmana b. Abdur-Rahmana, on od Jakuba b. Ebu

Jakuba⁶³¹, a on od Umme Munzir, koja je kazala: »**Jedanput su kod mene ušli Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i Alija, a kite nezrelih hurmi bijahu nam obješene (na zidu). Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, veli ona, poče jesti, a sa njim poče jesti i Alija. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče Aliji: Polahko, Alija, polahko, ti se tek, od bolesti, oporavljaš! Alija sjede, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nastavi da jede. Kada sam im skuhala repu sa ječmom, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Alija, ovo jedi, ovo će ti prijati.**«

Ovaj hadis je hasenun-garibun.⁶³² Poznat nam je samo preko Fulejha b. Sulejmana. Preneseno je ovo od Fulejha b. Sulejmana a on od Ejuba b. Abdur-Rahmana.

2119. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestili su nas Ebu Amir i Ebu Davud⁶³³ i kazali: Obavijestio nas je Fulejh b. Sulejman, prenijevši od Ejuba b. Abdur-Rahmana⁶³⁴, on od Jakuba b. Ebu Jakuba, a on od Umme Munzir el-Ensarije⁶³⁵, koja je kazala: **Jedanput je kod nas ušao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a potom je ispričala slično prethodnom hadisu koji je prenio Junus b. Muhammed od Fulejha b. Sulejmana, s tim što je u njemu (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem,) rekao: »...to ti je korisnije.« Muhammed b. Beššar je u hadisu, koji je on prenio, rekao: Ispričao mi ga je Ejub b. Abdur-Rahman. Ovaj hadis je džejjidun-garibun.**

2120. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Jahja; kaže: Obavijestio nas je Ishak b. Muhammed el-Fervi; kaže: Nas je obavijestio Ismail b. Dža'fer, prenijevši od Umarea b. Gazijjea, on od Asima b. Omera b. Katadea, on od Mahmuda b. Lebida, a on od Katadea b. Nu'mana da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »Kada Allah zavoli nekog roba, on ga zaštititi od ovosvjetskih uživanja onako kao što neki od vas štite svog bolesnika od vode.**«**

Na ovu temu prenesen je hadis i od Suhejba. Ovaj hadis je hasenun-garibun.⁶³⁶ On je od Mahmuda b. Lebida od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, prenesen kao mursel hadis.

⁶³¹ Jakub b. Ebu Jakub el-Medeni je iskren prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

⁶³² Bilježe ga i Ebu Davud i Ibn Madže u *sunenima*.

⁶³³ Ebu Davud et-Tajalisi.

⁶³⁴ Ejub b. Abdur-Rahman b. Sa'sa, a neki vele Ejub b. Abdur-Rahman b. Abdullah b. Ebu Sa'sa, iskren je prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

⁶³⁵ Ummu Munzir el-Ensarije je jedna od Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, tetaka. Zove se Selma bint Kajs.

⁶³⁶ Bilježe ga i Bejhikija u djelu *Šuabul-Imani*, i Hakim u *Mustedreku*. Hakim smatra da je ovaj hadis vjerodostojan.

2121. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hudžr; kaže: Obavijestio nas je Ismail b. Dža'fer, prenijevši od Amra b. Ebu Amra, on od Asima b. Omera b. Katadea, on od Mahmuda b. Lebida, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično prethodnom hadisu**, s tim što u njegovu senedu nije spomenuo od Katadea b. Nu'mana. Katade b. Nu'man ez-Zaferi je brat Ebu Seida el-Hudrija po majci. Mahmud b. Lebid je zatekao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i kao dječak ga vidio.

٢. بَاب مَا جَاءَ فِي الدَّوَاءِ وَالْحَثِّ عَلَيْهِ *

٢١٢٢. حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُعَاذٍ الْعَقَدِيُّ الْبَصْرِيُّ أَخْبَرَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ زَيْدِ بْنِ عَلَاقَةَ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ شَرِيكَ قَالَ: قَالَتْ الْأَعْرَابُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَا تَدَاوَى؟ قَالَ: نَعَمْ يَا عِبَادَ اللَّهِ تَدَاوَوْا، فَإِنَّ اللَّهَ لَمْ يَضَعْ دَاءً إِلَّا وَضَعَ لَهُ شِفَاءً أَوْ دَوَاءً إِلَّا دَاءً وَاحِدًا. فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا هُوَ؟ قَالَ: الْهَرَمُ. وَفِي الْبَاب عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَأَبِي خُرَيْمَةَ عَنْ أَبِيهِ وَابْنِ عَبَّاسٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

2. O podsticanju na korištenje lijeka

2122. ISPRIČAO NAM JE Bišr b. Muaz el-Akadi, el-Basri; kaže: Obavijestio nas je Ebu Avane, prenijevši od Zijada b. Ilakea, a on od Usame b. Šerika, koji je kazao: »**Beduini jednom prilikom rekoše: Allahov Poslaniče, hoćemo li se liječiti (kada se razbolimo)? Hoćete, reče on. Liječite se, o Allahovi robovi, jer Allah nije stvorio ni jednu bolest a da za nju nije stvorio i lijek. Samo za jednu bolest nema lijeka. Koja je to bolest Allahov Poslaniče?, upitaše prisutni. To je starost, odgovori on.**«⁶³⁷

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ibn Mesuda, Ebu Hurejrea, Ebu Hizamea, njegova oca i Ibn Abbasa. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁶³⁸

⁶³⁷ U predaji ovog hadisa, koju bilježi Ebu Davud od Usamea b. Šerika, stoji da je on kazao: "Jednom prilikom sam došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, a oko njega ashabi. Pomno ga slušaju kao da su im na glavama ptice. Pošto sjedoh, počeh pristizati beduini sa svih strana i počeh ga pitati: Allahov Poslaniče, jesmo li se mi dužni liječiti (ukoliko se razbolimo)? On reče: Jeste, liječite se, o, Allahovi robovi (ako se razbolite)." Ovaj hadis je jasan dokaz da je svaki musliman, ako se razboli, dužan tražiti lijeka. Ujedno, ovo je odgovor sljedbenicima pojedninih zabludjelih sekti koje smatraju da se čovjek treba prepustiti sudbini i da mu nije dozvoljeno liječiti se ako se razboli.

⁶³⁸ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Buharija u djelu *Edebul-Mufredi*, te Ebu Davud, Nesaija i Ibn Madže u *sunenima*.

٣. بَاب مَا جَاءَ مَا يُطْعَمُ الْمَرِيضُ *

٢١٢٣. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ السَّائِبِ بْنِ بَرَكَةَ عَنْ أُمِّهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَخَذَ أَهْلَهُ الْوَعَلَ أَمَرَ بِالْحِصَاءِ فَصْنَعُ، ثُمَّ أَمَرَهُمْ فَحَسَوْا مِنْهُ. وَكَانَ يَقُولُ إِنَّهُ لَيَرْتُو فُؤَادَ الْحَزِينِ وَيَسْرُو عَنْ فُؤَادِ السَّقِيمِ كَمَا تَسْرُو إِحْدَاكُنَّ الْوَسَخَ بِالْمَاءِ عَنْ وَجْهِهَا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَى الزُّهْرِيُّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَيْئًا مِنْ هَذَا.

٢١٢٤. حَدَّثَنَا بِذَلِكَ الْحُسَيْنُ الْجَرِيرِيُّ أَخْبَرَنَا أَبُو إِسْحَقَ الطَّالْقَانِيُّ عَنِ ابْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ يُوسُفَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ بِمَعْنَاهُ. حَدَّثَنَا بِذَلِكَ أَبُو إِسْحَقَ *

3. O tome čime će se hraniti bolesnik

2123. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Ismail b. Ibrahim; kaže: Nas je obavijestio Muhammed b. Saib b. Bereke⁶³⁹, prenijevši od svoje majke⁶⁴⁰, a ona od Aiše koja je kazala: »Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bi, kada bi neku njegovu ženu zadesila groznica, naredio da se skuha čorba, a onda bi joj naredio da je pokusa, govoreći: Ona će okrijepiti neveselo i odstraniti bol iz bolesnog srca kao što neka od vas vodom odstranjuje prljavštinu sa svoga lica.«

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁶⁴¹ I Zuhri je prenio od Urvea, on od Aiše, a ona od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, nešto od ovoga.

2124. TAKO NAM JE ISPRIČAO Husejn el-Džeriri; kaže: Obavijestio nas je Ebu Ishak et-Talikani, prenijevši od Ibn Mubareka, on od Junusa, on od Zuhrija, on od Urvea, on od Aiše, a ona od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **sličan smisao**. O tome nam je ispričao Ebu Ishak.

٤. بَاب مَا جَاءَ لَا تُكْرَهُوا مَرْضَاكُمْ عَلَى الطَّعَامِ وَالشَّرَابِ *

٢١٢٥. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ أَخْبَرَنَا بَكْرُ بْنُ يُوسُفَ بْنِ كُبَيْرٍ عَنْ مُوسَى بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ الْجُهَنِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا تُكْرَهُوا مَرْضَاكُمْ عَلَى الطَّعَامِ، فَإِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يُطْعِمُهُمْ وَيَسْقِيهِمْ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ *

⁶³⁹ Muhammed b. Saib b. Bereke el-Mekki je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

⁶⁴⁰ Majka Muhammeda b. Saiba b. Berekea je bila makbul-ravija. Pripadala je trećoj generaciji.

⁶⁴¹ Bilježe ga i Ibn Madže u *Sunenu* i Hakim u *Mustedreku*.

4. O tome da vaše bolesne ne primoravate na jelo i pilo

2125. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Obavijestio nas je Bekr b. Junus b. Bukejr⁶⁴², prenijevši od Musaa b. Alija, on od svoga oca, a on od Ukbea b. Amira el-Džuhenia koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Ne primoravajte vaše bolesne na jelo; Uzvišeni Allah ih hrani i poji.**« Ovaj hadis je hasenun-garibun.⁶⁴³ Poznat nam je samo u ovoj formi.

٥. بَاب مَا جَاءَ فِي الْحَبَّةِ السَّوْدَاءِ *

٢١٢٦. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ وَسَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمُخْزُومِيُّ قَالَا: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنِ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: عَلَيْكُمْ بِهَذِهِ الْحَبَّةِ السَّوْدَاءِ، فَإِنَّ فِيهَا شِفَاءً مِنْ كُلِّ دَاءٍ إِلَّا السَّامَ. وَالسَّامُ الْمَوْتُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ بُرَيْدَةَ وَابْنِ عُمَرَ وَعَائِشَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

5. O čurekotu

2126. ISPRIČALI SU NAM Ibn Ebu Omer i Seid b. Abdur-Rahman el-Mahzumi i kazali: Ispričao nam je Sufjan, prenijevši od Zuhrija, on od Ebu Selemea, a on od Ebu Hurejrea da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »**Upotrebljavajte Čurekot⁶⁴⁴ jer je on lijek za sve bolesti osim sama, a sam je smrt.**«⁶⁴⁵ Na ovu temu preneseni su hadisi i od Burejdea, Ibn Omera i Aiše. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁶⁴⁶

⁶⁴² Bekr b. Yunus b. Bukejr eš-Šejbani el-Kufi je, po mišljenju Ibn Hadžera el-Askalanija, slab ravija. Pripadao je devetoj generaciji.

⁶⁴³ Bilježe ga i Ibn Madže u *Sunenu* i Hakim u *Mustedreku*.

⁶⁴⁴ Jedite ga u hrani i koristite ga na druge oprobane načine.

⁶⁴⁵ U predaji koju bilježi El-Mustegfiri u knjizi "*Medicina*" od Burejdea stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "U crnoj sjemenki je lijek. A šta je to crna sjemenka? upita neko. To je čurekot, odgovori on. A kako se upotrebljava?, opet će neko. On reče: Uzmi dvadeset i jednu sjemenku, stavi ih u krpu, potom to potopi u vodu da prenoći. Ujutro stavi u desnu nozdrvu jednu, a u lijevu dvije kapi te vode. Sutradan stavi u desnu nozdrvu dvije, a u lijevu jednu kap. Treći dan ponovo stavi u desnu nozdrvu jednu, a u lijevu dvije kapi."

⁶⁴⁶ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*, Ibn Madže u *Sunenu*, te Hakim u *Mustedreku*.

٦. بَاب مَا جَاءَ فِي شُرْبِ أَبْوَالِ الْإِبِلِ *

٢١٢٧. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الرَّعْفَرَانِيُّ أَخْبَرَنَا عَفَّانٌ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ أَخْبَرَنَا حُمَيْدٌ وَثَابِتٌ وَقَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ: أَنَّ نَاسًا مِنْ غُرَيْقَةَ قَدِمُوا الْمَدِينَةَ فَاجْتَمَعُوا. فَبَعَثَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي إِبِلِ الصَّدَقَةِ، وَقَالَ: اشْرَبُوا مِنْ أَلْبَانِهَا وَأَبْوَالِهَا. وَفِي الْبَابِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

6. O pijenju kamilje mokrače

2127. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Muhammed ez-Za'ferani; kaže: Obavijestio nas je Affan; kaže: Nas je obavijestio Hammad b. Seleme; kaže: Nas su obavijestili Humejd, Sabit i Katade, prenijevši od Enesa: Neki ljudi iz plemena Urejne dođoše u Medinu. Nisu podnosili njen zrak i vodu pa su se razbolili. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, posla ih kamilama od zekata i reče: »Pijte njihovo mlijeko i mokraču.«⁶⁴⁷ Na ovu temu prenesen je hadis i od Ibn Abbasa. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.

٧. بَاب مَنْ قَتَلَ نَفْسَهُ بِسُمِّ أَوْ غَيْرِهِ *

٢١٢٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا عُبَيْدَةُ بْنُ حُمَيْدٍ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَرَاهُ رَفَعَهُ قَالَ: مَنْ قَتَلَ نَفْسَهُ بِحَدِيدَةٍ جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَحَدِيدَتُهُ فِي يَدِهِ يَتَوَجَّأُ بِهَا فِي بَطْنِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدًا مُخَلَّدًا أَبَدًا. وَمَنْ قَتَلَ نَفْسَهُ بِسُمِّ فَسُمُّهُ فِي يَدِهِ يَتَحَسَّاهُ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدًا مُخَلَّدًا أَبَدًا *

٢١٢٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ عَنْ شُعْبَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ قَتَلَ نَفْسَهُ بِحَدِيدَةٍ فَحَدِيدَتُهُ فِي يَدِهِ يَتَوَجَّأُ بِهَا فِي بَطْنِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدًا مُخَلَّدًا أَبَدًا. وَمَنْ قَتَلَ نَفْسَهُ بِسُمِّ فَسُمُّهُ فِي يَدِهِ يَتَحَسَّاهُ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدًا مُخَلَّدًا فِيهَا أَبَدًا. وَفِيهَا قَتَلَ نَفْسَهُ فَهُوَ يَتَرَدَّى فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدًا مُخَلَّدًا فِيهَا أَبَدًا.

٢١٣٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ وَأَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَ حَدِيثِ شُعْبَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ. وَهُوَ أَصَحُّ مِنَ الْحَدِيثِ الْأَوَّلِ. هَكَذَا رَوَى هَذَا الْحَدِيثَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَرَوَى مُحَمَّدُ بْنُ عَجْلَانَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ قَتَلَ نَفْسَهُ بِسُمِّ عَذَّبَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ. وَلَمْ يَذْكُرْ فِيهِ خَالِدًا مُخَلَّدًا فِيهَا أَبَدًا. وَهَكَذَا رَوَاهُ أَبُو الزُّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَهَذَا أَصَحُّ لِأَنَّ الرِّوَايَاتِ إِثْمًا تَجِيءُ بِأَنَّ أَهْلَ التَّوْحِيدِ يُعَذَّبُونَ فِي النَّارِ ثُمَّ يُخْرَجُونَ مِنْهَا وَلَمْ يَذْكُرْ أَنَّهُمْ يُخَلَّدُونَ فِيهَا *

⁶⁴⁷ Ovaj hadis je u cijelosti spomenut u Tirmizijinoj zbirci, knjiga 1. Uz njega je dat i komentar. Vidi Tirmizijin Džami'-Sunen knjiga, 1, str. 186.

٢١٣١. حَدَّثَنَا سُؤَيْدُ بْنُ نَصْرٍ أَنبَأَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ يُونُسَ بْنِ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: تَهَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الدَّوَاءِ الْخَبِيثِ، يَعْنِي السُّمَّ*

7. O onom ko se otruje ili na drugi način izvrši samoubistvo

2128. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Ubejde b. Humejd, prenijevši od A'meša, on od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejrea, mislim da ga on vezuje za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je kazao: **»Ko se ubije kakvim željeznim predmetom, doći će na Sudnji dan sa tim predmetom u ruci i njime će se, u džehennemskoj vatri, vječito udarati po trbuhu. Ko se, pak, otruje, taj će mu otrov biti u ruci i njime će se vječito trovati u džehennemskoj vatri.«**

2129. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud⁶⁴⁸, prenijevši od Šu'bea, a on A'meša, koji je kazao: Čuo sam Ebu Saliha⁶⁴⁹, koji je prenio od Ebu Hurejrea da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **»Ko se ubije kakvim željeznim predmetom, taj će mu predmet biti u ruci i njime će, u džehennemskoj vatri, vječito probadati svoj trbuh. Ko se otruje, taj će mu otrov biti u ruci i njime će se, u džehennemskoj vatri, vječito trovati! Ko se baci sa kakvog brda i ubije se, on će se, u džehennemskoj vatri, vječito bacati!«**

2130. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Ala; kaže: Obavijestili su nas Veki' i Ebu Muavija, prenijevši od A'meša, on od Ebu Saliha, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično Šu'beovu hadisu od A'meša.**

Ovaj hadis je sahihun.⁶⁵⁰ On je vjerodostojniji od prvog hadisa. Tako je ovaj hadis prenesen od A'meša, on od Ebu Saliha, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Muhammed b. Adžlan je prenio od Seida el-Makburija, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **»Ko se ubije otrovom, patiće u džehennemskoj vatri!«**, ali u njemu nije spomenuo "vječito". Tako je Ebu Zinad prenio od A'redža, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i ovo je vjerodostojnije zato što je u mnogim predajama došlo da će sljedbenici tevhide patiti u Džehennemu, potom će biti izbačeni iz njega, a ne spominje se da će u njemu vječito ostati.

⁶⁴⁸ Ebu Davud et-Tajalisi.

⁶⁴⁹ Ebu Salihu je ime Zekvan.

⁶⁵⁰ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

2131. Ispričao nam je Suvejd b. Nasr; kaže: Saopćio nam je Abdullah b. Mubarek, prenijevši od Junusa b. Ebu Ishaka, on od Mudžahida, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao: »Zabranio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ružni lijek, tj. otrov.«

٨. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ التَّدَاوِي بِالْمُسْكِرِ *

٢١٣٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سِمَاكِ أَنَّ سَمْعَ عُلْقَمَةَ بْنَ وَائِلٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ شَهِدَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَسَأَلَهُ سُؤَيْدُ بْنُ طَارِقٍ أَوْ طَارِقُ بْنُ سُؤَيْدٍ عَنِ الْخَمْرِ، فَتَهَاوَهُ عَنْهُ فَقَالَ: إِنَّا نَتَدَاوَى بِهَا. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّهَا لَيْسَتْ بِدَوَاءٍ وَلَكِنَّهَا دَاءٌ.

٢١٣٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ أَخْبَرَنَا النَّضْرُ وَشَبَابَةُ عَنْ شُعْبَةَ بِمِثْلِهِ. قَالَ مُحَمَّدٌ: قَالَ النَّضْرُ: طَارِقُ بْنُ سُؤَيْدٍ. وَقَالَ شَبَابَةُ: سُؤَيْدُ بْنُ طَارِقٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

8. O pokuđenosti liječenja onim što opija

2132. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud, prenijevši od Šu'bea, on od Simaka da je čuo Alkamea b. Vaila gdje prenosi od svoga oca da je bio prisutan kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kad ga je Suvejd b. Tarik, ili je kazao, Tarik b. Suvejd pitao o alkoholu. On mu ga zabrani, a on reče: Mi ga koristimo u liječenju.⁶⁵¹ Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na to reče: »U njemu nema lijeka; u njemu je bolest.«⁶⁵²

2133. ISPRIČAO NAM JE Mahmud; kaže: Obavijestili su nas Nadr i Šebabe, prenijevši od Šu'bea slično prethodnom hadisu.

Mahmud veli da je Nadr govorio Tarik b. Suvejd, dok je Šebabe govorio: Suvejd b. Tarik. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁶⁵³

⁶⁵¹ U Muslimovoj predaji stoji: "...Mi ga spravljamo radi lijeka."

⁶⁵² Ovaj hadis je jasan dokaz da je zabranjeno alkohol koristiti kao lijek. Analogno tome, zabranjeno je koristiti i sve vrste lijekova koji u sebi sadrže alkohol ukoliko takvih lijekova ima i bez alkohola. Ukoliko, pak, takvih lijekova nema bez alkohola nego je baš nužno da se takav lijek upotrijebi, onda je to u nuždi dozvoljeno. U hadisu koji bilježi Ebu Davud, u *Sunenu*, od Ebu Derdaa stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Allah je stvorio bolest, a stvorio je i lijek. On je za svaku bolest stvorio lijek pa se liječite, ali se ne liječite onim što je haram." U hadisu koji prenosi Buharija od Ibn Mesuda stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Allah vam nije dao lijek u onome što vam je zabranio."

⁶⁵³ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Muslim u *Sahihu* te Ebu Davud i Ibn Madže u *sunenima*.

٩. بَاب مَا جَاءَ فِي السَّعُوطِ وَغَيْرِهِ *

٢١٣٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَدُوءٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ حَمَّادٍ أَخْبَرَنَا عَبَّادُ بْنُ مَنْصُورٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ خَيْرَ مَا تَدَاوَيْتُمْ بِهِ السَّعُوطُ وَاللَّدُودُ وَالْحِجَامَةُ وَالْمَشْيُ. فَلَمَّا اشْتَكَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَدَهُ أَصْحَابُهُ. فَلَمَّا فَرَّغُوا قَالَ: لَدُّوهُمْ. قَالَ: فَلَدُّوا كُلَّهُمْ غَيْرَ الْعَبَّاسِ *

٢١٣٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا عَبَّادُ بْنُ مَنْصُورٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ خَيْرَ مَا تَدَاوَيْتُمْ بِهِ اللَّدُّودُ وَالسَّعُوطُ وَالْحِجَامَةُ وَالْمَشْيُ. وَخَيْرُ مَا اكْتَحَلْتُمْ بِهِ الْإِنْمِدُ. فَإِنَّهُ يَخْلُو الْبَصَرَ وَيُنِيبُ الشَّعْرَ. قَالَ: وَكَانَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَكْحَلَةٌ يَكْتَحِلُ بِهَا عِنْدَ التَّوْمِ ثَلَاثًا فِي كُلِّ عَيْنٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَهُوَ حَدِيثُ عَبَّادِ بْنِ مَنْصُورٍ *

9. O uzimanju lijekova kroz nos i na druge načine

2134. ISPRİČAO NAM JE Muhammed b. Medduvejh; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rahman b. Hammad; kaže: Nas je obavijestio Abbad b. Mensur, prenijevši od Ikrima, a on od Ibn Abbasa, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »Najbolji načini liječenja su kapanje lijeka kroz nos, stavljanje lijeka u usta, puštanje krvi pomoću kupice i jedenje i pijenje lijeka radi pročišćenja trbuha. Kad se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, razbolio ashabi su mu pripremili lijek i (silom mu ga) stavili u usta. Pošto završiše, on reče: Stavite ga i njima u usta, pa su ga stavili svima osim Abbasu:«⁶⁵⁴

2135. ISPRİČAO NAM JE Muhammed b. Jahja; kaže: Obavijestio nas je Jezid b. Harun; kaže: Nas je obavijestio Abbad b. Mensur, prenijevši od Ikrima, a on od Ibn Abbasa, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »Najbolji načini liječenja su: stavljanje lijeka u usta, kapanje lijeka u nos, puštanje krvi pomoću kupice i pijenje i jedenje lijeka radi pročišćenja trbuha. Najbolje čime ćete podvlačiti surmu je ismid⁶⁵⁵, jer on izoštrava vid i ojačava trepavice. Ibn Abbas veli: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, imao je surmedan iz koga je pred spavanje (svake noći) tri puta podvlačio surmu za svako oko.«

Ovaj hadis je hasenun-garibun. To je hadis koji je prenio Abbad b. Mensur.

⁶⁵⁴ Naime, pošto su ashabi pripremili lijek i ponijeli ga prema ustima Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, on im rukom dade znak da mu ga ne stavljaju u usta. Vjerovatno zato što je znao da mu se primakao smrtni čas i da više taj lijek nema efekta. Međutim, oni mu ga silom staviše u usta, smatrajući da to on odbija kao i svaki bolesnik koji prezire lijek. Pošto završiše s davanjem lijeka, on im, kao kaznu zato što su mu proturječili, naredi da svi kušaju taj lijek, i svi ga okušaše osim Abbasa koji jedini nije sa njima učestvovao u tome.

⁶⁵⁵ Ismid je vrsta kamena od koga se pravi najbolja vrsta surmi.

١٠. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ الْكَيِّ

٢١٣٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ عُمَرَ بْنِ حُصَيْنٍ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنِ الْكَيِّ. قَالَ: فَأَيْتَلِينَا فَاكْتَوَيْنَا فَمَا أَفْلَحْنَا وَلَا أَلْجَحْنَا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢١٣٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْقُدُّوسُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَمْرُو بْنُ عَاصِمٍ أَخْبَرَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ عُمَرَ بْنِ حُصَيْنٍ قَالَ: نَهَيْتَنَا عَنِ الْكَيِّ. وَفِي الْبَابِ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ وَعُقَيْبَةَ بْنِ عَامِرٍ وَابْنِ عَبَّاسٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

10. O pokuđenosti kauterizacije⁶⁵⁶

2136. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Dža'fer; kaže: Nas je obavijestio Šu'be, prenijevši od Katadea, on od Hasana, a on od Imrana b. Husajna: »Zabranio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kauterizaciju. Mi smo nakon toga, veli on, bili u iskušenju te smo kauterizirali, ali nismo imali uspjeha.«⁶⁵⁷ Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁶⁵⁸

2137. ISPRIČAO NAM JE Abdul-Kuddus b. Muhammed; kaže: Obavijestio nas je Amr b. Asim; kaže: Nas je obavijestio Hemmam, prenijevši od Katadea, on od Hasana, a on od Imrana b. Husajna koji je kazao: »Zabranjena nam je kauterizacija!«

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ibn Mesuda, Ukbea b. Amira i Ibn Abbasa. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁶⁵⁹

⁶⁵⁶ Pod kauterizacijom ovdje podrazumijevamo paljenje rana ili bolnih mjesta radi zaustavljanja krvarenja. To je, po mišljenju većine učenjaka, pokuđeno (mekruh); oni zabrane u sljedećim hadisima shvataju u smislu mekruha.

⁶⁵⁷ Neki učenjaci smatraju da se ova zabrana odnosila specijalno na Imrana b. Husajna koji je imao hemoroide. Tražio je da mu ih spale, ali mu je to Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio. On ih je i nakon toga spalio, ali nije imao uspjeha; oni su mu se ponovo vratili. Mi danas, hvala Allahu, nemamo potrebe za ovom vrstom kauterizacije jer je medicina, a posebno hirurgija dosta uznapredovala da i najkomplikovanije slučajeve veoma uspješno rješava.

⁶⁵⁸ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ebu Davud i Ibn Madže u *sunenima*.

⁶⁵⁹ Bilježi ga i Tahavija u djelu *Meanil-Asar*.

١١. بَاب مَا جَاءَ فِي الرُّخْصَةِ فِي ذَلِكَ *

٢١٣٨. حَدَّثَنَا حُمَيْدُ بْنُ مَسْعُودَةَ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ أَخْبَرَنَا مَعْمَرُ بْنُ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَنَسٍ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَوَى أَسْعَدَ بْنَ زُرَّارَةَ مِنَ الشَّوْكَةِ. وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي وَجَّابٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ *

11. O dopuštenju u tom pogledu

2138. ISPRIČAO NAM JE Humejd b. Mes'ade; kaže: Obavijestio nas je Jezid b. Zurej'; kaže: Nas je obavijestio Ma'mer, prenijevši od Zuhrija, a on od Enesa: »Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je Es'adu b. Zurareu kauterizirao ranu od uboda trna koja se bila inficirala.«⁶⁶⁰

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ubeja i Džabira. Ovaj hadis je hasenun-garibun.⁶⁶¹

١٢. بَاب مَا جَاءَ فِي الْحِجَامَةِ *

٢١٣٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْقُدُّوسُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَمْرُو بْنُ عَاصِمٍ أَخْبَرَنَا هَمَّامُ بْنُ حَارِثٍ قَالَ: أَخْبَرَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْتَجِمُ فِي الْأَخْدَعَيْنِ وَالْكَاهِلِ، وَكَانَ يَخْتَجِمُ لِسَبْعِ عَشْرَةَ وَتِسْعِ عَشْرَةَ وَإِحْدَى وَعِشْرِينَ. وَفِي الْبَاب عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ وَمُعْقِلِ بْنِ يَسَارٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ *

٢١٤٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ بُدَيْلٍ بْنُ قُرَيْشٍ الْيَامِيُّ الْكُوفِيُّ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فَضِيلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ إِسْحَاقَ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ هُوَ ابْنُ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ مَسْعُودٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: حَدَّثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ لَيْلَةِ أُسْرِي بِهِ أَنَّهُ لَمْ يَمَرَّ عَلَى مَلَأٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ إِلَّا أَمْرُوهُ، أَنْ مَرَّ أَمْتُكَ بِالْحِجَامَةِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ ابْنِ مَسْعُودٍ *

٢١٤١. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أَخْبَرَنَا التَّضَرُّ بْنُ شُمَيْلٍ أَخْبَرَنَا عَبَّادُ بْنُ مَتَّصُورٍ قَالَ: سَمِعْتُ عِكْرِمَةَ يَقُولُ: كَانَ لَابْنِ عَبَّاسٍ غَلْمَةٌ ثَلَاثَةَ حَجَّامُونَ فَكَانَ اثْنَانِ يُغْلَانِ عَلَيْهِ وَعَلَى أَهْلِهِ، وَوَاحِدٌ يَحْجُمُهُ وَيَحْجُمُ أَهْلَهُ. قَالَ: وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: قَالَ نَبِيُّ اللَّهِ: نَعَمْ الْعَبْدُ الْحَجَّامُ يُذْهِبُ الدَّمَ وَيُخَفِّ الصُّلْبَ وَيَجْلُو عَنِ الْبَصَرِ. وَقَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ عَرَجَ بِهِ مَا مَرَّ عَلَى مَلَأٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ إِلَّا قَالُوا عَلَيْكَ بِالْحِجَامَةِ. وَقَالَ إِنَّ خَيْرَ مَا تَخْتَجِمُونَ فِيهِ يَوْمَ سَبْعِ عَشْرَةَ وَيَوْمَ تِسْعِ عَشْرَةَ وَيَوْمَ إِحْدَى وَعِشْرِينَ. وَقَالَ: إِنَّ خَيْرَ مَا تَدَاوَيْتُمْ بِهِ السَّعُوطُ وَاللَّدُودُ وَالْحِجَامَةُ وَالنَّشْيُ. وَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَدَهُ الْعَبَّاسُ وَأَصْحَابُهُ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ لَدَنِي؟ فَكُلُّهُمْ

⁶⁶⁰ U prethodnom poglavlju imali smo hadise u kojima Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranjuje kauterizaciju. Iz ovog hadisa vidimo da je on lično kauterizirao Es'ada b. Zurarea. Hadisi iz prethodnog poglavlja ukazuju na to da treba izbjegavati kauterizaciju ukoliko postoji bilo kakav drugi lijek za to, pošto je kauterizacija veoma bolna. Ukoliko, pak, ne postoji drugi lijek da bi se spasio život, dozvoljena je i kauterizacija.

⁶⁶¹ Bilježi ga i Tahavija u djelu *Meanil-Asar*.

أَمْسَكُوا فَقَالَ: لَا يَبْقَى أَحَدٌ مِمَّنْ فِي الْبَيْتِ إِلَّا لَدَّ غَيْرِ عَمِّهِ الْعَبَّاسُ. قَالَ النَّضْرُ: اللَّذُودُ الْوَجُورُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَائِشَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ عَبَّادِ بْنِ مَنْصُورٍ.

12. O puštanju krvi pomoću kupice

2139. ISPRIČAO NAM JE Abdul-Kuddus b. Muhammed; kaže: Obavijestio nas je Amr b. Asim; kaže: Nas su obavijestili Hemmam i Džerir b. Hazim i kazali: Obavijestio nas je Katade prenijevši od Enesa da je kazao: **»Puštao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, sebi krv kupicom iz dviju vena: u vratu i gornjem dijelu leđa do vrata; puštao ju je sedamnaestoga, devetnaestoga i dvadeset i prvoga u mjesecu«**

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ibn Abbasa i Ma'kila b. Jesara. Ovaj hadis je hasenun-garibun.⁶⁶²

2140. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Budejl b. Kurejš el-Jami el-Kufi; kaže: Obavijestio nas Muhammed b. Fudajl; kaže: Nas je obavijestio Abdur-Rahman b. Ishak, prenijevši od Kasima b. Abdur-Rahmana, a on je Ibn Abdullah b. Mesud, on od svoga oca, a on od Ibn Mesuda, koji je kazao: **»Pričao nam je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da u noći u kojoj je poveden (iz Hrama u Mekki u Hram u Kudsu, a potom na nebesa) nije prošao ni pored jedne skupine meleka a da mu nisu rekli da naredi svojim sljedbenicima puštanje krvi kupicom.«** Ovaj Ibn Mesudov hadis je hasenun-garibun.⁶⁶³

2141. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Nadr b. Šumejl; kaže: Nas je obavijestio Abbad b. Mensur i kazao: Čuo sam Ikrima kada je rekao: Ibn Abbas je imao tri dječaka koji su puštali krv pomoću kupice, dvojica su krv puštali (za novac), a zaradu donosili njemu i njegovoj obitelji, dok je jedan puštao krv njemu i njegovoj porodici. Ikrima kaže da je Ibn Abbas rekao da je rekao Allahov Vjerovjesnik: **»Divan li je rob koji zna puštati krv kupicom i time odstraniti (onu nečistu) krv i na taj način olakšati bol u leđima, i onaj koji zna odstraniti krmelje iz očiju.«** Ibn Abbas dalje nastavlja: **»Kad je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem bio na Mi'radžu, nije prošao ni pored jedne skupine meleka a da mu nisu rekli: Praktikuji puštanje krvi kupicom! Najbolje je da krv puštate sedamnaestoga, devetnaestoga i dvadeset i prvoga u mjesecu. Najbolji načini liječenja su da kapate lijek u nos, da ga stavljate u usta, da puštate krv pomoću kupice i da pijete i jedete lijek radi pročišćenja stomaka. Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, lijek u usta**

⁶⁶² Bilježe ga i Ebu Davud i Ibn Madže u *sunenima*.

⁶⁶³ Bilježi ga i Ibn Madže u *Sunenu*.

stavili su Abbas i ashabi. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upita: Ko mi je stavio lijek u usta? Svi su šutjeli. On tada reče: Neka svi koji su u sobi stave sebi ovaj lijek u usta osim amidže Abbasa.⁶⁶⁴ Nadr veli: Stavljanje lijeka u usta vrši se nakon njegovog spravljanja. Na ovu temu prenesen je hadis i od Aiše. Ovaj hadis je hasenun-garibun.⁶⁶⁵ Poznat nam je samo preko Abbada b. Mensura.

١٣. بَاب مَا جَاءَ فِي التَّدَاوِي بِالْحَنَاءِ *

٢١٤٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ خَالِدٍ الْخِطَّاطُ أَخْبَرَنَا فَائِدٌ مَوْلَى لِيَالِ أَبِي رَافِعٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ حَدِيثِهِ وَكَانَتْ تَخْدُمُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ: مَا كَانَ يَكُونُ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَرْحَةٌ وَلَا نَكْبَةٌ إِلَّا أَمَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ أَضَعَّ عَلَيْهَا الْحَنَاءَ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ إِنَّمَا نَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ فَائِدٍ. وَرَوَى بَعْضُهُمْ عَنْ فَائِدٍ فَقَالَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ حَدِيثِهِ سَلَمَى. وَعَبِيدُ اللَّهِ بْنُ عَلِيٍّ أَصَحُّ.

٢١٤٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ أَخْبَرَنَا زَيْدُ بْنُ حُبَابٍ عَنْ فَائِدٍ مَوْلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ مَوْلَاهُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ حَدِيثِهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ بِمَعْنَاهُ *

13. O liječenju knom

2142. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Hammad b. Halid el-Hajjat; kaže: Nas je obavijestio Faid, štićenik porodice Ebu Rafi'a, prenijevši od Alija b. Ubejdullaha, a on od svoje nene, koja je služila Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazala: »**Kad god bi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, imao kakvu ranu ili ozljedu, naredio bi mi da mu na nju stavim knu.**«

Ovaj hadis je garibun.⁶⁶⁶ Poznat nam je preko Faida. Neki su prenijeli od Faida, on od Ubejdullaha b. Alija, a on od svoje nene Selme. Od Ubejdullaha b. Alija je pouzdanije.

2143. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Ala; kaže: Obavijestio nas je Zejd b. Hubab, prenijevši od Faida, štićenika Ubejdullaha b. Alija, on od svoga gospodara Ubejdullaha b. Alija, on od svoje nene, a ona od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **smisao sličan prethodnom hadisu.**

⁶⁶⁴ Neki učenjaci smatraju da je izuzeo amidžu Abbasa zbog toga što je on tog dana postio.

⁶⁶⁵ Bilježi ga i Hakim u *Mustedreku*.

⁶⁶⁶ Bilježi ga i Ibn Madže u *Sunemu*. El-Mubarekfori smatra da je ovaj hadis po stepenu dobar (hasen).

١٤. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ الرُّقِيَّةِ *

٢١٤٤. حَدَّثَنَا بَنْدَارٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ عَقَّارِ بْنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ اكْتَوَى أَوْ اسْتَرْقَى فَقَدْ بَرِئَ مِنَ التَّوَكُّلِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَعِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

14.O pokudenosti rukje⁶⁶⁷

2144. ISPRIČAO NAM JE Bundar; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rahman b. Mehdi; kaže: Nas je obavijestio Sufjan, prenijevši od Mensura, on od Mudžahida, on od Akkara b. Mugirea b. Šu'bea, a on od svoga oca, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »Ko se kauterizira ili ode da mu se uči rukja, taj je lišen pouzdanja⁶⁶⁸«.

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ibn Mesuda, Ibn Abbasa i Imrana b. Husajna. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁶⁶⁹

١٥. بَاب مَا جَاءَ فِي الرُّخْصَةِ فِي ذَلِكَ *

٢١٤٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْخُزَاعِيُّ أَخْبَرَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ هِشَامٍ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ عَاصِمِ الْأَحْوَلِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ أَنَسٍ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَخَّصَ فِي الرُّقِيَّةِ مِنَ الْحُمَةِ وَالْعَيْنِ وَالثَّمَلَةِ *

٢١٤٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ وَأَبُو نَعِيمٍ قَالَا: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَاصِمِ بْنِ يُوْسُفَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَخَّصَ فِي الرُّقِيَّةِ مِنَ الْحُمَةِ وَالثَّمَلَةِ. وَهَذَا عِنْدِي أَصَحُّ مِنْ حَدِيثِ مُعَاوِيَةَ بْنِ هِشَامٍ عَنْ سُفْيَانَ. وَفِي الْبَابِ عَنْ بُرَيْدَةَ وَعِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ وَجَابِرٍ وَعَائِشَةَ وَطَلْحَةَ بْنِ عَلِيٍّ وَعَمْرُو بْنُ حَزَمٍ وَأَبِي خُزَّامَةَ عَنْ أَبِيهِ *

٢١٤٧. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ حُصَيْنِ بْنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَا رُقِيَّةَ إِلَّا مِنْ عَيْنٍ أَوْ حُمَةٍ. وَرَوَى شُعْبَةُ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ حُصَيْنِ بْنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ بُرَيْدَةَ *

⁶⁶⁷ Rukja je izgovaranje pojedinih riječi i odlomaka radi liječenja. Ovdje se zabrana odnosi na izgovaranje riječi i odlomaka nerazumljivog sadržaja koji nisu iz Kur'ana, niti se radi o dovama koje su došle od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, niti se radi o Allahovim imenima.

⁶⁶⁸ Tj. pouzdanja u Allaha, dž. š.

⁶⁶⁹ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Nesaija i Ibn Madže u *sunenima*, Ibn Hibban u *Sahihu* i Hakim u *Mustedreku*.

15. O dopuštenju u tom pogledu

2145. ISPRIČAO NAM JE Abde b. Abdullah el-Huzai; kaže: Obavijestio nas je Muavija b. Hišam, prenijevši od Sufjana, on od Asima el-Ahvela, on od Abdullaha b. Harisa, a on od Enesa: »**Dozvolio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, učenje rukje**⁶⁷⁰ **radi liječenja groznice, uroka i bubuljica.**«⁶⁷¹

2146. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestili su nas Jahja b. Adem i Ebu Nuajm i kazali: Ispričao nam je Sufjan, prenijevši od Asima, on od Jusufa b. Abdullaha b. Harisa⁶⁷², a on od Enesa b. Malika: »**Dozvolio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, učenje rukje radi liječenja od groznice i bubuljica.**«

Ovaj (tj. hadis koji su prenijeli Jahja b. Adem i Ebu Nuajm) je po mome mišljenju pouzdaniji od hadisa koji je prenio Muavija b. Hišam od Sufjana. Na ovu temu preneseni su hadisi i od Burejdea, Imrana b. Husajna, Džabira, Aiše, Talka b. Alija, Amra b. Hazma, Ebu Hizamea i njegovog oca.

2147. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Sufjan, prenijevši od Husajna, on od Ša'bija, a on od Imrana b. Husajna da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »**Najpreče je rukju učiti radi liječenja uroka i groznice.**«⁶⁷³

Šu'be je ovaj hadis prenio od Husajna, on od Ša'bija, a on od Burejdea.

١٦. بَاب مَا جَاءَ فِي الرُّقِيَةِ بِالْمُعَوِّذَتَيْنِ *

٢١٤٨. حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ الْكُوفِيُّ أَخْبَرَنَا الْقَاسِمُ بْنُ مَالِكِ الْمُزَنِيُّ عَنِ الْجَرِيرِيِّ عَنْ أَبِي نَضْرَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَعَوَّذُ مِنَ الْجَانِّ وَعَيْنِ الْإِنْسَانِ حَتَّى تَزُولَ الْمُعَوِّذَتَانِ. فَلَمَّا تَزَلَا أَخَذَ بِهِمَا وَتَرَكَ مَا سِوَاهُمَا. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَنَسٍ. قَالَ أَبُو عِيسَى: هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ *

16. O rukji pomoću učenja sura *El-Felek* i *En-Nas*

2148. ISPRIČAO NAM JE Hišam b. Junus el-Kufi; kaže: Obavijestio nas je Kasim b. Malik el-Muzeni, prenijevši od Džurejrija, on od Ebu Nadrea,

⁶⁷⁰ Ovo se odnosi na učenje riječi i odlomaka iz Kurana, učenje dova i izgovaranje Allahovih imena. Dakle, ovo se odnosi na učenje rukje koja u sebi ne sadrži širk. Učenje takve rukje je ne samo dopušteno, nego je i preporučljivo.

⁶⁷¹ Ovaj hadis bilježe i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Muslim u *Sahihu* i Ibn Madže u *Sunenu*.

⁶⁷² Jusuf b. Abdullah b. Haris el-Ensari Ebu Velid el-Basri je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je petoj generaciji.

⁶⁷³ Ovaj hadis bilježe i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ebu Davud u *Sunenu*.

a on od Ebu Seida, koji je kazao: »Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je tražio utočište od džina i ljudskih očiju sve dok nisu objavljene sure *El-Felek* i *En-Nas*. Od tada je koristio te dvije sure, a sve drugo je napustio.«⁶⁷⁴ Na ovu temu prenesen je hadis i od Enesa. Ebu Isa kaže: Ovaj hadis je hasenun-garibun.⁶⁷⁵

١٧. بَاب مَا جَاءَ فِي الرُّقِيَةِ مِنَ الْعَيْنِ *

٢١٤٩. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ عُرْوَةَ وَهُوَ ابْنُ عَامِرٍ عَنْ عُثَيْدِ بْنِ رِفَاعَةَ الزُّرْقِيِّ: أَنَّ أَسْمَاءَ بِنْتَ عُمَيْسٍ قَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ وَلَدَ جَعْفَرٍ تُسْرِعُ إِلَيْهِمُ الْعَيْنُ أَفَأَسْتَرْقِي لَهُمْ؟ فَقَالَ: نَعَمْ، فَإِنَّهُ لَوْ كَانَ شَيْءٌ سَابِقَ الْقَدَرِ لَسَبَقْتَهُ الْعَيْنُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ وَبُرَيْدَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَى هَذَا عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَامِرٍ عَنْ عُثَيْدِ بْنِ رِفَاعَةَ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتَ عُمَيْسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

٢١٥٠. حَدَّثَنَا بِذَلِكَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ أَيُّوبَ بِهِذَا *

٢١٥١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ وَيَعْلَى عَنْ سُفْيَانَ عَنْ مَتَشُورٍ عَنِ الْمُنْهَالِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعَوِّذُ الْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ يَقُولُ: أَعِذْكُمْ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ الثَّامَةِ مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ وَهَامَةٍ وَمِنْ كُلِّ غَيْنٍ لَامَةٍ. وَيَقُولُ: هَكَذَا كَانَ إِبْرَاهِيمُ يُعَوِّذُ إِسْحَقَ وَإِسْمَاعِيلَ.

٢١٥٢. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ وَعَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ مَتَشُورٍ نَحْوَهُ بِمَعْنَاهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

17. O učenju rukje radi liječenja uroka okom

2149. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Sufjan, prenijevši od Amra b. Dinara, on od Urvea, a on je Ibn Amir, a on od Ubejdullaha b. Rifae ez-Zurekija da je Esma, kćerka Umejsova, rekla: Allahov Poslaniče, Dža'ferova djeca su veoma urokljiva. Da li mogu pozvati nekoga da im uči rukju? Možeš, odgovori on, jer da išta može preduprijediti Allahovom odredbu, preduprijedio bi je urok okom.«

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Imrana b. Husajna i Burejdea. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁶⁷⁶ Ovo je preneseno i od Ejjuba, on od Amra b. Dinara, on od Urvea b. Amira, on od Ubejdullaha b. Rifae, on od Esme bint Umejs, a ona od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

⁶⁷⁴ Činio je to tako što bi govorio: Utičem se Allahu od džina i ljudskih očiju. Kad su objavljene spom. sure on bi, umjesto tih riječi, učio ove dvije sure.

⁶⁷⁵ Bilježe ga i Nesaija i Ibn Madže u *sunenima*.

⁶⁷⁶ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Nesaija i Ibn Maže u *sunenima*.

2150. TO NAM JE ISPRIČAO Hasan b. Ali el-Hallal; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rezzak, prenijevši od Ma'mera, a on od Ejžuba **slično prethodnom hadisu.**

2151. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestili su nas Abdur-Rezzak i Ja'la, prenijevši od Sufjana, on od Mensura, on od Minhala b. Amra, on od Seida b. Džubejra, a on od Ibn Abbasa da je kazao: »**Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je Hasanu i Husejnu tražio utočište riječima: Tražim vam utočište, Allahovim savršenim riječima, od svakog šejtana, svih otrovnih gmizavaca i sjanih očiju. Ovako je, veli on, Ibrahim tražio utočište svojim sinovima Ishaku i Ismailu.**«

2152. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Ali el-Hallal; kaže: Obavijestili su nas Jezid b. Harun i Abdur-Rezzak, prenijevši od Sufjana, a on od Mensura **smisao sličan prethodnom hadisu.** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁶⁷⁷

١٨. بَابُ مَا جَاءَ أَنَّ الْعَيْنَ حَقٌّ وَالْغَسْلُ لَهَا *

٢١٥٣. حَدَّثَنَا أَبُو حَفْصٍ عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ كَثِيرٍ أَبُو غَسَّانَ الْعَنْبَرِيُّ أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ قَالَ: حَدَّثَنِي حَيْثُ بْنُ حَابِسٍ التَّمِيمِيُّ حَدَّثَنِي أَبِي أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: لَا شَيْءَ فِي الْهَامِ وَالْعَيْنِ حَقٌّ *

٢١٥٤. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ خِرَاشٍ الْبَغْدَادِيُّ أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِسْحَاقَ الْحَضْرَمِيُّ أَخْبَرَنَا وَهْبٌ عَنْ ابْنِ طَاوُوسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَوْ كَانَ شَيْءٌ سَابِقَ الْقَدَرِ لَسَبَقْتَهُ الْعَيْنُ. وَإِذَا اسْتَغْسَلْتُمْ فَأَغْسِلُوا. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ. وَحَدِيثُ حَيْثُ بْنُ حَابِسٍ حَدِيثٌ غَرِيبٌ. وَرَوَى شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ حَيْثُ بْنُ حَابِسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَعَلِيُّ بْنُ الْمُبَارَكِ وَحَرْبُ بْنُ شَدَّادٍ لَا يَذْكُرَانِ فِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ *

18. O tome da je urok okom istina i da za njega sljeduje kupanje

2153. ISPRIČAO NAM JE Ebu Hafs Amr b. Ali; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Kesir Ebu Gassan el-Anberi; kaže: Nas je obavijestio Ali b. Mubarek, prenijevši od Jahjaa b. Ebu Kesira, koji je kazao: Ispričao mi je Hajje b. Habis et-Temimi; kaže: Meni je ispričao moj otac da je čuo Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je kazao: »**Nema ništa u onome**

⁶⁷⁷ Bilježi ga i Ibn Madže u *Sunenu*.

što su vjerovali u pogledu sove⁶⁷⁸. Što se, pak, tiče uroka okom, to je istina.«

2154. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Hasan b. Hiraš el-Bagdadi; kaže: Obavijestio nas je Ahmed b. Ishak el-Hadremi; kaže: Nas je obavijestio Vuhejb, prenijevši od Ibn Tavusa, on od svoga oca, a on od Ibn Abbasa, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Da išta može preduprijediti Allahovom odredbu, preduprijedio bi je urok okom. Zato, ako se od vas zatraži da se okupate, vi se okupajte!**«⁶⁷⁹

Na ovu temu prenesen je hadis i od Abdullaha b. Amra. Ovaj hadis je sahihun⁶⁸⁰, dok je hadis Hajjea b. Habisa, garibun.⁶⁸¹ Prenio je Šejban od Jahjaa b. Ebu Kesira, on od Hajjea b. Habisa, on od svoga oca, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Alija b. Mubarek i Harb b. Šeddad u senedu (hadisa koji su oni prenijeli) nisu spomenuli "od Ebu Hurejrea".

١٩. بَاب مَا جَاءَ فِي أَخْذِ الْأَجْرِ عَلَى التَّعْوِيدِ *

٢١٥٥. حَدَّثَنَا هَذَا أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي نَضْرَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ: بَعَثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَرِيَّةٍ فَتَزَلْنَا بِقَوْمٍ فَسَأَلْنَاهُمْ الْقَرِيَّ فَلَمْ يَقْرُوا. فَلَدَغَ سَيْدُهُمْ فَأَتَوْنَا فَقَالُوا: هَلْ فِيكُمْ مَنْ يَرْفِي مِنَ الْعَرَبِ؟ قُلْتُ: نَعَمْ أَنَا، وَلَكِنْ لَا أَرْفِيهِ حَتَّى تُعْطُونَا غَنَمًا. قَالَ: فَأَنَا أُعْطِيكُمْ ثَلَاثِينَ شَاةً فَقَبِلْنَا. فَقَرَأْتُ عَلَيْهِ الْحَمْدَ سَبْعَ مَرَّاتٍ قَبْرًا وَقَبِضْتُ الْغَنَمَ. قَالَ فَعَرَضَ فِي أَنْفُسِنَا مِنْهَا شَيْءٌ فَقُلْنَا لَا تَعْجَلُوا حَتَّى تَأْتُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. قَالَ: فَلَمَّا قَدِمْنَا عَلَيْهِ ذَكَرْتُ لَهُ الَّذِي صَنَعْتُ. قَالَ: وَمَا عَلِمْتَ أَهْلَهَا رُفِيَةً؟ أَقْبِضُوا الْغَنَمَ وَاصْزُبُوا لِي مَعَكُمْ بِسَهْمٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَأَبُو نَضْرَةَ اسْمُهُ الْمُنْدَرِيُّ بْنُ مَالِكٍ بْنِ قُطَيْعَةَ. وَرَخَّصَ الشَّافِعِيُّ لِلْمُعَلِّمِ أَنْ يَأْخُذَ عَلَى تَعْلِيمِ الْقُرْآنِ أَجْرًا. وَيَرَى لَهُ أَنْ يَشْتَرِطَ عَلَى ذَلِكَ وَاحْتِجَ بِهَذَا الْحَدِيثِ. وَرَوَى شُعْبَةُ وَأَبُو عَوَّانَةَ وَغَيْرُ وَاحِدٍ عَنْ أَبِي الْمُتَوَكِّلِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ هَذَا الْحَدِيثُ *

٢١٥٦. حَدَّثَنَا أَبُو مُوسَى مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنِي عَبْدُ الصَّمَدِ بْنُ عَبْدِ الْوَارِثِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ أَخْبَرَنَا أَبُو بَشِيرٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا الْمُتَوَكِّلِ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ: أَنَّ نَاسًا مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرُّوا بِحَيٍّ مِنَ الْعَرَبِ فَلَمْ يَقْرَوْهُمْ وَلَمْ يُضَيِّفُوهُمْ. فَاشْتَكَى سَيْدُهُمْ فَأَتَوْنَا فَقَالُوا: هَلْ عِنْدَكُمْ دَوَاءٌ؟ قُلْنَا نَعَمْ وَلَكِنْ لَمْ تَقْرُوا وَلَمْ تُضَيِّفُوا فَلَا تَفْعَلُ حَتَّى تَجْعَلُوا لَنَا جُعْلًا. فَجَعَلُوا عَلَى ذَلِكَ قَطِيعًا مِنَ الْغَنَمِ. قَالَ فَجَعَلَ رَجُلٌ مِّنَّا يَقْرَأُ عَلَيْهِ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ قَبْرًا. فَلَمَّا أَتَيْنَا النَّبِيَّ

⁶⁷⁸ Predislamski Arapi su sovu smatrali lošim predznakom. Oni su vjerovali da će, ukoliko sova padne na nečiju kuću, umrijeti neko iz te kuće. Također su vjerovali da se kosti umrlog ili njegova duša pretvore u sovu koja odleti.

⁶⁷⁹ Jedan od efikasnih načina liječenja uroka u Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, vrijeme bio je da se onaj koji je urečen zapljusne vodom kojom se okupao onaj koji ga je urekao. Ovaj metod se koristi onda kad se zna ko je urekao određenu osobu. Zato je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao da je onaj od koga se zatraži kupanje dužan da se okupa.

⁶⁸⁰ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Muslim u *Sahihu*.

⁶⁸¹ Bilježi ga i Buharija u djelu *Edebul-Mufredi*.

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَكَرْنَا ذَلِكَ لَهُ. قَالَ: وَمَا يُدْرِيكَ أَهْلَهَا رُقِيَّةٌ؟ وَلَمْ يَذْكُرْ نَهْيًا مِنْهُ. وَقَالَ: كُلُّوْا وَاصْرِبُوا لِي مَعَكُمْ بِسَهْمٍ. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ. وَهَذَا أَصَحُّ مِنْ حَدِيثِ الْأَعْمَشِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ إِبَّاسٍ. وَهَكَذَا رَوَى غَيْرُ وَاحِدٍ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ أَبِي بَشِيرٍ جَعْفَرِ بْنِ أَبِي وَحْشِيَّةَ عَنْ أَبِي الْمُتَوَكِّلِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ. وَجَعْفَرُ بْنُ إِبَّاسٍ هُوَ جَعْفَرُ بْنُ أَبِي وَحْشِيَّةَ *

19. O uzimanju naknade za liječenje rukjom

2155. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Ebu Muavija, prenijevši od A'meša, on od Džafera b. Ijasa, on od Ebu Nadrea, a on od Ebu Seida koji je kazao: »Jednom prilikom nas Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, posla kao izvidnicu.⁶⁸² Zateče nas noć (u jedome mjestu), i mi zatražismo od stanovnika tog mjesta da nas prime u goste, što oni odbiše.⁶⁸³ Tada njihovog poglavicu ubode škorpion i oni dođoše do nas i rekoše: Ima li među vama neko ko zna liječiti od uboda škorpiona? Imam ja, rekoh, ali ga neću liječiti dok nam ne date (određeni broj) brava. Daćemo vam trideset brava, povikaše, i mi pristadosmo. Ja nad njim pručih *Fatihu* sedam puta i on ozdravi. Nakon što uzesmo brave, obuze nas neka sumnja. Rekosmo: Nemojte žuriti (sa raspodjelom) dok ne dođemo do Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i ne ispričamo mu slučaj. Kad smo stigli i kad sam mu ispričao šta sam uradio, on reče: Kako si znao da je *Fatiha* lijek? Uzmite brave i odredite i meni dio sa vama.«

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁶⁸⁴ Ebu Nadreu je ime Munzir b. Malik b. Kuta'a. Šafija smatra da je dozvoljeno muallimu da uzme naknadu za poučavanje Kur'anu. Kao dokaz za to on je uzeo ovaj hadis. Šu'be, Ebu Avane i drugi su ovaj hadis prenijeli od Ebu Mutevekkila, a on od Ebu Seida.

2156. ISPRIČAO NAM JE Ebu Musa Muhammed b. Musenna; kaže: Ispričao mi je Abdus-Sammed b. Abdul-Varis; kaže: Obavijestio nas je Šu'be; kaže: Nas je obavijestio Ebu Bišr i kazao: Čuo sam Ebu Mutevvekkila kada priča od Ebu Seida: da su neki Vjerovjesnikovi, sallallahu alejhi ve sellem, ashabi prošli kroz neko arapsko naselje pa ih nisu htjeli primiti u goste

⁶⁸² U jednoj predaji od A'meša stoji da ih je bilo trideset.

⁶⁸³ U hadisu koji bilježe Ebu Davud, Nesaija i Tirmizija od Haridžea b. Salta, koji je prenio od svog amidže, stoji da su ashabi prošli pored plemena u kojem je jedan čovjek poludio i koga su držali u okovima, te da ga je njegov amidža Alaka b. Sahar liječio tri dana učeći *Fatihu*, pa je on ozdravio. Oni mi za to dadoše, veli on, stotinu ovaca. O tome sam, veli on, obavijestio Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a on mi reče: Uzmi ih, jer ako drugi jedu učeći nedozvoljenu rukju, zašto ti ne bi jeo učeći ispravnu rukju." Očito da je ovdje riječ o dva sasvim različita slučaja. U hadisu Ebu Seida liječnik je bio Ebu Seid, dok je u hadisu Haridžea b. Salta liječnik njegov amidža Alaka b. Sahar.

⁶⁸⁴ Zabilježen je u *El-Kutubus-Sitte*.

niti su ih htjeli počastiti. Tada se njihov poglavica razboli i oni dođoše do nas i rekoše: Imate li vi lijek? Imamo, rekosmo, ali pošto nas niste htjeli primiti u goste niti počastiti, nećemo pristati da ga liječimo dok nam ne platite. Pošto dadoše stado ovaca, jedan naš čovjek poče učiti *Fatihu* i on ozdravi. Kad stigosmo, ispričasmo to Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, a on reče: Kako si znao da je *Fatiha* rukja? i ne zabranivši je reče: **Jedite i odredite i meni dio sa vama.**«

Ovaj hadis je sahihun. Ovo je pouzdanije od hadisa A'meša od Džafera b. Ijasa. Tako su mnogi ovaj hadis prenijeli od Ebu Bišra Džafera b. Ebu Vahšijjea, on od Ebu Mutevekkila, a on od Ebu Seida. Džafer b. Ijas je Džafer b. Ebu Vahšijje.

٢٠. بَاب مَا جَاءَ فِي الرُّقَى وَالْأَدْوِيَةِ *

٢١٥٧. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي خُرَّامَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ رُقًى نَسْتَرُفِيهَا وَدَوَاءً نَتَدَاوَى بِهِ وَثِقَاءَ نَتَقِيهَا هَلْ تَرُدُّ مِنْ قَدَرِ اللَّهِ شَيْئًا؟ قَالَ: هِيَ مِنْ قَدَرِ اللَّهِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ.

٢١٥٨. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ ابْنِ أَبِي خُرَّامَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ. وَقَدْ رَوَى عَنْ ابْنِ عُيَيْنَةَ كِلْتَا الرِّوَايَتَيْنِ. فَقَالَ بَعْضُهُمْ عَنْ أَبِي خُرَّامَةَ عَنْ أَبِيهِ. وَقَالَ بَعْضُهُمْ عَنْ ابْنِ أَبِي خُرَّامَةَ عَنْ أَبِيهِ. وَقَدْ رَوَى غَيْرُ ابْنِ عُيَيْنَةَ هَذَا الْحَدِيثَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي خُرَّامَةَ عَنْ أَبِيهِ وَهَذَا أَصَحُّ. وَلَا نَعْرِفُ لِأَبِي خُرَّامَةَ غَيْرَ هَذَا الْحَدِيثِ *

20. O rukjama i lijekovima

2157. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Sufjan, prenijevši od Zuhrija, on od Ebu Hizamea, a on od svoga oca da je kazao: »Upitao sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: Allahov Poslaniče, šta misliš da li rukje koje učimo, lijekovi kojima se liječimo i bogobojaznost pomoću koje molimo utočište mogu odbiti nešto od Allahove odredbe? On reče: I to (što si rekao) spada u Allahovom odredbu.⁶⁸⁵ Ovaj hadis je hasenun.

2158. ISPRIČAO NAM JE Seid b. Abdur-Rahman; kaže: Obavijestio nas je Sufjan, prenijevši od Zuhrija, on od Ibn Ebu Hizamea, on od svoga oca, a on Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično prethodnom hadisu.**

⁶⁸⁵ Dakle, i učenje rukje, uzimanje lijekova, bogobojaznost i dova spadaju u Allahovu, dž.š., odredbu. To znači da, kako je Allah, dž.š., stvorio bolesti, tako je stvorio i lijekove za njih. Od nas se traži da tragamo za lijekovima i da se liječimo. Da li će nam Allah, dž.š., podariti lijek i ozdravljenje umnogome ovisi i o nama samima, koliko se trudimo i koliko nastojimo da dodemo do lijeka.

Od Ibn Ujejne su prenesene obje te predaje. Neki su kazali: Od Ebu Hizamea, a on od svoga oca, dok su drugi kazali: od Ibn Ebu Hizamea, a on od svoga oca. Drugi su, osim Ibn Ujejne ovaj hadis prenijeli od Zuhrija, on od Ebu Hizamea, a on od svoga oca i to je vjerodostojnije. Nije nam poznato da je Ebu Hizame prenio još koji hadis osim ovoga.

٢١. بَاب مَا جَاءَ فِي الْكُمَاةِ وَالْعَجْوَةِ *

٢١٥٩. حَدَّثَنَا أَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ أَبِي السَّقَرِ وَمَحْمُودُ بْنُ غِيْلَانَ قَالَ: حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَامِرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْعَجْوَةُ مِنَ الْجَنَّةِ، وَفِيهَا شِفَاءٌ مِنَ السَّمِّ. وَالْكُمَاةُ مِنَ الْمَنِّ وَمَاؤُهَا شِفَاءٌ لِلْعَيْنِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ وَأَبِي سَعِيدٍ وَجَابِرٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. لَا نَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو إِلَّا مِنْ حَدِيثِ سَعِيدِ بْنِ عَامِرٍ.

٢١٦٠. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الطَّنَافِيسِيِّ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ عَمْرٍو بْنِ حُرَيْثٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: الْكُمَاةُ مِنَ الْمَنِّ وَمَاؤُهَا شِفَاءٌ لِلْعَيْنِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢١٦١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا مُعَاذُ بْنُ هِشَامٍ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ قَتَادَةَ عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ: أَنَّ نَاسًا مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالُوا: الْكُمَاةُ جُذُرُ الْأَرْضِ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْكُمَاةُ مِنَ الْمَنِّ وَمَاؤُهَا شِفَاءٌ لِلْعَيْنِ. وَالْعَجْوَةُ مِنَ الْجَنَّةِ وَهِيَ شِفَاءٌ مِنَ السَّمِّ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ *

٢١٦٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُعَاذُ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ قَتَادَةَ قَالَ: حَدَّثْتُ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ: أَخَذْتُ ثَلَاثَةَ أَكْمُوزٍ أَوْ خَمْسًا أَوْ سَبْعًا فَعَصَّرْتُهُنَّ فَجَعَلْتُ مَاءَهُنَّ فِي قَارُورَةٍ فَكَحَلْتُ بِهِ جَارِيَةً لِي فَبَرَأَتْ *

٢١٦٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ هِشَامٍ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ قَتَادَةَ قَالَ: حَدَّثْتُ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ: الشُّونِيزُ دَوَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ إِلَّا السَّامَ. قَالَ قَتَادَةُ: يَأْخُذُ كُلُّ يَوْمٍ إِحْدَى وَعِشْرِينَ حَبَّةً فَيَجْعَلُهُنَّ فِي خِرْقَةٍ فَلْيَتَّقِعَهُ فَيَتَسَعَّطُ بِهِ كُلَّ يَوْمٍ فِي مَنْخَرِهِ الْأَيْمَنِ قَطْرَتَيْنِ وَفِي الْأَيْسَرِ قَطْرَةً وَالثَّانِي فِي الْأَيْسَرِ قَطْرَتَيْنِ وَفِي الْأَيْمَنِ قَطْرَةً وَالثَّلَاثُ فِي الْأَيْمَنِ قَطْرَتَيْنِ وَفِي الْأَيْسَرِ قَطْرَةً *

21. O gljivi gomoljki i medinskoj hurmi

2159. ISPRIČALI SU NAM Ebu Ubejde b. Ebu Sefer i Mahmud b. Gajlan i kazali: Ispričao nam je Seid b. Amir, prenijevši od Muhammeda b. Amra, on od Ebu Selemea, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »Medinska hurma je iz Dženneta i u njoj je lijek protiv otrova, a gljiva gomoljka⁶⁸⁶ je od nebeske hrane⁶⁸⁷, čiji je sok lijek za oči.«

⁶⁸⁶ Zimska gomoljka je vrsta samonikle biljke bez lišća čiji su sok Arapi koristili u liječenju očiju.

⁶⁸⁷ K. Uzvišeni Allah spustio sinovima Israilovim.

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Seida b. Zejda, Ebu Seida i Džabira. Ovaj hadis je u ovoj formi hasenun-garibun.⁶⁸⁸ Od hadisa koje je prenio Muhammed b. Amr poznat nam je samo preko Seida b. Amira.

2160. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Obavijestio nas je Omer b. Ubejd et-Tanafisi, prenijevši od Abdul-Melika b. Umejra. A ispričao nam je Muhammed b. Musenna; kaže: Ispričao nam je Muhammed b. Džafer; kaže: Nama je ispričao Šu'be, prenijevši od Abdul-Melika b. Umejra, on od Amra b. Hurejsa, on od Seida b. Zejda, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »**Gljiva gomoljka je od nebeske hrane, čiji je sok lijek za oči.**« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁶⁸⁹

2161. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Muaz b. Hišam; kaže: Ispričao mi je moj otac, prenijevši od Katadea, on od Šehra b. Havšeba, a on od Ebu Hurejrea: »**Vjerovjesnikovi, sallallahu alejhi ve sellem, ashabi su govorili: Zimska gomoljka je jelengljiva, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: Gljiva gomoljka je od nebeske hrane, čiji je sok lijek za oči, a medinska hurma je iz Dženneta i ona je lijek protiv otrova.**« Ovaj hadis je hasenun.⁶⁹⁰

2162. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Muaz; kaže: Meni je ispričao moj otac, prenijevši od Katadea, koji je kazao: »**Pričali su mi da je Ebu Hurejre rekao: Uzeo sam tri, pet ili sedam strukova gljive gomoljke, iscijedio ih u posudu i tim sokom mazao oko očiju mojoj sluškinji pa je ona ozdravila.**«

2163. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Muaz b. Hišam; kaže: Meni je ispričao moj otac prenijevši od Katadea, koji je kazao: Pričali su mi da je Ebu Hurejre rekao: »**Korijandrovo sjeme je lijek za sve bolesti osim smrti. Katade veli: Svakog dana ćeš uzeti dvadeset i jednu sjemenku, staviti ih u krpicu, potopiti u vodu i tu vodu kapati u nos, i to prvi dan u desnu nozdrvu dvije, a u lijevu jednu kap; drugi dan u lijevu dvije, a u desnu jednu kap; a treći dan ponovo u desnu dvije, a u lijevu jednu kap.**«

٢٢. بَاب مَا جَاءَ فِي أَجْرِ الْكَاهِنِ *

٢١٦٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي بَكْرٍ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ ثَمَنِ الْكَلْبِ وَمَهْرِ الْبَغِيِّ وَخُلْوَانِ الْكَاهِنِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

⁶⁸⁸ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ibn Madže u *Sunenu*.

⁶⁸⁹ Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Ebu Davuda.

⁶⁹⁰ Bilježi ga i Ibn Madže u *Sunenu*.

22. O naknadi gataru (vraču)

2164. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Lejs, prenijevši od Ibn Šihaba, on od Ebu Bekra b. Abdur-Rahmana, a on od Ebu Mesuda, koji je kazao: **»Zabranio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prodaju psa, naknadu koja se daje prostitutki (za prostituciju) i davanje (novčanog i drugog) dara vraču.«**⁶⁹¹ Ovaj hadis je hasenun-sahuhun⁶⁹²

٢٣. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ التَّغْلِيْقِ *

٢١٦٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَدُوْنَةَ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ ابْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ عِيسَى وَهُوَ ابْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ابْنِ أَبِي لَيْلَى قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُكَيْمٍ أَبِي مَعْبِدِ الْجُهَنِيِّ أَعُوذُ وَبِهِ حُمْرَةٌ. فَقُلْتُ: أَلَا تَعْلُقُ شَيْئًا؟ قَالَ: الْمَوْتُ أَقْرَبُ مِنْ ذَلِكَ. قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ تَعْلَقَ شَيْئًا وَكُلَّ إِلَهٍ. وَحَدَّثَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُكَيْمٍ إِنَّمَا نَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ ابْنِ أَبِي لَيْلَى.

٢١٦٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ ابْنِ أَبِي لَيْلَى نَحْوَهُ بِمَعْنَاهُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ *

23. O zabrani nošenja talismana⁶⁹³

2165. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Medduvejh; kaže: Obavijestio nas je Ubejdullah⁶⁹⁴, prenijevši od Ibn Ebu Lejle, on od Isaa, a on je Ibn Abdur-Rahman b. Ebu Lejla, koji je kazao: **»Ušao sam kod Abdullaha b. Ukejma Ebu Ma'beda el-Džuhenija, koji je bolovao od crvenog vjetra, da ga obiđem. Rekoh: Zašto na sebe ne okačiš kakav talisman? On reče: Smrt je bliža od toga. Rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem: Ko na sebe okači kakav talisman biće prepušten njemu.«**⁶⁹⁵

⁶⁹¹ Komentar na ovaj hadis dat je u Tirmizijinoj Zbirci hadisa, IV, str. 195.

⁶⁹² Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

⁶⁹³ Talismanom se smatra sve ono što, po shvatanju onih koji su praznovjerni, svome posjedniku daje čudotvornu moć, donosi sreću i uspjeh i štiti ga od raznih poroka. U te talismane spadaju zapisi, hajmajlije, uročnice i sl.

⁶⁹⁴ Ubejdullah b. Musa b. Ebu Muhtar el-Abesi el-Kufi je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji.

⁶⁹⁵ Dakle, ko na sebe okači kakav talisman: zapis, hajmajliju ili uročnicu, vjerujući da mu to donosi sreću i da ga štiti od zla i poroka, Uzvišeni Allah ga prepušta tome i uskraćuje mu Svoju pomoć i zaštitu. Međutim, da li je dozvoljeno na sebi nositi zapis, hajmajliju ili uročnicu u kojima su ispisani isključivo odlomci iz Kur'ana, Allahova, dž.š., imena i dove, sporno je među ashabima i islamskim učenjacima. Neki ashabi, kao što su Amr b. As i Aiša, smatraju da je to dozvoljeno. Oni tematske i ostale hadise u kojima se zabranjuje nošenje talismana, zapisa, hajmajlija i uročnica shvataju tako što smatraju da se ta zabrana odnosi na talismane, zapise, hajmajlije i uročnice u kojima nisu isključivo Kur'an, Allahova, dž.š., imena

Hadis koji prenosi Abdullah b. Ukejm poznat mi je samo preko Ibn Ebu Lejle.

2166. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Seid, prenijevši od Ibn Ebu Lejle **po značenju slično prethodnom hadisu.** Na ovu temu prenesen je hadis i od Ukbea b. Amira.

٢٤. بَاب مَا جَاءَ فِي تَبْرِيدِ الْحُمَى بِالْمَاءِ *

٢١٦٧. حَدَّثَنَا هَنَادٌ أَخْبَرَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبَّادَةَ بْنِ رِفَاعَةَ عَنْ جَدِّهِ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: الْحُمَّى فَوْزٌ مِنَ النَّارِ فَأَبْرِدُوهَا بِالْمَاءِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ وَابْنِ عُمَرَ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَامْرَأَةَ الزُّبَيْرِ وَعَائِشَةَ *

٢١٦٨. حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ إِسْحَقَ الْهَمْدَانِيُّ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِنَّ الْحُمَّى مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ فَأَبْرِدُوهَا بِالْمَاءِ.

٢١٦٩. حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ إِسْحَقَ حَدَّثَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ الْمُنْذِرِ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَحْوَةً. وَفِي حَدِيثِ أَسْمَاءَ كَلَامٌ أَكْثَرُ مِنْ هَذَا. وَكِلَا الْحَدِيثَيْنِ صَحِيحٌ *

٢١٧٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ الْعَقَدِيُّ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي حَبِيبَةَ عَنْ دَاوُدَ بْنِ حُصَيْنٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَعْلَمُهُمْ مِنَ الْحُمَى وَمِنَ الْأَوْجَاعِ كُلِّهَا أَنْ يَقُولَ: بِسْمِ اللَّهِ الْكَبِيرِ أَعُوذُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ مِنْ شَرِّ كُلِّ عَرَقٍ نَعَارٍ وَمِنْ شَرِّ حَوَّ النَّارِ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي حَبِيبَةَ. وَإِبْرَاهِيمُ يُضَعَّفُ فِي الْحَدِيثِ. وَيُرْوَى عَرَقٌ يَعَارٌ *

24. O hlađenju vrućice vodom

2167. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Ebu Ahves, prenijevši od Seida b. Mesruka, on od Abajea b. Rifae⁶⁹⁶, on od svoga djeda Rafi'a b. Hadidža, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »Vrućica je od džehennemske žestine, pa je hladite vodom!«

i dove nego, uz to, u njima ima teksta koji sadrži i širk. Većina ashaba, kao što su Ibn Mesud, Ibn Abbas, Huzejfe, Ukbe b. Amir, Ibn Ukejm i drugi, smatra da to nije dozvoljeno. Oni tematske i ostale hadise u kojima se zabranjuje nošenje talismana shvataju tako što drže da se u njima zabranjuje nošenje svih vrsta talismana, zapisa, hajmajlija i uročnih dova bez obzira da li je u njima ispisan isključivo Kur'an, Allahova, dž.š., imena i dove, ili uz to ima još nečega. Abdur-Rahman el-Mubarekfori smatra da je, u svakom slučaju, bolje izbjegavati stavljanje bilo kakvih talismana, pa makar to bili i oni u kojima su isključivo odlomci iz Kur'ana, Allahova, dž.š., imena i dove. Umjesto toga, bolje je obraćati se Allahu, dž.š., i od Njega tražiti zaštitu.

⁶⁹⁶ Abaje b. Rifae b. Rafi' b. Hadidž el-Ensari ez-Zureki Ebu Rifae el-Medeni je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Esme binti Ebu Bekr, Ibn Omera, Ibn Abbasa, Zubejrove supruge i Aiše.

2168. ISPRIČAO NAM JE Harun b. Ishak el-Hemedani; kaže: Obavijestio nas je Abde b. Sulejman, prenijevši od Hišama b. Urvea, on od svoga oca, a on od Aiše da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »**Zaista je vrućica od džehennemske žestine, pa je hladite vodom!**«

2169. ISPRIČAO NAM JE Harun b. Ishak; kaže: Ispričao nam je Abde, prenijevši od Hišama b. Urvea, on od Fatime binti Munzir⁶⁹⁷, ona od Esme binti Ebu Bekr, a ona od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično **prethodnom hadisu**. U hadisu koji prenosi Esma nalazi se duži tekst od ovog, a oba hadisa su vjerodostojna.

2170. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Ebu Amir el-Akadi; kaže: nama je ispričao Ibrahim b. Ismail b. Ebu Habiba, prenijevši od Davuda b. Husajna, on od Ikrima, a on od Ibn Abbasa **da ih je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poučio da, kad osjete vrućicu ili kakav drugi bol, reknu: Bismillahil-Kebiri, eužu billahil-Azimi min šerri kulli irkin nearin ve min šerri harrin-nari.** (S imenom Allaha Velikog, utječem se Allahu Silnom od zla svake vene kada zakrvari⁶⁹⁸ i od zla džehennemske vatre).«

Ovaj hadis je garibun.⁶⁹⁹ Poznat nam je samo preko Ibrahima b. Ismaila b. Ebu Habibe. Ibrahima su neki smatrali slabim ravijom hadisa. Preneseno je: *i zla svake vene iz koje krv šiklja.*

٢٥. بَاب مَا جَاءَ فِي الْغِيلَةِ *

٢١٧١. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ إِسْحَقَ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ نَوْفَلٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ عَنْ ابْنَةِ وَهْبٍ وَهِيَ جُدَامَةٌ، قَالَتْ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: أَرَدْتُ أَنْ أُلْهِىَ عَنِ الْغِيَالِ فَإِذَا فَارِسُ وَالرُّومُ يَفْعَلُونَ وَلَا يَقْتُلُونَ أَوْلَادَهُمْ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ يَزِيدَ. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَاهُ مَالِكٌ عَنْ أَبِي الْأَسْوَدِ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ عَنْ جُدَامَةَ بِنْتِ وَهْبٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ. قَالَ مَالِكٌ: وَالْغِيَالُ أَنْ يَطَأَ الرَّجُلُ امْرَأَتَهُ وَهِيَ تُرَضِّعُ *

٢١٧٢. حَدَّثَنَا عَيْسَى بْنُ أَحْمَدَ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي الْأَسْوَدِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ نَوْفَلٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ عَنْ جُدَامَةَ بِنْتِ وَهْبٍ الْأَسَدِيَّةِ أَنَّهَا سَمِعَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ أُلْهِىَ عَنِ

⁶⁹⁷ Fatima binti Munzir b. Zubejr b. Avvam el-Esedijja je supruga Hišama b. Urvea. Prenosila je hadise od svoje nene Esme binti Ebu Bekr. Od nje su hadise prenijeli njen suprug i drugi. Kao ravija je pouzdana. Pripadala je trećoj generaciji.

⁶⁹⁸ Ovdje se najvjerovatnije misli na odljev u žena.

⁶⁹⁹ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ibn Madže u *Sunenu*, Ibn Sunni u djelu *Amelul-Javmi vel-lejleti* i Hakim u *Mustedreku*. Hakim ovaj hadis smatra vjerodostojnim.

الْغَيْلَةَ حَتَّى ذَكَرْتُ أَنَّ فَارِسَ وَالرُّومَ يَصْنَعُونَ ذَلِكَ فَلَا يَضُرُّ أَوْلَادَهُمْ. قَالَ مَالِكٌ: وَالْغَيْلَةُ أَنْ يَمَسَّ الرَّجُلُ امْرَأَتَهُ وَهِيَ تَرْضِعُ. قَالَ عِيسَى بْنُ أَحْمَدَ: وَحَدَّثَنَا إِسْحَقُ بْنُ عِيسَى قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي الْأَسْوَدِ نَحْوَهُ. قَالَ أَبُو عِيسَى: هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ *

25. O spolnom odnosu sa suprugom dok je trudna

2171. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Ishak; kaže: Nas je obavijestio Jahja b. Ejjub, prenijevši od Muhammeda b. Abdur-Rahmana b. Nevfela, on od Urvea, on od Aiše, a ona od kćerke Vehbove, a ona je Džudama, koja je kazala: Čula sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je rekao: **»Htio sam vam zabraniti spolni odnos dok je supruga u trudnoći, a onda sam vidio da to Perzijanci i Rimljani rade i time ne ubijaju svoju djecu.«**⁷⁰⁰

Na ovu temu prenesen je hadis i od Esme binti Jezid. Ovaj hadis je sahihun. Prenio ga je Malik od Ebu Esveda, on od Urvea, on od Aiše, ona od Džudame binti Vehb, a ona od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično prethodnom hadisu. Malik veli da riječ *gijal* znači: da čovjek ima spolni odnos sa ženom u periodu kada ona doji dijete.

2172. ISPRIČAO NAM JE Isa b. Ahmed; kaže: Ispričao nam je Ibn Vehb; kaže: Meni je ispričao Malik, prenijevši od Ebu Esveda Muhammeda b. Abdur-Rahmana b. Nevfela, on od Urvea, on od Aiše, a ona od Džudame binti Vehb el-Esedijje da je čula Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **»Bavio sam se mišlju da zabranim spolni odnos za vrijeme trudnoće pa sam se sjetio da su to Perzijanci i Rimljani radili i da im to nije naudilo djeci.«**

Malik veli da riječ *giletun* znači: da čovjek ima spolni odnos sa ženom u periodu kada ona doji dijete. Isa b. Ahmed kaže: Ispričao nam je Ishak b. Isa i kazao: Meni je ispričao Malik, prenijevši od Ebu Esveda slično prethodnom hadisu. Ebu Isa kaže: Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.⁷⁰¹

⁷⁰⁰ Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je razmišljao da zabrani intimni odnos u vrijeme dok je supruga trudna, jer se smatrao da bi to moglo biti štetno za dijete koje ona nosi. Međutim, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je vidio da su Perzijanci i Rimljani imali odnos dok su im žene bile trudne i to nije naudilo djeci koju su nosile, te je zbog toga odustao od svoje namjere.

⁷⁰¹ Bilježe ga i Malik b. Enes u *Muvetta'u* i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*.

٢٦. بَاب مَا جَاءَ فِي دَوَاءِ ذَاتِ الْجَنْبِ *

٢١٧٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ هِشَامٍ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَتَعْتُ الزَّيْتِ وَالزُّرْسَ مِنْ ذَاتِ الْجَنْبِ. قَالَ قَتَادَةُ: وَيُلْدُ مِنَ الْجَانِبِ الَّذِي يَشْتَكِيهِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَأَبُو عَبْدِ اللَّهِ اسْمُهُ مَيْمُونٌ هُوَ شَيْخٌ بَصْرِيُّ *

٢١٧٤. حَدَّثَنَا رَجَاءُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْعُذْرِيُّ الْبَصْرِيُّ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مُحَمَّدٍ بْنُ أَبِي رَزِينَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ خَالِدِ الْحَذَاءِ حَدَّثَنَا مَيْمُونٌ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: سَمِعْتُ زَيْدَ ابْنَ أَرْقَمَ قَالَ: أَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ نَتَدَاوِيَ مِنْ ذَاتِ الْجَنْبِ بِالْقُسْطِ الْبَحْرِيِّ وَالزَّيْتِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ مَيْمُونٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ. وَقَدْ رَوَى عَنْ مَيْمُونٍ غَيْرُ وَاحِدٍ مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ هَذَا الْحَدِيثَ. وَذَاتُ الْجَنْبِ يَعْنِي السَّلَّ *

26. O liječenju upale pluća

2173. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Muaz b. Hišam; kaže: Meni je ispričao moj otac, prenijevši od Katadea, on od Ebu Abdullaha, a on od Zejda b. Erkama: »Pohvalio je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ulje i šafran u liječenju upale pluća. Katade veli: Uzet će se u onu stranu usta na kojoj osjeća bol.«

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁷⁰² Ebu Abdullahu je ime Mejmun. On je šejh iz Basre.

2174. ISPRIČAO NAM JE Redža b. Muhammed el-Uzri el-Basri; kaže: ISPRIČAO NAM JE Amr b. Muhammed b. Ebu Rezin; kaže: Nama je ispričao Šu'be, prenijevši od Halida el-Hazzaa koji je kazao: Ispričao nam je Mejmun Ebu Abdullah i kazao: Čuo sam Zejda b. Erkama kada je rekao: »Naredio nam je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da upalu pluća liječimo alojinim lišćem i uljem.«

Ovaj hadias je hasenun-sahihun.⁷⁰³ Poznat nam je samo preko Mejmuna od Zejda b. Erkama. Mnogi učenjaci su od Mejmuna prenijeli ovaj hadis. Zatu dženb označava i sušicu i tuberkulozu.

٢٧. بَاب مِنْهُ

٢١٧٥. حَدَّثَنَا إِسْحَقُ بْنُ مُوسَى الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا مَعْنُ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ حُصَيْفَةَ عَنْ عَمْرٍو بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبٍ السُّلَمِيِّ أَنَّ نَافِعَ بْنَ جُبَيْرٍ بْنَ مُطْعِمٍ أَخْبَرَهُ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي الْعَاصِ أَنَّهُ قَالَ: أَتَانِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبِي وَجَعٌ قَدْ كَانَ يُهْلِكُنِي. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: امْسَحْ بِيَمِينِكَ سَبْعَ مَرَّاتٍ وَقُلْ: أَعُوذُ بِعِزَّةِ اللَّهِ وَقُدْرَتِهِ

⁷⁰² Bilježi ga i Ibn Madže u *Sunemu*.

⁷⁰³ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Hakim u *Mustedreku*.

وَسُلْطَانِهِ مِنْ شَرِّ مَا أَجِدُ. قَالَ: فَفَعَلْتُ فَأَذْهَبَ اللَّهُ مَا كَانَ بِي، فَلَمْ أَزَلْ أَمُرُ بِهِ أَهْلِي وَغَيْرَهُمْ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

27. O istoj temi

2175. ISPRIČAO NAM JE Ishak b. Musa el-Ensari; kaže: Ispričao nam je Ma'n; kaže: Nama je ispričao Malik, prenijevši od Jezida b. Husajfea, on od Amra b. Abdullaha b. Ka'ba es-Sulemija da ga je Nafi' b. Džubejr b. Mut'im obavijestio, prenijevši od Osmana b. Ebu Asa, da je kazao: »Došao mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dok sam imao tako žestoke bolove⁷⁰⁴ da me umalo nisu uništili. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Potari po mjestima koja te bole sedam puta desnom rukom, govoreći: *Euzu bizzetillahi ve kudretihi ve sultanihi min šerri ma edžidu*. (Utječem se Allahovom moći, silom i snagom od zla onoga što osjećam). Pa sam to uradio, veli on, i Allah je od mene otklonio bol koji sam osjećao. Od tada sam to uvijek preporučivao svojoj porodici i ostalima. «⁷⁰⁵ Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁷⁰⁶

٢٨. بَاب مَا جَاءَ فِي السَّنَا *

٢١٧٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَكْرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنِي عُثْبَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ عُمَيْسٍ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَأَلَهَا بِمَ تَسْتَمِشِينَ؟ قَالَتْ: بِالشُّبُرِ. قَالَ حَارٌّ جَارٌّ. قَالَتْ: ثُمَّ اسْتَمَشَيْتُ بِالسَّنَا، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَوْ أَنَّ شَيْئًا كَانَ فِيهِ شِفَاءٌ مِنَ الْمَوْتِ لَكَانَ فِي السَّنَا. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ *

28. O sjemenu biljki iz porodice mahunarki

2176. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Muhammed b. Bekr; kaže: Nama je ispričao Abdul-Hamid b. Džafer; kaže: Ispričao mi je Utbe b. Abdullah, prenijevši od Esme kćerke Umejsove da ju je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao: Šta koristiš kao

⁷⁰⁴ U predaji koju bilježe Muslim i drugi stoji da se Osman b. Ebu As požalio da osjeća bolove u tijelu otkako je primio islam...

⁷⁰⁵ U Muslimovoj predaji ovog hadisa stoji da mu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Stavi ruku na mjesto gdje te boli, tri puta reci *Bismillah*, a potom sedam puta reci: Utječem se Allahu, Njegovom moći, silom i snagom od zla onoga što osjećam i onoga od čega strahujem."

⁷⁰⁶ Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Buharije.

sredstvo za čišćenje? Koristim euforbiu⁷⁰⁷ kao purgativ i laksativ (sredstvo za otvaranje), odgovori ona. On reče: To je prevruće i prejako. Ja lično koristim sjeme bilo koje biljke iz porodice mahunarki (lat. Cassacia). Nakon toga sam za čišćenje koristila sjeme biljki iz porodice mahunarki. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem reče: Da i u čemu postoji lijek od smrti, bio bi u sjemenu biljki iz porodice mahunarki.« Ovaj hadis je garibun.⁷⁰⁸

٢٩. بَاب مَا جَاءَ فِي الْعَسَلِ *

٢١٧٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي الْمُتَوَكِّلِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: إِنَّ أَخِي اسْتَطْلَقَ بَطْنَهُ. فَقَالَ: اسْقِهِ عَسَلًا. فَسَقَاهُ ثُمَّ جَاءَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ سَقَيْتُهُ عَسَلًا فَلَمْ يَزِدْهُ إِلَّا اسْتَطْلَقَ. قَالَ: فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: اسْقِهِ عَسَلًا. قَالَ فَسَقَاهُ ثُمَّ جَاءَهُ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ سَقَيْتُهُ عَسَلًا فَلَمْ يَزِدْهُ إِلَّا اسْتَطْلَقَ. قَالَ: فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: صَدَقَ اللَّهُ وَكَذَبَ بَطْنُ أَحِيكَ. اسْقِهِ عَسَلًا فَبَرَأَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

29. O medu

2177. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Muhammed b. Džafer; kaže: Nama je ispričao Šu'be, prenijevši od Katadea, on od Ebu Mutevekkila⁷⁰⁹, a on od Ebu Seida, koji je kazao: »**Dođe neki čovjek Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i reče: Moj brat ima proljev? Daj mu da popije meda!**⁷¹⁰ On mu dade da popije meda, a nakon izvjesnog vremena dođe i reče: Allahov Poslaniče, ja sam mu dao da popije meda, ali mu je to samo povećalo proljev.⁷¹¹ Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mu je, veli on, rekao: Daj mu da popije meda! On mu ponovo dade da popije meda, a potom dođe i reče: Allahov

⁷⁰⁷ Biljke euforbijske su vrsta malih grmova ili malog drveća iz porodice mlječika (lat. *Euphorbiaceae*). Stabljika može narasti u visinu do 180 cm u tropskim i toplim krajevima. Sadrži izrazito otrovnu i opasnu drogu. Stabljike euforbijinog drveta crvene su s mjestimičnim osvjetljenjima bijele boje. Latičasto lišće tvori peharasti grozd na vrhovima njihovih stabljika. Euforbijino sjeme je vruće i suho u četvrtom stepenu. Ono pomaže detoksifikaciju crne žuči, oticanje sluzi i žučljive krvi i pročišćavanju gustih želučanih sokova i prodora nadozrele žute žuči.

⁷⁰⁸ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ibn Madže u *Sunenu* i Hakim u *Mustedreku*.

⁷⁰⁹ Ebu Mutevekkil Ali b. Davud en-Nadži je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji. Umro je 108. godine po Hidžri.

⁷¹⁰ Med razmučen u mlakoj vodi.

⁷¹¹ Nijedan lijek ne djeluje efikasno sve dok se ne konzumira potrebna količina. Tako ni med nije polučio pravi efekat sve dok nije uzeta potrebna količina. Kad je uzeta potrebna količina, on je djelovao i spomenuti ashab je ozdravio.

Poslaniče, ja sam mu ponovo dao da popije meda, ali mu to samo još više poveća projev. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mu, veli on, nakon toga reče: Allah je istinu kazao⁷¹², a utroba tvog brata laže! Daj mu ponovo nek popije meda! On mu (i treći put) dade meda i on ozdravi.«
Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁷¹³

٣٠. باب منه

٢١٧٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ يَزِيدَ أَبِي خَالِدٍ قَالَ: سَمِعْتُ الْمِنْهَالَ بْنَ عَمْرٍو يُحَدِّثُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: مَا مِنْ عَبْدٍ مُسْلِمٍ يَعُودُ مَرِيضًا لَمْ يَخْضُرْ أَجَلُهُ فَيَقُولُ سَبْعَ مَرَّاتٍ: أَسْأَلُ اللَّهَ الْعَظِيمَ رَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ أَنْ يَشْفِيَكَ إِلَّا غُفِرَ لِي. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ الْمِنْهَالَ بْنِ عَمْرٍو *

30. O istoj temi

2178. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna; kaže: Ispričao nam je Muhammed b. Džafer; kaže: Nama je ispričao Šu'be, prenijvši od Jezida Ebu Halida⁷¹⁴, koji je kazao: Čuo sam Minhala b. Amra kada priča od Seida b. Džubejra, on od Ibn Abbasa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: »Neće nijedan musliman obići bolesnika kome još nije došao čas smrti i (pored njega) reći: Molim Velikog Allaha, Gospodara velikog Arša da ti podari ozdravljenje, a da neće ozdraviti.«⁷¹⁵ Ovaj hadis je hasenun-garibun.⁷¹⁶ Poznat nam je samo preko Minhala b. Amra.

٣١. باب منه

٢١٧٩. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ سَعِيدٍ الْأَشْقَرُ الْمَرْبَاطِيُّ حَدَّثَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ حَدَّثَنَا مَرْزُوقُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ الشَّامِيُّ حَدَّثَنَا سَعِيدُ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الشَّامِ، حَدَّثَنَا ثَوْبَانُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِذَا أَصَابَ أَحَدَكُمْ الْحُمَّى، فَإِنَّ الْحُمَّى قِطْعَةٌ مِنَ النَّارِ، فَلْيُطْفِئْهَا عَنْهُ بِالْمَاءِ فَلْيَسْتَقْبَلْ جَرِيَّتَهُ فَيَقُولُ: بِسْمِ اللَّهِ اللَّهُمَّ اشْفِ عَبْدَكَ وَصَدِّقْ رَسُولَكَ،

⁷¹² Kada je kazao: "Gospodar tvoj je pčelu nadahnuo: Pravi sebi kuće u brdima i u dubovima i onome što naprave ljudi, zatim, hrani se svakovrsnim plodovima, pa onda idi stazama Gospodara svoga, poslušno! Iz utroba njihovih izlazi piće različitih boja koje je lijek ljudima. To je, uistinu, dokaz za ljude koji razmišljaju." (sura *En-Nahl*, 68. i 69. ajet).

⁷¹³ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

⁷¹⁴ Jezid b. Abdur-Rahman Ebu Halid ed-Dalani el-Esedi el-Kufi je iskren ravija, ali je bio mnogo sklon griješenju prilikom prenošenja hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji.

⁷¹⁵ U Ebu Davudovoj predaji stoji: "... a da mu Allah neće podariti ozdravljenje."

⁷¹⁶ Bilježe ga i Ebu Davud i Nesaija u *sunenima*, Ibn Hibban u *Sahihu* i Hakim u *Mustedreku*. Ibn Hakim smatra da je ovaj hadis vjerodostojan prema kriterijima Buharije i Muslima.

بَعْدَ صَلَاةِ الصُّبْحِ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ، فَلْيَغْتَمِسْ فِيهِ ثَلَاثَ غَمَسَاتٍ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ. فَإِنْ لَمْ يَبْرَأْ فِي ثَلَاثَ فَخَمْسٍ وَإِنْ لَمْ يَبْرَأْ فِي خَمْسٍ فَسَبْعٍ فَإِنْ لَمْ يَبْرَأْ فِي سَبْعٍ فَتِسْعٍ فَإِنَّهَا لَا تَكَادُ تُجَاوِزُ تِسْعًا بِإِذْنِ اللَّهِ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ *

31. O istoj temi

2179. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Seid el-Eškar, el-Elmurabiti; kaže: Ispričao nam je Revh b. Ubade; kaže: nama je ispričao Merzuk Ebu Abdullah eš-Šami; kaže: Nama je ispričao Seid, osoba iz Šama; kaže: Ispričao nam je Sevban, prenijevši od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »Ako neko od vas dobije vrućicu, a vrućica je od džehennemske žestine, neka je gasi vodom, kupajući se u rijeci. Neka, dočekujući njenu tekuću vodu, govori: *Bismillahi, Allahummešfi abdeke va saddik resuleke.* (S Allahovim imenom, Allahu, podari ozdravljenje Svome robu i potvrdi da istinu govori Tvoj Poslanik). Neka to radi nakon sabah-namaza a prije izlaska sunca. Neka se zamače (u rijeku) tri dana po tri puta na dan. Ako ne ozdravi za tri dana, neka to onda radi pet dana. Ako ne ozdravi za pet dana, neka radi sedam, a ko ne ozdravi ni za sedam dana, neka to radi devet dana. Neće prekoračiti devet dana a da s Allahovim dopuštenjem neće ozdraviti.« Ovaj hadis je garibun.⁷¹⁷

٣٢. بَابُ التَّدَاوِي بِالرَّمَادِ *

٢١٨٠. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي حَازِمٍ قَالَ: سُئِلَ سَهْلُ بْنُ سَعْدٍ وَأَنَا أَسْمَعُ: بِأَيِّ شَيْءٍ ذُووِي جَرْحٍ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ فَقَالَ: مَا بَقِيَ أَحَدٌ أَغْلَمَ بِهِ مِنِّي. كَانَ عَلَيَّ يَأْتِي بِالْمَاءِ فِي ثُرْسِهِ وَفَاطِمَةُ تَغْسِلُ عَنْهُ الدَّمَ، وَأُحْرِقَ لَهُ حَصِيرٌ فَحَمَّنَا بِهِ جُرْحُهُ. قَالَ أَبُو عِيْسَى: هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

32. O liječenju pepelom

2180. ISPRIČAO NAM J Ibn Ebu Omer; kaže: Ispričao nam je Sufjan, prenijevši od Ebu Hazima⁷¹⁸, koji je kazao: »Neko je upitao Sehla b. Sa'da, a ja sam slušao: Čime su liječene rane Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem? On reče: Nije preostao više niko ko to zna bolje od mene. Alija je u svome štitu donosio vodu, a Fatima mu je sapirala krv, a onda su

⁷¹⁷ Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*.

⁷¹⁸ Ebu Hazim Seleme b Dinar el-Medeni, štićenik Esveda b. Sufjana, bio je veoma pouzdan ravija i pobožan čovjek. Pripadao je petoj generaciji. Umro je za vrijeme Mensurovog hilafeta.

spalili hasuru i taj pepeo mu je stavljen na ranu.« Ebu Isa kaže: Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁷¹⁹

٣٣. باب منه

٢١٨١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ الْأَشْجِيُّ حَدَّثَنَا عُقْبَةُ بْنُ خَالِدٍ السَّكُونِيُّ عَنْ مُوسَى بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ إِبْرَاهِيمَ التَّمِيمِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا دَخَلْتُمْ عَلَى الْمَرِيضِ فَتَفَسَّسُوا لَهُ فِي أَجَلِهِ فَإِنَّ ذَلِكَ لَا يَرُدُّ شَيْئًا وَيُطَيِّبُ نَفْسَهُ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ *

33. O istoj temi

2181. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Seid el-Ešedždž; kaže: Ispričao nam je Ukbe b. Halid es-Sekuli, prenijevši od Musaa b. Muhammeda b. Ibrahima et-Tejmija⁷²⁰, on od svoga oca, a on od Ebu Seida el-Hudrija koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Kada uđete kod bolesnika, oraspoložite ga govoreći mu da će još dugo živjeti i da će ozdraviti. Takve riječi neće ništa promijeniti**⁷²¹, ali će njega učiniti sretnim.« Ovaj hadis je garibun.⁷²²

⁷¹⁹ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

⁷²⁰ Musa b. Muhammed b. Ibrahim b. Haris et-Tejmi, el-Medeni je prilikom prenošenja hadisa proturiječio pouzdanijim prenosiocima.

⁷²¹ Tj. neće ništa odbiti i promijeniti od Allahovih, dž.š., odredbi. Ako mu se bude približio smrtni čas, on će doći bez obzira na te riječi.

⁷²² Bilježi ga i Ibn Madže u *Sunenu*.

بسم الله الرحمن الرحيم

أَبْوَابُ الْفَرَائِضِ

عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

١. بَابُ مَا جَاءَ فِي مَنْ تَرَكَ مَالًا فَلَوَرَّثَتْهُ *

٢١٨٢. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ الْأُمَوِيُّ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا أَبُو سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ تَرَكَ مَالًا فَلَوَرَّثَتْهُ وَمَنْ تَرَكَ ضَيَاعًا فَلِيَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَاهُ الزُّهْرِيُّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَطْوَلَ مِنْ هَذَا وَأَكْثَمُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ حَابِرٍ وَأَنْسٍ. مَعْنَى قَوْلِهِ وَمَنْ تَرَكَ ضَيَاعًا يَعْنِي ضَاعًا لَا يَسْ لَهُ شَيْءٌ. فَلِيَ يَقُولُ: أَنَا أَغْوِلُهُ وَأَنْفِقُ عَلَيْهِ *

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog **POGLAVLJA O ŠERI'ATSKOM** **NASLJEDNOM PRAVU**

od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

1. Ko ostavi imetak, taj imetak pripada njegovim nasljednicima

2182. ISPRIČAO NAM JE Seid b. Jahja b. Seid el-Umevi; kaže: Ispričao nam je moj otac; kaže: Nama je ispričao Muhammed b. Amr; kaže: Nama je ispričao Ebu Seleme, prenijevši od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Ko ostavi imetak, taj imetak pripada njegovim nasljednicima, a ko ostavi porodicu bez imetka, ja ću se o njoj brinuti.**«

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁷²³ Prenio ga je Zuhri od Ebu Selemea, on od moga oca, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, u nešto dužem i potpunijem obliku. Na ovu temu preneseni su hadisi i od Džabira i Enesa. »Ko ostavi porodicu bez imetka«, tj. "Ko ostavi porodicu bez igdje išta«, ja ću se o njoj brinuti« tj. ja ću je opskrbljivati.

٢. بَابُ مَا جَاءَ فِي تَعْلِيمِ الْفَرَائِضِ *

٢١٨٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى بْنُ وَاصِلٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْقَاسِمِ الْأَسَدِيُّ حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ دَلْهَمٍ حَدَّثَنِي عَوْفٌ عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: تَعَلَّمُوا الْفَرَائِضَ وَالْقُرْآنَ وَعَلَّمُوا النَّاسَ فَلِيَ

⁷²³ Bilježe ga Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Ebu Davuda.

مَقْبُوضٌ. هَذَا حَدِيثٌ فِيهِ اضْطِرَابٌ. وَرَوَى أَبُو أُسَامَةَ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ عَوْفٍ عَنْ رَجُلٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ جَابِرٍ عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.
٢١٨٤. حَدَّثَنَا بِذَلِكَ الْحُسَيْنُ بْنُ حُرَيْثٍ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ بِهَذَا نَحْوَهُ بِمَعْنَاهُ.

2. O izučavanju šeri'atskog nasljednog prava

2183. ISPRIČAO NAM JE Abdul-A'la b. Vasil; kaže: Ispričao nam je Muhammed b. Kasim el-Esedi; kaže: Nama je ispričao Fadl b. Delhem; kaže: Meni je ispričao Avf, prenijevši od Šehra b. Havšeba, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Izučavajte šeri'atsko nasljedno pravo i Kur'an i naučavajte tome ljude jer ću ja umrijeti.«**⁷²⁴

U senedu ovog hadisa postoji poremećaj. Ebu Usame je ovaj hadis prenio od Avfa, on od nekog čovjeka, on od Sulejmana b. Džabira, on od Ibn Mesuda, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

2184. TAKO NAM JE ISPRIČAO Husejn b. Hurejs; kaže: Ispričao nam je Ebu Usame, sa ovim senedom, **po značenju slično prethodnom hadisu.**

٣. بَابُ مَا جَاءَ فِي مِيرَاثِ الْبَنَاتِ *

٢١٨٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أَخْبَرَنَا زَكَرِيَاءُ بْنُ عَدِيٍّ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عَقِيلٍ عَنِ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: جَاءَتِ امْرَأَةٌ سَعْدَ بْنَ الرَّبِيعِ بِابْنَتَيْهَا مِنْ سَعْدٍ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ هَاتَانِ ابْنَتَا ابْنَتِي سَعْدَ بْنَ الرَّبِيعِ قُتِلَ أَبُوهُمَا مَعَكَ يَوْمَ أُحُدٍ شَهِيدًا. وَإِنْ عَمَّهُمَا أَخَذَ مَا لَهُمَا فَلَمْ يَدَعْ لَهُمَا مَالًا. وَلَا تُنْكَحَانِ إِلَّا وَلَهُمَا مَالٌ. قَالَ: يَقْضِي اللَّهُ فِي ذَلِكَ. فَتَرَكْتُ آيَةَ الْمِيرَاثِ فَبَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى عَمَّهُمَا فَقَالَ: أَعْطِ ابْنَتِي سَعْدَ الثَّلَاثِينَ وَأَعْطِ أُمَّهُمَا الثَّمَنَ وَمَا بَقِيَ فَهُوَ لَكَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عَقِيلٍ. وَقَدْ رَوَاهُ شَرِيكَ أَيْضًا عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عَقِيلٍ *

3. O nasljedstvu koje pripada kćerkama

2185. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Zekerijja b. Adijj; kaže: nas je obavijestio Ubejdullah b. Amr, prenijevši od Abdullaha b. Muhammeda b. Akila, a on od Džabira b. Abdullaha, koji je kazao: **»Došla je supruga Sa'da b. Rebi'a sa njihovim dvjema kćerkama, Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekla: Allahov**

⁷²⁴ U drugom hadisu koji je Tirmizija, sa senedom, zabilježio od Ebu Hurejrea stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Izučavajte šeri'atsko nasljedno pravo jer je ono pola znanja; osim toga ono će biti prvo istrgnuto od mojih sljedbenika."

Poslaniče, ovo su kćerke Sa'da b. Rebi'a. Njihov otac je pao kao šhid boreći se skupa s tobom na Uhudu. Njihov im je amidža uzeo sav imetak tako da im nije ostalo ni toliko da se sprema za udaju.⁷²⁵ On reče: Allah će presuditi u tome. Nedugo nakon toga bi objavljen ajet o naslijeđu⁷²⁶, a Allahov Poslanik posla da mu dovedu njihovog amidžu. Pošto dođe, on reče: Sa'dovim dvjema kćerkama ćeš dati dvije trećine, njihovoj majci osminu,⁷²⁷ a ostatak zadrži za sebe.«

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁷²⁸ Poznat nam je samo preko Abdullaha b. Muhammeda b. Akila. I Šerik ga je također prenio od Abdullaha b. Muhammeda b. Akila.

٤. بَاب مَا جَاءَ فِي مِيرَاثِ ابْنَةِ الْبَابِ مَعَ ابْنَةِ الصُّلْبِ *

٢١٨٦. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَرَفَةَ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ عَنْ أَبِي قَيْسٍ الْأَوْدِيِّ عَنْ هُرَيْثِ بْنِ شُرَحْبِيلَ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى أَبِي مُوسَى وَاسْلِمَانَ بْنِ رَبِيعَةَ فَسَأَلَهُمَا عَنْ ابْنَةِ وَابْنَةِ ابْنٍ وَأَخْتِ لَابٍ وَأُمٍّ فَقَالَ: لِلْابْنَةِ النِّصْفُ وَلِلْأَخْتِ مِنَ الْآبِ وَالْأُمِّ مَا بَقِيَ. وَقَالَ لَهُ ائْطَلِقْ إِلَى عَبْدِ اللَّهِ فَاسْأَلْهُ فَإِنَّهُ سَيَتَابِعُنَا. فَأَتَى عَبْدَ اللَّهِ فَذَكَرَ ذَلِكَ لَهُ وَأَخْبَرَهُ بِمَا قَالَا. قَالَ عَبْدُ اللَّهِ: قَدْ ضَلَلْتُ إِذَا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُهْتَدِينَ. وَلَكِنْ أَقْضِي فِيهِمَا كَمَا قَضَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلْابْنَةِ النِّصْفُ وَلِلْأَخْتِ الْبَابِ السُّدُسُ تَكْمِلَةَ الثَّلَاثِينَ، وَلِلْأَخْتِ مَا بَقِيَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَأَبُو قَيْسٍ الْأَوْدِيُّ اسْمُهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ تَرَوَانَكُوْفِيٍّ. وَقَدْ رَوَاهُ شُعْبَةُ عَنْ أَبِي قَيْسٍ *

4. O nasljedstvu koje pripada kćerki od sina uz kćerku

2186. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Arefe; kaže: Obavijestio nas je Jezid b. Harun, prenijevši od Sufjana es-Sevrija, on od Ebu Kajsa el-Evdija, a on od Huzejla b. Šurahbila da je kazao: »Došao je neki čovjek Ebu Musau i

⁷²⁵ Naime, njihov amidža je postupio u skladu sa džahilijjskom praksom po kojoj žensko nije moglo ništa naslijediti. Do tog momenta još nisu bili objavljeni propisi o nasljedstvu.

⁷²⁶ Tim povodom bi objavljen 11. ajet sure *En-Nisa*: "Allah vam naređuje da od djece vaše – muškom pripadne toliko koliko dvjema ženskima. A ako bude više od dvije ženske, njima – dvije trećine onoga što je ostavio, a ako je samo jedna, njoj – polovina. A roditeljima, svakom posebno – šestina od onoga što je ostavio, ako bude imao dijete; a ako ne bude imao djeteta, a naslijeđuju ga samo roditelji, onda njegovoj materi – trećina. A ako bude imao braće, onda njegovoj materi – šestina, pošto se izvrši oporuka koju je ostavio, ili podmiri dug. Vi ne znate ko vam je bliži, roditelji vaši ili sinovi vaši. To je Allahova zapovijed! – Allah, zaista, sve zna i mudar je."

⁷²⁷ Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odredio je da se njihovoj majci da osmina na temelju onoga što je rečeno u 12. ajetu sure *En-Nisa*: "... A njima – četvrtina onoga što vi ostavite, ako ne budete imali djeteta; a ako budete imali dijete, njima – osmina od onoga što ste ostavili..." Ovo je bio prvi slučaj raspodjele zaostavštine u islamu.

⁷²⁸ Bilježa ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, te Ebu Davud i Ibn Madže u *sunenima*.

Sulejmanu b. Rebi'i⁷²⁹ i upitao ih o nasljedstvu kćerke, kćerke od sina, i sestre po ocu i majci pa su mu rekli: Kćerki pripada polovina, a sestra po ocu i majci ostatak (dakle druga polovina), a onda mu rekoše: Idi Abdullahu⁷³⁰ i upitaj njega pa ćeš vidjeti da će se sa nama složiti. On ode do Abdullaha i obavijesti ga o tome što su ova dvojica rekli. Abdullah reče: Ukoliko bih se sa njima u tome složio, ja bih bio od onih koji su zalutali i koji nisu upućeni. Ja sudim onako kako je sudio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem; kćerki pripada polovina, kćerki od sina šestina, to je ukupno dvije trećine, a sestra ono što je preostalo.«

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁷³¹ Ebu Kajsu el-Evdiju je ime Abdur-Rahman b. Servan Kufi. Prenio ga je također i Šu'be od Ebu Kajsa.

٥. بَاب مَا جَاءَ فِي مِيرَاثِ الْإِخْوَةِ مِنَ الْأَبِ وَالْأُمِّ *

٢١٨٧. حَدَّثَنَا بُنْدَارٌ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنِ الْحَارِثِ عَنْ عَلِيٍّ أَنَّهُ قَالَ: إِنْكُمْ تَقْرَعُونَ هَذِهِ الْآيَةَ: (مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصِيَنَّ بِهَا أَوْ دِينَ) وَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَضَى بِالذَّيْنِ قَبْلَ الْوَصِيَّةِ، وَإِنَّ أَغْيَانَ بَنِي الْأُمِّ يَتَوَارَثُونَ دُونَ بَنِي الْعَمَلَاتِ الرَّجُلُ يَرِثُ أَخَاهُ لِأَبِيهِ وَأُمَّهُ دُونَ أَخِيهِ لِأَبِيهِ.

٢١٨٨. حَدَّثَنَا بُنْدَارٌ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا زَكَرِيَّا بْنُ أَبِي زَائِدَةَ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنِ الْحَارِثِ عَنْ عَلِيٍّ عَنِ الثَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ *

٢١٨٩. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ أَخْبَرَنَا أَبُو إِسْحَقَ عَنِ الْحَارِثِ عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: قَضَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ أَغْيَانَ بَنِي الْأُمِّ يَتَوَارَثُونَ دُونَ بَنِي الْعَمَلَاتِ. هَذَا حَدِيثٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ أَبِي إِسْحَقَ عَنِ الْحَارِثِ عَنْ عَلِيٍّ. وَقَدْ تَكَلَّمَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ فِي الْحَارِثِ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا الْحَدِيثِ عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ *

5. O nasljedstvu koje pripada rođenoj braći

2187. ISPRIČAO NAM JE Bundar; kaže: Obavijestio nas je Jezid b. Harun; kaže: Nas je obavijestio Sufjan, prenijevši od Ebu Ishaka, on od Harisa, a on od Alija da je kazao: »Vi ćete učiti ovaj ajet⁷³²: «...pošto se izvrši, ne oštećujući nikoga, oporuka koja je ostavljena ili podmiri dug...»⁷³³ a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je odredio da se

⁷²⁹ U Nesajjinoj predaji ovog hadisa stoji da je neki čovjek došao Ebu Musau el-Eš'ariju (koji je tada bio emir Kufe), i Sulejmanu b. Rebi'i el-Bahiliju (koji je bio kadija u Kufi).

⁷³⁰ Abdullahu b. Mesudu.

⁷³¹ Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi osim Muslima.

⁷³² Dakle, vi ćete čitati spomenuti ajet u kome je tekstualno spomenuto izvršenje oporuke prije izmirenja duga, ali je u njemu važeći propis da se dug izmiruje prije izvršenja oporuke.

⁷³³ Ovo je dio 12. ajeta sure *En-Nisa*.

dug izmiruje prije oporuke te da se nasljeđuju braća i po ocu i po majci, a da se ne nasljeđuju braća samo po ocu.»

2188. ISPRIČAO NAM JE Bundar; kaže: Obavijestio nas je Jezid b. Harun; kaže: Nas je obavijestio Zekerijja b. Ebu Zaide, prenijevši od Ebu Ishaka, on od Harisa, on od Alija, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično prethodnom hadisu.

2189. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Sufjan; kaže: Nas je obavijestio Ebu Ishak, prenijevši od Harisa, a on od Alija da je kazao: »Odredio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da se nasljeđuju braća i po ocu i po majci, a da se ne nasljeđuju braća samo po ocu.«

Ovaj hadis nam je poznat⁷³⁴ samo preko Ebu Ishaka, od Harisa, od Alija. Neki učenjaci su polemicali o Harisu. U skladu sa ovim hadisom je praksa učenjaka.

٦. بَاب مِيرَاثِ الْبَنِينَ مَعَ الْبَنَاتِ *

٢١٩٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَعْدٍ أَخْبَرَنَا عَمْرُو بْنُ أَبِي قَيْسٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُثَنَّدِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: جَاءَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَوَدُّنِي وَأَنَا مَرِيضٌ فِي بَيْتِي سَلَمَةً. فَقُلْتُ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ كَيْفَ أَقْسِمُ مَالِي بَيْنَ وَلَدِي؟ فَلَمْ يَرُدْ عَلَيَّ شَيْئًا فَنَزَلْتُ: (يُوصِيكُمُ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمْ لِلذَّكَرِ مِثْلُ الْإُنثَى) (الآيَةُ هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَاهُ وَابْنُ عُيَيْنَةَ وَغَيْرُهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُثَنَّدِ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ *

6. O nasljedstvu sinova uz kćerke

2190. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rahman b. Sa'd⁷³⁵; kaže: Nas je obavijestio Amr b. Ebu Kajs⁷³⁶, prenijevši od Muhammeda b. Munkedira, a on od Džabira b. Abdullaha, koji je kazao: »Došao mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da me u bolesti obiđe (dok sam ležao) u plemenu Benu Seleme. Rekoh: Allahov Vjerovjesniče, kako ću djeci podijeliti imovinu? On mi ništa ne odgovori. Ubrzo, nakon toga, bi objavljen ajet: »Allah vam naređuje da od djece vaše muškom pripada toliko koliko dvjema ženskima...«

⁷³⁴ Bilježe ga i Ibn Madže u *Sunenu* i Hakim u *Mustedreku*. U njegovu senedu je Haris b. Abdullah el-A'ver el-Hemdani el-Huti el-Kufi koji je slab ravija. Ša'bi ga je okarakterisao kao lažova i rafidiju.

⁷³⁵ Abdur-Rahman b. Abdullah b. Sa'd b. Osman ed-Deštaki Ebu Muhammed er-Razi el-Mukri je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je desetoj generaciji.

⁷³⁶ Amr b. Ebu Kajs er-Razi el-Ezrek Kufi je iskren prenosilac hadisa, koji je bio sklon previdima. Pripadao je devetoj generaciji.

Ovaj hadis je hasenun-sahihun. Ibn Ujejne i drugi su ga prenijeli od Muhammeda b. Munkedira, a on od Džabira, r.a.

٧. بَاب مِيرَاثِ الْأَخَوَاتِ *

٢١٩١. حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ الصَّبَّاحِ الْبَغْدَادِيُّ حَدَّثَنَا سَفِيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُنْكَدِرِ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ: مَرَضْتُ فَأَتَانِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعُودُنِي، فَوَجَدَنِي قَدْ أَغْمِيَ عَلَيَّ. فَأَتَى وَمَعَهُ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَهُمَا مَاشِيَانِ. فَتَوَضَّأَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَبَّ عَلَيَّ مِنْ وَضُوئِهِ. فَأَقْفَقْتُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ أَقْضِي فِي مَالِي أَوْ كَيْفَ أَصْنَعُ فِي مَالِي؟ فَلَمْ يُجِبْنِي شَيْئًا، وَكَانَ لَهُ تِسْعُ أَخَوَاتٍ، حَتَّى نَزَلَتْ آيَةُ الْمِيرَاثِ (يَسْتَفْتُونَكَ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِي الْكُلَالَةِ) الْآيَةِ. قَالَ جَابِرٌ فِي نَزَلَتْ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

7. O nasljedstvu sestara

2191. ISPRIČAO NAM JE Fadl b. Sabbah el-Bagdadi; kaže: Ispričao nam je Sufjan b. Ujejne; kaže: Nama je ispričao Muhammed b. Munkedir, koji je čuo Džabira b. Abdullaha kada je kazao: »Razbolio sam se i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, došao je da me obiđe. Zatekao me je kada sam bio bez svujesti. Došao mi je sa Ebu Bekrom i to pješice. Vidjevši me u takvom stanju, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, abdesti se i tu vodu, kojom se abdestio, prosu na mene i ja dođoh sebi. Pošto potpuno dođoh sebi, ja ga upitah: Allahov Poslaniče, kako ću podijeliti svoju imovinu, ili šta ću uraditi sa svojom imovinom? Nije mi ništa odgovorio, a imao je (Džabir) devet sestara, dok nije objavljen ajet o nasljeđu: »Oni traže od tebe tumačenje, reci: Allah će vam kazati propis o kelali...«⁷³⁷

Džabir kaže: Povodom mog slučaja objavljen je (spomenuti) ajet. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁷³⁸

⁷³⁷ To je 176. ajet sure *En-Nisa* koji glasi: "Oni traže od tebe tumačenje, reci: Allah će vam kazati propis o kelali: ako neko umre i ne bude imao djeteta, a ima sestru, njoj pripada polovina njegove ostavštine, a on će naslijediti nju ako ona ne bude imala dijete; a ako su dvije, njima pripadaju dvije trećine njegove ostavštine. A ako su oni braća i sestre, onda će muškarcu pripasti dio jednak koliko dvjema ženskima. To vam Allah objašnjava, da ne zalutate. A Allah zna sve."

⁷³⁸ Zabilježen je u *El-Kutubus-Sitte*.

٨. بَاب فِي مِيرَاثِ الْعَصَبَةِ *

٢١٩٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَخْبَرَنَا مُسْلِمُ بْنُ أَبِرَاهِيمَ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ حَدَّثَنَا ابْنُ طَاوُوسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **الْحَقُّوا الْفَرَائِضَ بِأَهْلِهَا فَمَا بَقِيَ فَهُوَ لِأَوْلَى رَجُلٍ ذَكَرَ.**

٢١٩٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ ابْنِ طَاوُوسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَحُوءِهِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَقَدْ رَوَى بَعْضُهُمْ عَنْ ابْنِ طَاوُوسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُرْسَلًا *

8. O nasljedstvu rodbine po ocu

2192. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Abdur-Rahman; kaže: Obavijestio nas je Muslim b. Ibrahim; kaže: Ispričao nam je Vuhejb; kaže: Nama je ispričao Ibn Tavis, prenijevši od od svoga oca, on od Ibn Abbasa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »**Dostavite dijelove naslijeđa onima kojima pripadaju onako kako kome pripada** (po Allahovoj knjizi). **Ako nešto, nakon toga, preostane, to će pripasti najbližem muškom nasljedniku.**«

2193. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rezzak, prenijevši od Ma'mera, on od Ibn Tavusa, on od svoga oca, on od Ibn Abbasa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično prethodnom hadisu.** Ovaj hadis je hasenun.⁷³⁹ Neki su ga od Ibn Tavusa, on od svoga oca a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, prenijeli kao mursel hadis.

٩. بَاب مَا جَاءَ فِي مِيرَاثِ الْجَدِّ *

٢١٩٤. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَرَفَةَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ عَنْ هَمَّامِ بْنِ يَحْيَى عَنْ قَتَادَةَ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: إِنَّ ابْنِي مَاتَ فَمَا لِي مِنْ مِيرَاثِهِ؟ قَالَ: **لَكَ السُّدُسُ. فَلَمَّا وَلَّى دَعَاهُ فَقَالَ: لَكَ سُدُسٌ آخَرُ. فَلَمَّا وَلَّى دَعَاهُ قَالَ: إِنَّ السُّدُسَ الْآخَرَ لَكَ طُعْمَةٌ.** هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ حَسَنٌ. وَفِي الْبَابِ عَنْ مَعْقِلِ بْنِ يَسَارٍ *

9. O nasljedstvu djeda

2194. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Arefe; kaže: Ispričao nam je Jezid b. Harun, prenijevši od Hemmama b. Jahjaa, on od Katadea, on od Hasana, a on od Imrana b. Husajna, koji je kazao: »**Dođe neki čovjek Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i reče: Moj sin je umro**⁷⁴⁰, **šta meni pripada od**

⁷³⁹ Abdur-Rahman el-Mubarekfori smatra da je ovaj hadis vjerodostojan jer ga, pored Tirmizije, bilježe i Buharija i Muslim u *sahihima*.

⁷⁴⁰ Moj sin je umro a od djece su mu ostale samo dvije kćerke.

njegove ostavštine? On reče: Tebi pripada šestina od onoga što je iza sebe ostavio. Pošto krenu, on ga zovnu i reče: Tebi pripada još jedna šestina.⁷⁴¹ Pošto krenu, on ga ponovo zovnu i reče: Posljednja šestina ti je opskrba (kao najbližem muškom nasljedniku).« Ovaj hadis je sahihun-hasenun.⁷⁴² Na ovu temu prenesen je hadis i od Ma'kila b. Jesara.

١٠. بَاب مَا جَاءَ فِي مِيرَاثِ الْجَدَّةِ *

٢١٩٥. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ قَالَ مَرَّةً: قَالَ قَبِيصَةُ. وَ قَالَ مَرَّةً: عَنْ رَجُلٍ عَنْ قَبِيصَةَ بْنِ ذُوَيْبٍ قَالَ: جَاءَتِ الْجَدَّةُ أُمُّ أَلَامٍ أَوْ أُمُّ أَلَابٍ إِلَى أَبِي بَكْرٍ فَقَالَتْ: إِنَّ ابْنَ ابْنِي أَوْ ابْنَ ابْنَتِي مَاتَ، وَقَدْ أَخْبِرْتُ أَنَّ لِي فِي الْكِتَابِ حَقًّا. فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: مَا أَجِدُ لَكَ فِي الْكِتَابِ مِنْ حَقٍّ وَمَا سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَضَى لَكَ بِشَيْءٍ. وَسَأَلْتُ النَّاسَ، فَشَهِدَ الْمُغِيرَةُ بْنُ شُعْبَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْطَاهَا السُّدُسَ. قَالَ: وَمَنْ سَمِعَ ذَلِكَ مَعَكَ؟ قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ مَسْلَمَةَ. قَالَ: فَأَعْطَاهَا السُّدُسَ. ثُمَّ جَاءَتِ الْجَدَّةُ الْأُخْرَى الَّتِي تُخَالَفُهَا إِلَى عُمَرَ. قَالَ: سَفْيَانُ: وَزَادَنِي فِيهِ مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ وَلَمْ أَحْفَظْهُ عَنِ الزُّهْرِيِّ، وَلَكِنْ حَفِظْتُهُ مِنْ مَعْمَرٍ أَنَّ عُمَرَ قَالَ: إِنْ اجْتَمَعْتُمَا فَهُوَ لَكُمَا وَائْتَكُمَا انْفَرَدَتْ بِهِ فَهُوَ لَهَا *

٢١٩٦. حَدَّثَنَا الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا مَعْنٌ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَثْمَانَ بْنِ إِسْحَاقَ بْنِ خُرَشَةَ عَنْ قَبِيصَةَ بْنِ ذُوَيْبٍ قَالَ: جَاءَتِ الْجَدَّةُ إِلَى أَبِي بَكْرٍ تَسْأَلُهُ مِيرَاثَهَا. قَالَ لَهَا: مَا لَكَ فِي كِتَابِ اللَّهِ شَيْءٌ وَمَا لَكَ فِي سُنَّةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَيْءٌ فَارْجِعِي حَتَّى أَسْأَلَ النَّاسَ. فَسَأَلَ النَّاسَ فَقَالَ الْمُغِيرَةُ بْنُ شُعْبَةَ: حَضَرْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَعْطَاهَا السُّدُسَ. فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: هَلْ مَعَكَ غَيْرُكَ؟ فَقَامَ مُحَمَّدُ بْنُ مَسْلَمَةَ فَقَالَ مِثْلَ مَا قَالَ الْمُغِيرَةُ ابْنُ شُعْبَةَ. فَأُلْفَذَهُ لَهَا أَبُو بَكْرٍ. قَالَ ثُمَّ جَاءَتِ الْجَدَّةُ الْأُخْرَى إِلَى عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ تَسْأَلُهُ مِيرَاثَهَا. فَقَالَ: مَا لَكَ فِي كِتَابِ اللَّهِ شَيْءٌ وَلَكِنْ هُوَ ذَلِكَ السُّدُسُ، فَإِنْ اجْتَمَعْتُمَا فِيهِ فَهُوَ بَيْنَكُمَا. وَإِيتَكُمَا خَلَّتْ بِهِ فَهُوَ لَهَا. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ حَسَنٌ. وَهُوَ أَصَحُّ مِنْ حَدِيثِ ابْنِ عُيَيْنَةَ. وَ فِي الْبَابِ عَنْ بَرِيدَةَ *

10. O nasljedstvu nene

2195. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Ispričao nam je Sufjan⁷⁴³; kaže: Nama je ispričao Zuhri, prenijevši, jedanput je rekao: "od Kabisea", a drugi put: "od nekog čovjeka", a on od Kabisea b. Zuvejb⁷⁴⁴ da je kazao: »Došla je jednom prilikom jedna nena, majka majke umrlog ili je

⁷⁴¹ Pošto su mu iza sina ostale samo dvije kćerke kojima, po propisu, pripadaju dvije trećine, ocu mu je, pored šestine, koja mu pripada po propisu, pripala još jedna šestina kao najbližem muškom nasljedniku.

⁷⁴² Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* te Ebu Davud i Nesaija u *sunenima*.

⁷⁴³ Sufjan b. Ujejne.

⁷⁴⁴ Kabise b. Zuvejb b. Halha el-Huzai Ebu Seid el-Medeni spada među mlade ashabe. Umro je osamdeset i neke godine.

kazao: "majka oca umrle osobe"⁷⁴⁵ Ebu Bekru i rekla: Umro je sin mog sina ili (je kazala): "sin moje kćerke", a obaviještena sam da ja po Knjizi imam neko pravo. Ebu Bekr reče: Ja u Allahovj knjizi za tebe ne nalazim nikakva prava, niti sam čuo od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da ti išta pripada, ali ću za svaki slučaj, (o tome) pitati i druge ljude. Pošto ih upita, Mugire b. Šu'be posvjedoči da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, neni davao šestinu. Ebu Bekr upita: Ko je to još osim tebe čuo? Ustade, veli on, Muhammed b. Mesleme i reče: Davao joj je šestinu. Kasnije je i druga nena došla kod Omera.⁷⁴⁶ Sufjan kaže: Ma'mer mi je, prenijevši od Zuhrija, još nešto dodatno ispričao, ali ja to od Zuhrija nisam upamtio, nego sam upamtio od Ma'mera da joj je Omer rekao: Ukoliko vas obje (nene) nasljeđujete, objema vam pripada jedna šestina, a ukoliko nasljeđuje samo jedna od vas, onda ta šestina pripada samo njoj.⁷⁴⁷

2196. ISPRIČAO NAM JE El-Ensari; kaže: Ispričao nam je Ma'n; kaže: Nama je ispričao Malik, prenijevši od Ibn Šihaba, on od Osmana b. Ishaka b. Haršea, a on od Kabisea b. Zuvejba da je kazao: »Došla je neka nena Ebu Bekru da traži svoje nasljedstvo. On joj reče: Tebi, po Allahovoj knjizi i sunnetu Njegova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ne pripada ništa. Zato se vrati dok ne upitam druge ljude. On upita i (druge) ljude. Mugire b. Šu'be reče: Prisustvovao sam kod Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kad joj je (neni) dao šestinu. Je li to još neko osim tebe čuo?, upita Ebu Bekr. Ustade Muhammed b. Mesleme i reče ono što je rekao i Mugire b. Šu'be. Ebu Bekr joj dade šestinu. Kasnije i druga nena dođe Omeru i zatraži svoje nasljedstvo. On reče: Po Allahovoj Knjizi, tebi ne pripada ništa osim te šestine. Ukoliko vas obje (nene) nasljeđujete, ta vam (šestina) pripada objema; ukoliko, pak, nasljeđuje samo jedna, ta (šestina) pripada njoj samoj.«

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁷⁴⁸ On je vjerodostojniji od Ibn Ujejneova hadisa. Na ovu temu prenesen je hadis i od Burejdea.

⁷⁴⁵ Ovdje je riječ o sumnji nekog od prenosilaca u senedu hadisa.

⁷⁴⁶ Kadija Husejn smatra da je Ebu Bekru došla majka majke umrle osobe, dok je Omeru došla majka oca umrle osobe.

⁷⁴⁷ Pošto se Ebu Bekru obratila zahtjevom za miraz samo jedna nena umrle osobe, on joj je dao šestinu, smatrajući vjerovatno da druga nena i ne postoji. Međutim, kad se, kasnije, Omeru pojavila i druga nena sa istim zahtjevom, on je odredio da šestinu, koju je Ebu Bekr dao ovoj prvoj neni, njih dvije popolove.

⁷⁴⁸ Bilježe ga i Malik u *Muvettau*, Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ebu Davud, Nesaija i Ibn Madže u *sunenima*, Ibn Hibban u *Sahihu* i Hakim u *Mustedreku*.

١١. بَاب مَا جَاءَ فِي مِيرَاثِ الْجَدَّةِ مَعَ ابْنِهَا *

٢١٩٧. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَرَفَةَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَالِمٍ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ: قَالَ فِي الْجَدَّةِ مَعَ ابْنِهَا: إِنَّهَا أَوَّلُ جَدَّةٍ أَطْعَمَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُدْسًا مَعَ ابْنِهَا وَابْنِهَا حَيٌّ. هَذَا حَدِيثٌ لَا نَعْرِفُهُ مَرْفُوعًا إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَقَدْ وَرَثَ بَعْضُ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْجَدَّةَ مَعَ ابْنِهَا، وَلَمْ يُورَثْهَا بَعْضُهُمْ *

11. O nasljedstvu nene uz njenog sina

2197. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Arefe; kaže: Obavijestio nas je Jezid b. Harun, prenijevši od Muhammeda b. Salima, on od Ša'bija, on od Mesruka, a on od Abdullaha b. Mesuda, koji je o nasljedstvu nene sa svojim sinom rekao: »Ona je prva nena kojoj je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uz njenog sina koji je bio živ, dao šestinu.«⁷⁴⁹

Ovaj hadis nam je⁷⁵⁰ kao merfu' poznat samo u ovoj formi. Neki su ashabi smatrali da neni uz njenog sina koji je živ treba dati nasljedstvo, dok su neki smatrali da ne treba.

١٢. بَاب مَا جَاءَ فِي مِيرَاثِ الْخَالِ *

٢١٩٨. حَدَّثَنَا بُنْدَارٌ أَخْبَرَنَا أَبُو أَحْمَدَ الزُّبَيْرِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْخَارِثِ عَنْ حَكِيمِ بْنِ حَكِيمٍ بْنِ عَبَّادِ بْنِ حُنَيْفٍ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ بْنِ سَهْلٍ بْنِ حُنَيْفٍ قَالَ: كَتَبَ مَعِيَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ إِلَى أَبِي عُبَيْدَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: اللَّهُ وَرَسُولُهُ مُوَلَّى مَنْ لَا مَوْلَى لَهُ، وَالْخَالُ وَارِثُ مَنْ لَا وَارِثَ لَهُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَائِشَةَ وَالْمِقْدَامِ بْنِ مَعْدِي كَرِبَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ *

٢١٩٩. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ طَاوُوسٍ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْخَالُ وَارِثُ مَنْ لَا وَارِثَ لَهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَقَدْ أَرْسَلَهُ بَعْضُهُمْ وَلَمْ يَذْكُرْ فِيهِ عَنْ عَائِشَةَ. وَاخْتَلَفَ فِيهِ أَصْحَابُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَرَّثَ بَعْضُهُمُ الْخَالَ وَالْخَالَ وَالْعَمَّةَ. وَإِلَى هَذَا الْحَدِيثِ ذَهَبَ أَكْثَرُ أَهْلِ الْعِلْمِ فِي تَوْرِيثِ ذَوِي الْأَرْحَامِ. وَأَمَّا زَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ فَلَمْ يُورَثْهُمْ وَجَعَلَ الْمِيرَاثَ فِي بَيْتِ الْمَالِ *

⁷⁴⁹ Ovo je slučaj gdje je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, majci oca umrle osobe dao od nasljedstva šestinu iako je, otac umrle osobe bio živ, a do tada je bilo općepoznato da neni pored živog oca umrle osobe, nije pripadalo ništa.

⁷⁵⁰ Ovaj hadis je zabilježio i Ed-Darimi u *Sunenu*. On je, po stepenu, slab hadis pošto je u njegovu senedu ravija Muhammed b. Salim el-Hemdani, koji je slab.

12. O nasljedstvu dajdže

2198. ISPRIČAO NAM JE Bundar; kaže: Obavijestio nas je Ebu Ahmed ez-Zubejri; kaže: Ispričao nam je Sufjan⁷⁵¹, prenijevši od Abdur-Rahmana b. Harisa, on od Hakima b. Hakima b. Abbada b. Hunejfa, a on od Ebu Uname b. Sehla b. Hunejfa, koji je kazao: »Omer b. Hattab je po meni poslao pismo Ebu Ubejdeu da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: Allah i Njegov Poslanik su zaštitnici onome ko ne bude imao drugog zaštitnika, a dajdža je nasljednik onome ko drugog nasljednika nema.«⁷⁵²

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Aiše i Mikdama b. Ma'di Jekriba. Ovaj hadis je hasenun.⁷⁵³

2199. ISPRIČAO NAM JE Ishak b. Mensur; kaže: Obavijestio nas je Ebu Asim, prenijevši od Ibn Džurejdža, on od Amra b. Muslima, on od Tavusa, a on od Aiše koja je kazala da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »Dajdža je nasljednik onome ko drugog nasljednika nema.«

Ovaj hadis je hasenun-garibun.⁷⁵⁴ Neki su ga prenijeli kao mursel hadis ne spominjući u njegovu senedu *od Aiše*. Vjerovjesnikovi, sallallahu alejhi ve sellem, ashabi su se razili u pogledu primjene ovog hadisa. Neki su smatrali da dajdža, tetka po majci i tetka po ocu nasljeđuju ukoliko nema drugih nasljednika. Takvo je mišljenje, u pogledu nasljedstva rođaka, zastupala većina ashaba. Zejd b. Sabit je smatrao da oni ne mogu naslijediti. Ukoliko umrli ne bude imao drugih nasljednika (osim dajdže, tetke po majci i tetke po ocu), njegov imetak treba predati u državnu riznicu, smatrao je Zejd.

١٣. بَابُ مَا جَاءَ فِي الَّذِي يَمُوتُ وَلَيْسَ لَهُ وَارِثٌ *

٢٢٠٠. حَدَّثَنَا بُنْدَارٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْأَصْبَهَانِيِّ عَنْ مُجَاهِدِ بْنِ وَرْدَانَ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ: أَنَّ مَوْلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَعَ مِنْ عَذْقِ نَخْلَةٍ فَمَاتَ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: انْظُرُوا هَلْ لَهُ مِنْ وَارِثٍ؟ قَالُوا: لَا. قَالَ: فَادْفَعُوهُ إِلَى بَعْضِ أَهْلِ الْقَرْيَةِ. وَ فِي الْبَابِ عَنْ بَرِيدَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ *

⁷⁵¹ Sufjan es-Sevri.

⁷⁵² U predaji ovog hadisa koju prenosi Ebu Uname stoji da je neki čovjek pogodio strijelom drugog čovjeka i ubio ga. Ubijeni nije imao drugog nasljednika (bližeg rođaka) do dajdžu, te je povodom tog slučaja Ebu Ubejde b. Džerrah pisao (halifi) Omeru b. Hattabu (pitajući ga šta da radi sa njegovim imetkom). Omer b. Hattab mu je napisao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Allah i Njegov Poslanik su zaštitnici onome ko drugog zaštitnika nema, a dajdža je nasljednik onome ko drugog nasljednika nema."

⁷⁵³ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ibn Madže u *Sunenu*.

⁷⁵⁴ Bilježi ga i Nesaija u *Sunenu*.

13. O onome ko umre a nema nasljednika

2200. ISPRIČAO NAM JE Bundar; kaže: Ispričao nam je Jezid b. Harun; kaže: Obavijestio nas je Sufjan, prenijevši od Abdur-Rahmana b. El-Esbihanija⁷⁵⁵, on od Mudžahida b. Verdana, on od Urvea, a on od Aiše: »Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, štićenik pao je sa grane palme i umro. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Pogledajte ima li on nasljednika. Pošto rekoše da nema, on reče: Njegovu zaostavštinu predajte (najsiriromašnijim) stanovnicima sela.«⁷⁵⁶ Na ovu temu prenesen je hadis i od Burejdea. Ovaj hadis je hasenun.⁷⁵⁷

١٤. بَابُ مِنْهُ *

٢٢٠١. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَوْسَجَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ: أَنَّ رَجُلًا مَاتَ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَمْ يَدَعْ وَارِثًا إِلَّا عَبْدًا هُوَ أَعْتَقَهُ. فَأَعْطَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِيرَاثَهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَالْعَمَلُ عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ فِي هَذَا الْبَابِ إِذَا مَاتَ الرَّجُلُ وَلَمْ يَتْرُكْ عَصَبَةً أَنْ مِيرَاثَهُ يُجْعَلُ فِي بَيْتِ مَالِ الْمُسْلِمِينَ *

14. O istoj temi

2201. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Ispričao nam je Sufjan, prenijevši od Amra b. Dinara, on od Avsedžea⁷⁵⁸, a on od Ibn Abbasa: »U vrijeme Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, umro je neki čovjek koji nije imao nikoga od nasljednika, izuzev što je iza njega ostao rob koga je on još za života oslobodio. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je njemu dao njegovu zaostavštinu.«

Ovaj hadis je hasenun.⁷⁵⁹ U skladu sa ovim poglavljem je praksa učenjaka. Oni drže da, ako neki čovjek umre a iza sebe ne ostavi nikoga od rođaka, njegova zaostavština ide u državnu riznicu muslimana.

⁷⁵⁵ Abdur-Rahman b. Abdullah b. el-Esbihani el-Kufi je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji.

⁷⁵⁶ U Ebu Davudovoj predaji ovog hadisa stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Predajte njegovu zaostavštinu najsiriromašnijem čovjeku u njegovu selu."

⁷⁵⁷ Bilježe ga i Ebu Davud, Nesaija i Ibn Madže u *sunenima*.

⁷⁵⁸ Avsedže el-Mekki, Ibn Abbasov štićenik, nije znamenit prenosilac hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji.

⁷⁵⁹ Bilježe ga i Ebu Davud, Nesaija i Ibn Madže u *sunenima*

١٥. بَاب مَا جَاءَ فِي إِبْطَالِ الْمِيرَاثِ بَيْنَ الْمُسْلِمِ وَالْكَافِرِ *

٢٢٠٢. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمَخْزُومِيُّ وَغَيْرُ وَاحِدٍ قَالُوا: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الزُّهْرِيِّ وَحَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ أَخْبَرَنَا هُشَيْمٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ عُثْمَانَ عَنْ أَسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَا يَرِثُ الْمُسْلِمُ الْكَافِرَ وَلَا الْكَافِرُ الْمُسْلِمَ.

٢٢٠٣. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ نَحْوَهُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ جَابِرٍ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. هَكَذَا رَوَاهُ مَعْمَرٌ وَغَيْرُ وَاحِدٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ نَحْوَ هَذَا. وَرَوَى مَالِكٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ عُثْمَانَ عَنْ أَسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ. وَحَدِيثُ مَالِكٍ وَهُمْ فِيهِ مَالِكٌ. وَرَوَى بَعْضُهُمْ عَنْ مَالِكٍ فَقَالَ عَنْ عَمْرِو بْنِ عُثْمَانَ. وَأَكْثَرُ أَصْحَابِ مَالِكٍ قَالُوا عَنْ مَالِكٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ عُثْمَانَ. وَعَمْرُو بْنُ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانٍ هُوَ مَشْهُورٌ مِنْ وَلَدِ عُثْمَانَ وَلَا يَعْرِفُ عَمْرُ بْنُ عُثْمَانَ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا الْحَدِيثِ عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ. وَاخْتَلَفَ أَهْلُ الْعِلْمِ فِي مِيرَاثِ الْمَرْثَدِّ. فَجَعَلَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمُ الْمَالَ لَوَرَّثَهُ مِنَ الْمُسْلِمِينَ. وَبَعْضُهُمْ: لَا يَرِثُهُ وَرَثَتُهُ مِنَ الْمُسْلِمِينَ. وَاجْتَحَوْا بِحَدِيثِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا يَرِثُ الْمُسْلِمُ الْكَافِرَ. وَهُوَ قَوْلُ الشَّافِعِيِّ *

٢٢٠٤. حَدَّثَنَا حُمَيْدُ بْنُ مَسْعَدَةَ حَدَّثَنَا حُصَيْنُ بْنُ مُنِيرٍ عَنِ ابْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَا يَتَوَارَثُ أَهْلُ مِلَّتَيْنِ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. لَا نَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ جَابِرٍ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ ابْنِ أَبِي لَيْلَى *

15. O poništenju nasljeđivanja između muslimana i kjadira

2202. ISPRIČALI SU NAM Seid b. Abdur-Rahman el-Mahzumi i drugi i kazali: Obavijestio nas je Sufjan, prenijevši od Zuhrija. A ispričao nam je Ali b. Hudžr; kaže: Obavijestio nas je Hušejm, prenijevši od Zuhrija, on od Alija b. Husejna⁷⁶⁰, on od Amra b. Osmana, a on od Uamea b. Zejda da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »**Musliman ne nasljeđuje (imovinu) kjadira, niti kjadir (imovinu) muslimana.**«

2203. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Ispričao nam je Sufjan; kaže: Nama je ispričao Zuhri, **slično prethodnom hadisu.**

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Džabira i Abdullaha b. Amra. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁷⁶¹ Na sličan način su ga prenijeli Ma'mer i drugi od Zuhrija. I Malik je prenio od Zuhrija, on od Alija b. Husejna, on od Omera b. Osmana, on od Uamea b. Zejda, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve

⁷⁶⁰ Ali b. Husejn b. Alija b. Ebu Talib, Zejnul-Abidin, je unuk Alije b. Ebu Taliba. Kao prenosilac bio je veoma pouzdan i siguran. Kao čovjek bio je veoma pobožan. Slovio je kao vrstan šeri'atski pravnik. Pripadao je trećoj generaciji. Za njega Zuhri kaže da od njega nije vidio vrednijeg Kurejševića.

⁷⁶¹ Zabilježen je u *El-Kutubus-Sitte*.

sellem, slično prethodnom hadisu. U Malikovom hadisu postoji previd. U njemu je previd napravio sam Malik. Neki su prenijeli od Malika i kazali: "od Amra b. Osmana" dok je većina Malikovih učenika kazala: "od Malika", a on od Omera b. Osmana. Amr b. Osman b. Affan je najpoznatiji sin (hazreti) Osmana, dok nam Omer b. Osman nije poznat. U skladu sa ovim hadisom je praksa učenjaka. Učenjaci su se razili u pogledu zaostavštine odmetnika od islama.⁷⁶² Neki učenjaci iz generacije ashaba i ostali smatraju da će njegov imetak naslijediti nasljednici muslimani. Neki, pak, vele: Neće njegovu imovinu naslijediti njegovi nasljednici muslimani. Oni se pritom pozivaju na Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, hadis: »Musliman ne nasljeđuje (imovinu) kjaifira, niti kjaifir (imovinu) muslimana.« To je Šafijin stav.

2204. ISPRIČAO NAM JE Humejd b. Mes'ade; kaže: Obavijestio nas je Husajn b. Umej, prenijevši od Ibn Ebu Lejle, on od Ebu Zubejra, on od Džabira a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »Neće se međusobno nasljeđivati sljedbenici dviju različitih vjera.«

Ovaj hadis je garibun.⁷⁶³ Ovaj Džabirov hadis nam je poznat samo preko Ibn Ebu Lejle.

١٦ . بَاب مَا جَاءَ فِي إِبْطَالِ مِيرَاثِ الْقَاتِلِ *

٢٢٠٥ . حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنْ إِسْحَقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: الْقَاتِلُ لَا يَرِثُ. هَذَا حَدِيثٌ لَا يَصِحُّ. لَا يُعْرَفُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَإِسْحَقُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي فَرَوَةَ قَدْ تَرَكَهُ بَعْضُ أَهْلِ. مِنْهُمْ أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ. أَنَّ الْقَاتِلَ لَا يَرِثُ، كَانَ الْقَتْلُ عَمْدًا أَوْ خَطَأً. وَ قَالَ بَعْضُهُمْ: إِذَا كَانَ الْقَتْلُ خَطَأً فَإِنَّهُ يَرِثُ. وَهُوَ قَوْلُ مَالِكٍ *

16. O poništenju nasljedsva za ubicu

2205. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Lejs, prenijevši od Ishaka b. Abdullaha, on od Zuhrija, on od Humejda b. Abdur-Rahmana, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »Ubica ne nasljeđuje.«⁷⁶⁴

⁷⁶² Prema jednoglasnom mišljenju svih učenjaka, odmetnik od islama ne može naslijediti imovinu muslimana. Po mišljenju Šafije, Malika i Ibn Ebu Lejle ne može ni musliman naslijediti imovinu odmetnika. Ebu Hanife, ostali učenjaci iz Kufe, Evzaija i Ishak smatraju da musliman može naslijediti imovinu odmetnika od islama.

⁷⁶³ Zabilježili su ga, ali od Ibn Omera, Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ebu Davud i Ibn Madže u *sunenima*.

⁷⁶⁴ Abdur-Rahman el-Mubarekfori smatra da je ovaj hadis dokaz da ubica, od imovine niti od krvarine, onoga koga je ubio ne može naslijediti ništa, svedjedno da li ga ubio greškom ili namjerno. Takav je stav većine islamskih učenjaka.

Ovaj hadis nije vjerodostojan.⁷⁶⁵ Poznat je samo u ovoj formi. Neki su učenjaci, poput Ahmeda b. Hanbela, Ishaka b. Abdullaha b. Ebu Fervea odbacili kao raviju. U skladu sa ovim hadisom je praksa učenjaka. Oni smatraju da ubica ne nasljeđuje, bez obzira da li ubistvo počinio greškom ili namjerno. Neki vele: Ukoliko je ubistvo počinio greškom, može naslijediti. Ovo je stav Malika.

١٧. بَاب مَا جَاءَ فِي مِيرَاثِ الْمَرْأَةِ مِنْ دِيَةِ زَوْجِهَا *

٢٢٠٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ وَأَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ وَغَيْرُ وَاحِدٍ قَالُوا: أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ قَالَ: قَالَ عُمَرُ: الدِّيَةُ عَلَى الْعَاقِلَةِ وَلَا تَرِثُ الْمَرْأَةُ مِنْ دِيَةِ زَوْجِهَا شَيْئًا. فَأَخْبَرَهُ الضَّحَّاكُ بْنُ سُفْيَانَ الْكَلَابِيُّ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَتَبَ إِلَيْهِ: أَنْ وَرِثَ امْرَأَةً أَشِيمَ الضَّبَابِيِّ مِنْ دِيَةِ زَوْجِهَا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

17. O nasljedstvu supruge od krvarine njezina muža

2206. ISPRIČALI SU NAM Kutejbe, Ahmed b. Meni' i drugi i kazali: Obavijestio nas je Sufjan b. Ujejne, prenijevši od Zuhrija, a on od Seida b. Musejjeba, koji je kazao da je Omer rekao: Krvarinu daje rodbina po očevoj liniji. Žena ne nasljeđuje ništa od krvarine svoga muža. Potom ga Dahhak b. Sufjan el-Kilabi obavijesti da mu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pisao da **dā nasljedstvo od krvarine njezina muža supruzi Ešjema ed-Dibabija**⁷⁶⁶.« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.

١٨. بَاب مَا جَاءَ أَنَّ الْمِيرَاثَ لِلْوَرَثَةِ وَالْعَقْلَ عَلَى الْعَصَةِ *

٢٢٠٧. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَضَى فِي جَنِينِ امْرَأَةٍ مِنْ بَنِي لَحْيَانَ سَقَطَ مَيِّتًا بِغَرَةِ عَبْدٍ أَوْ أَمَةٍ. ثُمَّ إِنَّ الْمَرْأَةَ الَّتِي قُضِيَ عَلَيْهَا بِالْغَرَةِ تَوَفَّيَتْ فَقَضَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ مِيرَاثَهَا لِبَنِيهَا وَزَوْجِهَا، وَأَنَّ عَقْلَهَا عَلَى عَصَتِهَا. وَرَوَى يُونُسُ هَذَا الْحَدِيثَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ، وَأَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ. وَرَوَى مَالِكٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، وَمَالِكٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

⁷⁶⁵ Bilježe ga i Nesaija u *Es-Sunenul-Kubra* i Ibn Madže u *Sunenu*.

⁷⁶⁶ Ešjem ed-Dibai je ubijen greškom u vrijeme Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Porodica ubice je njegovoj porodici morala dati krvarinu. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je da se njegovoj supruzi **dā** odgovarajuće nasljedstvo od te krvarine.

18. Zaostavština pripada nasljednicima, a krvarina rodbini po očevoj liniji

2207. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Lejs, prenijevši od Ibn Šihaba, on od Seida b. Musejjeba, a on od Ebu Hurejrea: »Presudio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, osobi (koja je prouzrokovala) pobačaj djeteta da ženi iz plemena Benu Lihjan, na ime krvarine, dā bijelog roba ili robinju. Kasnije je i žena, kojoj je presuđeno da joj se dā bijeli rob ili robinja, umrla pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, presudio da se njezina zaostavština podijeli njenim sinovima i mužu, a da se krvarina dā njenoj rodbini po ocu.«

Junus je ovaj hadis prenio od Zuhrija, on od Seida b. Musejjeba i Ebu Selemea, njih dvojica od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično prethodnom hadisu. Malik je prenio od Zuhrija, on od Ebu Selemea, a on od Ebu Hurejrea, i Malik od Zuhrija, on od Seida b. Musejjeba, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

١٩. بَاب مَا جَاءَ فِي الرَّجُلِ يُسَلِّمُ عَلَى يَدَيِ الرَّجُلِ *

٢٢٠٨. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ أَخْبَرَنَا أَبُو أُسَامَةَ وَابْنُ ثُمَيْمٍ وَوَكَيْعٌ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُوْهَبٍ، وَقَالَ بَعْضُهُمْ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ وَهْبٍ، عَنْ ثَمِيمِ الدَّارِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا السُّنَّةُ فِي الرَّجُلِ مِنْ أَهْلِ الشَّرْكِ يُسَلِّمُ عَلَى يَدَيِ رَجُلٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: هُوَ أَوْلَى النَّاسِ بِمَحْيَاهُ وَمَمَاتِهِ. هَذَا حَدِيثٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ وَهْبٍ، وَيُقَالُ ابْنُ مُوْهَبٍ، عَنْ ثَمِيمِ الدَّارِيِّ. وَقَدْ أَذْخَلَ بَعْضُهُمْ بَيْنَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ وَهْبٍ وَبَيْنَ ثَمِيمِ الدَّارِيِّ قَبِيصَةُ بْنُ دُوَيْبٍ. وَرَوَاهُ يَحْيَى بْنُ حَمَزَةَ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ عُمَرَ، وَزَادَ فِيهِ قَبِيصَةُ ابْنُ دُوَيْبٍ. وَهُوَ عِنْدِي لَيْسَ بِمُتَّصِلٍ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ. وَقَالَ بَعْضُهُمْ: يُجْعَلُ مِيرَاثُهُ فِي بَيْتِ الْمَالِ. وَهُوَ قَوْلُ الشَّافِعِيِّ. وَاحْتَجَّ بِحَدِيثِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَنَّ الْوَلَاءَ لِمَنْ أَعْتَقَ *

٢٢٠٩. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا ابْنُ لَهْيَعَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: أَيُّمَا رَجُلٍ عَاهَرَ بِخُرَّةٍ أَوْ أَمَةٍ فَالْوَلَدُ وَلَدُ زَنَاءٍ لَا يَرِثُ وَلَا يُوْرَثُ. وَقَدْ رَوَى غَيْرُ ابْنِ لَهْيَعَةَ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ. أَنَّ وَلَدَ الزَّانَا لَا يَرِثُ مِنْ أَبِيهِ *

19. O čovjeku koji primi islam preko drugog čovjeka

2208. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Obavijestili su nas Ebu Usama, Ibn Numejr i Veki', prenijevši od Abdul-Aziza b. Omera b. Abdul-

Aziza⁷⁶⁷, a on od Abdullaha b. Mevhiba. Neki vele: "od Abdullaha b. Vehba, a on od Temima ed-Darija", koji je kazao: »Upitao sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: Kakav je šeri'atski propis u pogledu mušrika koji primi islam preko nekog muslimana? Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: Taj što je preko njega primio islam najpreči mu je i za života i poslije smrti.«⁷⁶⁸

Ovaj hadis nam je poznat samo preko Abdullaha b. Vehba, a vele: i "Ibn Mevhiba od Temima ed-Darija". Neki su između Abdullaha b. Mevhiba i Temima ed-Darija dodali Kabisea b. Zuvejba. Prenio ga je Jahja b. Hamza od Abdul-Aziza b. Omera i u njemu dodao Kabisea b. Zuvejba, a takav sened, po mom mišljenju, nije spojen. U skladu sa ovim je praksa nekih učenjaka. Neki vele: Njegova će se zaostavština predati u državnu riznicu. Ovo je i Šafijin stav. On se, pri tome, poziva na Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, hadis: »Štićenstvo pripada onome ko ga je oslobodio.«

2209. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Ibn Lehia, prenijevši od Amra b. Šuajba, on od svoga oca, a on od svoga djeda, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »**Ko god počinu blud sa slobodnom (ženom) ili robinjom, dijete koje se rodi je vanbračno, ne može (od njega i njegove rodbine) ništa naslijediti niti (on i njegova rodbina) mogu od (tog djeteta) išta naslijediti.**«

I drugi su, osim Ibn Lehie, ovaj hadis prenijeli od Amra b. Šuajba. U skladu sa ovim je praksa učenjaka. Oni smatraju da vanbračno dijete ne može od oca ništa naslijediti.

٢٠. بَابُ مَنْ يَرِثُ الْوَلَاءَ *

٢٢١٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا ابْنُ لَهْيَعَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:

يَرِثُ الْوَلَاءَ مَنْ يَرِثُ الْمَالَ. هَذَا حَدِيثٌ لَيْسَ إِسْنَادُهُ بِالْقَوِيِّ *

٢٢١١. حَدَّثَنَا هَارُونُ أَبُو مُوسَى الْمُسْتَمَلِيُّ الْبَغْدَادِيُّ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَرْبٍ أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ رُوَيْبَةَ التَّغْلِبِيُّ عَنْ عَبْدِ

الْوَاحِدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُسْرِ النَّصْرِيِّ عَنْ وَائِلَةَ بْنِ الْأَسْقَعِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْمَرْأَةُ تَحْوزُ ثَلَاثَةَ

مَوَارِيثَ: عَتِيقَهَا وَلَقِيطَهَا وَوَلَدَهَا الَّذِي لَا عَتَتْ عَلَيْهِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ لَا يُعْرَفُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ مُحَمَّدِ بْنِ حَرْبٍ عَلَى هَذَا الْوَجْهِ *

⁷⁶⁷ Abdul-Aziz b. Omer b. Abdul-Aziz b. Mervan el-Emevi, el-Medeni je iskren prenosilac hadisa, ali je bio sklon griješenju prilikom prenošenja hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji.

⁷⁶⁸ Neki učenjaci, poput Ishaka b. Rahivejha, ovaj hadis su uzeli kao dokaz da će osoba preko koje je neko primio islam naslijediti imetak osobe koja je primila islam ukoliko ona ne bude imala drugih nasljednika. Većina učenjaka odbija takvu mogućnost i smatra da će se njegova imovina, u tom slučaju, predati u državnu riznicu.

20. O tome ko nasljeđuje imovinu oslobođenog roba

2210. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Ibn Lehia, prenijevši od Amra b. Šuajba, on od svoga oca, a on od svoga djeda da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »**Imovinu oslobođenog roba nasljeđuju oni koji nasljeđuju i imetak.**«⁷⁶⁹ Sened ovog hadisa nije čvrst.⁷⁷⁰

2211. ISPRIČAO NAM JE Harun Ebu Musa el-Mustemli el-Bagdadi; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Harb; kaže: Nas je obavijestio Omer b. Rube et-Taglebi, prenijevši od Abdul-Vahida b. Abdullaha b. Busra en-Nasrija, a on od Vasilea b. Eska'a, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Žena uzima tri vrste nasljedstva: nasljedstvo roba koga je ona oslobodila, nasljedstvo nahočeta ukoliko ga je ona našla i nasljedstvo svog djeteta**⁷⁷¹ zbog koga je izazvala na sebe Allahovo prokletstvo.« Ovaj hadis je hasenun-garibun.⁷⁷² Poznat nam je u ovoj formi samo preko Muhammeda b. Harba.

⁷⁶⁹ Dakle, svi oni koji nasljeđuju imovinu umrlog naslijediće i imetak roba koga je on oslobodio.

⁷⁷⁰ Jer se u njegovu senedu nalazi Abdullah b. Lehia b. Ukbe el-Hadremi Ebu Abdur-Rahman el-Masri, koji je, u osnovi, iskren ravija, ali je imao nervni poremećaj nakon što su mu izgorjele knjige.

⁷⁷¹ Tj. njenog vanbračnog djeteta.

⁷⁷² Hakim ovaj hadis smatra vjerodostojnim.

بسم الله الرحمن الرحيم

أَبْوَابُ الْوَصَايَا

عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

١. بَابُ مَا جَاءَ فِي الْوَصِيَّةِ بِالثُّلُثِ *

٢٢١٢. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدٍ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: مَرِضْتُ عَامَ الْفَتْحِ مَرَضًا أَشْفَيْتُ مِنْهُ عَلَى الْمَوْتِ، فَأَتَانِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعُودُنِي. فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ لِي مَالًا كَثِيرًا وَلَيْسَ يَرِثُنِي إِلَّا ابْنَتِي أَفَأُوصِي بِمَالِي كُلِّهِ؟ قَالَ: لَا. قُلْتُ فثُلَاثِي مَالِي؟ قَالَ: لَا. قُلْتُ فَالْشُّطْرُ؟ قَالَ: لَا. قُلْتُ فَالْثُلُثُ؟ قَالَ: الْثُلُثُ وَالثُّلُثُ كَثِيرٌ. إِيَّاكَ إِنْ تَدَعُ وَرَثَتَكَ أَغْنِيَاءَ خَيْرٌ مِنْ أَنْ تَدْعَهُمْ عَالَةً يَتَكَفَّفُونَ النَّاسَ. إِيَّاكَ لَنْ تُنْفِقَ نَفَقَةً إِلَّا أَجَرْتَ فِيهَا حَتَّى اللَّقْمَةُ تَرْفَعَهَا إِلَى فِي امْرَأَتِكَ. قَالَ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخْلَفُ عَنْ هِجْرَتِي؟ قَالَ: إِيَّاكَ لَنْ تُخْلَفَ بَعْدِي فَتَعْمَلْ عَمَلًا تُرِيدُ بِهِ وَجْهَ اللَّهِ إِلَّا ارْذَدَّتْ بِهِ رِفْعَةً وَدَرَجَةً. وَلَعَلَّكَ أَنْ تُخْلَفَ حَتَّى يَنْفَعَكَ بِكَ أَقْوَامٌ وَيُضْرِبَكَ آخَرُونَ. اللَّهُمَّ أَمُضْ لِأَصْحَابِي هِجْرَتَهُمْ وَلَا تُرُدَّهُمْ عَلَى أَعْقَابِهِمْ لَكِنَّ الْبَائِسَ سَعْدُ بْنُ خُوَلَةَ يَرِثُنِي لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ مَاتَ بِمَكَّةَ. وَفِي الْبَابِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ مِنْ غَيْرِ وَجْهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ. أَنَّهُ لَيْسَ لِلرَّجُلِ أَنْ يُوصِيَ بِأَكْثَرِ مِنَ الثُّلُثِ. وَقَدْ اسْتَحَبَّ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ أَنْ يَنْقُصَ مِنَ الثُّلُثِ لِقَوْلِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالثُّلُثُ كَثِيرٌ *

٢٢١٣. حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ بْنُ عَبْدِ الْوَارِثِ أَخْبَرَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا الْأَشْعَثُ بْنُ جَابِرٍ عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّهُ حَدَّثَهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ وَالْمَرْأَةُ بِطَاعَةِ اللَّهِ سِتِينَ سَنَةً ثُمَّ يَحْضُرُهَا الْمَوْتُ فَيُضَارَّانِ فِي الْوَصِيَّةِ فَتَجِبُ لَهُمَا النَّارُ. ثُمَّ قَرَأَ عَلَيَّ أَبُو هُرَيْرَةَ: (مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصَى بِهَا أَوْ دِينٍ غَيْرِ مُضَارٍّ وَصِيَّةٌ مِنَ اللَّهِ) إِلَى قَوْلِهِ (ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ). هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَنَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ الَّذِي رَوَى عَنِ الْأَشْعَثِ بْنِ جَابِرٍ هُوَ جَدُّ نَصْرِ الْجَهْظِيِّ *

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog
POGLAVLJA O TESTAMENTIMA
od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

1. O oporuci jedne trećine imovine

2212. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Sufjan, prenijevši od Zuhrija, on od Amira b. Sa'da b. Ebu Vekkasa, a on od svoga oca koji je kazao: »Razbolio sam se, one godine u kojoj je oslobođena Mekka⁷⁷³, tako da sam pomislio da mi je došao kraj. Došao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da me obide pa sam rekao: Allahov Poslaniče, ja imam puno imetka, a od nasljednika imam samo dvije kćerke, pa mogu li (u dobrotvorne svrhe)

⁷⁷³ Ibn Hadžer el-Askalani smatra da je veća vjerovatnoća da se on razbolio u godini Oprosnog hadždža.

oporučiti cijeli svoj imetak? Ne možeš, reče on. A mogu li dvije trećine? upitah. Ne možeš, reče on. A mogu li polovinu? upitah. Ne možeš, reče on. A mogu li trećinu? ponovo upitah. Možeš trećinu, ali je i trećina mnogo, odgovori on.⁷⁷⁴ Jer da ostaviš tvoje nasljednike bogatim bolje ti je nego da ih ostaviš siromašnim da mole od drugih šaku hrane. Nećeš potrošiti na izdržavanje (svoje familije) ni najmanje a da nećeš za to biti nagrađen, čak i za zalogaj koji staviš u usta svoje supruge. Rekao sam, veli on: Allahov Poslaniče, ja ću ostati (u Mekki).⁷⁷⁵ Ako i zaostaneš za mnom, to ti neće smetati da, radeći dobra djela radi Allahova zadovoljstva, postigneš viši stepen, ali bi bilo bolje da ne izostaješ, jer će ti možda Allah dati još života pa ćeš biti od koristi muslimanima a na štetu mušricima.⁷⁷⁶ Allahu, podari snagu mojim ashabima da ustraju u hidžri i ne dopusti da se stopama svojim vrata. Međutim, Sa'd b. Havle je, zbog onoga što ga je snašlo, ostao i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je tugovao za njim zbog toga što je umro u Mekki.⁷⁷⁷

Na ovu temu prenesen je hadis i od Ibn Abbasa. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁷⁷⁸ Ovaj hadis je sa više seneda prenesen od Sa'da b. Ebu Vekkasa. U skladu sa ovim je stav učenjaka. Oni smatraju da osoba ne treba oporučivati više od jedne trećine svoje imovine. Neki učenjaci smatraju da je mustehab da oporuči manje od jedne trećine, shodno riječima Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, » a i trećina je mnogo.«

2213. ISPRIČAO NAM JE Nasr b. Ali; kaže: Obavijestio nas je Abdus-Samed b. Abdul-Varis; kaže: Nas je obavijestio Nasr b. Ali; kaže: Ispričao nam je Eš'as b. Džabir, prenijevši od Šehra b. Havšeba, a on od Ebu Hurejrea da mu je ispričao od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **»Čovjek i žena šezdeset godina rade dobra djela pokoravajući se Allahu, a onda im se prikuči smrt i oni oporukom oštete (svoje nasljednike)**

⁷⁷⁴ Učenjaci su jednoglasni u mišljenju da onome ko ima zakonite nasljednike nije dozvoljeno da od svoje imovine oporuči više od jedne trećine. Što se, pak, tiče onih koji nemaju zakonitih nasljednika, nego ih nasljeđuje rodbina, oni, po mišljenju Ebu Hanife, Ishaka, Šerika i prema nekim predajama Ahmeda b. Hanbela, mogu oporučiti i više od jedne trećine. Većina učenjaka, pak, smatra da ni oni ne mogu oporučiti više od jedne trećine imovine.

⁷⁷⁵ Očito je da se Sa'd b. Ebu Vekkas razbolio u Mekki te je zbog bolesti morao ostati iza Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i ashaba koji su se kanili vratiti u Medinu, nakon osvojenja Mekke ili nakon Oprosnog hadža, kako stoji u drugoj predaji ovog hadisa.

⁷⁷⁶ Sa'd b. Ebu Vekkas je bio poznati vojskovođa. Zbog toga mu Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže da će mu možda Allah dati još života te će biti od koristi muslimanima osvajajući za njih nove teritorije a na štetu mušricima jer će, možda, od njega doživjeti još koji poraz.

⁷⁷⁷ Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je bio tužan zbog toga što je Sa'd b. Ebu Vekkas umro u Mekki nakon što je iz nje Hidžru učinio, jer je želio da on, i svi ostali ashabi koji su iz nje hidžru učinili, umru izvan nje.

⁷⁷⁸ Zabilježen je u *El-Kutubus-Sitte*.

i tako zasluže Džehennem.⁷⁷⁹ Potom mi Ebu Hurejre prouči: *»pošto se izvrši, ne oštećujući nikoga, oporuka koja je ostavljena ili podmiri dug; to je Allahova zapovijed! – A Allah sve zna i blag je. To su Allahovi propisi. Onoga ko se pokorava Allahu i Poslaniku Njegovu – On će uvesti u džennetske bašče, kroz koje će rijeke teći, u kojima će vječno ostati, i to je uspjeh veliki.«*⁷⁸⁰

Ovaj hadis je, u ovoj formi, hasenun-garibun.⁷⁸¹ Nasr b. Ali, koji je prenio od Eš'asa b. Džabira, djed je Nasra el-Džehdamija.

۲. بَاب مَا جَاءَ فِي الْحَثِّ عَلَى الْوَصِيَّةِ *

۲۲۱۴. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا حَقُّ امْرِئٍ مُسْلِمٍ بَيْتٍ لَيْلَتَيْنِ وَلَهُ مَا يُوصِي فِيهِ إِلَّا وَوَصِيَّتُهُ مَكْتُوبَةٌ عِنْدَهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَى عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ *

2. O podsticaju na oporuku

2214. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Sufjan, prenijevši od Ejžuba, on od Nafi'a, a on od Ibn Omera, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Ne bi trebao ni jedan musliman, koji hoće nešto da oporuči, da zanoči ni dvije noći a da već nije napisao oporuku.«**⁷⁸²

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁷⁸³ Preneseno je i od Zuhrija, on od Salima, on od Ibn Omera, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično prethodnom hadisu.

۳. بَاب مَا جَاءَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يُوصِ *

۲۲۱۵. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا أَبُو قَطَنٍ أَخْبَرَنَا مَالِكُ بْنُ مِغْوَلٍ عَنْ طَلْحَةَ بْنِ مُصْرَفٍ قَالَ: قُلْتُ لِبْنِ أَبِي أَوْفَى: أَوْصَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ قَالَ: لَا. قُلْتُ: وَكَيْفَ كُتِبَتِ الْوَصِيَّةُ وَكَيْفَ أَمَرَ النَّاسَ؟ قَالَ: أَوْصَى بِكِتَابِ اللَّهِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. لَا تَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ مَالِكِ بْنِ مِغْوَلٍ *

⁷⁷⁹ Zasluže Džehennem zbog toga jer su oštetili svoje nasljednike oporučivši nekome trećem više od jedne trećine svoje imovine, ili nekog od njih time što su jednom nasljedniku dali svu imovinu ili veći dio koji joj ne pripada, a na što, po šeri'atskim propisima, nemaju pravo.

⁷⁸⁰ Posljednji dio 12. ajeta sure *En-Nisa*.

⁷⁸¹ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* te Ebu Davud i Nesaija u *sunenima*.

⁷⁸² Ovaj propis je važio dok nije objavljen ajet o nasljedstvu.

⁷⁸³ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

3. O tome da Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije ništa oporučio

2215. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Ebu Katan; kaže: Nas je obavijestio Malik b. Migvel, prenijevši od Talhe b. Musarrifa, koji je kazao: Rekao sam Ibn Ebu Evfau⁷⁸⁴: »Da li je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, išta oporučio? Nije, reče on: Upitah: A kako je onda propisana oporuka i kako ju je naredio ljudima. On reče: Oporučio je Knjigu Uzvišenog Allaha.« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁷⁸⁵ Poznat nam je samo preko Malika b. Migvela.

٤. بَاب مَا جَاءَ لَا وَصِيَّةَ لَوَارِثَ *

٢٢١٦. حَدَّثَنَا هَنَادٌ وَعَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ قَالَا: أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عِيَّاشٍ أَخْبَرَنَا شُرَحْبِيلُ بْنُ مُسْلِمٍ الْخَوْلَانِيُّ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ الْبَاهِلِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ فِي خُطْبَتِهِ عَامَ حَجَّةِ الْوَدَاعِ: إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى قَدْ أَعْطَى لِكُلِّ ذِي حَقٍّ حَقَّهُ فَلَا وَصِيَّةَ لَوَارِثٍ. أَلَوْلَدُ لِلْفَرَّاشِ وَلِلْعَاهِرِ الْحَجَرِ وَحَسَابُهُمْ عَلَى اللَّهِ. وَمَنْ ادَّعَى إِلَى غَيْرِ أَبِيهِ أَوْ اتَّمَى إِلَى غَيْرِ مَوَالِيهِ فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ التَّابِعَةُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ. لَا تُنْفِقُ امْرَأَةٌ مِنْ بَيْتِ زَوْجِهَا إِلَّا يَادُنْ زَوْجِهَا. قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ: وَلَا الطَّعَامُ؟ قَالَ: ذَلِكَ أَفْضَلُ أَمْوَالِكَ. وَقَالَ الْعَارِيَةُ مُؤَدَّاةٌ وَالْمَنْحَةُ مَرْدُودَةٌ، وَالَّذِينَ مَقْضِي وَالزَّعِيمُ غَارِمٌ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَمْرِو بْنِ خَارِجَةَ وَأَنْسِ بْنِ مَالِكٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَقَدْ رَوَى عَنْ أَبِي أُمَامَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ غَيْرِ هَذَا الْوَجْهِ. وَرَوَايَةُ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عِيَّاشٍ عَنْ أَهْلِ الْعِرَاقِ وَأَهْلِ الْحِجَازِ لَيْسَ بِذَلِكَ فِيمَا تَفَرَّدَ بِهِ اللَّهُ رَوَى عَنْهُمْ مَتَاكِيرٌ. وَرَوَاتُهُ عَنْ أَهْلِ الشَّامِ أَصَحُّ. هَكَذَا قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ سَمِعْتُ أَحْمَدَ بْنَ الْحَسَنِ يَقُولُ: قَالَ أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ: إِسْمَاعِيلُ بْنُ عِيَّاشٍ أَصْلَحَ بَدَنًا مِنْ بَقِيَّةٍ وَلِبَقِيَّةٍ أَحَادِيثُ مَتَاكِيرٌ عَنِ الثَّقَاتِ. وَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ يَقُولُ: سَمِعْتُ زَكَرِيَّا بْنَ عَدِيٍّ يَقُولُ: قَالَ أَبُو إِسْحَقَ الْفَرَارِيُّ: خُذُوا عَنْ بَقِيَّةٍ مَا حَدَّثَ عَنِ الثَّقَاتِ وَلَا تَأْخُذُوا عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عِيَّاشٍ مَا حَدَّثَ عَنِ الثَّقَاتِ وَلَا عَنْ غَيْرِ الثَّقَاتِ *

٢٢١٧. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ غَنْمٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ خَارِجَةَ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خُطِبَ عَلَى نَاقَتِهِ وَأَنَا تَحْتَ جِرَانِهَا وَهِيَ تَقْصَعُ بِجَرَّتِهَا وَإِنْ لَعَانَهَا يَسِيلُ بَيْنَ كَفْيَيْ فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَعْطَى كُلَّ ذِي حَقٍّ حَقَّهُ وَلَا وَصِيَّةَ لَوَارِثٍ. وَالْوَلَدُ لِلْفَرَّاشِ وَلِلْعَاهِرِ الْحَجَرُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

4. O tome da nema oporuke nasljedniku

2216. ISPRIČALI SU NAM Hennad i Alija b. Hudžr i kazali: Obavijestio nas je Ismail b. Ajjaš; kaže: Nas je obavijestio Šurahbil b. Muslim el-Havlani, prenijevši od Ebu Uamea el-Bahilija da je kazao: Čuo sam Allahova Poslanika,

⁷⁸⁴ Abdullah b. Ebu Evfa Alkama b. Halid b. Haris el-Eslemi je poznati ashab. Učesnik je prisege na Hudejbijji. Živio je dugo nakon smrti Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Umro je 87. godine po Hidžri. On je posljednji od ashaba koji su živjeli u Kufi.

⁷⁸⁵ Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Ebu Davuda.

sallallahu alejhi ve sellem, kada u svom govoru na Oprosnom hadždžu reče: »Uzvišeni Allah je dao svakome njegovo pravo. Nema oporuke nasljedniku.⁷⁸⁶ Dijete se pripisuje majci; onoga ko počini blud sljeduje kamenovanje, a račun će Allahu polagati. Ko ustvrdi da pripada nekom drugom, a ne svome ocu, ili ko ustvrdi da pripada drugom gospodaru, na njega će se sručiti Allahovo prokletstvo koje će ga pratiti sve do Sudnjeg dana. Žena neće ništa dijeliti iz kuće svoga muža osim sa njegovim dopuštanjem. Neko reče: Allahov Poslaniče, zar ni hranu? On reče: To je najvrednije što imamo od imetka. On nastavi: Ono što se nekome dā na korištenje bez naknade, mora se vratiti njegovom vlasniku, mora se vratiti i deva koja je nekome data na korištenje, a i dug se mora vratiti. Onaj ko bude garant za nešto, dužan je to za što je garantirao ispuniti.«

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Amra b. Haridžea i Enesa b. Malika. Ovaj hadis je hasenun.⁷⁸⁷ Preneseno je od Ebu Uamea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i sa drugim senedom. Predaja Ismaila b. Ajjaša od prenosilaca iz Iraka i Hidžaza nije tako stabilna, pogotovo onda kada on sam prenosi pošto je bio sklon da proturiječi pouzdanim prenosiocima. Njegova predaja od ravija iz Šama je vjerodostojnija. Tako veli Muhammed b. Ismail: Čuo sam Ahmeda b. Hasana kada veli da je Ahmed b. Hanbel kazao: Stanje Ismaila b. Ajjaša je bolje od stanja Bekijjea, jer je i Bekijje, prilikom prenošenja hadisa, proturiječio pouzdanim prenosiocima. Čuo sam Abdullaha b. Abdur-Rahmana kada kaže: Čuo sam Zekerijaa b. Adijja kada veli da je Ebu Ishak el-Fezari kazao: Prihvati hadise od Bekijjea kada ih prenosi od pouzdanih ravija, a ne prihvataj ih od Ismaila b. Ajjaša, bez obzira da li ih je on prenio od pouzdanih ili nepouzdanih prenosilaca.

2217. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Ebu Avane, prenijevši od Katadea, on od Šehra b. Havšeba, on od Abdur-Rahmana b. Ganma, a on od Amra b. Haridžea: »Držao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, govor sa kamile. Ja sam stajao ispod prednjeg dijela vrata koji je gutao hranu koju je preživala, a slina joj je curila na moja pleća. Čuo sam ga kada veli: Uzvišeni Allah je dao svakome njegovo pravo. Nema oporuke nasljedniku. Dijete se pripisuje majci, a onoga ko počini blud sljeduje kamenovanje.« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁷⁸⁸

⁷⁸⁶ Na temelju ovog hadisa većina učenjaka smatra da se imovina ne može oporučiti nasljednicima. El-Hadi i grupa učenjaka smatraju da se imovina može oporučiti nasljednicima. Oni se pri tome pozivaju na 180. ajet sure *El-Bekare*: "Kada neko od vas bude na samrti, ako ostavlja imetak, propisuje vam se, kao obaveza za one koji se Allaha boje, da pravedno učini oporuku roditeljima i bližnjima." Oni smatraju da je spomenuti hadis izgovoren prije nego je objavljen ovaj ajet. Međutim, većina učenjaka drži da je ovaj ajet bio na snazi sve do objave ajeta o nasljedstvu. Tim ajetima o nasljedstvu on je stavljen izvan snage.

⁷⁸⁷ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ebu Davud i Ibn Madže u *sunenima*.

⁷⁸⁸ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Nesajja i Ibn madže u *sunenima*.

٥. بَاب مَا جَاءَ يُبْدَأُ بِالذَّيْنِ قَبْلَ الْوَصِيَّةِ *

٢٢١٨. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ الْهَمْدَانِيِّ عَنِ الْحَارِثِ عَنْ عَلِيٍّ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَضَى بِالذَّيْنِ قَبْلَ الْوَصِيَّةِ وَأَنْتُمْ تَقْرَوْنَهَا قَبْلَ الدَّيْنِ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ عَامَّةِ أَهْلِ الْعِلْمِ أَنَّهُ يُبْدَأُ بِالذَّيْنِ قَبْلَ الْوَصِيَّةِ *

5. O tome da se sa izmirenjem duga počinje prije izvršenja oporuke

2218. ISPRİÇAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Sufjan b. Ujejne, prenijevši od Ebu Ishaka el-Hemedanija, on od Harisa, a on od Alije: »Presudio je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, da se dug izmiri prije izvršetka oporuke, a vi u ajetu učite da je izvršenje oporuke prije izmirenja duga.«⁷⁸⁹ U skladu sa ovim hadisom stav je većine učenjaka. Oni smatraju da sa izmirenjem duga treba početi prije izvršenja oporuke.

٦. بَاب مَا جَاءَ فِي الرَّجُلِ يَتَصَدَّقُ أَوْ يَعْتِقُ عِنْدَ الْمَوْتِ *

٢٢١٩. حَدَّثَنَا بُنْدَارٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ ح أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ أَبِي حَبِيبَةَ الطَّائِي قَالَ: أَوْصَى إِلَيَّ أَخِي بِطَائِفَةٍ مِنْ مَالِهِ فَلَقِيتُ أَبَا الدَّرْدَاءِ فَقُلْتُ: إِنَّ أَخِي أَوْصَى إِلَيَّ بِطَائِفَةٍ مِنْ مَالِهِ فَأَيْنَ تَرَى لِي وَضْعَهُ فِي الْفُقَرَاءِ أَوْ الْمَسَاكِينِ أَوْ الْمُجَاهِدِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ؟ قَالَ: أَمَّا أَنَا فَلَوْ كُنْتُ لَمْ أَغْدِلْ بِالْمُجَاهِدِينَ، سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَثَلُ الَّذِي يَعْتِقُ عِنْدَ الْمَوْتِ كَمَثَلِ الَّذِي يُهْدِي إِذَا شِيعَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

6. O osobi koja na samrti udijeli sadaku ili oslobodi roba

2219. ISPRİÇAO NAM JE Bundar; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rahman b. Mehdi; kaže: Nas je obavijestio Sufjan, prenijevši od Ebu Ishaka, a on od Ebu Habibe et-Taija, koji je kazao: »Oporučio mi je moj brat dio svog imetka. Sreo sam Ebu Derdaa i rekao: Moj brat mi je oporučio dio svog imetka, pa šta misliš, kome da ga podijelim, siromasima i bijednicima, ili borcima na Allahovom Putu? On reče: Što se mene tiče, ja ne bih nikoga poredio sa borcima na Allahovom putu. Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je rekao: Onaj ko oslobodi roba na

⁷⁸⁹ Učenjaci smatraju da se u ajetima, u kojima se spominje oporuka prije duga, ne radi o redoslijedu prioriteta izvršenja. Iako je oporuka u ajetu spomenuta prije duga, oni se slažu u tome da, ipak, dug treba izmiriti prije nego se počne sa izvršenjem oporuke.

samrti⁷⁹⁰ poput je onoga koji dijeli kada se zasiti.« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁷⁹¹

٧. باب منه

٢٢٢٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ أَنَّ عَائِشَةَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّ بَرِيرَةَ جَاءَتْ تَسْتَعِينُ عَائِشَةَ فِي كِتَابَتِهَا وَلَمْ تَكُنْ قَضَتْ مِنْ كِتَابَتِهَا شَيْئًا. فَقَالَتْ لَهَا عَائِشَةُ: ارْجِعِي إِلَى أَهْلِكَ فَإِنْ أَحْبَبُوا أَنْ أَقْضِيَ عَنْكَ كِتَابَتَكَ وَيَكُونَ لِي وَلَؤُكَ فَعَلْتُ. فَذَكَرْتُ ذَلِكَ بِرَبِيرَةَ لَأَهْلِهَا فَأَبَوْا وَقَالُوا: إِنْ شَاءَتْ أَنْ تَحْتَسِبَ عَلَيْكَ وَيَكُونَ لَنَا وَلَؤُكَ فَلْتَفْعَلْ. فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: اتَّبَاعِي فَأَعْتِقِي فَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ، ثُمَّ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: مَا بَالُ أَقْوَامٍ يَشْتَرُونَ شُرُوطًا لَيْسَتْ فِي كِتَابِ اللَّهِ؟ كِتَابِ اللَّهِ؟ مَنْ اشْتَرَطَ شَرْطًا لَيْسَ فِي كِتَابِ اللَّهِ فَلَيْسَ لَهُ وَإِنْ اشْتَرَطَ مِائَةَ مَرَّةٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوِيَ مِنْ غَيْرِ وَجْهِ عَنْ عَائِشَةَ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ أَنَّ الْوَلَاءَ لِمَنْ أَعْتَقَ *

7. O istoj temi

2220. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Lejs, prenijevši od Ibn Šihaba, on od Urvea da ga je obavijestila Aiša da je Berira došla Aiši da od nje traži pomoć u pogledu izvršenja ugovora o njezinom oslobađanju od koga do tada nije ništa realizirala, pa joj je Aiša rekla: Otidi tvojim gospodarima i pitaj ih slažu li se da ja ispunim tvoju ugovorenu obavezu o oslobađanju, a da pravo nasljedstva nad tvojom imovinom pripadne meni. Berira je to spomenula svojim gospodarima pa su odbili, rekavši: Ako hoće da ispuni tvoju obavezu iz ugovora o oslobađanju radi nagrade (kod Allaha), a da mi zadržimo pravo nasljedstva nad tvojom imovinom, neka to uradi. Aiša je to spomenula Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, joj reče: »Kupi je i oslobodi, jer pravo nasljedstva nad imovinom roba pripada onome ko ga oslobodi. Potom Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ustade i reče: Šta misle oni ljudi koji uvjetuju ono čega nema u Allahovoj knjizi? Ko uvjetuje nešto što nije definisano u Allahovoj knjizi, neće mu se to ispuniti pa makar uvjetovao i stotinu puta.«⁷⁹²

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁷⁹³ Prenesen je od Aiše sa više seneda. U skladu sa ovim je stav učenjaka. Oni smatraju da šticeništvo pripada onome ko (roba) oslobodi.

⁷⁹⁰ U jednoj predaji ovog hadisa stoji: "...Onaj koji dijeli na samrti je poput...", što ukazuje na to da je, ipak, efdalnije dijeliti dok je osoba zdrava nego kada oboli i kad joj se primakne kraj života.

⁷⁹¹ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* te Nesaija i Ed-Darimi u *sunenima*.

⁷⁹² Komentar na ovaj hadis vidi u Tirmizijinoj zbirci hadisa, knjiga IV, str. 178.

⁷⁹³ Zabilježen je u *El-Kutubus-Sitte*.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَبْوَابُ الْوَلَاءِ وَالْهَبَةِ

عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

١. بَابُ مَا جَاءَ أَنَّ الْوَلَاءَ لِمَنْ أَعْتَقَ *

٢٢٢١. حَدَّثَنَا بُنْدَارٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مُهْدِيٍّ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ: أَلْهَى أَرَادَتْ أَنْ تَشْتَرِيَ بَرِيرَةَ فَاشْتَرَطُوا الْوَلَاءَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْطَى الثَّمَنَ أَوْ لِمَنْ وَلِيَ الثَّغْمَةَ. وَفِي الْبَابِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ وَأَبِي هُرَيْرَةَ. وَهَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ *

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog

POGLAVLJA O PRAVU NASLJEDSTVA NA IMOVINU I POKLONE OSLOBOĐENOG ROBA

od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

1. O tome da pravo nasljedstva na imovinu roba pripada onome ko ga oslobodi

2221. ISPRIČAO NAM JE Bundar; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rahman b. Mehdi; kaže: Nas je obavijestio Sufjan, prenijevši od Mensura, on od Ibrahima, on od Esveda, a on od Aise da je htjela kupiti (robinju) Beriru pa su uvjetovali (da zadrže) pravo nasljedstva nad njezinom imovinom. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: (Kupi je), jer pravo nasljedstva na imovinu roba pripada onome ko ga kupi ili onome ko ga oslobodi.⁷⁹⁴ Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ibn Omera i Ebu Hurejrea. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁷⁹⁵ U skladu sa njim je stav učenjaka.

٢. بَابُ مَا جَاءَ فِي النَّهْيِ عَنْ بَيْعِ الْوَلَاءِ وَهَبَتِهِ *

٢٢٢٢. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ بَيْعِ الْوَلَاءِ وَعَنْ هَبَتِهِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَرَوَاهُ شُعْبَةُ وَسُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ وَمَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ. وَيُرْوَى عَنْ شُعْبَةَ قَالَ: لَوَدِدْتُ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ دِينَارٍ حِينَ يَحْدُثُ بِهَذَا الْحَدِيثِ أَذِنَ لِي حَتَّى كُنْتُ أَقُومُ إِلَيْهِ فَأَقْبِلُ رَأْسَهُ. وَرَوَى يَحْيَى

⁷⁹⁴ Komentar na ovaj hadis vidi u Tirmizijinoj zbici hadisa, knjiga IV, str. 178.

⁷⁹⁵ Bilježe ga i Buharija u *Sahihu*, te Ebu Davud i Nesaija u *sunenima*.

بُنْ سُلَيْمٍ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ وَهُمْ وَهُمْ فِيهِ يَحْيَى
 بُنْ سُلَيْمٍ. وَالصَّحِيحُ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. هَكَذَا رَوَاهُ
 غَيْرُ وَاحِدٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ. وَتَقَرَّدَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ بِهَذَا الْحَدِيثِ *

2. O zabrani prodaje ili poklanjanja prava naslijeđa na imovinu oslobođenog roba

2222. ISPRIČAO NA JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Sufjan b. Ujejne; kaže: Nas je obavijestio Abdullah b. Dinar, koji je čuo Abdullaha b. Omera kada je rekao: »**Zabranio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prodaju prava naslijeđa na imovinu oslobođenog roba i njegovo poklanjanje.**«

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁷⁹⁶ Poznat nam je samo preko Abdullaha b. Dinara, od Ibn Omera, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Prenijeli su ga i Šu'be, Sufjan es-Sevri i Malik b. Enes od Abdullaha b. Dinara. Prenosi se od Šu'bea da je kazao: Želio sam da mi je Abdullah b. Dinar, kad je pričao ovaj hadis, dozvolio da ga poljubim u glavu. Jahja b. Sulejm je ovaj hadis prenio od Ubejdullaha b. Omera, on od Nafi'a, on od Ibn Omera, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, ali je u njemu previd. Previd je napravio Jahja b. Sulejm. Vjerodostojno je od Ubejdullaha b. Omera, on od Abdullaha b. Dinara, on od Ibn Omera, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Tako su mnogi prenijeli od Ubejdullaha b. Omera. Abdullah b. Dinar je sam prenio ovaj hadis.

٣. بَابُ مَا جَاءَ فِيْمَنْ تَوَلَّى غَيْرَ مَوَالِيهِ أَوْ ادَّعَى إِلَى غَيْرِ أَبِيهِ *

٢٢٢٣. حَدَّثَنَا هَذَا حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: خَطَبَنَا عَلِيٌّ فَقَالَ: مَنْ زَعَمَ أَنْ عِنْدَنَا شَيْئًا نَقْرُؤُهُ إِلَّا كِتَابَ اللَّهِ وَهَذِهِ الصَّحِيفَةُ صَحِيفَةٌ فِيهَا أَسْتَانُ الْإِبِلِ وَأَشْيَاءُ مِنَ الْجِرَاحَاتِ فَقَدْ كَذَبَ. وَقَالَ فِيهَا: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْمَدِينَةُ حَرَامٌ مَا بَيْنَ غَيْرِ إِلَى ثَوْرٍ. فَمَنْ أَحْدَثَ فِيهَا حَدَّثًا أَوْ آوَى مُحَدِّثًا فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ. لَا يَقْبَلُ اللَّهُ مِنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ صَرْفًا وَلَا عَدْلًا. وَمَنْ ادَّعَى إِلَى غَيْرِ أَبِيهِ أَوْ تَوَلَّى غَيْرَ مَوَالِيهِ فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ. لَا يَقْبَلُ اللَّهُ مِنْهُ صَرْفٌ وَلَا عَدْلٌ. وَذِمَّةُ الْمُسْلِمِينَ وَاحِدَةٌ يُسَعَى بِهَا أَدْنَاهُمْ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَرَوَى بَعْضُهُمْ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ عَلِيٍّ نَحْوَهُ. وَقَدْ رَوَى مِنْ غَيْرِ وَجْهٌ عَنْ عَلِيٍّ *

⁷⁹⁶ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

3. Ko ustvrdi da pripada drugom gospodaru ili drugom ocu

2223. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Ispričao nam je Ebu Muavija, prenijevši od A'meša, on od Ibrahima et-Tejmija, on od svoga oca, koji je kazao: Alija nam je održao govor i kazao: Ko smatra da kod nas ima nešto drugo što čitamo osim Allahove Knjige i ovih stranica u kojima je objašnjenje o starosnoj dobi deva i propisi o ranama, taj je slagao.⁷⁹⁷ U njima (stranicama) je, veli Alija, i ovo da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Medina je harem od Ajra do Sevra"⁷⁹⁸. Ko u njoj uvede novotariju ili je potpomogne, na njega će pasti Allahovo prokletstvo kao i prokletstvo meleka i svih ljudi svijeta. Allah od njega, na Sudnjem danu, neće primiti ni obaveznog ibadeta ni nafile. A ko ustvrdi da pripada dugom ocu ili drugom gospodaru, i na njega će pasti Allahovo prokletstvo kao i prokletstvo meleka i svih ljudi svijeta. Ni od njega se neće primiti ni obavezni namaz ni nafila. Jamstvo muslimana je jedinstveno; ima ga pravo koristiti i najniži od njih.«

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁷⁹⁹ Neki su prenijeli od A'meša, on od Ibrahima et-Tejmija, on od Harisa b. Suvejda, a on od Alije slično prethodnom hadisu. Prenesen je, sa više seneda, od Alije.

٤. بَابُ مَا جَاءَ فِي الرَّجُلِ يَنْتَفِي مِنْ وَلَدِهِ *

٢٢٢٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْحَبَّارِ بْنُ الْعَلَاءِ الْعَطَّارُ وَسَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمَخْزُومِيُّ قَالَا: أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ مِنْ بَنِي فِرَازَةَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ امْرَأَتِي وَلَدَتْ غُلَامًا أَسْوَدَ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: هَلْ لَكَ مِنْ إِبِلٍ؟ قَالَ: نَعَمْ. قَالَ: فَمَا أُلُوَالَةُ؟ قَالَ: حُمْرٌ. قَالَ: فَهَلْ فِيهَا أَوْرَقٌ؟ قَالَ: نَعَمْ، إِنَّ فِيهَا لَوُرْقًا. قَالَ: أَلَيْ أَتَاهَا ذَلِكَ؟ قَالَ: لَعَلَّ عِرْقًا نَزَعَهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

4. O čovjeku koji se odricao svoga djeteta

2224. ISPRIČALI SU NAM Abdul-Džebbar b. Ala el-Attar i Seid b. Abdur-Rahman el-Mahzumi i kazali: Obavijestio nas je Sufjan, prenijevši od Zuhrija, on od Seida b. Musejbeja, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao:

⁷⁹⁷ Ovim riječima hazreti Alija demantira tvrdnje svih onih koji tvrde da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, njemu i *Ehlul-bejtu* kazao nešto što nekom drugom nije.

⁷⁹⁸ Ajr i Sevr su dva brda pored Medine.

⁷⁹⁹ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

»Došao je neki čovjek, iz plemena Fezare⁸⁰⁰, Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: Allahov Poslaniče, moja žena je rodila crnog dječaka⁸⁰¹. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upita: Imaš li ti kamila? Imam, reče on. Kakve su boje? Crvene, odgovori on. A ima li među njima koja siva? upita. Da, ima među njima sivih, odgovori on. Otkud su ti te došle? On reče: Vjerovatno se radi o naslijeđenim osobinama, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, će na to: Pa možda se i kod tog (djeteta) radi o naslijeđenim osobinama.«⁸⁰² Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁸⁰³

٥. بَاب مَا جَاءَ فِي الْقَافَةِ *

٢٢٢٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَيْهَا مَسْرُورًا تَبْرُقُ أَسَاوِيرُ وَجْهَهُ، فَقَالَ: أَلَمْ تَرِي أَنَّ مُجْزَرًا نَظَرَ أَنْفًا إِلَى زَيْدِ بْنِ حَارِثَةَ وَأَسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ فَقَالَ: هَذِهِ الْأَقْدَامُ بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ. قَالَ هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَى ابْنُ عُيَيْنَةَ هَذَا الْحَدِيثَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ وَزَادَ فِيهِ: أَلَمْ تَرِي أَنَّ مُجْزَرًا مَرَّ عَلَى زَيْدِ بْنِ حَارِثَةَ وَأَسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ قَدْ غَطَّيَا رُءُوسَهُمَا وَبَدَتْ أَقْدَامُهُمَا فَقَالَ: إِنَّ هَذِهِ الْأَقْدَامَ بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ. هَكَذَا حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَغَيْرُ وَاحِدٍ عَنْ سُفْيَانَ بْنِ عُيَيْنَةَ عَنِ الزُّهْرِيِّ. وَقَدْ احْتَجَّ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ بِهَذَا الْحَدِيثِ فِي إِقَامَةِ أَمْرِ الْقَافَةِ *

5. O dobrom poznavaoocu znakova (sličnosti među ljudima)

2225. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Lejs, prenijevši od Ibn Šihaba, on od Urvea, a on od Aiše: »Jednom prilikom Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uđe kod mene sav radostan. Od radosti su mu se sijalo lice i reče: Znaš li da je Mudžezziz nedavno posmatrao Zejda b Harisea i Usamu b. Zejda i da je kazao: Ova su stopala jedna od drugih.«⁸⁰⁴

⁸⁰⁰ U Buharijinoj predaji stoji: "Došao je neki beduin...Ibn Hadžer el-Askalani tvrdi da se zvao Damdam b. Katade.

⁸⁰¹ U Muslimovoj predaji stoji da je kazao: "a ja ga u srcu ne priznam da je moje.

⁸⁰² Dakle, možda se i u slučaju djeteta radi o naslijeđenim osobinama, tvojih ili ženinih predaka. A Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, je znao da je to u pitanju.

⁸⁰³ Zabilježen je u *El-Kutubus-Sitte*.

⁸⁰⁴ Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je ušao kod Aiše radostan zato što je Mudžezziz b. A'ver b. Dža'de el-Medledži, koji je bio poznat po tome da je mogao ustanoviti da li dijete pripada tom ocu ili ne, ustanovio da je Usama b. Zejd Zejdov sin. To ga je obradovalo toliko zbog toga što su neki sumnjali da Usama, koji je bio crn, a Zejd bijel, nije njegov sin. On je to učinio posmatranjem njihovih stopala

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁸⁰⁵ Sufjan b. Ujejne je ovaj hadis prenio od Zuhrija, on od Urvea, a on od Aiše, i dodao u njemu: »Znaš li da je Mudžezziz prošao pored Zejda b. Harisa i Usame b. Zejda koji su pokrili glave, samo su im se stopala vidjela, pa je rekao: Ova su stopala jedna od drugih.« Tako su nam Seid b. Abdur-Rahman i mnogi drugi ispričali od Sufjana b. Ujejne, a on od Zuhrija. Ovaj hadis neki učenjaci su uzeli kao dokaz o mogućnosti dokazivanja porijekla na temelju onoga što ustanove dobri poznavaoi znakova (sličnosti među ljudima).

٦. بَاب فِي حَثِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْهَدِيَةِ *

٢٢٢٦. حَدَّثَنَا أَزْهَرُ بْنُ مَرْوَانَ الْبَصْرِيُّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَوَاءٍ أَخْبَرَنَا أَبُو مَعْشَرٍ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: تَهَادَوْا فَإِنَّ الْهَدِيَّةَ تَذْهَبُ وَحَرَّ الصَّدْرِ. وَلَا تَحْفَرَنَّ جَارَةَ لِبَازَتِهَا وَلَوْ شِقَ فَرْسِنٍ شَاةٍ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَأَبُو مَعْشَرٍ اسْمُهُ نَجِيعٌ مَوْلَى بَنِي هَاشِمٍ. وَقَدْ تَكَلَّمَ فِيهِ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ قَبْلِ حِفْظِهِ *

6. O Vjerovjesnikovom, sallallahu alejhi ve sellem, podsticaju na davanje poklona

2226. ISPRIČAO NAM JE Ezher b. Mervan el-Basri; kaže: Ispričao nam je Muhammed b. Seva'; kaže: Obavijestio nas je Ebu Ma'ser, prenijevši od Seida, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »Darivajte se međusobno jer dar odgoni mržnju iz prsa. Neka komšinica ne omalovažava poklon svoje komšinice, taman kad bi joj darovala pola ovčijeg papka.«

Ovaj hadis je, u ovoj formi, garibun.⁸⁰⁶ Ebu Ma'seru je ime Nedžih; on je bio štićenik plemena Benu Hašim. Neki učenjaci su polemisali u vezi s njegovim pamćenjem.

٧. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ الرُّجُوعِ فِي الْهَبَةِ *

٢٢٢٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا إِسْحَاقُ بْنُ يُونُسَ الْأَزْرَقِيُّ أَخْبَرَنَا حُسَيْنُ الْمُكْتَبِ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَثَلُ الَّذِي يُعْطِي الْعَطِيَّةَ ثُمَّ يَرْجِعُ فِيهَا كَالْكَلْبِ أَكَلَ حَتَّى إِذَا شِيعَ قَاءَ ثُمَّ عَادَ فَرَجَعَ فِي قَيْتِهِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو *

٢٢٢٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ حُسَيْنِ الْمُعَلِّمِ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ قَالَ حَدَّثَنِي طَاوُسٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ وَابْنِ عَبَّاسٍ يَرْفَعَانِ الْحَدِيثَ قَالَ: لَا يَحِلُّ لِلرَّجُلِ أَنْ يُعْطِيَ عَطِيَّةً ثُمَّ يَرْجِعُ فِيهَا إِلَّا الْوَالِدَ فِيمَا يُعْطِي وَلَدَهُ. وَمَثَلُ

⁸⁰⁵ Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Ibn Madže.

⁸⁰⁶ Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*.

الَّذِي يُعْطِي الْعَطِيَّةَ ثُمَّ يَرْجِعُ فِيهَا كَمَثَلِ الْكَلْبِ أَكَلَ حَتَّى إِذَا شَبِعَ قَاءَ ثُمَّ عَادَ فِي قَيْئِهِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. قَالَ الشَّافِعِيُّ: لَا يَحِلُّ لِمَنْ وَهَبَ هَبَةً أَنْ يَرْجِعَ فِيهَا إِلَّا الْوَالِدَ فَلَهُ أَنْ يَرْجِعَ فِيمَا أُعْطِيَ وَلَكَدَهُ. وَاحْتَجَّ بِهَذَا الْحَدِيثِ *

7. O pokuđenosti vraćanja datog poklona

2227. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Ishak b. Jusuf el-Ezrek; kaže: Nas je obavijestio Husejn el-Mukteb, prenijevši od Amra b. Šuajba, on od Tavusa, a on od Ibn Omera da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Onaj ko nekome da poklon pa ga vrati, poput je psa koji jede dok se ne zasiti, zatim povrati, a potom pojede ono što je povratio.«**⁸⁰⁷ Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ibn Abbasa i Abdullaha b. Amra.

2228. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Ibn Ebu Adij, prenijevši od Husejna el-Muallima, on od Amra b. Šuajba koji je kazao: Ispričao mi je Tavus, prenijevši od Ibn Omera i Ibn Abbasa koji hadis vezuju za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **»Nije dopušteno nikome, nakon što dā poklon, da ga vraća, osim što je dopušteno roditelju da može vratiti ono što dā svome djetetu. Onaj ko dā nekome kakav poklon pa ga potom vrati, sličan je psu koji jede dok se ne zasiti, zatim povrati, a potom pojede ono što je povratio.«**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun. Šafija veli: Nije dopušteno onome ko da nekome kakav poklon da ga vraća, osim što je dopušteno roditelju da može vratiti ono što je dao svom djetetu. Kao dokaz za svoje mišljenje on navodi spomenuti hadis.

⁸⁰⁷ Na temelju ovog hadisa većina učenjaka je stala na stanovište da je zabranjeno onome ko nekome nešto pokloni da to vraća, osim roditelju. Njemu je dopušteno da može vratiti ono što je poklonio svome djetetu, a što se može vidjeti iz sljedećeg hadisa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَبْوَابُ الْقَدَرِ

عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

١. بَابُ مَا جَاءَ فِي التَّشْدِيدِ فِي الْخَوْضِ فِي الْقَدَرِ *

٢٢٢٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاوِيَةَ الْجُمَحِيُّ أَخْبَرَنَا صَالِحُ الْمُرِّيُّ عَنْ هِشَامِ بْنِ حَسَّانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكُنْ تَتَنَازَعُ فِي الْقَدَرِ، فَغَضِبَ حَتَّى احْمَرَّ وَجْهُهُ حَتَّى كَأَنَّما فُقِيَ فِي وَجْنَتَيْهِ الرُّمَانُ فَقَالَ: أَبْهَذَا أُمِرْتُمْ أَمْ بِهَذَا أُرْسِلْتُمْ إِلَيْكُمْ؟ إِنَّمَا هَلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ حِينَ تَتَنَازَعُوا فِي هَذَا الْأَمْرِ. عَزَمْتُ عَلَيْكُمْ أَلَّا تَتَنَازَعُوا فِيهِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عُمَرَ وَعَائِشَةَ وَأَنَسٍ. وَهَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الرَّجُلِ مِنْ حَدِيثِ صَالِحِ الْمُرِّيِّ. وَصَالِحُ الْمُرِّيُّ لَهُ غَرَائِبٌ يَنْفَرُ بِهَا *

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog

POGLAVLJA O SUDBINI

od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

1. O strogom upozorenju u pogledu rasprava o sudbini (kaderu)

2229. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Muavija el-Džumehi; kaže: Obavijestio nas je Salih el-Murri, prenijevši od Hišama b. Hassana, on od Muhammeda b. Sirina, a on od Ebu Hurejra da je kazao: »Jednom prilikom je među nas izišao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dok smo raspravljali o sudbini, pa se naljutio toliko da mu je lice pocrvenjelo kao da mu je šipak (nar) prepolovljen na obrazima i rekao: Je li vam to naređeno ili sam vam ja zbog toga poslat?! Oni koji su živjeli prije vas propali su kada su počeli polemisati o tome! Zaklinjem vas, ne polemišite o tome!«⁸⁰⁸

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Omera, Aiše i Enesa. Ovaj hadis je garibun.⁸⁰⁹ Poznat nam je samo u ovoj formi preko Saliha el-Murrija. Salih el-Murrij je, inače, poznat po tome što je prenosio garib hadise.

⁸⁰⁸ Prenosi se da je neki čovjek upitao Aliju o sudbini pa mu je hazreti Alija rekao: To je put pun tmine, i ne zalazi tamo! Ovaj ponovi pitanje, a on mu reče: To pitanje je more duboko, i ne gazi tamo! On mu opet ponovi pitanje, a Alija mu reče: To pitanje je Allahova tajna koju je prikrrio od tebe, pa je ne istražuj. Pitanje sudbine, kadaa i kadera, je dosta teško shvatiti. Zbog toga se pametni ne usuđuju da o njemu diskutiraju. Svaki sljedbenik islama je dužan da vjeruje da, sve što se događa na ovome svijetu, bilo dobro ili zlo, biva Allahovom voljom i određenjem. Kako i na koji način, tu je naš um ograničen da sve to shvati.

⁸⁰⁹ U senedu ovog hadis je Salih b. Bešir b. Vadi' el-Murri koji je, po ocjeni nekih učenjaka, slab ravija.

٢. بَابُ مِنْهُ *

٢٢٣٠. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَبِيبٍ بْنُ عَرَبِيٍّ ح أَخْبَرَنَا الْمُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ أَخْبَرَنَا أَبِي عَنْ سُلَيْمَانَ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: احْتَجَّ آدَمُ وَمُوسَى فَقَالَ مُوسَى: يَا آدَمُ أَنْتَ الَّذِي خَلَقَكَ اللَّهُ بِيَدِهِ وَنَفَخَ فِيكَ مِنْ رُوحِهِ، أَغَوَيْتَ النَّاسَ وَأَخْرَجْتَهُمْ مِنَ الْجَنَّةِ. قَالَ: فَقَالَ آدَمُ: وَأَنْتَ مُوسَى الَّذِي اصْطَفَاكَ اللَّهُ بِكَلَامِهِ، أَتْلُوْنِي عَلَى عَمَلٍ عَمِلْتَهُ كَتَبَهُ اللَّهُ عَلَيَّ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ. قَالَ: فَحَجَّ آدَمُ مُوسَى. وَفِي الْبَابِ عَنْ عُمَرَ وَجُنْدَبٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ مِنْ حَدِيثِ سُلَيْمَانَ التَّيْمِيِّ عَنِ الْأَعْمَشِ. وَقَدْ رَوَى بَعْضُ أَصْحَابِ الْأَعْمَشِ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ. وَقَالَ بَعْضُهُمْ: عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَقَدْ رَوَى هَذَا الْحَدِيثَ مِنْ غَيْرِ وَجْهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

2. O istoj temi

2230. ISPRIČAO NAM JE Jahja b. Habib b. Arebi⁸¹⁰; kaže: Obavijestio nas je Mu'temir b. Sulejman; kaže: Nas je obavijestio moj otac, prenijevši od Sulejmana el-A'meša, on od Ebu Saliha, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »Adem i Musa su se prepirali.⁸¹¹ Musa reče: Ademe, ti si onaj koga je Allah Svojom rukom oblikovao i u tebe život udahnuo, zaveo si ljude na stranputicu i izveo ih iz Dženneta. Adem će na to: Musa, zar me ti, koga je Allah odabrao da sa Njime govori, koriš zbog djela koje sam počinio, a koje mi je Allah propisao da ga počinim i prije nego što je stvorio nebesa i Zemlju? Tako je Adem, veli on, u polemici nadvladao Musaa.«

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Omera i Džunduba. Ovaj hadis je u ovoj formi preko Sulejmana et-Tejmija od A'meša hasenun-garibun.⁸¹² Neki su ga A'mešovi učenici prenijeli od A'meša, on od Ebu Saliha, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i to slično prethodnom hadisu. Neki vele: Od A'meša, on od Ebu Saliha, on od Ebu Seida, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Ovaj hadis je sa više seneda prenesen od Ebu Hurejrea od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

⁸¹⁰ Jahja b. Habib b. Arebi el-Basri je pouzdan prenosilac. Pripadao je desetoj generaciji.

⁸¹¹ U hadisu koji bilježi Ebu Davud u *Sunenu* od Omera stoji sljedeće: "Musa se obratio Allahu dž.š., riječima: Gospodaru, pokaži mi Adema koji je nas i sebe izveo iz Dženneta. Allah mu pokaza Adema a on mu reče: Ademe, ti si naš praotac... i natakla polemiku spomenutu u navedenom hadisu. Neki učenjaci, na temelju ovog hadisa, smatraju da se polemika između njih dvojice vodila na ovom svijetu. Buharija navodi hadis u kome stoji da se ta polemika odvijala pred Allahom, dž.š. To, po mišljenju Ibn Hadžera el-Askalanija, može značiti da se polemika, između njih dvojice možda dogodila na ovom svijetu, a može značiti da će se ona tek dogoditi na Sudnjem danu.

⁸¹² Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

۳. بَاب مَا جَاءَ فِي الشَّقَاءِ وَالسَّعَادَةِ *

۲۲۳۱. حَدَّثَنَا بُنْدَارٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَاصِمِ بْنِ عُبَيْدٍ اللَّهُ قَالَ: سَمِعْتُ سَالِمَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ عُمَرُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ مَا تَعْمَلُ فِيهِ أَمْرٌ مُبْتَدَعٌ أَوْ مُتَّبَعٌ أَوْ فِيمَا قَدْ فُرِغَ مِنْهُ؟ قَالَ: فِيمَا قَدْ فُرِغَ مِنْهُ يَا ابْنَ الْخَطَّابِ وَكُلُّ مَيْسَرٍ. أَمَّا مَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ السَّعَادَةِ فَإِنَّهُ يَعْمَلُ لِلْسَّعَادَةِ. وَأَمَّا مَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الشَّقَاءِ فَإِنَّهُ يَعْمَلُ لِلشَّقَاءِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَلِيٍّ وَحُذَيْفَةَ بْنِ أَسِيدٍ وَأَنْسٍ وَعِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *
 ۲۲۳۲. أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَوَانِيُّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نُمَيْرٍ وَوَكَيْعٌ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيِّ عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: بَيَّتَمَا كُنْ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَنْكُتُ فِي الْأَرْضِ إِذْ رَفَعَ رَأْسَهُ إِلَى السَّمَاءِ ثُمَّ قَالَ: مَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا قَدْ عَلِمَ، قَالَ وَكَيْعٌ إِلَّا قَدْ كُتِبَ، مَقْعَدُهُ مِنَ النَّارِ وَمَقْعَدُهُ مِنَ الْجَنَّةِ. قَالُوا: أَفَلَا تَتَكَلَّى يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: لَا أَعْمَلُوا، فَكُلُّ مَيْسَرٍ لِمَا خُلِقَ لَهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

3. O nesreći i sreći

2231. ISPRIČAO NAM JE Bundar; kaže: Obavijestio nas Abdur-Rahman b. Mehdi; kaže: Nas je obavijestio Šu'be, prenijevši od Asima b. Ubejdullaha, koji je kazao: Čuo sam Salima b. Abdullaha kada priča od svoga oca da je kazao: »Omer jednom prilikom reče: Allahov Poslaniče, šta veliš da li je ono što mi radimo stvoreno ili je nepredodređeno, ili je, pak, sve predodređeno? On reče: Sine Hattabov, sve je predodređeno i svako je sklon onome što mu je predodređeno. Onaj ko bude od sretnika on će raditi djela koja vode sreći, a onaj ko bude od nesretnika on će raditi djela koja vode nesreći.«

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Alija, Huzejfea b. Esida, Enesa i Imrana b. Husajna. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁸¹³

2232. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Ali el-Hulvani; kaže: Obavijestili su nas Abdullah b. Numejr i Veki', prenijevši od A'meša, on od Sa'da b. Ubejdea, on od Ebu Abdur-Rahmana es-Sulemija, a on od Alije, koji je kazao: »Jedanput dok smo bili sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, on je (štapom) čeprkao po zemlji⁸¹⁴. Odjednom podiže glavu prema nebu i reče: Svakom se od vas zna – Veki' veli: svakome od vas je predodređeno njegovo mjesto u Džehennemu, odnosno u Džennetu!⁸¹⁵ Prisutni rekoše: Allahov Poslaniče, hoćemo li se u tom slučaju u to pouzdati (i prestati sa našim aktivnostima)? On reče: Nećete se u to

⁸¹³ Bilježi ga i El-Bezzar u *Musnedu*.

⁸¹⁴ U jednoj predaji ovog hadisa stoji: Jedanput smo sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, bili u Bekijji na dženazi. On sjede pored mezara i sjedosmo i mi oko njega. On štapom poče čeprkati po zemlji, a onda naglo podiže glavu prema nebesima i reče: "- ...

⁸¹⁵ U Buharijinoj predaji ovog hadisa stoji: "...Svakome od vas je određeno njegovo mjesto u Džehennemu ili u Džennetu..."

pouzdavati, nego ćete i dalje aktivno djelovati, jer će svako od vas biti sklon da čini ono za što je predodređen.« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁸¹⁶

٤. بَاب مَا جَاءَ أَنَّ الْأَعْمَالَ بِالْخَوَاتِيمِ *

٢٢٣٣. حَدَّثَنَا هَنَادٌ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهَبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: حَدَّثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ الصَّادِقُ الْمَصْدُوقُ: إِنَّ أَحَدَكُمْ يُجْمَعُ خَلْقُهُ فِي بَطْنِ أُمِّهِ فِي أَرْبَعِينَ يَوْمًا. ثُمَّ يَكُونُ عِلَاقَةٌ مِثْلَ ذَلِكَ. ثُمَّ يَكُونُ مُضْغَةٌ مِثْلَ ذَلِكَ. ثُمَّ يُرْسَلُ اللَّهُ إِلَيْهِ الْمَلَكُ فَيَنْفُخُ فِيهِ الرُّوحَ وَيُؤَمَّرُ بِأَرْبَعٍ: يَكْتُبُ رِزْقَهُ وَأَجَلَهُ وَعَمَلَهُ وَشَقِيٍّ أَوْ سَعِيدٍ. فَوَالَّذِي لَا إِلَهَ غَيْرُهُ إِنَّ أَحَدَكُمْ لَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ حَتَّى مَا يَكُونُ بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا إِلَّا ذِرَاعٌ ثُمَّ يَسْبِقُ عَلَيْهِ الْكِتَابُ فَيُخْتَمُ لَهُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ فَيَدْخُلُهَا. وَإِنْ أَحَدَكُمْ لَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ حَتَّى مَا يَكُونُ بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا إِلَّا ذِرَاعٌ ثُمَّ يَسْبِقُ عَلَيْهِ الْكِتَابُ فَيُخْتَمُ لَهُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَيَدْخُلُهَا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

٢٢٣٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ أَخْبَرَنَا الْأَعْمَشُ أَخْبَرَنَا زَيْدُ بْنُ وَهَبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: حَدَّثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ مِثْلَهُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَأَنَسٍ. سَمِعْتُ أَحْمَدَ بْنَ الْحَسَنِ قَالَ: سَمِعْتُ أَحْمَدَ بْنَ حَنْبَلٍ يَقُولُ: مَا رَأَيْتُ مِثْلَ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ الْقَطَّانِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَاهُ شُعْبَةُ وَالثَّوْرِيُّ عَنِ الْأَعْمَشِ نَحْوَهُ.

٢٢٣٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ زَيْدِ نَحْوَهُ *

4. O tome da se djela vrednuju prema završetku

2233. ISPRIČAO NAM JE Hennad: kaže: Obavijestio nas je Ebu Muavija, prenijevši od A'meša, on od Zejda b. Vehba, a on od Abdullaha b. Mesuda, koji je kazao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nam je ispričao, a on je iskreni i povjerljivi, rekavši: »Stvaranje jednog od vas (od sperme) u majčinoj utrobi traje četrdeset dana; nakon toga se (sperma) preobražava u zakvačak i kao zakvačak biva isto toliko, potom se onda (zakvačak) preobražava u embrion i kao embrion ostaje isto toliko; potom Allah pošalje meleka koji u njega udahne dušu i propiše mu: opskrbu, dokle će živjeti, djela njegova i je li sretnik ili nesretnik.⁸¹⁷ Tako mi Onoga osim koga drugog Boga nema, neki će od vas cijeli život raditi djela stanovnika Dženneta tako, kad između njega i Dženneta preostane samo koliko jedan aršin, preduhitrit će ga ono što mu je propisano i on će svoj život okončati radeći djela stanovnika Džehennema, i tako će dospjeti u Džehennem. A opet, neki će od vas cijeli život raditi djela

⁸¹⁶ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

⁸¹⁷ Kada Uzvišeni Allah, dž.š., oblikuje plod u majčinoj utrobi i u njeg udahne dušu, još tada mu propiše četvero: nafaku za cijeli život, koliko će dugo živjeti i kraj njena života; da li će u životu raditi dobra ili loša djela na osnovu Svoga predznanja o tome koji će put ona, kada postane punoljetna, sebi odabrati, i propiše joj opet, na osnovu Svoga predznanja o njoj, kakva će biti, je li sretnik ili nesretnik.

koja čine stanovnici Džehennema tako da, kad između njega i Džehennema ostane samo koliko jedan aršin, preduhitrit će ga ono što mu je propisano pa će život okončati radeći djela koja čine stanovnici Dženneta, i tako će dospjeti u Džennet.« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁸¹⁸

2234. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Seid; kaže: Nas je obavijestio A'meš; kaže: Nas je obavijestio Zejd b. Vehb, prenijevši od Abdullaha b. Mesuda, koji je kazao: Ispričao nam je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, **pa je spomenuo slično prethodnom hadisu.**

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ebu Hurejrea i Enesa. Čuo sam Ahmeda b. Hasana kada je kazao: Čuo sam Ahmeda b. Hanbela kada je rekao: Ja svojim očima nisam vidio sličnog Jahjau b. Seidu el-Kattanu. Ovaj hadis je hasenun-sahihun. Prenijeli su ga Šu'be i Es-Sevri slično prethodnom hadisu.

2235. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Ala; kaže: Obavijestio nas je Veki', prenijevši od A'meša, a on od Zejda **slično prethodnom hadisu.**

٥. بَاب مَا جَاءَ كُلُّ مَوْلُودٍ يُوَلَّدُ عَلَى الْفِطْرَةِ *

٢٢٣٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى الْقُطَيْبِيُّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ رَبِيعَةَ الْبَنْدِيُّ أَخْبَرَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: كُلُّ مَوْلُودٍ يُوَلَّدُ عَلَى الْإِمْلَةِ فَأَبَوَاهُ يَهُودَانِهِ أَوْ نَصْرَانِهِ أَوْ يُشْرِكَانِهِ. قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ: فَمَنْ هَلَكَ قَبْلَ ذَلِكَ؟ قَالَ: اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا عَامِلِينَ بِهِ.

٢٢٣٧. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ وَالْحُسَيْنُ بْنُ حُرَيْثٍ قَالَا: أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ بِمَعْنَاهُ وَقَالَ: يُوَلَّدُ عَلَى الْفِطْرَةِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَاهُ شُعْبَةُ وَعَبْرُهُ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يُوَلَّدُ عَلَى الْفِطْرَةِ.

5. O tome da se svako dijete rodi u islamu

2236. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Jahja el-Kutai; kaže: Obavijestio nas je Abdul-Aziz b. Rebi'a el-Bunani; kaže: Nas je obavijestio A'meš, prenijevši od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Svako se novorođenče rodi u islamu**⁸¹⁹ **pa ga njegovi roditelji učine jevrejem, kršćaninom ili**

⁸¹⁸ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

⁸¹⁹ Ali el-Kari smatra da se ovo odnosi na novorođenčad i džina i ljudi. Ibn Hadžer el-Askalani smatra da se ovo odnosi samo na novorođenčad ljudskog roda. Kao dokaz za takvu tvrdnju on spominje predaju od Ebu Hurejrea u kojoj stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem kazao: "Svako se novorođenče, od ljudskog roda, rodi u islamu."

mušrikom. Nato će neko: A Allahov Poslaniče šta ako ono umre prije toga? On reče: Allah zna šta bi radili da su ostali u životu.»⁸²⁰

2237. ISPRIČALI SU NAM Ebu Kurejb i Husejn b. Hurejs i kazali: Obavijestio nas je Veki', prenijevši od A'meša, on od Ebu Saliha, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično prethodnom hadisu.**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁸²¹ Prenijeli su ga Šu'be i drugi od A'meša, on od Ebu Saliha, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »...rodi se u islamu...«

٦. بَاب مَا جَاءَ لَا يَرُدُّ الْقَدَرَ إِلَّا الدُّعَاءُ *

٢٢٣٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حُمَيْدٍ الرَّازِيُّ وَسَعِيدُ بْنُ يَعْقُوبَ قَالَا: أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ الصَّرِّيسِ عَنْ أَبِي مُؤَدُّودٍ عَنْ سُلَيْمَانَ التَّمِيمِيِّ عَنْ أَبِي عَثْمَانَ التَّهْدِيَّ عَنْ سَلْمَانَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا يَرُدُّ الْقَضَاءُ إِلَّا الدُّعَاءُ وَلَا يَزِيدُ فِي الْعُمْرِ إِلَّا الْبِرُّ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي أُسَيْدٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ يَحْيَى بْنِ الصَّرِّيسِ. وَأَبُو مُؤَدُّودٍ اثْنَانِ أَحَدُهُمَا يُقَالُ لَهُ فِضَّةٌ وَالْآخَرُ عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي سُلَيْمَانَ. أَحَدُهُمَا بَصْرِيُّ وَالْآخَرُ مَدَنِيٌّ. وَكَانَا فِي عَصْرِ وَاحِدٍ. وَأَبُو مُؤَدُّودٍ الَّذِي رَوَى هَذَا الْحَدِيثَ اسْمُهُ فِضَّةٌ بَصْرِيُّ *

6. O tome da sudbinu može promijeniti samo dova

2238. ISPRIČALI SU NAM Muhammed b. Humejd er-Razi i Seid b. Jakub i kazali: Obavijestio nas je Jahja b. Durejs, prenijevši od Ebu Mevduda, on od Sulejmana et-Tejmija, on od Ebu Osmana en-Nehdija, a on od Selmana, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Sudbinu može promijeniti samo dova**⁸²², a život može produžiti samo dobročinstvo.«

Na ovu temu prenesen je hadis samo od Ebu Usejda. Ovaj hadis je hasenun-garibun.⁸²³ Poznat nam je samo preko Jahjaa b. Durejsa.⁸²⁴ Postoje dvojica Ebu Mevduda. Jednom od njih je ime Fidda, a drugom Abdul-Aziz b.

⁸²⁰ En-Nevevi, u komentaru Muslimova *Sahiha*, veli: Učenjaci su jednoglasni u stavu da će muslimanska djeca koja umru prije punoljetnosti u Džennet, a razilaze se u pogledu djece mušrika i sljedbenika ostalih vjera. Neki učenjaci smatraju da će ona skupa sa svojim roditeljima u Džehennem. Stvarni istraživači, a to je i ispravno mišljenje, smatraju da će ona u Džennet. Kao dokaz ovakvom mišljenju, oni navode hadis koji bilježe Buharija u *Sahihu* a u kome stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, za vrijeme Mi'radža vidio Ibrahima, a.s, u Džennetu okruženog djecom. Neko ga, od prisutnih, upita: Allahov Poslaniče, jesu li među njima i djeca mušrika? Jesu, i djeca mušrika, odgovori on.”

⁸²¹ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

⁸²² To se odnosi na ono čega se čovjek plaši da ga ne zadesi u životu. Ukoliko upućuje Allahu Svevišnjem dove da ga sačuva od toga, Allah će ga od toga sačuvati.

⁸²³ Bilježe ga i Ibn Hibban u *Sahihu* i Hakim u *Mustedreku*. Hakim smatra da mu je sened vjerodostojan.

⁸²⁴ Jahja b. Durejs el-Bedželi er-Razi je kadija i iskren ravija hadisa. Pripadao je devetoj generaciji.

Ebu Sulejman. Jedan je iz Basre, a drugi i Medine. Oba su živjela u isto vrijeme. Ebu Mevdud koji prenosi ovaj hadis je Fidda iz Basre.

٧. بَاب مَا جَاءَ أَنَّ الْقُلُوبَ بَيْنَ أَصْبَعِي الرَّحْمَنِ *

٢٢٣٩. حَدَّثَنَا هَذَا أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي سُفْيَانَ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَكْثُرُ أَنْ يَقُولَ: يَا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ ثَبِّتْ قَلْبِي عَلَى دِينِكَ. فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَمَّا بِكَ وَبِمَا جِئْتَ بِهِ فَهَلْ تَخْشَفُ عَلَيْنَا؟ قَالَ: نَعَمْ، إِنَّ الْقُلُوبَ بَيْنَ أَصْبَعَيْنِ مِنْ أَصَابِعِ اللَّهِ يَقْلِبُهَا كَيْفَ يَشَاءُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ النَّوَاسِ بْنِ سَمْعَانَ وَأُمِّ سَلَمَةَ وَعَائِشَةَ وَأَبِي ذَرٍّ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَهَكَذَا رَوَى غَيْرُ وَاحِدٍ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي سُفْيَانَ عَنْ أَنَسٍ. وَرَوَى بَعْضُهُمْ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي سُفْيَانَ عَنْ جَابِرٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَحَدِيثُ أَبِي سُفْيَانَ عَنْ أَنَسٍ أَصَحُّ *

7. O tome da su srca između dva prsta Milostivog

2239. ISPRİČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Muavija, prenijevši od A'meša, on od Ebu Sufjana, a on od Enesa da je kazao: »Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, često bi govorio: O, Ti koji okrećeš srca, učvrsti moje srce u Svojoj vjeri.⁸²⁵ Čuvši to, upitah: Allahov Vjerovjesniče, mi vjerujemo u tebe i u ono sa čim si došao, pa da li se bojiš za nas? On reče: Da, bojim se jer su srca između dva prsta od Allahovih prstiju, pa ih može okrenuti kako hoće.«

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Nevvasa b. Sem'ana, Ummu Seleme, Aiše i Ebu Zerra. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁸²⁶ Tako su mnogi prenijeli od A'meša, on od Ebu Sufjana, a on od Enesa. Neki su prenijeli od A'meša, on od Ebu Sufjana, on od Džabira, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Ebu Sufjanov hadis od Enesa je pouzdaniji.

٨. بَاب مَا جَاءَ أَنَّ اللَّهَ كَتَبَ كِتَابًا لِأَهْلِ الْجَنَّةِ وَأَهْلِ النَّارِ *

٢٢٤٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنْ أَبِي قَبِيلٍ عَنْ شُفَيْي بْنِ مَتَاعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَفِي يَدِهِ كِتَابَانِ. فَقَالَ: أَتَدْرُونَ مَا هَذَانِ الْكِتَابَانِ؟ فَقُلْنَا: لَا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِلَّا أَنْ تُخْبِرَنَا. فَقَالَ: لِلَّذِي فِي يَدِهِ الْيُمْنَى: هَذَا كِتَابٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ فِيهِ أَسْمَاءُ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَأَسْمَاءُ آبَائِهِمْ وَقَبَائِلِهِمْ. ثُمَّ أَجْمَلَ عَلَى آخِرِهِمْ فَلَا يُزَادُ فِيهِمْ وَلَا يُنْقَصُ مِنْهُمْ أَبَدًا. ثُمَّ قَالَ لِلَّذِي فِي شِمَالِهِ: هَذَا كِتَابٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ فِيهِ أَسْمَاءُ أَهْلِ النَّارِ وَأَسْمَاءُ آبَائِهِمْ وَقَبَائِلِهِمْ. ثُمَّ أَجْمَلَ عَلَى آخِرِهِمْ فَلَا يُزَادُ فِيهِمْ وَلَا يُنْقَصُ مِنْهُمْ أَبَدًا. فَقَالَ أَصْحَابُهُ: فَنِيمَ الْعَمَلُ يَا

⁸²⁵ Ashabi su shvatili da ove riječi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije uputio Allahu, dž.eš., zbog toga što se bojao za sebe. Oni su znali da su Allahovi poslanici zaštićeni od grijeha nego ih je uputio iz bojazni za svoje sljedbenike, za svoj ummet.

⁸²⁶ Bilježi ga i Ibn Madže u *Sunenu*.

رَسُولَ اللَّهِ إِنْ كَانَ أَمْرٌ قَدْ فُرِعَ مِنْهُ؟ فَقَالَ: سَدُّوا وَقَارِبُوا فَإِنَّ صَاحِبَ الْجَنَّةِ يُخْتَمُ لَهُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَإِنْ عَمِلَ أَيُّ عَمَلٍ. وَإِنَّ صَاحِبَ النَّارِ يُخْتَمُ لَهُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ وَإِنْ عَمِلَ أَيُّ عَمَلٍ: ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدَيْهِ فَنَبَذَهُمَا ثُمَّ قَالَ: فَرَعَ رَبُّكُمْ مِنَ الْعِبَادِ فَرِيقَ فِي الْجَنَّةِ وَفَرِيقَ فِي السَّعِيرِ.

٢٢٤١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا بَكْرُ بْنُ مُضَرٍّ عَنْ أَبِي قَبِيلٍ نَحْوَهُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ. وَأَبُو قَبِيلٍ اسْمُهُ حُيَّيُّ بْنُ هَانِيٍّ *

٢٢٤٢. أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدٍ خَيْرًا اسْتَعْمَلَهُ. فَقِيلَ: كَيْفَ يَسْتَعْمَلُهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: يُؤَفِّقُهُ لِعَمَلٍ صَالِحٍ قَبْلَ الْمَوْتِ. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ *

8. Allah Svevišnji je napisao knjigu za stanovnike Dženneta i stanovnike Džehennema

2240. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid; kaže: Obavijestio nas je Lejs, prenijevši od Ebu Kabiila⁸²⁷, on od Šufejja b. Matī'a⁸²⁸, a on od Abdullaha b. Amra, koji je kazao: »Jedanput među nas iziđe Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, držeći u rukama dvije knjige⁸²⁹ i reče: Zate li vi kakve su ovo knjige? Ne, Allahov Poslanice osim da nas ti o tome obavijestiš. Za onu što mu je bila u desnoj ruci reče: Ovo vam je knjiga Gospodara svjetova u kojoj su imena svih stanovnika Dženneta, njihovih očeva i njihovih plemena! Sakupljeni su svi do posljednjeg tako da se taj broj više neće nikada ni povećavati ni smanjivati. Za onu u lijevoj ruci reče: Ovo je knjiga Gospodara svijetova u kojoj su imena svih stanovnika Džehennema, njihovih očeva i njihovih plemena! Sakupljeni su svi do posljednjeg tako da se taj broj više neće nikada ni povećavati ni smanjivati. Čuvši to, ashabi povikaše: Čemu onda djela, Allahov Poslanice, ako je već sve završeno? On reče: Čineći dobra djela, tražite ispravan put i približavajte mu se. Svaki će stanovnik Dženneta okončati svoj život radeći djela koja rade stanovnici Dženneta, bez obzira šta je prije toga radio, i svaki će stanovnik Džehennema svoj život okončati radeći djela koja rade stanovnici Džehennema, bez obzira šta je do tada radio. Potom Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ostavi knjige iz

⁸²⁷ Ebu Kabiil Huzej b. Hani' b. Nadir el-Muafiri el-Basri je iskren prenosilac hadisa, ali je bio sklon previdima. Pripadao je trećoj generaciji.

⁸²⁸ Šufej b. Matī' el-Asbehi je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji. Prenosio je mursel hadise te su ga neki, zbog toga, svrstali među ashabe, što je pogrešno. Umro je u vrijeme Hišamova hilafata.

⁸²⁹ Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, držao je u rukama obične dvije knjige da bi ashabima slikovito predstavio ono o čemu želi da govori.

ruku i reče: Vaš Gospodar je završio sa robovima: jedni će u Džennet, a drugi u Džehennem.«

2241. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Bekr b. Mudar, prenijevši od Ebu Kabiila **slično prethodnom hadisu**. Na ovu temu prenesen je hadis i od Ibn Omera. Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.⁸³⁰ Ebu Kabiilu je ime Hujejb b. Hani'.

2242. OBAVIJESTIO NAS JE Alija b. Hudžr; kaže: Obavijestio nas je Ismail b. Džafer, prenijevši od Humejda, a on od Enesa, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Kada Allah hoće robu dobro, upotrijebi ga. Neko će na to: A kako ga upotrijebi, Allahov Poslaniče? On reče: Pomogne mu da pred smrt radi dobra djela.**«⁸³¹ Ovaj hadis je sahihun.⁸³²

٩. بَاب مَا جَاءَ لَا عَدْوَى وَلَا هَامَةً وَلَا صَفَرَ *

٢٢٤٣. حَدَّثَنَا بُنْدَارٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ عُمَارَةَ بْنِ الْقَعْقَاعِ أَخْبَرَنَا أَبُو زُرْعَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ جَرِيرٍ قَالَ: أَخْبَرَنَا صَاحِبُ لَنَا عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: قَامَ فِينَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: لَا يُعْدِي شَيْءٌ شَيْئًا. فَقَالَ أُغْرَابِيُّ: يَا رَسُولَ اللَّهِ الْبَعِيرُ أَجْرِبُ الْحَشْفَةَ نَدْبُهُ فَيَجْرِبُ الْإِبِلُ كُلُّهَا؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: فَمَنْ أَجْرِبُ الْأَوَّلُ؟ لَا عَدْوَى وَلَا صَفَرَ. خَلَقَ اللَّهُ كُلَّ نَفْسٍ وَكَتَبَ حَيَاتَهَا وَرَزَقَهَا وَمَصَائِبَهَا. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَأَبْنِ عَبَّاسٍ وَأَنْتَسَ سَمِعْتُ مُحَمَّدَ بْنَ عَمْرٍو بْنِ صَفْوَانَ الثَّقَفِيَّ الْبَصْرِيَّ قَالَ: سَمِعْتُ عَلِيَّ بْنَ الْمَدِينِيِّ يَقُولُ: لَوْ حَلَفْتُ بَيْنَ الرُّسُكَنِ وَالْمَقَامِ لَحَلَفْتُ أَنِّي لَمْ أَرِ أَحَدًا أَعْلَمَ مِنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مَهْدِيٍّ *

9. O tome da nema zaraze, niti inkarniranja u sovu⁸³³, niti ima prelazne žutice

2243. ISPRIČAO NAM JE Bundar; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rahmana b. Mehdi; kaže: Nas je obavijestio Sufjan, prenijevši od Imarea b. Ka'kaa⁸³⁴. A obavijestio nas je Ebu Zur'a b. Amr b. Džerir⁸³⁵ i kazao:

⁸³⁰ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Nesaija u *Sunenu*.

⁸³¹ Pomogne mu da pred smrt radi ono što je dobro i kao takav preseli sa ovoga svijeta.

⁸³² Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ibn Hibban u *Sahihu* i Hakim u *Mustedreku*.

⁸³³ Predislamski Arapi su vjerovali da se duša poginulog mladića koji još nije bio punoljetan, inkarnira u noćnu pticu sovu i da tako leti. Islam je takvo shvatanje odbacio.

⁸³⁴ Imare b. Ka'ka b. Šubreme ed-Dubei el-Kufi pouzdan je raviya hadisa. Od Ibn Mesuda je često prenosio mursel-hadise. Pripadao je šestoj generaciji.

⁸³⁵ Ebu Zur'a b. Amr b. Džerir b. Abdullah el-Bedželi el-Kufi je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

Obavijestio nas je naš drug⁸³⁶, prenijevši od Ibn Mesuda da je kazao: »Jednom prilikom nam je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, održao govor (u kome je između ostalog) kazao: Ne može se ništa ničim zaraziti. Nato će neki beduin: Allahov Poslaniče, mi svrabljivu devu možemo zatvoriti u tor sa ostalim i da nam ona zarazi sve deve. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: A ko je dao svrab toj prvoj devi.? Nema zaraze niti ima prelazne žutice. Allah je svako biće stvorio i odredio kakav će mu život biti, kakvu će nafaku imati i ono što će ga u životu zadesiti.«⁸³⁷

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ebu Hurejrea, Ibn Abbasa i Enesa. Čuo sam Muhammeda b. Amra b. Safvana es-Sekafija el-Basrija kada je kazao: Čuo sam Alija b. Medinija kada veli: Kada bi se na nešto zakleo između čoška Kjabe i Mekami Ibrahima, zakleo bih se da nikog nisam vidio učenijeg od Abdur-Rahmana b. Mehdijsa.

١٠. بَابُ مَا جَاءَ أَنَّ الْإِيمَانَ بِالْقَدَرِ خَيْرُهُ وَشَرُّهُ *

٢٢٤٤. حَدَّثَنَا أَبُو الْخَطَّابِ زِيَادُ بْنُ يَحْيَى الْبَصْرِيُّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَيْمُونٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا يُؤْمِنُ عَبْدٌ حَتَّى يُؤْمِنَ بِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ، حَتَّى يَعْلَمَ أَنَّ مَا أَصَابَهُ لَمْ يَكُنْ لِيُخْطِئْهُ وَأَنَّ مَا أَخْطَأَهُ لَمْ يَكُنْ لِيُصِيبْهُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَبَادَةَ وَجَابِرٍ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ جَابِرٍ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَيْمُونٍ. وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَيْمُونٍ مُنْكَرُ الْحَدِيثِ *
٢٢٤٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ أَتَانَا شُعْبَةُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ رَبِيعِ بْنِ حِرَاشٍ عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا يُؤْمِنُ عَبْدٌ حَتَّى يُؤْمِنَ بِأَرْبَعٍ: يَشْهَدُ أَنَّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ رَسُولُ اللَّهِ بَعَثَنِي بِالْحَقِّ، وَيُؤْمِنُ بِالْمَوْتِ، وَيُؤْمِنُ بِالْبَيْتِ بَعْدَ الْمَوْتِ، وَيُؤْمِنُ بِالْقَدَرِ.
٢٢٤٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا النَّضْرُ بْنُ شَمِيلٍ عَنْ شُعْبَةَ نَحْوَهُ، إِلَّا أَنَّهُ قَالَ رَبِيعٌ عَنْ رَجُلٍ عَنْ عَلِيٍّ. حَدِيثٌ أَبِي دَاوُدَ عَنْ شُعْبَةَ عِنْدِي أَصَحُّ مِنْ حَدِيثِ النَّضْرِ. وَهَكَذَا رَوَى غَيْرُ وَاحِدٍ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ رَبِيعٍ عَنْ عَلِيٍّ.
٢٢٤٧. حَدَّثَنَا الْجَارُودُ قَالَ سَمِعْتُ وَكِيعًا يَقُولُ: بَلَغَنِي أَنَّ رَبِيعَ بْنَ حِرَاشٍ لَمْ يَكْذِبْ فِي الْإِسْلَامِ كَذِبَةً *

⁸³⁶ Ibn Hadžer el-Askalani veli da nije uspio saznati ime tog njihovog druga, dakle, nije uspio odgonetnuti o kakvom se prenosiciu radi.

⁸³⁷ Ovim riječima je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, htio da od ashaba odbaci shvatanje koje su naslijedili iz predislamskog perioda o tome da se zarazne bolesti same po sebi šire i da im pojasi na svaku vrstu bolesti Uzvišeni Allah daje. On, time, ne odbacuje obavezu čuvanja od zaraznih bolesti, nego naglašava da treba vjerovati da Allah daje bolest kome i kakvu hoće, te da se uz svakodnevnu preventivu treba obraćati Allahu za zaštitu od bolesti.

10. O neophodnosti vjerovanja u to da sve što se zbiva, dobro ili zlo, biva Allahovom voljom i određenjem

2244. ISPRIČAO NAM JE Ebu Hattab Zijad b. Jahja el-Basri⁸³⁸; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Mejmun⁸³⁹, prenijevši od Džafera b. Muhammeda, on od svoga oca, a on od Džabira b. Abdullaha, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Osoba neće istinski vjerovati, sve dotle dok ne povjeruje u to da sve što se događa, dobro ili zlo, biva Allahovom voljom i određenjem, i to tako da je uvjerena da sve ono što ju je snašlo nije moglo da je mimoide, niti ju je sve što ju je mimoišlo moglo snaći.**«

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ubadea, Džabira i Abdullaha b. Amra. Ovaj Džabirov hadis je garibun. Poznat nam je samo preko Abdullaha b. Mejmuna. Abdullah b. Mejmun je, prilikom prenošenja hadisa, proturječio pouzdanim prenosiocima.

2245. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud; kaže: Nama je saopćio Šu'be, prenijevši od Mensura, on od Rib'i'ja b. Hiraša, a on od Alije, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Osoba neće biti vjernik sve dotle dok ne povjeruje u četvero: dok ne posvjedoči da je samo Allah Bog i da sam ja Njegov Poslanik, te da me je sa Istinom poslao; dok ne povjeruje u smrt; dok ne povjeruje u proživljenje poslije smrti, i dok ne povjeruje da sve što se događa biva s Allahovom voljom i odredbom.**«

2246. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Nadr b. Šumejl, prenijevši od Šu'bea, **slično prethodnom hadisu**, s tim što je ovdje u senedu rekao: "Rib'i'j je prenio od nekog čovjeka a on od Alije." Po mome mišljenju je hadis koji je Ebu Davud prenio od Šu'bea pouzdaniji od hadisa koji je prenio Nadr. Tako su mnogi prenijeli od Mensura, on od Rib'i'ja a on od Alije.

2247. ISPRIČAO NAM JE Džarud i kazao: Čuo sam Veki'a kada je rekao: Obaviješten sam da Rib'i'j b. Hiraš nije, otkako je primio islam, nikada ništa slagao.

⁸³⁸ Ebu Hattab Zijad b. Jahja el-Basri en-Nukri je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je desetoj generaciji.

⁸³⁹ Abdullah b. Mejmun b. Davud el-Kadah el-Mahzumi el-Mekki je prilikom prenošenja hadisa proturječio pouzdanim prenosiocima. Zbog toga su učenjaci njegove hadise odbacivali. Pripadao je osmoj generaciji.

١١. بَاب مَا جَاءَ أَنَّ النَّفْسَ تَمُوتُ حَيْثُ مَا كُتِبَ لَهَا *

٢٢٤٨. حَدَّثَنَا بُنْدَارٌ أَخْبَرَنَا مُؤَمَّلٌ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ مَطَرِ بْنِ عُكَامِيسَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا قَضَى اللَّهُ لِعَبْدٍ أَنْ يَمُوتَ بِأَرْضٍ جَعَلَ لَهُ إِلَيْهَا حَاجَةً. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي عَزَّةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَلَمْ نَعْرِفْ لِمَطَرِ بْنِ عُكَامِيسَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَيْرَ هَذَا الْحَدِيثِ.

٢٢٤٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا مُؤَمَّلٌ وَأَبُو دَاوُدَ الْحَفَرِيُّ عَنْ سُفْيَانَ نَحْوَهُ *

٢٢٥٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ وَعَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ الْمَعْنَى وَاحِدٌ قَالَا: حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي الْمَلِيحِ عَنْ أَبِي عَزَّةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا قَضَى اللَّهُ لِعَبْدٍ أَنْ يَمُوتَ بِأَرْضٍ جَعَلَ لَهُ إِلَيْهَا حَاجَةً أَوْ قَالَ بِهَا حَاجَةً. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ. وَأَبُو عَزَّةَ لَهُ صُحْبَةٌ وَاسْمُهُ يَسَارُ بْنُ عَبْدِ. وَأَبُو الْمَلِيحِ بْنُ أَسَامَةَ عَامِرُ بْنُ عُمَيْرٍ الْهَذَلِيُّ *

11. O tome da će svako umrijeti tamo gdje mu je određeno

2248. ISPRIČAO NAM JE Bundar; kaže: Obavijestio nas je Muemmel⁸⁴⁰; kaže: Nas je obavijestio Sufjan, prenijevši od Ebu Ishaka, a on od Metara b. Ukamisa⁸⁴¹, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Kad Allah odredi nekom robu da umre u nekom mjestu, on učini da mu se u njemu pojavi kakva potreba.**«⁸⁴²

Na ovu temu prenesen je hadis i od Ebu Azzea. Ovaj hadis je hasenun-garibun.⁸⁴³ Nije nam poznato da je Metar b. Ukamis od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, prenio još koji hadis osim ovoga.

2249. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestili su nas Muemmel i Ebu Davud el-Hakarijj, prenijevši od Sufjana **slično prethodnom hadisu.**

2250. ISPRIČALI SU NAM Ahmed b. Meni' i Alija b. Hudžr, isti smisao, i kazali: Ispričao nam je Ismail b. Ibrahim, prenijevši od Ejjuba, on od Ebu Meliha, a on od Ebu Azzea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Kad Allah odredi jednom robu da umre**

⁸⁴⁰ Muemmel b. Ismail Ebu Abdur-Rahman el-Basri, koji se nastanio u Mekki, iskren je prenosilac hadisa, ali je loše pamtio. Pripadao je devetoj generaciji.

⁸⁴¹ Metar b. Ukamis es-Sulemi je ashab. Živio je u Kufi.

⁸⁴² Uzvišeni Allah u suri *Lukman*, 34. ajet, kaže: "Samo Allah zna kad će Smak svijeta nastupiti, samo On spušta kišu i samo On zna šta je u maternicama, a čovjek ne zna šta će sutra zaraditi i ne zna čovjek u kojoj će zemlji umrijeti; Allah, uistinu, sve zna i o svemu je obaviješten."

⁸⁴³ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Hakim u *Mustedreku*. Hakim smatra da je ovaj hadis vjerodostojan.

u nekom mjestu, On učini da mu se u njemu pojavi kakva potreba ili je kazao: On mu u njemu odredi kakvu potrebu.«

Ovaj hadis je sahihun.⁸⁴⁴ Ebu Azze je ashab. Ime mu je Jesar b. Abd. Ebu Melihu b. Usami je ime Amir b. Usama b. Umejr el-Huzeli.

۱۲. بَاب مَا جَاءَ لَا تَرُدُّ الرُّقَى وَالِدَوَاءُ مِنْ قَدَرِ اللَّهِ شَيْئًا *

۲۲۵۱. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمَخْزُومِيُّ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ بْنُ الزُّهْرِيِّ عَنْ ابْنِ أَبِي خُزَّامَةَ عَنْ أَبِيهِ: أَنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: أَرَأَيْتَ رُقَى نَسْتَرْقِيهَا وَدَوَاءً نَتَدَاوَى بِهِ وَثَقَاءَ نَتَقِيهَا هَلْ تَرُدُّ مِنْ قَدَرِ اللَّهِ شَيْئًا؟ فَقَالَ: هِيَ مِنْ قَدَرِ اللَّهِ. هَذَا حَدِيثٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ الزُّهْرِيِّ. وَقَدْ رَوَى غَيْرٌ وَاحِدٌ هَذَا عَنْ سُفْيَانَ بْنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي خُزَّامَةَ عَنْ أَبِيهِ، وَهَذَا أَصَحُّ. هَكَذَا قَالَ غَيْرٌ وَاحِدٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي خُزَّامَةَ عَنْ أَبِيهِ *

12. O tome da učenje rukji⁸⁴⁵ i upotreba lijekova ne odbija ništa od Allahove odredbe

2251. ISPRIČAO NAM JE Seid b. Abdur-Rahman el-Mahzumi; kaže: Obavijestio nas je Sufjan, prenijevši od Zuhrija, on od Ibn Ebu Hizamea⁸⁴⁶, a on od svoga oca⁸⁴⁷: »Dođe neki čovjek Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i reče: Allahov Poslaniče, šta misliš da li rukje koje učimo, lijekovi kojima se liječimo i bogobojaznost pomoću koje tražimo utočište mogu odbiti nešto od Allahove odredbe? On reče: I to (što si spomenuo) spada u Allahovom odredbu.«⁸⁴⁸

Ovaj hadis nam je poznat samo preko Zuhrija. Mnogi su prenijeli od Sufjana, on od Zuhrija, on od Ebu Hizamea, a on od svoga oca, i ovo je pouzdanije. Tako su mnogi kazali od Zuhrija, on od Ebu Hizamea, a on od svoga oca.

⁸⁴⁴ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Taberanija u *Mu'džemul-Kebiru* i Ebu Nuajm u djelu *Hiľjetul-Evlijai ve tabekatul-Esfijai*.

⁸⁴⁵ Rukjom se smatraju određeni odlomci iz Kur'ana koji se uče duševno oboljeloj osobi.

⁸⁴⁶ Ibn Ebu Hizame je nepoznat (medžhul) ravija. Pripadao je trećoj generaciji.

⁸⁴⁷ Njegov otac Ebu Hizame b. Ja'mer es-Sa'di je jedan od sinova Harisa b. Sa'da b. Huzejma. Neki vele da se zvao Zejd b. Haris, a neki da se zvao Haris b. Haris. On je ashab. Prenio je hadis o rukji.

⁸⁴⁸ Dakle, i učenje rukje, uzimanje lijekova, bogobojaznost i dova spadaju u sastav Allahove odredbe. To znači kako je Allah stvorio bolesti, tako je stvorio i lijekove za njih. Od nas se traži da tragamo za lijekovima i da se liječimo. Da li će nam Allah podariti lijek i ozdravljenje umnogome ovisi i od nas samih, koliko se trudimo i koliko nastojimo da dođemo do lijeka.

١٣. بَاب مَا جَاءَ فِي الْقَدَرِيَّةِ *

٢٢٥٢. حَدَّثَنَا وَاصِلُ بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى الْكُوفِيُّ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ حَبِيبٍ وَعَلِيُّ بْنُ نِزَارٍ عَنْ نِزَارٍ عَنْ عَسْرِ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: صِنْفَانِ مِنْ أُمَّتِي لَيْسَ لُهُمَا فِي الْإِسْلَامِ نَصِيبٌ: الْمُرْجِيَّةُ وَالْقَدَرِيَّةُ. وَفِي الْبَاب عَنْ عُمَرَ وَابْنِ عُمَرَ وَرَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ.

٢٢٥٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ رَافِعٍ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشِيرٍ حَدَّثَنَا سَلَامُ بْنُ أَبِي عَمْرَةَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ رَافِعٍ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشِيرٍ أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ نِزَارٍ عَنْ نِزَارٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ *

13. O kaderijama

2252. ISPRIČAO NAM JE Vasil b. Abdul-A'la; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Fudajl, prenijevši od Kasima b. Habiba i Alija b. Nizara, on od Nizara, on od Ikrimea, a on od Ibn Abbasa, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Dvije vrste mojih sljedbenika neće imati udjela u islamu: murdžije⁸⁴⁹ i kaderije⁸⁵⁰.**«

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Omera, Ibn Omera i Rafi'a b. Hadidža. Ovaj hadis je hasenun-garibun.⁸⁵¹

2253. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Rafi'; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Bišr; kaže: Ispričao nam je Sellam b. Ebu Amre, prenijevši od Ikrimea, on od Ibn Abbasa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Muhammed b. Rafi' kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Bišr; kaže: Nas je obavijestio Ali b. Nizar, prenijevši od Nizara, on od Ikrimea, on od Ibn Abbasa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično prethodnom hadisu.**

١٤. بَاب مِنْهُ

٢٢٥٤. حَدَّثَنَا أَبُو هُرَيْرَةَ مُحَمَّدُ بْنُ فِرَاسٍ الْبَصْرِيُّ أَخْبَرَنَا أَبُو قُتَيْبَةَ سَلَمُ بْنُ قُتَيْبَةَ أَخْبَرَنَا أَبُو الْعَوَّامِ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ مُطَرِّفِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الشَّخِيرِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَثَلُ ابْنِ آدَمَ وَإِلَى جَنْبِهِ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ مَنِيَّةً، إِنْ أَخْطَأَتْهُ الْمَنَايَا وَقَعَ فِي الْهَرَمِ حَتَّى يَمُوتَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَأَبُو الْعَوَّامِ هُوَ عِمْرَانُ ابْنُ الْقَطَّانِ *

⁸⁴⁹ Murdžijama se smatraju oni koji vjeruju da je sve predodređeno i da čovjek nema izbora te da ljudi grijehom ne gube vrijednost svoga vjerovanja.

⁸⁵⁰ Kaderijama se smatraju oni koji vjeruju u indeterminizam (neograničenu slobodu volje).

⁸⁵¹ Bilježe ga i Ibn Madže u *Sunenu* i Buharija u *Et-Tarihu*.

14. O istoj temi

2254. ISPRIČAO NAM JE Ebu Hurejre Muhammed b. Firas el-Basri⁸⁵²; kaže: Obavijestio nas je Ebu Kutejbe Selma b. Kutejbe⁸⁵³; kaže: Nas je obavijestio Ebu Avvam, prenijevši od Katadea, on od Mutarrifa b. Abdullaha b. Šehira, on od svoga oca, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »Stvoren je čovjek, a uz njega je stvoreno i devedeset i devet smrti koje će ga (kroz život) vrebati; ako ga te smrti zaobiđu, čeka ga na kraju starost i (neizbježna) smrt.«⁸⁵⁴

Ovaj hadis je hasenun-garibun. Poznat nam je samo u ovoj formi. Ebu Avvam je Imran el-Kattan.⁸⁵⁵

١٥. بَابُ مَا جَاءَ فِي الرَّضَا بِالْقَضَاءِ *

٢٢٥٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا أَبُو عَامِرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي حُمَيْدٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مِنْ سَعَادَةِ ابْنِ آدَمَ رِضَاهُ بِمَا قَضَى اللَّهُ لَهُ. وَمِنْ شَقَاوَةِ ابْنِ آدَمَ تَرْكُهُ اسْتِخَارَةَ اللَّهِ. وَمِنْ شَقَاوَةِ ابْنِ آدَمَ سَخَطُهُ بِمَا قَضَى اللَّهُ لَهُ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي حُمَيْدٍ. وَيُقَالُ لَهُ أَيْضًا حَمَادُ بْنُ أَبِي حُمَيْدٍ، وَهُوَ أَبُو إِبْرَاهِيمَ الْمَدَنِيُّ. وَلَيْسَ هُوَ بِالْقَوِيِّ عِنْدَ أَهْلِ الْحَدِيثِ.

15. O zadovoljstvu Allahovom odredbom

2255. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Ebu Amir, prenijevši od Muhammeda b. Ebu Humejda, on od Ismaila b. Muhammeda b. Sa'da b. Ebu Vekkasa⁸⁵⁶, on od svoga oca⁸⁵⁷ a on od Sa'da⁸⁵⁸,

⁸⁵² Ebu Hurejre Muhammed b. Firas el-Basri es-Sajrefi je iskren prenosilac hadisa. Pripadao je jedanaestoj generaciji.

⁸⁵³ Ebu Kutejbe Selma b. Kutejbe eš-Šeiri el-Horasani je iskren prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji.

⁸⁵⁴ Allah Uzvišeni dakle, stvorio je čovjeka, a uz njega je stvorio brojna iskušenja, bolesti, nesreće, stradanja, koja će ga pratiti kroz život i koja će vrebati da ga usmrte. Ukoliko prevaziđe sva ta iskušenja i ostane živ, na kraju ga čeka starost, od koje će neminovno umrijeti.

⁸⁵⁵ Ebu Avvam Imran b. Davur el-Kattan el-Basri je iskren prenosilac hadisa koji je bio sklon previdima. Optuživali su ga da je naginjao haridžijama. Pripadao je sedmoj generaciji.

⁸⁵⁶ Ismail b. Muhammed b. Sa'd b. Ebu Vekkas ez-Zuhri el-Medeni je pouzdan ravija i hudždže u hadisu. Pripadao je četvrtoj generaciji.

⁸⁵⁷ Njegov otac je Muhammed b. Sa'd b. Ebu Vekkas ez-Zuhri Ebu Kasim el-Medeni. Živio je u Kufi. Dobio je nadimak "Šejtanska sjena" zbog toga što je bio nizak. Slovio je kao pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

⁸⁵⁸ Sa'd b. Ebu Vekkas je poznati ashab i islamski vojskovođa. Jedan je od deseterice kojima je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, za života zagarantirao Džennet.

koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »U čovjekovu sreću spada i njegovo zadovoljstvo onim što mu je Allah odredio, a u čovjekovu nesreću spada i njegovo nemirenje sa Allahovim izborom. U čovjekovu nesreću spada i njegovo nezadovoljstvo onim što mu je Allah odredio.«

Ovaj hadis je garibun.⁸⁵⁹ Poznat nam je samo preko Muhammeda b. Ebu Humejda. Neki vele: "Hammad b. Ebu Humejd", a on je, ustvari, Ebu Ibrahim el-Medeni. Po mišljenju hadiskih učenjaka on nije stabilan ravija.

١٦. باب منه

٢٢٥٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا أَبُو عَاصِمٍ أَخْبَرَنَا حَبِيبُ بْنُ شَرِيحٍ أَخْبَرَنَا أَبُو صَخْرٍ حَدَّثَنِي نَافِعُ بْنُ عَبْدِ عَمْرِو بْنِ جَاهٍ رَجُلٌ فَقَالَ: إِنَّ فَلَانًا يَقْرَأُ عَلَيْكَ السَّلَامَ. فَقَالَ: إِنَّهُ بَلَغَنِي أَنَّهُ قَدْ أَحْدَثَ. فَإِنْ كَانَ قَدْ أَحْدَثَ فَلَا تُقْرِئْهُ مِنِّي السَّلَامَ، فَلِسَانِي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: فِي هَذِهِ الْأُمَّةِ أَوْ فِي أُمَّتِي، الشُّكُّ مِنْهُ، خَسَفَتْ أَوْ مَسَحَتْ أَوْ قَذَفَتْ فِي أَهْلِ الْقَدَرِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ. وَأَبُو صَخْرٍ اسْمُهُ حَمِيدُ بْنُ زَيْدٍ *

٢٢٥٧. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ الطَّلِيلِيُّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ سُلَيْمٍ قَالَ: قَدِمْتُ مَكَّةَ فَلَقِيتُ عَطَاءَ بْنَ أَبِي رَبَاحٍ فَقُلْتُ لَهُ: يَا أَبَا مُحَمَّدٍ، إِنَّ أَهْلَ الْبَصْرَةِ يَقُولُونَ فِي الْقَدَرِ. قَالَ: يَا بُنَيَّ أَتَقْرَأُ الْقُرْآنَ؟ قُلْتُ: نَعَمْ. قَالَ: فَأَقْرَأْ الزُّخْرُفَ. قَالَ: فَقَرَأْتُ: (حَمِّ الْكِتَابِ الْمُبِينِ إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ. وَإِنَّهُ فِي أُمِّ الْكِتَابِ لَدَيْنَا لَعَلِّي حَكِيمٌ). قَالَ: أَتَدْرِي مَا أُمُّ الْكِتَابِ؟ قُلْتُ: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ. قَالَ: فَإِنَّهُ كِتَابُ كَتَبَهُ اللَّهُ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ السَّمَاوَاتِ وَقَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ الْأَرْضَ فِيهِ إِنَّ فِرْعَوْنَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ وَفِيهِ (تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ). قَالَ عَطَاءٌ: فَلَقِيتُ الْوَلِيدَ بْنَ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ صَاحِبَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلْتُهُ: مَا كَانَ وَصِيَّةَ أَبِيكَ عِنْدَ الْمَوْتِ؟ قَالَ: دَعَانِي فَقَالَ لِي: يَا بُنَيَّ أَتَنِي اللَّهُ وَأَعْلَمُ أَنَّكَ لَنْ تَتَّقِيَ اللَّهَ حَتَّى تُؤْمِنَ بِاللَّهِ وَتُؤْمِنَ بِالْقَدَرِ كُلِّهِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ. فَإِنْ مِتَّ عَلَى غَيْرِ هَذَا دَخَلْتَ النَّارَ. إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: إِنَّ أَوَّلَ مَا خَلَقَ اللَّهُ الْقَلَمَ. فَقَالَ: اكْتُبْ. فَقَالَ: مَا أَكْتُبُ؟ قَالَ: اكْتُبِ الْقَدَرَ مَا كَانَ وَمَا هُوَ كَائِنْ إِلَى الْآبَدِ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ *

٢٢٥٨. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُنْذِرِ الصَّنْعَانِيُّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ زَيْدٍ الْمُقَرِّيُّ أَخْبَرَنَا حَبِيبُ بْنُ شَرِيحٍ حَدَّثَنِي أَبُو هَانِئٍ الْخَوْلَانِيُّ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْحُبَلِيَّ يَقُولُ: سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: قَدَّرَ اللَّهُ الْمَقَادِيرَ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِخَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ.

٢٢٥٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ وَمُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ قَالَا: أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ عَنْ زَيْدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُبَادَةَ بْنِ جَعْفَرٍ الْمَخْزُومِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: جَاءَ مُشْرِكُو قُرَيْشٍ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُخَاصِمُونَ فِي الْقَدَرِ فَتَرَلْتُ هَذِهِ الْآيَةَ: (يَوْمَ يُسْحَبُونَ فِي النَّارِ عَلَى وُجُوهِهِمْ ذُوقُوا مَسَّ سَقَرَ إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ). هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

⁸⁵⁹ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Hakim u *Mustedreku*.

16. O istoj temi

2256. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Ebu Asim; kaže: Nas je obavijestio Hajve b. Šurejh⁸⁶⁰; kaže: Mene je obavijestio Ebu Sahr⁸⁶¹; kaže: Ispričao mi je Nafi' da je Ibn Omeru došao neki čovjek i rekao: Taj i taj ti šalje selam. On reče: Obaviješten sam da je on uveo novotariju⁸⁶² u vjeru! Ako je istina da je uveo tu novotariju u vjeru, ne dostavljaj mu moj selam⁸⁶³, jer sam ja čuo Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je kazao: **»U ovom ummetu, ili, u mom ummetu (sumnja kod ravije) pojavit će se oni koji će nešto izostavljati, ili mijenjati, ili vrijeđati one koji vjeruju u kader (sudbinu).** »Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.⁸⁶⁴ Ebu Sahru je ime Humejd b. Zijad.

2257. ISPRIČAO NAM JE Jahja b. Musa; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud et-Tajalisi; kaže: Nas je obavijestio Abdul-Vahid b. Sulejm⁸⁶⁵ i kazao: Došao sam u Mekku, sreo Ataa b. Ebu Rebaha i rekao mu: Ebu Muhammede, stanovnici Basre negiraju kader (sudbinu). On reče: Sine moj, čitaš li ti Kur'an? Čitam, odgovorih, a on će na to: Pročitaj početak sure *Ez-Zuhruf*. Pa sam, veli on, pročitao sljedeće: *»Hâ-mim. Tako mi Knjige jasne, Mi je objavljujemo kao Kur'an na arapskome jeziku, da biste razumjeli, a on je u Glavnoj Knjizi, u Nas, cijenjen i pun mudrosti.«* On me onda upita: Znaš li ti šta je to Glavna Knjiga? Allah i Njegov Poslanik to najbolje znaju, odgovorih, a on reče: To je knjiga koju je Allah ispisao prije nego je stvorio nebesa i Zemlju. U njoj je napisano da je faraon stanovnik Džehennema i u njoj je napisano: *»Neka propadne Ebu Leheb, i propao je.«*⁸⁶⁶ Potom sam, veli Ata, sreo Velida b. Ubadea b. Samita, ashaba Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i upitao ga: Kakvu je oporuku tvoj otac ostavio na samrti? On reče: Zovnuo me i rekao: Sine moj! Boj se Allaha i znaj da se nećeš bojati Allaha sve dotle dok ne budeš vjerovao u Allaha i u kader (sudbinu) tj, da sve što se događa, bilo dobro ili zlo, biva Njegovom voljom i Njegovom odredbom. Ukoliko preseliš sa ovoga svijeta vjerujući drugačije, dospjećeš u Džehennem.

⁸⁶⁰ Hajve b. Šurejh b. Safvan et-Tudžibi Ebu Zur'a el-Mudri je pouzdan i siguran prenosilac hadisa, šeriatski pravnik i veliki pobožnjak. Pripadao je sedmoj generaciji.

⁸⁶¹ Ebu Sahr Humejd b. Zijad b. Ebu Muharik el-Harat Medeni, koji je kasnije živio u Egiptu, bio je iskren prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

⁸⁶² Ta se novotarija ogledala u tome da je počeo da negira sudbinu.

⁸⁶³ Ako je istina, veli Ibn Omer, da on negira sudbinu (qader), ne dostavljaj mu moj selam, jer u tom slučaju, on nije vjernik.

⁸⁶⁴ Bilježe ga i Ebu Davud i Ibn Madže u *sunenima*.

⁸⁶⁵ Abdul-Vahid b. Sulejm el-Maliki el-Basri slab je prenosilac hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji.

⁸⁶⁶ Glavna knjiga je, ustvari, Levh i Mahfuz.

Ja sam čuo Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je rekao: **»Prvo što je Allah stvorio bilo je pero. Onda mu je rekao: Piši! Šta ću pisati, upita ono, a On reče: Piši sudbinu, sve ono što se događalo⁸⁶⁷ i sve ono što će se događati do Sudnjeg dana.«** Ovaj hadis je garibun.⁸⁶⁸

2258. ISPRIČAO NAM JE Ibrahim b. Abdullah b. Munzir es-Sagani; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Jezid el-Mukri; kaže: Nas je obavijestio Hajve b. Šurejh; kaže: Ispričao mi je Ebu Hani' el-Havlani da je čuo Ebu Abdur-Rahmana el-Hublija kada je kazao: Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je rekao: **»Allah je odredio broj i sudbine svih stvorenja pedeset hiljada godina prije nego je stvorio nebesa i Zemlju.«** Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.⁸⁶⁹

2259. ISPRIČALI SU NAM Muhammed b. El-Ala' i Muhammed b. Beššar i kazali: Obavijestio nas je Veki', prenijevši od Sufjana es-Sevrija, on od Zijada b. Ismaila, on od Muhammeda b. Abbada b. Džafera el-Mahzumija, a on od Ebu Hurejra da je kazao: **»Došli su kurejševički mušrici Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da sa njim raspravljaju o sudbini, pa je objavljen ovaj ajet⁸⁷⁰: »na Dan kada (grješnici) budu u Vatru odvučeni, s licima dolje okrenutim: Iskusite vatru džehennemsku! Mi sve s mjerom stvaramo.«** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁸⁷¹

⁸⁶⁷ Allah Uzvišeni naredio je peru da piše sve ono što će se događati do Sudnjeg dana. Sve ono što se događalo Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, su riječi. Naime, on time pojašnjava da je pero tada zapisalo sve što će se ubuduće desiti, kako ono što se već desilo do momenta kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ovo govorio, tako i ono što će se, nakon toga, dešavati sve do Sudnjeg dana.

⁸⁶⁸ Bilježi ga i Ebu Davud u *Sunenu*.

⁸⁶⁹ Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

⁸⁷⁰ Sura *El-Kamer*, 48. ajet.

⁸⁷¹ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Muslim u *Sahihu* i Ibn Madže u *Sunenu*.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَبْوَابُ الْفِتَنِ

عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

١. بَابُ مَا جَاءَ لَا يَحِلُّ دَمُ امْرِئٍ مُسْلِمٍ إِلَّا بِإِخْدَى ثَلَاثَ *

٢٢٦٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الصَّبِيِّ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي أَمَامَةَ بْنِ سَهْلٍ بْنِ حُنَيْفٍ أَنَّ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ أَشْرَفَ يَوْمَ النَّارِ فَقَالَ: أَتَشْتَدُّكُمْ اللَّهُ أَتَعْلَمُونَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَا يَحِلُّ دَمُ امْرِئٍ مُسْلِمٍ إِلَّا بِإِخْدَى ثَلَاثَ: زَنًا بَعْدَ إِحْصَانٍ أَوْ ارْتِدَادَ بَعْدَ إِسْلَامٍ أَوْ قَتْلَ نَفْسٍ بغيرِ حَقٍّ قُتِلَ بِهِ. فَوَاللَّهِ مَا زُنَيْتُ فِي جَاهِلِيَّةٍ وَلَا فِي إِسْلَامٍ وَلَا ارْتَدَدْتُ مِنْذُ بَايَعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَا قَتَلْتُ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ، فِيمَ تَقْتُلُونَنِي. وَفِي الْبَابِ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ وَعَائِشَةَ وَابْنِ عَبَّاسٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَرَوَى حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ هَذَا الْحَدِيثَ وَرَفَعَهُ. وَرَوَى يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ الْقَطَّانُ وَغَيْرُ وَاحِدٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ هَذَا الْحَدِيثَ فَأَوْفَقُوهُ وَلَمْ يَرْفَعُوهُ. وَفَدَّ رَوَى هَذَا الْحَدِيثَ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ عَنْ عُثْمَانَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog
POGLAVLJA O NEREDIMA (SMUTNJI)
od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

1. O tome da je muslimana dozvoljeno ubiti samo u tri slučaja

2260. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Abde ed-Dabijj; kaže: Obavijestio nas je Hammad b. Jezid, prenijevši od Jahjaa b. Seida⁸⁷², on od Ebu Uamea b. Sehla b. Hunejfa⁸⁷³ da je Osman b. Affan, gledajući u ljude dok su opsjedali njegovu kuću s ciljem da ga ubiju, rekao: Preklinjem vas Allahom Svevišnjim, da li vam je poznato da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »Muslimana je dozvoljeno ubiti samo u tri slučaja: ako učini blud nakon ženidbe, odnosno udaje; ako se, nakon što primi islam, povрати u nevjerništvo; ili ako drugog bespravno ubije. Tako mi Allaha, ja nikad blud nisam počinio, ni prije ni nakon što sam primio islam; nisam se nikad, otkako sam primio islam, vraćao nevjerništvu; niti sam ubio bilo koju osobu koju je Allah zabranio da se ubija, pa zbog čega me onda vi želite ubiti?«

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ibn Mesuda, Aiše i Ibn Abbasa. Ovaj hadis je hasenun.⁸⁷⁴ Hammad b. Seleme je ovaj hadis od Jahjaa b. Seida prenio kao merfu'. Jahja b. Seid el-Kattan i drugi ovaj hadis su prenijeli od Jahjaa b. Seida, kao mevkuf, zastavši sa senedom na ashabu i ne vezujući ga

⁸⁷² Jahja b. Seid b. Kajs el-Ensari je pouzdan i siguran prenosilac hadisa. Pripadao je petoj generaciji.

⁸⁷³ Ebu Uame Esad b. Sehl b. Hunejf el-Ensari je osoba koju ubrajaju među ashabe. On je Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, vidio ali od njega nije ništa čuo.

⁸⁷⁴ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* te Nesaija, Ibn Madže i Ed-Darimi u *sunenima*.

za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Ovaj hadis je sa više seneda prenesen od Osmana, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

٢. بَاب مَا جَاءَ فِي تَحْرِيمِ الدَّمَاءِ وَالْأَمْوَالِ *

٢٢٦١. حَدَّثَنَا هَنَادٌ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ عَنْ شَيْبِ بْنِ عُرْفَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْأَخْوَصِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ لِلنَّاسِ: أَيُّ يَوْمٍ هَذَا؟ قَالُوا: يَوْمُ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ. قَالَ: فَإِنَّ دِمَاءَكُمْ وَأَمْوَالَكُمْ وَأَعْرَاضَكُمْ بَيْنَكُمْ حَرَامٌ كَحُرْمَةِ يَوْمِكُمْ هَذَا فِي بِلَدِكُمْ هَذَا. أَلَا لَا يَجْنِي جَانٌ إِلَّا عَلَى نَفْسِهِ. أَلَا لَا يَجْنِي جَانٌ عَلَى وَلَدِهِ وَلَا مَوْلُودٌ عَلَى وَالِدِهِ. أَلَا وَإِنَّ الشَّيْطَانَ قَدْ آيَسَ مِنْ أَنْ يُعْبَدَ فِي بِلَادِكُمْ هَذِهِ أَبَدًا، وَلَكِنْ سَتَكُونُ لَهُ طَاعَةٌ فِيمَا تَحْتَقِرُونَ مِنْ أَعْمَالِكُمْ فَسَيَرْضَى بِهِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَجَابِرٍ وَحُذَيْفٍ بْنِ عَمْرٍو السَّعْدِيِّ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَرَوَى زَائِدَةُ عَنْ شَيْبِ بْنِ عُرْفَةَ نَحْوَهُ. وَلَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ شَيْبِ بْنِ عُرْفَةَ *

2. O zabrani ugrožavanja života i imetaka

2261. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Ispričao nam je Ebu Ahves, prenijevši od Šebiba b. Garkadea⁸⁷⁵, on od Sulejmana b. Amra b. Ahvesa⁸⁷⁶, a on od svoga oca, koji je kazao: Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je, na Oprosnom hadždžu ljude upitao: »Koji je ovo dan? To je Dan velikog hadždža, odgovoriše prisutni. On nastavi: Uistinu su vam vaši životi, vaši imeci i vaše časti zabranjeni kao što je zabranjen ovaj dan u ovome gradu!⁸⁷⁷ Onaj ko poćini ubistvo sam je za njegov odgovoran. Nije odgovoran roditelj za ubistvo koje poćini njegovo dijete, niti je dijete odgovorno za ubistvo koje poćini njegov roditelj! Šejtan je izgubio nadu da će biti obožavan u ovoj vašoj zemlji, ali ćete mu biti pokorni u onome što je ružno od vaših djela čime će se on zadovoljiti.«⁸⁷⁸

⁸⁷⁵ Šebib b. Garkade je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji.

⁸⁷⁶ Sulejman b. Amr b. Ahves el-Džušmi el-Kufi je makbul ravaija. Pripadao je trećoj generaciji.

⁸⁷⁷ To znaći: Zabranjeno vam je da jedni druge, bespravno, ubijate; da na nezakonit naćin prisvajate imovinu jedni drugih; i da kaljate ćast jedni drugih kao što je zabranjeno prolijevanje krvi na Dan Arefata u gradu Mekki, pošto je poznato da mjesec zul-hidždže spada u ešhurul-hurum, mjesece u kojima je strogo zabranjeno prolijevanje krvi, a takoder je, po islamu, strogo zabranjeno prolijevanje krvi u gradu Mekki i njezinoj okolini.

⁸⁷⁸ Šejtan je izgubio nadu da će vas moći masovno okrenuti s pravoga puta u nevjerništvo, ali ono u ćemu će imati uspjeha kod vas jeste da će vas nagovarati da mrzite jedni druge, da zavidite jedni drugima, da pravite smicalice jedni drugima i da ćinite druge grijeha. Kad su u pitanju nevjernici, šejtan se zadovoljava time što ih je kolektivno u nevjerništvo zaveo i više na njih ne troši vrijeme. Otuda je kod nevjernika manje zavisti, mržnje i međusobne netrpeljivosti nego kod muslimana. S obzirom da muslimane neće uspjeti kolektivno zavesti u nevjerništvo on se zadovoljava time da svakodnevno među njih ubacuje zavist, podlost, nepovjerenje, netrpeljivost i mržnju kako bi se oni međusobno gložili.

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ebu Bekrea, Ibn Abbasa, Džabira i Hizjema b. Amra es-Sa'dija. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁸⁷⁹ Zaide je prenio od Šebiba b. Garkadea slično prethodnom hadisu. I samo nam je poznat (ovaj hadis) preko Šebiba b. Garkadea.

٣. بَاب مَا جَاءَ لَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يُرَوِّعَ مُسْلِمًا *

٢٢٦٢. حَدَّثَنَا بُنْدَارٌ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ أَبِي ذَنْبٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ السَّائِبِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا يَأْخُذُ أَحَدُكُمْ عَصَا أَخِيهِ لَاعِبًا جَادًّا. فَمَنْ أَخَذَ عَصَا أَخِيهِ فَلْيُرُدِّهَا إِلَيْهِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ وَسَلِيمَانَ بْنِ صُرَدٍ وَجَعْدَةَ وَأَبِي هُرَيْرَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ ابْنِ أَبِي ذَنْبٍ. وَالسَّائِبُ بْنُ يَزِيدَ لَهُ صُحْبَةٌ قَدْ سَمِعَ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ غُلَامٌ. فُبِضَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالسَّائِبُ ابْنُ سَبْعِ سِنِينَ. وَأَبُوهُ يَزِيدُ بْنُ السَّائِبِ هُوَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَقَدْ رَوَى عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحَادِيثٌ *

3. O tome da muslimanu nije dopušteno praviti neslane šale sa muslimanom

2262. ISPRIČAO NAM JE Bundar; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Seid; kaže: Nas je obavijestio Ibn Ebu Zi'b; kaže: Nas je obavijestio Abdullah b. Saib b. Jezid, prenijevši od svoga oca, a on od svoga djeda, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »Nije dopušteno da neko od vas, u šali, uzme štap svoga brata da bi ga zadržao za sebe. Ako neko od vas uzme štap svoga brata, neka mu ga vrati.«⁸⁸⁰

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ibn Omera, Sulejmana b. Sureda, Dža'dea i Ebu Hurejrea. Ovaj hadis je hasenun-garibun.⁸⁸¹ Poznat nam je samo preko Ibn Ebu Zi'ba. Saib b. Jezid je ashab. Kao dječak je slušao hadise od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Kad je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, preselio na ahiret Saib je imao sedam godina. Njegov otac Jezid b. Saib⁸⁸² je također ashab. On je od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, prenio mnogo hadisa.

٤. بَاب مَا جَاءَ فِي إِشَارَةِ الرَّجُلِ عَلَى أَخِيهِ بِالسَّلَاحِ *

٢٢٦٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الصَّبَّاحِ الْهَاشِمِيُّ أَخْبَرَنَا مَجُوبُ بْنُ الْحَسَنِ أَخْبَرَنَا خَالِدُ الْحَذَاءُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ أَشَارَ عَلَى أَخِيهِ بِحَدِيدَةٍ لَعَنَتْهُ الْمَلَائِكَةُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ وَعَائِشَةَ

⁸⁷⁹ Bilježi ga i Ibn Madže u *Sunenu*.

⁸⁸⁰ Nije dozvoljeno nijednom muslimanu da prisvoji nešto što nije njegovo, makar to bilo i tako bezazleno kao što je štap. Ukoliko nešto uzme, dužan je to vratiti vlasniku.

⁸⁸¹ Bilježi ga i Ebu Davud u *Sunenu*.

⁸⁸² Ime mu je Jezid b. Seid b. Sumame b. Esved. Najvjerojatnije su ga zvali i Jezid b. Saib.

وَجَابِرٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. يُسْتَعْرَبُ مِنْ حَدِيثِ خَالِدِ الْحَذَّاءِ. وَرَوَى أَيُّوبُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ نَحْوَهُ وَلَمْ يَرْفَعْهُ وَزَادَ فِيهِ: وَإِنْ كَانَ أَخَاهُ لِأَبِيهِ وَأُمِّهِ. ٢٢٦٤. حَدَّثَنَا بِذَلِكَ قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ بِهِذَا *

4. O onome koji uperi oružje u svoga brata

2263. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Sabbah el-Hašimi⁸⁸³; kaže: Obavijestio nas je Mahbub b. Hasan; kaže: Nas je obavijestio Halid el-Hazzai, prenijevši od Muhammeda b. Sirina, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »**Ko uperi oružje**⁸⁸⁴ **u svoga brata** (muslimana), **proklet će ga meleki.**«

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ebu Bekrea, Aiše i Džabira. Ovaj hadis je u ovoj formi hasenun-sahihun-garibun.⁸⁸⁵ Garib je zbog toga što ga je iz jedne generacije prenio samo Halid el-Hazzai. Ejub je prenio od Muhammeda b. Sirina, a on od Ebu Hurejrea slično prethodnom hadisu, s tim što ga nije vezivao za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i u njemu je dodao: »pa makar mu onaj koji je u njega uperio oružje bio rođeni brat od istog oca i majke.«

2264. Tako nam je ispričao Kutejbe koji kaže: Obavijestio nas je Hammad b. Zejd, prenijevši od Ejjuba ovaj smisao.

٥. بَابُ مَا جَاءَ فِي النَّهْيِ عَنْ تَعَاطِي السَّيْفِ مَسْلُوءًا *

٢٢٦٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاوِيَةَ الْجُمَحِيُّ الْبَصْرِيُّ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَتَعَاطَى السَّيْفُ مَسْلُوءًا. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ حَمَّادِ بْنِ سَلَمَةَ. وَرَوَى ابْنُ لَهْيَعَةَ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ عَنْ بَنَةِ الْجُهَيْنِيِّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَحَدَّثَ حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عِنْدِي أَصَحُّ *

5. O zabrani dodavanja isukanog mača

2265. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Muavija el-Džumehi, el-Basri; kaže: Obavijestio nas je Hammad b. Seleme, prenijevši od Ebu Zubejra, a on od Džabira da je kazao: »**Zabranio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dodavanje isukanog mača.**«⁸⁸⁶

⁸⁸³ Abdullah b. Sabbah b. Abdullah el-Hašimi el-Atar el-Basri je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je desetoj generaciji.

⁸⁸⁴ Pušku, pištolj, nož, mač i sl.

⁸⁸⁵ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima* i Ebu Davud u *Sunenu*.

⁸⁸⁶ Ovo je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio iz opreza da se neko prilikom dodavanja ne povrijedi. Zato, ukoliko neko nekome želi dodati mač on će mu ga dodati u futrolu.

Na ovu temu prenesen je hadis i od Ebu Bekrea. Ovaj hadis Hammada b. Selemea je hasenun-garibun.⁸⁸⁷ Ibn Lehi'a je ovaj hadis prenio od Ebu Zubejra, on od Džabira, on od Bennea el-Džuhenija, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Po meni je hadis koji je prenio Hammad b. Seleme vjerodostojniji.

٦. بَاب مَنْ صَلَّى الصُّبْحَ فَهُوَ فِي ذِمَّةِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ *

٢٢٦٦. حَدَّثَنَا بُنْدَارٌ أَخْبَرَنَا مَعْدِيُّ بْنُ سُلَيْمَانَ أَخْبَرَنَا ابْنُ عَجَلَانَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ صَلَّى الصُّبْحَ فَهُوَ فِي ذِمَّةِ اللَّهِ فَلَا يَتَّبِعُكُمُ اللَّهُ بِشَيْءٍ مِنْ ذِمَّتِهِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ حَنْدَبٍ وَابْنِ عُمَرَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ *

6. Ko klanja sabah, on je pod zaštitom Uzvišenog Allaha

2266. ISPRIČAO NAM JE Bundar; kaže: Obavijestio nas je Ma'di b. Sulejman; kaže: Nas je obavijestio Ibn Adžlan, prenijevši od svoga oca, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »**Ko klanja sabah (u džematu) on će (toga dana) biti pod Allahovom zaštitom; Allah od vas neće tražiti ništa zbog istupanja iz njegove zaštite.**«⁸⁸⁸

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Džunduba i Ibn Omera. Ovaj hadis je u ovoj formi hasenun-garibun.⁸⁸⁹

٧. بَاب مَا جَاءَ فِي لُزُومِ الْجَمَاعَةِ *

٢٢٦٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا التَّضَرُّ بْنُ إِسْمَاعِيلَ أَبُو الْمُغِيرَةِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُوْقَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: خَطَبَنَا عُمَرُ بِالْحَاجِيَةِ فَقَالَ: يَا أَيُّهَا النَّاسُ! إِنِّي قُمْتُ فِيكُمْ كَمَقَامِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِينَا فَقَالَ: أَوْصِيكُمْ بِأَصْحَابِي ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ يَفْشُو الْكَذِبُ حَتَّى يَخْلِفَ الرَّجُلُ وَلَا يُسْتَحْلَفُ. وَيَشْهَدُ الشَّاهِدُ وَلَا يُسْتَشْهَدُ. أَلَا لَا يَخْلُوقُ رَجُلٌ بِأَمْرَةٍ إِلَّا كَانَ ثَالِثَهُمَا الشَّيْطَانُ. عَلَيْكُمْ بِالْجَمَاعَةِ، وَإِيَّاكُمْ وَالْفِرْقَةَ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ مَعَ الْوَاحِدِ وَهُوَ مِنَ الْإِثْنَيْنِ أَبْعَدُ. مَنْ أَرَادَ بُحْبُوحَةَ الْجَنَّةِ فَلْيَلْزِمِ الْجَمَاعَةَ. مَنْ سَرَتْهُ حَسَنَتُهُ وَسَاءَتْهُ سَيِّئَتُهُ

⁸⁸⁷ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ebu Davud u *Sunenu* te Hakim u *Mustedreku*.

⁸⁸⁸ Ko klanja sabah u džematu, u džamiji, on će toga dana biti pod Allahovom zaštitom. Ukoliko, pak, sutradan propusti klanjanje sabaha u džematu, toga dana on neće biti pod Allahovom zaštitom, a Allah neće od njega ništa posebno tražiti zbog toga što je (popustivši sabah u džematu), istupio iz njegove zaštite.

⁸⁸⁹ U senedu ovog hadisa je Madi b. Sulejman, koji je, po mišljenju mnogih, slab prenosilac hadisa. Tirmizija, pak, hadise koje on prenosi smatra pouzdanim.

فَذَلِكُمُ الْمُؤْمِنُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَقَدْ رَوَاهُ ابْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُوْقَةَ. وَقَدْ رَوَى هَذَا الْحَدِيثُ مِنْ غَيْرِ وَجْهِ عَنْ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

٢٢٦٨. حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ نَافِعٍ الْبَصْرِيُّ حَدَّثَنَا الْمُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ الْمَدَنِيُّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ لَا يَجْمَعُ أُمَّتِي، أَوْ قَالَ أُمَّةَ مُحَمَّدٍ، عَلَى ضَلَالَةٍ. وَيَدُ اللَّهُ مَعَ الْجَمَاعَةِ وَمَنْ شَدَّ شَدًّا إِلَى النَّارِ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَسُلَيْمَانُ الْمَدَنِيُّ هُوَ عِنْدِي سُلَيْمَانُ بْنُ سَفْيَانَ. وَ فِي الْبَابِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ.

٢٢٦٩. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مَيْمُونٍ عَنْ ابْنِ طَلُوسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَدُ اللَّهِ مَعَ الْجَمَاعَةِ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ ابْنِ عَبَّاسٍ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ *

7. O nužnosti vezivanja za zajednicu (džemat)

2267. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Nadr b. Ismail Ebu Mugire⁸⁹⁰, prenijevši od Muhammeda b. Suvakea, on od Abdullaha b. Dinara, a on od Ibn Omera, koji je kazao: Omer nam je u mjestu Džabija⁸⁹¹ održao govor u kome je (između ostalog) rekao: »O, ljudi! Ja danas stojim među vama onako kako je među nama stajao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada je kazao: "Preporučujem vam moje ashabe, potom one koji će doći poslije njih, a onda one koji će doći poslije njih. Nakon toga će se raširiti laž do te mjere da će se osoba (lažno) kleti i onda kada se od nje ne bude tražila zakletva, i (lažno) svjedočiti i onda kada se od nje ne bude tražilo svjedočenje! Znaajte da se čovjek neće osamiti sa tuđom ženom a da sa njima neće biti i treći, šejtan! Držite se zajednice (džemata), a čuvajte se raskola, jer je šejtan sa pojedincom, a od dvojice je već udaljeniji. Ko želi srednji, najbolji dio Dženneta, neka se drži zajednice (džemata). Onaj koga obrađuje njegovo dobro djelo a rastuži njegovo loše djelo koje učini, to vam je istinski vjernik⁸⁹²."«

Ovaj hadis je u ovoj formi hasenun-sahihun-garibun.⁸⁹³ Prenio ga je i Ibn Mubarek od Muhammeda b. Suvakea. Ovaj hadis je sa više seneda prenesen od Omera, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

⁸⁹⁰ Nadr b. Ismail b. Hazim el-Bedželi Ebu Mugire el-Kufi nije dovoljno stabilan prenosilac hadisa. Pripadao je osmoj generaciji.

⁸⁹¹ Džabija je bila selo nedaleko od Damaska. Tu je Omer održao svoj čuveni govor.

⁸⁹² Licemjera (munafika) ne čini sretnim kada uradi kakvo dobro djelo, niti ga pogodi kada uradi kakvo loše djelo. Njemu je sasvim svejedno da li radio dobro ili loše, on se isto osjeća, za razliku od vjernika, koji se obrađuje kada uradi kakvo dobro djelo, a rastuži se kada učini kakvo loše djelo. Razlog za to je što on istinski vjeruje u Sudnji dan, dok munafik u taj dan ne vjeruje.

⁸⁹³ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Hakim u *Mustedreku*.

2268. ISPRIČAO NAM JE Ebu Bekr b. Nafi' el-Basri; kaže: Ispričao nam je Mu'temir b. Sulejman; kaže: Nama je ispričao Sulejman el-Medini, prenijevši od Abdullaha b. Dinara, a on od Ibn Omera da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »Allah neće moje sljedbenike, ili je kazao: Muhammedove sljedbenike⁸⁹⁴ složiti u zabludi⁸⁹⁵, Allahova milost je na zajedništvu, ko se iz njega izdvoji, taj se izdvojio za Džehennem.«

Ovaj hadis je u ovoj formi garibun. Sulejman el-Medini je po mome mišljenju Sulejman b. Sufjan. Na ovu temu prenesen je hadis i od Ibn Abbasa.

2269. ISPRIČAO NAM JE Jahja b. Musa; kaže: Ispričao nam je Abdur-Rezzak; kaže: Obavijestio nas je Ibrahim b. Mejmun, prenijevši od Ibn Tavusa, on od svoga oca, a on od Ibn Abbasa, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »Allahova milost je na zajednici (džematu).« Ovaj hadis je garibun.⁸⁹⁶ Poznat nam je od Ibn Abbasa samo u ovoj formi.

٨. بَاب مَا جَاءَ فِي نُزُولِ الْعَذَابِ إِذَا لَمْ يُعَيَّرِ الْمُنْكَرُ *

٢٢٧٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي خَالِدٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ أَنَّهُ قَالَ: أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّكُمْ تَقْرَعُونَ هَذِهِ الْآيَةَ: (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ لَا يَضُرُّكُمْ مَنْ ضَلَّ إِذَا اهْتَدَيْتُمْ)، وَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: إِنَّ النَّاسَ إِذَا رَأَوْا الظَّالِمَ فَلَمْ يَأْخُذُوا عَلَى يَدَيْهِ أَوْشَكَ أَنْ يَعْمَهُمُ اللَّهُ بِعِقَابٍ مِنْهُ.

٢٢٧١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ نَحْوَهُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَائِشَةَ وَأُمِّ سَلَمَةَ وَالتَّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو وَحَدِيفَةَ. هَكَذَا رَوَى غَيْرُ وَاحِدٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ نَحْوَ حَدِيثِ يَزِيدَ. وَرَفَعَهُ بَعْضُهُمْ عَنْ إِسْمَاعِيلَ. وَأَوْفَقَهُ بَعْضُهُمْ *

8. O spuštanju kazne ako se ne prestane sa činjenjem loših djela

2270. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Jezid b. Harun; kaže: Nas je obavijestio Ismail b. Ebu Halid⁸⁹⁷, prenijevši od Kajsa b. Ebu Hazima, a on od Ebu Bekra es-Siddika da je kazao: »O, ljudi, vi učite ovaj ajet: "O vjernici, brinite se o sebi; ako ste na pravom putu, neće vam nauditi onaj koji je zalutao!"⁸⁹⁸, a ja sam čuo Allahova Poslanika,

⁸⁹⁴ Ovdje je riječ o dilemi nekog od prenosilaca hadisa; ne radi se o dilemi Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

⁸⁹⁵ Ovo se, prije svega, odnosi na ulemu. Islamska ulema neće nikada postići konsenzus u nečemu što nije istina. Ukoliko se u nečemu složje, znaj da je to istina.

⁸⁹⁶ Abdur-Rahman el-Mubarekfori tvrdi da su sve ravije u senedu ovog hadisa pouzdane.

⁸⁹⁷ Ismail b. Ebu Halid el-Ahmesi je pouzdan i siguran prenosilac hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji.

⁸⁹⁸ Sura *El-Maida*, 105. ajet.

sallallahu alejhi ve sellem, kada je kazao: Kada ljudi vide nekoga ko čini nasilje pa ga u tome ne spriječe, postoji božan da Allah ne spusti Svoju kaznu na sve.⁸⁹⁹

2271. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Jezid b. Harun, prenijevši od Ismaila b. Ebu Halida **slično prethodnom hadisu.**/

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Aiše, Ummu Seleme, Nu'mana b. Bešira, Abdullaha b. Omera i Huzejfea. Tako su mnogi prenijeli od Ismaila slično Jezidovu hadisu. Neki su ga od Ismaila prenijeli kao merfu', a neki, opet, kao mevkuf hadis.

٩. بَاب مَا جَاءَ فِي الْأَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ *

٢٢٧٢. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي عَمْرٍو عَنْ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ الْيَمَانِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَتَأْمُرُنَّ بِالْمَعْرُوفِ وَلَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ أَوْ لَيُوشِكَنَّ اللَّهُ أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عِقَابًا مِنْهُ فَتَدْعُوهُ فَلَا يَسْتَجَابُ لَكُمْ.

٢٢٧٣. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي عَمْرٍو بِهِذَا الْإِسْنَادِ نَحْوَهُ.

٢٢٧٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي عَمْرٍو عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَنْصَارِيِّ الْأَشْهَلِيِّ عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ الْيَمَانِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تَقْتُلُوا إِمَامَكُمْ وَتَجْتَلِدُوا بِأَسْيَافِكُمْ وَتَرِثَ دُيَاكُمْ شِرَارَكُمْ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ.

٢٢٧٥. حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُوْقَةَ عَنْ نَافِعِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَنَّهُ ذَكَرَ الْجَيْشَ الَّذِي يُخَسَفُ بِهِمْ. فَقَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ: لَعَلَّ فِيهِمُ الْمُنْكَرَةُ. قَالَ: إِنَّهُمْ يُعْتَنُونَ عَلَى نِيَاتِهِمْ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَقَدْ رَوَى هَذَا الْحَدِيثُ عَنْ نَافِعِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ عَائِشَةَ أَيْضًا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

9. O naređivanju dobra i zabranjivanju zla

2272. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Abdul-Aziz b. Muhammed, prenijevši od Amra b. Ebu Amra⁹⁰⁰, on od Abdullaha el-Ensarija⁹⁰¹, on od Huzejfea b. Jemana, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi

⁸⁹⁹ Spomenuti ajet nije u koliziji sa onim što je Ebu Bekr prenio od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u pogledu obaveznosti svakog pojedinca da aktivno učestvuje u sprečavanju činjenja zla. Većina učenjaka i mufessira smatra da ajet ima sljedeći smisao: O, vjernici, radite sve ono čime ste zaduženi; ukoliko to učinite, neće vam nauditi onaj koji je zalutao.

⁹⁰⁰ Amru b. Ebu Amru Ebu Osmanu el-Medeniju ime je Mejsera. On je pouzdan prenosilac hadisa, s tim što je ponekada pravio previde. Pripadao je petoj generaciji!

⁹⁰¹ Abdullah b. Abdur-Rahman el-Ešheli je makbul ravija. Ibn Hibban ga je svrstao u pouzdane prenosioce hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

ve sellem, da je kazao: »Tako mi Onoga u čijoj je ruci moj život, ili ćete naređivati dobro i zabranjivati zlo, ili će Allah uskoro na vas poslati kaznu pa ćete mu se dovom obraćati, ali vam On dovu neće uslišati.«

2273. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hudžr; kaže: Obavijestio nas je Ismail b. Džafer, prenijevši od Amra b. Ebu Amra sa ovim senedom **slično prethodnom hadisu**. Ovaj hadis je hasenun.⁹⁰²

2274. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Abdul-Aziz b. Muhammed, prenijevši od Amra b. Ebu Amra, on od Abdullaha b. Abdur-Rahmana el-Ensarija el-Ešhelija, a on od Huzejfea b. Jemana da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »Tako mi Onoga u čijoj je ruci moj život, neće nastupiti Sudnji dan sve dotle dok ne počnete ubijati vaše vođe, dok oružjem ne počnete zavoditi red (među zavađenim muslimanima) i dok, vama i vašim dobrima ne počnu vladati oni koji su najgori među vama.« Ovaj hadis je hasenun.⁹⁰³

2275. ISPRIČAO NAM JE Nasr b. Ali; kaže: Obavijestio nas je Sufjan, prenijevši od Muhammeda b. Suvakea, on od Nafi'a b. Džubejra, on od Ummu Seleme, a ona od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem koji je spomenuo vojsku, koja će se kasnije pojaviti, a koja će sve redom kažnjavati. Ummu Selema će na to: Možda će neki, koji su među njima, biti primorani da to čine? On reče: Svi će biti proživljeni sa njihovim namjerama.«⁹⁰⁴

Ovaj hadis je, u ovoj formi, hasenun-garibun.⁹⁰⁵ Ovaj hadis je također prenesen i od Nafi'a b. Džubejra, on od Aiše, a ona od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

١٠. بَابُ مَا جَاءَ فِي تَغْيِيرِ الْمُنْكَرِ بِالْيَدِ أَوْ بِاللِّسَانِ أَوْ بِالْقَلْبِ *

٢٢٧٦. حَدَّثَنَا بُنْدَارٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ قَيْسِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ طَارِقِ بْنِ شِهَابٍ قَالَ: أَوَّلُ مَنْ قَدَّمَ الْخُطْبَةَ قَبْلَ الصَّلَاةِ مَرْوَانُ. فَقَامَ رَجُلٌ فَقَالَ لِمَرْوَانَ: خَالَفْتَ السُّنَّةَ. فَقَالَ: يَا فُلَانُ تُرِكَ مَا هُنَالِكَ. فَقَالَ أَبُو سَعِيدٍ: أَمَّا هَذَا فَقَدْ قَضَى مَا عَلَيْهِ. سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَنْ رَأَى مُنْكَرًا فَلْيُنْكِرْهُ بِيَدِهِ وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِلِسَانِهِ وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِقَلْبِهِ وَذَلِكَ أَضْعَفُ الْإِيمَانِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

⁹⁰² Bilježe ga i El-Bezzar u *Musnedu* i Taberanija u *Mu'džemul-Vesitu* od Ebu Hurejrea.

⁹⁰³ Bilježi ga i Ibn Madže u *Sunenu*.

⁹⁰⁴ Abdur-Rahman el-Mubarekfori tvrdi da se takva vojska, koja je pravila nered i sve redom kažnjavala, pojavila pred kraj vladavine Abdullaha b. Zubejra. U tim neredima ubijen je i sam Abdullah b. Zubejr.

⁹⁰⁵ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Muslim u *Sahihu* i Ibn Madže u *Sunenu*.

10. O sprečavanju zla rukom, jezikom ili srcem

2276. ISPRIČAO NAM JE Bundar; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rahman b. Mehdi; kaže: Nas je obavijestio Sufjan, prenijevši od Kajsa b. Muslima, a on od Tarika b. Šihaba, koji je kazao: Prvi koji je održao (bajramsku) hutbu prije namaza bio je Mervan. Kad je to uradio, ustao je neki čovjek i Mervanu rekao: Proturječio si sunnetu, a on će na to: Ej ti, ono kako je praktikovano prije, napušteno je⁹⁰⁶. Ebu Seid reče: Što se tiče (spomenutog) čovjeka, on je ispunio svoju dužnost. Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je kazao: **»Ko od vas vidi kakvo zlo, neka ga spriječi rukom; ako ga nije u stanju spriječiti rukom, neka to onda učini jezikom; a ako ga nije u stanju spriječiti ni jezikom, neka ga onda srcem prezire, a to će biti (vrijeme) najslabijeg imana.«**⁹⁰⁷ Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁹⁰⁸

١١. بَابُ مِنْهُ *

٢٢٧٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنِ الثُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَثَلُ الْقَائِمِ عَلَى حُدُودِ اللَّهِ وَالْمُذْهَبِ فِيهَا كَمَثَلِ قَوْمٍ اسْتَهَمُوا عَلَى سَفِينَةٍ فِي الْبَحْرِ. فَأَصَابَ بَعْضُهُمْ أَعْلَاهَا وَأَصَابَ بَعْضُهُمْ أَسْفَلَهَا. فَكَانَ الَّذِينَ فِي أَسْفَلِهَا يَصْعَدُونَ فَيَسْتَقُونَ الْمَاءَ فَيَقْضُونَ عَلَى الَّذِينَ فِي أَعْلَاهَا. فَقَالَ الَّذِينَ فِي أَعْلَاهَا: لَا نَدْعُكُمْ تَصْعَدُونَ فَنَقُذُونَا. فَقَالَ الَّذِينَ فِي أَسْفَلِهَا: فَإِنَّا نَنْقُبُهَا مِنْ أَسْفَلِهَا فَتَسْتَقِي. فَإِنْ أَخَذُوا عَلَى أَيْدِيهِمْ فَمَنَعُوهُمْ نَجَوْا جَمِيعًا. وَإِنْ تَرَكُوهُمْ غَرِقُوا جَمِيعًا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

⁹⁰⁶ Bilježe Buharija i Muslim u *sahihima* od Ebu Seida el-Hudrija, koji je kazao: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bi na dan Ramazanskog ili Kurban-bajrama izišao na musallu. Prvo bi klanjao bajram-namaz, potom bi se popeo na minber i, okrenuvši se prema ljudima, koji su sjedili u safovima, održao govor upućujući ih, savjetujući ih i naređujući im ono što im treba narediti ..., a potom bi završio i otišao. Ebu Seid veli: Tako je praktikovano sve dok, jednog Ramazanskog ili Kurban-bajrama, nisam izašao sa Mervanom, gradonačelnikom Medine, na musallu. Pošto dođosmo na musallu, on se odmah počeo penjati na minber, koji je sagrađio Kesir b. Salt. Ja ga povukoh za odjeću, a on se od mene otrže, pope se na minber i održa hutbu prije klanjanja bajram-namaza. Pošto završi, ja mu rekoh: Tako mi Allaha, izmijenio si sunnet, a on će na to: Ebu Seide; prošlo je vrijeme praktikovanja onoga što ti znaš. Rekoh: Tako mi Allaha; ono što ja znam je bolje od ovoga što ne znam (a što si ti uradio). On reče: Dok sam praktikovao da držim hutbu poslije namaza, ljudi nisu htjeli da ostaju da je saslušaju, nego bi otišli te sam radi toga pomjerio hutbu prije namaza."

⁹⁰⁷ Istinski vjernici se nikoga i ničega ne boje osim Svevišnjeg Allaha. Oni, kada ugledaju kakvo zlo, nastoje ga po svaku cijenu spriječiti, pa ako to ne budu mogli silom, onda će to činiti riječima. Međutim, kada dođe vrijeme u kome se ljudi neće smjeti suprotstaviti zlu ni riječima, to će biti vrijeme slabog imana kod ljudi.

⁹⁰⁸ Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi osim Buharije, i Ahmeda b. Hanbela u *Musnedu*.

11. O istoj temi

2277. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Ebu Muavija, prenijevši od A'meša, on od Ša'bija a on od Nu'mana b. Bešira, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Onaj koji izvršava Allahove odredbe** (u pogledu naređivanja dobra i sprečavanja zla) i onaj koji ih ne izvršava poput su ljudi koji se ukracaju na brod koji plovi tako da jedni zaposjednu gornji, a drugi donji dio palube. Oni što su u donjem dijelu palube popnu se gore i zatraže vode, a kada je dobiju, prospu je po onima što su u gornjem dijelu palube. Oni što su gore reknu: Nećemo vam više dozvoliti da se penjete gore i da nas uznemiravate! Oni što su dolje, reknu: Mi ćemo brod probušiti u donjem dijelu i sami sebi uzeti vode. Ukoliko ih ovi spriječe u tome, svi će se spasiti, a ukoliko ih puste da probuše brod, svi će se utopiti.« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁹⁰⁹

١٢. بَابُ أَفْضَلِ الْجِهَادِ كَلِمَةً عَدَلٍ عِنْدَ سُلْطَانٍ جَائِرٍ *

٢٢٧٨. حَدَّثَنَا الْقَاسِمُ بْنُ دِينَارٍ الْكُوفِيُّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مُصْعَبٍ أَبُو يَزِيدَ أَخْبَرَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُحَادَةَ عَنْ عَطِيَّةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِنْ مِنْ أَكْثَرِ الْجِهَادِ كَلِمَةً عَدَلٍ عِنْدَ سُلْطَانٍ جَائِرٍ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ. وَهَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ *

12. O tome da je najbolji vid borbe na Allahovom putu riječ pravde izgovorena pred nepravednim vladarom

2278. ISPRIČAO NAM JE Kasim b. Dinar el-Kufi⁹¹⁰; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rahman b. Mus'ab Ebu Jezid; kaže: Nas je obavijestio Israil, prenijevši od Muhammeda b. Džuhadea, on od Atijjea, a on od Ebu Seida el-Hudrija da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »**Najbolji vid borbe, na Allahovom putu, je riječ pravde** (koja se rekne) **pred nepravednim vladarom.**«

Na ovu temu prenesen je hadis i od Ebu Uamea. Ovaj hadis je u ovoj formi hasenun-garibun.⁹¹¹

⁹⁰⁹ Bilježi ga i Buharija u *Sahihu*.

⁹¹⁰ Kasim b. Zekerijja b. Dinar el-Kureši Ebu Muhammed el-Kufi pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je jedanaestoj generaciji.

⁹¹¹ Bilježe ga i Ebu Davud i Ibn Madže u *sunenima*.

١٣. بَاب سُؤَالِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثًا فِي أُمَّتِهِ *

٢٢٧٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ حَدَّثَنَا أَبِي قَالَ سَمِعْتُ الثُّعْمَانَ بْنَ رَاشِدٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَبَّابٍ بْنِ الْأَرْتِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَاةً فَأَطَالَهَا فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّيْتَ صَلَاةً لَمْ تَكُنْ تُصَلِّيْهَا. قَالَ: أَجَلَ إِثْنَيْهَا صَلَاةً رَغْبَةً وَرَهْمَةً. إِنِّي سَأَلْتُ اللَّهَ فِيهَا ثَلَاثًا فَأَعْطَانِي اثْنَتَيْنِ وَمَنْعَنِي وَاحِدَةً. سَأَلْتُهُ أَنْ لَا يُهْلِكَ أُمَّتِي بِسَنَةِ فَأَعْطَانِيهَا. وَسَأَلْتُهُ أَنْ لَا يُسَلِّطَ عَلَيْهِمْ عَدُوًّا مِنْ غَيْرِهِمْ فَأَعْطَانِيهَا. وَسَأَلْتُهُ أَنْ لَا يُذِيقَ بَعْضُهُمْ بَأْسَ بَعْضٍ فَمَنْعَنِيهَا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَفِي الْبَابِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عُمَرَ *
٢٢٨٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قَلَابَةَ عَنْ أَبِي أَسْمَاءَ عَنْ ثَوْبَانَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ اللَّهَ زَوَى لِي الْأَرْضَ فَرَأَيْتُ مُشَارِقَهَا وَمَغَارِبَهَا. وَإِنَّ أُمَّتِي سَيَبْلُغُ مُلْكُهَا مَا زُرِّي لِي مِنْهَا. وَأُعْطِيتُ الْكَزْبَيْنِ الْأَخْمَرَ وَالْأَبْيَضَ. وَإِنِّي سَأَلْتُ رَبِّي لِأُمَّتِي أَنْ لَا يُهْلِكَهَا بِسَنَةِ عَامَّةٍ، وَأَنْ لَا يُسَلِّطَ عَلَيْهِمْ عَدُوًّا مِنْ سِوَى أَنْفُسِهِمْ فَيَسْتَبِيحَ بَعْضُهُمْ. وَإِنَّ رَبِّي قَالَ: يَا مُحَمَّدُ إِنِّي إِذَا قَضَيْتُ قَضَاءَ قَائِلَةٍ لَا يُرَدُّ. وَإِنِّي أُعْطِيكَ لَأَمْتِكَ أَنْ لَا أَهْلِكَهُمْ بِسَنَةِ عَامَّةٍ وَأَنْ لَا أُسَلِّطَ عَلَيْهِمْ عَدُوًّا مِنْ سِوَى أَنْفُسِهِمْ فَيَسْتَبِيحَ بَعْضُهُمْ. وَلَوْ اجْتَمَعَ عَلَيْهِمْ مَنْ يَأْطُرُهَا، أَوْ قَالَ مَنْ يَبْنِي أَقْطَارَهَا، حَتَّى يَكُونَ بَعْضُهُمْ يُهْلِكُ بَعْضًا وَيَسْبِي بَعْضُهُمْ بَعْضًا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

13. Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, dova za troje

2279. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Vehb b. Džerir; kaže: Ispričao nam je moj otac i kazao: Čuo sam Nu'mana b. Rašida⁹¹² koji je prenio od Zuhrija, on od Abdullaha b. Harisa, on od Abdullaha b. Habbaba b. Eretta⁹¹³, a on od svoga oca da je kazao: »Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom je prilikom dugo klanjao namaz. Primijetivši to, prisutni rekoše: Allahov Poslaniče, klanjao si namaz dugo kako do sada nisi klanjao? Jesam, reče on: To je namaz nade i straha. U njemu sam molio Allaha za troje, pa mi je uslišao dvoje, a uskratio jedno. Molio sam ga da moje sljedbenike ne uništi sušom pa mi je to uslišao; molio sam ga da ne dozvoli da nad njima zavladaju drugi, pa mi je i to uslišao; a molio sam ga da ne dozvoli da oni silu jedni nad drugima ne okušaju, pa mi je to odbio.« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁹¹⁴ Na ovu temu preneseni su hadisi i od Sa'da i Ibn Omera.

⁹¹² Nu'man b. Rašid el-Džezeri Ebu Ishak er-Rikki je pouzdan prenosilac hadisa koji je imao loše pamćenje. Pripadao je šestoj generaciji.

⁹¹³ Abdullah b. Habbab b. Erett el-Medeni je, po mišljenju El-Idžlija, pouzdan ravija. Pripadao je generaciji starijih tabiina.

⁹¹⁴ Bilježi ga i Nesaija u *Sunenu*.

2280. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Hammad b. Zejd, prenijevši od Ejžuba, on od Kilabea, on od Ebu Esme, a on od Sevbana, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »Allah mi je skupio Zemlju te sam vidio njezin istok i njezin zapad. Moji sljedbenici će zavladatai onim što mi je od nje skupljeno i pokazano i biće mi date dvije riznice: crvena i bijela.⁹¹⁵ Molio sam se svome Gospodaru da moje sljedbenike ne uništi općom sušom i da nad njima ne zavladađu drugi koji će uništiti njihovu duhovnu snagu, a moj Gospodar reče: Ja sam odredio sudbinu, i ništa se mimo toga ne može desiti! Odredio sam da tvoje sljedbenike neću uništiti općom sušom, niti ću dozvoliti da nad njima zavladađu i unište njihovu duhovnu snagu drugi, makar sa svih strana krenuli protiv njih; oni se mogu samo međusobno uništavati i porobljavati.« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁹¹⁶

١٤. بَاب مَا جَاءَ فِي الرَّجُلِ يَكُونُ فِي الْفِتْنَةِ *

٢٢٨١. حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بْنُ مُوسَى الْقَزَّازُ الْبَصْرِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ بْنُ سَعِيدٍ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَحَادَةَ عَنْ رَجُلٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ أُمِّ مَالِكِ الْبَهْرِيَّةِ قَالَتْ: ذَكَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِتْنَةً فَقَرَّبَهَا. قَالَتْ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ خَيْرُ النَّاسِ فِيهَا؟ قَالَ: رَجُلٌ فِي مَاشِيَتِهِ يُؤَدِّي حَقَّهَا وَيَعْبُدُ رَبَّهُ، وَرَجُلٌ آخَذَ بِرَأْسِ فَرَسِهِ يُخَيِّفُ الْعَدُوَّ وَيُخَيِّفُونَهُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أُمِّ مُبَشَّرٍ وَأَبِي سَعِيدٍ وَابْنِ عَبَّاسٍ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَرَوَاهُ اللَّيْثُ ابْنُ أَبِي سُلَيْمٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ أُمِّ مَالِكِ الْبَهْرِيَّةِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

٢٢٨٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاوِيَةَ الْجُمَحِيُّ أَخْبَرَنَا حَمَادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ لَيْثٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ زِيَادِ بْنِ سَيْمِينَ كُوشٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: تَكُونُ فِتْنَةٌ تَسْتَنْظِفُ الْعَرَبَ قَتْلَاهَا فِي النَّارِ. اللِّسَانُ فِيهَا أَشَدُّ مِنَ السَّيْفِ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. سَمِعْتُ مُحَمَّدَ بْنَ إِسْمَاعِيلَ يَقُولُ: لَا نَعْرِفُ لَزِيَادِ بْنِ سَيْمِينَ كُوشَ غَيْرَ هَذَا الْحَدِيثِ. رَوَاهُ حَمَادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ لَيْثٍ فَرَفَعَهُ. وَرَوَاهُ حَمَادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ لَيْثٍ فَأَوْفَقَهُ *

14. O onome ko doživi nereda

2281. ISPRIČAO NAM JE Imran b. Musa el-Kazzaz el-Basri⁹¹⁷; kaže: Ispričao nam je Abdul-Varis b. Seid; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Džuhade, prenijevši od nekog čovjeka, on od Tavusa, a on od Ummu Malik el-

⁹¹⁵ Dvije riznice, crvena i bijela, koje su obećane Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, u ovom hadisu su, ustvari, Perzija i Bizantija. Allah, dž.š., mu je obećao da će njegovi sljedbenici zavladatai dvjema velikim supersilama; Perzijom i Bizantijom, što se nakon njegove smrti obistinilo.

⁹¹⁶ Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

⁹¹⁷ Imran b. Musa b. el-Kazzaz, el-Lejsi Ebu Amr el-Basri je iskren prenosilac hadisa. Pripadao je desetoj generaciji.

Behzije da je kazala: »Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo je nereda i nagovijestio da će se oni brzo dogoditi. Rekoh: Allahov Poslanice, ko će u tom vremenu biti najbolji? On reče: Čovjek koji ide za svojim stadom na koje daje zekat i robuje Allahu i onaj koji (se skloni od nereda tako što) uzme svoga konja i ode i stane naspram (vanjskog) neprijatelja boreći se protiv njega.«

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Umme Mubeššir, Ebu Seida el-Hudrija i Ibn Abbasa. Ovaj hadis je u ovoj formi garibun.⁹¹⁸ Prenio ga je Lejs b. Ebu Sulejm od Tavusa, on od Umme Malik el-Behzije, a ona od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

2282. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Muavija el-Džumehi; kaže: Obavijestio nas je Hammad b. Seleme, prenijevši od Lejsa, on od Tavusa, on od Zijada b. Simina Kevšija, a on od Abdullaha b. Amra, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Desit će se nered (fitne); svi Arapi koji poginu u tom neredu zaslužiće Džehennem; jezik će tokom nereda biti opasniji od britkog mača!**«

Ovaj hadis je garibun.⁹¹⁹ Čuo sam Muhammeda b. Ismaila kada veli: Od Zijada b. Simina Kevšija nam je poznat samo ovaj hadis. Hammad b. Seleme ga je prenio od Lejsa kao merfu' hadis, dok ga je Hammad b. Zejd od Lejsa prenio kao mevkuf hadis.

١٥. بَاب مَا جَاءَ فِي رَفْعِ الْأَمَانَةِ *

٢٢٨٣. حَدَّثَنَا هَنَادٌ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ عَنْ حُذَيْفَةَ قَالَ: حَدَّثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدِيثَيْنِ قَدْ رَأَيْتُ أَحَدَهُمَا وَأَنَا أَنْتَظِرُ الْآخَرَ. حَدَّثَنَا أَنَّ الْأَمَانَةَ نَزَلَتْ فِي جَذْرِ قُلُوبِ الرِّجَالِ ثُمَّ نَزَلَ الْقُرْآنُ وَعَلِمُوا مِنَ السُّنَّةِ. ثُمَّ حَدَّثَنَا عَنْ رَفْعِ الْأَمَانَةِ فَقَالَ: يَتَأَمَّ الرَّجُلُ التَّوَمَةَ فَتَقْبِضُ الْأَمَانَةَ مِنْ قَلْبِهِ فَيُظَلُّ أَثَرُهَا مِثْلَ الْوَكْتِ. ثُمَّ يَتَأَمَّ تَوَمَةً فَتَقْبِضُ الْأَمَانَةَ مِنْ قَلْبِهِ فَيُظَلُّ أَثَرُهَا مِثْلَ أَثَرِ الْمَجْلِ كَجَمْرِ دَخَرَجْتَهُ عَلَى رِجْلِكَ فَتَقَطَّتْ فَتَرَاهُ مُتَتَبِّرًا وَلَيْسَ فِيهِ شَيْءٌ. ثُمَّ أَخَذَ حَصَاةً فَدَخَرَجَهَا عَلَى رِجْلِهِ. قَالَ: فَيُصْبِحُ النَّاسُ يَتَبَايَعُونَ لَا يَكَاذُ أَحَدُهُمْ يُؤَدِّي الْأَمَانَةَ حَتَّى يَقَالَ إِنَّ فِي بَنِي فُلَانٍ رَجُلًا أَمِينًا. وَحَتَّى يَقَالَ لِلرَّجُلِ مَا أَجْلَدَهُ وَأَطْرَفَهُ وَأَعْقَلَهُ وَمَا فِي قَلْبِهِ مِنْ قَالٍ خَرَدَلٍ مِنْ إِيْمَانٍ. قَالَ: وَلَقَدْ أَتَى عَلَى زَمَانٍ وَمَا أَبَالِي أَيْكُمْ بَايَعْتُ فِيهِ. لَنْ كَانَ مُسْلِمًا لَيَرُدُّهُ عَلَى دِينِهِ وَلَنْ كَانَ يَهُودِيًّا أَوْ نَصْرَانِيًّا لَيَرُدُّهُ عَلَى سَاعِيهِ. فَأَمَّا الْيَوْمَ فَمَا كُنْتُ أَبَايَعُ مِنْكُمْ إِلَّا فُلَانًا وَفُلَانًا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

15. O podizanju emaneta

2283. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Ebu Muavija, prenijevši od A'meša, on od Zejda b. Vehba, a on od Huzejfea, koji

⁹¹⁸ Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*.

⁹¹⁹ Bilježe ga i Ebu Davud, Nesaija i Ibn Madže u *sunenima*.

je kazao: »Ispričao nam je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dva hadisa. Ostvarenje jednog od njih sam doživio, a očekujem ostvarenje drugog.⁹²⁰ Ispričao nam je (i to je prvi hadis) da je emanet spušten u dubinu ljudskih srca, a potom je objavljen Kur'an i ljudi su naučili sunnet. Zatim nam je pričao o iščeznuću emaneta rekavši: Dok osoba bude spavala, emanet će biti uklonjen iz njenog srca, a ostaće samo njegov trag poput tačke. Potom će osoba ponovo zaspati a iz njezina srca će biti uklonjen i ostatak emaneta tako da će ostati samo trag poput prišta koji žeravica ostavi na tvojoj nozi koji se podmjehuri, i ti ga vidiš potpuhanog, a, ustvari, u njemu nema ništa. Potom uze kamenčić i zakotrlja ga po nozi (dok ne ostavi trag) i reče: Ljudi će ujutro ustati i početi međusobno kupovati i prodavati, ali niko od njih neće biti povjerljiv. Do te mjere će (kod ljudi nestati povjerenja) da će se govoriti: U tom i tom plemenu ostao je jedan povjerljiv čovjek koji je veoma postojan, ljubazan i pametan, a, ustvari, u njegovom srcu neće biti vjere ni koliko zrno gorušice."

Huzejfe kaže: Ja sam doživio vrijeme kada nisam pazio kome prodajem, jer ako bi se radilo o muslimanu, njegov iman mi je bio garancija da će mi platiti, a ako bi se, pak, radilo, o jevreju ili kršćaninu, njegov poglavica mi je bio garancija za to. Danas ja mogu prodavati samo tom i tom. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁹²¹

١٦. بَابُ لَتَرْكَبَنَّ سُنَنَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ *

٢٢٨٤. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمَخْزُومِيُّ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سِنَانِ بْنِ أَبِي سِنَانٍ عَنْ أَبِي وَاقِدٍ اللَّيْثِيِّ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا خَرَجَ إِلَى حُنَيْنٍ مَرَّ بِشَجَرَةٍ لِلْمُشْرِكِينَ يُقَالُ لَهَا ذَاتُ أَنْوَاطٍ يُعْلَقُونَ عَلَيْهَا أَسْلِحَتَهُمْ. قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ اجْعَلْ لَنَا ذَاتَ أَنْوَاطٍ كَمَا لَهُمْ ذَاتُ أَنْوَاطٍ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: سُبْحَانَ اللَّهِ هَذَا كَمَا قَالَ قَوْمُ مُوسَى اجْعَلْ لَنَا إِلَهًا كَمَا لَهُمْ آلِهَةٌ. وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَتَرْكَبَنَّ سُنَّةَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَأَبُو وَاقِدٍ اللَّيْثِيُّ اسْمُهُ الْحَارِثُ بْنُ عَوْفٍ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ *

16. O tome da ćete vi, uistinu, slijediti običaje onih prije vas

2284. ISPRIČAO NAM JE Seid b. Abdur-Rahman el-Mahzumi; kaže: Obavijestio nas je Sufjan, prenijevši od Zuhrija, on od Sinana b. Ebu

⁹²⁰ Dakle, ja sam doživio vrijeme kada je Allah, dž. š., povjerenje spustio u srca ljudi, a čekam kada će doći vrijeme da će ga Allah, dž.š., ponovo uzdignuti iz ljudskih srca.

⁹²¹ Bilježe ga Buharija i Muslim u *sahihima*.

Sinana⁹²², a on od Ebu Vakida el-Lejsija⁹²³: "Pošto Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, iziđe (iz Mekke) na Hunejn⁹²⁴ i prođe pored idolopokloničkog drveta Zatul-envat na koje su oni vješali svoje oružje⁹²⁵, prisutni rekoše: Da si i ti nama odredio Zatul-envat kao što ga i oni imaju? Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, će na to: Subhanallah! To vam je poput onoga kada je Musaov narod rekao (Musau): Odredi i ti nama boga kao što i oni imaju bogove! Tako mi Onoga u čijoj je ruci moj život, vi ćete, uistinu, slijediti običaje onih koji su bili prije vas!"⁹²⁶

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁹²⁷ Ebu Vakidu el-Lejsiju je ime Haris b. Avf. Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ebu Seida i Ebu Hurejrea.

١٧. بَابُ مَا جَاءَ فِي كَلَامِ السَّبَاعِ *

٢٢٨٥. حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ وَكِيعٍ أَخْبَرَنَا أَبِي عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا أَبُو نَضْرَةَ الْعَبْدِيُّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تُكَلِّمَ السَّبَاعُ الْإِنْسَ، وَحَتَّى تُكَلِّمَ الرَّجُلَ عَذْبَةَ سَوْطِهِ وَشِرَاكَ نَعْلِهِ وَتُخْبِرَهُ فَخِذَهُ بِمَا أَحْدَثَ أَهْلُهُ بَعْدَهُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ. وَهَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ الْقَاسِمِ بْنِ الْفَضْلِ. وَالْقَاسِمُ بْنُ الْفَضْلِ ثِقَةٌ مَأْمُونٌ عِنْدَ أَهْلِ الْحَدِيثِ. وَثَقَّ يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ الْقَطَّانُ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ *

17. O govoru divljih životinja

2285. ISPRIČAO NAM JE Sufjan b. Veki'; kaže: Obavijestio nas je moj otac, prenijevši od Kasima b. Fadla; kaže: Obavijestio nas je Ebu Nadre el-Abdi, prenijevši od Ebu Seida el-Hudrija, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Tako mi Onoga u čijoj je ruci moj život, neće nastupiti Sudnji dan dok divlje životinje ne budu razgovarale sa ljudima i dok čovjek ne bude razgovarao sa vrhom svoga biča i remenom

⁹²² Sinan b. Ebu Sinan ed-Dejli el-Medeni je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

⁹²³ Ebu Vakid el-Lejsi je poznati ashab. Ime mu je, po nekima, Haris b. Malik, po nekima, Haris b. Avf, a po nekima, Avf b. Haris.

⁹²⁴ Hunejn je mjesto između Mekke i Taifa u Arabiji.

⁹²⁵ I kome su se klanjali.

⁹²⁶ U hadisu koji bilježi Buharija u *Sahihu* od Ebu Seida el-Hudrija stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Uistinu ćete vi slijediti običaje onih prije vas, i to pedalj po pedalj, aršin po aršin, do te mjere da ćete, ukoliko oni uđu u rupu bodljorepog guštera, i vi ući. Misliš li to, Allahov Poslaniče, na jevreje i kršćane? upitaše prisutni. On reče: A na koga bih to drugog mislio?"

⁹²⁷ Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*.

svoje nanule, a njegovo bedro će ga obavijestiti o tome kakve je novotarije uvela njegova porodica nakon njega!"

Na ovu temu prenesen je hadis i od Ebu Hurejrea. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁹²⁸ Poznat nam je samo preko Kasima b. Fadla. Kasim b. Fadl je, po mišljenju hadiskih učenjaka, pouzdan i povjerljiv prenosilac hadisa. Pouzdanim ga smatraju Jahja b. Seid i Abdur-Rahman b. Mehdi.

١٨. بَاب مَا جَاءَ فِي انْشِقَاقِ الْقَمَرِ *

٢٢٨٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ عَنْ شُعْبَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: انْشَقَّ الْقَمَرُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: اشْهَدُوا. وَفِي الْبَابِ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ وَأَنَسٍ وَجُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

18. O raspolučenju Mjeseca

2286. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud, prenijevši od Šu'bea, on od A'meša, on od Mudžahida, a on od Ibn Omera da je kazao: "**Raspolutio se Mjesec u vrijeme Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Budite svjedoci.**"⁹²⁹

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ibn Mesuda, Enesa i Džubejra b. Mut'ima. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁹³⁰

١٩. بَاب مَا جَاءَ فِي الْخُسْفِ *

٢٢٨٧. حَدَّثَنَا بُنْدَارٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ فُرَاتِ الْقُرَازِيِّ عَنْ أَبِي الطُّفَيْلِ عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ أَسِيدٍ قَالَ: أَشْرَفَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ غُرْفَةٍ وَتَحَنُّنًا تَذَاكُرُ السَّاعَةَ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تَرَوْا عَشْرَ آيَاتٍ: طُلُوعُ الشَّمْسِ مِنْ مَغْرِبِهَا، وَيَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ، وَالْدَّابَّةُ، وَثَلَاثَةُ خُسُوفٍ: خُسْفٌ بِالْمَشْرِقِ وَخُسْفٌ بِالْمَغْرِبِ وَخُسْفٌ بِجَزِيرَةِ الْعَرَبِ. وَكَانَ تَخْرُجُ مِنْ قَعْرِ عَدَنَ تَسُوقُ النَّاسِ أَوْ تَحْشُرُ النَّاسَ فَتَبِيتُ مَعَهُمْ حَيْثُ بَاتُوا. وَتَقِيلُ مَعَهُمْ حَيْثُ قَالُوا.

٢٢٨٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ فُرَاتِ نَحْوَهُ، وَزَادَ فِيهِ الدُّخَانُ.

٢٢٨٩. حَدَّثَنَا هَذَا أَخْبَرَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ عَنْ فُرَاتِ الْقُرَازِيِّ نَحْوَ حَدِيثِ وَكِيعٍ عَنْ سُفْيَانَ.

⁹²⁸ Bilježi ga i Hakim u *Mustedreku* i smatra ga vjerodostojnim hadisom.

⁹²⁹ Buharija u *Sahihu* bilježi od Enesa b. Malika da je kazao: "Mekanski idolopoklonici su od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, tražili da im pokaže mu'džizu. On im raspoluti Mjesec na dva dijela, i to tako jasno da su brdo Hira vidjeli između dvije polutice."

⁹³⁰ Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

٢٢٩٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ الطَّيَالِسِيُّ عَنْ شُعْبَةَ وَالْمَسْعُودِيِّ سَمِعَا مِنْ فُرَاتِ الْقَزَّازِ لَحْوَ حَدِيثِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ فُرَاتٍ وَزَادَ فِيهِ: الدَّجَالُ أَوْ الدُّخَانُ.

٢٢٩١. حَدَّثَنَا أَبُو مُوسَى مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى أَخْبَرَنَا أَبُو الثَّعْمَانِ الْحَكَمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْعَجَلِيُّ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ فُرَاتٍ لَحْوَ حَدِيثِ أَبِي دَاوُدَ عَنْ شُعْبَةَ وَزَادَ فِيهِ: وَالْعَاشِرَةُ إِمَّا رِيحٌ تَطْرَحُهُمْ فِي الْبَحْرِ وَإِمَّا نَزُولُ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَلِيٍّ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَأُمِّ سَلَمَةَ وَصَفِيَّةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٢٩٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو نُعَيْمٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كَهَيْلٍ عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ الْمُرَيْبِيِّ عَنْ مُسْلِمِ بْنِ صَفْوَانَ عَنْ وَصَفِيَّةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا يَنْتَهِي النَّاسُ عَنْ غَزْوِ هَذَا الْبَيْتِ حَتَّى يَغْزَوْا جَيْشَ حَتَّى إِذَا كَانُوا بِالْبَيْدَاءِ أَوْ بَبَيْدَاءٍ مِنَ الْأَرْضِ خُسِيفَ بِأَوَّلِهِمْ وَآخِرِهِمْ وَلَمْ يَنْجُ أَوْسَطُهُمْ. قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَمَنْ كَرِهَ مِنْهُمْ؟ قَالَ: يَنْعَتُهُمُ اللَّهُ عَلَى مَا فِي أَنْفُسِهِمْ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٢٩٣. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ أَخْبَرَنَا صَيْقِيُّ بْنُ رَبِيعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَكُونُ فِي آخِرِ هَذِهِ الْأُمَّةِ خُسْفٌ وَمَسْخٌ وَقَذْفٌ. قَالَتْ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنْهَلُكَ وَفِينَا الصَّالِحُونَ؟ قَالَ: نَعَمْ إِذَا ظَهَرَ الْخُبْتُ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ عَائِشَةَ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ تَكَلَّمَ فِيهِ بِحَسَنِ بْنِ سَعِيدٍ مِنْ قَبْلِ حِفْظِهِ *

19. O propadanju u zemlju

2287. ISPRIČAO NAM JE Bundar; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rahman b. Mehdi; kaže: Nas je obavijestio Sufjan, prenijevši od Furata el-Kazzaza,⁹³¹ on od Ebu Tufejla, a on od Huzejfe b. Usejda⁹³² da je kazao: "Jednom prilikom se iz sobe, među nama, pojavi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a mi raspravljamo o Sudnjem danu. Čuvši to, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Neće nastupiti Sudnji dan dok ne vidite deset predznaka: izlazak Sunca sa zapada, pojavu Jedžudža i Medžudža, izlazak životinje iz zemlje⁹³³, tri propadanja u zemlju: jedno na istoku, jedno na zapadu i jedno na Arapskome

⁹³¹ Furat b. Ebu Abdur-Rahman el-Kazzaz el-Kufi je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je petoj generaciji.

⁹³² Ebu Seriha Huzejfe b. Usejd el-Hafari je ashab. Jedan je od onih koji su Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, dali prisegu pod drvetom na Hudejbiji.

⁹³³ Životinja koja će pred Sudnji dan izići iz zemlje spominje se u Kur'anu u suri *En-Neml*, u 82. ajetu. Uzvišeni veli: "I kada dođe vrijeme da oni budu kažnjeni, Mi ćemo učiniti da iz zemlje iziđe jedna životinja koja će im reći da ljudi u dokaze naše nisu uvjereni." Mufessiri smatraju da je to ogromna životinja koja će izići iz pukotine na Safi. Ibn Omer i Ibn Abbas smatraju da je to Džessasa koja se spominje u hadisu o Dedždžalu.

poluotoku, vatru koja će se pojaviti od strane Adena⁹³⁴, a koja će tjerati ljude ili je kazao: koja će skupiti ljude, biće sa njima tamo gdje god oni zanoće i tamo gdje oni popodne budu odmarali."

2288. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Veki', prenijevši od Sufjana slično prethodnom hadisu, s tim što je u ovom dodao: "i dim"⁹³⁵.

2289. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Ebu Ahves, prenijevši od Furata el-Kazzaza slično Vekiovu hadisu od Sufjana.

2290. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud et-Tajalisi, prenijevši od Šu'bea i Mesudija da su od Furata el-Kazzaza čuli slično Abdur-Rahmanovu hadisu od Sufjana, a on od Furata, s tim što je u njemu dodao: "Dedždžala ili dim".

2291. ISPRIČAO NAM JE Ebu Musa Muhammed b. Musenna; kaže: Obavijestio nas je Ebu Nu'man Hakem b. Abdullah el-Idžli⁹³⁶, prenijevši od Šu'bea, a on od Furata slično Ebu Davudovu hadisu od Šu'bea, s tim što je u njemu dodao: "Deseti predznak je ili vjetar koji će ih baciti u more, ili, pak, silazak Isaa sina Merjemina".⁹³⁷

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Alije, Ebu Hurejrea, Ummu Seleme i Safije. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁹³⁸

2292. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Nuajm; kaže: Nas je obavijestio Sufjan, prenijevši od Selemea b. Kuhejla,⁹³⁹ on od Ebu Idrisa el-Murhibija,⁹⁴⁰ on od Muslima b. Safvana⁹⁴¹, a on od Safije, koja je kazala da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem,

⁹³⁴ Aden je poznati grad u Jemenu. U jednoj predaji spominje se da će se vatra pojaviti od strane Hidžaza. Kadi smatra da se očito radi o dvjema vatrama od kojih će se jedna pojaviti od Adena, a druga od Hidžaza.

⁹³⁵ U suri *Ed-Duhan* u 10. i 11. ajetu Uzvišeni Allah veli: "Zato sačekaj dan kad će im se činiti da prema nebu vide dim koji će ljude prekriti. Ovo je neizdržljiva patnja!"

⁹³⁶ Ebu Nu'man Hakem b. Abdullah el-Idžli el-Basri je pouzdan prenosilac hadisa, ali je ponekad pravio previde prilikom prenošenja hadisa. Pripadao je devetoj generaciji.

⁹³⁷ Učenjaci se razilaze u pogledu redoslijeda događanja ovih predznaka. Neki vele da će prvi predznak biti dim, potom izlazak Dedždžala, potom silazak Isaa sina Merjemina, pa pojava Jedždžda i Medždžda, potom izlazak životinje iz zemlje, pa izlazak Sunca sa zapada. Neki, pak, smatraju da će prvi predznak biti propadanja u zemlju, pa izlazak Dedždžala, pa silazak Isaa sina Merjemina, pa pojava Jedždžda i Medždžda, pa vjetar koji će usmrtniti vjernike, pa izlazak Sunca sa zapada, pa izlazak životinje iz zemlje, pa pojava dima.

⁹³⁸ Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi osim Buharije.

⁹³⁹ Seleme b. Kuhejl el-Hadremi Ebu Jahja el-Kufi je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji.

⁹⁴⁰ Ebu Idrisu el-Murhibiju el-Kufiju je ime Suvar, ili Misvar. On je dosta iskren prenosilac hadisa, međutim, protežirao je šijsko učenje. Pripadao je četvrtoj generaciji.

⁹⁴¹ Muslim b. Safvan je nedovoljno poznat prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji. Ibn Hibban ga je ocijenio pouzdanim.

rekao: "Neće ljudi prestajati sa pokušajima da osvoje ovu Kuću⁹⁴² sve dotle dok u takav pohod ne krene jedna (ogromna) vojska, pa kad stupi u pustinju, svi će biti u zemlju zatjerani i niko se od njih neće spasiti! Rekoh: Allahov Poslaniče, a ako među njima bude onih koji to nisu željeli? On reče: Allah će ih proživjeti sa onim što su osjećali!"⁹⁴³ Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁹⁴⁴

2293. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Obavijestio nas je Sajfa b. Rib'ij,⁹⁴⁵ prenijevši od Ubejdullaha b. Omera,⁹⁴⁶ on od Ubejdullaha,⁹⁴⁷ on od Kasima b. Muhammeda⁹⁴⁸, a on od Aiše, koja je kazala da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "**Pred kraj će moje sljedbenike snalaziti propadanje u zemlju, pretvaranje u druge oblike i kamena kiša! Rekla sam, veli ona, Allahov Poslaniče, zar ćemo biti uništavani i onda kad među nama, bude dobrih ljudi? Hoćete, reče on, ako se među vama pojavi nemoral!"**

Ovaj Aišin hadis je garibun. Poznat nam je samo u ovoj formi. Abdullaha b. Omera je kritikovao Jahja b. Seid i to u pogledu njegova pamćenja.

٢٠. بَاب مَا جَاءَ فِي طُلُوعِ الشَّمْسِ مِنْ مَغْرِبِهَا *

٢٢٩٤. حَدَّثَنَا هَنَادٌ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّمِيمِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ: دَخَلْتُ الْمَسْجِدَ حِينَ غَابَتِ الشَّمْسُ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَالِسٌ فَقَالَ: يَا أَبَا ذَرٍّ أَتَدْرِي أَيْنَ تَذْهَبُ هَذِهِ؟ قَالَ: قُلْتُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ. قَالَ: فَإِنَّهَا تَذْهَبُ تَسْتَأْذِنُ فِي السُّجُودِ فَيُؤْذَنُ لَهَا وَكَأَنَّهَا قَدْ قِيلَ لَهَا ااطْلَعِي مِنْ حَيْثُ جِئْتَ فَتَطْلُعُ مِنْ مَغْرِبِهَا. قَالَ ثُمَّ قَرَأَ: (وَذَلِكَ مُسْتَقَرٌّ لَهَا). قَالَ وَذَلِكَ قِرَاءَةُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ. وَفِي الْبَابِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ عَسَّالٍ وَحَدِيفَةَ بِنِ اسِيدٍ وَأَنَسٍ وَأَبِي مُوسَى. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

⁹⁴² Da osvoje Kabu.

⁹⁴³ U hadisu koji bilježi Muslim u *Sahihu* od Ummu Seleme stoji: "...Allahov Poslaniče, a šta ako među njima bude onih koji to nisu željeli? On reče: Allah će ih sve u zemlju zatjerati, a na Sudnjem danu će im suditi prema njihovim namjerama."

⁹⁴⁴ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ibn Madže u *Sunenu*.

⁹⁴⁵ Sajfa b. Rib'ij el-Ensari Ebu Hišam el-Kufi je dosta iskren prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji.

⁹⁴⁶ Ubejdullah b. Omer b. Hafs b. Asim b. Omer b. Hattab el-Umeri Ebu Osman el-Medeni je pouzdan i siguran prenosilac hadisa. Pripadao je petoj generaciji. Prenio je hadise od Kasima b. Muhammeda b. Ebu Bekra i dr; dok je od njega hadise prenio njegov brat Abdullah i drugi.

⁹⁴⁷ Abdullah b. Omer b. Hafs b. Asim b. Omer b. Hattab el-Umeri je slab prenosilac hadisa. Jahja b. Seid ga je kritikovao zbog njegova lošeg pamćenja. Abdullah je stariji, a Ubejdullah mlađi brat.

⁹⁴⁸ Kasim b. Muhammed b. Ebu Bekr es-Siddik et-Tejmi je pouzdan prenosilac hadisa. On je jedan od sedam poznatih medinskih šeri'atskih pravnika. Pripadao je trećoj generaciji.

20. O rađanju Sunca sa zapada

2294. ISPRICAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Ebu Muavija, prenijevši od A'meša, on od Ibrahima et-Tejmija,⁹⁴⁹ on od svoga oca⁹⁵⁰, a on od Ebu Zerra da je kazao: "Jednom prilikom sam ušao u džamiju kad je Sunce zašlo. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je sjedio. Ugledavši me, on reče: Ebu Zerre! Znaš li gdje odlazi ovo (misleći na Sunce)? Rekoh: To Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju, a on reče: Ono odlazi kako bi zatražilo dozvolu da učini sedždu pa mu bude dozvoljeno."⁹⁵¹ (Međutim, uskoro će doći vrijeme kada će zatražiti dozvolu i kad mu neće biti dozvoljeno, nego će mu se reći): Iziđi odande gdje si i zašlo, pa će izići sa zapada. Potom je, veli on, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, proučio: "*To je njegova određena granica.*" To je, veli (Ebu Zerr), kiraet Abdullaha b. Mesuda.

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Safvana b. Assala, Huzejfea b. Esida, Enesa i Ebu Musaa. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁹⁵²

٢١. بَاب مَا جَاءَ فِي خُرُوجِ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ *

٢٢٩٥. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمُخْزُومِيُّ وَغَيْرُ وَاحِدٍ قَالُوا: أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ بْنُ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُروَةَ عَنْ زَيْتَبَ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ حَبِيبَةَ عَنْ أُمِّ حَبِيبَةَ عَنْ زَيْتَبَ بْنِ جَحْشٍ قَالَتْ: اسْتَقْبَطَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ نَوْمٍ مُحْصَرًا وَجْهَهُ وَهُوَ يَقُولُ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَرُدُّهَا ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، وَيُلِّ لِلْعَرَبِ مِنْ شَرِّ قَدْ اقْتَرَبَ. فَفُتِحَ النَّوْمُ مِنْ رَدَمِ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ مِثْلَ هَذِهِ وَعَقْدَ عَشْرًا. قَالَتْ زَيْتَبُ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفْتَهْلِكُ وَفِينَا الصَّالِحُونَ؟ قَالَ نَعَمْ إِذَا كَثُرَ الْخُبْتُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ جَوَّدَ سُفْيَانُ هَذَا الْحَدِيثَ. وَقَالَ الْحُمَيْدِيُّ عَنْ سُفْيَانَ بْنِ عُيَيْنَةَ حَفِظْتُ مِنَ الزُّهْرِيِّ فِي هَذَا الْإِسْنَادِ أَرْبَعَ نِسَوَةٍ: زَيْتَبَ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ حَبِيبَةَ وَهَمَّا رَبِيبَتَا النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ أُمِّ حَبِيبَةَ عَنْ زَيْتَبَ بْنِ جَحْشٍ زَوْجِي النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَرَوَى مَعْمَرٌ هَذَا الْحَدِيثَ عَنِ الزُّهْرِيِّ وَلَمْ يَذْكُرُوا فِيهِ عَنْ حَبِيبَةَ.

⁹⁴⁹ Ibrahim b. Jezid b. Šerik et-Tejmi Ebu Esma el-Kufi je pouzdan prenosilac hadisa, međutim, ponekad je bio sklon obmanama. Bio je izuzetno pobožan čovjek. Prenosio je često mursel hadise. Pripadao je petoj generaciji.

⁹⁵⁰ Jezida b. Šerika b. Tarika et-Tejmija el-Kufija. On je pouzdan prenosilac hadisa. Vele da je upamtio i predislamski period. Pripadao je drugoj generaciji.

⁹⁵¹ Buharija u *Sahihu* bilježi od Ebu Zerra da mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom, nakon zalaska Sunca, rekao: "Znaš li ti gdje ono odlazi? Rekoh: Allah i Njegov Poslanik to najbolje znaju, a on reče: Odlazi kako bi učinilo sedždu ispod Arša i zatražilo dozvolu za ponovni izlazak pa mu bude dozvoljeno. Međutim, ubrzo će učiniti sedždu pa mu neće biti primljena i zatražiće dozvolu za ponovni izlazak pa mu neće biti dozvoljeo, nego će mu se reći. Vрати se tamo odakle si došlo, pa će izaći sa zapada! Na to se odnose riječi Uzvišenog Allaha: "*I Sunce se kreće do svoje određene granice, to je odredba Silnog i Sveznajućeg.*"

⁹⁵² Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Ibn Madže i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*.

21. O izlasku Je'džudža i Me'džudža⁹⁵³

2295. ISPRIČALI SU NAM Seid b. Abdur-Rahman el-Mahzumi i drugi i kazali: Obavijestio nas je Sufjan, prenijevši od Zuhrija, on od Urvea, on od Zejnebe Ebu Selemeove kćerke, ona od Habibe,⁹⁵⁴ ona od Ummu Habibe, a ona od Zejnebe bint Džahš, koja je kazala: "Jednom prilikom se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, probudi iza sna crven u licu govoreći: Samo je Allah Bog! ponavljajući to tri puta, teško Arapima od zla koje se bliži! Danas je Je'džudžu i Me'džudžu zid⁹⁵⁵ otvoren ovoliko, sa deset prsta je napravio krug. Čuvši to, Zejneba reče: Allahov Poslaniče, zar ćemo biti uništeni i onda dok među nama ima još dobrih ljudi? Hoćete, odgovori on, ukoliko se raširi nemoral!"

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁹⁵⁶ Sufjan je o ovom hadisu izuzetno lijepo kazao. Kaže El-Humejdi prenijevši od Sufjana b. Ujejne: Od Zuhrija sam upamtio, u senedu ovoga hadisa, četiri žene: Zejnebu bint Ebu Selemu, Habibu, a njih dvije su Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, pastorka, Ummu Habibu i Zejnebu bint Džahš, Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, supruge. Ma'mer je ovaj hadis prenio od Zuhrija, ali u njegovu senedu nije spomenuo "od Habibe".

٢٢. بَابُ فِي صِفَةِ الْمَارِقَةِ *

٢٢٩٦. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ أَخْبَرَنَا أَبُو بَكْرٍ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ غَاصِمٍ عَنْ زُرَّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَخْرُجُ فِي آخِرِ الزَّمَانِ قَوْمٌ أَحْدَثُ الْأَسْتَنَاءِ الْأَحْلَامِ يَقْرَأُونَ الْقُرْآنَ لَا يَجَاوِزُ تَرَاقِيَهُمْ يَقُولُونَ مِنْ قَوْلِ خَيْرِ الْبَرِيَّةِ يَمْرُقُونَ مِنَ الدِّينِ كَمَا يَمْرُقُ السَّهْمُ مِنَ الرَّمِيَةِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَلِيٍّ وَأَبِي سَعِيدٍ وَأَبِي ذَرٍّ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ

⁹⁵³ Je'džudž i Me'džudž se u Kur'anu spominju na dva mjesta. U suri *El-Kehf* u 94., 95., 96. i 97. ajetu Uzvišeni Allah veli: "O, Zulkarnejne, rekoše oni, Je'džudž i Me'džudž čine nered po Zemlji, pa hoćeš li da između nas i njih zid podigneš, mi ćemo te nagraditi. Bolje je ono što mi je Gospodar moj dao, reče on. Nego, samo vi pomozite meni što vi možete, i ja ću između vas i njih zid podići. Donesite mi velike komade gvožđa! I kad on izravna dvije strane brda, reče: Pušite! A kad ga usija, reče: Donesite mi rastopljen mjed da ga zalijem. I tako oni nisu mogli ni da ga pređu niti su mogli da ga prokopaju" U suri *El-Enbija* u 96. i 97. ajetu Uzvišeni veli: "I kad se otvore Je'džudž i Me'džudž i kad se ljudi budu niza sve strmine žurno spuštali, i približi se istinita prijetnja, tada će se pogledi nevjernika ukočiti. Teško nama, mi smo prema ovome ravnodušni bili; mi smo sami sebi nepravdu učinili!"

⁹⁵⁴ Habiba bint Ubejdullah b. Džahš el-Esedijja je kćerka Ummu Habibe kćerke Ebu Sufjana. Ona je žena ashab. Sa svojim roditeljima učinila je hidžru u Abesiniju. Neki vele da je tamo rođena.

⁹⁵⁵ Ovdje se misli na zid koji je podigao Zulkarnejn.

⁹⁵⁶ Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Ebu Davuda.

صَحِيحٌ. وَقَدْ رُوِيَ فِي غَيْرِ هَذَا الْحَدِيثِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَصَفَ هَؤُلَاءِ الْقَوْمَ الَّذِينَ يَقْرَأُونَ الْقُرْآنَ لَا يُجَاوِزُ تَرَاقِيَهُمْ يَمْرُقُونَ مِنَ الدِّينِ كَمَا يَمْرُقُ السَّهْمُ مِنَ الرِّمِيَةِ، إِنَّمَا هُمْ الْخَوَارِجُ الْحُرُورِيَُّةُ وَغَيْرُهُمْ مِنَ الْخَوَارِجِ *

22. O opisu haridžija

2296. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Obavijestio nas je Ebu Bekr b. Ajaš, prenijevši od Asima,⁹⁵⁷ on od Zirra⁹⁵⁸ a on od Abdullaha⁹⁵⁹, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Pred kraj (vladavine hulefai-rašidina) pojaviće se narod, po godinama mlad, po pameti lahkomislen, učiće Kur'an, ali on neće prelaziti ključne kosti njihove⁹⁶⁰, govoriće poput najboljih stvorenja, a izlaziti iz vjere poput strijele koja izlazi prilikom lova!"

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Alije, Ebu Seida i Ebu Zerra. Ovaj hadis je hasenun-sahihun. U drugom hadisu od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, iznesen je opis tog naroda koji će učiti Kur'an, ali im on neće prelaziti ključne kosti njihove i koji će izlaziti iz vjere poput strijele koja izlazi iz ulova, (i rečeno je) da su to haridžije iz Harure⁹⁶¹, i druge haridžije.

٢٣. بَاب فِي الْأَثَرَةِ *

٢٢٩٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ أَخْبَرَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ عَنْ أُسَيْدِ بْنِ حُضَيْرٍ: أَنَّ رَجُلًا مِنَ الْأَنْصَارِ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ اسْتَعْمَلْتُ فَلَانًا وَلَمْ تَسْتَعْمِلْنِي. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّكُمْ سَتَرُونَ بَعْدِي أَثَرَةَ فَاصِبِرُوا حَتَّى تَلْقَوْنِي عَلَى الْحَوْضِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٢٩٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهَبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِنَّكُمْ سَتَرُونَ بَعْدِي أَثَرَةَ وَأُمُورًا تُنْكِرُونَهَا. قَالُوا: فَمَا تَأْمُرُنَا، قَالَ: أَذُوا إِلَيْهِمْ حَقَّهُمْ وَسَلُّوا اللَّهَ الَّذِي لَكُمْ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

⁹⁵⁷ Asim b. Behdele b. Ebu Nedžad el-Esedi el-Kufi je iskren prenosilac. Pripadao je šestoj generaciji. On je poznati imam u kiraetu.

⁹⁵⁸ Zirr b. Hubejš b. Hubaše el-Esedi Ebu Merjem el-Kufi pouzdan je prenosilac hadisa. On je muhadrem, što znači da je živio u Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, vrijeme ali se sa njim nije susreo. Umro je 82. godine po Hidžri. Živio je 127 godina.

⁹⁵⁹ Abdullaha b. Mesuda.

⁹⁶⁰ To znači da će oni čitati Kur'an, ali se neće vladati prema njemu.

⁹⁶¹ Harura je mjesto u Iraku udaljeno od Kufe oko dvije milje. U ovom mjestu su se prvi put pojavile haridžije.

23. O sebičnosti

2297. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud; kaže: Nas je obavijestio Šu'be, prenijevši od Katadea; kaže: Obavijestio nas je Enes b. Malik, prenijevši od Usejda b. Hudajra: "Neki ensarija je rekao: Allahov Poslaniče, angažirao si toga i toga (na prikupljanju zekata), a nisi angažirao mene. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Vi ćete poslije mene vidjeti (veliku) sebičnost, pa budite strpljivi sve dotle dok se sa mnom ne susretnete na Vrelu (Havdu)."⁹⁶² Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁹⁶³

2298. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Seid, prenijevši od A'meša, on od Zejda b. Vehba, on od Abdullaha, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: "Vi ćete, nakon mene, (kod vaših vladara) primijetiti sebičnost i drugo što vam neće biti drago! Šta nam (u tom slučaju) preporučuješ da činimo? - upitaše prisutni. On reče: Preporučujem vam da vi izvršavate svoje obaveze prema njima, a da tražite od Allaha ono što vama pripada." Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁹⁶⁴

٢٤ . بَاب مَا أَخْبَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

أَصْحَابَهُ بِمَا هُوَ كَانَتْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ *

٢٢٩٩ . حَدَّثَنَا عُمَرَانُ بْنُ مُوسَى الْقَزَّازُ الْبَصْرِيُّ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَبِي نَضْرَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ : صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا صَلَاةَ الْعَصْرِ بِنَهَارٍ ثُمَّ قَامَ خَطِيبًا فَلَمْ يَدْعُ شَيْئًا يَكُونُ إِلَى قِيَامِ السَّاعَةِ إِلَّا أَخْبَرَنَا بِهِ حَفَظَهُ مِنْ حَفَظِهِ وَتَسِيَهُ مِنْ تَسِيَهُ. وَكَانَ فِيهَا قَالَ : إِنَّ الدُّنْيَا خَضِرَةٌ خُلُوصَةٌ وَإِنَّ اللَّهَ مُسْتَخْلِفُكُمْ فِيهَا فَنَاطِرٌ كَيْفَ تَعْمَلُونَ. أَلَا فَاتَّقُوا الدُّنْيَا وَاتَّقُوا النَّسَاءَ. وَكَانَ فِيهَا قَالَ : أَلَا لَا يَمْنَعَنَّ رَجُلًا هَيْبَةُ النَّاسِ أَنْ يَقُولَ بِحَقِّ إِذَا عَلِمَهُ. قَالَ فَبَكَى أَبُو سَعِيدٍ فَقَالَ : قَدْ وَاللَّهِ رَأَيْنَا أَشْيَاءَ فَهَبْنَا. فَكَانَ فِيهَا قَالَ : أَلَا إِنَّهُ يُنْصَبُ لِكُلِّ غَادِرٍ لَوْاءٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِقَدْرِ غَدْرَتِهِ، وَلَا غَدْرَةَ أَعْظَمَ مِنْ غَدْرَةِ إِمَامٍ عَامَّةٍ يُرَكِّزُ لَوَاؤُهُ عِنْدَ اسْتِهِ. فَكَانَ فِيهَا حَفَظْنَا يَوْمَئِذٍ : أَلَا إِنَّ بَنِي آدَمَ خُلِقُوا عَلَى طَبَقَاتٍ شَتَّى. فَمِنْهُمْ مَنْ يُولَدُ مُؤْمِنًا وَيَحْيَا مُؤْمِنًا وَيَمُوتُ مُؤْمِنًا. وَمِنْهُمْ مَنْ يُولَدُ كَافِرًا وَيَحْيَا كَافِرًا وَيَمُوتُ كَافِرًا. وَمِنْهُمْ مَنْ يُولَدُ مُؤْمِنًا وَيَحْيَا مُؤْمِنًا وَيَمُوتُ كَافِرًا. وَمِنْهُمْ مَنْ يُولَدُ كَافِرًا وَيَحْيَا كَافِرًا وَيَمُوتُ مُؤْمِنًا. أَلَا وَإِنَّ مِنْهُمْ سَرِيعَ الْغَضَبِ سَرِيعَ الْفِيءِ فَلَيْكَ بَيْتُكَ. أَلَا وَإِنَّ مِنْهُمْ سَرِيعَ الْغَضَبِ بَطِيءَ الْفِيءِ. أَلَا وَخَيْرُهُمْ بَطِيءُ الْغَضَبِ سَرِيعَ الْفِيءِ. أَلَا وَشَرُّهُمْ سَرِيعُ الْغَضَبِ بَطِيءُ الْفِيءِ. أَلَا وَإِنَّ مِنْهُمْ

⁹⁶² Dakle, budite strpljivi u tome sve do smrti. Na Sudnjem danu ćete imati susret sa mnom kod vrela Kevser, tada će vam biti nadoknađeno sve što vam je na ovom svijetu bespravno spriječeno.

⁹⁶³ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Buharija i Muslim u *sahiima* i Nesaija u *Sunemu*.

⁹⁶⁴ Bilježe ga Buharija i Muslim u *sahihima*.

حَسَنَ الْقَضَاءِ حَسَنَ الطَّلَبِ. وَمِنْهُمْ سَيِّئُ الْقَضَاءِ حَسَنُ الطَّلَبِ. وَمِنْهُمْ حَسَنُ الْقَضَاءِ سَيِّئُ الطَّلَبِ، فَلَيْتَ بَيْتِكَ. أَلَا
وَأَنَّ مِنْهُمْ السَّيِّئَ الْقَضَاءَ السَّيِّئَ الطَّلَبِ. أَلَا وَخَيْرُهُمُ الْحَسَنُ الْقَضَاءُ الْحَسَنُ الطَّلَبِ. أَلَا وَشَرُّهُمْ سَيِّئُ الْقَضَاءِ سَيِّئُ
الطَّلَبِ. أَلَا وَإِنَّ الْقَضَبَ جَمْرَةً فِي قَلْبِ ابْنِ آدَمَ. أَمَّا رَأَيْتُمْ إِلَى حُمْرَةِ عَيْنَيْهِ وَاتِّفَاحِ أَوْذَانِهِ. فَمَنْ أَحْسَنَ بِشَيْءٍ مِنْ
ذَلِكَ فَلْيَلْصِقْ بِالْأَرْضِ. قَالَ وَجَعَلْنَا نَلْتَفِتَ إِلَى الشَّمْسِ هَلْ بَقِيَ مِنْهَا شَيْءٌ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَلَا
إِنَّهُ لَمْ يَبْقَ مِنَ الدُّنْيَا فِيمَا مَضَى مِنْهَا إِلَّا كَمَا بَقِيَ مِنْ يَوْمِكُمْ هَذَا فِيمَا مَضَى مِنْهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَفِي الْبَابِ عَنْ
الْمُغِيرَةِ ابْنِ شُعْبَةَ وَأَبِي زَيْدِ بْنِ أَعْطَبَ وَخُدَيْفَةَ وَأَبِي مَرْيَمَ ذَكَرُوا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدَّثَهُمْ بِمَا هُوَ كَائِنٌ إِلَى
أَنْ تَقُومَ السَّاعَةُ.

24. O onome o čemu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestio ashabe da će se događati do Sudnjeg dana

2299. ISPRIČAO NAM JE Imran b. Musa el-Kazzaz, el-Basri; kaže: Obavijestio nas je Hammad b. Zejd; kaže: Nas je obavijestio Alija b. Zejd, prenijevši od Ebu Nadrea, a on od Ebu Seida el-Hudrija da je kazao: "Jednog dana Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nam je klanjao ikindijski namaz i to čim mu je vrijeme nastupilo, a onda održao govor. Tom prilikom nije propustio ništa što će se događati do Sudnjeg dana, a da nas o tome nije obavijestio. Neki su to upamtili, a neki zaboravili. Od onoga što je tom prilikom rekao bilo je i ovo: Ovaj svijet je sladak i primamljiv, a Allah vas je učinio Svojim zastupnicima na njemu i motri šta radite. Zato se čuvajte ovoga svijeta i čuvajte se žena. On tom prilikom reče i ovo: Neka nijednu osobu bojazan od naroda ne spriječi da kaže istinu ukoliko mu je poznata. Tad, veli on, Ebu Seid zaplaka i reče: Mi smo mnogo toga vidjeli i prešutjeli bojeći se naroda. On je tom prilikom kazao i ovo: Uza svakog će prevaranta, na Sudnjem danu, biti uzdignuta zastava prema stepenu njegovog varanja, a nema veće prijevare od one koju vođa učini svome narodu! Njemu će zastava biti u zadnjicu pobodena! Od onoga što smo toga dana upamtili bijaše i ovo: Ljudi su stvoreni u različitim vrstama; neko će se, od njih, roditi kao vjernik, živjeti kao vjernik i umrijeti kao vjernik; neko će se roditi kao nevjernik, živjeti kao nevjernik i umrijeti kao nevjernik; neko će se roditi kao vjernik, živjeti kao nevjernik, i umrijeti kao nevjernik; neko će se, pak, roditi kao nevjernik, živjeti kao nevjernik, a umrijeti kao vjernik. Neki će se od njih sporo ljutiti, a brzo povraćati; neki će se brzo ljutiti i brzo povraćati, dakle, to za to; neki će se, pak, brzo ljutiti, a sporo povraćati. Dakako, najbolji je onaj koj se sporo ljuti, a brzo povraća, a najgori je onaj koji se brzo ljuti, a sporo povraća. Neki će biti dobri i kod vraćanja i kod traženja duga; neki će biti loši kod vraćanja, a dobri kod traženja

duga;⁹⁶⁵ neki će biti dobri kod vraćanja, a loši kod traženja duga; dakle to za to; dok će neki biti loši i kod vraćanja, a i kod traženja duga. Najbolji je onaj koji je dobar i kod vraćanja i kod traženja duga, a najgori je onaj koji je loš i kod vraćanja i kod traženja duga. Znajte da je srdžba žiška u čovjekovom srcu. Zar niste vidjeli (kod nekoga kad se naljuti) crvenilo u njegovim očima, a vratne mu žile napuhane. Ko od vas osjeti takvo nešto, neka se prilijepi za zemlju! Ebu Seid veli: Mi se počesmo okretati prema Suncu da vidimo je li zašlo, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Od ovoga vam je svijeta, u odnosu na ono što je prošlo od njega, ostalo onoliko koliko vam je ostalo, od ovog dana, u odnosu na ono što je prošlo od njega."

Ovaj hadis je hasenun.⁹⁶⁶ Na ovu temu preneseni su hadisi i od Mugire'a b. Šu'bea, Ebu Zejda b. Ahtaba, Huzejfe'a i Ebu Merjema. Svi oni spomenuše: "da im je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pričao o onome što će se dešavati do Sudnjeg dana."

٢٥. بَاب مَا جَاءَ فِي الشَّامِ *

٢٣٠٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ ح أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ قُرَّةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا فَسَدَ أَهْلُ الشَّامِ فَلَا خَيْرَ فِيكُمْ. لَا تَزَالُ طَائِفَةٌ مِنْ أُمَّتِي مُتَّصِرِينَ لَا يَضُرُّهُمْ مَنْ خَذَلَهُمْ حَتَّى تَقُومَ السَّاعَةُ. قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ عَلِيُّ بْنُ الْمَدِينِيِّ هُمْ أَصْحَابُ الْحَدِيثِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَوَالَةَ وَابْنِ عُمَرَ وَزَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

٢٣٠١. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا يَهُزُّ بْنُ حَكِيمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيْنَ تَأْمُرُنِي؟ قَالَ هَا هُنَا، وَكَهَا يَدِيهِ نَحْوَ الشَّامِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

25. O stanovnicima Šama

2300. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud; kaže: Nas je obavijestio Šu'be, prenijevši od Muavije b. Kurrea, a on od svoga oca⁹⁶⁷, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Kada se iskvare stanovnici Šama, za vas neće biti dobro da boravite među njima. Među mojim sljedbenicima će neprestano, sve do Sudnjeg dana, biti onih koji će se boriti protiv neprijatelja vjere. U tome

⁹⁶⁵ To znači, kad su oni nekome nešto dužni, oni nastoje da to što prije uredno vrate. A kad je neko njima dužan, oni svoje dugovanje ne potražuju, nego prepuste dužniku da im vrati kad to mogne bez napora.

⁹⁶⁶ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Hakim u *Mustedreku* i Bejhekija u *Sunenu*.

⁹⁶⁷ Kurrea b. Ijasa b. Hilala el-Muzenija Ebu Muaviju, poznatog ashaba. On se kasnije nastanio u Basri.

ih neće kolebat i oni što ih ne pomažu!" Muhammed b. Ismail veli da je Ali b. Medini⁹⁶⁸ rekao: da su to hadiski učenjaci.

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Abdullaha b. Havlea, Ibn Omera, Zejda b. Sabita i Abdullaha b. Amra. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁹⁶⁹

2301. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Jezid b. Harun; kaže: Nas je obavijestio Behz b. Hakim,⁹⁷⁰ prenijevši od svoga oca⁹⁷¹, a on od njegova djeda⁹⁷², koji je kazao: "Rekao sam: Allahov Poslaniče, gdje mi preporučuješ da odem? On reče: Tamo, pokazavši rukom prema Šamu." Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁹⁷³

٢٦. بَابُ لَا تَرْجِعُوا بَعْدِي كُفَّارًا يَضْرِبُ بَعْضُكُمْ رِقَابَ بَعْضٍ *

٢٣٠٢. حَدَّثَنَا أَبُو حَفْصٍ عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ أَخْبَرَنَا فُضَيْلُ بْنُ غَزْوَانَ حَدَّثَنَا عِكْرِمَةُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا تَرْجِعُوا بَعْدِي كُفَّارًا يَضْرِبُ بَعْضُكُمْ رِقَابَ بَعْضٍ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ وَجَرِيرٍ وَابْنِ عُمَرَ وَكُرْزِ بْنِ عُلْقَمَةَ وَوَالِدَةَ بْنِ الْأَسْقَعِ وَالصَّنَابِيحِيِّ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

26. Ne vraćajte se, nakon mene, u nevjerništvo ubijajući jedni druge

2302. ISPRIČAO NAM JE Ebu Hafs Amr b. Ali; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Seid; kaže: Nas je obavijestio Fudajl b. Gazvan; kaže: Ispričao nam je lkrime, prenijevši od Ibn Abbasa, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ne vraćajte se, nakon mene, u nevjerništvo ubijajući jedni druge!"

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Abdullaha b. Mesuda, Džerira, Ibn Omera, Kurza b. Alkamea, Vasila b. Eskaa i Es-Sunabihija. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁹⁷⁴

⁹⁶⁸ Alija b. Abdullah b. Džafer b. Nedžih b. El-Medini Ebu Hasan el-Basri je kao prenosilac pouzdan i siguran. Slovi kao imam u hadisu. On je Buharijin učenik. Buharija veli da se ni pred kim nije osjećao tako malim kao pred Alijem b. Medinijem. Za njega njegov učitelj Ibn Ujejne veli: Ja sam više naučio od njega nego što je on od mene. Nesaija veli: Kao da ga je Allah stvorio za hadis.

⁹⁶⁹ Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*.

⁹⁷⁰ Behz b. Hakim b. Muavija el-Kušejri Ebu Abdul-Melik je iskren prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

⁹⁷¹ Hakima b. Muavije b. Hajdea el-Kušejrija. Ibn Hibban ga je svrstao među pouzdane prenosioc hadisa. On je tabi'in.

⁹⁷² Muavije b. Hajdea b. Muavije b. Ka'ba el-Kušejrija. On je ashab. Nastanio se u Basri.

⁹⁷³ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Taberanija u *Mu'džemul-Kebiru*.

⁹⁷⁴ Bilježi ga i Buharija u *Sahihu* u poglavlju "O neredima".

٢٧. بَاب مَا جَاءَ أَنَّهُ تَكُونُ فِتْنَةُ الْقَاعِدُ فِيهَا خَيْرٌ مِنَ الْقَائِمِ *

٢٣٠٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنْ عَيَّاشِ بْنِ عَبَّاسٍ عَنْ بَكْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْأَشَجِّ عَنْ بُسْرِ بْنِ سَعِيدٍ أَنَّ سَعْدَ بْنَ أَبِي وَقَّاصٍ قَالَ عِنْدَ فِتْنَةِ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ: أَشْهَدُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِنَّهَا سَتَكُونُ فِتْنَةُ الْقَاعِدِ فِيهَا خَيْرٌ مِنَ الْقَائِمِ، وَالْقَائِمُ خَيْرٌ مِنَ الْمَاشِي، وَالْمَاشِي خَيْرٌ مِنَ السَّاعِي. قَالَ: أَفَرَأَيْتَ إِنْ دَخَلَ عَلَيَّ بَيْتِي وَبَسَطَ يَدَهُ إِلَيَّ لِيَقْتُلَنِي، قَالَ كُنْ كَابْنَ آدَمَ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَخُبَّابِ بْنِ الْأَرْتِّ وَأَبِي بَكْرَةَ وَأَبْنِ مَسْعُودٍ وَأَبِي وَاقِدٍ وَأَبِي مُوسَى وَخَرَّشَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَرَوَى بَعْضُهُمْ هَذَا الْحَدِيثَ عَنِ اللَّيْثِ بْنِ سَعْدٍ وَزَادَ فِي هَذَا الْإِسْنَادِ رَجُلًا. وَقَدْ رَوَى هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ سَعْدِ بْنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ غَيْرِ هَذَا الْوَجْهِ *

27. O tome da će biti (veliki) nered u kome će onaj koji sjedi biti bolji od onoga koji stoji

2303. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Lejs,⁹⁷⁵ prenijevši od Ajaša b. Abbasa,⁹⁷⁶ on od Bukejra b. Abdullaha b. Ešedždža, on od Busra b. Seida da je Sa'd b. Ebu Vekkas prilikom nereda u doba Osmana b. Affana kazao: "Svjedočim da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: Biće (veliki) nered u kome će onaj koji sjedi biti bolji od onoga koji stoji! Onaj koji stoji bolji od onoga koji ide, a onaj koji ide bolji od onoga koji trči! Sa'd će na to: A šta misliš, ako neko uđe u moju kuću i pruži ruku da me ubije? On reče: Budi poput Ademova, a.s, sina!"⁹⁷⁷

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ebu Hurejrea, Habbaba b. Eretta, Ebu Bekrea, Ibn Mesuda, Ebu Vakida, Ebu Musaa i Haršea. Ovaj hadis je hasenun.⁹⁷⁸ Neki su ovaj hadis prenijeli od Lejsa b. Sa'da i u njegovu senedu dodali jednog čovjeka. Ovaj je hadis od Sa'da, a od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, prenesen sa više seneda.

⁹⁷⁵ Lejs b. Sa'd b. Abdur-Rahman el-Fehmi Ebu Haris el-Masri je pouzdan i siguran ravija i šeri'atski pravnik. On je poznati imam. Pripadao je sedmoj generaciji. Umro je u mjesecu šabanu 75. godine po Hidžri.

⁹⁷⁶ Ajaš b. Abbas el-Kutbani el-Masri je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

⁹⁷⁷ Dakle, budi poput Ademova, a.s, Habila. Allah Uzvišeni u suri *El-Maide* u 27., 28., 29. i 30. ajetu kaže: "I ispričaj im priču o dvojici Ademovih sinova, onako kako je bilo, kad su njih dvojica žrtvu prinijeli, pa kad je od jednog bila primljena, a od drugog nije. Ovaj je rekao: sigurno ću te ubiti! Allah prima samo od onih koji su dobri, reče onaj. I kad bi ti pružio ruku svoju prema meni da me ubiješ, ja ne bih pružio svoju prema tebi da te ubijem, jer ja se bojim Allaha, Gospodara svjetova. Ja želim da ti ponesesh i moj i svoj grijeh i da budeš stanovnik u vatri. A ona je kazna za sve nasilnike. I strast njegova navede ga da ubije brata svoga, pa ga on ubi i postade jedan od izgubljenih."

⁹⁷⁸ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ebu Davud u *Sunenu*.

٢٨. بَاب مَا جَاءَ سَتُكُونُ فِتْنَةً كَقَطْعِ اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ *

٢٣٠٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: بَادِرُوا بِالْأَعْمَالِ فِتْنًا كَقَطْعِ اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ، يُصْبِحُ الرَّجُلُ مُؤْمِنًا وَيُمْسِي كَافِرًا، وَيُمْسِي كَافِرًا. يَبِيعُ أَحَدُهُمْ دِينَهُ بَعْضُ مِنَ الدُّنْيَا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٣٠٥. حَدَّثَنَا سُؤَيْدُ بْنُ نَصْرٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرُ بْنُ الزُّهْرِيِّ عَنْ هِنْدِ بِنْتِ الْحَارِثِ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَفْظَ لَيْلَةً فَقَالَ: سُبْحَانَ اللَّهِ، مَاذَا أَنْزَلَ اللَّيْلَةَ مِنَ الْفِتْنَةِ؟ مَاذَا أَنْزَلَ مِنَ الْخَزَائِنِ؟ مَنْ يُوقِظُ صَوَاحِبَ الْحُجُرَاتِ؟ يَا رَبُّ كَاسِيَةٍ فِي الدُّنْيَا غَارِيَةٌ فِي الْآخِرَةِ. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ *

٢٣٠٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: تَكُونُ بَيْنَ يَدَيِ السَّاعَةِ فِتْنٌ كَقَطْعِ اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ يُصْبِحُ الرَّجُلُ فِيهَا مُؤْمِنًا وَيُمْسِي كَافِرًا، وَيُمْسِي مُؤْمِنًا وَيُصْبِحُ كَافِرًا. يَبِيعُ أَقْوَامٌ دِينَهُمْ بَعْضُ مِنَ الدُّنْيَا. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَجُنْدَبٍ وَالثُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ وَأَبِي مُوسَى. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ *

٢٣٠٧. حَدَّثَنَا صَالِحُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَنَا جَعْفَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ هِشَامِ عَنِ الْحَسَنِ قَالَ: كَانَ يَقُولُ فِي هَذَا الْحَدِيثِ: يُصْبِحُ الرَّجُلُ مُؤْمِنًا وَيُمْسِي كَافِرًا، وَيُمْسِي مُؤْمِنًا وَيُصْبِحُ كَافِرًا. قَالَ: يُصْبِحُ مُحَرَّمًا لِدَمِ أَخِيهِ وَعَرَضِهِ وَمَالِهِ وَيُمْسِي مُسْتَحِلًّا لَهُ. وَيُمْسِي مُحَرَّمًا لِدَمِ أَخِيهِ وَعَرَضِهِ وَمَالِهِ وَيُصْبِحُ مُسْتَحِلًّا لَهُ *

٢٣٠٨. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ عَنْ عُلْقَمَةَ بِنِ وَائِلِ بْنِ حُجْرٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَجُلٌ يَسْأَلُهُ فَقَالَ: أَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ عَلَيْنَا أَمْرَاءُ يَمْتَنِعُونََّا حَقًّا وَيَسْأَلُونَا حَقَّهُمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: اسْمَعُوا وَأَطِيعُوا فَإِنَّمَا عَلَيْهِمْ مَا حُمِّلُوا وَعَلَيْكُمْ مَا حُمِّلْتُمْ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

28. O tome da će biti (veliki) nered táman poput noćne tmine

2304. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Abdul-Aziz b. Muhammed, prenijevši od Alaa b. Abdur-Rahmana, on od svoga oca⁹⁷⁹, a on od Ebu Hurejrea da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Požurite sa dobrim djelima prije nego izbiju neredi koji će biti tamni poput noćne tamne! Za vrijeme njih čovjek će osvitati kao vjernik a omrkavati kao nevjernik i omrkavati kao vjernik a osvitati kao nevjernik!⁹⁸⁰ Neki će prodati svoju vjeru za neznatnu ovosvjetsku korist." Ovaj hadis je hasenun-sahihun.

⁹⁷⁹ Abdur-Rahmana b. Jakuba el-Džuhenija el-Medenija. On je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

⁹⁸⁰ To znači da će neki ljudi u vrijeme nereda neke grijehe, kao što su prolijevanje krvi svoga brata, kaljanje njegove časti i prisvajanje njegove imovine jutrom držati strogo zabranjenim a 330

2305. ISPRIČAO NAM JE Suvejd b. Nasr,⁹⁸¹ kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Mubarek; kaže: Nas je obavijestio Ma'mer, prenijevši od Zuhrija, on od Hinde bint Haris⁹⁸², a ona od Ummu Seleme: **"Jedne noći Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, probudi se i reče⁹⁸³: Subhanallah; šta mi je noćas (u snu) pokazano od nereda koji će se desiti (nakon mene), i šta mi je pokazano od riznica Allahove milosti! Ali ko će razbuditi ove po sobama?!"⁹⁸⁴ Koliko li će samo onih koji su na ovome svijetu bili obučeni na budućem svijetu biti nago!"**Ovaj hadis je sahihun.⁹⁸⁵

2306. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Lejs, prenijevši od Jezida b. Ebu Habiba, on od Sa'da b. Sinana,⁹⁸⁶ on od Enesa b. Malika, a on od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **"Pred Sudnji dan će biti (veliki) neredi, tamni poput tamne noći. U njima će čovjek osvitati kao vjernik, a omrkavati kao nevjernik i omrkavati kao vjernik, a osvitati kao nevjernik. Ljudi će svoju vjeru prodavati za neznatnu korist."**

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ebu Hurejrea, Džunduba, Nu'mana b. Bešira i Ebu Musaa. Ovaj hadis je u ovoj formi garibun.⁹⁸⁷

2307. ISPRIČAO NAM JE Salih b. Abdullah; kaže: Obavijestio nas je Džafer b. Sulejman, prenijevši od Hišama⁹⁸⁸, a on od Hasana⁹⁸⁹ da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, u ovom hadisu rekao: **"Čovjek će osvitati kao vjernik a omrkavati kao nevjernik, i omrkavati kao vjernik a osvanjivati kao nevjernik"** Govorio je i ovo: Čovjek će osvitati smatrajući prolijevanje krvi svoga brata, kaljanje njegove časti i prisvajanje njegove imovine haramom, a omrkavati smatrajući to dozvoljenim, i omrkavaće smatrajući prolijevanje krvi svoga brata, kaljanje njegove časti i

onda će to uvečer smatrati dozvoljenim, i uvečer će to smatrati zabranjenim, a ujutro dozvoljenim.

⁹⁸¹ Suvejd b. Nasr b. Suvejd ei-Mirvezi pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je desetoj generaciji.

⁹⁸² Hinda bint Haris el-Farisija, neki vele el-Kurešija, je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadala je trećoj generaciji.

⁹⁸³ U Buharijevoj predaji ovog hadisa stoji: "Jedne noći Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, probudi se uplašen i reče..."

⁹⁸⁴ Misli na supruge i sluge: ko će ih razbuditi kako bi pojačali dobrovoljni ibadet nakon svega što mu je te noći u snu pokazano.

⁹⁸⁵ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Buharija u *Sahihu*.

⁹⁸⁶ Sa'd b. Sinan, kako kaže Ibn Hadžer, ili Sinan b. Sa'd kako misli Buharija, el-Kindi, el-Masri je iskren prenosilac. Prenio je neke garib hadise. Pripadao je petoj generaciji.

⁹⁸⁷ Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*.

⁹⁸⁸ Hišam b. Hassan el-Ezdi el-Kureši Ebu Abdullah el-Basri spada u kategoriju pouzdanih i najsigurnijih prenosilaca hadisa. Pripadao je šestoj generaciji. Umro je 46. godine po Hidžri.

⁹⁸⁹ Hasana el-Basrija.

prisvajanje njegove imovine haramom, a osvanjivati smatrajući to dozvoljenim."

2308. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Ali el-Hallal; kaže: Obavijestio nas je Jezid b. Harun; kaže: Nas je obavijestio Šu'be, prenijevši od Simaka b. Harba, on od Alkame b. Vaila b. Hudžra, a on od svoga oca da je kazao: "Čuo sam kada Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, neki čovjek upita⁹⁹⁰: Šta veliš, kako da postupimo ako nam naši vladari budu uskraćivali naša prava, a od nas budu tražili da ispunjavamo naše obaveze prema njima? Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Slušajte ih i pokoravajte im se, jer će oni biti pitani za ono za što su oni zaduženi, a vi ćete biti pitani za ono za što ste vi zaduženi!"Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁹⁹¹

۲۹. بَاب مَا جَاءَ فِي الْهَرَجِ *

۲۳۰۹. حَدَّثَنَا هَنَادٌ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ شَقِيقٍ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ مِنْ وَرَائِكُمْ أَيَّامًا يُرْفَعُ فِيهَا الْعِلْمُ وَيَكْثُرُ فِيهَا الْهَرَجُ. قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا الْهَرَجُ؟ قَالَ: الْقَتْلُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَخَالِدِ بْنِ الْوَلِيدِ وَمَعْقِلِ بْنِ يَسَارٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *
۲۳۱۰. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنِ الْمُعَلَّى بْنِ زِيَادٍ رَدَّهُ إِلَى مُعَاوِيَةَ بْنِ قُرَّةَ، رَدَّهُ إِلَى مَعْقِلِ بْنِ يَسَارٍ، رَدَّهُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: الْعِبَادَةُ فِي الْهَرَجِ كَالْهَجْرَةِ إِلَيَّ. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ. إِنَّمَا نَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ الْمُعَلَّى بْنِ زِيَادٍ *

29. O metežu

2309. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Ebu Muavija, prenijevši od A'meša, on od Šekika⁹⁹², a on od Ebu Musaa, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Pred vama su dani u kojima će biti uzdignuto znanje i u kojima će nastupiti brojni meteži! A šta su to meteži, o, Allahov Poslaniče, upitaše prisutni. On reče: To su ubistva!"

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ebu Hurejrea, Halida b. Velida i Ma'kila b. Jesara. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.⁹⁹³

2310. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Hammad b. Zejd, prenijevši od Muallaa b. Zijada,⁹⁹⁴ on ga veže za Muaviju b. Kurrea, on

⁹⁹⁰ U hadisu koji je zabilježio Muslim od Vaila b. Hudžra stoji da je čovjek koji je to pitao Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bio Seleme b. Jezid el-Džufi.

⁹⁹¹ Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

⁹⁹² Šekik b. Seleme el-Esedi Ebu Vail el-Kufi je pouzdan prenosilac hadisa. On je muhadrem, što znači da je živio u Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, vrijeme, ali se sa njim nije susreo. Umro je u vrijeme hilafeta Omera b. Abdul-Aziza.

⁹⁹³ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima* i Ibn Madže u *Sunenu*.

za Ma'kala b. Jesara⁹⁹⁵, a on za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: "Ibadet u vrijeme meteža i nereda je ravan hidžri sa mnom." Ovaj hadis je sahihun-garibun.⁹⁹⁶ Poznat nam je samo preko Muallaa b. Zijada.

٣٠. بَابُ مَا جَاءَ فِي اتِّخَاذِ سَيْفٍ مِنْ خَشَبٍ فِي الْفِتْنَةِ *

٢٣١١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قَلَابَةَ عَنْ أَبِي أَسْمَاءَ عَنْ ثَوْبَانَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا وَضِعَ السَّيْفُ فِي أُمْتِي لَمْ يُرْفَعْ عَنْهَا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ *

٢٣١٢. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُبَيْدٍ عَنْ عُدَيْسَةَ بِنْتِ أَهْبَانَ بْنِ صَيْفِي الْغِفَارِيِّ قَالَتْ: جَاءَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ إِلَى أَبِي فِدْعَاهُ إِلَى الْخُرُوجِ مَعَهُ. فَقَالَ لَهُ أَبِي: إِنَّ خَلِيلِي وَابْنَ عَمِّكَ عَهْدَ إِلَيَّ إِذَا اخْتَلَفَ النَّاسُ أَنْ آتِخِذَ سَيْفًا مِنْ خَشَبٍ فَقَدْ آتِخِذْتُهُ فَإِنْ شِئْتَ خَرَجْتُ بِهِ مَعَكَ. قَالَتْ: فَتَرَكْتُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَسْلَمَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُبَيْدٍ *

٢٣١٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَخْبَرَنَا سَهْلُ بْنُ حَمَّادٍ أَخْبَرَنَا هَمَّامٌ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جُحَادَةَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ ثَرْوَانَ عَنْ هُزَيْلِ بْنِ شُرْحَبِيلٍ عَنْ أَبِي مُوسَى عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ فِي الْفِتْنَةِ: كَسَرُوا فِيهَا قَسِيكُمْ، وَقَطَعُوا فِيهَا أَوْتَارَكُمْ وَالزُّمُوا فِيهَا أَجْوَفَ بُيُوتِكُمْ، وَكُونُوا كَأَنِ آدَمَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ ثَرْوَانَ هُوَ أَبُو قَيْسٍ الْأَوْدِيُّ.

30. O pravljenju mača od drveta

2311. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Hammad b. Zejd, prenijevši od Ejjuba, on od Ebu Kilabea, on od Esminog oca, a on od Sevbana, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Kada se mač jednom nadnese na moje sljedbenike, više se sa njih neće ukloniti sve do Sudnjeg dana."⁹⁹⁷ Ovaj hadis je sahih.⁹⁹⁸

2312. ISPRIČAO NAM JE Ali b. Hudžr; kaže: Obavijestio nas je Ismail b. Ibrahim, prenijevši od Abdullaha b. Ubejda⁹⁹⁹, a on od Udejse binti Uhban b. Sajfa el-Gifarija¹⁰⁰⁰, da je kazala: "Došao je Alija b. Ebu Talib mome

⁹⁹⁴ Mualla b. Zijad el-Kurdusi Ebu Husejn el-Basri je bio iskren prenosilac hadisa i pobožan čovjek. Pripadao je sedmoj generaciji.

⁹⁹⁵ Ma'kal b. Jesar Ebu Ali el-Muzeni je ashab. Jedan je od onih koji su na Hudejbiji pod drvetom dali prisegu Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.

⁹⁹⁶ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Muslim u *Sahihu* i Ibn Madže u *Sunenu*.

⁹⁹⁷ Kada muslimani, jedni na druge, jednom podignu svoj mač, više se on sa njih neće spuštati sve do Sudnjeg dana.

⁹⁹⁸ Bilježi ga i Ebu Davud u *Sunenu* u nešto dužem obliku.

⁹⁹⁹ Abdullah b. Ubejd el-Humejri el-Basri je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji.

¹⁰⁰⁰ Udejse bint Uhban b. Sajfa el-Gifari je makbul prenosilac. Pripadala je trećoj generaciji.

ocu¹⁰⁰¹ i pozvao ga da se bori sa njim. Moj otac mu reče: Moj prijatelj a tvoj amidžić¹⁰⁰² preporučio mi je, kad dođe do sukoba među muslimanima, da napravim mač od drveta¹⁰⁰³, i ja sam ga evo napravio, pa ako hoćeš, ja ću sa njim poći s tobom. Pa ga je ostavio, veli ona."

Na ovu temu prenesen je hadis i od Muhammeda b. Meslemea. Ovaj hadis je hasenun-garibun.¹⁰⁰⁴ Poznat nam je samo preko Abdullaha b. Ubejda.

2313. ISPRICAŖO NAM JE Abdullah b. Abdur-Rahman;¹⁰⁰⁵ kaže: Obavijestio nas je Sehl b. Hammad;¹⁰⁰⁶ kaže: Nas je obavijestio Hemmam;¹⁰⁰⁷ kaže: Nas je obavijestio Muhammed b. Džuhade, prenijevši od Abdur-Rahmana b. Servana,¹⁰⁰⁸ on od Huzejla b. Šurahbila, on od Ebu Musaa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **"U vrijeme nereda i međusobnih sukoba (među muslimanima) polomite vaše lukove, pokidajte žice (na njima), držite se vaših kuća i budite poput Ademovog, a.s, sina (Habila)."** Ovaj hadis je hasenun-garibun.¹⁰⁰⁹ Abdur-Rahman b. Servan je Ebu Kajs el-Evdi.

٣١. بَاب مَا جَاءَ فِي أَشْرَاطِ السَّاعَةِ *

٢٣١٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا النَّضْرُ بْنُ شَمِيلٍ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّهُ قَالَ: أَحَدُّنُكُمْ حَدِيثًا سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يُحَدِّثُكُمْ أَحَدٌ بَعْدِي أَنَّهُ سَمِعَهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ مِنْ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ أَنْ يَرْفَعَ الْعِلْمُ وَيَظْهَرَ الْجَهْلُ وَيَفْشُو الزُّنَا وَيَشْرَبَ الْخُمُرُ وَيَكْثُرَ النِّسَاءُ وَيَقِلَّ الرِّجَالُ حَتَّى يَكُونَ لِخَمْسِينَ امْرَأَةً قِيمٌ وَاحِدٌ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي مُوسَى وَأَبِي هُرَيْرَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٣١٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ عَنْ الزُّبَيْرِ بْنِ عَدِيٍّ قَالَ: دَخَلْنَا عَلَى أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ فَشَكَّوْنَا إِلَيْهِ مَا تَلَقَّى مِنَ الْحَجَّاجِ، فَقَالَ: مَا مِنْ عَامٍ إِلَّا وَالَّذِي بَعْدَهُ شَرٌّ مِنْهُ حَتَّى تَلْقَوْا رَبَّكُمْ. سَمِعْتُ هَذَا مِنْ نَبِيِّكُمْ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

¹⁰⁰¹ Uhbanu b. Sajfa Ebu Muslimu el-Gifariju. On je bio ashab. Umro je u Basri.

¹⁰⁰² Tj. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.

¹⁰⁰³ Pravljenje mača od drveta aludira na neučestvovanje u borbi ukoliko dođe do međusobnih sukoba među muslimanima.

¹⁰⁰⁴ Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*.

¹⁰⁰⁵ Abdullah b. Abdur-Rahman je imam Ed-Darimi, autor poznatog *Sunena*.

¹⁰⁰⁶ Sehl b. Hammad Ebu Itab ed-Dalal el-Basri je iskren prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji.

¹⁰⁰⁷ Hemmam b. Jahja b. Dinar el-A'vezi Ebu Abdullah, neki vele Ebu Bekr, el-Basri je pouzdan prenosilac hadisa koji je ponekad prilikom prenošenja hadisa pravio previde. Pripadao je sedmoj generaciji.

¹⁰⁰⁸ Abdur-Rahman b. Servan Ebu Kajs el-Evdi el-Kufi je iskren prenosilac hadisa. Pnekad bi proturječio drugim prenosiocima. Pripadao je šestoj generaciji.

¹⁰⁰⁹ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* te Ebu Davud i Ibn Madže u *sunenima*.

٢٣١٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى لَا يُقَالَ فِي الْأَرْضِ اللَّهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ.

٢٣١٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى أَخْبَرَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ نَحْوَهُ وَلَمْ يَرْفَعْهُ. وَهَذَا أَصَحُّ مِنَ الْحَدِيثِ الْأَوَّلِ *

٢٣١٨. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي عَمْرٍو، وَحَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي عَمْرٍو عَنْ عَبْدِ اللَّهِ وَهُوَ ابْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَنْصَارِيِّ الْأَشْهَلِيِّ عَنْ حُدَيْفَةَ بْنِ الْيَمَانِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَكُونَ أَسْعَدُ النَّاسِ بِالْذُّلْيَةِ لُكْعُ ابْنِ لُكْعٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. إِنَّمَا نَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ عَمْرِو بْنِ أَبِي عَمْرٍو *

٢٣١٩. حَدَّثَنَا وَاصِلُ بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: تَقِيءُ الْأَرْضُ أَفْلاذَ كَيْدِهَا أَمْثَالَ الْأَسْطُوانِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِصَّةِ. قَالَ فَيَجِيءُ السَّارِقُ فَيَقُولُ: فِي هَذَا قُطِعَتْ يَدِي. وَيَجِيءُ الْقَاتِلُ فَيَقُولُ: فِي هَذَا قُتِلْتُ. وَيَجِيءُ الْقَاطِعُ فَيَقُولُ: فِي هَذَا قُطِعَتْ رَحِمِي. ثُمَّ يَدْعُوهُ فَلَا يَأْخُذُونَ مِنْهُ شَيْئًا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ، لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ *

31. O predznacima Sudnjeg dana

2314. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Nadr b. Šumejl; kaže: Nas je obavijestio Šu'be, prenijevši od Katadea, a on od Enesa b. Malika, koji je kazao: Ispričaću vam jedan hadis koji sam čuo od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a koji vam nakon mene niko neće moći ispričati i kazati da ga je čuo od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.¹⁰¹⁰ Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je kazao: "Od predznaka Sudnjeg dana su i ovi: da će se podići znanje¹⁰¹¹ a zavladati neznanje; da će se proširiti blud; da će se piti opojna pića; da će se povećati broj žena a smanjiti broj muškaraca do te mjere da će naspram pedeset žena biti jedan muškarac."¹⁰¹² Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ebu Musaa i Ebu Hurejrea. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁰¹³

¹⁰¹⁰ Enes b. Malik je znao da osim njega nema više nijednog živog ashaba. On je posljednji od ashaba umro u Basri. To znači da je ove riječi on uputio stanovnicima Basre.

¹⁰¹¹ Znanje će se podići i nestajće ga smrću uleme. Očito da će pred Sudnji dan biti mnogo međusobnih oružanih sukoba među muslimanima u kojima će ginuti mnogi učenjaci.

¹⁰¹² Mnoštvo žena a pomanjkanje muškaraca uslijediće, po nekima, zbog ratova u kojima će ginuti muškarci, a po nekima, zbog toga što će se pred Sudnji dan rađati daleko više ženske nego muške djece.

¹⁰¹³ Bilježe ga i u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Ebu Davuda i bilježi ga Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*.

2315. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Seid, prenijevši od Sufjana es-Sevrija, a on od Zubejra b. Adija¹⁰¹⁴, koji je kazao: Ušli smo kod Enesa b. Malika i požalili mu se na ono što doživljavamo od Hadždžadža¹⁰¹⁵, pa je rekao: **"Svaka će godina biti sve teža dok se ne susretnete sa vašim Gospodarem."** Ovo sam čuo od vašeg Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁰¹⁶

2316. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Ibn Ebu Adij,¹⁰¹⁷ prenijevši od Humejda, a on od Enesa, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Neće nastupiti Sudnji dan sve dokle dok se na Zemlji govori: Allah, Allah!"**¹⁰¹⁸ Ovaj hadis je hasenun.¹⁰¹⁹

2317. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna; kaže: Obavijestio nas je Halid b. Haris, prenijevši od Humejda, a on od Enesa **slično prethodnom hadisu, s tim što ga nije vezao za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.** Ovaj hadis je pouzdaniji od prvog hadisa.¹⁰²⁰

2318. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid; kaže: Obavijestio nas je Abdul-Aziz b. Muhammed, prenijevši od Amra b. Ebu Amra. A ispričao nam je Ali b. Hudžr; kaže: Obavijestio nas je Ismail b. Džafer, prenijevši od Amra b. Ebu Amra,¹⁰²¹ on od Abdullaha, a on je sin Abdur-rahmana el-Ensarija el-Ešhelija, a on od Huzejfea b. Jemana, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Neće nastupiti Sudnji dan sve dok nevaljalac sin nevaljalca, ne bude najugledniji čovjek."** Ovaj hadis je hasenun.¹⁰²² Poznat nam je samo preko Amra b. Ebu Amra.

2319. ISPRIČAO NAM JE Vasil b. Abdul-A'la; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Fudajl, prenijevši od svoga oca, on od Ebu Hazima, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem,

¹⁰¹⁴ Zubejr b. Adij el-Hemdani Ebu Adij el-Kufi je pouzdan prenosilac u hadisu. Pripadao je petoj generaciji. Bio je kadija u Reju.

¹⁰¹⁵ Hadždžadž b. Jusuf es-Sekkafi je poznati namjesnik koji je ljudima nanosio veliki zulum.

¹⁰¹⁶ Bilježi ga i Buharija u *Sahihu*.

¹⁰¹⁷ Muhammed b. Ibrahim b. Ebu Adij es-Sulemi el-Basri je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji.

¹⁰¹⁸ Nastup Kijametskog dana će, po mišljenju Nevevija, zadesiti samo loše ljude i nevjernike. Prije toga će od strane Jemena, kako stoji u nekim hadisima, Uzvišeni Allah poslati vjetar koji će usmrtniti svakog vjernika, tako da će strahote Kijametskog dana doživjeti samo nevjernici. To će se desiti onda kada na Zemlji više ne bude nijedan vjernik koji bi spomenuo Allahovo ime.

¹⁰¹⁹ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Muslim u *Sahihu*.

¹⁰²⁰ Zato što je Halid b. Haris pouzdaniji prenosilac hadisa od Ibn Ebu Adija.

¹⁰²¹ Amru b. Ebu Amru je ime Mejsera Ebu Osman. On je pouzdan prenosilac hadisa, ali je bio sklon previdima. Pripadao je petoj generaciji.

¹⁰²² Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Bejhekija u djelu *Delailun-Nubuvveti*.

rekao: "Zemlja će izbaciti svoje riznice poput zlatnih i srebrenih ploča pa će doći kradljivac, i (kad to ugleda), reći će: Zbog ovoga je meni odsječena ruka! Potom će doći ubica i reći: Ja sam zbog ovoga ubijen! Potom će doći onaj što je kidao rodbinske veze i reći: Ja sam zbog ovoga kidao rodbinske veze! Potom će ga svi ostaviti i niko od njih neće ništa uzeti." Ovaj hadis je hasenun-garibun.¹⁰²³ Poznat nam je samo u ovoj formi.

٣٢. بَابُ مِنْهُ *

٢٣٢٠. حَدَّثَنَا صَالِحُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَنَا الْفَرَجُ بْنُ فَضَالَةَ أَبُو فَضَالَةَ الشَّامِيُّ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا فَعَلْتَ أَمْتِي خَمْسَ عَشْرَةَ خَصْلَةً حَلَّ بِهَا الْبَلَاءُ. قِيلَ وَمَا هُنَّ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: إِذَا كَانَ الْمُعْتَمُ ذُولًا، وَالْأَمَانَةُ مَعْتَمًا، وَالزَّكَاةُ مَغْرَمًا، وَأَطَاعَ الرَّجُلُ زَوْجَتَهُ وَعَقَّ أُمَّهُ، وَبَرَّ صَدِيقَهُ وَجَفَّ أَبَاهُ، وَارْتَفَعَتِ الْأَصْوَاتُ فِي الْمَسَاجِدِ، وَكَانَ زَعِيمُ الْقَوْمِ أَرْذَلَهُمْ، وَأَكْرَمَ الرَّجُلُ مَخَافَةَ شَرِّهِ، وَشَرِبَتِ الْخُمُورُ وَلَيْسَ الْحَرِيرُ، وَاتَّخَذَتِ الْقَيْنَاتُ وَالْمَعَارِفُ، وَلَعَنَ آخِرُ هَذِهِ الْأُمَّةِ أَوَّلَهَا، فَلْيَرْتَقِبُوا عِنْدَ ذَلِكَ رِيحًا حُمْرَاءَ، أَوْ خَسْفًا وَمَسْخًا. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ عَلِيٍّ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَلَا نَعْلَمُ أَحَدًا رَوَى هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ الْأَنْصَارِيِّ غَيْرَ الْفَرَجِ بْنِ فَضَالَةَ. قَدْ تَكَلَّمَ فِيهِ بَعْضُ أَهْلِ الْحَدِيثِ، وَضَعْفُهُ مِنْ قَبْلِ حِفْظِهِ. وَقَدْ رَوَى عَنْهُ وَكَيْعٌ وَغَيْرُ وَاحِدٍ مِنَ الْأَئِمَّةِ *

٢٣٢١. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَزِيدَ عَنِ الْمُسْتَلِمِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ رُمَيْحِ الْحُدَامِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا اتَّخَذَ الْفَيءُ ذُولًا، وَالْأَمَانَةُ مَعْتَمًا، وَالزَّكَاةُ مَغْرَمًا، وَتَعَلَّمَ لَغِيرِ الدِّينِ، وَأَطَاعَ الرَّجُلُ امْرَأَتَهُ وَعَقَّ أُمَّهُ، وَأَذْنَى صَدِيقَهُ وَأَقْصَى أَبَاهُ، وَظَهَرَتِ الْأَصْوَاتُ فِي الْمَسَاجِدِ، وَسَادَ الْقَبِيلَةُ فَاسِقُهُمْ، وَكَانَ زَعِيمُ الْقَوْمِ أَرْذَلَهُمْ، وَأَكْرَمَ الرَّجُلُ مَخَافَةَ شَرِّهِ، وَظَهَرَتِ الْقَيْنَاتُ وَالْمَعَارِفُ، وَشَرِبَتِ الْخُمُورُ، وَلَعَنَ آخِرُ هَذِهِ الْأُمَّةِ أَوَّلَهَا، فَلْيَرْتَقِبُوا عِنْدَ ذَلِكَ رِيحًا حُمْرَاءَ وَزَلْزَلَةً وَخَسْفًا وَمَسْخًا وَقَذْفًا. وَآيَاتٍ تَتَابِعُ كَنْظَامٍ بَالٍ قُطِعَ سِلْكُهُ فَتَتَابِعَ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَلِيٍّ. وَهَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ *

٢٣٢٢. حَدَّثَنَا عَبَّادُ بْنُ يَعْقُوبَ الْكُوفِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْقَدُوسِ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ هِلَالِ بْنِ يَسَافٍ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: فِي هَذِهِ الْأُمَّةِ خَسْفٌ وَمَسْخٌ وَقَذْفٌ. فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَتَى ذَلِكَ؟ قَالَ: إِذَا ظَهَرَتِ الْقَيْنَاتُ وَالْمَعَارِفُ وَشَرِبَتِ الْخُمُورُ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. وَرَوَى هَذَا الْحَدِيثَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَابِطٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُرْسَلًا.

¹⁰²³ Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

32. O istoj temi

2320. ISPRIČAO NAM JE Salih b. Abdullah; kaže: Obavijestio nas je Ferđž Ebu Fedale eš-Šami,¹⁰²⁴ prenijevši od Jahjaa b. Seida, on od Muhammeda b. Omera b. Alija¹⁰²⁵, a on od Alije b. Ebu Taliba, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Kada moji sljedbenici budu činili petnestero, zapast će u iskušenje. Šta je to, Allahov Poslaniče, upita neko? a on reče: Kada ratni plijen bude prelazio iz ruku u ruke bogataša; kada se ono što je nekome povjereno na čuvanje bude prisvajalo kao plijen; kada se davanje zekata bude smatralo kaznom; kada čovjek bude poslušan ženi, a neposlušan majci; kada bude činio dobročinstvo prijatelju, a zapostavljao oca; kada se ton bude dizao u džamijama; kada na čelu naroda bude najgori između njih; kada se nekome bude ukazivala počast zbog bojazni od njegova zla; kada se budu puno pila opojna pića; kada (muškarci, bez nužde), budu nosili svilu; kada se budu unajmivale pjevačice i muzički instrumenti; kada moji sljedbenici koji budu živjeli kasnije budu vrijeđali one koji su živjeli ranije! Neka u tom slučaju očekuju crveni vjetar, da u zemlju propadaju i da u druge oblike budu pretvarani."**

Ovaj Alijin hadis je garibun. Poznat nam je samo u ovoj formi. Nije nam poznato da je iko drugi osim Feredža b. Fedalea ovaj hadis prenio od Jahjaa b. Seida el-Ensarija. Hadiski učenjaci su ga kritikovali i smatrali ga slabim prenosiocem hadisa i to zbog njegova lošeg pamćenja. Od njega su hadise prenijeli Veki' i drugi imami.

2321. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hudžr; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Jezid,¹⁰²⁶ prenijevši od Mustelima b. Seida,¹⁰²⁷ on od Rumejha el-Džuzamija, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Kada plijen bude prelazio iz ruku u ruke bogataša; kada se ono što je nekome povjereno na čuvanje bude prisvajalo kao plijen; kada se davanje zekata bude smatralo kaznom; kada se bude učilo zbog nečega drugog, a ne zbog vjere; kada čovjek bude poslušan ženi a neposlušan majci; kada čovjek sebi bude približavao prijatelja, a od sebe udaljavao oca; kada se bude dizao ton u džamijama;**

¹⁰²⁴ Feredž b. Fedale Ebu Fedale eš-Šami et-Tenuhi je slab prenosilac hadisa. Pripadao je osmoj generaciji.

¹⁰²⁵ Muhammed b. Omer b. Alija b. Ebu Talib je iskren prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji. Sve predaje koje je prenio od svog djeda su mursel.

¹⁰²⁶ Muhammed b. Jezid el-Kilai je pouzdan i siguran prenosilac hadisa i pobožan čovjek. Pripadao je devetoj generaciji.

¹⁰²⁷ Mustelim b. Seid es-Sekkafi el-Vasiti je iskren ravija i pobožan čovjek, ali je ponekad, prilikom prenošenja hadisa, bio sklon previdima. Pripadao je devetoj generaciji.

kada plemenom bude rukovodio najpokvareniji između njih; kada na čelu naroda bude najprezreniji između njih; kada se nekome bude ukazivala počast samo zbog bojazni od njegova zla; kada se pojave pjevačice i muzički instrumenti; kada se (puno) budu pila opojna pića; kada moji sljedbenici koji budu živjeli kasnije budu vrijeđali one koji su živjeli ranije; u tom slučaju neka očekuju crveni vjetar, da u zemlju budu propadali, da u druge oblike budu pretvarani i da kamenom kišom budu pogađani! Predznaci će se nizati jedan za drugim poput biserja koje pada jedno za drugim sa prekinute ogrlice (na vratu)."

Na ovu temu prenesen je hadis i od Alije. Ovaj hadis je garibun.¹⁰²⁸ Poznat nam je samo u ovoj formi.

2322. ISPRIČAO NAM JE Abbad b. Jakub el-Kufi; kaže: Ispričao nam je Abdullah b. Abdul-Kuddus,¹⁰²⁹ prenijevši od A'meša, on od Hilala b. Jesafa, a on od Imrana b. Husajna da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Moje sljedbenike će zadešavati propadanja u zemlju, pretvaranja u druge oblike i kamena kiša! Kad će se to početi događati, Allahov Poslaniče? upita neko od muslimana. On reče: Onda kada se počnu pojavljivati pjevačice i muzički instrumenti i kada se (puno) počnu piti opojna pića!"

Ovaj hadis je garibun. Prenesen je od A'meša, on od Abdur-Rahmana b. Sabita a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kao mursal.

٣٣. بَابُ مَا جَاءَ فِي قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بُعِثْتُ أَنَا وَالسَّاعَةُ كَهَاتَيْنِ

٢٣٢٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ هِيَاجٍ الْأَسَدِيُّ الْكُوفِيُّ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَرْحَبِيُّ أَخْبَرَنَا عَبِيدَةُ بْنُ الْأَسْوَدِ عَنْ مُجَالِدٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ عَنِ الْمُسْتَوْرِدِ بْنِ شَدَّادٍ الْفَهْرِيِّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: بُعِثْتُ أَنَا فِي نَفْسِ السَّاعَةِ فَسَبَقْتُهَا كَمَا سَبَقَتْ هَذِهِ هَذِهِ لِأَصْبَغِيهِ السَّبَابَةِ وَالْوُسْطَى. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الْمُسْتَوْرِدِ بْنِ شَدَّادٍ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ *

٢٣٢٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ أَتْبَانَا شُعْبَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: بُعِثْتُ أَنَا وَالسَّاعَةُ كَهَاتَيْنِ، وَأَشَارَ أَبُو دَاوُدَ بِالسَّبَابَةِ وَالْوُسْطَى، فَمَا فَضَّلَ إِحْدَاهُمَا عَلَى الْأُخْرَى. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

¹⁰²⁸ Ovaj hadis je slab. U njegovu senedu je Rumejh el-Džuzami, koji je kao ravija nedovoljno poznat.

¹⁰²⁹ Abdullah b. Abdul-Kuddus et-Temimi es-Sa'di el-Kufi je iskren prenosilac hadisa. Sumnjalo se da je rafidija, a i prilikom prenošenja hadisa je griješio. Pripadao je devetoj generaciji.

33. O Vjerovjesnikovim, sallallahu alejhi ve sellem, riječima: Poslat sam neposredno pred Sudnji dan kao što su ova dva prsta neposredno jedan uz drugi

2323. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Omer b. Hejjadž el-Esedi, el-Kufi;¹⁰³⁰ kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Abdur-Rahman el-Erhabi;¹⁰³¹ kaže: Nas je obavijestio Ubejde b. Esved, prenijevši od Mudžalida, on od Kajsa b. Ebu Hazima, on od Mustevrida b. Šeddada el-Fihrija, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **"Poslat sam zajedno sa Sudnjim danom pa sam ga preduhitrio onoliko koliko je kažiprst (na ruci) preduhitrio srednji prst..."**Hadis Mustevrida b. Šeddada je garibun.¹⁰³² Poznat nam je samo u ovoj formi.

2324. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud; kaže: saopćio nam je Šu'be, prenijevši od Katadea, a on od Enesa, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Poslat sam (neposredno) pred Sudnji dan poput ova dva - Ebu Davud je pokazao na kažiprst i srednji prst. Nije veliki razmak jednog u odnosu na drugi."**Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁰³³

٣٤. بَاب مَا جَاءَ فِي قِتَالِ التُّرْكِ *

٢٣٢٥. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَعَبْدُ الْجَبَّارِ بْنُ الْعَلَاءِ قَالَا: أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تُقَاتِلُوا قَوْمًا نَعَالُهُمُ الشَّعْرُ. وَلَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تُقَاتِلُوا قَوْمًا كَأَنَّ وَجُوهَهُمُ الْمَجَانُ الْمُطْرَقَةُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ وَبُرَيْدَةَ وَأَبِي سَعِيدٍ وَعَمْرٍو بْنِ تَغْلِبٍ وَمُعَاوِيَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

34. O borbi protiv Turaka

2325. ISPRIČALI SU NAM Seid b. Abdur-Rahman i Abdul-Džebbar b. Ala¹⁰³⁴ i kazali: Obavijestio nas je Sufjan, prenijevši od Zuhrija, on od Seida b. Musejbeja, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **"Neće nastupiti Sudnji dan dok se ne sukobite sa**

¹⁰³⁰ Muhammed b. Omer b. Hejjadž el-Esedi el-Kufi je iskren prenosilac hadisa. Pripadao je jedanaestoj generaciji.

¹⁰³¹ Jahja b. Abdur-Rahman el-Erhabi el-Kufi je iskren prenosilac hadisa, s tim što je ponekad, prilikom prenošenja hadisa, činio greške. Pripadao je devetoj generaciji.

¹⁰³² Bilježi ga i Taberi.

¹⁰³³ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Buharija i Muslim u *sahihima*.

¹⁰³⁴ Abdul-Džebbar b. Ala b. Abdul-Džebbar el-Itar Ebu Bekr el-Basri nije loš prenosilac hadisa. Pripadao je desetoj generaciji.

narodom koji će nositi obuću od krzna, niti će nastupiti Sudnji dan dok se ne sukobite sa narodom čija će lica biti (debela) poput dvostrukom kožom obloženog štita."¹⁰³⁵

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ebu Bekra es-Siddika, Burejdea, Ebu Seida, Amra b. Tagliba i Muavije. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁰³⁶

٣٥. بَاب مَا جَاءَ إِذَا ذَهَبَ كَسْرَى فَلَا كَسْرَى بَعْدَهُ *

٢٣٢٦. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ بْنُ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا هَلَكَ كَسْرَى فَلَا كَسْرَى بَعْدَهُ وَإِذَا هَلَكَ قَيْصَرٌ فَلَا قَيْصَرَ بَعْدَهُ. وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَتُنْفَقَنَّ كُنُوزُهُمَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

35. Kada ode perzijski kralj, nijedan kralj, nakon njega, neće imati vlast nad onim nad čim je on imao

2326. ISPRIČAO NAM JE Seid b. Abdur-Rahman; kaže: Obavijestio nas je Sufjan, prenijevši od Zuhrija, on od Seida b. Musejbeja, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Kada umre perzijski kralj, nijedan kralj, nakon njega neće imati vlast nad onim nad čim je on imao, a kada umre bizantijski car, nijedan car, nakon njega, neće imati vlast nad onim nad čim je on imao! Tako mi Onoga u čijoj je ruci moj život, vi ćete blaga njihova trošiti u borbi na Allahovom putu!"¹⁰³⁷ Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁰³⁸

¹⁰³⁵ Bilježi Muslim u *Sahihu* od Ebu Hurejrea da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Neće nastupiti Sudnji dan dok se muslimani ne sukobe sa Turcima, narodom čija će lica biti (debela) poput dvostrukom kožom obloženog štita i koji će nositi i odjeću i obuću od krzna."

¹⁰³⁶ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

¹⁰³⁷ Povod izgovoru ovog hadisa je sljedeći: Kurejševići su sa trgovačkim karavanima odlazili u Irak i Šam. Kad su primili islam, pobojali su se da to više neće moći činiti. Ovim hadisom Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nagovještava im da će Irak, koji je do tada bio pod upravom perzijskog kralja, i Šam, koji je bio pod upravom bizantijskog cara, pasti u ruke muslimana i da više nikad neće pasti pod upravu Perzije, odnosno Bizantije.

¹⁰³⁸ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

٣٦. بَابُ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تَخْرُجَ نَارٌ مِنْ قَبْلِ الْحَجَّازِ *

٢٣٢٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا حُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْبَغْدَادِيُّ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: سَتَخْرُجُ نَارٌ مِنْ حَضْرَمَوْتَ أَوْ مِنْ نَحْوِ بَحْرِ حَضْرَمَوْتَ قَبْلَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ تَحْشُرُ النَّاسَ. قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَمَا تَأْمُرُنَا؟ فَقَالَ عَلَيْكُمْ بِالشَّامِ. وَبِئِذَا الْبَابُ عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ أَسِيدٍ وَأَنْسٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَأَبِي ذَرٍّ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ ابْنِ عُمَرَ *

36. Neće nastupiti Sudnji dan dok se vatra ne pojavi od strane Hidžaza

2327. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Husejn b. Muhammed el-Bagdadi;¹⁰³⁹ kaže: Ispričao nam je Šejban,¹⁰⁴⁰ prenijevši od Jahjaa b. Ebu Kesira, on od Ebu Kilabea, on od Salima b. Abdullaha, a on od svoga oca, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Prije Sudnjeg dana pojaviće se vatra od strane Hadramevta ili: od mora Hadramevta koja će pred sobom tjerati narod! Šta nam u tom slučaju preporučuješ da činimo, Allahov Poslaniče? upitaše prisutni. On reče: Preporučujem vam da idete u Šam!"¹⁰⁴¹

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Huzejfe b. Esida, Enesa, Ebu Hurejrea i Ebu Zerra. Ovaj Ibn Omerov hadis je hasenun-sahihun-garibun.¹⁰⁴²

٣٧. بَابُ مَا جَاءَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَخْرُجَ كَذَّابُونَ *

٢٣٢٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَنْبُتَ كَذَّابُونَ دَجَالُونَ قَرِيبٌ مِنْ ثَلَاثِينَ كُلُّهُمْ يَزْعُمُ أَنَّهُ رَسُولُ اللَّهِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ وَأَبْنِ عُمَرَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٣٢٩. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَبِي أَسْمَاءَ عَنْ ثَوْبَانَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تُلْحَقَ قَبَائِلُ مِنْ أُمَّتِي بِالْمُشْرِكِينَ وَحَتَّى يَعْبُدُوا الْأَوْثَانَ. وَإِنَّهُ سَيَكُونُ فِي أُمَّتِي ثَلَاثُونَ كَذَّابُونَ كُلُّهُمْ يَزْعُمُ أَنَّهُ نَبِيٌّ وَأَنَا خَاتَمُ النَّبِيِّينَ لَا نَبِيَّ بَعْدِي. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ *

¹⁰³⁹ Husejn b. Muhammed b. Berham et-Tejmi Ebu Ahmed el-Bagdadi je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji.

¹⁰⁴⁰ Šejban b. Abdur-Rahman et-Temimi Ebu Muavija el-Basri je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji.

¹⁰⁴¹ Abdur-Rahman el-Mubarekfori tvrdi da spomenuta vatra, kad se pojavi, neće moći dospjeti do Šama jer će Šam, po njegovu mišljenju, od vatre štiti meleki Allahove milosti.

¹⁰⁴² Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*.

37. Neće nastupiti Sudnji dan dok se ne pojave lažni poslanici

2328. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rezzak; kaže: Nas je obavijestio Ma'mer, prenijevši od Hemmama b. Munebbiha, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Neće nastupiti Sudnji dan dok se ne pojave lažovi, varalice, njih oko trideset! Svaki će za sebe tvrditi da je Božiji poslanik!"**Na ovu temu preneseni su hadisi i od Džabira b. Semurea i Ibn Omera. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁰⁴³

2329. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Hammad b. Zejd, prenijevši od Ejjuba, on od Ebu Kilabea, on od Ebu Esme, a on od Sevbana, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Neće nastupiti Sudnji dan dok se neka plemena mog ummeta ne priključe idolopoklonicima i ne počnu se klanjati kipovima!"**¹⁰⁴⁴ Među mojim sljedbenicima će se pojaviti trideset lažova! Svaki od njih će tvrditi da je Vjerovjesnik, a ja sam posljednji Vjerovjesnik; poslije mene više nema Vjerovjesnika!"Ovaj hadis je sahihun.¹⁰⁴⁵

٣٨. بَاب مَا جَاءَ فِي ثَقِيفِ كَذَّابٍ وَمُبِيرٍ *

٢٣٣٠. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ مُوسَى عَنْ شَرِيكَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَصَمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: فِي ثَقِيفِ كَذَّابٍ وَمُبِيرٍ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ.

٢٣٣١. حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ وَاقِدٍ أَخْبَرَنَا شَرِيكَ نَحْوَهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. مِنْ حَدِيثِ ابْنِ عُمَرَ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ شَرِيكَ. وَشَرِيكَ يَقُولُ: عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَصَمٍ. وَإِسْرَائِيلُ يَقُولُ: عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَصَمَةَ. وَيُقَالُ الْكَذَّابُ الْمُخْتَارُ بْنُ أَبِي عُبَيْدٍ. وَالْمُبِيرُ الْحَجَّاجُ بْنُ يُوسُفَ.

٢٣٣٢. حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ سَلِيمَانُ بْنُ سَلَمٍ الْبَلْخِيُّ أَخْبَرَنَا النَّضْرُ بْنُ شُمَيْلٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ حَسَّانَ قَالَ: أَحْصَا مَا قُتِلَ الْحَجَّاجُ صَبْرًا قَبْلَ أَنْ يَبْلُغَ مِائَةَ أَلْفٍ وَعِشْرِينَ أَلْفَ قَتِيلٍ.

¹⁰⁴³ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Buharija i Muslim u *sahihima* i Ebu Davud u *Sunenu*.

¹⁰⁴⁴ To se već obistinilo: Neka su se muslimanska plemena odmetnula od islama još za vrijeme hilafeta Ebu Bekra es-Siddika. On je protiv njih poveo oružanu borbu.

¹⁰⁴⁵ Bilježi ga i Ebu Davud u *Sunenu* u nešto dužem obliku.

38. O tome da će u plemenu Sekif biti i lažni poslanik i vladar tiranin

2330. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hudžr; kaže: Obavijestio nas je Fadl b. Musa, prenijevši od Šerika, on od Abdullaha b. Usma, a on od Ibn Omera, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "U plemenu Sekif biće i lažni poslanik i vladar tiranin." Na ovu temu prenesen je hadis i od Esme bint Ebu Bekr.

2331. ISPRIČAO NAM JE Abdur-Rahman b. Vakid; kaže: Obavijestio nas je Šerik slično prethodnom hadisu.

Ovaj Ibn Omerov hadis je hasenun-garibun.¹⁰⁴⁶ Poznat nam je samo preko Šerika. Šerik kaže Abdullah b. Usm, a Israil kaže Abdullah b. Usme. Vele da je lažni poslanik Muhtar b. Ebu Ubejd, a vladar tiranin Hadždžadž b. Jusuf.

2332. ISPRIČAO NAM JE Ebu Davud Sulejman b. Selm el-Belhi; kaže: Obavijestio nas je Nadr b. Šumejl, prenijevši od Hišama b. Hassana da je kazao: "Zbrajali su one koje je Hadždžadž, izvan borbe, pobio pa su nabrojali oko stotinu i dvadeset hiljada ubijenih."

٣٩. بَاب مَا جَاءَ فِي الْقَرْنِ الثَّالِثِ *

٢٣٣٣. حَدَّثَنَا وَاصِلُ بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْفُضَيْلِ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُدْرِكٍ عَنْ هِلَالِ بْنِ يَسَافٍ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: خَيْرُ النَّاسِ قَرْنِي، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ، ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِهِمْ قَوْمٌ يَتَسَمَّنُونَ وَيَحْبُونَ السَّمَنَ يُعْطُونَ الشَّهَادَةَ قَبْلَ أَنْ يُسْأَلُوها. هَكَذَا رَوَى مُحَمَّدُ بْنُ فَضَيْلٍ هَذَا الْحَدِيثَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُدْرِكٍ عَنْ هِلَالِ بْنِ يَسَافٍ. وَرَوَى غَيْرُ وَاحِدٍ مِنَ الْحُفَاطِ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ هِلَالِ بْنِ يَسَافٍ وَلَمْ يَذْكُرُوا فِيهِ عَلِيَّ بْنَ مُدْرِكٍ.

٢٣٣٤. حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ حُرَيْثٍ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنِ الْأَعْمَشِ أَخْبَرَنَا هِلَالُ بْنُ يَسَافٍ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ نَحْوَهُ. وَهَذَا أَصَحُّ عِنْدِي مِنْ حَدِيثِ مُحَمَّدِ بْنِ فَضَيْلٍ. وَقَدْ رَوَى هَذَا الْحَدِيثَ مِنْ غَيْرِ وَجْهِ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

٢٣٣٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ أَخْبَرَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ زُرَّارَةَ بْنِ أَوْفَى عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: خَيْرُ أُمَّتِي الْقَرْنُ الَّذِي بَعَثْتُ فِيهِمْ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ. قَالَ وَلَا أَعْلَمُ ذَكَرَ الثَّالِثَ أَمْ لَا. ثُمَّ يَنْشَأُ أَقْوَامٌ يَشْهَدُونَ وَلَا يَسْتَشْهَدُونَ وَيَخُونُونَ وَلَا يُؤْتَمَنُونَ. وَيَفْشَوُ فِيهِمُ السَّمَنُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

¹⁰⁴⁶ Bilježi ga i Taberanija u *Mu'džemul-Kebiru*.

39. O trećem pokoljenju¹⁰⁴⁷

2333. ISPRIČAO NAM JE Vasil b. Abdul-A'la; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Fudajl, prenijevši od A'meša, on od Alije b. Mudrika, on od Hilala b. Jesafa, a on od Imrana b. Husajna, koji je kazao: Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada veli: **"Najbolje je moje pokoljenje, zatim oni koji dolaze poslije njih. Zatim će nakon njih doći narod koji će biti gojazan i koji će voljeti gojaznost; oni će svjedočiti i prije negoli se to od njih bude tražilo."**

Tako je Muhammed b. Fudajl ovaj hadis prenio od A'meša, on od Alije b. Mudrika, a on od Hilala b. Jesafa. Mnogi hafizi su prenijeli od A'meša, a on od Hilala b. Jesafa, ali u njegovu senedu nisu spomenuli Alija b. Mudrika.

2334. ISPRIČAO NAM JE Husejn b. Hurejs; kaže: Obavijestio nas je Veki', prenijevši od A'meša; kaže: Obavijestio nas je Hilal b. Jesaf, prenijevši od Imrana b. Husajna, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično prethodnom hadisu.**

Ovo je, po mome mišljenju, vjerodostojnije od hadisa koji je prenio Muhammed b. Fudajl. Ovaj hadis je, sa više seneda, prenesen od Imrana b. Husajna, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

2335. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid; kaže: Obavijestio nas je Ebu Avane, prenijevši od Katadea, on od Zurarea b. Evfaa, a on od Imrana b. Husajna, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Od mojih sljedbenika najbolje je ono pokoljenje u koje sam poslat, zatim oni koje dolaze poslije njih. Ne znam, veli Imran, da li je (tada) spomenuo i treće ili nije."**¹⁰⁴⁸ **Zatim će poslije njih doći narodi koji će svjedočiti i onda kad se od njih to ne bude ni tražilo, i koji će biti skloni obmanama, tako da se u njih neće imati povjerenja! Kod njih će biti prisutna gojaznost!"** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁰⁴⁹

¹⁰⁴⁷ Po mišljenju Nevevija, prvo pokoljenje su Vjerovjesnikovi, sallallahu alejhi ve sellem, ashabi, drugo su tabi'ini, a treće su etbaut-tabiini.

¹⁰⁴⁸ U mnogim hadisima se spominje i treće pokoljenje, decidno, bez dileme. Tako u hadisu koji bilježi Taberanija u *Mu'džemul-Kebiru*, od Dža'dea b. Hubejra, stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Najbolje je moje pokoljenje, zatim ono koje dolazi poslije njega, pa ono koje dolazi poslije njega, zatim će poslije njih doći narodi..."

¹⁰⁴⁹ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

٤٠. بَاب مَا جَاءَ فِي الْخُلَفَاءِ *

٢٣٣٦. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ عُيَيْدٍ عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَكُونُ مِنْ بَعْدِي اثْنَا عَشَرَ أَمِيرًا. قَالَ ثُمَّ تَكَلَّمَ بِشَيْءٍ لَمْ أَفْهَمُهُ. فَسَأَلْتُ الَّذِي يَلِينِي فَقَالَ: قَالَ: كُلُّهُمْ مِنْ قُرَيْشٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَقَدْ رُوِيَ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ.

٢٣٣٧. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ عُيَيْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي بَكْرٍ بْنِ أَبِي مُوسَى عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَ هَذَا الْحَدِيثِ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. يُسْتَعْرَبُ مِنْ حَدِيثِ أَبِي بَكْرٍ بْنِ أَبِي مُوسَى عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ. وَفِي الْبَابِ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو *

٢٣٣٨. حَدَّثَنَا بُنْدَارٌ أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ أَخْبَرَنَا حُمَيْدُ بْنُ مِهْرَانَ عَنْ سَعْدِ بْنِ أَوْسٍ عَنْ زِيَادِ بْنِ كُسَيْبٍ الْعَدَوِيِّ قَالَ: كُنْتُ مَعَ أَبِي بَكْرَةَ تَحْتَ مِثْبَرِ ابْنِ عَامِرٍ وَهُوَ يَخْطُبُ وَعَلَيْهِ ثِيَابٌ رَقَاقٌ. فَقَالَ أَبُو بَلَالٍ: انْظُرُوا إِلَيَّ أَمِيرَنَا يُبْسُ ثِيَابَ الْفُسَّاقِ. فَقَالَ أَبُو بَكْرَةَ: اسْكُتْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَنْ أَهَانَ سُلْطَانَ اللَّهِ فِي الْأَرْضِ أَهَانَهُ اللَّهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ *

40. O halifama

2336. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Obavijestio nas je Omer b. Ubejd,¹⁰⁵⁰ prenijevši od Simaka b. Harba, a on od Džabira b. Semurea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Nakon mene će biti dvanaest emira (halifa). Potom je, veli Džabir, nešto rekao što ja nisam razumio te sam pitao onoga do mene a on reče: Rekao je da će svi oni biti iz plemena Kurejš." ¹⁰⁵¹ Ovaj hadis je hasenun. ¹⁰⁵² Prenesen je sa više seneda od Džabira b. Semurea.

2337. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Obavijestio nas je Omer b. Ubejd, prenijevši od svoga oca,¹⁰⁵³ on od Ebu Bekra b. Ebu Musaa,¹⁰⁵⁴ on od Džabira b. Semurea a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično ovom hadisu.

¹⁰⁵⁰ Omer b. Ubejd b. Ebu Umejje et-Tanafusi el-Kufi je iskren prenosilac hadisa. Pripadao je osmoj generaciji.

¹⁰⁵¹ Po mišljenju Ibn Kesira, u ovom hadisu Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nagovijestio je da neće nastupiti Sudnji dan dok islamskim ummetom ne bude vladalo dvanaest halifa koji će vladati po propisima Kur'ana i sunneta. Svi će oni vući porijeklo od plemena Kurejš. Do sada ih je bilo ukupno peterica: četverica hulefai rašidina i Omer b. Abdul-Aziz. Ostali će doći do Sudnjeg dana. Jedan od dvanaest nagovještenih bi, po mišljenju mnogih, mogao biti i Mehdiya.

¹⁰⁵² Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima* i Ebu Davud u *Sunemu*.

¹⁰⁵³ Ubejda b. Ebu Umejjea et-Tenafusija el-Hanefija. On je veoma iskren prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

¹⁰⁵⁴ Ebu Bekr Amr, ili Amir, b. Ebu Musa el-Eš'ari el-Kufi je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

Ovaj hadis je garibun. Garib je preko Ebu Bekra b. Ebu Musaa od Džabira b. Semurea. Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ibn Mesuda i Abdullaha b. Amra.

2338. ISPRIČAO nam je Bundar; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud; kaže: Obavijestio nas je Humejd b. Mihran,¹⁰⁵⁵ prenijevši od Sa'da b. Evsa,¹⁰⁵⁶ on od Zijada b. Kusejba el-Advija¹⁰⁵⁷, koji je kazao: Bio sam sa Ebu Bekreom ispod minbera na kome je Ibn Amir držao govor. Na njemu je bila mekahna odjeća. Ebu Bilal reče: Pogledajte našeg emira, nosi odjeću pokvarenjaka.¹⁰⁵⁸ Ebu Bekre će na to: Šuti! Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada veli: **"Ko osjeti prezir¹⁰⁵⁹ prema onome kome je Allah dao vlast na zemlji, Allah će osjetiti prezir prema njemu."** Ovaj hadis je hasenun-garibun.¹⁰⁶⁰

٤١. بَاب مَا جَاءَ فِي الْخِلَافَةِ *

٢٣٣٩. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا سُرَيْجُ بْنُ النُّعْمَانِ أَخْبَرَنَا حُشْرَجُ بْنُ ثَبَّاتٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُمَهَانَ قَالَ: حَدَّثَنِي سَفِينَةُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْخِلَافَةُ فِي أُمَّتِي ثَلَاثُونَ سَنَةً ثُمَّ مَلَكَ بَعْدَ ذَلِكَ. ثُمَّ قَالَ لِي سَفِينَةُ: أَمْسِكَ خِلَافَةَ أَبِي بَكْرٍ، ثُمَّ قَالَ وَخِلَافَةَ عُمَرَ وَخِلَافَةَ عُثْمَانَ. ثُمَّ قَالَ لِي: أَمْسِكَ خِلَافَةَ عَلِيٍّ فَوَجَدْنَاهَا ثَلَاثِينَ سَنَةً. قَالَ سَعِيدٌ فَقُلْتُ لَهُ: إِنَّ بَنِي أُمَيَّةَ يَزْعُمُونَ أَنَّ الْخِلَافَةَ فِيهِمْ. قَالَ: كَذَبُوا بَنُو الزُّرْقَاءِ. بَلْ هُمْ مُلُوكٌ مِنْ شَرِّ الْمُلُوكِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عُمَرَ وَعَلِيٍّ قَالَ: لَمْ يَعْهَدْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْخِلَافَةِ شَيْئًا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. قَدْ رَوَاهُ غَيْرُ وَاحِدٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُمَهَانَ وَلَمْ نَعْرِفْهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِهِ.

٢٣٤٠. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قِيلَ لِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ: لَوْ اسْتَخْلَفْتَ. قَالَ: إِنْ اسْتَخْلَفْتُ فَقَدْ اسْتَخْلَفَ أَبُو بَكْرٍ وَإِنْ لَمْ اسْتَخْلَفْ لَمْ يَسْتَخْلَفْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَفِي الْحَدِيثِ قِصَّةٌ طَوِيلَةٌ. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَاهُ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ *

¹⁰⁵⁵ Humejd b. Mehren b. Ebu Humejd el-Hajat el-Kindi je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji.

¹⁰⁵⁶ Sa'd b. Evs el-Advi, ili el-Abdi, el-Basri je iskren prenosilac, ali koji je ponekad činio pogreške. Pripadao je petoj generaciji.

¹⁰⁵⁷ Zijad b. Kusejjib el-Advi el-Basri je makbul prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

¹⁰⁵⁸ Ovim je mislio da kaže da emir nosi raskošnu odjeću kakvu nose oni koji se ne uzdaju u onaj svijet.

¹⁰⁵⁹ Ko bude prezirao vladara bez opravdana razloga Allah će prezreti njega.

¹⁰⁶⁰ Bilježi ga i Nesaija u *Sunemu*.

41. O hilafetu

2339. ISPRIČAO NM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Surejh b. Numan;¹⁰⁶¹ kaže: Nas je obavijestio Hašredž b. Nubate,¹⁰⁶² prenijevši od Seida b. Džumhana¹⁰⁶³, koji je kazao: Ispričao mi je Sefina¹⁰⁶⁴ kazavši da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Hilafet će među mojim sljedbenicima trajati trideset godina;¹⁰⁶⁵ nakon toga će biti carstvo."**

Sefina potom reče: Računaj koliko je trajao Ebu Bekrov hilafet, potom računaj koliko je trajao Omerov, potom Osmanov, pa Alijin hilafet. Došli smo do zaključka da je (vladavina njih četvrice) trajala trideset godina. Rekoh mu, veli Ebu Seid: Umejevići tvrde da je i kod njih hilafet. On će na to: Neistinu govore potomci Zerke¹⁰⁶⁶; oni su carevi i to ona najgora vrsta careva!

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Omera i Alije. Njih dvojica kažu: Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, u pogledu hilafeta nije ostavio nikakvu oporuku." Ovaj hadis je hasenun.¹⁰⁶⁷ Mnogi su ga prenijeli od Seida b. Džumhana i poznat nam je samo preko njega.

2340. ISPRIČAO NAM JE Jahja b. Musa; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rezzak; kaže: Nas je obavijestio Ma'mer, prenijevši od Zuhrija, on od Salima b. Abdullaha b. Omera, a on od svoga oca da je kazao: **"Rečeno je Omeru b. Hattabu: Dobro bi bilo kad bi ti oporučio svog nasljednika. On će na to: Ako ga oporučim, pa i Ebu Bekr je oporučio svog, a ako ga ne oporučim, pa ni Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije oporučio ko će ga naslijediti. Hadis sadrži poduže kazivanje."**¹⁰⁶⁸ Ovaj hadis je sahihun.¹⁰⁶⁹ Prenesen je sa više seneda od Ibn Omera.

¹⁰⁶¹ Surejdž b. Numan b. Mervan el-Dževheri Ebu Hasan el-Bagdadi je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je desetoj generaciji.

¹⁰⁶² Hašredž b. Nubate el-Ešdžei Ebu Mukerrem el-Vasiti el-Kufi je iskren prenosilac hadisa. Međutim, ponekad je, prilikom prenošenja, hadisa pravio previde. Pripadao je osmoj generaciji.

¹⁰⁶³ Seid b. Džumhan el-Eslemi Ebu Hafs el-Basri je iskren prenosilac hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji.

¹⁰⁶⁴ Sefina je Mehran Ebu Abdur-Rahman. On je Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, štićenik. Dobio je nadimak Sefina (lađa) zbog toga što je na putovanja nosio mnogo prtljaga.

¹⁰⁶⁵ Alkama veli da je trideset godina trajao hilafet četverice hulefai-rašidina: Ebu Bekr je vladao dvije godine, tri mjeseca i deset dana; Omerov hilafet je trajao deset godina, šest mjeseci i osam dana; Osmanov hilafet trajao je jedanaest godina, jedanaest mjeseci i devet dana; a Alijin hilafet trajao je četiri godine, devet mjeseci i sedam dana.

¹⁰⁶⁶ Zerka je majka nekih Umejevića.

¹⁰⁶⁷ Bilježe ga i Ebu Davud i Nesaija i Ibn Madže u *sunenima*. Ibn Hibban ga smatra vjerodostojnim hadisom.

¹⁰⁶⁸ Muslim je cjelokupno ovo kazivanje zabilježio u *Sahihu* u poglavlju "O upravi".

¹⁰⁶⁹ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

٤٢. بَاب مَا جَاءَ أَنَّ الْخُلَفَاءَ مِنْ قُرَيْشٍ إِلَى أَنْ تَقُومَ السَّاعَةُ *

٢٣٤١. حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْبَصْرِيُّ أَخْبَرَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ حَبِيبِ بْنِ الرَّبِيعِ قَالَ: سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِي الْهَدَيْلِ يَقُولُ: كَانَ نَاسٌ مِنْ رِبِيعَةٍ عِنْدَ عُمَرُو بْنِ الْعَاصِ فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ بَكْرِ بْنِ وَائِلٍ لَنَنْتَهِيَنَّ قُرَيْشٌ أَوْ لَيَجْعَلَنَّ اللَّهُ هَذَا الْأَمْرَ فِي جُمْهُورٍ مِنَ الْعَرَبِ غَيْرِهِمْ. فَقَالَ عُمَرُو بْنُ الْعَاصِ: كَذَبْتَ، سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: قُرَيْشٌ وَلَاءَةُ النَّاسِ فِي الْخَيْرِ وَالشَّرِّ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ وَابْنِ مَسْعُودٍ وَجَابِرٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ صَحِيحٌ *

٢٣٤٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا أَبُو بَكْرِ الْحَنْفِيُّ عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ الْحَكَمِ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا يَذْهَبُ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ حَتَّى يَمْلِكَ رَجُلٌ مِنَ الْمُؤَالِي يُقَالُ لَهُ جَهْجَاهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ *

42. O tome da će halife do Sudnjeg dana biti iz plemena Kurejš

2341. ISPRIČAO NAM JE Husejn b. Muhammed el-Basri,¹⁰⁷⁰ kaže: Obavijestio nas je Halid b. Haris; kaže: Nas je obavijestio Šu'be, prenijevši od Habiba b. Zubejra¹⁰⁷¹, koji je kazao: Čuo sam Abdullaha b. Ebu Huzejla¹⁰⁷² kada kaže: Neki su ljudi iz plemena Rebia bili kod Amra b. Asa pa je neki čovjek iz plemena Bekr b. Vail rekao: Ili će Kurejševići prestat i sa činjenjem loših djela, ili će Allah upravu dati drugim Arapima. Na to će Amr b. As: Neistinu si kazao. Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada veli: "**Kurejševići će imati upravu nad ljudima i u dobru i u zlu sve do Sudnjeg dana**"¹⁰⁷³."

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ibn Omera, Ibn Mesuda i Džabira. Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.¹⁰⁷⁴

2342. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Ebu Bekr el-Hanefi, prenijevši od Abdul-Hamida b. Džafera, a on od Omera

¹⁰⁷⁰ Husejn b. Muhammed b. Ejub ez-Zira' es-Sa'di Ebu Ali el-Basri je iskren prenosilac hadisa. Pripadao je desetoj generaciji.

¹⁰⁷¹ Habib b. Zubejr b. Miškal el-Hilali el-Asbihani porijeklom je iz Basre. On je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

¹⁰⁷² Abdullah b. Ebu Huzejl el-Kufi Ebu Mugire je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je drugoj generaciji.

¹⁰⁷³ To znači da su Kurejševići imali upravu nad ljudima u predislamskom periodu i da će je imati u islamu sve do Sudnjeg dana.

¹⁰⁷⁴ Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*. Menavi smatra da je ovaj hadis sahih.

b. Hakema¹⁰⁷⁵, koji reče: Čuo sam Ebu Hurejrea kada veli da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Neće otići noć i dan (nastupiti Sudnji dan) dok vladar nad ljudima ne bude rob koji će se zvati Džehdžah." Ovaj hadis je hasenun-garibun.¹⁰⁷⁶

٤٣. بَاب مَا جَاءَ فِي الْأَثَمَةِ الْمُضْلِينَ *

٢٣٤٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قَلَابَةَ عَنْ أَبِي أَسْمَاءَ عَنْ ثَوْبَانَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّمَا أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي الْأَثَمَةَ الْمُضْلِينَ. قَالَ وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا تَزَالُ طَائِفَةٌ مِنْ أُمَّتِي عَلَى الْحَقِّ ظَاهِرِينَ لَا يَضُرُّهُمْ مَنْ يَخْدُلُهُمْ حَتَّى يَأْتِيَ أَمْرُ اللَّهِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

43. O vođama koje će (narod) voditi u zabludu

2343. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Hammad b. Zejd, prenijevši od Ejžuba, on od Ebu Kilabea, on od Ebu Esme, a on od Sevbana, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Plašim se za svoje sljedbenike vođa koji će ih u zabludu voditi! Sevban veli da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao i ovo: Među mojim sljedbenicima neprestano će biti onih koji će biti na Istini i koji će se boriti protiv zablude. Neće im smetati oni koji ih u tome ne pomažu i to sve dok ne uslijedi Allahova odredba!"¹⁰⁷⁷ Ovaj hadis je sahihun.¹⁰⁷⁸

٤٤. بَاب مَا جَاءَ فِي الْمَهْدِيِّ *

٢٣٤٤. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ أَسْبَاطٍ بْنُ مُحَمَّدٍ الْقُرَشِيُّ الْكُوفِيُّ أَخْبَرَنَا أَبِي أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ عَنْ عَاصِمِ بْنِ بَهْدَلَةَ عَنْ زُرِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا تَذْهَبُ الدُّنْيَا حَتَّى يَمْلِكَ الْعَرَبُ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي يُوَاطِئُ اسْمُهُ اسْمِي. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَلِيٍّ وَأَبِي سَعِيدٍ وَأُمِّ سَلَمَةَ وَأَبِي هُرَيْرَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٣٤٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْجَبَّارِ بْنُ الْعَلَاءِ الْعَطَّارُ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَاصِمِ بْنِ زُرِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: يَلِي رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي يُوَاطِئُ اسْمُهُ اسْمِي. قَالَ عَاصِمٌ: أَخْبَرَنَا أَبُو صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: لَوْ لَمْ يَبْقَ مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا يَوْمٌ لَطَوَّلَ اللَّهُ ذَلِكَ الْيَوْمَ حَتَّى يَلِي. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

¹⁰⁷⁵ Omer b. Hakem b. Rafi' b. Sinan el-Medeni el-Ensari pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

¹⁰⁷⁶ Bilježi ga i Muslim u *Sahihu* u poglavlju "O predznacima Sudnjeg dana".

¹⁰⁷⁷ Tj. dok ne uslijedi Allahova odredba, pred Sudnji dan, kojom će Allah, dž.š., dopustiti vjetru da usmrti sve vjernike.

¹⁰⁷⁸ Bilježe ga i Muslim u *Sahihu* i Ibn Madže u *Sunenu*. Bilježi ga i Ebu Davud u *Sunenu*, ali u nešto dužem obliku.

٢٣٤٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ قَالَ: سَمِعْتُ زَيْدًا الْعَمِّيَّ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا الصَّدِّيقِ التَّاجِيَّ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: خَشِينَا أَنْ يَكُونَ بَعْدَ نَبِيِّنَا حَدَّثَ فَسَأَلْنَا نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: إِنَّ فِي أُمَّتِي الْمَهْدِيَّ يَخْرُجُ يَعِيشُ خَمْسًا أَوْ سَبْعًا أَوْ تِسْعًا، زَيْدٌ الشَّالُثُ. قَالَ قُلْنَا وَمَا ذَلِكَ؟ قَالَ: سَنِينَ. قَالَ: فَيَجِيءُ إِلَيْهِ رَجُلٌ فَيَقُولُ يَا مَهْدِيَّ أَعْطِنِي أَعْطِنِي قَالَ فَيُخْبِرُنِي لَهُ فِي ثَوْبِهِ مَا اسْتَطَاعَ أَنْ يَحْمِلَهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَقَدْ رَوَى مِنْ غَيْرِهِ وَجْهٌ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَأَبُو الصَّدِّيقِ التَّاجِيُّ اسْمُهُ بَكْرٌ بْنُ عَمْرٍو. وَيُقَالُ بَكْرٌ بْنُ قَيْسٍ *

44. O Mehdiji¹⁰⁷⁹

2344. ISPRIČAO NAM JE Ubejd b. Esbat b. Muhammed el-Kureši; kaže: Obavijestio nas je moj otac; kaže: Nas je obavijestio Sufjan es-Sevri, prenijevši od Asima b. Behdelea, on od Zirra, a on od Abdullaha¹⁰⁸⁰, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Neće nestati ovoga svijeta sve dotle dok Arapima ne zavlada čovjek od moje loze čije će ime biti poput moga imena!"**¹⁰⁸¹

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Alije, Ebu Seida, Ummu Seleme i Ebu Hurejrea. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁰⁸²

2345. ISPRIČAO NAM JE Abdul-Džebbar b. Ala el-Attar; kaže: Obavijestio nas je Sufjan b. Ujejne, prenijevši od Asima, on od Zirra, on od Abdullaha, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **"Doći će na vlast čovjek iz moje porodice čije će ime biti poput moga imena!"** Obavijestio nas je Ebu Salih, prenijevši od Ebu Hurejrea da je rekao: **"Kada bi od ovoga svijeta ostao samo jedan dan, Allah bi taj dan produljio da bi on (Mehdi) preuzeo vlast."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁰⁸³

2346. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Muhammed b. Džafer; kaže: Obavijestio nas je Šu'be i kazao: Čuo sam Zejda el-Amija kada je rekao: Čuo sam Ebu Siddika en-Nadžija¹⁰⁸⁴ kada priča od Ebu Seida el-Hudrija da je rekao: **"Bojali smo se, da nakon našeg**

¹⁰⁷⁹ Uglavnom, islamski učenjaci stoje na stanovištu da će se pred Sudnji dan pojaviti čovjek iz Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, roda koji će se zvati Mehdi. On će obnoviti šeri'at s kojim je došao Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, i uspostaviti pravednu vlast na Zemlji. O tome, kako tvrdi Ševkanija, govori oko pedeset hadisa i dvadeset i osam esera.

¹⁰⁸⁰ Tj. Abdullaha b. Mesuda, poznatog Vjerovjesnikovog, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba.

¹⁰⁸¹ U hadisu koji bilježi Ebu Davud stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "... njegovo će ime biti poput mog, a ime njegova oca će biti poput imena moga oca, dakle zvaće se Muhammed b. Abdullah." Ovaj hadis pobija tvrdnju šiija da će očekivani Mehdi biti Abdullah b. Hasan el-Askeri.

¹⁰⁸² Bilježi ga i Ebu Davud u *Sunenu*.

¹⁰⁸³ Bilježi ga i Ibn Madže u *Sunenu*.

¹⁰⁸⁴ Ebu Siddik en-Nadži el-Basri je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, neće biti kakav fenomen pa smo (o tome) pitali Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a on nam je rekao: Među mojim sljedbenicima će se pojaviti Mehdiya. On će se pojaviti i živjeti pet ili sedam ili devet, dilema kod Zejda.¹⁰⁸⁵ Upitasmog: A čega to? Godina, odgovori on. Kad to vrijeme bude dolaziće mu siromasi i (svaki će) od njega (tražiti pomoć) govoreći: Mehdiya, pomozimi, daj mi! A on će (svakom), veli Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dati onoliko koliko može ponijeti u svojoj odjeći."¹⁰⁸⁶

Ovaj hadis je hasenun.¹⁰⁸⁷ Prenesen je sa više seneda od Ebu Seida od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Ebu Siddiku en-Nadžiju je ime Bekr b. Amr, a vele i Bekr b. Kajs.

٤٥. بَاب مَا جَاءَ فِي نُزُولِ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ *

٢٣٤٧. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَيُوشِكَنَّ أَنْ يُنْزَلَ فِيكُمْ ابْنُ مَرْيَمَ حَكَمًا مُقْسِطًا فَيَكْسِرَ الصَّلِيبَ وَيَقْتُلَ الْخَنَزِيرَ وَيَضَعُ الْجِزْيَةَ وَيَفِيضَ الْمَالَ حَتَّى لَا يَقْبَلَهُ أَحَدٌ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

45. O silasku Isaa sina Merjeminog

2347. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Lejs, prenijevši od Ibn Šihaba, on od Seida b. Musejjeba, a on od Ebu Hurejrea da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Tako mi Onoga u čijoj je ruci moj život, uskoro će među vas, kao pravedan vladar"¹⁰⁸⁸, sići sin Merjemin, koji će slomiti krst, ubiti (zabraniti) svinju i dokinuti glavarinu! Bit će toliko bogatstvo da neće biti nikoga ko bi mogao primiti sadaku."Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁰⁸⁹

¹⁰⁸⁵ U hadisu koji bilježi Ebu Davud od Ebu Seida stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "...on će živjeti i vladati sedam godina." Dakle, ovdje broj godina decidno bez dileme prenosioca hadisa.

¹⁰⁸⁶ Iz ovoga se vidi da će područje kojim on bude vladao živjeti u izobilju.

¹⁰⁸⁷ Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*.

¹⁰⁸⁸ Isa sin Merjemin neće doći sa novom objavom; on će doći s ciljem da uspostavi pravednu vlast u skladu sa posljednjom Allahovom objavom. Tada će se definitivno ograditi od krsta i kršćanstva, zabraniće svinju i drugo što su kršćani prakticirali, a što je zabranjene Kur'anom, i definitivno će ukinuti glavarinu jer je neće imati više ko plaćati s obzirom da će svi ljudi slijediti jednu vjeru.

¹⁰⁸⁹ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

٤٦. بَاب مَا جَاءَ فِي الدَّجَالِ *

٢٣٤٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاوِيَةَ الْجُمَحِيُّ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ خَالِدِ الْحَذَاءِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَقِيقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سُرَّاقَةَ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ بْنِ الْجَرَّاحِ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: إِنَّهُ لَمْ يَكُنْ نَبِيٌّ بَعْدَ نُوحٍ إِلَّا قَدْ أَلْذَرَ قَوْمَهُ الدَّجَالَ وَإِنِّي أَلْذَرُكُمْوهُ. فَوَصَفَهُ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: لَعَلَّهُ سَيَذَرُكُمْ بَعْضُ مَنْ رَأَى أَوْ سَمِعَ كَلَامِي. قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَكَيْفَ قُلُوبُنَا يَوْمَئِذٍ؟ قَالَ: مِثْلَهَا يَغْنِي الْيَوْمُ أَوْ خَيْرٌ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُسَيْرٍ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُغْفَلٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ أَبِي عُبَيْدَةَ بْنِ الْجَرَّاحِ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ خَالِدِ الْحَذَاءِ وَأَبِي عُبَيْدَةَ بْنِ الْجَرَّاحِ اسْمُهُ عَامِرُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ الْجَرَّاحِ *

٢٣٤٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي النَّاسِ فَأَنَّى عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ ذَكَرَ الدَّجَالَ فَقَالَ: إِنِّي لَأَلْذَرُكُمْوهُ وَمَا مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا وَقَدْ أَلْذَرَ قَوْمَهُ. وَلَقَدْ أَلْذَرَ نُوحٌ قَوْمَهُ وَلَكِنِّي سَأُولُ لَكُمْ فِيهِ قَوْلًا لَمْ يَقُلْهُ نَبِيٌّ لِقَوْمِهِ. تَعْلَمُونَ أَنَّهُ أَعْوَرُ وَإِنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِأَعْوَرَ. قَالَ الزُّهْرِيُّ: فَأَخْبَرَنِي عُمَرُ بْنُ ثَابِتٍ الْأَنْصَارِيُّ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ بَعْضُ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: يَوْمَئِذٍ لِلنَّاسِ وَهُوَ يُحْذَرُهُمْ فِتْنَةٌ: تَعْلَمُونَ أَنَّهُ لَنْ يَرَى أَحَدٌ مِنْكُمْ رَبَّهُ حَتَّى يَمُوتَ، وَإِنَّهُ مَكْتُوبٌ بَيْنَ عَيْنَيْهِ كَافِرٌ يَقْرَأُ مِنْ كَرِهِ عَمَلَهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٣٥٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: تَقَاتِلُكُمُ الْيَهُودُ فَتَسْلُطُونَ عَلَيْهِمْ حَتَّى يَقُولَ الْحَجَرُ يَا مُسْلِمُ هَذَا يَهُودِيٌّ وَرَأَيْي فَاقْتُلْهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

46. O Dedždzalu¹⁰⁹⁰

2348. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Muavija el-Džumehi; kaže: Obavijestio nas je Hammad b. Seleme, prenijevši od Halida el-Hazzaija, on od Abdullaha b. Šekika, on od Abdullaha b. Surake¹⁰⁹¹, a on od Ebu Ubejde b. Džerraha, koji je kazao: Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve

¹⁰⁹⁰ Taj čovjek je nazvan Dedždzalom zato što će tako vješto lagati da će svojim lažima uspijevati u potpunosti prikrivati Istinu. Međutim, ovdje se nameće jedno logično pitanje, a to je: Ako je Dedždzal toliko opasan, zašto onda nije spomenut u Kur'anu? Odgovor na to pitanje je sljedeći: Uzvišeni Allah u Kur'anu u suri *El-En'am* u 158. ajetu kaže: "*Zar oni čekaju da im meleki dođu, ili kazna Gospodara tvoga, ili neki predznaci od Gospodara tvoga? Onoga dana kada neki predznaci od Gospodara tvoga dođu, nijednom čovjeku neće biti od koristi to što će tada vjerovati, ako prije nije vjerovao ili ako nije, kao vjernik, kakvo dobro uradio. Reci: Samo vi čekajte, i mi ćemo, doista, čekati.*" Tirmizija bilježi od Ebu Hurejrea da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Troje, kada se pojave, nijednom čovjeku neće biti od koristi što će tada vjerovati ako prije nije vjerovao: Dedždzal, Životinja iz zemlje i Sunce sa zapada." Ovaj hadis pojašnjava da je Dedždzal, u spomenutom ajetu, indirektno spomenut.

¹⁰⁹¹ Abdullah b. Suraka el-Ezdi, el-Basri je, po mišljenju El-Idžlija, pouzdan prenosilac hadisa. Buharija ističe da nije poznato da li je on hadise slušao od Ebu Ubejdea. Pripadao je trećoj generaciji.

sellem, kada kaže: "Svaki vjerovjesnik, nakon Nuha, upozoravao je svoj narod na Dedždžala, pa evo i ja vas upozoravam na njega! Potom ga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, opisao rekavši: Možda će ga neki koji su me vidjeli ili čuli moje riječi i zateći!"¹⁰⁹² Allahov Poslaniče, kako će se tada osjećati naša srca?, upitaše prisutni. On reče: Kao i danas, ili možda čak i bolje."

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Abdullaha b. Busra, Abdullaha b. Mugaffela i Ebu Hurejrea. Ovaj hadis Ebu Ubejdea b. Džerraha je hasenun-garibun.¹⁰⁹³ Poznat nam je samo preko Halida el-Hazzaa. Ebu Ubejdeu b. Džerrahu je ime Amir b. Abdullah b. Džerrah.

2349. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rezzak; kaže: Nas je obavijestio Ma'mer, prenijevši od Zuhrija, on od Salima, a on od Ibn Omera da je kazao: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom ustade da govori ljudima. Nakon što se zahvali Allahu onako kako Mu to priliči, spomenu Dedždžala rekavši: Ja vas upozoravam na njega, a svaki vjerovjesnik je upozorio svoj narod na njega! I Nuh je na njega upozorio svoj narod! Međutim, ja ću vam nešto kazati o njemu što svom narodu nije kazao nijedan vjerovjesnik. Vi znate da je on ćorav, a Allah nije ćorav"¹⁰⁹⁴. Zuhri veli: Obavijestio me je Omer b. Sabit el-Ensari da su ga obavijestili neki Vjerovjesnikovi, sallallahu alejhi ve sellem, ashabi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upozoravajući ih na iskušenje Dedždžalom, tom prilikom kazao i ovo: "Vi znate da prije smrti niko neće moći vidjeti svoga Gospodara, a osim toga, među očima će mu pisati "nevjernik". To će moći pročitati samo onaj ko bude prezirao njegove postupke."Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁰⁹⁵

2350. Obavijestio nas je Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rezzak; kaže: Nas je obavijestio Ma'mer, prenijevši od Zuhrija, on od Salima, a on od Ibn Omera da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Jevreji će zaratovati protiv vas i vi ćete ih savladati. Svaki će kamen tada progovoriti i reći: Muslimanu, iza mene se krije jevrej pa ga ubij!"Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁰⁹⁶

¹⁰⁹² Ovo, po mišljenju El-Mubarekforija, može da ima jedno od dva značenja: a) da bi se Deždždal uskoro, dok su neki ashabi još živi, mogao pojaviti, i b) da će Hidr, koji je imao susret sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, biti živ kada se Dedždžal pojavi pred Sudnji dan.

¹⁰⁹³ Bilježi ga i Ebu Davud u *Sunenu*.

¹⁰⁹⁴ Pošto će Dedždžal tvrditi da je Bog, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ove detalje iznosi kako bi se znalo da je on lažov. Naime, Dedždžal će biti ćorav u jedno oko, a Allah nije ćorav. Osim toga, istinskog Boga, prije smrti, niko ne može vidjeti.

¹⁰⁹⁵ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

¹⁰⁹⁶ Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

٤٧. بَاب مَا جَاءَ مِنْ أَيْنَ يَخْرُجُ الدَّجَالُ *

٢٣٥١. حَدَّثَنَا بَنْدَارٌ وَأَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ قَالَا: أَخْبَرَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ أَخْبَرَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي عَرُوبَةَ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ عَنِ الْمُعِيرَةِ بْنِ سَيْعٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ حُرَيْثٍ عَنْ أَبِي بَكْرٍ الصَّدِّيقِ قَالَ: حَدَّثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: الدَّجَالُ يَخْرُجُ مِنْ أَرْضٍ بِالشَّرْقِ يُقَالُ لَهَا خُرَّاسَانٌ يَتَّبِعُهُ أَقْوَامٌ كَأَنَّهُمْ وَجُوهُهُمْ الْمَجَانُ الْمُطْرَقَةُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَعَائِشَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَقَدْ رَوَاهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ شَوْذَبٍ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ وَلَمْ نَعْرِفْهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ أَبِي التَّيَّاحِ *

47. Odakle će se pojaviti Dedždžal

2351. ISPRİČALI SU NAM Bundar i Ahmed b. Meni' i kazali: Obavijestio nas je Revh b. Ubade; kaže: Nas je obavijestio Seid b. Ebu Arube, prenijevši od Ebu Tejjaha, on od Mugirea b. Subej'a,¹⁰⁹⁷ on od Amra b. Hurejsa, a on od Ebu Bekra es-Siddika da je kazao: Ispričao nam je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekavši: "Dedždžal će se pojaviti iz zemlje sa istoka koja se zove Horasan. Pratit će ga narod čija su lica poput dvostrukom kožom obloženog štita."¹⁰⁹⁸

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ebu Hurejrea i Aiše. Ovaj hadis je hasenun-garibun.¹⁰⁹⁹ Prenio ga je Abdullah b. Ševzeb¹¹⁰⁰ od Ebu Tejjaha i samo je poznat preko Ebu Tejjaha.

٤٨. بَاب مَا جَاءَ فِي عِلَامَاتِ خُرُوجِ الدَّجَالِ

٢٣٥٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَخْبَرَنَا الْحَكَمُ بْنُ الْمُبَارَكِ أَخْبَرَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي بَكْرٍ بْنِ أَبِي مَرْيَمَ عَنِ الْوَلِيدِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ قُطَيْبٍ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي بَحْرِيَّةٍ صَاحِبِ مُعَاذٍ عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: الْمَلَكَةُ الْعُظْمَى وَفَتْحُ الْقُسْطَنْطِينِيَّةِ وَخُرُوجُ الدَّجَالِ فِي سَبْعَةِ أَشْهُرٍ. وَفِي الْبَابِ عَنِ الصَّعْبِ بْنِ جَنَامَةَ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُسْرِ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ وَأَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ. وَهَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ لَمْ نَعْرِفْهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ *

٢٣٥٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: فَتَحَ الْقُسْطَنْطِينِيَّةَ مَعَ قِيَامِ السَّاعَةِ. قَالَ مُحَمَّدٌ: هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ، وَالْقُسْطَنْطِينِيَّةُ هِيَ مَدِينَةُ الرُّومِ فَتُفْتَحُ عِنْدَ خُرُوجِ الدَّجَالِ. وَالْقُسْطَنْطِينِيَّةُ قَدْ فُتِحَتْ فِي زَمَانٍ بَعْضِ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

¹⁰⁹⁷ Mugire b. Subej' el-Idžli je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je petoj generaciji.

¹⁰⁹⁸ U hadisu koji bilježi Muslim u *Sahihu* od Enesa b. Malika stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Dedždžala će slijediti sedamdeset hiljada jevreja iz Asbihana. Na njima će biti turbani sa jednim opuštenim krajem."

¹⁰⁹⁹ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ibn Madže u *Sunenu* i Hakim u *Mustedreku*.

¹¹⁰⁰ Abdullah b. Ševzeb Ebu Abdur-Rahman el-Horasanij je iskren prenosilac hadisa i pobožan čovjek. Pripadao je sedmoj generaciji. Živio je prvo u Basri, a potom i u Šamu.

48. O predznacima pojave Dedždžala

2352. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Abdur-Rahman;¹¹⁰¹ kaže: Obavijestio nas je Hakem b. Mubarek;¹¹⁰² kaže: Nas je obavijestio Velid b. Muslim, prenijevši od Ebu Bekra b. Ebu Merjema, on od Velida b. Sufjana,¹¹⁰³ on od Jezida b. Kutajba es-Sukunija,¹¹⁰⁴ on od Ebu Bahrijea,¹¹⁰⁵ učenika Muaza b. Džebela, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: "**Veliki okršaj, osvajanje Konstantinopola i pojava Dedždžala desit će se u roku od sedam mjeseci.**"¹¹⁰⁶

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Sa'ba b. Džessamea, Abdullaha b. Busra, Abdullaha b. Mesuda i Ebu Seida el-Hudrija. Ovaj hadis je hasenun.¹¹⁰⁷ Poznat nam je samo u ovoj formi.

2353. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud, prenijevši od Šu'bea, on od Jahjaa b. Seida¹¹⁰⁸ a on od Enesa b. Malika da je kazao: "**Osvojenje Konstantinopola će se desiti pred Sudnji dan.**" Mahmud kaže: Ovaj hadis je garibun. Konstantinopol je bizantijski grad koji će biti osvojen kad se pojavi Dedždžal. Konstantinopol je (prvi put) osvojen u vrijeme nekih Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba.

* ٤٩. بَابُ مَا جَاءَ فِي فَتْنَةِ الدَّجَالِ *

٢٣٥٤. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ أَخْبَرَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ بْنِ جَابِرٍ دَخَلَ حَدِيثُ أَحَدِهِمَا فِي حَدِيثِ الْآخَرِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ جَابِرٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ جَابِرٍ الطَّائِيَّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ أَبِيهِ جُبَيْرِ بْنِ نَفِيرٍ عَنْ

¹¹⁰¹ Abdullah b. Abdur-Rahman ed-Darimi je poznati hadiski učenjak. Autor je čuvenog *Sunena*.

¹¹⁰² Hakim b. Mubarek el-Bahili je pouzdan prenosilac hadisa. Međutim, prilikom prenošenja hadisa ponekad je pravio previde. Pripadao je desetoj generaciji.

¹¹⁰³ Velid b. Sufjan b. Ebu Merjem el-Gasani Šami nedovoljno je poznat prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

¹¹⁰⁴ Jezid b. Kutajb es-Sukuni prenosilac je hadisa koji zadovoljava. Pripadao je šestoj generaciji.

¹¹⁰⁵ Ebu Bahrije Abdullah b. Kajs el-Himsi. Ibn Mein ga smatra pouzdanim prenosiocem hadisa.

¹¹⁰⁶ U hadisu koji bilježi Ebu Davud u *Sunenu* od Abdullaha b. Busra stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Između velikog okršaja i osvojenja grada (Konstantinopola) proteći će šest godina; sedme godine će se pojaviti Dedždžal." Između ovoga i hadisa koji je prenio Muaz b. Džebel postoji kolizija. Tu koliziju pokušao je riješiti Ebu Davud tako što je ukazao da je ovaj drugi hadis, koji prenosi Abdullah b. Busr, vjerodostojniji od prvog hadisa koji prenosi Muaz b. Džebel.

¹¹⁰⁷ Bilježi ga i Ebu Davud i Ibn Madže u *sunenima*.

¹¹⁰⁸ Jahja b. Seid b. Kajs el-Ensari Ebu Seid el-Medeni je pouzdan i siguran prenosilac hadisa. Bio je i kadija. Pripadao je petoj generaciji.

التَّوَّاسُ بْنُ سَمْعَانَ الْكَلْبَائِيَّ قَالَ: ذَكَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الدَّجَالَ ذَاتَ غَدَاةٍ فَخَفَضَ فِيهِ وَرَفَعَ حَتَّى طَنَّتَاهُ فِي طَائِفَةِ النَّخْلِ قَالَ فَأَصْرَفْنَا مِنْ عِنْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ رَجَعْنَا إِلَيْهِ فَعَرَفَ ذَلِكَ فِينَا فَقَالَ: مَا شَأْنُكُمْ؟ قَالَ قُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ ذَكَرْتَ الدَّجَالَ الْغَدَاةَ فَخَفَضْتَ فِيهِ وَرَفَعْتَ حَتَّى طَنَّتَاهُ فِي طَائِفَةِ النَّخْلِ. قَالَ: غَيْرُ الدَّجَالِ أَخَوْفُ لِي عَلَيْكُمْ. إِنْ يَخْرُجُ وَأَنَا فِيكُمْ فَأَنَا حَاجِبُهُ دُونَكُمْ وَإِنْ يَخْرُجُ وَلَسْتُ فِيكُمْ فَأَمْرٌ حَاجِبٌ نَفْسِهِ. وَاللَّهُ خَلِيفَتِي عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ. إِنَّهُ شَابٌ قَطَطٌ عَيْنُهُ قَائِمَةٌ شَبِيهَ بَعْدِ الْعُرَى بْنِ قُطَيْنٍ. فَمَنْ رَأَاهُ مِنْكُمْ فَلْيَقْرَأْ فَوَاتِحَ سُورَةِ أَصْحَابِ الْكُفْهِفِ. قَالَ: يَخْرُجُ مَا بَيْنَ الشَّامِ وَالْعِرَاقِ فَعَاتِ يَمِينَنَا وَشِمَالَنَا. يَا عِبَادَ اللَّهِ انْبُتُوا. قُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا لَيْتُهُ فِي الْأَرْضِ؟ قَالَ أَرْبَعِينَ يَوْمًا. يَوْمَ كَسَنَةِ وَيَوْمَ كَشْهَرِ وَيَوْمَ كَجُمُعَةٍ وَسَائِرِ أَيَّامِهِ كَأَيَّامِكُمْ. قَالَ قُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ الْيَوْمَ الَّذِي كَالسَّنَةِ أَتُكْفِيْنَا فِيهِ صَلَاةَ يَوْمٍ؟ قَالَ: لَا، وَلَكِنْ أَقْدُرُوا لَهُ. قُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَمَا سُرْعَتُهُ فِي الْأَرْضِ؟ قَالَ: كَأَلْعَثِ اسْتَدْبَرْتُهُ الرِّيحُ فَيَأْتِي الْقَوْمَ فَيَذْغُوهُمْ فَيُكَذِّبُوهُ وَيُرْدُونِ عَلَيْهِ قَوْلَهُ فَيَنْصَرِفُ عَنْهُمْ؛ فَتَبْعُهُ أَمْوَالُهُمْ وَيَصْبِحُونَ لَيْسَ بِأَيْدِيهِمْ شَيْءٌ. ثُمَّ يَأْتِي الْقَوْمَ فَيَذْغُوهُمْ فَيَسْتَجِيبُونَ لَهُ وَيُصَدِّقُوهُ فَيَأْمُرُ السَّمَاءَ أَنْ تَمْطُرَ فَتَمْطُرُ وَيَأْمُرُ الْأَرْضَ أَنْ تُنْبِتَ فتنْبِتَ فَتَرْوِحَ عَلَيْهِمْ سَارِحَتَهُمْ كَأَطْوَلِ مَا كَانَتْ ذُرًّا وَأَمَدَهُ خَوَاصِرَ وَأَدْرَهُ ضُرُوعًا. ثُمَّ يَأْتِي الْخَرْبَةَ فَيَقُولُ لَهَا: أَخْرِجِي كُنُوزَكَ فَيَنْصَرِفُ مِنْهَا فَيَتَّبِعُهُ كَيْعَاسِبِ النَّخْلِ. ثُمَّ يَذْغُو رَجُلًا شَابًا مُمْتَلِنًا شَبَابًا فَيَضْرِبُهُ بِالسَّيْفِ فَيَقْطَعُهُ جِزْلَتَيْنِ. ثُمَّ يَذْغُوهُ فَيَقْبِلُ يَتَهَلَّلُ وَجْهُهُ يَضْحَكُ. فَيَتَّبِعُهُ هُوَ كَذَلِكَ إِذْ هَبَطَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ بِشَرْقِيٍّ دِمَشْقَ عِنْدَ الْمَنَارَةِ الْبَيْضَاءِ بَيْنَ مَهْرُودَتَيْنِ وَاصِعًا يَدَيْهِ عَلَى أُنْجَحَةٍ مَلَكَيْنِ إِذَا طَاطَأَ رَأْسَهُ قَطَرٌ وَإِذَا رَفَعَهُ حَذَرَ مِنْهُ جَمَانٌ كَاللُّؤْلُؤِ. قَالَ وَلَا يَجِدُ رِيحَ نَفْسِهِ يَعْنِي أَحَدًا إِلَّا مَاتَ. وَرِيحُ نَفْسِهِ مُتَنَهَى بَصَرِهِ. قَالَ: فَيَطْلُبُهُ حَتَّى يَذْرُكَهُ بَابٌ لَدَى فَيَقْتُلُهُ. قَالَ: فَيَلْبَثُ كَذَلِكَ مَا شَاءَ اللَّهُ. قَالَ: ثُمَّ يُوحِي اللَّهُ إِلَيْهِ أَنْ حَوِّزَ عِبَادِي إِلَى الطُّورِ فَإِنِّي قَدْ أَنْزَلْتُ عِبَادًا لِي لَا يَدُ لِأَحَدٍ بِقَاتِلِهِمْ. قَالَ: وَيَبْعَثُ اللَّهُ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ وَهُمْ كَمَا قَالَ اللَّهُ (مِنْ كُلِّ حَذَبٍ يَنْسِلُونَ). قَالَ: فَيَمُرُّ أَوَّلُهُمْ بِخَيْرَةِ الطَّيْرِ فَيَشْرَبُ مَا فِيهَا ثُمَّ يَمُرُّ بِهَا آخِرُهُمْ فَيَقُولُ لَقَدْ كَانَ بِهِذِهِ مَرَّةٌ مَاءٌ. ثُمَّ يَسِيرُونَ حَتَّى يَتَنَهَّوْا إِلَى جَبَلٍ بَيْنَ مَقْدَسٍ. فَيَقُولُونَ: لَقَدْ قَتَلْنَا مَنْ فِي الْأَرْضِ فَهَلُمْ فَلْنَقْتُلْ مَنْ فِي السَّمَاءِ فَيَرْمُونَ بِشُتَابِهِمْ إِلَى السَّمَاءِ فَيَرُدُّ اللَّهُ عَلَيْهِمْ شُتَابَهُمْ مُخَمَّرًا دَمًا. وَيُحَاصِرُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ وَأَصْحَابَهُ حَتَّى يَكُونَ رَأْسُ النَّوْرِ يَوْمَئِذٍ خَيْرًا لِأَحَدِهِمْ مِنْ مِائَةِ دِينَارٍ لِأَحَدِكُمْ الْيَوْمَ. قَالَ: فَيَرِغِبُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ إِلَى اللَّهِ وَأَصْحَابُهُ. قَالَ: فَيُرْسِلُ اللَّهُ إِلَيْهِمُ النَّعْفَ فِي رِقَابِهِمْ فَيَصْبِحُونَ فَرَسَى مَوْتَى كَمَوْتِ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ. قَالَ: وَيَهْبِطُ عِيسَى وَأَصْحَابُهُ فَلَا يَجِدُ مَوْضِعَ شِبْرٍ إِلَّا وَقَدْ مَلَأَتْهُ زَهْمَتُهُمْ وَتَنَتُهُمْ وَدَمَائُهُمْ. قَالَ: فَيَرِغِبُ عِيسَى إِلَى اللَّهِ وَأَصْحَابُهُ قَالَ فَيُرْسِلُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ طَيْرًا كَأَعْتَاقِ الْبُخْتِ فَتَحْمِلُهُمْ فَتَطْرَحُهُمْ بِالْمِهْبِلِ وَيَسْتَوْقِدُ الْمُسْلِمُونَ مِنْ قِسِيهِمْ وَشُتَابِهِمْ وَجَعَابِهِمْ سَنَةَ سَنِينَ. قَالَ: وَيُرْسِلُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مَطَرًا لَا يُكْنُ مِنْهُ بَيْتٌ وَبَرٌّ وَلَا مَدَرٌ. قَالَ: فَيَغْسِلُ الْأَرْضُ فَيَتْرُكُهَا كَالزَّلْفَةِ. قَالَ: ثُمَّ يُقَالُ لِلْأَرْضِ أَخْرِجِي ثَمَرَكَ وَرُدِّي بَرَكَتَكَ. فَيُؤْمِنُ بِتَأْكُلِ الْعِصَابَةِ مِنَ الرَّمَاةِ وَيَسْتَظِلُّونَ بِقَهْقِهَا. وَيُبَارِكُ فِي الرُّسْلِ حَتَّى إِنْ الْفَنَامَ مِنَ النَّاسِ لَيَكْتَفُونَ بِاللَّقْحَةِ مِنَ الْإِبِلِ وَإِنْ الْقَبِيلَةَ لَيَكْتَفُونَ بِاللَّقْحَةِ مِنَ الْبَقَرِ وَإِنْ الْفَحْدَ لَيَكْتَفُونَ بِاللَّقْحَةِ مِنَ الْغَنَمِ. فَيَتَّبِعُهُمْ كَذَلِكَ إِذْ بَعَثَ اللَّهُ رِيحًا فَقَبَضَتْ رُوحَ كُلِّ مُؤْمِنٍ وَيَقْبِي سَائِرَ النَّاسِ يَتَهَارَجُونَ كَمَا تَتَهَارَجُ الْحُمْرُ فَعَلَيْهِمْ تَقُومُ السَّاعَةُ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ بْنِ جَابِرٍ *

49. Dedždžal kao iskušenje

2354. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hudžr; kaže: Obavijestio nas je Velid b. Muslim i Abdullah b. Abdur-Rahman b. Jezid b. Džabir, ovdje je hadis jednog od njih dvojice ušao u hadis drugoga, od Abdur-Rahmana b. Džabira, on od Jahjaa b. Džabira et-Taija, on od Abdur-Rahmana b. Džubejra on od svoga oca Džubejra b. Nufejra, a on od Nevvasa b. Sem'ana el-Kilaija da je kazao: "Jedno jutro, govoreći o Dedždžalu, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spuštao je glas, potom ga ponovo dizao da smo mislili da je među palmama.¹¹⁰⁹ Kad je završio, mi smo otišli od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da bismo mu se ponovo vratili. Primijetivši u nama bojazan, on upita: Šta vam je? Rekosmo: Allahov Poslaniče, jutros si toliko dugo o Dedždžalu govorio, često spuštajući glas, a potom ga ponovo podižući, da smo pomislili da je među palmama. On će na to: Drugog se ja, osim Dedždžala, za vas plašim. Ako se on pojavi dok sam ja među vama, ja ću ga sam savladati. A ako se pojavi kada ja više ne budem među vama, pa svako će se sa njim boriti, a Allah je zaštitnik svakog muslimana. On će biti mladić crne kose podignutih očiju. Ličit će na Abduluzaa b. Katana.¹¹¹⁰ Ko god ga od vas vidi, neka uči prve ajete sure *El-Kehf*. On će se pojaviti između Šama i Iraka, šireći zabunu desno i lijevo. Zato, budite čvrsti, o, Allahovi robovi! Allahov Poslaniče, koliko će on ostati na zemlji, upitasmu. On reče: Četrdeset dana, s tim što će dan biti kao godina, dan kao mjesec, dan kao sedmica, a ostali dani kao i ovi vaši dani. Allahov Poslaniče, ponovo upitasmu: A šta misliš, da li će nam u tom danu koji će izgledati kao godina, biti dovoljan namaz kao u svakom običnom danu? On reče: Neće, moraćete za svaki namaz odrediti njegovo vrijeme shodno njegovu razmaku u ovom danu.¹¹¹¹ Allahov Poslaniče, ponovo upitasmu: Kojom će se brzinom on (Dedždžal) kretati po Zemlji? On reče: Brzinom oblaka koga goni vjetar! On će doći jednom narodu i pozvati ga da u njega povjeruju. Pošto to odbiju, on će od njih otići, a za njim će krenuti i njihova imovina tako da će ostati bez igdje išta. Potom će doći drugom narodu i pozvati ga da u njega povjeruju. Pošto to urade, on će narediti nebesima da spuste kišu, i ona će je spustiti. Potom će narediti zemlji da izbaci bilje, i ono će poniknuti tako da će se u podne njihovi

¹¹⁰⁹ Toliko dugo je o njemu govorio da bi često spuštao glas radi odmora, a potom bi ponovo nastavio da glasno govori kao da se sa ljudima nalazi u palminjaku, pa je bilo potrebno dobro vikati da bi svi čuli.

¹¹¹⁰ Abduluzza b. Kattan je bio iz plemena Huzaa.

¹¹¹¹ To znači: Ko dočeka taj dan, kada klanja sabah, neka sačeka onoliko vremena koliki je razmak u ovom danu između sabaha i podne i neka klanja podne. Isto tako će postupiti i sa ostalim namazima.

pastiri vratiti sa krupnijom i debljom stokom čija će vimena biti puna mlijeka. Zatim će doći do puste zemlje i reći: Izbaci svoje blago! i krenuti od nje, a za njim će krenuti blago poput roja pčela za maticom. Onda će pozvati jednog mladića i mačem ga prepoloviti na dva dijela, a potom ga pozvati. On će se (sastaviti) i smiješeci mu se odazvati. U tom će se momentu od istočne strane Damaska, pored bijele munare, u dva žuto obojena ogrtača, stavivši ruke¹¹¹² na dva meleka, spustiti Isa sin Merjemin.¹¹¹³ Kad spusti glavu, kapat će mu, a kada je podigne, spuštati će mu se niz lice kapljice vode poput biserja. Svaki će nevjernik, kad osjeti njegov dah, umrijeti. Njegov će se dah protezati toliko koliko oko može vidjeti. On će ga (Dedždžala), veli on, tražiti dok ga ne nađe. Stići će ga na kapiji grada Ludda¹¹¹⁴ i ubiti. Potom će, veli on, (Isa) ostati onoliko koliko to Allah bude htio. Allah će mu onda zapovjediti: Povedi moje robove na Sinaj, jer ja spuštam narod koji niko neće moći savladati! Potom će spustiti Je'džudža i Me'džudža koji će se, kao što veli Allah, dž.š., niza sve strmine žurno spuštati.¹¹¹⁵ Prvi će proći, veli on, pored Taberijskog jezera¹¹¹⁶ i popiti vodu, koja bude u njemu. Tako, kada naidu posljednji, reći će: Ovdje je bilo vode! Potom će nastaviti put i kad stignu na brdo pored Bejtul-Makdisa, reći će jedni drugima: Pobili smo sve što je na Zemlji! Hajde da sada pobijemo i ono što je na nebesima! Odapeće svoje strijele prema nebesima, ali će im Allah vratiti njihove strijele krvave. Isa, sin Merjemin, i njegove pristalice biće toliko dugo opkoljeni da će za njih volovska glava biti vrednija od stotine zlatnika vama danas. Tada će se, veli on, Isa sin Merjemin i njegove pristalice obratiti Allahu i zamoliti Ga da ih uništi. Allah će na njih poslati viruse pa će ih do posljednjeg uništiti. Sići će Isa i njegove pristalice (sa Sinaja) i neće naći ni koliko pedalj mjesta a da nije ispunjeno njihovim smrdljivim leševima i krvlju njihovom. Tada će se Isa i njegove pristalice (ponovo) obratiti Allahu pa će im Allah poslati ptice dugih vratova kao u kamila koje će ih odnijeti i baciti na jednu gomilu. Muslimani će njihove strijele, lukove i njihove tulce za strijele ložiti sedam godina. Tada će Allah poslati kišu koja neće mimoići nijednu kuću u gradu i selu. Saprati će zemlju, koja će ostati čista kao ogledalo. Onda će se reći zemlji: Izvedi svoje plodove i povrati svoj bereket! Tada će moći cijela skupina da jede od jednog nara i

¹¹¹² U Muslimovoj predaji ovog hadisa stoji: "...stavivši svoje šake na dva meleka..."

¹¹¹³ U Ibn Madžinoj predaji ovog hadisa stoji da će se Isa sin Merjemin spustiti u Bejtul-Makdis. U nekim predajama stoji da će se spustiti u Jordan.

¹¹¹⁴ Grad Ludd je, po mišljenju Nevevija, u Palestini nedaleko od Kudsa.

¹¹¹⁵ U suri *El-Enbija* u 96. ajetu Uzvišeni Allah veli: "*I kad se otvore Jedžudž i Medžudž i kad se ljudi budu niz sve strmine žurno spuštali.*"

¹¹¹⁶ Taberijsko jezero se nalazi u Palestini. Dugo je oko deset milja.

da se skloni u hlad njegove kore. Biće dat bereket i u mlijeku tako da će velikoj skupini ljudi biti dovoljna jedna deva muzara. Jednom plemenu biće dovoljna jedna krava muzara, a jednom ogranku plemena biće dovoljna jedna ovca muzara. I dok oni budu u takvom izobilju Allah će poslati vjetar koji će usmrтитi svakog vjernika, a ostaće ostali ljudi. Oni će javno između sebe spolno općiti kao što javno međusobno opće magarci. Njih će zadesiti Kijametski dan."

Ovaj hadis je garibun-hasenun-sahihun.¹¹¹⁷ Poznat nam je samo preko Abdur-Rahmana b. Jezida b. Džabira.

٥٠. بَاب مَا جَاءَ فِي صِفَةِ الدَّجَالِ *

٢٣٥٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى الصَّنَعَانِيُّ أَخْبَرَنَا الْمُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ سُئِلَ عَنِ الدَّجَالِ فَقَالَ: أَلَا إِنَّ رَبَّكُمْ لَيْسَ بِأَعْوَرَ، أَلَا وَإِنَّهُ أَعْوَرُ عَيْنُهُ الْيُمْنَى كَأَنَّهَا عَيْنٌ طَافِيَةٌ. وَفِي الْبَاب عَنْ سَعْدِ بْنِ حَذِيفَةَ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَأَسْمَاءَ وَجَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ وَأَبِي بَكْرَةَ وَعَائِشَةَ وَأَنْسِ وَأَبِي عَبَّاسٍ وَالْفَلْتَانَ بْنِ عَاصِمٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ *

50. O Dedždžalovom izgledu

2355. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdul-A'la es-San'ani; kaže: Obavijestio nas je Mu'temir b. Sulejman, prenijevši od Ubejdullaha b. Omera, on od Nafi'a, on od Ibn Omera, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je, upitan za Dedždžala, rekao: "Vaš Gospodar nije ćorav, a on je ćorav u desno oko (koje mu izgleda) poput ledene bobice grožđa!"¹¹¹⁸

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Sa'da, Huzejfea, Ebu Hurejrea, Esme, Džabira b. Abdullaha, Ebu Bekrea, Aiše, Enesa, Ibn Abbasa i Feltana b. Asima. Ovaj hadis Abdullaha b. Omera je hasenun-sahihun-garibun.¹¹¹⁹

٥١. بَاب مَا جَاءَ فِي أَنَّ الدَّجَالَ لَا يَدْخُلُ الْمَدِينَةَ *

٢٣٥٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْخَزَاعِيُّ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَأْتِي الدَّجَالُ الْمَدِينَةَ فَيَجِدُ الْمَلَائِكَةَ يَحْرُسُونَهَا. فَلَا يَدْخُلُهَا الطَّاعُونَ وَلَا الدَّجَالُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ. وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَفَاطِمَةَ بِنْتِ قَيْسٍ وَمِحْجَنٍ وَأَسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ وَسَمُرَةَ بْنِ جُنْدَبٍ. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ *

¹¹¹⁷ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Muslim u *Sahihu*.

¹¹¹⁸ U hadisu koji bilježi Ebu Davud od Ubadea b. Samita stoji da je Dedždžal niskog rasta, i razmaknutih nogu.

¹¹¹⁹ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

٢٣٥٧. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: الْإِيمَانُ يَمَانٌ وَالْكَفَرُ مِنْ قِبَلِ الْمَشْرِقِ. وَالسَّكِينَةُ لِأَهْلِ الْعَتَمِ وَالْفَخْرُ وَالرِّيَاءُ فِي الْفُتَادِينَ أَهْلُ الْخَيْلِ وَأَهْلُ الْوَبَرِ. يَأْتِي الْمَسِيحُ (أَيِ الدَّحَالِ) إِذَا جَاءَ دُبُرُ أَحَدٍ صَرَفَتْ الْمَلَائِكَةُ وَجْهَهُ قِبَلَ الشَّامِ وَهَنَالِكَ يَهْلِكُ. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ *

51. O tome da Dedždžal neće moći ući u Medinu

2356. ISPRIČAO NAM JE Abde b. Abdullah el-Huzai; kaže: Obavijestio nas je Jezid b. Harun; kaže: Nas je obavijestio Šu'be, prenijevši od Katadea, a on od Enesa, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Doći će Dedždžal do Medine i naići će na meleke koji je čuvaju! Zato u nju, inšaallah, neće moći ući kuga niti Dedždžal!"¹¹²⁰

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ebu Hurejrea, Fatime bint Kajs, Mihdžena, Usamea b. Zejda i Semurea b. Džunduba. Ovaj hadis je sahihun.¹¹²¹

2357. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Abdul-Aziz b. Muhammed, prenijevši od Alaa b. Abdur-Rahmana, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Vjerovanje je na jemenskoj, a nevjerištvo na istočnoj strani!"¹¹²² Mir je kod vlasnika sitne stoke, dok je ponos i samohvalisanje kod posjednika konja i deva! Doći će Mesih (tj. Dedždžal) i kad bude iza brda Uhud¹¹²³, meleki će ga okrenuti prema Šamu, i tamo će umrijeti." Ovaj hadis je sahihun.¹¹²⁴

٥٢. بَابُ مَا جَاءَ فِي قَتْلِ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ الدَّجَالِ *

٢٣٥٨. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّهُ سَمِعَ عُيَيْنَةَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نَعْلَةَ الْأَنْصَارِيِّ يُحَدِّثُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدٍ الْأَنْصَارِيِّ مِنْ بَنِي عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ يَقُولُ: سَمِعْتُ عَمِّي مُجَمَّعَ ابْنَ جَارِيَةَ الْأَنْصَارِيِّ يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: يَقْتُلُ ابْنُ مَرْيَمَ الدَّجَالُ بَابَ لُدٍّ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ وَنَافِعِ بْنِ عُبَيْدَةَ وَأَبِي

¹¹²⁰ Muslim u *Sahihu* od Fatime bint Kajs bilježi hadis u kojem se spominju Džesasa i Dedždžal. Dedždžal kaže: Ja ću vas obavijestiti o sebi. Ja sam Mesih Dedždžal. Putovaću zemljom! Na njoj ću za četrdeset dana ući u svaki grad i svako selo osim Mekke i Tajjibe (Medine)! "

¹¹²¹ Bilježi ga i Buharija u *Sahihu*.

¹¹²² U jednoj predaji se spominje, kako ističe El-Mubarekfori, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kad je ove riječi izgovorio, bio u Tebuku. Od njega su tada Mekka i Medina, gdje je iman počeo i gdje su vjernici bili najbrojniji i najčvršći, bile na jemenskoj strani, dok je nevjernika, obožavalaca vatre tada bilo najviše u Perziji, koja se od njega nalazila na istoku..

¹¹²³ Uhud je brdo nedaleko od Medine. Ono se nalazi na istočnoj strani Medine. Iza njega je danas Medinski aerodrom.

¹¹²⁴ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

بِرَّةَ وَحَدِثَةَ بْنِ أَبِي هُرَيْرَةَ وَكَيْسَانَ وَعُثْمَانَ بْنِ أَبِي الْعَاصِ وَجَابِرَ وَأَبِي أُمَامَةَ وَابْنَ مَسْعُودٍ وَعَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو وَسَمُرَةَ بْنَ جُنْدَبٍ وَالتَّوَّاسِ بْنَ سَمْعَانَ وَعَمْرٍو بْنَ عَوْفٍ وَحَدِثَةَ بْنَ الْيَمَانِ. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ.

52. O tome da će Dedždžala ubiti Isa sin Merjem

2358. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Lejs, prenijevši od Ibn Šihaba da je čuo Ubejdullaha b. Abdullaha b. Sa'lebea el-Ensarija kako priča od Abdur-Rahmana b. Jezida el-Ensarija,¹¹²⁵ iz plemena Amra b. Avfa da je kazao: Čuo sam mog amidžu Mudžemmea b. Džarijea el-Ensarija¹¹²⁶ kada je rekao: Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada veli: "Sin Merjem će ubiti Dedždžala na kapiji grada Ludda."

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Imrana b. Husajna, Nafi'a b. Utbea, Ebu Berzea, Huzejfea b. Esida, Ebu Hurejrea, Kejsana, Osmana b. Ebu Asa, Džabira, Ebu Uamea, Ibn Mesuda, Abdullaha b. Amra, Semurea b. Džunduba, Nevvasa b. Sem'ana, Amra b. Avfa i Huzejfea b. Jemana. Ovaj hadis je sahihun.¹¹²⁷

٥٣. باب منه

٢٣٥٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ ح أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ: سَمِعْتُ أَنَسًا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا وَقَدْ أَلْذَرَأَ أُمَّتُهُ الْأَعْوَرَ الْكَذَّابَ. أَلَا إِنَّهُ أَعْوَرُ وَإِنَّ رَبَّكُمْ كَيْسٌ بِأَعْوَرَ. مَكْتُوبٌ بَيْنَ عَيْنَيْهِ كَافِرٌ. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ *

53. Poglavlje o istoj temi

2359. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Džafer; kaže: Nas je obavijestio Šu'be, prenijevši od Katadea, koji je kazao: Čuo sam Enesa, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Svaki je vjerovjesnik upozorio svoj

¹¹²⁵ Abdur-Rahman b. Jezid el-Ensari el-Medeni je polubrat po majci Asima b. Omera. Vele da je rođen za života Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Ibn Hibana ga spominje među pouzdanim tabi'inima.

¹¹²⁶ Mudžemme' b. Džarije b. Amir el-Ensari el-Evsi el-Medeni je ashab. Umro je u vrijeme Muavijina hilafeta.

¹¹²⁷ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Taberanija u *Mu'džemul-Kebiru*.

narod na ćoravog lažova. On je ćorav a vaš Gospodar nije ćorav.¹¹²⁸
 Među očima će mu pisati "nevjernik." Ovaj hadis je sahihun.¹¹²⁹

٥٤. بَاب مَا جَاءَ فِي ذِكْرِ ابْنِ صَائِدٍ *

٢٣٦٠. حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ وَكِيعٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى عَنِ الْحَرِيرِيِّ عَنْ أَبِي نَضْرَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ: صَحِبَنِي ابْنُ صَائِدٍ إِذَا حُجَّاجًا وَإِذَا مُعْتَمِرِينَ فَاتَّطَلَّقَ النَّاسُ وَتَرَكْتُ أَنَا وَهُوَ. فَلَمَّا خَلَصْتُ بِهِ افْتَشَعَرْتُ مِنْهُ وَاسْتَوْحَشْتُ مِنْهُ مِمَّا يَقُولُ النَّاسُ فِيهِ. فَلَمَّا نَزَلْتُ قُلْتُ لَهُ: ضَعْ مَتَاعَكَ حَيْثُ تَلَكَّ الشَّجَرَةَ. قَالَ: فَأَبْصَرَ غَنَمًا فَأَخَذَ الْقَدْحَ فَاتَّطَلَّقَ فَاسْتَحْلَبَ ثُمَّ أَتَانِي بِلَبَنٍ فَقَالَ لِي: يَا أَبَا سَعِيدٍ اشْرَبْ. فَكَرِهْتُ أَنْ أَشْرَبَ مِنْ يَدِهِ شَيْئًا لِمَا يَقُولُ النَّاسُ فِيهِ فَقُلْتُ لَهُ: هَذَا الْيَوْمُ يَوْمٌ صَائِفٌ وَإِنِّي أَكْرَهُ فِيهِ اللَّبَنَ. فَقَالَ: يَا أَبَا سَعِيدٍ لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ آخُذَ حَبَلًا فَأَوْتِقَهُ إِلَى شَجَرَةٍ ثُمَّ أَتَحْتَقِقَ لِمَا يَقُولُ النَّاسُ لِي وَفِيَّ. أَرَأَيْتَ مَنْ خَفِيَ عَلَيْهِ حَدِيثِي فَلَنْ يَخْفَى عَلَيْكُمْ. أَلَسْتُمْ أَغْلَمُ النَّاسَ بِحَدِيثِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ يَا مَعْشَرَ الْأَنْصَارِ أَلَمْ يَقُلْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّهُ كَافِرٌ وَأَنَا مُسْلِمٌ. أَلَمْ يَقُلْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّهُ عَقِيمٌ لَا يُؤَلِّدُ لَهُ وَقَدْ خَلَفْتُ وَلَدِي بِالْمَدِينَةِ. أَلَمْ يَقُلْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَحِلُّ لَهُ مَكَّةُ؟ أَلَسْتُ مِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ وَهُوَ ذَا أَلْطَلِقَ مَعَكَ إِلَى مَكَّةَ. قَالَ: فَوَاللَّهِ مَا زَالَ يَجِيءُ بِهِذَا حَتَّى قُلْتُ فَلَعَلَّهُ مَكْذُوبٌ عَلَيْهِ. ثُمَّ قَالَ: يَا أَبَا سَعِيدٍ وَاللَّهِ لَا أَخْبِرُكَ خَيْرًا حَقًّا وَاللَّهِ إِنِّي لَأَعْرِفُهُ وَأَعْرِفُ الْوَدَّهَ وَأَعْرِفُ أَيْنَ هُوَ السَّاعَةُ مِنَ الْأَرْضِ. فَقُلْتُ تَبَا لَكَ سَائِرَ الْيَوْمِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٣٦١. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الرَّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ بِابْنِ صَيَّادٍ فِي نَفَرٍ مِنْ أَصْحَابِهِ مِنْهُمْ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ وَهُوَ يَلْعَبُ مَعَ الْغُلَمَانِ عِنْدَ أَطْمِ بَنِي مَعَالَةَ وَهُوَ غُلَامٌ. فَلَمْ يَشْعُرْ حَتَّى ضَرَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ظَهْرَهُ بِيَدِهِ ثُمَّ قَالَ: أَتَشْهَدُ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ؟ فَتَطَرَّعَ إِلَيْهِ ابْنُ صَيَّادٍ قَالَ: أَشْهَدُ أَلَّا رَسُولُ الْأُمِّيِّينَ. ثُمَّ قَالَ ابْنُ صَيَّادٍ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَتَشْهَدُ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ؟ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: آمَنْتُ بِاللَّهِ وَبِرَسُولِهِ. ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا يَأْتِيكَ؟ قَالَ ابْنُ صَيَّادٍ: يَأْتِينِي صَادِقٌ وَكَاذِبٌ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: خَلَطَ عَلَيْكَ الْأَمْرُ. ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنِّي قَدْ خَبَأْتُ لَكَ خَبِيئًا وَخَبَأٌ لَهُ (يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُخَانٍ مُبِينٍ) فَقَالَ ابْنُ صَيَّادٍ: هُوَ الدُّخَانُ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: اخْسَأْ فَلَنْ تَعْدُوَ قَدْرَكَ. قَالَ عُمَرُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ انْذَنْ لِي فَأَضْرِبْ عُنُقَهُ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنْ يَكُ حَقًّا فَلَنْ تُسَلِّطَ عَلَيْهِ. وَإِنْ لَا يَكُنْهُ فَلَا خَيْرَ لَكَ فِي قَتْلِهِ. قَالَ عَبْدُ الرَّزَّاقِ: يَغْنِي الدَّجَالُ.

٢٣٦٢. حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ وَكِيعٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى عَنِ الْحَرِيرِيِّ عَنْ أَبِي نَضْرَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ: لَقِيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ابْنَ صَائِدٍ فِي بَعْضِ طُرُقِ الْمَدِينَةِ فَاحْتَبَسَهُ وَهُوَ غُلَامٌ يَهُودِيٌّ وَلَهُ ذُوَانَةٌ وَمَعَهُ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ. فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: تَشْهَدُ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ؟ فَقَالَ: أَتَشْهَدُ أَنْتُ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ؟ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: آمَنْتُ بِاللَّهِ وَكُتِبَ رُسُلُهُ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا تَرَى؟ قَالَ: أَرَى عَرْشًا فَوْقَ

¹¹²⁸ Imajući u vidu da će Dedždžal za sebe tvrditi da je Bog, ovo će biti jasan dokaz da on laže, jer istinski Bog nije ćorav, niti ima bilo kakvu drugu mahanu.

¹¹²⁹ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

الْمَاءِ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَرَى عَرْشَ إِبْلِيسَ فَوْقَ الْبَحْرِ. قَالَ: فَمَا تَرَى؟ قَالَ: أَرَى صَادِقًا وَكَاذِبَيْنِ أَوْ صَادِقَيْنِ وَكَاذِبًا. قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لُبْسٌ عَلَيْهِ فِدَعَاةُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عُمَرَ وَحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ وَابْنِ عُمَرَ وَأَبِي ذَرٍّ وَابْنِ مَسْعُودٍ وَجَابِرٍ وَخَفْصَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ *

٢٣٦٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاوِيَةَ الْجُمَحِيُّ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَمُكُّثُ أَبُو الدَّجَالِ وَأُمُّهُ ثَلَاثِينَ غَامًا لَا يُؤَلِّدُ لَهُمَا وَلَا يُولَدُ لَهُمَا غُلَامٌ أَعْوَرُ أَضْرُ شَيْءٍ وَأَقْلَهُ مَنَفَعَةٍ. تَنَامُ عَيْنَاهُ وَلَا يَنَامُ قَلْبُهُ. ثُمَّ نَعَتْ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبَوَيْهِ فَقَالَ: أَبُوهُ طَوَالَ ضَرْبِ اللَّحْمِ كَانَ أَثَقَةً مُنْقَارًا. وَأُمُّهُ فِرْصَاخِيَّةٌ طَوِيلَةُ الثَّدْيَيْنِ. فَقَالَ أَبُو بَكْرَةَ: فَسَمِعْتُ بِمَوْلُودٍ فِي الْيَهُودِ بِالْمَدِينَةِ. فَذَهَبْتُ أَنَا وَالزُّبَيْرُ بْنُ الْعَوَّامِ حَتَّى دَخَلْنَا عَلَى أَبَوَيْهِ فَإِذَا نَعَتْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيهِمَا. قُلْنَا: هَلْ لَكُمَا وَلَدٌ؟ فَقَالَ: مَكُنَّا ثَلَاثِينَ غَامًا لَا يُؤَلِّدُ لَنَا وَلَا يُولَدُ لَنَا غُلَامٌ أَعْوَرُ أَضْرُ شَيْءٍ وَأَقْلَهُ مَنَفَعَةٍ، تَنَامُ عَيْنَاهُ وَلَا يَنَامُ قَلْبُهُ. قَالَ: فَخَرَجْنَا مِنْ عِنْدِهِمَا فَإِذَا هُوَ مُتَجِدِّلٌ فِي الشَّمْسِ فِي قَطِيفَةٍ وَلَهُ هَمْهَمَةٌ فَتَكَشَّفَ عَنْ رَأْسِهِ فَقَالَ: مَا قُلْتُمَا؟ قُلْنَا: وَهَلْ سَمِعْتَ مَا قُلْنَا؟ قَالَ: نَعَمْ، تَنَامُ عَيْنَايَ وَلَا يَنَامُ قَلْبِي. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ حَمَّادِ بْنِ سَلَمَةَ *

54. O spomenu Ibn Sajjada

2360. ISPRIČAO NAM JE Sufjan b. Vekî; kaže: Obavijestio nas je Abdul-A'la, prenijevši od El-Džurejrija, on od Ebu Nadrea¹¹³⁰, a on od Ebu Seida, koji je kazao: "Sa mnom se udružio Ibn Said¹¹³¹ na putu za hadždž ili umru. Pošto ljudi odoše i ostaviše mene i njega same, mene obuze neka jeza i strah od njega zbog onoga što su ljudi o njemu govorili.¹¹³² Pošto sidoh (niz strminu), rekoh mu: Ostavi svoj prtljag tamo ispod onoga drveta! Pošto ga ostavi, on ugleda ovce, uze posudu i ode da pomuze ovce. Donese mi mlijeko i reče: Popij, Ebu Seide! Nisam želio da iz njegove ruke išta popijem zbog onoga što su ljudi o njemu govorili, nego mu rekoh: Danas je vruće, a kad je ovakav dan, mlijeko mi ne prija. On reče: Razmišljao sam Ebu Seide da uzmem uže, da ga svežem za drvo i da se objesim zbog onoga što ljudi o meni govore. Uredu oni kojima je moj slučaj nepoznat, međutim, vama je on dobro poznat. Zar vi, ensarije, niste

¹¹³⁰ Ebu Nadre Munzir b. Malik b. Kuta'a el-Abdi el-Basri je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji. Umro je 108. godine po Hidžri.

¹¹³¹ Nevevi u komentaru Muslimova *Sahiha* veli: U hadisu je spomenut kao Ibn Sajjad i Ibn Said, a ime mu je Saf. Da li je on Mesih Dedždžal ili nije, sporno je među islamskim učenjacima. Ono što se iz hadisa da uočiti jeste da Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, nije objavljeno da li je on Dedždžal ili nije. Samo su mu objavljene Dedždžalove osobine a Ibn Sajjad je imao slične. Zbog toga Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije bio siguran da li je Ibn Sajjad Dedždžal ili nije. Zato je i rekao Omeru b. Hattabu: Ako on bude stvarni Dedždžal, ti ga nisi u stanju ubiti!

¹¹³² Ljudi su za njega govorili da je on Mesih Dedždžal.

ti koji najbolje poznaju hadis Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Zar Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije rekao da je on nevjernik, a ja sam musliman. Zar Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, za njega nije rekao da neće imati djece, a ja sam svoga sina ostavio u Medini?! Zar Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, za njega nije rekao da mu nije dopušteno da uđe u Mekku, a zar ja nisam stanovnik Medine i evo sad sa tobom putujem u Mekku.¹¹³³ Toliko mi je toga iznio da sam u sebi pomislio: Možda je sve to izmošljeno na njega. Potom on reče: Ebu Seide! Ja ću ti kazati pravu istinu. Tako mi Allaha, ja ga poznajem, poznajem mu i oca i znam gdje se trenutno nalazi! Rekoh: Teško tebi i u preostalom dijelu života!"Ovaj hadis je hasenun.¹¹³⁴

2361. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rezzak; kaže: Nas je obavijestio Ma'mer, prenijevši od Zuhrija, on od Salima, a on od Ibn Omera: "Prošao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sa grupom ashaba u kojoj je bio i Omer b. Hattab pored Ibn Sajjada dok se, kao dječak, igrao sa djecom pored tvrđave Benu Megalea. On ga nije osjetio dok ga Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije rukom potapšao po leđima i upitao: Svjedočiš li ti da sam ja Allahov Poslanik? Pogleda ga Ibn Sajjad i reče: Svjedočim da si ti Poslanik koji je poslat neukima. Potom Ibn Sajjad upita Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: A svjedočiš li ti da sam ja Allahov Poslanik?¹¹³⁵ Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Ja vjerujem Allaha i Njegove Poslanike.¹¹³⁶ Potom Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upita: Šta ti dolazi (od objave)? Ibn Sajjad reče: Dolazi mi i istina i neistina. Čuvši to, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Kod tebe se sve pobrkalo. Potom Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Ja ću zamisliti

¹¹³³ To što je on iznio da je on musliman a da će Dedždžal biti nevjernik, da Dedždžal nema djece a da on ima i da su mu ostala u Medini, da Dedždžal neće moći ući u Mekku i Medinu a da je on iz Medine i da, evo, ide u Mekku, nisu dokazi koji opovrgavaju da on nije Deždžal. Zašto? Zato što će sve te osobine koje on navodi, a koje je Vjerovjesnik o Dedždžalu rekao važiti za Dedždžala tek onda kad se on pojavi pred Sudnji dan, a ne tada. Što znači da on do tada može biti musliman pa napustiti vjeru i otići u nevjerništvo. Može imati djecu koja će mu pomrijeti, može ulaziti u Mekku i Medinu itd.

¹¹³⁴ Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

¹¹³⁵ Ovdje se nameće logično pitanje, a to je: Zašto Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije pogubio Ibn Sajjada kad je on za sebe ustvrdio da je Allahov Poslanik? Odgovor bi bio: Nije to učinio zbog dva razloga: 1) što je Ibn Sajjad tada bio dječak, i 2) što je Ibn Sajjad bio jevrej a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je tada sa jevrejima imao ugovor o nenapadanju.

¹¹³⁶ To može imati jedno od dva značenja: a) Vjerujem u Allaha i Njegove poslanike, pa ako si i ti jedan od njih vjerujem i u tebe, b) Vjerujem Allaha i Njegove poslanike a ti nisi od njih.

nešto, a ti me obavijesti o tome šta sam zamislio?"¹¹³⁷ Zamislio mu je (ajet): "*Jevme te'tis-semau bi duhanin mubin.*"¹¹³⁸ (Dan kad će im se činiti da prema nebu vide vidljiv dim). Ibn Sajjad reče: Zamislio si "duh". Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Idi, ti neznaš ništa više od vraća. Čuvši to, Omer reče: Allahov Poslaniče, dozvoli mi da mu odrubim glavu. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Ako je on uistinu (Dedždžal) ti ga ne možeš ubiti, a ako nije, onda nemaš nikakve koristi ako ga ubiješ." Abdur-Rezzak veli: (Ako je on uistinu), tj. Dedždžal).¹¹³⁹

2362. ISPRIČAO NAM JE Sufjan b. Veki'; kaže: Obavijestio nas je Abdul-A'la, prenijevši od Džurejrija, on od Ebu Nadrea, a on od Ebu Seida da je kazao: "Sreo je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, Ibn Sajjada na jednom od medinskih puteva i zastao kod njega. On je bio jevrejski dječak, imao je rep na glavi. Sa njim su bili i Ebu Bekr i Omer. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ga upita: Svjedočiš li ti da sam ja Allahov Poslanik? On će na to: A svjedočiš li ti da sam ja Allahov Poslanik? Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Ja vjerujem u Allaha, Njegove Knjige, Njegove Poslanike i Posljednji dan. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ga potom upita: Šta (u snu) viđaš? Vidam prijesto iznad vode odgovori on. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Vida Iblisov prijesto iznad mora. Šta još vidiš? ponovo ga (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem,) upita. Vidim jednu istinu, a dvije laži ili dvije istine a jednu laž, odgovori on. Čuvši to, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Ostavite ga, (vidite) da se kod njega sve pobrkalo."

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Omera, Husejna b. Alija, Ibn Omera, Ebu Zerra, Ibn Mesuda, Džabira i Hafse. Ovaj hadis je hasenun.¹¹⁴⁰

2363. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Muavija el-Džumehi; kaže: Obavijestio nas je Hammad b. Seleme, prenijevši od Alije b. Zejda, on od Abdur-Rahmana b. Ebu Bekrea, a on od svoga oca, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Dedždžalov otac i majka su živjeli trideset godina, a nisu imali djece. Potom im se rodio ćorav dječak, nešto najštetnije i sa najmanje koristi, čije oči spavaju, a srce je

¹¹³⁷ Dakle, ja ću zamisliti nešto, a ti me, ako si vjerovjesnik, obavijesti o tome šta sam zamislio. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je zamislio 10. ajet sure *Ed-Duhhan*. Ibn Sajjad je od cjelokupnog ajeta pogodio pola riječi: "duh" od riječi "duhan". Pogodio je toliko koliko mu je šejtan uspio došapnuti.

¹¹³⁸ Sura *Ed-Duhan*, 10. ajet.

¹¹³⁹ Ovaj Ibn Omerov hadis bilježe i Buharija i Muslim u *sahihima* te Ebu Davud u *Sunenu*.

¹¹⁴⁰ Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

budno!¹¹⁴¹ Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nam je opisao njegove roditelje, rekavši: Otac mu je bio povisok i pomršav. Imao je podug nos, poput ptičijeg kljuna. Majka mu je bila pokrupna, imala je povelike dojke. Ebu Bekre veli: Čuo sam za novorođenče kod jevreja u Medini te smo ja i Zubejr b. Avam otišli da ga vidimo. Kad smo ušli kod njegovih roditelja, bili su onakvi kao ih je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, opisao. Upitali smo ih da li imaju dijete? Rekoše: Živjeli smo trideset godina, a onda nam se rodio ćorav dječak, najštetnije nešto i sa najmanje koristi, čije oči spavaju, a srce je budno. Izišli smo od njih, veli Ebu Bekre, kad li on (dječak) zamotan u kadifi, leži na suncu i nešto trabunja. Potom otkri glavu i upita: Šta to vas dvojica rekoste? Jesi li čuo?, upitismo mi. Jesam, odgovori on. Rekli ste: da moje oči spavaju a da mi je srce budno." Ovaj hadis je hasenun-garibun.¹¹⁴² Poznat nam je samo preko Hammada b. Selemea.

٥٥. باب منه

٢٣٦٤. حَدَّثَنَا هَنَادٌ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي سُفْيَانَ عَنْ جَابِرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا عَلَى الْأَرْضِ نَفْسٌ مَفْقُوسَةٌ يَعْنِي الْيَوْمَ تَأْتِي عَلَيْهَا مِائَةُ سَنَةٍ. وَفِي الْبَابِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ وَأَبِي سَعِيدٍ وَبُرَيْدَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ *

٢٣٦٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ وَأَبِي بَكْرِ بْنِ سُلَيْمَانَ وَهُوَ ابْنُ أَبِي حُثَمَةَ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ قَالَ: صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ لَيْلَةٍ صَلَاةَ الْعِشَاءِ فِي آخِرِ حَيَاتِهِ. فَلَمَّا سَلَّمَ قَامَ فَقَالَ: أَرَأَيْتَكُمْ لَيْتَكُمْ هَذِهِ عَلَى رَأْسِ مِائَةِ سَنَةٍ مِنْهَا لَا يَبْقَى مِمَّنْ هُوَ عَلَى ظَهْرِ الْأَرْضِ أَحَدٌ. قَالَ ابْنُ عُمَرَ: فَوَهْلَ النَّاسِ فِي مَقَالَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تِلْكَ فِيمَا يَتَخَذُونَ مِنْ هَذِهِ الْأَحَادِيثِ مِائَةَ سَنَةٍ. وَإِنَّمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَبْقَى مِمَّنْ هُوَ الْيَوْمَ عَلَى ظَهْرِ الْأَرْضِ أَحَدٌ. يُرِيدُ بِذَلِكَ أَنْ يَنْخَرِمَ ذَلِكَ الْقُرْنُ. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ *

55. O istoj temi

2364. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Ebu Muavija, prenijevši od A'meša, on od Ebu Sufjana a on do Džabira koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Nikoga, ko je trenutno na zemlji, za stotinu godina neće biti."¹¹⁴³

¹¹⁴¹ Kadi Ijad veli: To znači da mu šejtan ubacuje ružne misli i dok spava, kao što Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, meleki, i dok spava, ubacuju lijepe i korisne misli.

¹¹⁴² Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*. U senedu ovog hadisa je Alija b. Zejd b. Džed'an, koji je, po ocjeni ostalih učenjaka, osim Tirmizije, slab prenosilac hadisa.

¹¹⁴³ Na temelju ovog hadisa Buharija smatra da je i Hidr mrtav. Sa njim se ne slažu ostali učenjaci. Oni smatraju da Hidr, u momentu kad je izgovoren ovaj hadis, nije bio na Zemlji nego je živio u moru, tako da se na njega nije odnosio ovaj hadis.

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ibn Omera, Ebu Seida i Burejdea. Ovaj hadis je hasenun.¹¹⁴⁴

2365. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rezzak; kaže: Nas je Obavijestio Ma'mer, prenijevši od Zuhrija, on od Salima b. Abdullaha i od Ebu Bekra b. Sulejmana,¹¹⁴⁵ a on je sin Ebu Hasemea, da je Abdullah b. Omer kazao: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao nam je jedne noći, pred kraj svoga života,¹¹⁴⁶ jacijski namaz. Pošto predade selam, ustade i reče: Da li vam je večeras jasno da nikoga ko se danas nalazi na površini zemlje za stotinu godina neće biti? Ibn Omer kaže: Ljudi su nagađali o značenju tih riječi Allahova Poslanika dok su prenosili ove hadise o stotini godina. A Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je, rekavši da nikoga, ko se trenutno nalazi na površini zemlje, za stotinu godina neće biti, time htio da kaže da će nestati tog pokoljenja." Ovaj hadis je sahihun.¹¹⁴⁷

٥٦. بَابُ مَا جَاءَ فِي التَّهْيِ عَنْ سَبِّ الرِّيَّاحِ *

٢٣٦٦. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ حَبِيبٍ بْنِ الشَّهِيدِ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ أَخْبَرَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ عَنْ ذَرٍّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي بِنِ كَعْبٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا تَسُبُّوا الرِّيَّاحَ. فَإِذَا رَأَيْتُمْ مَا تَكْرَهُونَ فَقُولُوا: اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِ هَذِهِ الرِّيَّاحِ وَخَيْرِ مَا فِيهَا وَخَيْرِ مَا أَمَرَتْ بِهِ وَتَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ هَذِهِ الرِّيَّاحِ وَشَرِّ مَا فِيهَا وَشَرِّ مَا أَمَرَتْ بِهِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَائِشَةَ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَعُثْمَانَ بْنِ أَبِي الْعَاصِ وَأَنْسٍ وَأَبِي عَبَّاسٍ وَجَابِرٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

56. O zabrani grđenja vjetrova

2366. ISPRIČAO NAM JE Ishak b. Ibrahim b. Habib b. Šhid; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Fudajl; kaže: Nas je obavijestio A'meš, prenijevši od Habiba b. Ebu Sabita, on od Zerra, on od Seida b. Abdur-Rahmana b. Ebza, on od svoga oca, a on od Ubeja b. Ka'ba¹¹⁴⁸, koji je kazao

¹¹⁴⁴ Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

¹¹⁴⁵ Ebu Bekr b. Sulejman b. Ebu Haseme Abdullah b. Huzejfe el-Adevi el-Medeni je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji. Bio je vrstan poznavalac genealogije porodica.

¹¹⁴⁶ U hadisu koji bilježi Muslim u *Sahihu* od Džabira b. Abdullaha stoji da je to bilo mjesec dana prije Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, smrti."

¹¹⁴⁷ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

¹¹⁴⁸ Ubej b. Ka'b b. Kajs el-Ensari Ebu Munzir el-Hazredži poznati ashab i najbolji učač Kur'ana. Umro je, po mišljenju nekih učenjaka, 19., a po mišljenju drugih 32. godine po Hidžri.

da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ne grдите vjetar!"¹¹⁴⁹ Ako puhne vjetar koji vam se ne dopada, vi recite: Allahu! Mi Te molimo da nam podariš hairli vjetar, dobro u njemu i dobro u onome što mu je naređeno, a utječemo ti se od zla ovog vjetra, zla koje je u njemu i zla u onome što mu je naređeno."

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Aiše, Ebu Hurejrea, Osmana b. Ebu Asa, Enesa, Ibn Abbasa i Džabira. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹¹⁵⁰

٥٧. باب منه

٢٣٦٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا مُعَاذُ بْنُ هِشَامٍ أَخْبَرَنَا أَبِي عَنْ قَتَادَةَ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ قَيْسٍ: أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَعِدَ الْمِنْبَرَ فَصَحَّحَكَ فَقَالَ: إِنَّ تَمِيمًا الدَّارِيَّ حَدَّثَنِي بِحَدِيثٍ فَقَرَحْتُ فَأَحْبَبْتُ أَنْ أُحَدِّثَكُمْ بِهِ. أَنَّ نَاسًا مِنْ أَهْلِ فَلَسْطِينَ رَكِبُوا سَفِينَةً فِي الْبَحْرِ فَبَالَتْ بِهِمْ حَتَّى قَذَفْتَهُمْ فِي جَزِيرَةٍ مِنْ جَزَائِرِ الْبَحْرِ فَإِذَا هُمْ بِدَابَّةٍ لَبَاسَةٌ نَاشِرَةٌ شَعْرَهَا. فَقَالُوا: مَا أَنتَ؟ قَالَتْ: أَنَا الْجَسَّاسَةُ. قَالُوا: فَأَخْبِرِينَا. قَالَتْ: لَا أُخْبِرُكُمْ وَلَا أَسْتَخْبِرُكُمْ وَلَكِنْ انْثُوا أَقْصَى الْقَرْيَةِ فَإِنَّ نَمَّ مَنْ يُخْبِرُكُمْ وَيَسْتَخْبِرُكُمْ. فَأَتَيْنَا أَقْصَى الْقَرْيَةِ فَإِذَا رَجُلٌ مُوْتَقٍ بِسِلْسِلَةٍ فَقَالَ: أَخْبِرُونِي عَنْ عَيْنِ زُغَرٍ. قُلْنَا: مَلَأَى تَذْفُقُ. قَالَ: أَخْبِرُونِي عَنِ الْبُحَيْرَةِ. قُلْنَا: مَلَأَى تَذْفُقُ. قَالَ: أَخْبِرُونِي عَنْ نَخْلٍ يَيْسَانُ الَّذِي بَيْنَ الْأَرْدَنْ وَفِلَسْطِينَ هَلْ أَطْعَمَ؟ قُلْنَا: نَعَمْ. قَالَ: أَخْبِرُونِي عَنِ النَّبِيِّ هَلْ بُعِثَ؟ قُلْنَا: نَعَمْ. قَالَ: أَخْبِرُونِي كَيْفَ النَّاسُ إِلَيْهِ؟ قُلْنَا: سَرَاغٌ. قَالَ: فَتَزَى نَزْوَةٌ حَتَّى كَادَ. قُلْنَا: فَمَا أَنتَ؟ قَالَ: أَنَا الدَّجَالُ. وَإِنَّهُ يَدْخُلُ الْأَمْصَارَ كُلَّهَا إِلَّا طَبِيعَةَ، وَطَبِيعَةَ الْمَدِينَةِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ قَتَادَةَ عَنِ الشَّعْبِيِّ. وَقَدْ رَوَاهُ غَيْرُ وَاحِدٍ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ قَيْسٍ *

57. O istoj temi

2367. ISPRICAONAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Muaz b. Hišam; kaže: Nas je obavijestio moj otac, prenijevši od Katadea, on od Ša'bija, a on od Fatime bint Kajs: "Jednom prilikom Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pope se na minber,"¹¹⁵¹ osmjehnu se i reče: Temim ed-Dari mi je nešto ispričao što me razveselilo pa sam htio da to i vama ispričam. Neki su se ljudi iz Palestine ukrcali u lađu i

¹¹⁴⁹ U hadisu koji također bilježi Tirmizija od Ibn Abbasa stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Ne proklinjite vjetar, jer je njemu naređeno (kako i gdje da puše)! Ukoliko neko bude proklinjao ono što ne zaslužuje da se proklinje, to će se prokletstvo na njega vratiti."

¹¹⁵⁰ Bilježi ga i Nesaija u djelu *Amelul-jevmi vel-lejleti*.

¹¹⁵¹ U Muslimovoj i Ebu Davudovoj predaji ovog hadisa stoji: "Pošto Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, završi namaz sjede na minber..." Ovaj hadis je, veli El-Mubarekfori, dokaz da je vaz dozvoljeno držati sjedeći. Što se tiče hutbe petkom, ona se mora držati stojeći.

krenuli morem.¹¹⁵² Valovi su ih vrtili u krug¹¹⁵³ dok ih ne dovedoše do nekog od morskih otoka. Kad se iskrcaše, ugledaše neku kudravu životinju. Ko si ti? upitaše je oni. Ja sam Džessasa (Špijunka).¹¹⁵⁴ Informiši nas! rekoše oni. Niti ću vas o čemu informisati, niti ću kakvu informaciju od vas tražiti odgovori ona, nego pođite na kraj otoka, tamo vas čeka neko ko će vas informisati o onome što vas bude zanimalo i ko će i od vas tražiti određene informacije. Otišli smo na kraj otoka, kad tamo čovjek vezan u lance. Pošto nas ugleda, reče: Obavijestite me o vrelu Zugar!¹¹⁵⁵ Rekosmo: Iz njega voda još uvijek šiklja. Reče: Obavijestite me o jezeru!¹¹⁵⁶ Rekosmo: I ono je još puno vode. Reče: Obavijestite me o palmama Bejsana, mjesta između Jordana i Palestine, da li još rađaju? Da, odgovorismo mi. Reče: Obavijestite me o (posljednjem) vjerovjesniku da li je poslat? Jeste, odgovorismo, a on reče: A obavijestite me o tome kako mu se ljudi odazivaju? Žurno, odgovorismo mi. Čuvši to, on skoči, umalo da ne pokida lance. A ko si ti?, upitasmo mi. On reče: Ja sam Dedždžal. Ući ću u sve gradove osim u *Tajjibu*, a *Tajjiba* je Medina."

Ovaj hadis, koji je Katade prenio od Ša'bija, je hasenun-sahihun-garibun.¹¹⁵⁷ Mnogi su ga prenijeli od Ša'bija, a on od Fatime bint Kajs.

٥٨. باب منه

٢٣٦٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا عَمْرُو بْنُ عَاصِمٍ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ جُنْدَبٍ عَنْ حُذَيْفَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا يَتَّبِعِي لِلْمُؤْمِنِ أَنْ يُذِلَّ نَفْسَهُ. قَالُوا: وَكَيْفَ يُذِلُّ نَفْسَهُ؟ قَالَ: يَتَعَرَّضُ مِنَ الْبَلَاءِ لِمَا لَا يُطِيقُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ *

¹¹⁵² U Muslimovoj predaji stoji da se Temim ed-Dari ukrao sa trideset ljudi iz arapskih plemena Lahm i Džezam iz Jemena i krenuli morem..."

¹¹⁵³ U Muslimovoj predaji stoji: "... pa su se morski talasi njima poigravali dok ih ne izbaciše na nek* od morskih otoka..."

¹¹⁵⁴ Po mišljenju Nevevija, ova životinja je dobila takav naziv zato što je prikupljala informacije za Dedždžala.

¹¹⁵⁵ U Muslimovoj predaji stoji da su rekli: "A šta te o njemu zanima? On reče: Obavijestite me da li u njemu još ima vode i da li ljudi tom vodom zalijevaju svoje usjeve? Rekli smo: Da, u njemu ima puno vode i iz njega ljudi zalijevaju svoje usjeve." Po mišljenju Nevevija, vrelo Zugar se nalazi u gradu Zugaru, koji se nalazi na jugoistočnoj strani Šama.

¹¹⁵⁶ U Muslimovoj predaji stoji: "...Obavijestite me o Taberijskom jezeru..." Ono se nalazi u Palestini."

¹¹⁵⁷ Bilježe ga i Muslim u *Sahihu* i Ebu Davud u *Sunenu*.

58. O istoj temi

2368. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Amr b. Asim; kaže: Nas je obavijestio Hammad b. Seleme, prenijevši od Alije b. Zejda, on od Hasana,¹¹⁵⁸ on od Džunduba¹¹⁵⁹ a on od Huzejfea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Nije dozvoljeno vjerniku da sam sebe ponižava. Kako će neko sam sebe poniziti?, upitaše prisutni. On reče: Ako se bude izlagao iskušenju koje ne može podnijeti." Ovaj hadis je hasenun-garibun.¹¹⁶⁰

٥٩. باب منه

٢٣٦٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَاتِمٍ الْمُؤَدَّبُ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ أَخْبَرَنَا حُمَيْدُ الطَّوِيلُ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: انْصُرْ أَخَاكَ ظَالِمًا أَوْ مَظْلُومًا. قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ نَصْرُهُ مَظْلُومًا فَكَيْفَ انْصُرُهُ ظَالِمًا؟ قَالَ: تَكْفُهُ عَنِ الظُّلْمِ فَذَاكَ نَصْرُكَ إِيَّاهُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَائِشَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

59. O istoj temi

2369. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Hatim el-Mueddib; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Abdullah el-Ensari; kaže: Nas je obavijestio Humejd et-Tavil, prenijevši od Enesa b. Malika, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: "Pomozi brata, i onoga koji čini nasilje i onoga kome se ono čini! Neko će na to: Allahov Poslaniče, razumijem da ga pomognem ako mu se čini nasilje, ali kako ću pomoći ako on čini nasilje? On reče: Spriječi ga da čini nasilje, i to mu je tvoja pomoć." Na ovu temu prenesen je hadis i od Aiše. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹¹⁶¹

٦٠. باب منه

٢٣٧٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي مُوسَى عَنْ وَهْبِ بْنِ مُنْبِهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ سَكَنَ الْبَادِيَةَ جَفَا. وَمَنْ اتَّبَعَ الصَّيْدَ غَفَلَ. وَمَنْ أَتَى أَبْوَابَ السُّلْطَانِ افْتَنَّ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ ابْنِ عَبَّاسٍ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ الثَّوْرِيِّ *

٢٣٧١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ أَتَانَا شُعْبَةُ عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ قَالَ: سَمِعْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: إِيَّاكُمْ مَنْصُورُونَ

¹¹⁵⁸ Hasan el-Basri.

¹¹⁵⁹ Džundub b. Abdullah b. Sufjan.

¹¹⁶⁰ Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*.

¹¹⁶¹ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Buharija u *Sahihu*.

وَمُصِيبُونَ وَمَقْتُوحٌ لَكُمْ. فَمَنْ أَدْرَكَ ذَلِكَ مِنْكُمْ فَلْيَتَّقِ اللَّهَ وَلْيَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَلْيَنْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ. وَمَنْ يَكْذُوبْ عَلَيَّ مُتَعَمِّدًا فَلْيَتَّبِعُوا مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

60. O istoj temi

2370. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rahman b. Mehdi; kaže: Nas je obavijestio Sufjan, prenijevši od Ebu Musaa,¹¹⁶² on od Vehba b. Munebbiha, on od Ibn Abbasa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **"Ko bude živio u pustnji ostaće neuk;¹¹⁶³ ko se posveti lovu postaće nemaran;¹¹⁶⁴ a ko bude odlazio pred vrata vladara¹¹⁶⁵ zapast će u iskušenje."**

Na ovu temu prenesen je hadis i od Ebu Hurejrea. Ovaj Ibn Abbasov hadis je hasenun-garibun.¹¹⁶⁶ Poznat nam je samo preko Es-Sevrija.

2371. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud; kaže: Saopćio nam je Šu'be, prenijevši od Simaka b. Harba koji je kazao: Čuo sam od Abdur-Rahmana b. Abdur-Rahmana b. Abdullaha b. Mesuda kada priča od svoga oca da je rekao: Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada kaže: **"Vi ćete biti potpomognuti u borbi protiv vaših neprijatelja! Domoći ćete se velikog ratnog plijena i osvojiti ćete mnoge gradove i pokrajine. Ko od vas dočeka to vrijeme, neka se boji Allaha i neka naređuje dobro a zabranjuje zlo. Ko slaže na me namjerno, neka pripremi sebi mjesto u Džehennemu!"** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹¹⁶⁷

٦١. باب منه

٢٣٧٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنِ الْأَعْمَشِ وَعَاصِمِ بْنِ بَهْدَلَةَ وَحَمَّادِ سَمِعُوا أَبَا وَائِلٍ عَنْ حُذَيْفَةَ قَالَ: قَالَ عُمَرُ: أَتَيْكُمْ يَحْفَظُ مَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْفِتْنَةِ؟ فَقَالَ حُذَيْفَةُ: أُنَا. قَالَ حُذَيْفَةُ:

¹¹⁶² Za Ebu Musaa, koji je hadise prenio od Vehba b. Munnebiha, Ibn Hadžer el-Askalani u djelu *Takribut-Tehzib* veli da nije dovoljno poznat prenosilac hadisa i da je pripadao šestoj generaciji.

¹¹⁶³ Uzvišeni Allah u suri *Et-Tevba* u 97. i 98. ajetu veli: *"Beduini su najveći nevjernici i najgori licemjeri, i razumljivo je što ne poznaju propise koje Allah Svome Poslaniku objavljuje. A Allah sve zna i Mudar je. Ima beduina koji ono što daju smatraju nametom. I jedva čekaju da vas nesreće stignu - neka njih pogodi nesreća! A Allah sve čuje i sve zna."*

¹¹⁶⁴ Postaće nemaran i ravnodušan u pogledu svojih osnovnih obaveza kao što su namaz, post, zekat, klanjanje u džematu, klanjanje džume, naređivanje dobra a odvrćanje od zla i sl.

¹¹⁶⁵ Ko se bude dodvoravao vladarima zapast će u iskušenje; ko im bude odlazio da bi im skretao pažnju na nepravilnosti ili da bi ih podsjećao na njihove obaveze, taj će imati nagradu kod Allaha.

¹¹⁶⁶ Bilježe ga i Ebu Davud i Nesaija u *sunenima*.

¹¹⁶⁷ Bilježi ga i Ebu Davud u *Sunenu*.

فَتَنَةُ الرَّجُلِ فِي أَهْلِهِ وَمَالِهِ وَوَلَدِهِ وَجَارِهِ يُكْفَرُهَا الصَّلَاةُ وَالصَّوْمُ وَالصَّدَقَةُ وَالْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيُ عَنِ الْمُنْكَرِ. فَقَالَ عُمَرُ: لَسْتُ عَنْ هَذَا أَسْأَلُكَ. وَلَكِنْ عَنِ الْفِتْنَةِ الَّتِي تَمُوجُ كَمَوْجِ الْبَحْرِ. قَالَ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ إِنَّ بَيْتَكَ وَبَيْتَهَا بَابَا مُغْلَقًا. قَالَ عُمَرُ: أَيْفَ تَفْتَحُ أَمْ يَكْسَرُ؟ قَالَ: بَلْ يَكْسَرُ. قَالَ: إِذَا لَا يُغْلَقُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ. قَالَ أَبُو وَائِلٍ فِي حَدِيثِ حَمَادٍ: فَقُلْتُ لِمَسْرُوقٍ سَلْ حَدِيثًا عَنِ الْبَابِ. فَسَأَلَهُ فَقَالَ: عُمَرُ. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ *

61. Poglavlje o istoj temi

2372. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud; kaže: Nas je obavijestio Šu'be, prenijevši od A'meša, Asima b. Behdelea i Hammada da su čuli Ebu Vaila, koji je prenio od Huzejfe da je rekao: "Jednom prilikom Omer upita: Ko je od vas upamtio ono što je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao u pogledu iskušenja? Ja, reče Huzejfe. Potom Huzejfe nastavi: Čovjekovo iskušenje prema porodici, prema imetku, prema djeci i prema komšiji iskupljuju¹¹⁶⁸ namaz, post, sadaka, naređivanje dobra i sprečavanje zla. Omer reče: Nisam te o tome pitao, nego o iskušenju koje će se talasati poput talasa na moru.¹¹⁶⁹ On reče: Vladaru pravovjernih, između tebe i njega su vrata zatvorena.¹¹⁷⁰ Omer će na to: Hoće li se otvoriti ili će biti razbijena?¹¹⁷¹ - On reče: Biće razbijena! Na to će Omer: I više se neće zatvoriti do Sudnjeg dana!"

U pogledu Hammadovog hadisa Vail reče: Rekao sam Mesruku: Upitaj Huzejfe, ko su ta vrata. On ga je upitao, a on je rekao: Omer. Ovaj hadis je sahihun.¹¹⁷²

٦٢. باب منه

٢٣٧٣. حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ إِسْحَاقَ الْهَمْدَانِيُّ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ عَنْ مِسْعَرٍ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنِ الْعَدَوِيِّ عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ قَالَ: خَرَجَ إِلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ تِسْعَةٌ وَارْبَعَةٌ أَحَدُ الْعَدَوِيِّينَ مِنَ الْعَرَبِ وَالْآخَرُ مِنَ الْعَجَمِ. فَقَالَ: اسْمَعُوا هَلْ سَمِعْتُمْ أَنَّهُ سَيَكُونُ بَعْدِي أَمْرَاءُ فَمَنْ دَخَلَ عَلَيْهِمْ فَصَدَّقَهُمْ

¹¹⁶⁸ Pod iskušenjem prema porodici, imetku, djeci i komšijama misli se na grijehе koje čovjek počini prema njima ili zbog njih.

¹¹⁶⁹ Ovdje se misli na neredе i međusobne sukobe koji će zadesiti muslimane, a što je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nagovijestio.

¹¹⁷⁰ Drugim riječima, ne strahuj, jer se ti neredi i međusobni sukobi među muslimanima neće desiti dok si ti živ i dok si na vlasti.

¹¹⁷¹ Očito je da je Omer, iz Huzejfeovih riječi, shvatio da su ta vrata, koja sprečavaju neredе i međusobne sukobe među muslimana, ustvari, on. Zato ga ponovo pita: Hoće li se ta vrata otvoriti prirodno, dakle, hoće li on umrijeti prirodnom smrću, ili će biti razbijena, ili će, dakle on biti ubijen. On mu odgovara da će biti razbijena, tj. da će Omer biti ubijen.

¹¹⁷² Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

بِكَذِبِهِمْ وَأَعَانَهُمْ عَلَى ظُلْمِهِمْ فَلَيْسَ مِنِّي وَلَسْتُ مِنْهُ وَلَيْسَ بَوَارِدٌ عَلَى الْحَوْضِ. وَمَنْ لَمْ يَدْخُلْ عَلَيْهِمْ وَلَمْ يُعْنِهِمْ عَلَى ظُلْمِهِمْ وَلَمْ يُصَدِّقْهُمْ بِكَذِبِهِمْ فَهُوَ مِنِّي وَأَنَا مِنْهُ وَهُوَ وَارِدٌ عَلَى الْحَوْضِ. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ مِسْعَرٍ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. قَالَ هَارُونُ: وَحَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ عَاصِمِ الْعَدَوِيِّ عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ. قَالَ هَارُونُ: وَحَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ سُفْيَانَ عَنْ زُبَيْدٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ وَلَيْسَ بِالنَّخَعِيِّ عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَ حَدِيثِ مِسْعَرٍ. وَفِي الْبَابِ عَنْ حُدَيْفَةَ وَابْنِ عُمَرَ *

٢٣٧٤. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ مُوسَى الْفَزَارِيُّ ابْنُ بِنْتِ السُّدِّيِّ الْكُوفِيُّ أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ شَاكِرٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ الصَّابِرُ فِيهِمْ عَلَى دِينِهِ كَالْقَابِضِ عَلَى الْجَمْرِ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَعُمَرُ بْنُ شَاكِرٍ رَوَى عَنْهُ غَيْرُ وَاحِدٍ مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ وَهُوَ شَيْخٌ بَصْرِيُّ *

62. O istoj temi

2373. ISPRIČAO NAM JE Harun b. Ishak el-Hemdani; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Abdul-Vehhab,¹¹⁷³ prenijevši od Mis'ara, on od Ebu Hasina, on od Ša'bija, on od El-Adevija¹¹⁷⁴, a on od Ka'ba b. Udžrea da je kazao: "Jedanput među nas izide Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a nas bijaše devet; pet i četiri, jedan od ova dva broja bili su Arapi, a drugi nearapi¹¹⁷⁵, i reče: Slušajte! Da li ste čuli da će poslije mene biti (nepravedni) vladari? Onaj ko im se bude dodvoravao, potvrđivao njihove neistine i pomagao ih u njihovu nasilju, on nije moj niti sam ja njegov i neće se moći primaknuti Vrelu (Kevser). Međutim, onaj ko im se ne bude dodvoravao, ne bude ih pomagao u njihovu nasilju i ne bude im potvrđivao njihove neistine, on je moj i ja sam njegov i on će se moći primaknuti Vrelu (Kevser)."

Ovaj Mis'arov hadis je sahihun-garibun.¹¹⁷⁶ Poznat nam je samo u ovoj formi. Harun kaže: Ispričao mi je Muhammed b. Abdul-Vehhab, prenijevši od Sufjana, on od Ebu Hasina, on od Ša'bija, on od Asima el-Adevija, on od Ka'ba b. Udžrea a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično prethodnom hadisu.

Harun kaže: Ispričao mi je Muhammed, prenijevši od Sufjana, on od Zubejda, on od Ibrahima, koji nije En-Nehai, on od Ka'ba b. Udžrea, a on od

¹¹⁷³ Muhammed b. Abdul-Vehhab el-Kanad Ebu Jahja el-Kufi es-Sukeri je pouzdan prenosilac hadisa i veoma pobožan čovjek. Pripadao je devetoj generaciji.

¹¹⁷⁴ Asim el-Adevi el-Kufi je, po mšljenju Nesaija, pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji. Prenosio je hadise od Ka'ba b. Udžrea.

¹¹⁷⁵ Dakle, peterica su bili Arapi a četverica nearapi, ili obrnuto peterica nearapi a četverica Arapi.

¹¹⁷⁶ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Nesaija u *Sunenu*.

Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, poput Mis'arova hadisa. Na ovu temu preneseni su hadisi i od Huzejfea i Ibn Omera.

2374. ISPRIČAO NAM JE Ismail b. Musa el-Fezari b. Binti Es-Sudija el-Kufi; kaže: Obavijestio nas je Omer b. Šakir,¹¹⁷⁷ prenijevši od Enesa b. Malika, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Doći će ljudima vrijeme kada će onaj koji bude ustrajavao u svojoj vjeri biti poput onoga koji drži žeravicu."**

Ovaj hadis je u ovoj formi garibun.¹¹⁷⁸ Od Omera b. Šakira hadise su prenijeli mnogi učenjaci. On je šejh iz Basre.

٦٣. باب منه

٢٣٧٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَفَ عَلَى أَنَاسٍ جُلُوسٍ فَقَالَ: أَلَا أَخْبِرُكُمْ بِخَيْرِكُمْ مِنْ شَرِّكُمْ؟ قَالُوا: فَسَكَتُوا. فَقَالَ ذَلِكَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ. فَقَالَ رَجُلٌ: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخْبَرْنَا بِخَيْرِنَا مِنْ شَرِّنَا. قَالَ: خَيْرُكُمْ مَنْ يُرْجَى خَيْرُهُ وَيُؤْمَنُ شَرُّهُ وَشَرُّكُمْ مَنْ لَا يُرْجَى خَيْرُهُ وَلَا يُؤْمَنُ شَرُّهُ. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ *

63. O istoj temi

2375. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Abdul-Aziz b. Muhammed, prenijevši od Alaa b. Abdur-Rahmana, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea: **"Jednom prilikom Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, stade ispred ljudi, koji su sjedili, i reče: Hoćete li da vas obavijestim o tome ko je među vama najbolji a ko najgori? Prisutni zašutješe, veli on. Pošto to ponovi tri puta, neki čovjek uzviknu: Hoćemo, Allahov Poslaniče, obavijesti nas ko je među nama najbolji a ko najgori. On reče: Najbolji među vama je onaj od koga se očekuje dobro, a sigurno se je od njegova zla, a najgori je među vama onaj od koga se ne očekuje dobro niti se je sigurno od njegova zla."**Ovaj hadis je sahihun.¹¹⁷⁹

¹¹⁷⁷ Omer b. Šakir el-Basri slab je prenosilac hadisa. Pripadao je petoj generaciji.

¹¹⁷⁸ Ovaj hadis je slab, jer je u njegovu senedu Omer b. Šakir el-Basri, koji je slab prenosilac hadisa.

¹¹⁷⁹ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ibn Hibban u *Sahihu* i Bejhekija u djelu *Šuabul-Iman*.

٢٣٧٦. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْكِنْدِيُّ أَخْبَرَنَا زَيْدُ بْنُ حُبَابٍ أَخْبَرَنِي مُوسَى بْنُ عُبَيْدَةَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا مَشَتْ أُمَّتِي بِالْمُطَطِّيَاءِ وَخَدَمَهَا أَبْنَاءُ الْمُلُوكِ أَبْنَاءُ فَارِسَ وَالرُّومِ سَلَطَ شِرَارُهَا عَلَى خِيَارِهَا. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. وَقَدْ رَوَاهُ أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ الْأَنْصَارِيِّ.

٢٣٧٧. حَدَّثَنَا بِذَلِكَ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ الْوَاسِطِيُّ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ وَلَا يُعْرَفُ لِحَدِيثِ أَبِي مُعَاوِيَةَ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَصْلٌ. إِنَّمَا الْمَعْرُوفُ حَدِيثُ مُوسَى بْنِ عُبَيْدَةَ. وَقَدْ رَوَى مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ مُرْسَلًا وَلَمْ يَذْكُرْ فِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ *

٢٣٧٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ أَخْبَرَنَا حُمَيْدُ الطَّلِيلُ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ قَالَ: عَصَمَنِي اللَّهُ بِشَيْءٍ سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. لَمَّا هَلَكَ كَسْرَى قَالَ مَنْ اسْتَخْلَفُوا؟ قَالُوا ابْنَتُهُ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَنْ يُفْلِحَ قَوْمٌ وَلَوْ أَمَرَهُمْ امْرَأَةٌ. قَالَ: فَلَمَّا قَدِمَتْ عَائِشَةُ، يَعْنِي الْبَصْرَةَ، ذَكَرْتُ قَوْلَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَعَصَمَنِي اللَّهُ بِهِ. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ *

٢٣٧٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا أَبُو عَامِرٍ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي حُمَيْدٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: أَلَا أَخْبِرُكُمْ بِخِيَارِ أَمْرَانِكُمْ وَشِرَارِهِمْ؟ خِيَارُهُمُ الَّذِينَ تُحِبُّونَهُمْ وَيُحِبُّونَكُمْ وَتَدْعُونَ لَهُمْ وَيَدْعُونَ لَكُمْ. وَشِرَارُ أَمْرَانِكُمُ الَّذِينَ تُبْغِضُونَهُمْ وَيُبْغِضُونَكُمْ وَتَلْعَنُونَهُمْ وَيَلْعَنُونَكُمْ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي حُمَيْدٍ. وَمُحَمَّدٌ يُضَعِّفُ مِنْ قَبْلِ حِفْظِهِ *

٢٣٨٠. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ حَسَّانَ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ ضَبَّةَ بْنِ مِحْصَنٍ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِنَّهُ سَيَكُونُ عَلَيْكُمْ أُنْمَةٌ تَعْرِفُونَ وَتُنْكِرُونَ. فَمَنْ أَنْكَرَ فَقَدْ بَرِيَءٌ وَمَنْ كَرِهَ فَقَدْ سَلِمَ. وَلَكِنْ مِنْ رَضِيَ وَتَابَعَ. فَقِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفَلَا نَقَاتِلُهُمْ؟ قَالَ: لَا مَا صَلُّوا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٣٨١. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ سَعِيدٍ الْأَشْجَرِيُّ أَخْبَرَنَا يُونُسُ بْنُ مُحَمَّدٍ وَهَاشِمُ بْنُ الْقَاسِمِ قَالَا: أَخْبَرَنَا صَالِحُ الْمُرِّي عَنْ سَعِيدِ الْجُرَيْرِيِّ عَنْ أَبِي عُمَانَ التَّهْدِي عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا كَانَتْ أُمَرَاؤُكُمْ خِيَارَكُمْ وَأَغْنِيَاؤُكُمْ سُمَحَاءَكُمْ وَأُمُورُكُمْ شُورَى بَيْنَكُمْ فَظَهَرُ الْأَرْضِ خَيْرٌ لَكُمْ مِنْ بَطْنِهَا. وَإِذَا كَانَتْ أُمَرَاؤُكُمْ شِرَارَكُمْ وَأَغْنِيَاؤُكُمْ بَخْلَاءَكُمْ وَأُمُورُكُمْ إِلَى نِسَائِكُمْ فَطُنُّ الْأَرْضِ خَيْرٌ لَكُمْ مِنْ ظَهْرِهَا. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنَ حَدِيثِ صَالِحِ الْمُرِّي. وَصَالِحٌ فِي حَدِيثِهِ غَرِيبٌ لَا يُتَابَعُ عَلَيْهَا وَهُوَ رَجُلٌ صَالِحٌ *

64. O istoj temi

2376. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Abdur-Rahman el-Kindi; kaže: Obavijestio nas je Zejd b. Hubab; kaže: Obavijestio me je Musa b. Ubejde¹¹⁸⁰; kaže: Ispričao mi je Abdullah b. Dinar, prenijevši od Ibn Omera, koji je kazao

¹¹⁸⁰ Musa b. Ubejde er-Rebezi Ebu Abdul-Aziz el-Medeni slab je pernosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Kada moji sljedbenici budu hodili oholo i kada ih budu posluživali sinovi perzijskih i bizantijskih vladara¹¹⁸¹, tada će vlast nad dobrim ljudima biti u rukama onih loših između njih."**Ovaj hadis je garibun.¹¹⁸² Prenio ga je Ebu Muavija od Jahjaa b. Seida el-Ensarija.

2377. ISPRIČAO NAM JE O TOME Muhammed b. Ismail el-Vasiti; kaže: Obavijestio nas je Ebu Muavija, prenijevši od Jahjaa b. Seida el-Ensarija, on od Abdullaha b. Dinara, on do Ibn Omera, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično prethodnom hadisu**, s tim što se ne zna porijeklo hadisa koji je prenio Ebu Muavija, od Jahjaa b. Seida, on od Abdullaha b. Dinara, a on od Ibn Omera, nego je poznat hadis koji je prenio Musa b. Ubejde. Malik b. Enes je ovaj hadis prenio od Jahjaa b. Seida kao mursel i u njegovu senedu nije spomenuo "od Abdullaha b. Dinara od Ibn Omera".

2378. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna; kaže: Ispričao nam je Halid b. Haris; kaže: Obavijestio nas je Humejd et-Tavil, prenijevši od Hasana¹¹⁸³, a on od Ebu Bekrea, koji je kazao: **"Allah me je zaštitio¹¹⁸⁴ nečim što sam čuo od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Kad je ubijen perzijski kralj, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upita: Koga su izabrali za njegova nasljednika. Rekoše: Njegovu kćerku, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, će na to: Neće uspjeti narod kojim rukovodi žena. Kada je Aiša, veli Ebu Bekre, došla u Basru, sjetio sam se riječi Allahova Poslanika; Allah me je njima zaštitio."** Ovaj hadis je sahihun.¹¹⁸⁵

2379. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas Ebu Amir;¹¹⁸⁶ kaže: Nas je obavijestio Muhammed b. Ebu Humejd, prenijevši od Zejda b. Eslema, on od svoga oca, on od Omera b. Hattaba, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **"Hoćete li da vas obavijestim o tome koji su od vaših vladara najbolji, a koji najgori? Najbolji su oni koje vi volite i koji vole vas, oni kojima vi učite dove i koji vama uče dove, a najgori vaši vladari su oni koje vi prezirete i koji preziru vas i oni koje vi proklinjete i koji proklinju vas."**

¹¹⁸¹ Sinovi perzijskih i bizantijskih vladara koje će zarobiti prilikom osvojenja njihovih gradova i pokrajina.

¹¹⁸² Ovaj hadis je slab pošto je u njegovu senedu Musa b. Abde er-Rebezi el-Medeni koji je slab prenosilac hadisa.

¹¹⁸³ Hasan el-Basri.

¹¹⁸⁴ Allah me je zaštitio da se ne priključim Aišinim pristalicama u borbi protiv Alije, hadisom: "Neće uspjeti narod koji predvodi žena." Zbog toga nisam htio da podržim Aišu.

¹¹⁸⁵ Bilježe ga i Buharija u *Sahihu* i Nesaija u *Sunenu*.

¹¹⁸⁶ Abdul-Melik b. Amr el-Kajsi Ebu Amir el-Akadi je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji. Umro je 204. godine po Hidžri.

Ovaj hadis je garibun.¹¹⁸⁷ Poznat nam je samo preko Muhammeda b. Ebu Humejda, a Muhammeda smatraju slabim prenosiocem hadisa, i to zbog lošeg pamćenja.

2380. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Ali e-Hallal; kaže: Obavijestio nas je Jezid b. Harun; kaže: Nas je obavijestio Hišam b. Hassan, prenijevši od Hasana b. Dabbea b. Mihsana,¹¹⁸⁸ on od Ummu Seleme, a ona od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: "Na vašem čelu će biti vođe. Neka će vam se njihova djela dopadati a neka neće. Ko bude ukazivao na njihova loša djela, on je izvršio svoju dužnost; ko ih bude (samo) prezirao, on se spasio od odgovornosti. Međutim, ko bude zadovoljan onim što oni rade i u tome ih slijedio, on je njihov saučesnik u svemu što rade. Neko upita, Allahov Poslaniče, hoćemo li se boriti protiv njih? Ne, odgovori on, sve dotle dok obavljaju namaz." Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹¹⁸⁹

2381. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Seid el-Eškar; kaže: Obavijestili su nas Junus b. Muhammed i Hašim b. Kasim i kazali: nas je obavijestio Salih El-Murri, prenijevši od Seida el-Džurejrija, on od Ebu Osmana en-Nehdija, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Kada na vlasti budu oni najbolji između vas, i kada vaši bogati budu darežljivi, i kada se budete međusobno dogovarali o ključnim pitanjima, tada će za vas površina zemlje biti bolja od njezine unutrašnjosti,¹¹⁹⁰ a kada na vlast dođu najlošiji između vas, i kada bogati postanu škrti, i kada vaše poslove budete prepuštali vašim ženama, tada će unutrašnjost zemlje biti bolja za vas od njezine površine."¹¹⁹¹

Ovaj hadis je garibun.¹¹⁹² Poznat nam je samo preko Saliha el-Murrija. Salih hadise prenosi od pojedinaca i ti hadisi nisu preneseni sa drugim senedima. On je, u osnovi, dobar čovjek.

٦٥. باب منه

٢٣٨٢. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ يَعْقُوبَ الْحَوْزَجَانِيُّ أَخْبَرَنَا نُعَيْمُ بْنُ حَمَّادٍ ح أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ أَبِي الزُّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِنَّكُمْ فِي زَمَانٍ مِّنْ تَرَكَ مِنْكُمْ عَشْرَ مَا أَمَرَ بِهِ هَلَكَ ثُمَّ يَأْتِي زَمَانٌ مِّنْ عَمِلَ مِنْهُمْ بِعَشْرِ مَا أَمَرَ بِهِ نَجَا. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ نُعَيْمِ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ سُفْيَانَ بْنِ عُيَيْنَةَ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي دَرٍّ وَأَبِي سَعِيدٍ *

¹¹⁸⁷ Ovaj hadis je slab jer je u njegovu senedu Muhammed b. Ebu Humejd koji je slab prenosilac hadisa. Slab je zbog lošeg pamćenja.

¹¹⁸⁸ Dabbe b. Mihsan el-Anezi je iskren prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

¹¹⁸⁹ Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*.

¹¹⁹⁰ Tj. tada je za vas bolje da ste živi nego da ste mrtvi.

¹¹⁹¹ Tj. tada je za vas bolje da ste mrtvi nego da živite.

¹¹⁹² Ovaj hadis je slab. U njegovu senedu je Salih b. Bešir el-Merri koji je kao čovjek veoma pobožan, ali je kao ravija veoma slab. Pripadao je sedmoj generaciji.

٢٣٨٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَنبَأَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الرَّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْمَنْبَرِ فَقَالَ: هَاهُنَا أَرْضُ الْفِتَنِ وَأَشَارَ إِلَى الْمَشْرِقِ حَيْثُ يَطْلُعُ قُرْنُ الشَّيْطَانِ أَوْ قَالَ قَرْنُ الشَّمْسِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٣٨٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا رِشْدِينَ بْنُ سَعْدٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ الرَّهْرِيِّ عَنْ قَبِيصَةَ بْنِ دُؤَيْبٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: تَخْرُجُ مِنْ خُرَاسَانَ رَايَاتٌ سَوْدٌ لَا يَرُدُّهَا شَيْءٌ حَتَّى تُنْصَبَ بِبَابِلَاءَ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ *

65. O istoj temi

2382. ISPRIČAO NAM JE Ibrahim b. Jakub el-Dževzedžani; kaže: Obavijestio nas je Nuajm b. Hammad; kaže: Nas je obavijestio Sufjan b. Ujejne, prenijevši od Ebu Zinada, on od A'redža, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: "Vi živite u vrijeme u kome, ako neko, od vas, propusti desetinu od onoga što mu je naređeno¹¹⁹³, propast će! A onda će doći vrijeme u kome, ako neko bude izvršavao desetinu od onoga što im je naređeno, uspjeh će."

Ovaj hadis je garibun. Poznat nam je samo preko Nuajma b. Hammada¹¹⁹⁴, a on od Sufjana b. Ujejne. Na uvu temu preneseni su hadisi i od Ebu Zerra i Ebu Seida.

2383. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rezzak; kaže: Saopćio nam je Ma'mer, prenijevši od Zuhrija, on od Salima, a on od Ibn Omera, koji je kazao: "Jednom prilikom se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pope na minber i reče: Tamo je zemlja nereda, pokazavši na istok, gdje izlazi moć sotone, ili je kazao, prvi sunčevi zraci."Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹¹⁹⁵

2384. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Rišdin b. Sa'd, prenijevši od Junusa,¹¹⁹⁶ on od Ibn Šihaba ez-Zuhrija, on od Kabisea b. Zujejba, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Krenut će od Horosana crni bajraci, i ništa ih neće moći zaustaviti sve dok ne stignu do Bejtul-Makdisa."¹¹⁹⁷ Ovaj hadis je garibun-hasenun.¹¹⁹⁸

¹¹⁹³ Što mu je naređeno od naređivanja dobra i zabranjivanja zla.

¹¹⁹⁴ Nuajm b. Hammad je iskren prenosilac hadisa, ali je prilikom prenošenja hadisa mnogo griješio.

¹¹⁹⁵ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

¹¹⁹⁶ Junus b. Jezid.

¹¹⁹⁷ Bilježi Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* od Sevbana da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Kada ugledate crne bajrake da idu iz pravca Horosana, pridružite im se jer će među njima biti Allahov zastupnik Mehdi."

¹¹⁹⁸ U senedu ovog hadisa je Rišdin b. Sa'd, koji je slab prenosilac hadisa.

بسم الله الرحمن الرحيم

أبواب الرؤيا

عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

١. بَابُ أَنَّ رُؤْيَا الْمُؤْمِنِ جُزْءٌ مِنْ سِتَّةٍ وَأَرْبَعِينَ جُزْءًا مِنَ النَّبُوءَةِ *

٢٣٨٥. حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ الثَّقَفِيُّ أَخْبَرَنَا أَيُّوبُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا اقْتَرَبَ الرَّمَّانُ لَمْ تَكْذُ رُؤْيَا الْمُؤْمِنِ تَكْذِبُ. وَأَصْدَقُهُمْ رُؤْيَا أَصْدَقُهُمْ حَدِيثًا. وَرُؤْيَا الْمُسْلِمِ جُزْءٌ مِنْ سِتَّةٍ وَأَرْبَعِينَ جُزْءًا مِنَ النَّبُوءَةِ. وَالرُّؤْيَا ثَلَاثُ: فَالرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ بُشْرَى مِنَ اللَّهِ. وَالرُّؤْيَا مِنْ تَحْزِينِ الشَّيْطَانِ. وَالرُّؤْيَا مِمَّا يُحَدِّثُ بِهَا الرَّجُلُ نَفْسَهُ. فَإِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ مَا يَكْرَهُ فَلْيَقُمْ فَلْيَتَفَلَّحْ وَلَا يُحَدِّثْ بِهَا النَّاسَ. قَالَ: وَأَحَبُّ الْقَيْدِ فِي النَّوْمِ وَأَكْرَهُهُ الْغُلُّ. الْقَيْدُ ثَبَاتٌ فِي الدِّينِ. وَهَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ *

٢٣٨٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ قَتَادَةَ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسًا يُحَدِّثُ عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: رُؤْيَا الْمُؤْمِنِ جُزْءٌ مِنْ سِتَّةٍ وَأَرْبَعِينَ جُزْءًا مِنَ النَّبُوءَةِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَأَبِي رَزِينٍ الْعُقَيْلِيِّ وَأَنَسٍ وَأَبِي سَعِيدٍ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو وَعَوْفِ بْنِ مَالِكٍ وَابْنِ عُمَرَ. حَدِيثُ عُبَادَةَ حَدِيثٌ صَحِيحٌ *

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog

POGLAVLJA O SNOVIMA

od Allahova Poslanika, sllallahu alejhi ve sellem

1. Snovi vjernika su dio od četrdeset i šest dijelova vjerovjesništva

2385. ISPRIČAO NAM JE Nasr b. Ali; kaže: Obavijestio nas je Abdul-Vehhab es-Sekafi; kaže: Nas je obavijestio Ejjub, prenijevši od Muhammeda b. Sirina, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao: "Kada se približi Sudnji dan, rijetko će vjernikovi snovi biti neistiniti. Najiskrenije snove imaju oni koji su najiskreniji u govoru. Snovi muslimana su dio od četrdest i šest

dijelova vjerovjesništva¹¹⁹⁹. Snova ima tri vrste: lijepi snovi, koji su radosna vijest od Allaha; snovi kojima šejtan zastrašuje i rastužuje onoga ko sanja i snovi u kojima osoba sanja ono o čemu (tokom dana najčešće) razmišlja. Zato, kada neko od vas usnije nešto što ne voli, neka ustane i pljune i neka to ne priča drugima. Vjerovjesnik veli: Ja volim kad sanjam vezanje, a ne volim kad sanjam okove; vezanje simbolizira čvrstinu u vjeri." Ovaj hadis je sahihun.

2386. ISPRICAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud, prenijevši od Šu'bea, on od Katadea, koji je čuo Enesa kako priča od Ubadea b. Samita da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Vjernikovi snovi su dio od četrdest i šest dijelova vjerovjesništva."

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ebu Hurejrea, Ebu Rezina el-Ukajlija, Enesa, Ebu Seida, Abdullaha b. Amra, Avfa b. Malika i Ibn Omera. Ubadeov hadis je sahihun.¹²⁰⁰

٢. بَابُ ذَهَبَتِ النَّبُوءَةُ وَبَقِيَتِ الْمُبَشِّرَاتُ *

٢٣٨٧. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الرَّعْفَرَانِيُّ أَخْبَرَنَا عَفَّانُ بْنُ مُسْلِمٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ أَخْبَرَنَا الْمُحْتَارُ بْنُ قُلْفُلٍ أَخْبَرَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ الرِّسَالَةَ وَالنَّبُوءَةَ قَدْ انْقَطَعَتْ فَلَا رَسُولَ بَعْدِي وَلَا نَبِيٍّ. قَالَ: فَشَقَّ ذَلِكَ عَلَى النَّاسِ فَقَالَ لَكِنِ الْمُبَشِّرَاتُ. قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا الْمُبَشِّرَاتُ؟ قَالَ: رُؤْيَا الْمُسْلِمِ وَهِيَ جُزْءٌ مِنْ أَجْزَاءِ النَّبُوءَةِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَحَدِثَةَ بْنِ أَسِيدٍ وَأَبْنِ عَبَّاسٍ وَأُمِّ كُرَيْزٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ مِنْ حَدِيثِ الْمُحْتَارِ بْنِ قُلْفُلٍ *

٢٣٨٨. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ الْمُكَدَّرِ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ رَجُلٍ مِنْ أَهْلِ مِصْرَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الدَّرْدَاءِ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى: (لَهُمُ الْبُشْرَى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) فَقَالَ: مَا سَأَلَنِي عَنْهَا أَحَدٌ غَيْرُكَ إِلَّا رَجُلٌ وَاحِدٌ مِنْهُ

¹¹⁹⁹ U Muslimovoj predaji od Ebu Hurejrea stoji: "...Vjernikovi snovi su dio od četrdeset i pet dijelova vjerovjesništva." U Muslimovoj predaji od Ibn Omera stoji: "...Vjernikovi snovi su dio od sedamdeset dijelova vjerovjesništva." U Taberanijevoj predaji od Ibn Mesuda stoji: "...Vjernikovi snovi su dio od sedamdeset i šest dijelova vjerovjesništva." U Ibn Abdul-Berrovvoj predaji od Enesa stoji: "...Vjernikovi snovi su dio od dvadeset i šest dijelova vjerovjesništva." U jednoj predaji stoji: "...Vjernikovi snovi su dio od pedeset dijelova vjerovjesništva. U jednoj predaji stoji: "...dio od četrdeset dijelova vjerovjesništva." U jednoj predaji stoji: "...dio od četrdeset i četiri dijela vjerovjesništva." U jednoj predaji stoji: "...dio od četrdeset i devet dijelova vjerovjesništva." Sve je ove predaje Ibn Hadžer el-Askalani spomenuo u djelu *Fethul-Bari* i kazao da je prva najvjerodostojnija, a ja kažem i najlogičnija, a evo zašto; El-Džezeri, u djelu *En-Nihaje*, veli: Živio je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, šezdeset i tri godine. Dvadeset i tri godine je primao Objavu, jer mu je Objava počela stizati kad je napunio četrdeset godina. Bilo je to putem istinitih snova. To je trajalo pola godine. Nakon toga mu se počeo javljati melek Džibril. Pola godine je četrdeset i šesti dio od dvadeset i tri godine, koliko je ukupno spuštana Objava.

¹²⁰⁰ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: مَا سَأَلَنِي عَنْهَا أَحَدٌ غَيْرُكَ مُنْذُ
أَنْزَلْتُ هِيَ الرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ يَرَاهَا الْمُسْلِمُ أَوْ تَرَى لَهُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ *
٢٣٨٩. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا ابْنُ لَهِيْعَةَ عَنْ دَرَّاجٍ عَنْ أَبِي الْهَيْثَمِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: أَصْدَقُ
الرُّؤْيَا بِالْأَسْحَارِ *

٢٣٩٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ أَخْبَرَنَا حَرْبُ بْنُ شَدَّادٍ وَعِمْرَانُ الْقَطَّانُ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي
سَلَمَةَ قَالَ: ثُبُتٌ عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ قَالَ: سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ قَوْلِهِ تَعَالَى: (لَهُمُ الْبَشْرَى فِي
الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) قَالَ: هِيَ الرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ يَرَاهَا الْمُؤْمِنُ أَوْ تَرَى لَهُ. قَالَ حَرْبٌ فِي حَدِيثِهِ: حَدَّثَنِي يَحْيَى.

2. Prestalo je vjerovjesništvo, a ostale su dobre vijesti

2387. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Muhammed ez-Za'ferani; kaže: Obavijestio nas je Affan b. Muslim; kaže: Obavijestio nas je Abdul-Vahid¹²⁰¹; kaže: Nas je obavijestio Muhtar b. Fulful¹²⁰²; kaže: Nas je obavijestio Enes b. Malik, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Poslanstvo i vjerovjesništvo su prestali tako da poslije mene nema više poslanika i vjerovjesnika. Vidjevši da te riječi teško padoše ljudima, on nastavi: ali su ostale dobre vijesti. A šta su to dobre vijesti, Allahov Poslanice?, upitaše prisutni. On reče: To su snovi muslimana; oni su jedan dio vjerovjesništva."

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ebu Hurejrea, Huzejfea b. Esida, Ibn Abbasa i Umme Kurz. Ovaj hadis Muhtara b. Fulfula je, u ovoj formi, sahihun-garibun.¹²⁰³

2388. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Sufjan, prenijevši od Ibn Munkedira, on od Ataa b. Jesara, a on od nekog Egipćanina¹²⁰⁴, koji je kazao: "Upitao sam Ebu Derdaa o riječima Uzvišenog Allaha: *Za njih su dobre vijesti i na ovom i na onom svijetu.*"¹²⁰⁵ On reče: O ovom me je, nakon što sam o tome pitao Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, osim tebe upitao samo jedan čovjek. Upitao

¹²⁰¹ Abdul-Vahid b. Zijad el-Abdi je pouzdan prenosilac hadisa. Međutim, kritikovan je kad je u pitanju njegovo prenošenje od A'meša. Pripadao je osmoj generaciji. Umro je 76. godine po Hidžri.

¹²⁰² Muhtar b. Fulful, štićenik Amra b. Hurejsa, iskren je prenosilac hadisa, ali je bio sklon previdima. Pripadao je petoj generaciji.

¹²⁰³ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Hakim u *Mustedreku*. Hakim kaže da je ovaj hadis vjerodostojan prema kriterijima Buharije i Muslima.

¹²⁰⁴ Ibn Ebu Hatim prenio je od svoga oca da je kazao da je ovaj Egipćanin kao prenosilac hadisa nepoznat.

¹²⁰⁵ Sura *Junus*, 64. ajet.

sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o značenju ovih riječi pa mi je rekao: Otkako je objavljen (ovaj ajet), o njemu me niko nije pitao osim tebe. To su lijepi snovi koje usnije musliman ili koje neko za njega usnije." Na ovu temu prenesen je hadis i od Ubadea b. Samita. Ovaj hadis je hasenun.¹²⁰⁶

2389. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Ibn Lehia, prenijevši od Derradža, on od Ebu Hejsema, on od Ebu Seida, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: "Najistinitiji su snovi u svitanje."¹²⁰⁷

2390. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud; kaže: Nas su obavijestili Harb b. Šeddad¹²⁰⁸ i Imran el-Kattan, prenijevši od Jahjaa b. Ebu Kesira, a on od Ebu Selemea da je kazao: Saopćeno mi je od Ubadea b. Samita da je kazao: "Pitao sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o riječima Uzvišenog: *Za njih su dobre vijesti i na ovom i na onom svijetu*, pa je rekao: To su lijepi snovi koje vjernik usnije ili koje neko o njemu usnije." Harb je, u hadisu, koji je on prenio, rekao: Ispričao nam je Jahja.¹²⁰⁹

٣. بَاب مَا جَاءَ فِي قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ رَأَى فِي الْمَنَامِ فَقَدْ رَأَى *
٢٣٩١. حَدَّثَنَا بَنْدَارٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ أَبِي الْأَحْوَصِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ رَأَى فِي الْمَنَامِ فَقَدْ رَأَى فَإِنَّ الشَّيْطَانَ لَا يَتِمَثَّلُ بِي. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَأَبِي قَتَادَةَ وَأَبْنِ عَبَّاسٍ وَأَبِي سَعِيدٍ وَجَابِرٍ وَأَنْسٍ وَأَبِي مَالِكٍ الْأَشْجَعِيِّ عَنْ أَبِيهِ وَأَبِي بَكْرَةَ وَأَبِي حُحَيْفَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

3. O Vjerovjesnikovim, sallallahu alejhi ve sellem, riječima: Ko me u snu vidi, vidio me je

2391. ISPRIČAO NAM JE Bundar; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rahman b. Mehdi; kaže: Nas je obavijestio Sufjan, prenijevši od Ebu Ishaka,

¹²⁰⁶ Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*. Iako je u senedu ovog hadisa neki Egipćanin koji je kao ravija nepoznat, Tirmizija je ovaj hadis ocijenio dobrim na temelju drugih predaja ovog hadisa.

¹²⁰⁷ Ovaj hadis bilježe i Ed-Darimi i Behjekija u *sunenima*, Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* te Ibn Hibban u *Sahihu*.

¹²⁰⁸ Harb b. Šeddad el-Ješkəri el-Basri je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji.

¹²⁰⁹ Dakle, Harb b. Šeddad je, prilikom prenošenja ovog hadisa, rekao: Ispričao mi je Jahja b. Ebu Kesir, dok je Imran el-Kattan, prilikom njegova prenošenja, rekao: "od Jahjaa b. Ebu Kesira".

on od Ebu Ahvesa, on od Abdullaha¹²¹⁰, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **"Ko me u snu vidi vidio me je, jer se šejtan ne može preobraziti u moj lik."**¹²¹¹

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ebu Hurejrea, Ebu Katadea, Ibn Abbasa, Ebu Seida, Džabira, Enesa, Ebu Malika el-Ešdžeja, njegova oca, Ebu Bekrea i Ebu Džuhajfea. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹²¹²

٤. بَابُ مَا جَاءَ إِذَا رَأَى فِي الْمَنَامِ مَا يَكْرَهُ مَا يَصْنَعُ *

٢٣٩٢. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: الرُّؤْيَا مِنَ اللَّهِ وَالْحُلُمُ مِنَ الشَّيْطَانِ. فَإِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ شَيْئًا يَكْرَهُهُ فَلْيَنْفُثْ عَنْ يَسَارِهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ وَلْيَسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنْ شَرِّهَا فَإِنَّهَا لَا تَضُرُّهُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو وَأَبِي سَعِيدٍ وَجَابِرٍ وَأَنْسٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

4. Šta će učiniti onaj ko usnije nešto što mu nije drago

2392. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Lejs, prenijevši od Jahjaa b. Seida, on od Ebu Selemea b. Abdur-Rahmana, on od Ebu Katadea, a on od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: "Lijepi snovi su od Allaha, a zbrkani od šejtana! Zato, kada neko od vas sanja nešto što mu nije drago, neka tri puta puhne¹²¹³ na lijevu stranu i neka zatraži Allahovo utočište od zla (takvog sna)! Ako tako postupi (takav san) neće mu nauditi."

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Abdullaha b. Amra, Ebu Seida, Džabira i Enesa. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹²¹⁴

¹²¹⁰ Abdullah b. Mesud.

¹²¹¹ Tj. ne može se preobraziti u njegov stvarni, ali može u neki drugi lik i predstavljati se kao poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Zato, osoba koja usnije Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, treba provjeriti da li taj lik, koji je u snu vidjela, odgovara opisu Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u vjerodostojnim predajama. Ukoliko odgovara, to je istinit san, u protivnom radi se o šejtanu koji se preobrazio u neki lik i lažno se prikazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

¹²¹² Bilježi ga i Ibn Madže u *Sunenu*.

¹²¹³ U jednoj predaji stoji: "...neka tri puta pljuče na lijevu stranu..." U drugoj predaji stoji: "...neka tri puta pljuče na lijevu stranu, neka tri puta zatraži utočište od Allaha da ga sačuva zla takvog sna i neka se okrene na drugu stranu..." U hadisu koji bilježi Muslim, u *Sahihu*, od Ebu Hurejrea stoji: "Ako neko od vas usnije nešto što mu nije drago, neka ustane i klanja dva rekata i neka takav san ne priča drugima."

¹²¹⁴ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

٥. بَاب مَا جَاءَ فِي تَغْيِيرِ الرُّؤْيَا *

٢٣٩٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ أَتَانَا شُعْبَةُ أَخْبَرَنِي يَعْلَى بْنُ عَطَاءٍ قَالَ: سَمِعْتُ وَكِيعَ بْنَ عُدُسٍ عَنْ أَبِي رَزِينِ الْعُقَيْلِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: رُؤْيَا الْمُؤْمِنِ جُزْءٌ مِنْ أَرْبَعِينَ جُزْءًا مِنَ النَّبُوءَةِ. وَهِيَ عَلَى رَجُلٍ طَائِرٍ مَا لَمْ يَتَحَدَّثْ بِهَا. فَإِذَا تَحَدَّثَ بِهَا سَقَطَتْ. قَالَ وَأُحْسِبُهُ قَالَ: وَلَا يُحَدَّثُ بِهَا إِلَّا لَبِيئًا أَوْ حَبِيبًا *

٢٣٩٤. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ يَعْلَى بْنِ عَطَاءٍ عَنْ وَكِيعِ بْنِ عُدُسٍ عَنْ عَمِّهِ أَبِي رَزِينِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: رُؤْيَا الْمُسْلِمِ جُزْءٌ مِنْ سِتَّةٍ وَأَرْبَعِينَ جُزْءًا مِنَ النَّبُوءَةِ. وَهِيَ عَلَى رَجُلٍ طَائِرٍ مَا لَمْ يَتَحَدَّثْ بِهَا. وَإِذَا حَدَّثَ بِهَا وَقَعَتْ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَأَبُو رَزِينِ الْعُقَيْلِيُّ اسْمُهُ لَقِيبُ بْنُ عَامِرٍ. وَرَوَى حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ يَعْلَى بْنِ عَطَاءٍ فَقَالَ عَنْ وَكِيعِ بْنِ حُدُسٍ. وَقَالَ شُعْبَةُ وَأَبُو عَوَّانَةَ وَهَشِيمٌ عَنْ يَعْلَى بْنِ عَطَاءٍ عَنْ وَكِيعِ بْنِ عُدُسٍ وَهَذَا أَصَحُّ *

5. O tumačenju snova

2393. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud; kaže: Saopćio nam je Šu'be; kaže: Obavijestio me je Ja'la b. Ata i kazao: Čuo sam Veki'a b. Udusa¹²¹⁵ kada prenosi od Ebu Rezina el-Ukajlija, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Vjernikov san je dio od četrdeset dijelova vjerovjesništva. On je poput nečega što je okačeno ptici o nogu, dok se ne ispriča¹²¹⁶, a kada se ispriča, on pada (i gubi se). Mislim, veli (Ebu Rezin), da je i ovo rekao: Zato ga pričaj samo razboritom ili prijatelju."

2394. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Ali el-Hallal; kaže: Obavijestio nas je Jezid b. Harun; kaže: Nas je obavijestio Šu'be, prenijevši od Ja'laa b. Ataa, on od Veki'a b. Udusa, on od svoga amidže Ebu Rezina, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: "Muslimanov san je dio od četrdeset i šest dijelova vjerovjesništva. On je poput nečega što je okačeno ptici o nogu, dok se ne ispriča, a kad se ispriča, on pada (i gubi se)."

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹²¹⁷ Ebu Rezinu el-Ukajliju je ime Lekit b. Amir¹²¹⁸. Hammad b. Seleme je prenio od Ja'laa b. Ataa i kazao: od Veki'a

¹²¹⁵ Veki' b. Udus Ebu Mus'ab el-Ukajli et-Taifi je makbul prenosilac hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji.

¹²¹⁶ Iz hadisa se da razumjeti da se lijepi snovi pričaju samo prijatelju koji zna tumačiti snove, dok se ružni nikome ne pričaju, nego se pljučne tri puta na lijevu starnu i zatraži utočište od Allaha.

¹²¹⁷ Bilježe ga i Ebu Davud i Ibn Madže u *sunenima*.

¹²¹⁸ Ebu Rezinu el-Ukajliju je ime Lekit b. Amir. Ibn Hadžer el-Askalani u djelu *Fethul-Bari* veli da je Lekit b. Sabre poznati ashab. On je Ebu Rezinov djed, a ocu mu je ime Amir.

b. Hudusa. Šu'be veli: Prenijeli su Ebu Avane i Hušejm od Ja'laa b. Ataa, a on od Vekia b. Udusa, i ovo je vjerodostojnije.

٦. بَابُ مِنْهُ *

٢٣٩٥. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي عُبَيْدٍ اللَّهِ السَّلِيمِيُّ الْبَصْرِيُّ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ أَخْبَرَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الرُّؤْيَا ثَلَاثٌ: فَرُؤْيَا حَقٌّ وَرُؤْيَا يُحَدَّثُ بِهَا الرَّجُلُ نَفْسَهُ وَرُؤْيَا تَحْزِينٍ مِنَ الشَّيْطَانِ. فَمَنْ رَأَى مَا يَكْرَهُ فَلْيَقُمْ فَلْيُصَلِّ. وَكَانَ يَقُولُ: يُعْجِبُنِي الْقَيْدُ وَأَكْرَهُ الْغُلَّ. الْقَيْدُ ثَبَاتٌ فِي الدِّينِ. وَكَانَ يَقُولُ: مَنْ رَأَى فَإِنِّي أَنَا هُوَ. فَإِنَّهُ لَيْسَ لِلشَّيْطَانِ أَنْ يَتِمَّتْ لِي. وَكَانَ يَقُولُ: لَا تُقْصِ الرُّؤْيَا إِلَّا عَلَى عَالِمٍ أَوْ نَاصِحٍ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَنَسٍ وَأَبِي بَكْرَةَ وَأُمِّ الْعَلَاءِ وَابْنِ عُمَرَ وَعَائِشَةَ وَأَبِي سَعِيدٍ وَجَابِرٍ وَأَبِي مُوسَى وَابْنِ عَبَّاسٍ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو. وَحَدَّثَ أَبُو هُرَيْرَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

6. O istoj temi

2395. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Ebu Ubejdullah es-Selimi el-Basri,¹²¹⁹ kaže: Obavijestio nas je Jezid b. Zurej'; kaže: Nas je obavijestio Seid¹²²⁰, prenijevši od Katadea, on od Muhammeda b. Sirina, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Snova ima tri vrste: snovi koji su istina, snovi u kojima osoba sanja ono o čemu obično razmišlja i snovi kojima šejtan želi da zastraši i rastuži nekoga. Ko usnije nešto što mu nije drago, neka ustane i klanja (dva rekata). Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bi govorio: Volim kad usnijem vezanje, a ne volim kad usnijem okove; vezanje simbolizira čvrstinu u vjeri. I ovo bi govorio: Ko me (u snu) vidi, ja sam taj, jer se šejtan ne može preobraziti u moj lik.¹²²¹ Također, bi govorio: San pričaj samo učenom i onome ko će ti savjet dati."

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Enesa, Ebu Bekrea, Ummil-Alaa, Ibn Omera, Aiše, Ebu Seida, Džabira, Ebu Musaa, Ibn Abbasa i Abdullaha b. Amra. Ebu Hurejreov hadis je hasenun-sahihun.

¹²¹⁹ Ahmed b. Ebu Ubejdullah es-Selimi el-Basri je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je desetoj generaciji.

¹²²⁰ Seid b. Ebu Arube Mihran el-Jeskeri Ebu Nadr el-Basri je pouzdan prenosilac i hafiz hadisa, ali je hadise često prenosio od nepouzdanijih autora. On je autor mnogih djela. Pripadao je šestoj generaciji. Umro je 56. godine po Hidžri.

¹²²¹ Tj. šejtan se ne može preobraziti u moj stvarni, a može u neki drugi lik i slagati da sam to ja.

٧. بَاب فِي الَّذِي يَكْذِبُ فِي حُلْمِهِ *

٢٣٩٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو أَحْمَدَ الرَّبِيعِيُّ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ الْأَعْلَى عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيِّ عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: أَرَاهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ كَذَبَ فِي حُلْمِهِ كُلَّ يَوْمٍ الْفِيَامَةِ عَقِدَ شَعِيرَةً. ٢٣٩٧. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا أَبُو عَوَّانَةَ عَنْ عَبْدِ الْأَعْلَى عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيِّ عَنْ عَلِيٍّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَأَبِي شَرِيحٍ وَوَائِلَةَ بْنِ الْأَسَقَعِ. وَهَذَا أَصَحُّ مِنَ الْحَدِيثِ الْأَوَّلِ * ٢٣٩٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ أَخْبَرَنَا أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ تَحَلَّمَ كَاذِبًا كُلَّ يَوْمٍ الْفِيَامَةِ أَنْ يَعْقِدَ بَيْنَ شَعِيرَتَيْنِ وَلَنْ يَعْقِدَ بَيْنَهُمَا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

7. O onome koji izmišlja snove

2396. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Ahmed ez-Zubejri; kaže: Nas je obavijestio Sufjan, prenijevši od Abdul-A'laa, on od Ebu Abdur-Rahmana, on od Alije, a on je, mislim, prenio od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem da je kazao: **"Ko bude izmišljao snove, biće zadužen na Sudnjem danu da spaja ječam."**¹²²²

2397. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Ebu Avane, prenijevši od Abdul-A'laa, on od Ebu Abdur-Rahmana es-Sulemija, on od Alije a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično prethodnom hadisu.**

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ibn Abbasa, Ebu Hurejrea, Ebu Šurejha i Vasila b. Eskaa. Ovo je pouzdanije od prvog hadisa.

2398. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Abdul-Vehhab; kaže: Nas je obavijestio Ejjub, prenijevši od Ikrima, on od Ibn Abbasa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **"Ko bude izmišljao snove, biće zadužen na Sudnjem danu da spoji dva zrna ječma, a neće ih moći spojiti."** Ovaj hadis je sahihun.¹²²³

٨. بَاب مِنْهُ *

٢٣٩٩. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ حَمْزَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: بَيْنَمَا أَنَا نَائِمٌ إِذْ أَتَيْتُ بِقَدَحٍ لَبَنٍ فَشَرِبْتُ مِنْهُ ثُمَّ أُعْطِيتُ فَضْلِي عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ. قَالُوا: فَمَا أَوْلَتْهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: الْعِلْمُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَأَبِي بَكْرَةَ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلَامٍ وَخُزَيْمَةَ وَالطُّفَيْلِ بْنِ سَحْبَرَةَ وَابْنِ أُمَامَةَ وَجَابِرٍ. حَدِيثُ ابْنِ عُمَرَ حَدِيثٌ صَحِيحٌ *

¹²²² Tj. na Sudnjem danu će mu biti dato ječmeno zrnavlje i biće zadužen da ga spaja jedno za drugo.

¹²²³ Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Muslima.

8. O istoj temi

2399. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Lejs, prenijevši od Ukajla¹²²⁴, on od Zuhrija, on od Hamze b. Abdullaha b. Omera¹²²⁵, a on od Ibn Omera, koji je kazao: Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada kaže: "U snu mi je data posuda sa mlijekom. Napio sam se, a potom sam ostatak dao Omeru b. Hattabu. Kako to objašnjavaš, Allahov Poslaniče?, upitaše prisutni. On reče: Kao znanje."

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ebu Hurejrea, Ebu Bekrea, Ibn Abbasa, Abdullaha b. Selama, Huzejmea, Tufejla b. Sahlborea, Semurea, Ebu Uname i Džabira. Ibn Omerov hadis je sahihun.¹²²⁶

٩. باب منه

٢٤٠٠. حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْحَرِيرِيُّ الْبَلْخِيُّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ بْنِ سَهْلٍ بْنِ حُنَيْفٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: بَيِّتَمَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُ النَّاسَ يُعْرَضُونَ عَلَيَّ وَعَلَيْهِمْ قُمْصٌ مِنْهَا مَا يَبْلُغُ الثَّدْيِ وَمِنْهَا مَا يَبْلُغُ أَسْفَلَ مِنْ ذَلِكَ. قَالَ: فَعَرَضَ عَلَيَّ عُمَرُ وَعَلَيْهِ قَمِيصٌ يَجْرُهُ. قَالُوا: فَمَا أَوْلَتْهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: الدِّينَ.

٢٤٠١. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ صَالِحِ بْنِ كَيْسَانَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ بْنِ سَهْلٍ بْنِ حُنَيْفٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ بِمَعْنَاهُ. وَهَذَا أَصَحُّ*

9. O istoj temi

2400. ISPRIČAO NAM JE Husejn b. Muhammed el-Džeriri, el-Belhi; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rezzak, prenijevši od Ma'mera, on od Zuhrija, on od Ebu Uamea b. Sehla b. Hunejfa, a on od nekih Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba¹²²⁷ da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "U snu sam vidio ljude kako prolaze ispred mene. Na njima su košulje; kod nekih su do grudi, a kod nekih su još kraće. Potom, ispred

¹²²⁴ Ukajl b. Halid b. Akil Ebu Halid el-Emevi je pouzdan i siguran prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

¹²²⁵ Hamza b. Abdullah b. Omer el-Medeni je brat Salima b. Abdullaha b. Omera. On je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

¹²²⁶ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

¹²²⁷ U ovom hadisu Ma'mer nije spomenuo po imenu ashaba, međutim, u sljedećem hadisu je Salih b. Kejsan spomenuo Ebu Seida el-Hudrija.

mene prođe Omer sa košuljom koja se vukla po zemlji. Kako to objašnjavaš Allahov Poslaniče?, upitaše prisutni. On reče: Kao vjeru."¹²²⁸

2401. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Ispričao mi je Jakub b. Ibrahim b. Sa'd,¹²²⁹ prenijevši od svoga oca,¹²³⁰ on od Saliha b. Kejsana, on od Zuhrija, on od Ebu Umamea b. Sehla b. Hunejfa, on od Ebu Seida el-Hudrija, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, po smislu slično prethodnom hadisu, i ovo je pouzdanije.

١٠. بَاب مَا جَاءَ فِي رُؤْيَا النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمِيزَانَ وَالْدَّلْوُ *

٢٤٠٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا الْأَنْصَارِيُّ أَخْبَرَنَا أَشْعَثُ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ذَاتَ يَوْمٍ: مَنْ رَأَى مِنْكُمْ رُؤْيَا؟ فَقَالَ رَجُلٌ: أَنَا رَأَيْتُ كَانَ مِيزَانًا نَزَلَ مِنَ السَّمَاءِ فَوُزِنْتُ أَلْتُ وَأَبُو بَكْرٍ فَرَجَحْتُ أَلْتُ بِأَبِي بَكْرٍ. وَوُزِنَ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ فَرَجَحَ أَبُو بَكْرٍ. وَوُزِنَ عُمَرُ وَعُثْمَانُ فَرَجَحَ عُمَرُ. ثُمَّ رُفِعَ الْمِيزَانُ. فَرَأَيْنَا الْكَرَاهِيَةَ فِي وَجْهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٤٠٣. حَدَّثَنَا أَبُو مُوسَى الْأَنْصَارِيُّ أَخْبَرَنَا يُونُسُ بْنُ بُكَيْرٍ أَخْبَرَنَا عُثْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ وَرَقَةَ. فَقَالَتْ لَهُ خَدِجَةٌ: إِنَّهُ كَانَ صَدَقَكَ وَلَكِنَّهُ مَاتَ قَبْلَ أَنْ تَظْهَرَ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَرَيْتُهُ فِي الْمَنَامِ وَعَلَيْهِ ثِيَابٌ بَيَاضٌ. وَلَوْ كَانَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ لَكَانَ عَلَيْهِ لِبَاسٌ غَيْرُ ذَلِكَ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. وَعُثْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ لَيْسَ عِنْدَ أَهْلِ الْحَدِيثِ بِالْقَوِيِّ *

٢٤٠٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا أَبُو عَاصِمٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ حَدَّثَنِي مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ حَدَّثَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ رُؤْيَا النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبِي بَكْرٍ وَعُمَرُ فَقَالَ: رَأَيْتُ النَّاسَ اجْتَمَعُوا فَتَزَعَّ أَبُو بَكْرٍ ذُؤُوبًا أَوْ ذُؤُوبَيْنَ فِيهِ ضَعْفٌ وَاللَّهُ يَغْفِرُ لَهُ. ثُمَّ قَامَ عُمَرُ فَتَزَعَّ فَاسْتَحَالَتْ غَرَبًا. فَلَمْ أَرْ عَقْبَرِيًّا يَفْرِي فَرِيَّتَهُ حَتَّى ضَرَبَ النَّاسُ بِالْعَطَنِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ ابْنِ عُمَرَ *

٢٤٠٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا أَبُو عَاصِمٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ أَخْبَرَنِي مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ رُؤْيَا النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: رَأَيْتُ امْرَأَةً سَوْدَاءَ ثَائِرَةً الرَّأْسِ خَرَجَتْ مِنَ الْمَدِينَةِ حَتَّى قَامَتْ بِمَهْيَعَةٍ وَهِيَ الْجُحْفَةُ. وَأَوَّلَتْهَا وَبَاءَ الْمَدِينَةَ يُنْقَلُ إِلَى الْجُحْفَةِ. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ *

٢٤٠٦. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ ابْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: فِي آخِرِ الزَّمَانِ لَا تَكْذِبُ رُؤْيَا الْمُؤْمِنِ تَكْذُوبُ وَأَصْدَقُهُمْ رُؤْيَا أَصْدَقُهُمْ حَدِيثًا. وَالرُّؤْيَا ثَلَاثٌ: الْحَسَنَةُ بُشْرَى مِنَ اللَّهِ. وَالرُّؤْيَا يَحْدُثُ الرَّجُلُ بِهَا نَفْسُهُ. وَالرُّؤْيَا تَحْزِينٌ مِنَ الشَّيْطَانِ. فَإِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ رُؤْيَا يَكْرَهُهَا

¹²²⁸ Dužina košulja, kako je objasnio Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, simbolizira jačinu u vjeri. Košulja koja se u Omera b. Hattaba vukla po zemlji ukazuje na jačinu Omerova imana u odnosu na ostale ashabe.

¹²²⁹ Jakub b. Ibrahim b. Sa'd ez-Zuhri Ebu Jusuf el-Medeni je pouzdan i vrijedan prenosilac hadisa. Živio je u Bagdadu. Pripadao je devetoj generaciji.

¹²³⁰ Tj. Ibrahima b. Sa'da b. Ibrahima b. Abdur-Rahmana b. Avfa ez-Zuhrija el-Medenija. On je pouzdan prenosilac hadisa. Slovi kao huždžde u hadisu. Pripadao je osmoj generaciji.

فَلَا يُحَدِّثُ بِهَا أَحَدًا وَيَتَّقُمُ فَلْيَصَلِّ. قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ: يُعْجِبُنِي الْقَيْدُ وَأَكْرَهُ الْغُلَّ. الْقَيْدُ بَنَاتٌ فِي الدِّينِ. قَالَ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: رُؤْيَا الْمُؤْمِنِ جُزْءٌ مِنْ سِتَّةٍ وَأَرْبَعِينَ جُزْءًا مِنَ الثُّبُوءِ. وَقَدْ رَوَى عَبْدُ الْوَهَّابِ الثَّقَفِيُّ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ أَيُّوبَ مَرْثُوعًا. وَرَوَاهُ حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ وَوَقَفَهُ *

٢٤٠٧. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعِيدٍ الْجَوْهَرِيُّ الْبَغْدَادِيُّ أَخْبَرَنَا أَبُو الْيَمَانِ عَنْ شُعْبَةَ وَهُوَ ابْنُ أَبِي حَمْرَةَ عَنْ ابْنِ أَبِي حُسَيْنٍ عَنْ نَافِعٍ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: رَأَيْتُ فِي الْمَنَامِ كَأَنَّ فِي يَدَيَّ سَوَارِينَ مِنْ ذَهَبٍ فَهَمَنِي شَالَهُمَا فَأَرْجِي إِلَيَّ أَنْ أَلْفُخَهُمَا فَتَفْخَحْتُهُمَا فَطَارَا. فَأَوَّلُهُمَا كَاذِبِينَ يَخْرُجَانِ مِنْ بَعْدِي. يُقَالُ لِأَحَدِهِمَا مُسْلِمَةً صَاحِبُ الْيَمَامَةِ وَالْعَنْسِيُّ صَاحِبُ صَنْعَاءَ. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ *

٢٤٠٨. حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: كَانَ أَبُو هُرَيْرَةَ يُحَدِّثُ: أَنَّ رَجُلًا جَاءَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: إِنِّي رَأَيْتُ اللَّيْلَةَ ظُلَّةً يَنْطَفُفُ مِنْهَا السَّمْنُ وَالْعَسَلُ. وَرَأَيْتُ النَّاسَ يَسْتَقُونَ بِأَيْدِيهِمْ. فَالْمُسْتَقِلُّ وَالْمُسْتَقِلُّ. وَرَأَيْتُ سَبِيًّا وَاصِلًا مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ وَأَرَاكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخَذْتَ بِهِ فَعَلَوْتَ. ثُمَّ أَخَذَ بِهِ رَجُلٌ بَعْدَكَ فَعَلَا. ثُمَّ أَخَذَ بِهِ رَجُلٌ بَعْدَهُ فَعَلَا. ثُمَّ أَخَذَ بِهِ رَجُلٌ فَاقْطَعُ بِهِ ثُمَّ وُصِلَ لَهُ فَعَلَا بِهِ. فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: أَيُّ رَسُولَ اللَّهِ بِأَبِي أَلْتِ وَأُمِّي وَاللَّهِ لَتَدْعَنِي أَعْبُرُهَا. فَقَالَ: اعْبُرْهَا. فَقَالَ: أَمَّا الظُّلَّةُ فَظُلَّةُ الْإِسْلَامِ. وَأَمَّا مَا يَنْطَفُفُ مِنَ السَّمْنِ وَالْعَسَلِ فَهَذَا الْقُرْآنُ لِيْنَهُ وَحَلَاوَتُهُ. وَأَمَّا الْمُسْتَقِلُّ وَالْمُسْتَقِلُّ فَهُوَ الْمُسْتَكْبِرُ مِنَ الْقُرْآنِ وَالْمُسْتَقِلُّ مِنْهُ. وَأَمَّا السَّبَبُ الْوَاصِلُ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ فَهُوَ الْحَقُّ الَّذِي أَلْتِ عَلَيْهِ فَأَخَذْتَ بِهِ فَيَعْلِكُ اللَّهُ. ثُمَّ يَأْخُذُ بِهِ بَعْدَكَ رَجُلٌ آخَرُ فَيَعْلُو بِهِ. ثُمَّ يَأْخُذُ بَعْدَهُ رَجُلٌ آخَرُ فَيَقْلُو بِهِ. ثُمَّ يَأْخُذُ رَجُلٌ آخَرُ فَيَنْقَطِعُ بِهِ ثُمَّ يُوَصَّلُ لَهُ فَيَعْلُو بِهِ. أَيُّ رَسُولَ اللَّهِ لَتَحْدَثَنِي أَصَبْتُ أَوْ أَخْطَأْتُ؟ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَصَبْتُ بَعْضًا وَأَخْطَأْتُ بَعْضًا. قَالَ: أَفَسَمْتُ بِأَبِي أَلْتِ وَأُمِّي لَتُخْبِرَنِي مَا الَّذِي أَخْطَأْتُ؟ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا تُفْسِمِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٤٠٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي رَجَاءٍ عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدَبٍ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا صَلَّى بَنَى الصُّحَّ أَقْبَلَ عَلَى النَّاسِ بِوَجْهِهِ وَقَالَ: هَلْ رَأَى أَحَدٌ مِنْكُمْ اللَّيْلَةَ رُؤْيَا؟ هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَيُرْوَى عَنْ عَوْفٍ وَجَرِيرٍ بْنِ حَارِمٍ عَنْ أَبِي رَجَاءٍ عَنْ سَمُرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي قِصَّةٍ طَوِيلَةٍ. وَهَكَذَا رَوَى لَنَا بِنْدَارٌ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ وَهْبِ بْنِ جَرِيرٍ مُخْتَصَرًا *

10. O Vjerovjesnikovom, sallallahu alejhi ve sellem, sanjanju vage i kofe

2402. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je El-Ensari; kaže: Obavijestio nas je Eš'as, prenijevši od Hasana, a on od Ebu Bekrea da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednog dana upitao (ashabe): "Ko je od vas usnio san? Neki će čovjek. Ja sam. Vidio sam u snu kao da je s neba spuštена vаgа, pа ste mјereni ti i Ebu Bekr, pа si ti pretegao. Potom su mјereni Ebu Bekr i Omer, pа je pretegao Ebu Bekr;

potom su mjereni Omer i Osman, pa je pretegao Omer.¹²³¹ Potom je vaga uzdignuta. Kad to reče, mi primijetismo nelagodnost na licu Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem."¹²³² Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹²³³

2403. ISPRIČAO NAM JE Ebu Musa el-Ensari; kaže: Obavijestio nas je Junus b. Bukejr; kaže: Nas je obavijestio Osman b. Abdur-Rahman, prenijevši od Zuhrija, on od Urvea, a on od Aiše da je kazala: **"Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o Vereki¹²³⁴, a Hatidža mu reče: On ti je vjerovao, ali je umro prije nego li si se ti (kao Poslanik) pojavio. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Pokazan mi je u snu; na njemu je bila bijela odjeća, a da je od stanovnika Džehennema, na njemu bi bila drugačija odjeća od te¹²³⁵."**

Ovaj hadis je garibun.¹²³⁶ Osman b. Abdur-Rahman, po mišljenju hadiskih učenjaka, nije stabilan prenosilac hadisa.

2404. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Ebu Asim; kaže: Nas je obavijestio Ibn Džurejdž; kaže: Ispričao mi je Musa b. Ukbe; kaže: Meni je ispričao Salim b. Abdullah, prenijevši, od Abdullaha b. Omera da je o Vjerovjesnikovim, sallallahu alejhi ve sellem, Ebu Bekrovim i Omerovim snovima, kazao: **"Vidio sam u snu kako su se ljudi iskupili, a Ebu Bekr (iz bunara) izvuče jednu ili dvije kofe (vode). Međutim, kod njega se (pritom) osjetila slabost, da mu Allah oprost¹²³⁷. Potom ustade Omer i izvuče jednu, koja se preobrazi u veliku kofu. Nisam vidio nikoga**

¹²³¹ Pretezanje na tasu vage ukazuje na vrijednost te osobe u odnosu na onu drugu.

¹²³² Iz podizanja vage Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je shvatio da će nakon Osmana doći do nereda među muslimanima.

¹²³³ Bilježi ga i Ebu Davud u *Sunenu*.

¹²³⁴ Vereka b. Nevfel je bio amidžić hazreti Hatidže. Prije islama primio je kršćanstvo te je imao priliku da čita stare objavljene Knjige. Kad se Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, vratio iz pećine Hira i ispričao Hatidži šta mu se desilo i Hatidža to ispričala svom amidžiću Vereki, on je rekao: Ako je istina, Hatidža, to što si mi ispričala, Muhammed bi mogao biti posljednji Allahov Poslanik, a to što mu se javilo je melek Džibril koji se javljao i prijašnjim Allahovim Poslasticima.

¹²³⁵ Po mišljenju El-Mubarekforija ovaj hadis je dokaz da ako musliman sanja umrlu osobu u bijeloj odjeći to ukazuje na njezino lijepo stanje. To znači da ta osoba nije od stanovnika Džehennema.

¹²³⁶ Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*. Ovaj hadis je, po mišljenju hadisikih učenjaka, slab, jer je u njegovu senedu Osman b. Abdur-Rahman b. Omer b. Sa'd b. Ebu Vekkas ez-Zuhri el-Vekkasi Ebu Amr el-Medeni prenosilac koga su hadiski učenjaci odbacili. Ibn Mein smatra da je on bio sklon laži na Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

¹²³⁷ Slabost kod Ebu Bekra, u snu, simbolizira njegovu kratku vladavinu za vrijeme koje neće biti velikih osvajanja nove teritorije, nego ukazuje da će Ebu Bekr biti zauzet borbom protiv odmetnika od islama.

da je, sa (takvom) lahkoćom, izvukao tako veliku kofu (vode). Ljudi su je poredili sa pojilištem deva¹²³⁸."

Na ovu temu prenesen je hadis i od Ebu Hurejrea. Ovaj Ibn Omerov hadis je sahihun-garibun.¹²³⁹

2405. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Ebu Asim; kaže: Nas je obavijestio Ibn Džurejdž; kaže: Obavijestio me je Musa b. Ukbe i kazao: Mene je obavijestio Salim b. Abdullah, prenijevši od Abdullaha b. Omera o Vjerovjesnikovu, sallallahu alejhi ve sellem, snu, da je kazao: "Vidio sam u snu kako crna žena raščupane kose, izide iz Medine i ode u Mehjeu, a to je Džuhfa¹²⁴⁰. To sam protumačio da će kuga iz Meddine otići u Džuhfu." Ovaj hadis je sahihun-garibun.¹²⁴¹

2406. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Ali el-Hallal; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rezzak; kaže: Nas je obavijestio Ma'mer, prenijevši od Ejžuba, on od Ibn Sirina, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: "Kad se približi Sudnji dan, rijetko će snovi vjernika biti neistiniti. Najistinitije snove imaju oni koji su u govoru najiskreniji. Snova ima tri vrste: lijepi snovi; - oni su dobra vijest od Allaha; snovi u kojima osoba sanja o onome o čemu najčešće razmišlja; i snovi u kojima šejtan želi da nekoga zastraši i rastuži. Zato, ako neko od vas usnije ono što mu nije drago, neka o tome nikome ne priča i neka ustane i klanja (dva rekata)." Ebu Hurejre veli: Volim kad sanjam vezanje, a ne volim kad sanjam okove; vezanje simbolizira čvrstinu u vjeri. Ebu Hurejre veli da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Snovi vjernika su dio od četrdeset i šest dijelova vjerovjesništva."¹²⁴²

Abdul-Vehhab es-Sekafi je ovaj hadis od Ejžuba prenio kao merfu'-hadis, dok je Hammad b. Zejd ovaj hadis od Ejžuba prenio kao mevkuf-hadis.

2407. ISPRIČAO NAM JE Ibrahim b. Seid el-Dževheri el-Bagdadi; kaže: Obavijestio nas je Ebu Jeman,¹²⁴³ prenijevši od Šuajba, a on je sin Ebu

¹²³⁸ Po mišljenju Ibn Hadžera el-Askalanija, kofe u snu simboliziraju osvajanja. Velika kofa koju je izvukao Omer ukazuje na to da će mnogi gradovi i pokrajine biti osvojeni za vrijeme Omerova hilafeta. To se kasnije obistinilo.

¹²³⁹ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

¹²⁴⁰ Ovo je pojasnio Musa b. Ukbe. To nisu Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi.

¹²⁴¹ Bilježi ga i Buharija u *Sahihu*.

¹²⁴² Međutim, ti snovi nisu Objava, nisu obavezujući, jer je Objava završena. Osim toga, ne možemo sa sigurnošću znati jesu li istiniti ili lažni, ali ih možemo najljepše tumačiti i njima se radovati.

¹²⁴³ Ebu Jeman Hakem b. Nafi' el-Behrani el-Humsi pouzdan je i siguran prenosilac hadisa. Pripadao je desetoj generaciji.

Hamze, on od Ibn Ebu Husejna,¹²⁴⁴ on od Nafi'a b. Džubejra, on od Ibn Abbasa, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Vidio sam u snu; kao da su dvije zlatne narukvice na mojim rukama, koje mi zaokupljaše pažnju. Bi mi objavljeno da u njih puhnem. Ja puhnuh i one odlepršase¹²⁴⁵. Te dvije narukvice sam protumačio kao dva lažna poslanika koji će se pojaviti poslije mene. Jedan će se zvati Meslema¹²⁴⁶ iz Jemame, a dugi El-Ansi¹²⁴⁷ iz San'e." Ovaj hadis je sahihun-garibun.¹²⁴⁸

2408. ISPRIČAO NAM JE Husejn b. Muhammed¹²⁴⁹; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rezzak; kaže: Nas je obavijestio Ma'mer, prenijevši od Zuhrija, on od Ubejdullaha b. Abdullaha¹²⁵⁰, a on od Ibn Abbasa da je kazao: Ebu Hurejre je ispričao sljedeće: "Dode neki čovjek Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i reče: Noćas sam u snu vidio oblak iz koga kapaju maslo i med. Onda sam vidio ljude kako ih pregrštima uzimaju, neki više, a neki manje. Potom sam vidio uže kako je s neba spuštено na Zemlju, i vidim tebe kako se za za njega hvataš i dižeš. Potom se, nakon tebe, za njega uhvati neki čovjek, i on se uzdiže. Potom se, nakon njega, za njega uhvati još neki čovjek, i on se uzdiže. Potom se, nakon njega, za to uže uhvati još neki čovjek, ali se ono prekide, međutim, brzo bi spojeno te se i on, na kraju, uzdiže. Čuvši to, Ebu Bekr reče: Allahov Poslaniče, ti si mi umjesto oca i majke; tako ti Allaha, dozvoli mi da ga ja protumačim. Protumači ga, reče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a Ebu Bekr nastavi: Što se tiče oblaka, on simbolizira vjeru islam. Kapanje masla i meda simboliziraju Kur'an, njegovu mehkoću i slast. Ti što ga uzimaju, neki više a neki manje, simbolizira ljude koji će iz Kur'ana crpiti znanje, neki

¹²⁴⁴ Abdullah b. Abdur-Rahman b. Ebu Husejn b. Haris b. Nevfel el-Mekki en-Nevfeli je pouzdan prenosilac hadisa. Izuzetno je poznavao propise o hadždžu. Pripadao je petoj generaciji.

¹²⁴⁵ U Makburijevoj predaji stoji: "...pa su odlepršale i pale. Jedna od njih dvije je pala u Jemamu, a druga u Jemen."

¹²⁴⁶ On je više poznat kao Musejlema el-Kezzab, koga je ubio Vahši, onaj koji je ubio i Hamzu na Uhudu. Pošto ubi Musejlemu neko mu reče: "Ubio si jednog od najboljih ljudi iz predislamskog doba, a jednog od najgorih u vrijeme islama."

¹²⁴⁷ Esved el-Ansi je iz San'e, grada u Jemenu. Proglasio se Vjerovjesnikom još za života Allahova Poslanika, dok je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio na samrtničkoj postelji. Ubio ga je Fejruz ed-Dejlemi. Pošto ga ubi, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Spasi se Fejruz!"

¹²⁴⁸ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

¹²⁴⁹ Husejn b. Muhammed b. Džafer el-Džeriri el-Belhi je nedovoljno poznat prenosilac hadisa. Pripadao je jedanaestoj generaciji.

¹²⁵⁰ Ubejdullah b. Abdullah b. Utbe b. Mesud el-Huzeli Ebu Abdullah el-Medeni pouzdan je i iskren prenosilac hadisa i šeri'atski pravnik. Pripadao je trećoj generaciji. Umro je 94. godine po Hidžri.

više a neki manje. Uže spuštено s neba na Zemlju, to je Istina s kojom si došao, a pomoću koje te je Allah uzdigao na visok stepen. Potom će se, nakon tebe, tog užeta držati jedan čovjek, pa će se pomoću njega i on uzdići. Pa će ga se, nakon njega, držati još jedan čovjek, i on će se pomoću njega uzdići. Potom će ga se, nakon njega, držati još jedan čovjek, pa će se ono prekinuti, a potom će ponovo biti spojeno te će se, na kraju, i on uzdići.¹²⁵¹ Ebu Bekr reče: Allahov Poslaniče, reci mi da li sam ga ispravno protumačio, ili sam pogriješio? Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Nešto si ispravno, a nešto pogrešno protumačio¹²⁵². On će na to: Allahov Poslaniče, ti si mi umjesto oca i majke, tako ti Allaha, obavijesti me gdje sam pogriješio? Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Ne zaklinji me¹²⁵³. "Ovaj hadis je sahihun."¹²⁵⁴

2409. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Vehb b. Džerir, prenijevši od svoga oca¹²⁵⁵, on od Ebu Redžaa¹²⁵⁶, a on od Semurea b. Džunduba, da je kazao: **"Kada bi nam Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao sabah, okrenuo bi se licem prema ljudima i upitao: Je li neko nešto noćas sanjao?"** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.

Prenosi se od Avfa i Džerira b. Hazima, njih dvojica od Ebu Redžaa, on od Semurea a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, poduže kazivanje. Nama je ovako, u ovoj kraćoj formi, ovaj hadis prenio Bundar od Vehba b. Džerira.¹²⁵⁷

¹²⁵¹ Treći čovjek koji se uhvatio za to uže, a koje se prekinulo, bio je Osman b. Affan. Zbog nekih problema koje je imao, bježe značenje riječi: pa se uže spojilo te je i on na kraju uspio.

¹²⁵² Po mišljenju Tahavija, Ebu Bekr je ispravno protumačio riječ *maslo* kazavši da ono simbolizira Kur'an, njegovu mehkoću i njegovu slast. Međutim, pogriješio je jer je propustio da protumači riječ *med*. *Med* ovdje simbolizira sunnet Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

¹²⁵³ Dakle, ne zaklinji me jer ti ja to neću reći.

¹²⁵⁴ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

¹²⁵⁵ Džerir b. Hazim b. Zejd b. Abdullah el-Ezdi Ebu Nasr el-Basri je pouzdan prenosilac hadisa, s tim što u hadisima koje je on prenio od Katadea ima slabosti. Osim toga, bio je sklon previdima ukoliko bi prenosio napamet. Pripadao je šestoj generaciji.

¹²⁵⁶ Ebu Redža Imran b. Milhanel-Ataridi pouzdan je prenosilac hadisa. Umro je 105. godine. Kad je umro imao je 120 godina.

¹²⁵⁷ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*. Buharija u nešto dužoj, a Muslim u ovako skraćenoj formi.

بسم الله الرحمن الرحيم

أبواب الشَّهَادَاتِ

عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

١. بَاب مَا جَاءَ فِي الشَّهَادَةِ أَنَّهُمْ خَيْرٌ *

٢٤١٠. حَدَّثَنَا الْأَنْصَارِيُّ أَخْبَرَنَا مَعْنُ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عَمْرٍو بْنِ حَزْمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ عُثْمَانَ عَنْ أَبِي عَمْرَةَ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: أَلَا أَخْبِرُكُمْ بِخَيْرِ الشَّهَادَةِ؟ الَّذِي يَأْتِي بِالشَّهَادَةِ قَبْلَ أَنْ يُسْأَلَ.

٢٤١١. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْحَسَنِ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُسْلِمَةَ عَنْ مَالِكٍ نَحْوَهُ. وَقَالَ ابْنُ أَبِي عَمْرَةَ هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَكَثُرَ النَّاسُ يَقُولُونَ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَمْرَةَ. وَاخْتَلَفُوا عَلَى مَالِكٍ فِي رِوَايَةِ هَذَا الْحَدِيثِ. فَرَوَى بَعْضُهُمْ عَنْ أَبِي عَمْرَةَ وَرَوَى بَعْضُهُمْ عَنْ ابْنِ أَبِي عَمْرَةَ. وَهُوَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَمْرَةَ الْأَنْصَارِيُّ. وَهَذَا أَصَحُّ عِنْدَنَا لِأَنَّهُ قَدْ رُوِيَ مِنْ غَيْرِ حَدِيثِ مَالِكٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَمْرَةَ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ. وَقَدْ رُوِيَ عَنْ أَبِي عَمْرَةَ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ غَيْرُ هَذَا الْحَدِيثِ وَهُوَ صَحِيحٌ أَيْضًا. وَأَبُو عَمْرَةَ هُوَ مَوْلَى زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ. وَلَهُ حَدِيثُ الْغُلُولِ لِأَبِي عَمْرَةَ *

٢٤١٢. حَدَّثَنَا بَشَرُ بْنُ آدَمَ ابْنُ بَنَاتِ أَزْهَرَ السَّمَّانِ أَخْبَرَنَا زَيْدُ بْنُ الْحُبَابِ حَدَّثَنِي أَبِي بْنُ عَبَّاسٍ بْنُ سَهْلٍ بْنُ سَعْدٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو بَكْرٍ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنُ عَمْرٍو بْنِ حَزْمٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو بْنِ عُثْمَانَ حَدَّثَنِي خَارِجَةُ بْنُ زَيْدِ بْنِ نَابِيتٍ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَمْرَةَ حَدَّثَنِي زَيْدُ بْنُ خَالِدٍ الْجُهَنِيُّ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: خَيْرُ الشَّهَادَةِ مَنْ أَدَّى شَهَادَتَهُ قَبْلَ أَنْ يُسْأَلَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ *

٢٤١٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا مَرْوَانُ الْفَزَارِيُّ عَنْ يَزِيدَ بْنِ زِيَادٍ الدَّمَشَقِيِّ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا تَحْزُرُ شَهَادَةَ خَائِنٍ وَلَا خَائِنَةٍ وَلَا مَجْلُودٍ حَدًّا وَلَا مَجْلُودَةٍ وَلَا ذِي عَمْرٍِ لِأَخِيهِ وَلَا مُجْرِبٍ شَهَادَةَ وَلَا الْقَانِعِ أَهْلَ النَّيْتِ لَهُمْ وَلَا ظَلِيمٍ فِي وَلَاءٍ وَلَا قَرَابَةٍ. قَالَ الْفَزَارِيُّ: الْقَانِعُ التَّابِعُ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ يَزِيدَ بْنِ زِيَادٍ الدَّمَشَقِيِّ. وَيَزِيدُ يَضَعُفُ فِي الْحَدِيثِ. وَلَا يُعْرَفُ هَذَا الْحَدِيثُ مِنْ حَدِيثِ الزُّهْرِيِّ إِلَّا مِنْ حَدِيثِهِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو. وَلَا نَعْرِفُ مَعْنَى هَذَا الْحَدِيثِ وَلَا يَصِحُّ عِنْدَنَا مِنْ قَبْلِ إِسْتِثْنَائِهِ. وَالْعَمَلُ عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ فِي هَذَا: أَنَّ شَهَادَةَ الْقَرِيبِ جَائِزَةٌ لِقَرَابَتِهِ. وَاخْتَلَفَ أَهْلُ الْعِلْمِ فِي شَهَادَةِ الْوَالِدِ لِلْوَلَدِ وَالْوَلَدِ لِلْوَالِدِ وَلَمْ يُجِزْ أَكْثَرُ أَهْلِ الْعِلْمِ شَهَادَةَ الْوَالِدِ لِلْوَلَدِ وَلَا الْوَلَدِ لِلْوَالِدِ. وَقَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ: إِذَا كَانَ عَدْلًا فَشَهَادَةُ الْوَالِدِ لِلْوَلَدِ جَائِزَةٌ. وَكَذَلِكَ شَهَادَةُ الْوَلَدِ لِلْوَالِدِ. وَلَمْ يَخْتَلَفُوا فِي شَهَادَةِ الْأَخِ لِأَخِيهِ أَتَاهَا جَائِزَةٌ. وَكَذَلِكَ شَهَادَةُ كُلِّ قَرِيبٍ لِقَرِيبِهِ. وَقَالَ الشَّافِعِيُّ: لَا تَحْزُرُ شَهَادَةَ لِرَجُلٍ عَلَى الْآخَرِ وَإِنْ كَانَ عَدْلًا إِذَا كَانَتْ بَيْنَهُمَا عَدَاوَةٌ. وَذَهَبَ إِلَى حَدِيثِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَعْرَجِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُرْسَلًا: لَا تَحْزُرُ شَهَادَةَ صَاحِبِ إِحْتَةٍ يَعْنِي صَاحِبَ عَدَاوَةٍ. وَكَذَلِكَ مَعْنَى هَذَا الْحَدِيثِ حَيْثُ قَالَ: لَا تَحْزُرُ شَهَادَةَ صَاحِبِ عَمْرٍِ يَعْنِي صَاحِبَ عَدَاوَةٍ *

٢٤١٤. حَدَّثَنَا حُمَيْدُ بْنُ مَسْعُودَةَ أَخْبَرَنَا بَشَرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ عَنِ الْجُرَيْرِيِّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: أَلَا أَخْبِرُكُمْ بِأَكْبَرِ الْكِبَايَرِ؟ قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ: الْإِشْرَاكُ بِاللَّهِ وَعَقُوقُ الْوَالِدَيْنِ

وَشَهَادَةُ الزُّورِ أَوْ قَوْلُ الزُّورِ . قَالَ فَمَا زَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُهَا حَتَّى قُلْنَا لَيْتَهُ سَكَتَ . هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ *

٢٤١٥. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا مَرْوَانُ بْنُ مُعَاوِيَةَ عَنْ سُفْيَانَ بْنِ زِيَادٍ الْأَسَدِيِّ عَنْ فَاتِكِ بْنِ فَضَالَةَ عَنْ أَيْمَنِ بْنِ حُرَيْمٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَامَ خَطِيبًا فَقَالَ: أَيُّهَا النَّاسُ عَدَلْتُ شَهَادَةَ الزُّورِ إِشْرَاكَ بِاللَّهِ . ثُمَّ قَرَأَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: (فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ مِنَ الْأَوْثَانِ وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ) . هَذَا حَدِيثٌ إِنَّمَا نَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ سُفْيَانَ بْنِ زِيَادٍ . وَقَدْ اخْتَلَفُوا فِي رَوَايَةِ هَذَا الْحَدِيثِ عَنْ سُفْيَانَ بْنِ زِيَادٍ وَلَا نَعْرِفُ لِأَيْمَنِ بْنِ حُرَيْمٍ سَمَاعًا مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

٢٤١٦. حَدَّثَنَا وَاصِلُ بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فَضِيلٍ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُدْرِكٍ عَنْ هِلَالِ بْنِ يَسَافٍ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: خَيْرُ النَّاسِ قَرْنِي ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثَلَاثًا . ثُمَّ يَجِيءُ قَوْمٌ مِنْ بَعْدِهِمْ يَتَسَمَّنُونَ وَيُحِبُّونَ السَّمْنَ يَغْطُونَ الشَّهَادَةَ قَبْلَ أَنْ يُسْأَلُوا . هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الْأَعْمَشِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُدْرِكٍ وَأَصْحَابِ الْأَعْمَشِ . إِنَّمَا رَوَوْا عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ هِلَالِ بْنِ يَسَافٍ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ

٢٤١٧. حَدَّثَنَا أَبُو عَمَّارٍ الْحُسَيْنِيُّ بْنُ حُرَيْثٍ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ هِلَالِ بْنِ يَسَافٍ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ . وَهَذَا أَصَحُّ مِنْ حَدِيثِ مُحَمَّدِ بْنِ فَضِيلٍ . وَمَعْنَى هَذَا الْحَدِيثِ عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ: يَغْطُونَ الشَّهَادَةَ قَبْلَ أَنْ يُسْأَلُوا ، إِنَّمَا يَعْنِي ، شَهَادَةُ الزُّورِ . يَقُولُ : شَهَادَةُ أَحَدُهُمْ مِنْ غَيْرِ أَنْ يُسْتَشْهَدَ . وَيَبَيِّنُ هَذَا فِي حَدِيثِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: خَيْرُ النَّاسِ قَرْنِي ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ . ثُمَّ يَقْشُرُ الْكَذِبَ حَتَّى يَشْهَدَ الرَّجُلُ وَلَا يُسْتَشْهَدُ وَيَخْلِفَ الرَّجُلُ وَلَا يُسْتَحْلَفُ . وَمَعْنَى حَدِيثِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: خَيْرُ الشُّهَدَاءِ الَّذِي يَأْتِي بِشَهَادَتِهِ قَبْلَ أَنْ يُسْأَلَ هُوَ إِذَا أُشْهِدَ الرَّجُلُ عَلَى الشَّيْءِ أَنْ يُؤَدِّيَ شَهَادَتَهُ وَلَا يَمْتَنِعَ مِنَ الشَّهَادَةِ . هَكَذَا وَجْهُ الْحَدِيثِ عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ *

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog **POGLAVLJA O SVJEDOČENJIMA** *od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem*

2410. ISPRIČAO NAM JE El-Ensari; kaže: Obavijestio nas je Ma'n; kaže: Nas je obavijestio Malik, prenijevši od Abdullaha b. Ebu Bekra b. Muhammeda b. Amra b. Hazma¹²⁵⁸, on od svoga oca¹²⁵⁹, on od Abdullaha b. Amra b. Osmana¹²⁶⁰, on od Ebu Amre el-Ensarija, a on od Zejda b. Halid el-Džuhenija da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "**Hoćete**

¹²⁵⁸ Abdullah b. Ebu Bekr b. Muhammed b. Amr b. Hazm el-Ensari el-Medeni je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je petoj generaciji.

¹²⁵⁹ Ebu Bekr b. Muhammed b. Amr b. Hazm el-Ensari el-Buhari Ebu Muhammed el-Medeni pouzdan je prenosilac hadisa i pobožan čovjek. Pripadao je petoj generaciji.

¹²⁶⁰ Abdullah b. Amr b. Osman el-Emevi je pouzdan prenosilac hadisa i ugledan čovjek. Pripadao je trećoj generaciji.

li da vas obavijestim o tome koji su svjedoci najbolji? To su oni koji ponude svjedočenje prije nego se to od njih zatraži."

2411. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Hasan; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Mesleme, prenijevši ga od Malika. Ibn Ebu Amre kaže: Ovaj hadis je hasenun.¹²⁶¹ Većina ljudi kaže Abdur-Rahman b. Ebu Amre. Oni se sa Malikom razilaze u prenošenju ovog hadisa. Neki ga prenose od Ebu Amre. Neki ga prenose od Ibn Ebu Amre, a on je Abdur-Rahman b. Ebu Amre el-Ensari. Ovo je, po našem mišljenju, vjerodostojnije jer je preneseno i u drugim hadisima osim onoga koji prenosi Malik od Abdur-Rahmana b. Ebu Amre, a on od Zejda b. Halida. Preneseni su i od Ebu Amre, od Zejda b. Halida i drugi hadisi osim ovoga, a i to je također vjerodostojno. Ebu Amre je bio štićenik Zejda b. Halida el-Džuhenijsa. Ebu Amre je od njega prenio i hadise o utaji ratnog plijena.

2412. ISPRIČAO NAM JE Bišr b. Adem b. Ibneti Ezher es-Seman¹²⁶²; kaže: Obavijestio nas je Zejd b. Hubab; kaže: Ispričao mi je Ubej b. Abbas b. Sehl b. Sa'd¹²⁶³ i kazao: Ispričao mi je Ebu Bekr b. Muhammed b. Amr b. Hazm i kazao: Ispričao mi je Abdullah b. Amr b. Osman; kaže: Ispričao mi je Haridže b. Zejd b. Sabit¹²⁶⁴; kaže: Ispričao mi je Abdur-Rahman b. Ebu Amre; kaže: Ispričao mi je Zejd b. Halid el-Džuheni da je čuo Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je kazao: **"Najbolji je onaj svjedok koji ponudi svoje svjedočenje prije nego se za njega zamoli."**Ovaj hadis je u ovoj formi hasenun-garibun.¹²⁶⁵

2413. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Mervan b. Muavija el-Fezari, prenijevši od Jezida b. Zijada ed-Dimeškija, on od Zuhrija, on od Urvea, a on od Aiše, koja je kazala da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Nije dozvoljeno svjedočenje onome koji vara i onoj koja vara, niti onome koji je kaznom izbičevan, niti onoj koja je kaznom izbičevana"**¹²⁶⁶, niti onome koji mrzi, niti onome koji je sklon

¹²⁶¹ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Malik u *Muvetta'u*, Muslim u *Sahihu* te Ebu Davud i Ibn Madže u *sunenima*.

¹²⁶² Bišr b. Adem b. Ibneti es-Seman el-Basri Ebu Abdur-Rahman pouzdan je prenosilachadisa. Pripadao je desetoj generaciji.

¹²⁶³ Ubej b. Abbas b. Sehl b. Sa'd el-Ensari es-Saidi je poslab prenosilac hadisa. Buharija je od njega preuzeo samo jedan hadis. Pripadao je sedmoj generaciji.

¹²⁶⁴ Haridže b. Zejd b. Sabit el-Ensari el-Medini je pouzdan prenosilac hadisa i šeri'atski pravnik. Pripadao je trećoj generaciji.

¹²⁶⁵ Bilježi ga i Ibn Madže u *Sunenu*.

¹²⁶⁶ Po mišljenju Malika i Ebu Hanife to se odnosi na osobe koje su zbog potvore bičevane. Ebu Hanife smatra da se od osobe koja je zbog potvore bičevana ne može prihvatiti svjedočenje, pa makar se i pokajala nakon toga. Kadi Ijad, pak, smatra da se to odnosi na sve osobe koje su kažnjene bičevanjem, svedjedno da li su bičevane zbog bluda, potvore ili zbog opijanja.

lažnom svjedočenju, niti onome koji je u srodstvu ili u službi onoga sa kim je u sporu, niti onome u čiji se pravni status¹²⁶⁷ i porijeklo sumnja."

El-Fezari veli: Riječ *kani'* označava slugu, najamnika. Ovaj hadis je garibun.¹²⁶⁸ Poznat nam je samo preko Jezida b. Zijada ed-Dimeškija. Jezida smatraju slabim prenosiocem hadisa. Ovaj Zuhrijevi hadis je poznat samo preko njega.

Na ovu temu prenesen je hadis i od Abdullaha b. Amra. Smisao ovog hadisa nije nam sasvim jasan, niti je on, po našem mišljenju, pouzdan, i to u pogledu seneda. Praksa učenjaka je da je dozvoljeno svjedočenje srodniku. O tome da li je svjedočenje roditelja u korist djeteta i djeteta u korist roditelja dopušteno ili nije, sporno je među učenjacima. Većina učenjaka smatra da nije dopušteno svjedočenje roditelja u korist djeteta, niti je dopušteno svjedočenje djeteta u korist roditelja. Neki, pak, učenjaci dopuštaju svjedočenje roditelja u korist djeteta i djeteta u korist roditelja ukoliko su kao svjedoci pravedni. Međutim, slažu se da je svjedočenje brata u korist brata dopušteno. Također je dopušteno svjedočenje rođaka u korist rođaka. Šafija veli: Nije dopušteno svjedočenje osobi, makar i pravedna bila, protiv osobe sa kojom je u zavadi. On to temelji na hadisu koji je Abdur-Rahman el-A'redž prenio od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kao mursel hadis: "Nije dopušteno svjedočenje osobe protiv one osobe koju mrzi (tj. sa kojom je u neprijateljskom odnosu)." Isto značenje imaju njegove riječi: "Nije dozvoljeno svjedočenje onog koji mrzi" tj. koji gaji neprijateljstvo).

2414. ISPRİČAO NAM JE Humejd b. Mes'ade; kaže: Obavijestio nas je Bišr b. Mufeddal, prenijevši od El-Džurejrija¹²⁶⁹, on od Abdur-Rahmana b. Ebu Bekra¹²⁷⁰, a on od svoga oca¹²⁷¹ da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Hoćete li da vas obavijestim o najvećim grijesima? Hoćemo, Allahov Poslaniče, odgovoriše oni, a on nastavi: Pridruživanje Allahu druga, neposlušnost prema roditeljima, te lažno svjedočenje i laž" Ebu Bekre veli: Toliko je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ovo

¹²⁶⁷ To se odnosi na roba za koga se ne zna da li je oslobođen ili nije, ukoliko svjedoči u korist svoga gospodara.

¹²⁶⁸ Ovaj hadis je slab. U njegovu senedu je Jezid b. Zijad ed-Dimeški, koga su učenjaci kao raviju odbacili. Ebu Zur'a, u djelu *El-Ilel* veli da je ovaj hadis munker. Slabim hadisom ga smatraju i Abdul-Hakk, Ibn Hazm i Ibn Dževzi.

¹²⁶⁹ Seid b. Ilijaš el-Džurejri Ebu Mesud el-Basri bio je pozdan prenosilac hadisa. On je tri godine prije smrti posenilio. Pripadao je petoj generaciji.

¹²⁷⁰ Abdur-Rahman b. Ebu Bekre b. Haris es-Sekafi je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je drugoj generaciji.

¹²⁷¹ Ebu Bekre Neff' b. Haris b. Kelede b. Amr es-Sekafi. On je poznati ashab. Primio je islam u Taifu a kasnije se nastanio u Basri.

(posljednje) **ponavljao da smo kazali: Da više hoće ušutjeti.**" Ovaj hadis je sahihun.¹²⁷²

2415. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Mervan b. Muavija, prenijevši od Sufjana b. Zijada el-Esedija¹²⁷³, on od Fatika b. Fedalea¹²⁷⁴, a on od Ejmena b. Hurejma¹²⁷⁵ da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom, držeći govor, kazao: **"Lažno svjedočenje je ravno pridruživanju Allahu druga. Potom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, proučio: (...pa klonite se kumira poganih i klonite se lažnog svjedočenja)."**¹²⁷⁶

Ovaj hadis nam je poznat samo preko Sufjana b. Zijada. Razišli su se u pogledu prenošenja ovog hadisa od Sufjana b. Zijada. Nije mi poznato da je Ejmen b. Hurejm slušao hadise od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

2416. ISPRIČAO NAM JE Vasil b. Abdul-A'la; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Fudajl, prenijevši od A'meša, on od Alije b. Mudrika¹²⁷⁷, on od Hilala b. Jesafa, a on od Imrana b. Husajna, koji je kazao: Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je rekao: **"Najbolje je moje pokoljenje, potom oni koji dolaze poslije njih, pa oni koji dolaze poslije njih, pa oni koji dolaze poslije njih."**¹²⁷⁸ Spomenuo je (poslije njegova) još tri pokoljenja. Potom će, nakon njih, doći narod koji će biti gojazan, koji će voljeti gojavnost i koji će (lažno) svjedočiti i to i prije nego se od njih svjedočenje bude i tražilo."

Ovaj A'mešov hadis od Alije b. Mudrika je garibun. A'mešovi učenici su (ga) prenijeli od A'meša, on od Hilala b. Jesafa, a on od Imrana b. Husajna.

2417. ISPRIČAO NAM JE Ebu Ammar Husejn b. Hurejs; kaže: Obavijestio nas je Veki', prenijevši od A'meša, on od Hilala b. Jesafa, on od Imrana b. Husajna, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično prethodnom hadisu.**

Ovo je vjerodostojnije od hadisa koji je prenio Muhammed b. Fudajl. Po mišljenju nekih učenjaka, riječi u hadisu: "...i koji će svjedočiti prije nego se ono od njih bude i tražilo", znače: koji će lažno svjedočiti, i to onda kada se od

¹²⁷² Bilježe ga i Buharija u *Sahihu* i Nesaija u *Sunenu*.

¹²⁷³ Sufjan b. Zijad b. Dinar el-Esedi Ebu Verka el-Ahmeri je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

¹²⁷⁴ Fatik b. Fedale b. Šerik el-Esedi el-Kufi je prenosilac čije je stanje nedovoljno poznato. Pripadao je šestoj generaciji.

¹²⁷⁵ Ejmen b. Hurejm b. Ahrem el-Esedi Ebu Atijje eš-Šami je pouzdan prenosilac. Pripadao je drugoj generaciji. Slovio je kao pjesnik.

¹²⁷⁶ Dio 30. ajeta sure *El-Hadždž*.

¹²⁷⁷ Alija b. Mudrik en-Nehai Ebu Mudrik el-Kufi je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji.

¹²⁷⁸ Najbolje je moje pokoljenje-ashabi, potom ono koje dolazi poslije njega-tabi'ini, pa potom ono koje dolazi poslije njega etbaut-tabiini.

njih svjedočenje ne bude ni tražilo. To pojašnjava hadis koji je prenio Omer b. Hattab od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je kazao: "Najbolje je moje pokoljenje, potom ono koje dolazi poslije njih, pa ono koje dolazi poslije njih. Potom će se raširiti laž do te mjere da će osoba lažno svjedočiti i onda kad se od nje svjedočenje ne bude ni tražilo, i lažno se kleti i to kad se od nje zakletva ne bude ni tražila. A Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, hadis: "Najbolji je onaj svjedok koji ponudi svoje svjedočenje i prije nego se ono od njega bude i tražilo" znači: Najbolji je onaj svjedok koji pristane da svjedoči kada se upita i koji ne izbjegava svjedočenje. Ovo je značenje hadisa, po mišljenju nekih učenjaka.

بسم الله الرحمن الرحيم

أَبْوَابُ الزُّهْدِ

عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

٢٤١٨. حَدَّثَنَا صَالِحُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَسُوَيْدُ بْنُ نَصْرٍ قَالَ صَالِحٌ حَدَّثَنَا، وَقَالَ سُؤَيْدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَعِيدٍ بْنِ أَبِي هِنْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: نِعْمَتَانِ مَعْبُودٌ فِيهِمَا كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ الصَّحَّةُ وَالْفَرَاغُ.

٢٤١٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ بْنُ أَبِي هِنْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَرَوَاهُ غَيْرُ وَاحِدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَعِيدٍ بْنِ أَبِي هِنْدٍ، وَرَفَعُوهُ وَأَوْفَقَهُ بَعْضُهُمْ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَعِيدٍ بْنِ أَبِي هِنْدٍ *

٢٤٢٠. حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ هَلَالٍ الصَّوَّافُ أَخْبَرَنَا جَعْفَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِي طَارِقٍ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ يَأْخُذْ عَنِّي هَؤُلَاءِ الْكَلِمَاتِ فَيَعْمَلْ بِهِنَّ أَوْ يَعْلَمْ مِنْ يَعْمَلُ بِهِنَّ؟ فَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ: قُلْتُ أَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ. فَأَخَذَ بِيَدِي فَعَدَّ خَمْسًا وَقَالَ: اتَّقِ الْمَحَارِمَ تَكُنْ عَبْدُ النَّاسِ. وَارْضَ بِمَا قَسَمَ اللَّهُ لَكَ تَكُنْ أَغْنَى النَّاسِ. وَأَحْسِنْ إِلَى جَارِكَ تَكُنْ مُؤْمِنًا. وَأَحِبَّ لِلنَّاسِ مَا تُحِبُّ لِنَفْسِكَ تَكُنْ مُسْلِمًا. وَلَا تُكْثِرِ الضَّحْكَ فَإِنَّ كَثْرَةَ الضَّحْكِ تُمَيِّتُ الْقَلْبَ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ جَعْفَرِ بْنِ سُلَيْمَانَ. وَالْحَسَنُ لَمْ يَسْمَعْ مِنْ أَبِي هُرَيْرَةَ شَيْئًا. هَكَذَا رَوَى عَنْ أَيُّوبَ وَيُوسُفَ بْنِ عَبْدِ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ. قَالَ لَمْ يَسْمَعْ الْحَسَنُ مِنْ أَبِي هُرَيْرَةَ. وَرَوَى أَبُو عُبَيْدَةَ التَّاجِيُّ عَنِ الْحَسَنِ هَذَا الْحَدِيثَ قَوْلَهُ وَلَمْ يَذْكُرْ فِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog **POGLAVLJA O POBOŽNOSTI (ZUHDU)** *od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem*

2418. ISPRIČALI SU NAM Salih b. Abdullah i Suvejd b. Nasr; Salih kaže: Ispričao nam je, a Suvejd kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Mubarek, prenijevši od Abdullaha b. Seida b. Ebu Hinda, on od svoga oca a on od Ibn Abbasa, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "**Dvije su blagodati u kojima se mnogi ljudi prevare: zdravlje i slobodno vrijeme.**"

2419. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Seid; kaže: Nas je obavijestio Abdullah b. Seid b. Ebu Hind, prenijevši od svoga oca, on od Ibn Abbasa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično prethodnom hadisu.**

Na ovu temu prenesen je hadis i od Enesa b. Malika. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹²⁷⁹ Mnogi su ga prenijeli od Abdullaha b. Seida b. Ebu Hinda. Neki su ga od njega prenijeli kao merfu' vezujući ga za Vjerovjesnika,

¹²⁷⁹ Bilježe ga Buharija u *Sahihu* i Ibn Madže u *Sunenu*.

sallallahu alejhi ve sellem, a neki kao mevkuf hadis zastavši sa senedom kod Abdullaha b. Seida b. Ebu Hinda.

2420. ISPRIČAO NAM JE Bišr b. Hilal es-Savvaf;¹²⁸⁰ kaže: Obavijestio nas je Džafer b. Sulejman, prenijevši od Ebu Tarika,¹²⁸¹ on od Hasana¹²⁸², a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ko će od mene preuzeti ove riječi i postupati po njima, ili poučiti onoga ko će postupati po njima? Ebu Hurejre reče: Ja ću, Allahov Poslaniče. On me uze za ruku i nabroja ih pet, rekavši: "Čuvaj se zabranjenog bićeš najpobožniji; budi zadovoljan onim što ti je Allah dodijelio - bićeš najbogatiji; lijepo postupaj sa svojim komšijom - bićeš vjernik;¹²⁸³ želi ljudima ono što želiš sebi bićeš - musliman;¹²⁸⁴ i nemoj se previše smijati, jer preveliki smijeh umrtvljuje srce¹²⁸⁵."

Ovaj hadis je garibun.¹²⁸⁶ Poznat nam je samo preko Džafera b. Sulejmana, a Hasan nije ništa slušao od Ebu Hurejrea. Tako su prenijeli Ejjub, Junus b. Ubejd i Alija b. Zejd. Tirmizija veli da Hasan nije ništa slušao od Ebu Hurejrea. Ebu Ubejde en-Nadži prenio je ovaj hadis od Hasana kao njegove riječi, a nije u njemu spomenuo "od Ebu Hurejrea, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem."

١. بَاب مَا جَاءَ فِي الْمُبَادَرَةِ بِالْعَمَلِ *

٢٤٢١. حَدَّثَنَا أَبُو مُصْعَبٍ عَنْ مُحْرِزِ بْنِ هَارُونَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: بَادِرُوا بِالْأَعْمَالِ سَبْعًا. هَلْ تَنْتَظِرُونَ إِلَّا إِلَى فَقْرٍ مُنْسٍ أَوْ غِنًى مُطْعٍ أَوْ مَرَضٍ مُفْسِدٍ أَوْ هَرَمٍ مُفْنِدٍ أَوْ مَوْتٍ مُجْهِزٍ أَوْ الدَّجَالِ فَشُرِّ غَائِبٍ يَنْتَظَرُ أَوِ السَّاعَةِ؟ فَالْسَّاعَةُ أَذْهَى وَأَمْرٌ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ حَسَنٌ. لَا نَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ مُحْرِزِ بْنِ هَارُونَ. وَرَوَى مَعْمَرٌ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ سَمِيعٍ سَعِيدًا الْمُقْبِرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَ هَذَا *

1. O inicijativi da se čine (dobra) djela

2421. ISPRIČAO NAM JE Ebu Mus'ab, prenijevši od Muhrizu b. Haruna,¹²⁸⁷ on od Abdur-Rahmana el-A'radža, a on od Ebu Hurejrea da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Požurite sa činjenjem dobrih djela prije nego li vas zadesi (jedno od) sedam iskušenja! Zar odugovlačite dok vas snađe

¹²⁸⁰ Bišr b. Hilal es-Savvaf Ebu Muhammed en-Numejri je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je desetoj generaciji.

¹²⁸¹ Ebu Tarik es-Sa'di je nedovoljno poznat prenosilac hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji.

¹²⁸² Hasan el-Basri

¹²⁸³ Bićeš istinski vjernik.

¹²⁸⁴ Bićeš potpuni musliman.

¹²⁸⁵ Preveliki smijeh i opuštenost dovodi osobu u situaciju da ne misli na Allaha i na svoje dužnosti i obaveze prema Njemu.

¹²⁸⁶ Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*.

¹²⁸⁷ Muhriz b. Harun b. Abdullaha et-Tejmi je prenosilac koga su hadiski učenjaci odbacivali zbog toga što je prenosio munker hadise. Pripadao je sedmoj generaciji.

bijeda, kad ćete zaboraviti (na dobra djela), ili kakvo nasilje, ili teška bolest, ili duboka starost, ili iznenadna smrt, ili dok se pojavi Dedždžal ili Smak svijeta, a Smak svijeta je užasniji i gorči?!"

Ovaj hadis je garibun-hasenun.¹²⁸⁸ Od hadisa koje je A'redž prenio od Ebu Hurejrea poznat nam je samo onaj preko Muhrizu b. Haruna. Ma'mer je ovaj hadis prenio od osobe koja je čula od Seida Makburija, ona od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično ovom hadisu.

٢. بَاب مَا جَاءَ فِي ذِكْرِ الْمَوْتِ *

٢٤٢٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ مُوسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَكْثَرُوْا ذِكْرَ هَٰذِهِ اللَّذَاتِ يَغْنِي الْمَوْتَ. هَٰذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ حَسَنٌ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ.

2. O sjećanju na smrt

2422. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Fadl b. Musa, prenijevši od Muhammeda b. Amra, on od Ebu Selemea, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Mnogo se sjećajte onoga što prekraćuje užitke"** (tj. smrti). Ovaj hadis je garibun-hasenun.¹²⁸⁹ Na ovu temu prenesen je hadis i od Ebu Seida.

٣. بَاب مِنْهُ

٢٤٢٣. حَدَّثَنَا هِنَادٌ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ مَعِينٍ أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بَحِيرٍ أَنَّهُ سَمِعَ هَانِئًا مَوْلَى عُثْمَانَ قَالَ: كَانَ عُثْمَانُ إِذَا وَقَفَ عَلَى قَبْرِ بَكِي حَتَّى يَبْلُغَ لِحْيَتَهُ. فَقِيلَ لَهُ: تُذَكِّرُ الْحَنَّةَ وَالنَّارَ فَلَا تَبْكِي وَتَبْكِي مِنْ هَٰذَا؟ فَقَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِنَّ الْقَبْرَ أَوَّلُ مَنْزِلٍ مِنْ مَنَازِلِ الْآخِرَةِ فَإِنْ نَجَا مِنْهُ فَمَا بَعْدَهُ أَيْسَرُ مِنْهُ. وَإِنْ لَمْ يَنْجُ مِنْهُ فَمَا بَعْدَهُ أَشَدُّ مِنْهُ. قَالَ: وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا رَأَيْتُ مَنْظَرًا قَطُّ إِلَّا الْقَبْرَ أَفْطَعُ مِنْهُ. هَٰذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ هِشَامِ بْنِ يُوسُفَ *

3. O istoj temi

2423. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Mein;¹²⁹⁰ kaže: Nas je obavijestio Hišam b. Jusuf;¹²⁹¹ kaže: Nas je obavijestio

¹²⁸⁸ Bilježe ga i Nesaija u *Sunenu* i Hakim u *Mustedreku*. Hakim ga smatra vjerodostojnim hadisom

¹²⁸⁹ Bilježe ga i Nesaija i Ibn Madže u *sunenima*, Taberanija u *Mu'džemul-Vesitu* i Ibn Hibban u *Sahihu*.

¹²⁹⁰ Jahja b. Mein b. Avn el-Gatafani je pouzdan prenosilac i hafiz hadisa. Slovi kao vrstan poznavalac nauke o povredivosti i nepovredivosti ravija (*Ilmul-Džerhi vet-Ta'dili*). Pripadao je desetoj generaciji.

Abdullah b. Bedžir¹²⁹² da je čuo Hani'a, Osmanovog štićenika, kada je kazao: Osman bi, kad bi stao pored kabura, toliko plakao da bi natopio bradu suzama. Neko mu reče: Ne plačeš kad se spomene Džennet i Džehennem, a plačeš kad si pored ovoga?¹²⁹³ On reče: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je kazao: **"Kabur je prvo ahiretsko prebivalište. Ko u njemu uspije, biće mu lakše u onome što dolazi nakon njega"**¹²⁹⁴, a ko u njemu ne uspije, biće mu teže u onome što dolazi nakon njega." Osman veli da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao i ovo: **"Nisam vidio strašaniji prizor od kabura."** Ovaj hadis je hasenun-garibun.¹²⁹⁵ Poznat nam je samo preko Hišama b. Jusufa.

٤. بَاب مَا جَاءَ مَنْ أَحَبَّ لِقَاءَ اللَّهِ أَحَبَّ اللَّهُ لِقَاءَهُ *

٢٤٢٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ: سَمِعْتُ أَنَسًا يُحَدِّثُ عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ أَحَبَّ لِقَاءَ اللَّهِ أَحَبَّ اللَّهُ لِقَاءَهُ. وَمَنْ كَرِهَ لِقَاءَ اللَّهِ كَرِهَ اللَّهُ لِقَاءَهُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَعَائِشَةَ وَأَبِي مُوسَى وَأَنَسٍ. حَدِيثُ عُبَادَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

4. Ko želi susret sa Allahom, i Allah želi susret sa njim

2424. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud; kaže: Nas je obavijestio Šu'be, prenijevši od Katadea, koji je kazao: Čuo sam Enesa kada priča od Ubadea b. Samita, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **"Ko želi susret sa Allahom, i Allah želi susret sa njim, a ko prezire susret sa Allahom, i Allah prezire susret sa njim."**

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ebu Hurejrea, Aiše, Ebu Musaa i Enesa. Ubadeov hadis je sahihun.¹²⁹⁶

¹²⁹¹ Hišam b. Jusuf es-San'ani Ebu Abdur-Rahman el-Kadi pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji.

¹²⁹² Abdullah b. Bedžir b. Rejsan Ebu Vail el-Kadi es-San'ani, po mišljenju Jahjaa b. Meina, pouzdan je prenosilac hadisa.

¹²⁹³ Abdur-Rahman el-Mubarekfori veli: Osman bi plakao kad ugleda kabur iako je jedan od deseterice kojima je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, za života obećao Džennet zbog jednog od dva razloga: 1) zbog toga što je znao da neće, kako tvrde neki učenjaci, proći nekažnjeno na budućem svijetu iako mu je obećan Džennet, 2) ili je, imajući u vidu kako je kabur strašan, od straha, na trenutak, zaboravio da je jedan od onih kojima je Džennet obećan.

¹²⁹⁴ Kao što je iščekivanje i polaganje računa na Sudnjem danu, prelazak preko Sirata, mjerenje dobrih i loših djela isl.

¹²⁹⁵ Bilježe ga i Ibn Madže u *Sunenu* i Hakim u *Mustedreku*. Hakim smatra da je ovaj hadis vjerodostojan.

¹²⁹⁶ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

٥. بَاب مَا جَاءَ فِي إِذْكَارِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَوْمَهُ *

٢٤٢٥. حَدَّثَنَا أَبُو الْأَشْعَثِ أَحْمَدُ بْنُ الْمُقْدَامِ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الطُّفَاوِيُّ أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: لَمَّا نَزَلَتْ هَذِهِ آيَةُ: (وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ)، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَا صَفِيَّةُ بِنْتُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ، يَا فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ، يَا بِنْتَ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ، إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا. سَلُونِي مِنْ مَالِي مَا شِئْتُمْ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَأَبِي مُوسَى. حَدِيثُ عَائِشَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَقَدْ رَوَى بَعْضُهُمْ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ * مثله

5. O Vjerovjesnikovom, sallallahu alejhi ve sellem, upozorenju njegovom narodu

2425. ISPRIČAO NAM JE Ebu Eš'as Ahmed b. Mikdam,¹²⁹⁷ kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Abdur-Rahman et-Tufavi; kaže: Nas je obavijestio Hišam b. Urve, prenijevši od svoga oca, a on od Aiše, koja je kazala: **Pošto bi objavljen ajet (*I opominji rodbinu svoju najbližu*)¹²⁹⁸ Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "O, Safija¹²⁹⁹, kćeri Abdul-Muttalibova, o, Fatima kćeri Muhammedova, o, sinovi Abdul-Muttalibovi, ja vam kod Allaha ništa ne mogu pomoći, a od mog imetka tražite što vam volja¹³⁰⁰."**

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ebu Hurejrea, Ibn Abbasa¹³⁰¹ i Ebu Musaa. Aišin hadis je hasenun. Neki su od Hišama b. Urvea, on od svoga oca a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, prenijeli slično prethodnom hadisu.

٦. بَاب مَا جَاءَ فِي فَضْلِ الْبُكَاءِ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ تَعَالَى *

٢٤٢٦. حَدَّثَنَا هِشَامُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْمَسْعُودِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عِيسَى بْنِ طَلْحَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا يَلِجُ النَّارَ رَجُلٌ بَكَى مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ حَتَّى يَعُودَ اللَّبَنُ فِي الصَّرْعِ. وَلَا يَجْتَمِعُ غُبَارٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَدُخَانٌ جَهَنَّمَ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي رِيحَانَةَ وَابْنِ عَبَّاسٍ. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ. وَمُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ هُوَ مَوْلَى آلِ طَلْحَةَ مَدَنِيٌّ ثِقَةٌ. رَوَى عَنْهُ شُعْبَةُ وَسَفْيَانُ الثَّوْرِيُّ *

¹²⁹⁷ Ebu Eš'as Ahmed b. Mikdam el-Idžli je iskren ravija. Pripadao je desetoj generaciji.

¹²⁹⁸ Sura Eš-Šuara, 214. ajet.

¹²⁹⁹ Safija koja se spominje u ovom hadisu je Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, tetka. Što se tiče njegove žene Safije, njom će se kasnije oženiti.

¹³⁰⁰ Dakle, radite i činite dobra djela jer vam ja kod Allaha ništa ne mogu pomoći, a od onoga što ja posjedujem tražite šta hoćete, ja ću vam dati. Ove riječi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uputio je svojoj rodbini prije nego mu je dozvoljen šefa'at.

¹³⁰¹ Abdur-Rahman el-Mubarekfori veli: Ako su ove riječi izgovorene u početku objave Kur'ana u Mekki, onda ih nisu mogli prenijeti Ibn Abbas i Ebu Hurejre jer je Ibn Abbas rođen tri godine prije Hidžre, a Ebu Hurejre je primio islam tek u Medini. Također, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije mogao pozvati Fatimu jer je Fatima u to vrijeme bila veoma mala. Jedino što je moguće je to da je ove riječi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uputio dva puta: jednom u početku islama i drugi put kasnije, pa su Ebu Hurejere i Ibn Abbas prenijeli riječi koje je uputio kasnije.

6. O vrijednosti plakanja zbog straha od Uzvišenog Allaha

2426. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Mubarek, prenijevši od Abdur-Rahmana b. Abdullaha el-Mesudija,¹³⁰² on od Muhammeda b. Abdur-Rahmana,¹³⁰³ on od Isaa b. Talhe, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Neće ući u Džehennem onaj ko je plakao zbog straha od Allaha, sve dotle dok se mlijeko ne vrati u vime, niti se mogu sastati prašina iz borbe na Allahovome putu i dim džehennemske vatre."

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ebu Rejhane i Ibn Abbasa.¹³⁰⁴ Ovaj hadis je sahihun. Muhammed b. Abdur-Rahman je štićenik Talhine porodice; Medinelija je. Kao ravija hadisa je pouzdan. Od njega su hadise preuzeli Šu'be i Sufjan es-Sevri.

٧. بَاب فِي قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ تَعْلَمُونَ مَا أَعْلَمُ لَضَحِكْتُمْ قَلِيلًا *

٢٤٢٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا أَبُو أَحْمَدَ الزُّبَيْرِيُّ أَخْبَرَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الْمُهَاجِرِ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ مُوَرِّقٍ عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنِّي أَرَى مَا لَا تَرَوْنَ وَأَسْمَعُ مَا لَا تَسْمَعُونَ. أُطِيتُ السَّمَاءُ وَحَقٌّ لَهَا أَنْ تَبْطَأَ. مَا فِيهَا مَوْضِعٌ أَرْتَعِ أَصَابِعِي إِلَّا وَمَلَكَتُ وَاضِعَ جِبْهَتِهِ لِلَّهِ سَاجِدًا. وَاللَّهِ لَوْ تَعْلَمُونَ مَا أَعْلَمُ لَضَحِكْتُمْ قَلِيلًا وَلَبَكَيْتُمْ كَثِيرًا. وَمَا تَلَذَّذْتُمْ بِالنِّسَاءِ عَلَى الْفُرْشِ. وَلَخَرَجْتُمْ إِلَى الصُّعْدَاتِ تَجَارُونَ إِلَى اللَّهِ لَوَدِدْتُ أَنِّي كُنْتُ شَجَرَةً تُعْضَدُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَائِشَةَ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَأَنْسٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَيُرْوَى مِنْ غَيْرِ هَذَا الْوَجْهِ أَنَّ أَبَا ذَرٍّ قَالَ: لَوَدِدْتُ أَنِّي كُنْتُ شَجَرَةً تُعْضَدُ. وَيُرْوَى عَنْ أَبِي ذَرٍّ مَوْقُوفًا.

٢٤٢٨. حَدَّثَنَا أَبُو حَفْصٍ عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ الثَّقَفِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَوْ تَعْلَمُونَ مَا أَعْلَمُ لَضَحِكْتُمْ قَلِيلًا وَلَبَكَيْتُمْ كَثِيرًا. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ *

7. O Vjerovjesnikovim, sallallahu alejhi ve sellem, riječima: "Da znate ono što ja znam, malo biste se smijali"

2427. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Ebu Ahmed ez-Zubejri; kaže: Nas je obavijestio Israil, prenijevši od Ibrahima

¹³⁰² Abdur-Rahman b. Abdullah b. Utbe b. Mesud el-Kufi el-Mesudi je iskren ravija ali je pred smrt posenilio. Pripadao je sedmoj generaciji.

¹³⁰³ Muhammed b. Abdur-Rahman b. Ubejd el-Kureši, štićenik Talhine porodice, pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

¹³⁰⁴ Ebu Rejhanin hadis bilježe Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Nesaija u *Sunenu* i Hakim u *Mustedreku*, dok Ibn Abbasov hadis bilježi Tirmizija u ovoj zbirci hadisa.

b. Muhadžira, on od Mudžahida, on od Muverrika¹³⁰⁵, a on od Ebu Zerra, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "**Zaista ja vidim ono što vi ne vidite i čujem ono što vi ne čujete. Nebesa škripe, a kako i ne bi kad na njima nema mjesta ni koliko četiri prsta mogu poklopiti, a da na njemu nije melek na sedždi! Tako mi Allaha, da znate ono što ja znam, vrlo malo biste se smijali, a puno biste plakali, i ne biste se, u posteljama, naslađivali sa svojim ženama, nego biste izlazili na visoravni i skrušeno se Allahu molili. Volio bih (veli Ebu Zerr) da sam drvo koje će biti posječeno (nego što sam čovjek)."**

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Aiše, Ebu Hurejrea, Ibn Abbasa i Enesa. Ovaj hadis je hasenun-garibun.¹³⁰⁶ Prenosi se, sa više seneda, od Ebu Zerra da je rekao: Volio bih da sam drvo koje će biti posječeno (nego što sam čovjek). Prenose se (ove riječi) od Ebu Zerra kao mevkuf.

2428. ISPRIČAO NAM JE Ebu Hafs Amr b. Ali; kaže: Obavijestio nas je Abdul-Vehhab es-Sekafi, prenijevši od Muhammeda b. Amra, on od Ebu Selemea, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "**Da znate ono što ja znam, malo biste se smijali, a puno biste plakali.**"¹³⁰⁷ Ovaj hadis je sahihun.¹³⁰⁸

٨. بَابُ مَا جَاءَ مَنْ تَكَلَّمَ بِكَلِمَةٍ يُضْحِكُ النَّاسَ *

٢٤٢٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عِيسَى بْنِ طَلْحَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ الرَّجُلَ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ لَا يَرَى بِهَا بَأْسًا يَهْوِي بِهَا سَبْعِينَ خَرِيفًا فِي النَّارِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ *

٢٤٣٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا يَهُزُّ بْنُ حَكِيمٍ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ جَدِّي قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: وَيْلٌ لِلَّذِي يُحَدِّثُ بِالْحَدِيثِ لِيُضْحِكَ بِهِ الْقَوْمَ فَيَكْذِبُ. وَيْلٌ لَهُ وَيْلٌ لَهُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ *

8. O onome koji izgovori (makar) jednu riječ s ciljem da bi nasmijao ljude

2429. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Ibn Ebu Adij, prenijevši od Muhammeda b. Ishaka; kaže: Ispričao mi je Muhammed b. Ibrahim, prenijevši od Isaa b. Talhe, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov

¹³⁰⁵ Muverrik b. Mušemridž b. Abdullah el-Idžli el-Basri je pouzdan prenosilac hadisa i pobožan čovjek. Pripadao je trećoj generaciji.

¹³⁰⁶ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ibn Madže u *Sunenu*.

¹³⁰⁷ To znači: Da znate kao što ja znam kako je Allahova kazna žestoka i kako će biti teško ispitivanje na Sudnjem danu, malo biste se smijali a puno biste plakali.

¹³⁰⁸ Bilježe ga i Buharija u *Sahihu* i Nesaija u *Sunenu*.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Čovjek će izgovoriti samo jednu riječ, za koju će misliti da nije grijeh, zbog koje će ostati u Džehennemu sedamdeset godina." Ovaj hadis je, u ovoj formi, hasenun-garibun.¹³⁰⁹

2430. ISPRIČAO NAM JE Bundar; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Seid ; kaže: Ispričao nam je Behz b. Hakim; kaže: Meni je ispričao moj otac, prenijevši od moga djeda, koji je kazao: Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je rekao: **"Teško onome ko nešto ispriča s ciljem da nasmije ljude i pri tome slaže! Teško njemu, teško njemu!"** Na ovu temu prenesen je hadis i od Ebu Hurejrea. Ovaj hadis je hasenun.¹³¹⁰

٩. باب منه

٢٤٣١. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الْجَبَّارِ الْبَغْدَادِيُّ أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: تُوْفِّي رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِهِ فَقَالَ، يَعْنِي رَجُلًا: أَبَشِّرْ بِالْجَنَّةِ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَوْلَا تُدْرِي فَلَعَلَّهُ تَكَلَّمَ فِيمَا لَا يَعْنِيهِ أَوْ بَخِلَ بِمَا لَا يَنْقُصُهُ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ *

٢٤٣٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ نَصْرِ التَّيْسَابُورِيُّ وَغَيْرُ وَاحِدٍ قَالُوا: أَخْبَرَنَا أَبُو مُسْهَرٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَمَاعَةَ عَنِ الْأَوْزَاعِيِّ عَنْ قُرَّةَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مِنْ حُسْنِ إِسْلَامِ الْمَرْءِ تَرْكُهُ مَا لَا يَعْنِيهِ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. لَا نَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ *

٢٤٣٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنْ مِنْ حُسْنِ إِسْلَامِ الْمَرْءِ تَرْكُهُ مَا لَا يَعْنِيهِ. هَكَذَا رَوَى وَاحِدٌ مِنْ أَصْحَابِ الزُّهْرِيِّ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَ حَدِيثِ مَالِكٍ.

9. O istoj temi

2431. ISPRIČAO NAM JE Sulejman b. Abdul-Džebbar el-Bagdadi;¹³¹¹ kaže: Obavijestio nas je Omer b. Hafs b. Gijas;¹³¹² kaže: Ispričao mi je moj otac, prenijevši od A'meša, a on od Enesa b. Malika, koji je kazao: Umro je neko od Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba a neki mu čovjek reče: Raduj se Džennetu.¹³¹³ Čuvši to, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve

¹³⁰⁹ Bilježe ga i Ibn Madže u *Sunenu* i Hakim u *Mustedreku*.

¹³¹⁰ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ebu Davud, Nesaija i Ed-Darimi u *sunenima* te Hakim u *Mustedreku*.

¹³¹¹ Sulejman b. Abdul-Džebbar el-Hajjat Ebu Ejub el-Bagdadi iskren je prenosilac hadisa. Pripadao je jedanaestoj generaciji.

¹³¹² Omer b. Hafs b. Gijas el-Kufi pouzdan je prenosilac hadisa koji je ponekad, prilikom prenošenja hadisa, pravio previde. Pripadao je desetoj generaciji.

¹³¹³ Ove riječi je dotični čovjek uputio umrlom u duhu 30. ajeta sure *Fusilet* koji glasi: "Onima koji govore: Gospodar naš je Allah pa poslije ostanu pri tome - dolaze meleki: Ne bojte se i ne žalostite se, i radujte se Džennetu koji vam je obećan."

sellem, reče: "Otkud ti znaš? Možda je govorio ono što ga se nije ticalo ili možda je škrtario u onome što mu (da ga je dijelio) ne bi bilo umanjeno."¹³¹⁴ Ovaj hadis je garibun.¹³¹⁵

2432. ISPRIČALI SU NAM Ahmed b. Nasr en-Nejsaburi¹³¹⁶ i drugi i kazali: Obavijestio nas je Ebu Mushir,¹³¹⁷ prenijevši od Ismaila b. Abdullaha b. Sema, ¹³¹⁸ on od Evzajja, on od Kurrea, ¹³¹⁹ on od Zuhrija, on od Ebu Seleme, a on od Ebu Hurejra, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "U lijepo islamsko ponašanje spada i to da se čovjek kloni onoga što ga se ne tiče."

Ovaj hadis je garibun.¹³²⁰ Od hadisa koje je prenio Ebu Seleme od Ebu Hurejra, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, poznat nam je samo ovaj u ovoj formi.

2433. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Malik b. Enes, prenijevši od Zuhrija, a on od Alije b. Husejna¹³²¹, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "U lijepo čovjekovo islamsko ponašanje spada i to da se kloni onoga što ga se ne tiče."

Tako su mnogi Zuhrijevi učenici prenijeli od Zuhrija, on od Alije b. Husejna, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično Malikovu hadisu.

¹³¹⁴ Ibn Ebu Dunja i Ebu Ja'la zabilježili su, sa senedom od Enesa b. Malika, koji je kazao: "Jedan od naših je pao kao šehid na Uhudu. Na trbuhu su mu našli privezan kamen da bi lakše podnosio glad. Našavši ga, njegova majka obrisa mu zemlju sa lica i reče: Sine moj! Neka ti je prijatan boravak u Džennetu. Čuvši to, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, joj reče: A otkud ti znaš, možda je on govorio ono što ga se nije ticalo..."

¹³¹⁵ Sve ravije u senedu ovoga hadisa su pouzdane i to prema kriterijima Buharije i Muslima osim Sulejmana b. Abdul-Džebbara el-Bagdadija, Tirmizijinog učitelja. I njega je Ibn Hibban svrstao među pouzdane prenosioc hadisa, s tim što on ne spada u one koji su pouzdani prema kriterijima Buharije i Muslima.

¹³¹⁶ Ebu Abdullah Ahmed b. Nasr b. Ebu Džafer en-Nejsaburi pouzdan je prenosilac hadisa, šeri'atski pravnik i hafiz hadisa. Bio je izuzetno pobožan čovjek. Pripadao je jedanaestoj generaciji.

¹³¹⁷ Ebu Mushir Abdul-A'la b. Mushir el-Gassani ed-Dimeški pouzdan je prenosilac hadisa i veoma vrijedan čovjek. Pripadao je desetoj generaciji.

¹³¹⁸ Ismail b. Abdullah b. Sema el-Adevi, štićenik Ali Omera er-Remlija. On je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je osmoj generaciji.

¹³¹⁹ Kurre b. Abdur-Rahman b. Hivel el-Muafir el-Basri iskren je prenosilac hadisa, ali bi prilikom prenošenja hadisa proturječio drugim pouzdanim prenosiocima. Neki vele da mu je ime Jahja. Pripadao je sedmoj generaciji.

¹³²⁰ Bilježe ga i Ibn Madže u *Sunenu* i Bejhekija u djelu *Šuabul-Iman*. Nevevi je ovaj hadis ocijenio dobrim.

¹³²¹ Alija b. Husejn b. Alija b. Ebu Talib Zejnul-Abidin je pouzdan i siguran prenosilac hadisa, šeri'atski pravnik i veoma pobožan čovjek. Zuhri kaže: "Ja od njega vrednijeg Kurejšiju nisam vidio." Pripadao je trećoj generaciji.

١٠. بَاب مَا جَاءَ فِي قَلَّةِ الْكَلَامِ *

٢٤٣٤. حَدَّثَنَا هَنَادٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ حَدِّي قَالَ: سَمِعْتُ بِلَالَ بْنَ الْحَارِثِ الْمَزَنِيَّ صَاحِبَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: إِنَّ أَحَدَكُمْ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ مِنْ رِضْوَانِ اللَّهِ مَا يَظُنُّ أَنْ تَبْلُغَ مَا بَلَغَتْ فَيَكْتُبُ اللَّهُ لَهُ بِهَا رِضْوَانَهُ إِلَى يَوْمِ يَلْقَاهُ. وَإِنْ أَحَدَكُمْ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ مِنْ سَخَطِ اللَّهِ مَا يَظُنُّ أَنْ تَبْلُغَ مَا بَلَغَتْ فَيَكْتُبُ اللَّهُ عَلَيْهِ بِهَا سَخَطَهُ إِلَى يَوْمِ يَلْقَاهُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أُمِّ حَبِيبَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. هَكَذَا رَوَاهُ غَيْرُ وَاحِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو نَحْوَ هَذَا. وَقَالُوا عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ بِلَالِ بْنِ الْحَارِثِ. وَرَوَى مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ أَبِيهِ عَنْ بِلَالِ بْنِ الْحَارِثِ وَلَمْ يَذْكُرْ فِيهِ عَنْ جَدِّهِ *

10. O minimumu govora

2434. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Abde,¹³²² prenijevši od Muhammeda b. Amra; kaže: Ispričao mi je moj otac,¹³²³ prenijevši od moga djeda¹³²⁴ da je kazao: Čuo sam Bilala b. Harisa el-Muzenija, ashaba Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem kada veli: Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada kaže: "Neko će od vas izgovoriti riječ kojom je Allah zadovoljan, ne sluteći da će ona postići ono što je postigla,¹³²⁵ a Allah će mu zbog nje upisati Svoje zadovoljstvo sve do Dana kada će se sa Njim sresti. Isto tako će neko od vas izgovoriti riječ koja izaziva Allahovom srdžbu¹³²⁶, ne sluteći da će ona postići ono što je postigla, a Allah će mu zbog nje upisati Svoju srdžbu sve do Dana kad će se sa Njim sresti."¹³²⁷

Na ovu temu prenesen je hadis i od Umme Habibe. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹³²⁸ Tako su mnogi od Muhammeda b. Amra prenijeli slično ovome rekavši: "od Muhammeda b. Amra, od njegova oca, od njegova djeda, od Bilala b. Harisa." I Malik b. Enes je ovaj hadis prenio od Muhammeda b. Amra, od njegova oca, od Bilala b. Harisa, ali u njegovu senedu nije spomenuo: "od njegova djeda."

¹³²² Abde b. Sulejman.

¹³²³ Amr b. Alkama b. Vekkas el-Lejsi el-Medeni je makbul prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

¹³²⁴ Tj. Alkamu b. Vekkasa el-Lejsija el-Medenija. On je pouzdan i siguran prenosilac hadisa. Pripadao je drugoj generaciji. Griješe oni koji misle da je on ashab. Vele da je rođen za života Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a umro je u vrijeme hilafeta Abdul-Melika.

¹³²⁵ Tj. ne poznajući njenu stvarnu vrijednost kod Allaha. Ibn Ujejne smatra da je to riječ kojom se vladar odvrća od nasilja.

¹³²⁶ Ibn Ujejne smatra da je to riječ kojom se vladar podstiče na još veće nasilje.

¹³²⁷ Kao što je Uzvišeni Allah upisao svoje prokletstvo Iblisu sve do Sudnjeg dana, rekavši mu: "Neka je na tebe prokletstvo sve do Sudnjeg dana."

¹³²⁸ Bilježe ga i Malik u *Muvetta'u*, Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Nesaija i Ibn Madže u *sunenima*. Ibn Hibban u *Sahihu* i Hakim u *Mustedreku*. Hakim kaže da mu je sened pouzdan.

١١. بَاب مَا جَاءَ فِي هَوَانِ الدُّنْيَا عَلَى اللَّهِ *

٢٤٣٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ مَسْهَرِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَوْ كَانَتِ الدُّنْيَا تَعْدُلُ عِنْدَ اللَّهِ حَتَّى حَتَّاجٌ بَعُوضَةٌ مَا سَقَى كَافِرًا مِنْهَا شَرْبَةَ مَاءٍ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ *

٢٤٣٦. حَدَّثَنَا سُوَيْدُ بْنُ نَصْرٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ مُحَالِدٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ عَنِ الْمُسْتَوْرِدِ بْنِ شَدَّادٍ قَالَ: كُنْتُ مَعَ الرَّحْبِ الَّذِيْنَ وَقَفُوا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى السَّخْلَةِ الْمَيْمَةِ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَتَرَوْنَ هَذِهِ هَائَتْ عَلَى أَهْلِهَا حِينَ أَلْقَوْهَا؟ قَالُوا: مِنْ هَوَانِهَا أَلْقَوْهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ: فَالذُّيَا أَهْوَنُ عَلَى اللَّهِ مِنْ هَذِهِ عَلَى أَهْلِهَا. وَفِي الْبَابِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ وَعُمَرَ. حَدِيثُ الْمُسْتَوْرِدِ حَدِيثٌ حَسَنٌ *

٤٣٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَاتِمٍ الْمُكَنْبِيُّ أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ نَائِبٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ ثَابِتٍ بْنُ ثَوْبَانَ قَالَ: سَمِعْتُ عَطَاءَ بْنَ قُرَّةٍ قَالَ: سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ ضَمْرَةَ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: إِنَّ الدُّنْيَا مَلْعُونَةٌ مَلْعُونٌ مَا فِيهَا إِلَّا ذِكْرُ اللَّهِ وَمَا وَالَّهُ وَعَالَمٌ أَوْ مُتَعَلِّمٌ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ *

٢٤٣٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي خَالِدٍ أَخْبَرَنِي قَيْسُ بْنُ أَبِي حَازِمٍ قَالَ: سَمِعْتُ مُسْتَوْرِدًا أَخَا بَنِي فِهْرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا مِثْلُ مَا يَجْعَلُ أَحَدُكُمْ إِبْصَعَهُ فِي النَّيِّمِ فَلْيَنْتَظِرْ بِمَادَا يَرْجِعُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

11. O beznačajnosti ovoga svijeta kod Allaha

2435. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Abdul-Hamid b. Sulejman,¹³²⁹ prenijevši od Hazima, a on od Mushera b. Sa'da, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Da ovaj svijet kod Allaha vrijedi i koliko krilo mušice, On nevjerniku od njega ne bi dao ni gutljaj vode"**¹³³⁰. Na ovu temu hadis je prenesen i od Ebu Hurejrea. Ovaj hadis je, u ovoj formi, sahihun-garibun.¹³³¹

2436. ISPRIČAO NAM JE Suvejd b. Nasr; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Mubarek, prenijevši od Mudžalida,¹³³² on od Kajsa b. Ebu Hazima, a on od Mustevrida b. Šeddada, koji je kazao: Bio sam u grupi jahača koja je sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, zastala pored tek

¹³²⁹ Abdul-Hamid b. Sulejman el-Huzai ed-Darir Ebu Omer el-Medeni slab je prenosilac hadisa. On je Fulejnov brat. Živio je u Bagdadu. Pripadao je osmoj generaciji.

¹³³⁰ Nevjernik se tretira kao Allahov, dž.š., neprijatelj. Allah Svome neprijatelju ne bi ničega vrijednog dao, čak ni koliko gutljaj vode. Imajući u vidu da ovaj svijet i sve što je na njemu, kod Allaha, dž. š., ne vrijedi ni kao krilo mušice, Allah, dž. š., i nevjerniku daje od onoga što je kod Njega tako bezvrijedno.

¹³³¹ Bilježi ga i Ibn Madže u *Sunenu*.

¹³³² Mudžalid b. Seid b. Umejr el-Hemdani Ebu Amr el-Kufi nije dovoljno jak prenosilac hadisa. Pred kraj života je posenilio. Pripadao je šestoj generaciji.

rođenog uginulog jareta, kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Vidite li ovo? Ono je beznačajno za njegovog vlasnika, dok ga je bacio! Allahov Poslaniče, uzviknuše prisutni, i zbog toga što je toliko bezvrijedno oni su ga bacili? On reče: "Ovaj svijet je kod Allaha beznačajniji nego što je ovo njegovom vlasniku." Na ovu temu preneseni su hadisi i od Džabira i Ibn Omera. Mustevridov hadis je hasenun.¹³³³

2437. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Hatim el-Mueddeb;¹³³⁴ kaže: Obavijestio nas je Ali b. Sabit¹³³⁵; kaže: Nas je obavijestio Abdur-Rahman b. Sabit b. Sevban¹³³⁶ i kazao: Čuo sam Ataa b. Kurea¹³³⁷ kada je kazao: Čuo sam Abdullaha b. Damrea¹³³⁸ kada je rekao: Čuo sam Ebu Hurejera kada kaže: Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada veli: "Proklet je ovaj svijet i sve što je na njemu osim zikrullaha, dobrih djela koja Allah voli, onoga koji zna i onoga koji uči." Ovaj hadis je hasenun-garibun.¹³³⁹

2438. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Seid; kaže: Ispričao nam je Ismail b. Ebu Halid; kaže: Obavijestio me je Kajs b. Ebu Hazim i kazao: Čuo sam Mustevrida¹³⁴⁰, Benu Fihrova brata, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ovaj svijet je, u odnosu na budući svijet, kao kad neko od vas stavi svoj prst u more; neka pogleda sa čim ga vraća." Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹³⁴¹

١٢. بَاب مَا جَاءَ أَنَّ الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ وَجَنَّةُ الْكَافِرِ *

٢٤٣٩. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ وَجَنَّةُ الْكَافِرِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو.

¹³³³ Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*.

¹³³⁴ Muhammed b. Hatim el-Mueddeb ez-Zimmi el-Horasni je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je desetoj generaciji.

¹³³⁵ Alija b. Sabit el-Džezeri Ebu Ahmed el-Hašimi je iskren prenosilac hadisa koji je ponekad, prilikom prenošenja, griješio. Pripadao je devetoj generaciji.

¹³³⁶ Abdur-Rahman b. Sabit b. Sevban el-Anesi ed-Dimeški iskren je prenosilac hadisa koji je ponekad, prilikom prenošenja hadisa, griješio. Neki su ga smatrali kaderijom. Pred kraj života je posenilio. Pripadao je sedmoj generaciji.

¹³³⁷ Ata b. Kurre es-Seluli je iskren prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

¹³³⁸ Abdullah b. Damre es-Seluli je, po mišljenju El-Idžlija, pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji prenosilaca.

¹³³⁹ Bilježe ga Ibn Madže i Bejhekija u *sunenima*.

¹³⁴⁰ Mustevrid b. Šeddad el-Kureši el-Fihri.

¹³⁴¹ Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

12. Ovaj svijet je zatvor za vjernika, a raj za nevjernika

2439. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Abdul-Aziz b. Muhammed, prenijevši od Alaa b. Abdur-Rahmana, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ovaj svijet je zatvor za vjernika, a raj za nevjernika."**¹³⁴² Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹³⁴³ Na ovu temu prenesen je hadis i od Abdullaha b. Amra.

١٣. بَاب مَا جَاءَ مَثَلُ الدُّنْيَا مَثَلُ أَرْبَعَةِ نَفَرٍ *

٢٤٤٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ أَخْبَرَنَا أَبُو نُعَيْمٍ أَخْبَرَنَا عُبَادَةُ بْنُ مُسْلِمٍ أَخْبَرَنَا يُونُسُ بْنُ خُبَابٍ عَنْ سَعِيدِ الطَّائِيِّ أَبِي الْبَحْتَرِيِّ قَالَ: حَدَّثَنِي أَبُو كَبْشَةَ التَّمَامِيُّ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: ثَلَاثَةُ أَقْسِمَ عَلَيْهِمْ وَأَحَدْتُكُمْ حَدِيثًا فَاحْفَظُوهُ. قَالَ مَا نَقَصَ مَالٌ عَبْدًا مِنْ صَدَقَةٍ، وَلَا ظَلَمَ عَبْدٌ مَظْلَمَةً فَصَبَرَ عَلَيْهَا إِلَّا زَادَهُ اللَّهُ عِزًّا، وَلَا فَتَحَ عَبْدٌ بَابَ مَسْأَلَةٍ إِلَّا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ بَابَ فَقْرٍ أَوْ كَلِمَةً نَحْوَهَا. وَأَحَدْتُكُمْ حَدِيثًا فَاحْفَظُوهُ. فَقَالَ: إِنَّمَا الدُّنْيَا لَأَرْبَعَةِ نَفَرٍ: عَبْدٌ رَزَقَهُ اللَّهُ مَالًا وَعِلْمًا فَهُوَ يَتَّقِي فِيهِ رَبَّهُ وَيَصِلُ فِيهِ رَحِمَهُ وَيَعْلَمُ لِلَّهِ فِيهِ حَقًّا فَهَذَا بِأَفْضَلِ الْمَنَازِلِ. وَعَبْدٌ رَزَقَهُ اللَّهُ عِلْمًا وَلَمْ يَرْزُقْهُ مَالًا فَهُوَ صَادِقُ النَّيِّ يَقُولُ: لَوْ أَنَّ لِي مَالًا لَعَمِلْتُ بِعَمَلِ فُلَانٍ فَهُوَ بَنِيَّتُهُ فَأَجْرُهُمَا سَوَاءٌ. وَعَبْدٌ رَزَقَهُ اللَّهُ مَالًا وَلَمْ يَرْزُقْهُ عِلْمًا يَخْطِئُ فِي مَالِهِ بَغَيْرِ عِلْمٍ لَا يَتَّقِي فِيهِ رَبَّهُ وَلَا يَصِلُ فِيهِ رَحِمَهُ وَلَا يَعْلَمُ لِلَّهِ فِيهِ حَقًّا فَهَذَا بِأَخْبَثِ الْمَنَازِلِ. وَعَبْدٌ لَمْ يَرْزُقْهُ اللَّهُ مَالًا وَلَا عِلْمًا فَهُوَ يَقُولُ: لَوْ أَنَّ لِي مَالًا لَعَمِلْتُ فِيهِ بِعَمَلِ فُلَانٍ فَهُوَ بَنِيَّتُهُ فَوِزُّهُمَا سَوَاءٌ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

13. O tome da je stanje na ovome svijetu poput stanja četiriju osoba

2440. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Ismail; kaže: Obavijestio nas je Ebu Nuajm; kaže: Nas je obavijestio Ubade b. Muslim;¹³⁴⁴ kaže: Nas je obavijestio Junus b. Habbab,¹³⁴⁵ prenijevši od Seida et-Taija Ebu Bahterija¹³⁴⁶,

¹³⁴² Nevevi smatra da je vjernik na ovome svijetu sputan šeri'atskim propisima koji ga ograničavaju da bi se komotno mogao ponašati i uživati u nasladama i porocima ovoga svijeta. Nevjernik, pak, imajući u vidu da ne poštuje propise vjere, uživa u svemu što mu se sviđa na ovome svijetu. Zbog toga je ovaj svijet za njega poput raja.

¹³⁴³ Bilježe ga Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Muslim u *Sahihu* i Ibn Madže u *Sunenu*.

¹³⁴⁴ Ubade b. Muslim el-Fezari Ebu Jahja el-Basri pouzdan je prenosilac hadisa. Po mišljenju Ibn Hibbana on se, prilikom prenošenja hadisa, dosta kolebao. Pripadao je šestoj generaciji.

¹³⁴⁵ Junus b. Habbab el-Esedi iskren je prenosilac hadisa, s tim što je često prilikom prenošenja griješio. Sumnjalo se da je rafidija. Pripadao je šestoj generaciji.

¹³⁴⁶ Seid b. Fejruz b. Ebu Imran et-Tai Ebu Bahteri el-Kufi pouzdan je i siguran prenosilac hadisa. Blago je naginjao šiiama. Mnogo je prenosio mursel hadise. Pripadao je trećoj generaciji.

koji je kazao: Ispričao mi je Ebu Kebše el-Enmari da je čuo Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je kazao: "Na troje ću vam se zakleti, a ispričaću vam i hadis pa ga upamtite. Čovjekov imetak neće umanjiti sadaka. Svakoj će osobi, kojoj bude učinjena nepravda pa je strpljivo podnese, Allah povećati ugled. Neće nijedna osoba otvoriti vrata prosjačenja, a da joj Allah neće otvoriti vrata siromaštva, ili je kazao slično tome. Ispričaću vam i hadis pa ga upamtite. Stanje (ljudi) na ovome svijetu je poput stanja četiriju osoba: osobe koju je Allah opskrbio imetkom i znanjem pa se boji Allaha, dijeli od njega i koristi ga u održavanju rodbinskih veza; uz to ona dobro zna svoje dužnosti i prema Allahu, ovo je najvredniji stepen. Osobe koju je Allah opskrbio znanjem, a nije je opskrbio imetkom, ali ona iskreno, iz dna duše, govori: Kad bih imala imetka ja bih sa njim postupala kao što postupuje taj i taj. Ona će, zbog svoga nijjeta, imati istu nagradu kao i onaj (na koga je mislila); osobe koju je Allah opskrbio imetkom, ali je nije opskrbio znanjem pa ona sa svojim imetkom nepromišljeno postupuje; niti ga dijeli, niti ga koristi u održavanju rodbinskih veza; uz to, ona ne poznaje ni svoje obaveze prema Allahu; to je najgori stepen. Osobe koju Allah nije opskrbio ni imetkom ni znanjem, ali ona govori: Da mi je imetka, ja bih sa njim postupila isto onako kao što postupuje taj i taj (koji ga nepromišljeno troši); ona će zbog svoga nijjeta imati istu odgovornost kao i onaj (na koga je mislila)." Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹³⁴⁷

١٤. بَاب مَا جَاءَ فِي الْهَمِّ فِي الدُّنْيَا وَحُبِّهَا *

٢٤٤١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ بَشِيرِ أَبِي إِسْمَاعِيلَ عَنْ سَيَّارٍ عَنْ طَارِقِ بْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ تَزَلَّتْ بِهِ فَاقَةٌ فَأَتَزَلَّهَا بِالنَّاسِ لَمْ تُسَدَّ فَاقَتُهُ. وَمَنْ تَزَلَّتْ بِهِ فَاقَةٌ فَأَتَزَلَّهَا بِاللَّهِ فَيُوشِكُ اللَّهُ لَهُ بِرِزْقٍ عَاجِلٍ أَوْ آجِلٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ *

٢٤٤٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ وَالْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ قَالَ: جَاءَ مُعَاوِيَةَ إِلَى أَبِي هَاشِمٍ بْنِ عُثْبَةَ وَهُوَ مَرِيضٌ يُعَوِّدُهُ. فَقَالَ: يَا خَالَ مَا يُبْكِيكَ؟ أَوْجَعَ يُشْتَرِكُ أَمْ حَرَصَ عَلَى الدُّنْيَا؟ قَالَ: كُلُّ لَأ. وَلَكِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَهْدَ إِلَيَّ عَهْدًا لَمْ أَخْذُ بِهِ. قَالَ: إِنَّمَا يَكْفِيكَ مِنْ جَمِيعِ أَمْوَالِ خَادِمٍ وَمَرْكَبٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ. وَأَجِدُنِي الْيَوْمَ قَدْ جَمَعْتُ. وَقَدْ رَوَاهُ زَائِدَةُ وَعَبِيدَةُ بْنُ حُمَيْدٍ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ سَمُرَةَ بِنْتِ سَهْمٍ قَالَ: دَخَلَ مُعَاوِيَةُ عَلَى أَبِي هَاشِمٍ بْنِ عُثْبَةَ فَذَكَرَ نَحْوَهُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ بُرَيْدَةَ الْأَسْلَمِيِّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

٢٤٤٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ شِمْرِ بْنِ عَطِيَّةٍ عَنِ الْمُعْبِرَةِ بِنْتِ سَعْدِ بْنِ الْأَخْرَمِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا تَتَخَذُوا الصَّيْغَةَ فَتَرْغَبُوا فِي الدُّنْيَا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ *

¹³⁴⁷ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ibn Madže u *Sunenu*.

14. O pridavanju značaja ovom svijetu i ljubavi prema njemu

2441. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rahman b. Mehdi; kaže: Nas je obavijestio Sufjan, prenijevši od Bešrira Ebu Ismaila,¹³⁴⁸ on od Sejjara,¹³⁴⁹ on od Tarika b. Šihaba, a on od Abdullaha b. Mesuda, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Koga zadesi bijeda pa od svijeta bude tražio da tu bijedu prevaziđe, neće je nikada prevazići, a koga snađe bijeda pa se Allahu obrati da mu je otkloni, postoji mogućnost da ga Allah odmah opskrbi,¹³⁵⁰ ili da ga opskrbi malo kasnije."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.¹³⁵¹

2442. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rezzak; kaže: Nas je obavijestio Sufjan, prenijevši od Mensura i A'meša a njih dvojica od Ebu Vaila¹³⁵² koji je kazao: Otišao je Muavija¹³⁵³ Ebu Hašimu b. Utbeu¹³⁵⁴ da ga obiđe u bolesti. Zatekavši ga kako plače, Muavija reče: Daidža, šta te je uplakalo? Ili plačeš zbog bola koji osjećaš ili, pak, zbog žala za ovim svijetom? Ni jedno ni drugo, odgovori on. Plačem zbog toga što mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, preporučio nešto čega se nisam držao. Rekao mi je: **"Od imovine ti je dovoljno imati slugu i jahalicu za borbu na Allahovome putu. A pogledaj šta ja danas imam."**

Prenijeli su ga Zaide i Ubejde b. Humejd od Mensura, on od Ebu Vaila, a on od Semurea b. Sehma¹³⁵⁵ da je kazao: Ušao je Muavija kod Ebu Hašima b. Utbea, potom je spomenuo slično prethodnom hadisu. Na ovu temu prenesen je hadis i od Burejdea el-Eslemija a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

¹³⁴⁸ Bešir b. Sulejman Ebu Ismail el-Kindi el-Kufi je pouzdan prenosilac hadisa. Prenosio je ponekad garib hadise. Pripadao je šestoj generaciji.

¹³⁴⁹ Sejjar Ebu Hamza el-Kufi prenosilac je hadisa koji zadovoljava. Pripadao je petoj generaciji.

¹³⁵⁰ U Ebu Davudovoj predaji stoji: Postoji mogućnost da ga Allah, dž.š., opskrbi brзом opskrbom ili da učini da umre neki od njegovih bogatih rođaka čiju će imovinu on naslijediti.

¹³⁵¹ Bilježi ga i Ebu Davud u *Sunenu*.

¹³⁵² Ebu Vail Šekik b. Seleme el-Kufi pouzdan je prenosilac hadisa. On je muhadrem, što znači da je rođen u Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, vrijeme, ali se sa njim nije susreo. Umro je u vrijeme hilafeta Omera b. Abdul-Aziza. Kad je umro imao je stotinu godina.

¹³⁵³ Muavija b. Ebu Sufjan je ashab.

¹³⁵⁴ Ebu Hašim b. Utbe b. Rebja b. Abduš-Šems je ashab. Primio je islam na Dan oslobođenja Mekke. Kasnije se nastanio u Šamu. On je bio Muavijin daidža.

¹³⁵⁵ Semure b. Sehm el-Kureši el-Esedi je nedovoljno poznat prenosilac hadisa. Pripadao je drugoj generaciji.

2443. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Veki'; kaže: Nas je obavijestio Sufjan, prenijevši od A'meša, on od Šimra b. Atijjea,¹³⁵⁶ on od Mugirea b. Sa'da b. Ahrema,¹³⁵⁷ on od svoga oca¹³⁵⁸, a on od Abdullaha¹³⁵⁹, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "**Neka vam imovina ne probuđuje želju za ovim svijetom.**" Ovaj hadis je hasenun.¹³⁶⁰

١٥. بَاب مَا جَاءَ فِي طَوْلِ الْعُمُرِ لِلْمُؤْمِنِ *

٢٤٤٤. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ أَخْبَرَنَا زَيْدُ بْنُ حُبَابٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ صَالِحٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ قَيْسٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ قَيْسٍ أَنَّ أَعْرَابِيًّا قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ خَيْرُ النَّاسِ؟ قَالَ مَنْ طَالَ عُمُرُهُ وَحَسَنَ عَمَلُهُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَجَابِرٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ *

٢٤٤٥. حَدَّثَنَا أَبُو حَفْصٍ عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ أَخْبَرَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ: أَنَّ رَجُلًا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ النَّاسِ خَيْرٌ؟ قَالَ: مَنْ طَالَ عُمُرُهُ وَحَسَنَ عَمَلُهُ. قَالَ: فَأَيُّ النَّاسِ شَرٌّ؟ قَالَ: مَنْ طَالَ عُمُرُهُ وَسَاءَ عَمَلُهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

15. O dugom životu vjernika

2444. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Obavijestio nas je Zejd b. Hubab, prenijevši od Muavije b. Saliha, on od Amra b. Kajsa¹³⁶¹, a on od Abdullaha b. Kajsa¹³⁶² da je neki beduin rekao: "**Allahov Poslaniče, ko je najbolji? On reče: Onaj ko dugo živi, a radi dobra djela.**"

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ebu Hurejrea i Džabira. Ovaj hadis je, u ovoj formi, hasenun-garibun.¹³⁶³

¹³⁵⁶ Šimr b. Atijje el-Esedi el-Kahili el-Kufi je iskren prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

¹³⁵⁷ Mugire b. Sa'd b. Ahrem et-Tai je makbul prenosilac hadisa. Pripadao je petoj generaciji.

¹³⁵⁸ Sa'd b. Ahrem et-Tai el-Kufi. Da li je on ashab ili nije, sporno je među hadiskim učenjacima. Ibn Hibban ga smatra ashabom.

¹³⁵⁹ Abdullah b. Mesud.

¹³⁶⁰ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Hakim u *Mustedreku* i Bejhekija u djelu *Šuabul-Iman*.

¹³⁶¹ Amr b. Kajs b. Sevr b. Mazin el-Kindi el-Himsi je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

¹³⁶² Po mišljenju El-Mubarekforija ovdje se radi o grešci; nije Abdullah b. Kajs nego Abdullah b. Busr. Ovaj hadis je prenio Sujutija u *El-Džami'us-Sagiru* i nakon njega je kazao: Zabilježili su ga Ahmed b. Hanbel i Tirmizija od Abdullaha b. Busra. Također ga je El-Munzir prenio u *Et-Tergibu Vet-Terhibu* od Abdullaha b. Busra."

¹³⁶³ Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*.

2445. ISPRIČAO NAM JE Ebu Hafs Amr b. Ali; kaže: Obavijestio nas je Halid b. Haris; kaže: Nas je obavijestio Šu'be, prenijevši od Alije b. Zejda,¹³⁶⁴ on od Abdur-Rahmana b. Ebu Bekrea, a on od svoga oca: "Neki čovjek upita: Allahov Poslaniče, ko je najbolji? On odgovori: Onaj ko dugo živi, a radi dobra djela. A ko je najgori?, ponovo će ovaj. On reče: Onaj ko dugo živi, a radi loša djela." Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹³⁶⁵

١٦. بَاب مَا جَاءَ فِي أَعْمَارِ هَذِهِ الْأُمَّةِ مَا بَيْنَ السَّتِينَ إِلَى السَّبْعِينَ *

٢٤٤٦. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعِيدٍ الْجَوْهَرِيُّ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ رَبِيعَةَ عَنْ كَامِلِ أَبِي الْعَلَاءِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: عُمْرُ أُمَّتِي مِنْ سِتِينَ سَنَةً إِلَى سَبْعِينَ سَنَةً. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ. وَقَدْ رَوَى مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ *

16. O tome da će dužina života ovog ummeta biti između šezdeset i sedamdeset godina

2446. ISPRIČAO NAM JE Ibrahim b. Seid el-Dževheri; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Rebi'a, prenijevši od Kamila Ebu Alaa,¹³⁶⁶ on od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Životna dob moga ummeta biće između šezdeset i sedamdeset godina."

Ebu Salihov hadis od Ebu Hurejrea je hasenun-garibun.¹³⁶⁷ Od Ebu Hurejrea je prenesen sa više seneda.

١٧. بَاب مَا جَاءَ فِي تَقَارُبِ الزَّمَانِ وَقَصْرِ الْأَمَلِ *

٢٤٤٧. حَدَّثَنَا عَبَّاسُ بْنُ مُحَمَّدٍ الدُّورِيُّ أَخْبَرَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ عَنْ سَعْدِ بْنِ سَعِيدٍ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَتَقَارَبَ الزَّمَانُ فَتَكُونَ السَّنَةُ كَالشَّهْرِ وَالشَّهْرُ كَالْجُمُعَةِ وَتَكُونَ الْجُمُعَةُ كَالْيَوْمِ وَيَكُونُ الْيَوْمُ كَالسَّاعَةِ وَتَكُونَ السَّاعَةُ كَالضَّرْمَةِ بِالنَّارِ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَسَعْدُ بْنُ سَعِيدٍ هُوَ أَخُو يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ الْأَنْصَارِيِّ *

¹³⁶⁴ Alija b. Zejd b. Abdullah b. Zuhejr b. Abdullah et-Tejmi el-Basri. Porijeklom je iz Hidžaza. On je slab prenosilac hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji. Umro je 31. godine po Hidžri.

¹³⁶⁵ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ed-Darimi i Bejhekija u *sunenima*, Taberanija u *Mu'džemul-Kebiru* i Hakim u *Mustedreku*.

¹³⁶⁶ Kamil b. Ala et-Temimi es-Sa'di, neki vele Ebu Abdullah el-Kufi, iskren je prenosilac hadisa, ali je prilikom prenošenja hadisa dosta griješio. Pripadao je sedmoj generaciji.

¹³⁶⁷ Bilježi ga i Ibn Madže u *Sunenu*.

17. O približavanju vremena i kratkoći nade

2447. ISPRIČAO NAM JE Abbas b. Muhammed ed-Devri; kaže: Obavijestio nas je Halid b. Mahled;¹³⁶⁸ kaže: Nas je obavijestio Abdullah b. Omer, prenijevši od Sa'da b. Seida el-Ensarija, a on od Enesa b. Malika, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Neće nastupiti Sudnji dan dok se ne zbliži vrijeme do te mjere da će godina biti kao mjesec, mjesec kao sedmica, sedmica kao dan, dan kao sahat, a sahat kao kres šibicom."¹³⁶⁹

Ovaj hadis je u ovoj formi garibun. Sa'd b. Seid je brat Jahjaa b. Seida el-Ensarija.

١٨. بَاب مَا جَاءَ فِي قِصْرِ الْأَمَلِ *

٢٤٤٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو أَحْمَدَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ لَيْثٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: أَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْضَ جَسَدِي فَقَالَ: كُنْ فِي الدُّنْيَا كَأَنَّكَ غَرِيبٌ أَوْ غَائِبٌ سَبِيلٍ وَعُدَّ نَفْسَكَ فِي أَهْلِ الْقُبُورِ. فَقَالَ لِي ابْنُ عُمَرَ: إِذَا أَصْبَحْتَ فَلَا تُحَدِّثْ نَفْسَكَ بِالْمَسَاءِ. وَإِذَا أَمْسَيْتَ فَلَا تُحَدِّثْ نَفْسَكَ بِالصَّبَاحِ. وَخُذْ مِنْ صِحَّتِكَ قَبْلَ سَقَمِكَ، وَمِنْ حَيَاتِكَ قَبْلَ مَوْتِكَ، فَإِنَّكَ لَا تَدْرِي يَا عَبْدَ اللَّهِ مَا اسْمُكَ غَدًا.

٢٤٤٩. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الضَّبِّيُّ الْبَصْرِيُّ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ لَيْثٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ. وَقَدْ رَوَى هَذَا الْحَدِيثَ الْأَعْمَشُ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ نَحْوَهُ

٢٤٥٠. حَدَّثَنَا سُؤَيْدُ بْنُ نَصْرٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ سَلَمَةَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: هَذَا ابْنُ آدَمَ وَهَذَا أَجَلُهُ. وَوَضَعَ يَدَهُ عِنْدَ قَفَاهُ ثُمَّ بَسَطَهَا فَقَالَ: وَتَمَّ أَمَلُهُ وَتَمَّ أَمَلُهُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

٢٤٥١. حَدَّثَنَا هَنَادٌ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي السَّفَرِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: مَرَّ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ نَعَالِجُ خُصًّا لَنَا. فَقَالَ: مَا هَذَا؟ فَقُلْنَا قَدْ وَهَى فَنَحْنُ نُصْلِحُهُ. فَقَالَ: مَا أَرَى الْأَمْرَ إِلَّا أَعْجَلَ مِنْ ذَلِكَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَأَبُو السَّفَرِ سَعِيدُ بْنُ يَحْيَى وَيُقَالُ ابْنُ أَحْمَدَ الثَّوْرِيُّ *

¹³⁶⁸ Halid b. Mahled el-Katevani Ebu Hejsem el-Bedžli iskren je prenosilac hadisa. Naginjao je šiizmu. Pripadao je desetoj generaciji.

¹³⁶⁹ Po mišljenju Turbeštija, to znači da će im zbog silnih iskušenja i belaja sa kojima će se svijet suočavati, vrijeme tako brzo prolaziti da će im godina izgledati kao mjesec, mjesec kao sedmica, sedmica kao dan itd. El-Hattabi smatra da će to biti u vrijeme Mehdijsa, Isaa i Dedždžala, pred Sudnji dan.

18. O kratkoći nade

2448. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Ahmed;¹³⁷⁰ kaže: Nas je obavijestio Sufjan, prenijevši od Lejsa, on od Mudžahida, a on od Ibn Omera da je kazao: **"Uzeo me Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, za dio moga tijela"**¹³⁷¹ i rekao: **"Ponašaj se na ovome svijetu kao da si stranac ili putnik-prolaznik i smatraj se stanovnikom kabura."** Ibn Omer mi (veli Mudžahid) reče: **Kada osvaneš, ne očekuj da ćeš omrknuti, a kada omrkneš, ne očekuj da ćeš osvanuti. Iskoristi zdravlje prije bolesti i život prije smrti, jer ti, Allahov robe, ne znaš hoćeš li sutra biti živ ili mrtav."**¹³⁷²

2449. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Abde ed-Dabi, el-Basri; kaže: Obavijestio nas je Hammad b. Zejd, prenijevši od Lejsa, on od Mudžahida, on od Ibn Omera a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično prethodnom hadisu.** Ovaj hadis je prenio A'meš od Mudžahida, a on od Ibn Omera slično prethodnom hadisu.

2450. ISPRIČAO NAM JE Suvejd;¹³⁷³ kaže: Obavijestio nas je Abdullah, prenijevši od Hammada b. Selemea, on od Ubejdullaha b. Ebu Bekra b. Enesa, a on od Enesa b. Malika, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ovo je čovjek, a ovo je njegov smrtni čas, stavio je svoju ruku pored njegova potiljka, potom je raširi i reče: a tamo je njegova nada, a tamo je njegova nada."**¹³⁷⁴ Na ovu temu prenesen je hadis i od Ebu Seida. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹³⁷⁵

2451. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Ebu Muavija, prenijevši od A'meša, on od Ebu Sefera¹³⁷⁶, a on od Abdullaha b. Amra da je kazao: **"Naide pokraj nas Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dok smo popravljali trščanu kolibu i upita: Šta je to? Rekosmo:**

¹³⁷⁰ Ebu Ahmed Muhammed b. Abdullah b. Zubejr b. Amr b. Dirhem el-Esedi ez-Zubejri, el-Kufi je pouzdan i siguran prenosilac hadisa, s tim što je pogriješio prilikom prenošenja hadisa od Sevrija. Pripadao je devetoj generaciji.

¹³⁷¹ U Buharijevoj predaji ovog hadisa stoji: "Uzeo me Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, za rame..."

¹³⁷² Bilježi ga i Buharija u *Sahihu*.

¹³⁷³ Suvejd b. Nasr b. Suvejd el-Mirvezi je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je desetoj generaciji.

¹³⁷⁴ Dakle, smrtni čas je svakom čovjeku sasvim blizu i prati ga. Čovjekova porodica i čovjekova nada ostaju podalje, izvan toga.

¹³⁷⁵ Bilježe ga i Nesaija i Ibn Madže u *sunenima* te Ibn Hibban u *Sahihu*.

¹³⁷⁶ Ebu Sefer Seid b. Juhmid el-Hemdani es-Sevri el-Kufi je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

Dotrajala je pa je popravljamo, a on će na to: "Mislim da je smrtni čas bliži od toga¹³⁷⁷."

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹³⁷⁸ Ebu Sefer se zvao Seid b. Juhmid, neki vele: Ibn Ahmed es-Sevri.

١٩. بَاب مَا جَاءَ أَنَّ فِتْنَةَ هَذِهِ الْأُمَّةِ فِي الْمَالِ *

٢٤٥٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سَوَّارٍ أَخْبَرَنَا لَيْثُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ صَالِحٍ أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ جُبَيْرِ بْنِ نُفَيْرٍ حَدَّثَهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ كَعْبِ ابْنِ عِيَّاضٍ قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: إِنَّ لِكُلِّ أُمَّةٍ فِتْنَةٌ وَفِتْنَةُ أُمَّتِي الْمَالُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ. إِنَّمَا نَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ مُعَاوِيَةَ بْنِ صَالِحٍ *

19. O tome da će imetak biti iskušenje ovog ummeta

2452. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Hasan b. Sevvar;¹³⁷⁹ kaže: Nas je obavijestio Lejs b. Sa'd, prenijevši od Muavije b. Saliha, da mu je Abdur-Rahman b. Džubejr b. Nufejr¹³⁸⁰ ispričao od svoga oca¹³⁸¹, a on od Ka'ba b. Ijada da je kazao: Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: "Svaki narod ima svoje iskušenje, a iskušenje mog ummeta bit će imetak."

Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.¹³⁸² Poznat nam je samo preko Muavije b. Saliha.

٢٠. بَاب مَا جَاءَ لَوْ كَانَ لِابْنِ آدَمَ وَادِيَانِ مِنْ مَالٍ لَابْتَغَى ثَلَاثًا *

٢٤٥٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي زَيْدٍ أَخْبَرَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبرَاهِيمَ بْنِ سَعْدٍ أَخْبَرَنَا أَبِي عَنْ صَالِحِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ ابْنِ شَهَابٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَوْ كَانَ لِابْنِ آدَمَ وَادِيَانِ مِنْ ذَهَبٍ لَأَحَبَّ أَنْ يَكُونَ لَهُ ثَانِيَا

¹³⁷⁷ Dakle, ti popravljaj tu kolibu kako se za tvoga života ne bi srušila, a možda ćeš umrijeti prije nego se ona sruši. Zato ti je daleko bolje da popravljaj svoje postupke nego kolibu.

¹³⁷⁸ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ebu Davud i Ibn Madže u *sunenima* i Ibn Hibban u *Sahihu*.

¹³⁷⁹ Hasan b. Sevvar el-Begavi Ebu Ala el-Mirvezi iskren je prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji.

¹³⁸⁰ Abdur-Rahman b. Džubejr b. Nufejr el-Himsi pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji.

¹³⁸¹ Džubejr b. Nufejr b. Malik b. Amire el-Hadremi el-Himsi pouzdan je i vrijedan prenosilac hadisa. Pripadao je drugoj generaciji. Ustvari, on je muhadrem, što znači da je rođen u Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, vrijeme ali se sa njim nije susreo.

¹³⁸² Bilježi ga i Hakim u *Mustedreku*. On smatra da je ovaj hadis vjerodostojan.

وَلَا يَمْلَأُ فَاهُ إِلَّا التُّرَابُ وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَى مَنْ تَابَ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي بِنِ كَعْبٍ وَأَبِي سَعِيدٍ وَعَائِشَةَ وَأَبِي الزُّبَيْرِ وَأَبِي وَقْدٍ وَجَابِرٍ وَأَبِي عَبَّاسٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ *

20. O tome da bi čovjek, kad bi imao dolinu blaga, poželio i drugu dolinu

2453. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Zijad; kaže: Obavijestio nas je Jakub b. Ibrahim b. Sa'd;¹³⁸³ kaže: Nas je obavijestio moj otac¹³⁸⁴, prenijevši od Saliha b. Kejsana, on od Ibn Šihaba, a on od Enesa b. Malika koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "**Kada bi čovjek imao dolinu zlata, zaželio bi da mu je i drugu. On se neće zadovoljiti sve dotle dok ga zemlja ne zatrpa. A Allah će oprostiti onome koji se pokaje.**"

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ubeja b. Ka'ba, Ebu Seida, Aiše, Ibn Zubejra, Ebu Vakida, Džabira, Ibn Abbasa i Ebu Hurejrea. Ovaj hadis je, u ovoj formi, hasenun-sahihun-garibun.¹³⁸⁵

٢١. بَابُ مَا جَاءَ قَلْبُ الشَّيْخِ شَابُّ عَلَى حُبِّ اثْنَتَيْنِ *

٢٤٥٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ عَجَلَانَ عَنِ الْقَعْقَاعِ بْنِ حَكِيمٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: قَلْبُ الشَّيْخِ شَابُّ عَلَى حُبِّ اثْنَتَيْنِ: طُولُ الْحَيَاةِ وَكَثْرَةُ الْمَالِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٤٥٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: يَهْرَمُ ابْنُ آدَمَ وَيَشِبُّ مِنْهُ اثْنَتَانِ: الْحِرْصُ عَلَى الْعُمْرِ وَالْحِرْصُ عَلَى الْمَالِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

21. O tome da je srce starca mladalačko kada je u pitanju ljubav prema dvoma

2454. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Lejs, prenijevši od Ibn Adžlana, on od Ka'kaa b. Hakima,¹³⁸⁶ on od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejrea da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "**Srce starca je mladalačko kad je u pitanju ljubav prema dvoma: dugom životu i mnoštvu imetka.**"

¹³⁸³ Jakub b. Ibrahim b. Sa'd b. Ibrahim b. Abdur-Rahman b. Avf ez-Zuhri Ebu Jusuf el-Medeni je pouzdan prenosilac hadisa i vrijedan čovjek. Nastanio se u Bagdadu. Pripadao je devetoj generaciji.

¹³⁸⁴ Ibrahim b. Sa'd b. Ibrahim Ebu Ishak. On je pouzdan prenosilac hadisa i hudždže. Pripadao je osmoj generaciji.

¹³⁸⁵ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Buharija i Muslim u *sahihima*.

¹³⁸⁶ Ka'ka' b. Hakim el-Kinani je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji.

Na ovu temu prenesen je hadis i od Enesa. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹³⁸⁷

2455. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Ebu Avane, prenijevši od Katadea, a on od Enesa b. Malika da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Čovjek stari, ali (kod njega) dvoje uvijek ostaju mladi; želja za životom i želja za imetkom."Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹³⁸⁸

٢٢. بَاب مَا جَاءَ فِي الزَّهَادَةِ فِي الدُّنْيَا *

٢٤٥٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُبَارَكِ أَخْبَرَنَا عَمْرُو بْنُ وَاثِدٍ أَخْبَرَنَا يُونُسُ بْنُ حَبْلَسٍ عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ الْخَوْلَانِيِّ عَنْ أَبِي ذَرٍّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: الزَّهَادَةُ فِي الدُّنْيَا لَيْسَتْ بِتَحْرِيمِ الْحَلَالِ وَلَا إِضَاعَةِ الْمَالِ وَلَكِنَّ الزَّهَادَةَ فِي الدُّنْيَا أَنْ لَا تَكُونَ بِمَا فِي يَدَيْكَ أَوْ تَقْ مِمَّا فِي يَدَيِ اللَّهِ. وَأَنْ تَكُونَ فِي ثَوَابِ الْمُصِيبَةِ إِذَا أَتَتْ أَصِيبَتْ بِهَا أَرْغَبَ فِيهَا لَوْ أَنَّهَا أُبْقِيَتْ لَكَ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَأَبُو إِدْرِيسَ الْخَوْلَانِيُّ اسْمُهُ عَائِدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ. وَعَمْرُو بْنُ وَاثِدٍ مُتَكَرِّرُ الْحَدِيثِ *

٢٤٥٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ بْنُ عَبْدِ الْوَارِثِ أَخْبَرَنَا حُرَيْثُ بْنُ السَّائِبِ قَالَ: سَمِعْتُ الْحَسَنَ يَقُولُ: حَدَّثَنِي حُمْرَانُ بْنُ أَبَانَ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَيْسَ لِابْنِ آدَمَ حَقٌّ فِي سِوَى هَذِهِ الْخَصَالِ: بَيْتٌ يَسْكُنُهُ وَتَوْبٌ يُوَارِي عَوْرَتَهُ وَجِلْفٌ الْخُبْزِ وَالْمَاءِ. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ. وَهُوَ حَدِيثُ الْحُرَيْثِ بْنِ السَّائِبِ. وَسَمِعْتُ أَبَا دَاوُدَ سُلَيْمَانَ بْنَ سَلَمٍ الْبَلْخِيِّ يَقُولُ: قَالَ النَّضْرُ بْنُ شَمِيلٍ: جِلْفُ الْخُبْزِ يَعْنِي لَيْسَ مَعَهُ إِذَا مَ *
٢٤٥٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ مُطَرِّفٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ انْتَهَى إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَقُولُ: (أَلْهَاكُمْ التَّكَاثُرُ). قَالَ: يَقُولُ ابْنُ آدَمَ مَالِي مَالِي. وَهَلْ لَكَ مِنْ مَالِكَ إِلَّا مَا تَصَدَّقْتَ فَأَمْضَيْتَ أَوْ أَكَلْتَ فَأَقْنَيْتَ أَوْ لَبَسْتَ فَأَبْلَيْتَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٤٥٩. حَدَّثَنَا بNDAR أَخْبَرَنَا عَمْرُو بْنُ يُونُسَ أَخْبَرَنَا عِكْرَمَةُ بْنُ عَمَّارٍ أَخْبَرَنَا شَدَّادُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا أُمَامَةَ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَا ابْنَ آدَمَ إِنَّكَ إِنْ تَبَذَلْتَ الْفَضْلَ خَيْرٌ لَكَ. وَإِنْ تُمْسَكْتَهُ شَرٌّ لَكَ. وَلَا تَلَامُ عَلَى كَفَافٍ وَابْدَأْ بِمَنْ تَعُولُ. وَالْيَدُ الْعُلْيَا خَيْرٌ مِنَ الْيَدِ السُّفْلَى. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَشَدَّادُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ يُكْنَى أَبَا عَمَّارٍ *

٢٤٦٠. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الْكِنْدِيُّ أَخْبَرَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ حَيَّوَةَ بْنِ شُرَيْحٍ عَنْ بَكْرِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ هُبَيْرَةَ عَنْ أَبِي تَمِيمٍ الْجَيْشَانِيِّ عَنْ عَمْرِو بْنِ الْخَطَّابِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَوْ أَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَوَكَّلُونَ عَلَى اللَّهِ حَقَّ تَوَكُّلِهِ لَرُزِقْتُمْ كَمَا يُرْزَقُ الطَّيْرُ. تَغْدُو خِمَاصًا وَتَرُوحُ بِطَانًا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَأَبُو تَمِيمٍ الْجَيْشَانِيُّ اسْمُهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَالِكٍ *

¹³⁸⁷ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Buharija i Muslim u *sahihima*, te Nesaija u *Sunenu*.

¹³⁸⁸ Bilježe ga Buharija i Muslim u *sahihima*.

٢٤٦١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: كَانَ أَخْوَانٌ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَانَ أَحَدُهُمَا يَأْتِي النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْآخَرُ يَحْتَرِفُ. فَشَكَا الْمُحْتَرِفُ أَخَاهُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: لَعَلَّكَ تُرْزَقُ بِهِ.

٢٤٦٢. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مَالِكٍ وَمَحْمُودُ بْنُ حُدَّاشٍ الْبَغْدَادِيُّ قَالَا: أَخْبَرَنَا مَرْوَانُ بْنُ مُعَاوِيَةَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي شُمَيْلَةَ الْأَنْصَارِيُّ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ مِحْصَنِ الْخَطَمِيِّ عَنْ أَبِيهِ وَكَانَتْ لَهُ صُحْبَةٌ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ أَصْبَحَ مِنْكُمْ آمِنًا فِي سِرِّهِ مُعَافَى فِي جَسَدِهِ عِنْدَهُ قُوَّةٌ يَوْمَهُ فَكَأَنَّمَا حِيزَتْ لَهُ الدُّنْيَا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ مَرْوَانَ بْنِ مُعَاوِيَةَ. قَوْلُهُ حِيزَتْ: يَعْنِي جُمِعَتْ.

٢٤٦٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ أَخْبَرَنَا الْحُمَيْدِيُّ أَخْبَرَنَا مَرْوَانُ بْنُ مُعَاوِيَةَ نَحْوَهُ.

22. O pobožnosti na ovome svijetu

2456. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Abdur-Rahman,¹³⁸⁹ kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Mubarek,¹³⁹⁰ kaže: Nas je obavijestio Amr b. Vakid,¹³⁹¹ kaže: Nas je obavijestio Junus b. Halbes,¹³⁹² prenijevši od Ebu Idrisa el-Havlanija, on od Ebu Zerra, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: "**Pobožnost se na ovome svijetu ne ogleda u tome da se dozvoljeno uskraćuje sebi**¹³⁹³ i da se nekontrolisano troši imovina, nego se pobožnost na ovome svijetu ogleda u tome da ne smatraš da je ono što je u tvome posjedu sigurnije od onoga što je kod Allaha,¹³⁹⁴ i da više voliš da te zadesi iskušenje, zbog nagrade koju ćeš za to dobiti, nego da te mimoide."

¹³⁸⁹ Abdullah b. Abdur-Rahman ed-Darimi je poznati hadiski učenjak. Autor je *Sunena*.

¹³⁹⁰ Muhammed b. Mubarek es-Suveri, el-Kureši je pouzdan prenosilac hadisa. Živio je u Bagdadu. Pripadao je desetoj generaciji.

¹³⁹¹ Amr b. Vakid ed-Dimeški Ebu Hafs je prenosilac hadisa koga su hadiski učenjaci odbacili. Pripadao je šestoj generaciji.

¹³⁹² Junus b. Mejsere b. Halbes bio je pouzdan prenosilac hadisa i pobožan čovjek. Pripadao je trećoj generaciji.

¹³⁹³ Ovim se aludira na one neuke ljude koji, smatrajući to pobožnim činom, izbjegavaju da jedu lijepu hranu i oblače lijepu odjeću koja im je po islamu dopuštena. U suri *El-Maide*, u 87. i 88. ajetu, Uzvišeni Allah veli: "*O, vjernici, ne uskraćujte sebi lijepe stvari koje vam je Allah dozvolio, samo ne prelazite mjeru, jer Allah ne voli one koji pretjeruju. I jedite ono što vam Allah daje, što je dozvoljeno i lijepo; i bojte se Allaha u Kojoj vjerujete.*"

¹³⁹⁴ Uzvišeni Allah svakome garantira opskrbu. Istinski pobožnjak je onaj koji je sigurniji u opskrbu koju mu je Allah obećao nego u ono što je već zaradio i što je u njegovome posjedu.

¹³⁹⁵ Svako je iskušenje teško podnijeti. Naročito su teška iskušenja koja uzrokuju fizički i duševni bol, kao kada nekoga zadesi teška i neizlječiva bolest ili kad neko izgubi dijete. Istinski pobožnjak je onaj koji više voli da ga takva iskušenja snađu, bez obzira što su tako bolna, nego da ga mimoide zbog nagrade koja je za njih obećana.

Ovaj hadis je garibun.¹³⁹⁶ Poznat nam je samo u ovoj formi. Ebu Idris el-Havlaniju je ime Aizullah b. Abdullah, dok je Amr b. Vakid, prilikom prenošenja hadisa, proturječio pouzdanijim prenosiocima hadisa.

2457. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Abdus-Saamed b. Abdul-Varis; kaže: Nas je obavijestio Hurejs b. Saib¹³⁹⁷ i kazao: Čuo sam Hasana¹³⁹⁸ kada kaže: Ispričao mi je Humran b. Eban, prenijevši od Osmana b. Affana, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **"Čovjeku je izuzetno nužno samo ovo: kuća u kojoj će stanovati, odjeća kojom će pokriti svoje sramotne dijelove tijela, suh hljeb i voda."**¹³⁹⁹

Ovaj hadis je sahihun.¹⁴⁰⁰ To je hadis koji je prenio Hurejs b. Saib i kazao: Čuo sam Ebu Davuda Sulejmana b. Selma el-Belhija kada je rekao: Nadr b. Šumejl je kazao: "Suh hljeb" znači da uz njega nema nikakva smoka i začina.

2458. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Vehb b. Džerir; kaže: Nas je obavijestio Šu'be, prenijevši od Katadea, on od Mutarrifa¹⁴⁰¹, a on od svoga oca¹⁴⁰², koji je došao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, kada je on kazao: **"Zakuplja vas nastojanje da što imućniji budete. Čovjek govori: Moja imovina, moja imovina! A imaš li ti kakve druge koristi od svoje imovine osim to što podijeliš (i na taj način) ostaviš sebi za Dan obračuna, ili što pojedeš i tako uništiš, ili što obučeš i podereš."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁴⁰³

2459. ISPRIČAO NAM JE Bundar; kaže: Obavijestio nas je Omer b. Junus;¹⁴⁰⁴ kaže: Nas je obavijestio Ikrima b. Ammar;¹⁴⁰⁵ kaže: Nas je

¹³⁹⁶ Bilježi ga i Ibn Madže u *Sunenu*.

¹³⁹⁷ Hurejs b. Saib et-Temimi el-Hilali el-Basri je iskren prenosilac hadisa, koji je prilikom prenošenja hadisa puno griješio. Pripadao je sedmoj generaciji.

¹³⁹⁸ Hasan el-Basrij.

¹³⁹⁹ Po mišljenju Abdur-Rahmana el-Mubarekforija, on za to neće biti pitan, a za sve drugo će biti pitan na Sudnjem danu.

¹⁴⁰⁰ Bilježi ga i Hakim u *Mustedreku*, El-Menavi kaže da je sened ovog hadisa pouzdan.

¹⁴⁰¹ Mutarrif b. Abdullah b. Šehir el-Amiri el-Džerši el-Basri pouzdan je prenosilac hadisa i veoma vrijedan i pobožan čovjek. Pripadao je drugoj generaciji.

¹⁴⁰² Tj. Abdullaha b. Šehira b. Avfa el-Amirija. On je ashab. Primio je islam na Dan oslobođenja Mekke.

¹⁴⁰³ Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

¹⁴⁰⁴ Omer b. Junus b. Kasim el-Hanefi Ebu Hafs el-Jemami el-Džerši je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji.

¹⁴⁰⁵ Ikrima b. Ammar el-Idžli Ebu Ammar el-Jemami, porijeklom iz Basre, iskren je prenosilac hadisa, ali je prilikom prenošenja hadisa činio pogreške. U hadisima koje je on prenio od Jahjaa b. Kesira postoji poremećaj. Pripadao je petoj generaciji.

obavijestio Šeddad b. Abdullah¹⁴⁰⁶ i kazao: Čuo sam Ebu Uamea kada kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Čovječe! Ako ono što nadilazi tvoje potrebe podijeliš, to će biti dobro za tebe, a ako ga zadržiš, to će biti loše za tebe. Ako zadržiš ono što je izvan tvojih potreba, ti si škrtac. Zato, sa dijeljenjem počni od onoga ko ti je najpreči, a gornja ruka je bolja od donje¹⁴⁰⁷."**

Ovaj hadis je haenun-sahihun.¹⁴⁰⁸ Šeddadu b. Abdullahu je po djetetu nadimak Ebu Ammar.

2460. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Seid el-Kindi,¹⁴⁰⁹ kaže: Obavijestio nas je Ibn Mubarek, prenijevši od Hajvea b. Šurejha, on od Bekra b. Amra,¹⁴¹⁰ on od Abdullaha b. Hubejrea,¹⁴¹¹ on od Ebu Temima el-Džejšanija¹⁴¹², a on od Omera b. Hattaba, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Da se istinski oslanjate na Allaha, bili biste opskrbljivani poput ptice koja jutrom odlazi gladna, a naveče se vraća sita."

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁴¹³ Poznat nam je samo u ovoj formi. Ebu Temimu el-Džejšaniju je ime Abdullah b. Malik.

2461. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud; kaže: Nas je obavijestio Hammad b. Seleme, prenijevši od Sabita, a on od Enesa b. Malika da je kazao: "U vrijeme Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bila su dva brata. Jedan od njih dvojice je (redovno) odlazio kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem,¹⁴¹⁴ dok je drugi privređivao. Jednog dana se taj što je privređivao požali Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, na svoga brata.¹⁴¹⁵ On reče: Možda i ti nalaziš opskrbu njegovim bereketom."¹⁴¹⁶

¹⁴⁰⁶ Šeddad b. Abdullah el-Kureši Ebu Ammar ed-Dimeški pouzdan je prenosilac hadisa, ali je često prenosio mursel hadise. Pripadao je četvrtoj generaciji.

¹⁴⁰⁷ Gornjom rukom se naziva ruka koja dijeli, a donjom ruka koja prima.

¹⁴⁰⁸ Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

¹⁴⁰⁹ Alija b. Seid b. Mesruk el-Kindi el-Kufi je iskren prenosilac hadisa. Pripadao je desetoj generaciji.

¹⁴¹⁰ Bekr b. Amr el-Muafiri el-Masri je iskren prenosilac hadisa i pobožan čovjek. Pripadao je šestoj generaciji.

¹⁴¹¹ Abdullah b. Hubejre b. Es'ad es-Sebai el-Hadremi Ebu Hubejra el-Masri je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

¹⁴¹² Abdullah b. Malik b. Ebu Ešham Ebu Temim el-Džejšani el-Masri je pouzdan ravija hadisa. On je muhadrem, što znači da je živio u Vjerovjesnikovo vrijeme, ali se sa njim nije susreo. Pripadao je trećoj generaciji.

¹⁴¹³ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Nesaija u *Sunenu*, Ibn Hibban u *Sahihu* i Hakim u *Mustedreku*.

¹⁴¹⁴ Da bi od njega učio.

¹⁴¹⁵ Kako ništa ne radi i kako on sam privređuje za obojicu.

¹⁴¹⁶ Bilježi ga i Hakim u *Mustedreku*.

2462. ISPRIČALI SU NAM Amr b. Malik¹⁴¹⁷ i Mahmud b. Hidaš el-Bagdadi¹⁴¹⁸ i kazali: Obavijestio nas je Mervan b. Muavija; kaže: Nas je obavijestio Abdur-Rahman b. Ebu Šumejle el-Ensari,¹⁴¹⁹ prenijevši od Selemea b. Ubejdullaha b. Mihsana el-Hatmija¹⁴²⁰, a on od svoga oca,¹⁴²¹ koji je bio ashab, a koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ko od vas osvane siguran u svojoj kući¹⁴²², zdrav i da ima obroke hrane za taj dan - kao da je cijeli ovaj svijet njegov."**

Ovaj hadis je hasenun-garibun.¹⁴²³ Poznat nam je samo preko Mervana b. Muavije. Riječ "hizet" znači sakupljen (i dat u vlasništvo).

2463. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Ismail¹⁴²⁴; kaže: Obavijestio nas je Humejdi;¹⁴²⁵ kaže: Nas je obavijestio Mervan b. Muavija **slično prethodnom hadisu.**

٢٣. بَاب مَا جَاءَ فِي الْكَفَافِ وَالصَّبْرِ عَلَيْهِ *

٢٤٦٤. أَخْبَرَنَا سُؤَيْدُ بْنُ نَصْرٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِيوبَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ زَحْرٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ يَزِيدَ عَنِ الْقَاسِمِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **إِنْ أَغْبَطَ أَوْلِيَائِي عِنْدِي لَمْؤَمِنٍ خَفِيفُ الْحَاذِ دُو حَظِّ مِنَ الصَّلَاةِ. أَحْسَنَ عِبَادَةَ رَبِّهِ وَأَطَاعَهُ فِي السِّرِّ وَكَانَ غَامِضًا فِي النَّاسِ لَا يُشَارُ إِلَيْهِ بِأَلْصَابِعِ. وَكَانَ رِزْقُهُ كَفَافًا فَصَبَرَ عَلَى ذَلِكَ. ثُمَّ نَقَرَ بِأَصْبَعِهِ فَقَالَ: عَجَلْتُ مِنْيْهِ قُلْتُ بَوَاكِيه قُلْتُ ثَرَاتُهُ** * وَبِهَذَا الْإِسْنَادُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **عَرَضَ عَلَيَّ رَبِّي لِيَجْعَلَ لِي بَطْخَاءَ مَكَّةَ ذَهَبًا. قُلْتُ: لَا يَا رَبِّ، وَلَكِنْ أَشْبَعُ يَوْمًا وَأَجُوعُ يَوْمًا، أَوْ قَالَ ثَلَاثًا أَوْ نَحْوَ هَذَا. فَإِذَا جُعْتُ تَضَرَّعْتُ إِلَيْكَ وَذَكَرْتُكَ وَإِذَا شَبِعْتُ شَكَرْتُكَ وَحَمَدْتُكَ.** وَفِي الْبَابِ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ عُبَيْدٍ هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَالْقَاسِمُ هُوَ ابْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَيُكْنَى أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ. وَيُقَالُ أَيْضًا يُكْنَى أَبَا عَبْدِ الْمَلِكِ وَهُوَ مَوْلَى عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ خَالِدِ بْنِ يَزِيدَ بْنِ مُعَاوِيَةَ. وَهُوَ شَامِي ثَقَّةٌ. وَعَلِيُّ بْنُ يَزِيدَ يَضِيعُ فِي الْحَدِيثِ وَيُكْنَى أَبَا عَبْدِ الْمَلِكِ *

¹⁴¹⁷ Amr b. Malik er-Rasibi Ebu Osman el-Basri je slab prenosilac hadisa. Pripadao je desetoj generaciji.

¹⁴¹⁸ Mahmud b. Hidaš el-Bagdadi et-Talikani je iskren prenosilac hadisa. Živio je u Bagdadu. Pripadao je desetoj generaciji.

¹⁴¹⁹ Abdur-Rahman b. Ebu Šumejle el-Ensari el-Medeni el-Kubai je makbul prenosilac hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji.

¹⁴²⁰ Seleme b. Ubejdullah b. Mihsan el-Hatmi el-Ensari el-Medeni je nedovoljno poznat kao prenosilac hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji.

¹⁴²¹ Za Ubejdullaha b. Mihsana el-Ensarija većina učenjaka smatra da je bio ashab. Ebu Nuajm kaže: On je zatekao Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i sa njim se susreo.

¹⁴²² Siguran od neprijatelja.

¹⁴²³ Bilježe ga i Buharija u djelu *Edebul-Mufredi* i Ibn Madže u *Sunenu*.

¹⁴²⁴ Muhammed b. Ismail b. Ibrahim el-Džufi el-Buhari.

¹⁴²⁵ Abdullah b. Zubejr b. Isa el-Kureši el-Mekki Ebu Bekr el-Humejdi pouzdan je prenosilac, hafiz hadisa, šeri'atski pravnik i jedan od najboljih učenika Sufjana b. Ujejne. Pripadao je desetoj generaciji.

٢٤٦٥. حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ مُحَمَّدٍ الدُّورِيُّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ الْمُقَرِّيُّ أَخْبَرَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي أَيُّوبَ عَنْ شُرَحْبِيلَ بْنِ شَرِيكَ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْحُبَلِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ عَمْرٍو أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: قَدْ أَفْلَحَ مَنْ أَسْلَمَ وَرَزَقَ كَفَافًا وَقَعَهُ اللَّهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

٢٤٦٦. حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ مُحَمَّدٍ الدُّورِيُّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ الْمُقَرِّيُّ حَدَّثَنَا حَبِيبُ بْنُ شُرَيْحٍ أَبُو هَانِيٍّ الْخَوْلَانِيُّ أَنَّ أَبَا عَلِيٍّ عَمْرٍو بْنُ مَالِكٍ الْجَنْبِيَّ أَخْبَرَهُ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ عُبَيْدٍ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: طُوبَى لِمَنْ هُدِيَ إِلَى الْإِسْلَامِ وَكَانَ عَيْشُهُ كَفَافًا وَقَعَهُ. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ. وَأَبُو هَانِيٍّ الْخَوْلَانِيُّ اسْمُهُ حُمَيْدُ بْنُ هَانِيٍّ*

23. O osnovnim potrebama i strpljenju u tome

2464. ISPRIČAO NAM JE Suvejd b. Nasr; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Mubarek, prenijevši od Jahjaa b. Ejjuba,¹⁴²⁶ on od Ubejdullaha b. Zahra,¹⁴²⁷ on od Alije b. Jezida, on od Kasima Ebu Abdur-Rahmana, on od Ebu Umamea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: "Od mojih prijatelja je, po mome mišljenju, najsretniji vjernik slabog imovinskog stanja koji uz to uživa u namazu, iskreno robuje svome Gospodaru i u tajnosti mu je pokoran. Skriven je od ljudi tako da se na njega ne upire prstima. Njegova opskrba je skromna i on je strpljiv u tome! Potom udari prstima i reče: "Njegova će smrt biti lahka, za njim će se malo plakati, a i njegova će ostavština¹⁴²⁸ biti mala." Sa ovim je senedom preneseno od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao i ovo: "Moj mi je Gospodar ponudio da mi mekkansku dolinu učini zlatom. Rekoh: Ne, moj Gospodaru, nego mi daj da sam dan sit, a dan gladan (ili je kazao: tri dana ili slično tome), tako, kad ogladnim, da Ti se skrušeno molim i da Te spominjem, a kad sam sit, da Ti se zahvaljujem."

Na ovu temu prenesen je hadis i od Fedalea b. Ubejda. Ovaj hadis je hasenun.¹⁴²⁹ Kasim je sin Abdur-Rahmanov, čiji je i nadimak Ebu Abdur-Rahman. On je štićenik Abdur-Rahmana b. Halida b. Jezida b. Muavije. On je iz Šama i pouzdan je kao prenosilac hadisa. Ali b. Jezid je slab prenosilac hadisa. Nadimak po djetetu mu je: Ebu Abdul-Melik.

2465. ISPRIČAO NAM JE Abbas b. Muhammed ed-Duri; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Jezid el-Mukri; kaže: Nas je obavijestio Seid b.

¹⁴²⁶ Jahja b. Ejub el-Gafiki Ebu Abbas el-Masri iskren je prenosilac hadisa, iako je ponekad prilikom prenošenja hadisa griješio. Pripadao je sedmoj generaciji.

¹⁴²⁷ Ubejdullah b. Zehr ed-Damri je iskren prenosilac hadisa, koji je prilikom prenošenja hadisa griješio. Pripadao je šestoj generaciji.

¹⁴²⁸ Imetak koji će ostati nakon njegove smrti.

¹⁴²⁹ Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*.

Ebu Ejjub, prenijevši od Šurahbila b. Šerika,¹⁴³⁰ on od Ebu Abdur-Rahmana el-Hubulija, a on od Abdullaha b. Amra da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Spašen je onaj koji se preda svome Gospodaru, kome bude data potrebna (halal) opskrba i koga Allah učini zadovoljnim onim što ima."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁴³¹

2466. ISPRIČAO NAM JE Abbas b. Muhammed ed-Duri; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Jezid el-Mukri; kaže: Ispričao nam je Hajve b. Šurejh Ebu Hani' el-Havlani, da ga je obavijestio Ebu Ali Amr b. Malik el-Dženbi,¹⁴³² prenijevši Fedalea b. Ubejda, da je čuo Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je kazao: **"Blago onome ko bude upućen u islam, ko bude imao potrebnu (halal) opskrbu i ko bude zadovoljan onim što ima."**

Ovaj hadis je sahihun.¹⁴³³ Ebu Haniu el-Havlaniju je ime Humejd b. Hani'.

٢٤. بَاب مَا جَاءَ فِي فَضْلِ الْفَقْرِ *

٢٤٦٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو بْنُ نُبَهَانَ بْنِ صَفْوَانَ الثَّقَفِيُّ الْبَصْرِيُّ أَخْبَرَنَا رَوْحُ بْنُ أَسْلَمَ أَخْبَرَنَا شَدَّادُ أَبُو طَلْحَةَ الرَّاسِيُّ عَنْ أَبِي الْوَزَائِعِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُغَفَّلٍ قَالَ: قَالَ رَجُلٌ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَاللَّهِ إِنِّي لَأُحِبُّكَ. فَقَالَ لَهُ انْظُرْ مَا تَقُولُ. قَالَ وَاللَّهِ إِنِّي لَأُحِبُّكَ فَقَالَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ. قَالَ: إِنْ كُنْتَ تُحِبُّنِي فَأَعِدْ لِلْفَقْرِ تَجَقُّفًا. فَإِنَّ الْفَقْرَ أَسْرَعُ إِلَى مَنْ يُحِبُّنِي مِنَ السَّيْلِ إِلَى مُنْتَهَاهُ.

٢٤٦٨. حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ أَخْبَرَنَا أَبِي عَنْ شَدَّادِ أَبِي طَلْحَةَ نَحْوَهُ بِمَعْنَاهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَأَبُو الْوَزَائِعِ الرَّاسِيُّ اسْمُهُ جَابِرُ بْنُ عَمْرٍو وَهُوَ بَصْرِيُّ *

24. O vrijednosti siromaštva

2467. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Amr b. Nebhan b. Safvan es-Sekafi el-Basri; kaže: Obavijestio nas je Revh b. Eslem,¹⁴³⁴ kaže: Nas je obavijestio Šeddad Ebu Talha er-Rasibi,¹⁴³⁵ prenijevši od Ebu Vazi'a¹⁴³⁶, a on

¹⁴³⁰ Šurahbili b. Šerik el-Muafiri Ebu Muhammed el-Masri. Neki vele Šurahbil b. Amr b. Šerik. On je iskren prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

¹⁴³¹ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Muslim u *Sahihu* i Ibn Madže u *Sunenu*.

¹⁴³² Ebu Ali Amr b. Malik el-Dženbi el-Hemdani je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

¹⁴³³ Bilježe ga Ibn Hibban u *Sahihu* i Hakim u *Mustedreku*. Hakim za ovaj hadis kaže da je vjerodostojan prema Muslimovim kriterijima.

¹⁴³⁴ Revh b. Eslem el-Bahili Ebu Hatim el-Basri je slab prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji.

¹⁴³⁵ Šeddad b. Seid Ebu Talha er-Rasibi el-Basri je iskren prenosilac hadisa koji je prilikom prenošenja hadisa griješio. Pripadao je osmoj generaciji.

¹⁴³⁶ Ebu Vazi' Džabir b. Amr er-Rasibi je iskren prenosilac hadisa koji je prilikom prenošenja hadisa pravio previde. Pripadao je trećoj generaciji.

od Abdullaha b. Mugaffela, koji je kazao: "Neki čovjek reče Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: Allahov Poslaniče, tako mi Allaha, ja te istinski volim. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, će na to: Pazi šta govoriš! *Ja te istinski volim* ponovi tri puta, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Ako me istinski voliš, kako tvrdiš, onda se pripremi za siromaštvo, jer siromaštvo brže stiže onoga ko me istinski voli nego što bujica stiže do svoga ušća."

2468. ISPRIČAO NAM JE Nasr b. Ali;¹⁴³⁷ kaže: Obavijestio nas je moj otac,¹⁴³⁸ prenijevši od Šeddada Ebu Talhe **po značenju slično prethodnom hadisu**. Ovaj hadis je hasenun-garibun.¹⁴³⁹ Ebu Vazi'u er-Rasibiju je ime Džabir b. Amr. On je iz Basre.

٢٥. بَاب مَا جَاءَ أَنَّ فَقَرَاءَ الْمُهَاجِرِينَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ قَبْلَ أَغْنِيَانِهِمْ *

٢٤٦٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى الْبَصْرِيُّ أَخْبَرَنَا زِيَادُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: فَقَرَاءَ الْمُهَاجِرِينَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ قَبْلَ أَغْنِيَانِهِمْ بِخَمْسِ مِائَةِ سَنَةٍ. وَبِی الْبَاب عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو وَجَابِرٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ *

٢٤٧٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى بْنُ وَاصِلٍ الْكُوفِيُّ أَخْبَرَنَا ثَابِتُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْعَابِدِيُّ الْكُوفِيُّ أَخْبَرَنَا الْحَارِثُ بْنُ التُّعْمَانَ أَخْبَرَنَا اللَّيْثِيُّ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: اللَّهُمَّ أَحْبِبْنِي مَسْكِينًا وَأَمْتِنِي مَسْكِينًا وَاحْشُرْنِي فِي زُمْرَةِ الْمَسَاكِينِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ. فَقَالَتْ عَائِشَةُ: لِمَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: إِنَّهُمْ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ قَبْلَ أَغْنِيَانِهِمْ بِأَرْبَعِينَ خَرِيفًا. يَا عَائِشَةُ لَا تَرُدِّي الْمَسْكِينَ وَلَوْ بِشِقِّ ثَمَرَةٍ. يَا عَائِشَةُ أَحْبِبِي الْمَسَاكِينَ وَقَرِّبِيهِمْ فَإِنَّ اللَّهَ يُقَرِّبُكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ *

٢٤٧١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا قَبِيصَةُ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَدْخُلُ الْفُقَرَاءُ الْجَنَّةَ قَبْلَ الْأَغْنِيَاءِ بِخَمْسِ مِائَةِ عَامٍ، نِصْفِ يَوْمٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٤٧٢. حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ مُحَمَّدٍ الدُّورِيُّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ زَيْدٍ الْمُقَرِّيُّ أَخْبَرَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي أَيُّوبَ عَنْ عَمْرٍو بْنِ جَابِرٍ الْحَضْرَمِيِّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: يَدْخُلُ الْفُقَرَاءُ الْمُسْلِمِينَ الْجَنَّةَ قَبْلَ أَغْنِيَانِهِمْ بِأَرْبَعِينَ خَرِيفًا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ *

¹⁴³⁷ Nasr b. Ali b. Nasr b. Ali el-Džehdami je pouzdan i siguran prenosilac hadisa. Pripadao je desetoj generaciji.

¹⁴³⁸ Ali b. Nasr b. Ali el-Džehdami el-Basri je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji. Želio je da bude kadija ali mu nije udovoljeno.

¹⁴³⁹ Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*.

٢٤٧٣. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ ح أَخْبَرَنَا الْمُحَارِبِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَدْخُلُ فَقَرَاءُ الْمُسْلِمِينَ الْجَنَّةَ قَبْلَ أَغْنِيَائِهِمْ يَنْصَفُ يَوْمٌ وَهُوَ خَمْسُ مِائَةِ عَامٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

25. O tome da će siromašni muhadžiri ući u Džennet prije imućnih

2469. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Musa el-Basri; kaže: Obavijestio nas je Zijad b. Abdullah,¹⁴⁴⁰ prenijevši od A'meša, on od Atijjea, a on od Ebu Seida, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "**Siromašni muhadžiri će ući u Džennet prije imućnih na pet stotina godina.**"

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ebu Hurejrea, Abdullaha b. Amra i Džabira. Ovaj hadis je, u ovoj formi, hasenun-garibun.

2470. ISPRIČAO NAM JE Abdul-A'la b. Vasil el-Kufi; kaže: Obavijestio nas je Sabit b. Muhammed el-Abid el-Kufi;¹⁴⁴¹ kaže: Nas je obavijestio Haris b. Nu'man;¹⁴⁴² kaže: Nas je obavijestio Lejsi, prenijevši od Enesa da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "**Allahu, daj mi da živim kao siromah, da umrem kao siromah i proživi me u društvu siromaha na Sudnjem danu.**"¹⁴⁴³ Čuvši to, Aiša reče: Zašto to moliš o, Allahov Poslaniče? On reče: Zato što će oni ući u Džennet prije njihovih imućnih, na četrdeset godina.¹⁴⁴⁴ Aiša, ne odbijaj siromaha. Podaj mu

¹⁴⁴⁰ Zijad b. Abdullah b. Tufejl el-Amiri el-Bukai Ebu Muhammed el-Kufi je iskren i siguran prenosilac hadisa kad je riječ o hadisima koje je od njega Ibn Ishak prenio u djelu *El-Megazi*. Što se tiče ostalih hadisa koje je prenio, slovi kao blag prenosilac. Pripadao je osmoj generaciji.

¹⁴⁴¹ Sabit b. Muhammed el-Abid el-Kufi Ebu Muhammed, neki vele Ebu Ismail, iskren je prenosilac hadisa, ali je griješio prilikom prenošenja hadisa. Pripadao je devetoj generaciji.

¹⁴⁴² Haris b. Nu'man b. Salim el-Lejsi, el-Kufi, sin Seid b. Džubejrove sestre, je slab prenosilac hadisa. Pripadao je petoj generaciji.

¹⁴⁴³ Ovim Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ukazuje počast siromasima, jer da je molio Allaha, dž.š., da siromahe proživi u njegovu društvu, to bi za njih bila velika čast, a kakva im je tek čast kad on moli Allaha, dž.š., da njega proživi u njihovom društvu. On ovim, veli Bejhekija, ne traži od Allaha da mu umanji imovinu, nego od Njega traži da ga učini skromnim u svim postupcima, kao što su skromni siromasi.

¹⁴⁴⁴ U ovom hadisu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao da će siromasi prije imućnih ući u Džennet na četrdeset godina, dok je u prethodnom hadisu rekao da će prije njih ući u Džennet na pet stotina godina. Kako pomiriti različita značenja u navedenim hadisima? El-Mubarekfori smatra da će siromasi biti stепенovani; najbolji od njih će prije imućnih ući u Džennet na pet stotina godina, dok će najslabiji od njih prije imućnih ući u Džennet na četrdeset godina. Da je to tako, potvrđuje predaja koju je Taberanija zabilježio u *Mu'džemul-Kebiru* od Meslemea b. Muhammeda, a u kojoj stoji: "Neki će (siromašni) muhadžiri prije ostalih ljudi ući u Džennet na četrdeset godina. Potom će druga skupina ući u Džennet, prije

(uvijek nešto) pa makar to bila i polovina hurme! Aiša, voli siromahe i približavaj ih sebi! Ako to budeš činila, i Allah će tebe približiti Sebi na Sudnjem danu."¹⁴⁴⁵ Ovaj hadis je garibun.¹⁴⁴⁶

2471. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Kabisa; kaže: Nas je obavijestio Sufjan, prenijevši od Muhammeda b. Amra, on od Ebu Selemea, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Siromasi će prije imućnih ući u Džennet na pet stotina godina, tj. prije na pola dana"**¹⁴⁴⁷." Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁴⁴⁸

2472. ISPRIČAO NAM JE Abbas b. Muhammed ed-Duri; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Jezid el-Mukri; kaže: nas je obavijestio Seid b. Ebu Ejjub, prenijevši od Amra b. Džabira el-Hadremija a on od Džabira b. Abdullaha da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Siromašni muslimani će prije bogatih ući u Džennet na četrdeset godina."** Ovaj hadis je hasenun.¹⁴⁴⁹

2473. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Obavijestio nas je El-Muharibi, prenijevši od Muhammeda b. Amra, on od Ebu Selemea, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Siromašni muslimani će prije imućnih ući u Džennet na pola dana, a to je pet stotina godina."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.

٢٦. بَابُ مَا جَاءَ فِي مَعِيشَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَهْلِهِ *

٢٤٧٤. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ بْنُ عَبَّادٍ الْمُهَلَّبِيُّ عَنْ مُجَالِدٍ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى عَائِشَةَ فَدَعَتْ لِي بِطَعَامٍ وَقَالَتْ: مَا أَشْبَعُ مِنْ طَعَامٍ فَأَشَاءُ أَنْ أَبْكِيَ إِلَّا بِكَيْتٍ. قَالَ قُلْتُ لِمَ؟ قَالَتْ: أَذْكُرُ الْحَالَ الَّتِي فَارَقَ عَلَيْهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الدُّنْيَا. وَاللَّهِ مَا شَبِعَ مِنْ خُبْزٍ وَلَحْمٍ مَرَّتَيْنِ فِي يَوْمٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ *

ostalnih ljudi, na stotinu godina. Potom će treća skupina ući u Džennet, prije ostalih ljudi, na dvije stotine godina..." Dakle, kao da će siromasi, veli El-Mubarekfori, biti klasirani prema stepenu njihove vrijednosti u pet kategorija.

¹⁴⁴⁵ Ali el-Kari u djelu *El-Murekat* kaže: Ovaj hadis je jasan dokaz da je siromah koji bude strpljiv u svome siromaštvu vredniji od zahvalnog imućnika.

¹⁴⁴⁶ Bilježi ga i Bejhekija u djelu *Šu'abul-Iman*. Ibn Hadžer el-Askalani u djelu *Et-Telhis* veli da je sened ovog hadisa slab.

¹⁴⁴⁷ Na budućem svijetu dan će biti dug kao hljadu godina na ovome svijetu. U suri *El-Hadždž*, u 47. ajetu Uzvišeni Allah veli: "Oni od tebe traže da ih kazna što prije stigne, i Allah će ispuniti prijetnju Svoju; a samo jedan dan u Gospodara tvoga traje koliko hiljadu godina, po vašem računanju."

¹⁴⁴⁸ Bilježi ga i Ibn Hibban u *Sahihu*.

¹⁴⁴⁹ Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*.

٢٤٧٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ أَتَانَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ: سَمِعْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ زَيْدٍ يُحَدِّثُ عَنِ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: مَا شَبِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ خُبْرٍ شَعِيرٍ يَوْمَئِذٍ مُتَابِعِينَ حَتَّى قُبِضَ. وَنَسِيَ الْبَابَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٤٧٦. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ أَخْبَرَنَا الْمُحَارِبِيُّ عَنْ زَيْدِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ أَبِي حَارِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: مَا شَبِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَهْلُهُ ثَلَاثًا تَبَاعًا مِنْ خُبْرٍ الْبَرِّ حَتَّى فَارَقَ الدُّنْيَا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٤٧٧. حَدَّثَنَا عَبَّاسُ بْنُ مُحَمَّدٍ الدُّورِيُّ حَسَنٌ يَحْيَى بْنُ أَبِي بُكَيْرٍ حَسَنٌ حَرِيزُ بْنُ عُثْمَانَ عَنْ سُلَيْمِ بْنِ عَامِرٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا أُمَامَةَ يَقُولُ: مَا كَانَ يَفْضَلُ عَنْ أَهْلِ بَيْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خُبْرُ الشَّعِيرِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ *

٢٤٧٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاوِيَةَ الْجُمَحِيُّ أَخْبَرَنَا ثَابِتُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ بِلَالِ بْنِ خَبَّابٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَبِيتُ اللَّيَالِي الْمَتَابِعَةَ طَاوِيًا وَأَهْلُهُ لَا يَجِدُونَ عَشَاءً. وَكَانَ أَكْثَرُ خُبْرِهِمْ خُبْرُ الشَّعِيرِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٤٧٩. حَدَّثَنَا أَبُو عَمَارٍ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ عُمَارَةَ بْنِ الْقَعْقَاعِ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: اللَّهُمَّ اجْعَلْ رِزْقَ آلِ مُحَمَّدٍ قُوًا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٤٨٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا جَعْفَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَدْخُرُ شَيْئًا لِعَدِّ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. وَقَدْ رَوَى هَذَا غَيْرُ جَعْفَرِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُرْسَلًا *

٢٤٨١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَخْبَرَنَا أَبُو مَعْمَرٍ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي عَرُوبَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: مَا أَكَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى خِوَانٍ وَلَا أَكَلَ خُبْرًا مُرْفَقًا حَتَّى مَاتَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ سَعِيدِ بْنِ أَبِي عَرُوبَةَ *

٢٤٨٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْمَجِيدِ الْحَنْفِيُّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ هُوَ ابْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ أَخْبَرَنَا أَبُو حَارِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ أَنَّهُ قِيلَ لَهُ: أَكَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الثَّقِيَّ يَغْنِي الْخَوَارِزِيَّ؟ فَقَالَ سَهْلٌ: مَا رَأَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الثَّقِيَّ حَتَّى لَقِيَ اللَّهَ. فَقِيلَ لَهُ: هَلْ كَانَتْ لَكُمْ مَنَاحِلُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ قَالَ: مَا كَانَتْ لَنَا مَنَاحِلُ. قِيلَ: كَيْفَ كُنْتُمْ تَصْنَعُونَ بِالشَّعِيرِ؟ قَالَ: كُنَّا نَنْفُخُهُ فَيَطِيرُ مِنْهُ مَا طَارَ ثُمَّ نُثْرِيهِ فَنَعْجِنُهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَاهُ مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ أَبِي حَارِمٍ *

26. O životu Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i njegove porodice

2474. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Abbad b. Abbad el-Muhellebi, prenijevši od Mudžalida, on od Ša'bija, a on od Mesruka da je kazao: Jedanput sam ušao koda Aiše. Ona naredi da mi donesu hranu i reče: "Nikada se ne najedem, a da ne zaplačem! Zašto?, upitah je. Ona reče: Prisjetim se stanja u kakvom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, napustio ovaj svijet. Tako mi Allaha, on se nikada dva

puta u jednom danu nije zasitio hljeba i mesa¹⁴⁵⁰." Ovaj hadis je hasenun.¹⁴⁵¹

2475. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud; kaže: Saopštio nam je Šu'be, prenijevši od Ebu Ishaka, koji je kazao: Čuo sam Abdur-Rahmana b. Jezida kada priča od Esveda, a on od Aiše da je kazala: **"Za cijelog života se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije zasitio ječmena hljeba uzastopno dva dana."**

Na ovu temu prenesen je hadis i od Ebu Hurejrea. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁴⁵²

2476. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb Muhammed b. Ala; kaže: Obavijestio nas je El-Muharibi, prenijevši od Jezida b. Kejsana, on od Ebu Hazima, a on od Ebu Hurejrea da je kazao: **"Za cijelog života Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i njegova porodica nisu imali dovoljno pšenična hljeba uzastopno tri dana."**¹⁴⁵³ Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁴⁵⁴

2477. ISPRIČAO NAM JE Abbas b. Muhammed ed-Duri; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Ebu Bukejr;¹⁴⁵⁵ kaže: Nas je obavijestio Hariiz b. Osman,¹⁴⁵⁶ prenijevši od Sulejma b. Amira¹⁴⁵⁷ da je kazao: Čuo sam Ebu Uamea kada je rekao: **"Porodica Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nije nikada imala viška brašna ni koliko za jedan ječmeni hljeb."** Ovaj hadis je u ovoj formi hasenun-sahihun-garibun.¹⁴⁵⁸

2478. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Muavija el-Džumehi; kaže: Obavijestio nas je Sabit b. Jezid,¹⁴⁵⁹ prenijevši od Helala b. Habbaba,¹⁴⁶⁰ on od

¹⁴⁵⁰ U Muslimovoj predaji ovog hadisa stoji: "...Tako mi Allaha, nikada se, u jednom danu, nije zasitio hljeba i ulja."

¹⁴⁵¹ Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

¹⁴⁵² Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

¹⁴⁵³ Ovaj hadis je, po mišljenju El-Mubarekforija, jasan dokaz da Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pred kraj života nije bio imućan kako neki tvrde. Istina je da je on od plijena dobivao mnogo imetka, ali ga je u potpunosti dijelio na Allahovom putu i malo je šta zadržavao za sebe i svoju čeljad.

¹⁴⁵⁴ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

¹⁴⁵⁵ Jahjau b. Ebu Bukejru je ime Nesr el-Kermani. On je porijeklom iz Kufe, ali je živio u Bagdadu. Pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji.

¹⁴⁵⁶ Hariiz b. Osman er-Rehabi el-Himsi je pouzdan i siguran prenosilac hadisa. Pripadao je petoj generaciji.

¹⁴⁵⁷ Sulejm b. Amir el-Kilai el-Habairi Ebu Jahja el-Himsi je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji. Pogriješili su oni koji su smatrali da je on zatekao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Umro je 130. godine po Hidžri.

¹⁴⁵⁸ Također ga bilježi Tirmizija u djelu *Eš-Šemailul-Muhammedije*.

¹⁴⁵⁹ Sabita b. Jezida el-Ahvela Ebu Zejda el-Basrija su Jahja b. Mein i Ebu Hatim smatrali pouzdanim prenosiocem hadisa.

Ikrimea, a on od Ibn Abbasa da je kazao: **"Porodica Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, noćima nije imala šta večerati, a najčešće su, što se tiče hljeba, jeli ječmeni hljeb."**¹⁴⁶¹ Ovaj hadis je hasenun-sahihun.

2479. ISPRIČAO NAM JE Ebu Ammar; kaže: Obavijestio nas je Veki', prenijevši od A'meša, on od Imarea b. Ka'kaa Ebu Zur'e, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Allahu, opskrbi Muhammedovu porodicu osnovnim životnim namirnicama."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁴⁶²

2480. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Džafer b. Sulejman, prenijevši od Sabita, a on od Enesa da je kazao: **"Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije ništa čuvao za sutra."**¹⁴⁶³

Ovaj hadis je garibun.¹⁴⁶⁴ Drugi su, osim Džafera b. Sulejmana, ovo prenijeli od Sabita, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kao mursel hadis.

2481. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Abdur-Rahman; kaže: Obavijestio nas je Ebu Ma'mer Abdullah b. Amr;¹⁴⁶⁵ kaže: Nas je obavijestio Abdul-Varis, prenijevši od Seida b. Ebu Arubea, on od Katadea, a on od Enesa da je kazao: **"Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije nikada jeo za stolom niti je ikada, sve do smrti, jeo mehkog hljeba."** Ovaj hadis Seida b. Ebu Arubea je hasenun-sahihun-garibun.¹⁴⁶⁶

2482. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Abdur-Rahman; kaže: Obavijestio nas je Ubejdullah b. Abdul-Medžid el-Hanefi;¹⁴⁶⁷ kaže: Nas je obavijestio Abdur-Rahman, a on je sin Abdullaha b. Dinara; kaže: Nas je obavijestio Ebu Hazim, prenijevši od Sehla b. Sa'da da ga je neko upitao: **"Je li Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jeo hljeb od bijelog brašna? Sehl reče: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije ni vidio bijelog brašna sve do susreta sa Allahom dž.š."**¹⁴⁶⁸ A jeste li, u

¹⁴⁶⁰ Helal b. Habbab el-Abdi se nastanio u Medainu. On je bio iskren prenosilac hadisa. Pred kraj života je posenilio. Pripadao je petoj generaciji.

¹⁴⁶¹ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ibn Madže u *Sunenu*.

¹⁴⁶² Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Ebu Davuda.

¹⁴⁶³ Po mišljenju Ibn Dekika el-Ida, to znači da Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije nikada ništa ostavljao sebi za sutra, a poznato je da bi znao ostaviti osnovne životne namirnice za svoju porodicu koliko im može biti i po godinu dana.

¹⁴⁶⁴ El-Menavi, u djelu *El-Džamius-Sagi,r* kaže da je sened ovoga hadisa dobar.

¹⁴⁶⁵ Ebu Ma'mer Abdullah b. Amr b. Ebu Hadždžadž Mejsere et-Temimi je pouzdan i siguran prenosilac hadisa. Pripadao je desetoj generaciji. Sumnjali su da je nagingjao kaderijama.

¹⁴⁶⁶ Bilježi ga i Buharija u *Sahihu*.

¹⁴⁶⁷ Ubejdullah b. Abdul-Medžid el-Hanefi Ebu Ali el-Basri je iskren prenosilac hadisa i nije potvrđeno da ga je Jahja b. Mein smatrao slabim prenosiocem. Pripadao je devetoj generaciji.

¹⁴⁶⁸ U Buharijinoj predaji ovoga hadisa stoji: "...Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, otkako je počeo primati Objavu, pa sve do smrti, nije ni vidio bijelog hljeba." Po mišljenju Ibn

vrijeme Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, imali sita? upita neko. Ne, nismo ih imali, odgovori on. A kako ste prosijavali ječmeno brašno?, ponovo neko zapita. On reče: Bacali bismo ga uvis i kad bi iz njeg izletilo ono što bi htjelo da izleti, mi bismo ga namočili vodom i skuhali."Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁴⁶⁹ Prenio ga je i Malik b. Enes od Ebu Hazima.

٢٧. بَاب مَا جَاءَ فِي مَعِيشَةِ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

٢٤٨٣. حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مُجَالِدٍ بْنُ سَعِيدٍ أَخْبَرَنَا أَبِي عَنْ يَيَانَ عَنْ قَيْسٍ قَالَ: سَمِعْتُ سَعْدَ بْنَ أَبِي يَقُولُ: إِنِّي لَأَوَّلُ رَجُلٍ أَهْرَاقَ دَمًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ. وَإِنِّي لَأَوَّلُ رَجُلٍ رَمَى بِسَهْمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ. وَلَقَدْ رَأَيْتُنِي أُغْزَوُ فِي الْعَصَابَةِ مِنْ أَصْحَابِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا نَأْكُلُ إِلَّا وَرَقَ الشَّجَرِ وَالْحُبْلَةَ. حَتَّى إِنْ أَخَذْنَا لَيَضَعُ كَمَا تُضَعُ الشَّاةُ أَوْ الْبَعِيرُ. وَأَصْبَحَتْ بَنُو أَسَدٍ يُعْزِرُونِي فِي الدِّينِ. لَقَدْ خَبْتُ إِذَا وَضَلَّ عَمَلِي. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ بَيَانَ.

٢٤٨٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي خَالِدٍ حَدَّثَنِي قَيْسٌ قَالَ: سَمِعْتُ سَعْدَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ: إِنِّي أَوَّلُ رَجُلٍ مِنَ الْعَرَبِ رَمَى بِسَهْمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ. وَلَقَدْ رَأَيْتُنَا نَغْزُو مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا لَنَا طَعَامٌ إِلَّا الْحُبْلَةُ وَهَذَا السَّمَرُ. حَتَّى إِنْ أَخَذْنَا لَيَضَعُ كَمَا تُضَعُ الشَّاةُ. ثُمَّ أَصْبَحَتْ بَنُو أَسَدٍ يُعْزِرُونِي فِي الدِّينِ لَقَدْ خَبْتُ إِذَا وَضَلَّ عَمَلِي. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عُتْبَةَ بْنِ غَزْوَانَ *

٢٤٨٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ قَالَ: كُنَّا عِنْدَ أَبِي هُرَيْرَةَ وَعَلَيْهِ ثَوْبَانِ مُمَشَّقَانِ مِنْ كَتَّانٍ فَمَخِطٌ فِي أَحَدِهِمَا ثُمَّ قَالَ: بَخِ بَخِ يَتَمَخِطُ أَبُو هُرَيْرَةَ فِي الْكَتَّانِ. لَقَدْ رَأَيْتُنِي وَإِنِّي لَأَخْرُ فِيمَا بَيْنَ مَثْبَرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَحُجْرَةِ عَائِشَةَ مِنَ الْجُوعِ مَغْشِيًا عَلَيَّ فَيَجِيءُ الْجَانِي فَيَضَعُ رِجْلَهُ عَلَى عُنُقِي يَرَى أَنَّ بِي الْجُنُونَ وَمَا بِي جُنُونٌ وَمَا هُوَ إِلَّا الْجُوعُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الرَّوْحَةِ *

٢٤٨٦. حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُزَيْدَ الْقُرَيْ أَخْبَرَنَا حَبُوهُ بْنُ شُرَيْحٍ حَدَّثَنِي أَبُو هَانِيَةَ الْخَوْلَانِيُّ أَنَّ أَبَا عَلِيٍّ عَمَرُو بْنُ مَالِكٍ الْحَنْبِيُّ أَخْبَرَهُ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ عُبَيْدٍ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا صَلَّى بِالنَّاسِ يَخْرُ رِجَالٌ مِنْ قَامَتِهِمْ فِي الصَّلَاةِ مِنَ الْخِصَاصَةِ وَهُمْ أَصْحَابُ الصُّفَّةِ حَتَّى يَقُولَ الْأَعْرَابُ هَؤُلَاءِ مَجَانِينَ أَوْ مَجَانُونَ. فَإِذَا صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ انْصَرَفَ إِلَيْهِمْ فَقَالَ: لَوْ تَعْلَمُونَ مَا لَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ لَأَحْبَبْتُمْ أَنْ تَزْدَادُوا فَاقَةً وَحَاجَةً. قَالَ فَضَالَةُ: أَنَا يَوْمَئِذٍ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

Hadžera el-Askalanija, Sehl b. Sa'd je, prilikom prenošenja ovoga hadisa, pokazao veliku obazrivost i opreznost. Naime, on je ustvrdio da Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, otkako je počeo primati objavu pa do smrti, nije vidio bijelog hljeba, što ne znači da ga nije vidio i jeo prije poslanstva, kada je sa trgovačkim karavanama putovao u Šam koji je bio pod Bizantijom, a poznato je da su Bizantinci i u to doba imali bijelog hljeba.

¹⁴⁶⁹ Bilježe ga i Buharija u *Sahihu* i Nesaija u *Sunenu*.

٢٤٨٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ أَخْبَرَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَّاسٍ أَخْبَرَنَا شَيْبَانُ أَبُو مُعَاوِيَةَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عُمَيْرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَاعَةٍ لَا يَخْرُجُ فِيهَا وَلَا يَلْقَاهُ فِيهَا أَحَدٌ. فَأَتَاهُ أَبُو بَكْرٍ. فَقَالَ: مَا جَاءَ بِكَ يَا أَبَا بَكْرٍ؟ فَقَالَ: خَرَجْتُ أَلْقَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنْظُرُ فِي وَجْهِهِ وَالتَّسْلِيمِ عَلَيْهِ. فَلَمْ يَلْبَثْ أَنْ جَاءَ عُمَرُ. فَقَالَ: مَا جَاءَ بِكَ يَا عُمَرُ؟ قَالَ: الْجُوعُ يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ وَأَنَا قَدْ وَجَدْتُ بَعْضَ ذَلِكَ. فَانْطَلَقُوا إِلَى مَنْزِلِ أَبِي الْهَيْثَمِ بْنِ التَّيْهَانِ الْأَنْصَارِيِّ. وَكَانَ رَجُلًا كَثِيرَ النِّخْلِ وَالشَّاءِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ خَدَمٌ. فَلَمْ يَجِدُوهُ فَقَالُوا لَامْرَأَتِهِ: أَيْنَ صَاحِبُكَ؟ فَقَالَتْ: انْطَلِقْ يَسْتَغْدِبْ لَنَا الْمَاءَ. فَلَمْ يَلْبَثُوا أَنْ جَاءَ أَبُو الْهَيْثَمِ بِقِرْبَةٍ يَزْعُمُهَا. فَوَضَعَهَا ثُمَّ جَاءَ يَلْتَزِمُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَيُقَدِّيه بِأَيْمِهِ وَأُمِّهِ. ثُمَّ انْطَلَقَ بِهِمْ إِلَى حَدِيقَتِهِ فَبَسَطَ لَهُمْ بَسَاطًا. ثُمَّ انْطَلَقَ إِلَى تَحْلَةٍ فَجَاءَ بِقِنَى فَوَضَعَهُ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَفَلَا تَتَّقِيَتُنَا مِنْ رُطْبِهِ. فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أَرَدْتُ أَنْ تَخْتَارُوا أَوْ قَالَ تَخَيَّرُوا مِنْ رُطْبِهِ وَبُسْرِهِ. فَأَكَلُوا وَشَرَبُوا مِنْ ذَلِكَ الْمَاءِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: هَذَا وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ مِنَ التَّعِيمِ الَّذِي تُسْأَلُونَ عَنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ. ظِلٌّ يَارِدٌ وَرُطْبٌ طَيِّبٌ وَمَاءٌ بَارِدٌ. فَانْطَلَقَ أَبُو الْهَيْثَمِ لِيَصْنَعَ لَهُمْ طَعَامًا. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا تَذْبَحَنَّ ذَاتَ ذَرٍّ. فَذَبَحَ لَهُمْ عَنَاقًا أَوْ جَذِيًا فَأَتَاهُمُ بِهَا فَأَكَلُوا: فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: هَلْ لَكُمْ خَادِمٌ؟ قَالَ: لَا. قَالَ: فَإِذَا أَتَانَا سَبِيٌّ فَأَتَانَا. فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِرَأْسَيْنِ لَيْسَ مَعَهُمَا ثَلَاثٌ. فَأَتَاهُ أَبُو الْهَيْثَمِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اخْتَرِ مِنْهُمَا. فَقَالَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ اخْتَرْ لِي. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ الْمُسْتَشَارَ مُؤْتَمَنٌ خُذْ هَذَا فَإِنِّي رَأَيْتُهُ يُصَلِّي، وَاسْتَوْصَ بِهِ مَعْرُوفًا. فَانْطَلَقَ أَبُو الْهَيْثَمِ إِلَى امْرَأَتِهِ فَأَخْبَرَهَا بِقَوْلِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَقَالَتْ امْرَأَتُهُ: مَا أَنتَ بِبَالِغٍ مَا قَالَ فِيهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا أَنْ تَعْتَفَهُ. قَالَ: هُوَ عَتِيقٌ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ اللَّهَ لَمْ يَبْعَثْ نَبِيًّا وَلَا خَلِيفَةً إِلَّا وَلَهُ بَطَانَتَانِ بَطَانَةٌ تَأْمُرُهُ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَاهُ عَنِ الْمُنْكَرِ وَبَطَانَةٌ لَا تَأْلُوهُ خَبَالًا. وَمَنْ يُوقِ بِطَانَةَ السُّوءِ فَقَدْ وَفَّى. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ.

٢٤٨٨. حَدَّثَنَا صَالِحُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ يَوْمًا وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ. فَذَكَرَ نَحْوَ هَذَا الْحَدِيثِ وَلَمْ يَذْكُرْ فِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ. وَحَدِيثُ شَيْبَانَ أَثَمٌ مِنْ حَدِيثِ أَبِي عَوَانَةَ وَأَطْوَلُ. وَشَيْبَانُ ثِقَةٌ عَنْدهُمْ صَاحِبُ كِتَابٍ.

٢٤٨٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي زِيَادٍ أَخْبَرَنَا سَيَّارٌ عَنْ سَهْلٍ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَبِي مَثُورٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَبِي طَلْحَةَ قَالَ: شَكَّوْنَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْجُوعَ وَرَفَعْنَا عَنْ بَطُونِنَا عَنْ حَجَرٍ حَجَرٍ. فَرَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ حَجَرَيْنِ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ *

٢٤٩٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ قَالَ: سَمِعْتُ التُّعْمَانَ بْنَ بَشِيرٍ يَقُولُ: أَلَسْتُمْ فِي طَعَامٍ وَشَرَابٍ مَا شِئْتُمْ؟ لَقَدْ رَأَيْتُ نَبِيَّكُمْ وَمَا يَجِدُ مِنَ الدَّقْلِ مَا يَمْلَأُ بِهِ بَطْنَهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

٢٤٩١. حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ وَغَيْرُ وَاحِدٍ عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ نَحْوَ حَدِيثِ أَبِي الْأَحْوَصِ. وَرَوَى شُعْبَةُ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ سِمَاكِ عَنِ التُّعْمَانَ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ عُمَرَ *

27. O životu Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba

2483. ISPRIČAO NAM JE Omer b. Ismail b. Mudžalid b. Seid;¹⁴⁷⁰ kaže: Obavijestio nas je moj otac,¹⁴⁷¹ prenijevši od Bejana¹⁴⁷², a on od Kajsa¹⁴⁷³, koji je kazao: Čuo sam Sa'da b. Ebu Vekkasa kada je kazao: **"Ja sam prvi čovjek koji je prolio krv na Allahovom putu i prvi čovjek koji je odapeo strijelu na Allahovom putu. Bio sam u borbi sa grupom vojnika, Muhammedovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba,**¹⁴⁷⁴ gdje nam je jedina hrana bilo lišće drveća i trnja. Stoga su se neki od nas naprezali pri obavljanju nužde poput ovce kada se janji ili deve kada se devi. A danas me Benu Esed uči vjeri! Ako je tako, onda sam propao i propala su mi djela."¹⁴⁷⁵ Ovaj Bejanov hadis je hasenun-sahihun-garibun.¹⁴⁷⁶

2484. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Seid; kaže: Nas je obavijestio Ismail b. Halid; kaže: Ispričao mi je Kajs rekavši: Čuo sam Sa'da b. Malika¹⁴⁷⁷ kada je kazao: **"Ja sam prvi Arap**

¹⁴⁷⁰ Omer b. Ismail b. Mudžalid b. Seid el-Hemdan el-Kufi prenosilac je hadisa koga su hadiski učenjaci odbacivali. Živio je u Bagdadu. Pripadao je desetoj generaciji.

¹⁴⁷¹ Ismail b. Mudžalid b. Seid el-Hemdani Ebu Amr el-Kufi iskren je prenosilac hadisa koji je, prilikom prenošenja hadisa, bio sklon griješnju. Živio je u Bagdadu. Pripadao je sedmoj generaciji.

¹⁴⁷² Bejan b. Bišr el-Muallim et-Tai je nedovoljno poznat prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

¹⁴⁷³ Kajs b. Ebu Hazim el-Bedželi Ebu Abdullah el-Kufi je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je drugoj generaciji. On je muhadrem, što znači da je živio u Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, vrijeme, ali se sa njim nije nikada susreo.

¹⁴⁷⁴ Ibn Sa'd u djelu *Et-Tabekat* ističe da je on bio u prvoj izvidnici, od šezdeset vojnika, koju je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uputio, nakon Hidžre, i to pod komandom Ubejdea b. Harisa.

¹⁴⁷⁵ Sve je ovo Sa'd b. Ebu Vekkas istakao da bi ukazao da je on od ashaba koji su prvi primili islam, koji su prvi prolili krv na Allahovom putu i prvi koji su odapeli strijelu u borbi na Allahovom putu, i to u kritičnim momentima kada nisu imali ni hrane. Pored svega toga ga je Tulejha b. Huvejlid el-Esedi, iz plemena Benu Esed, oklevetao halifi Omeru b. Hattabu, dok je bio guverner Kufe, kako ne poznaje vjeru i kako ne zna lijepo klanjati, zbog čega ga je Omer smijenio sa tog položaja. S druge strane, Tulejha b. Huvejlid el-Esedi, kome je Omer povjerovao, u vrijeme hilafeta Ebu Bekra odmetnuo se od islama i proglasio Božijim Poslanikom. Istina, on se ubrzo zatim pokajao i ostao privržen islamu do kraja života.

¹⁴⁷⁶ Tirmizija je ovaj hadis ocijenio pouzdanim, iako je u njegovu senedu Omer b. Ismail b. Mudžalid, prenosilac koga su hadiski učenjaci odbacili. Učinio je to zbog toga što je ovaj hadis došao i drugim senedom, koji je vjerodostojan. Osim toga, ovaj hadis su zabilježili i Buharija i Muslim u *sahihima* te Nesaija i Ibn Madže u *sunenima*.

¹⁴⁷⁷ Sa'd b. Malik je ustvari Sa'd b. Ebu Vekkas Malik b. Vuhejb b. Abdu Menaf b. Zehre b. Kilab ez-Zuhri Ebu Ishak. On je ashab, i to jedan od one deseterice ashaba kojima je

koji je odapeo strijelu u borbi na Allahovom putu. Ratovali bismo skupa sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, a od hrane nismo imali ništa drugo osim lišća od trnja i ove akacije. Stoga su se, zaista, neki od nas naprezali pri obavljanju nužde poput ovce kada se janji. A danas me Benu Esed uči vjeri! Ako je tako, onda sam propao i propala su mi djela."

Ovaj hadis je hasenun-sahihun. Na ovu temu prenesen je hadis i od Utbea b. Gazvana.¹⁴⁷⁸

2485. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Hammad b. Zejd, prenijevši od Ejjuba, a on od Muhammeda b. Sirina da je kazao: "Jednom prilikom smo bili kod Ebu Hurejrea, a on bijaše ogrnut sa dva lanena obojena ogrtača. Tad se useknu jednim od njih, a potom reče: Vidi, vidi! Ebu Hurejre se useknu lanenim ogrtačem. Zaista sam ja od gladi padao u nesvijest u prostoru između minbera Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i Aišine sobe. Tada je neko prišao i stavio mi nogu na vrat misleći da sam poludio. No, mene nije spopadalo ludilo nego je to bila samo glad."Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.¹⁴⁷⁹

2486. ISPRIČAO NAM JE Abbas b. Muhammed; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Jezid el-Mukri; kaže: Nas je obavijestio Hajve b. Šurejh; kaže: Ispričao mi je Ebu Hani' el-Havlani da ga je obavijestio Ebu Ali Amr b. Malik el-Dženbi, prenijevši od Fedalea b. Ubejda: "Dok je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom klanjao sa ljudima, neki ljudi padoše s kijama u namazu od gladi. Bili su to stanovnici Sufe.¹⁴⁸⁰ Ugledavši to, neko od beduina uzviknu: Ove spopade ludilo! Pošto Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, završi namaz okrenu se njima i reče: Kada biste znali kakva vas nagrada kod Allaha za to očekuje, poželjeli biste da vam se neimaština i potreba još više uvećaju!"

Fedale kaže: Toga dana sam ja bio sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁴⁸¹

2487. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Ismail;¹⁴⁸² kaže: Obavijestio nas je Adem b. Ebu Ijas;¹⁴⁸³ kaže: Nas je obavijestio Šejban Ebu Muavija;

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, za života zagarantirao Džennet. Umro je 55. godine po Hidžri.

¹⁴⁷⁸ Bilježe ga i Muslim u *Sahihu* i Ibn Madže u *Sunenu*.

¹⁴⁷⁹ Bilježi ga i Buharija u *Sahihu*.

¹⁴⁸⁰ Stanovnici Sufe su bili siromašni muslimani, ashabi. Oni su dolazili sa strane. U svojim zemljama su ostavili svoju imovinu i dolazili da budu uz Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Nisu imali nigdje ništa. Stanovali su u džamijskoj sof i živjeli su od onoga što im neko da. Bilo ih je oko sedamdeset.

¹⁴⁸¹ Bilježi ga i Ibn Hibban u *Sahihu*.

¹⁴⁸² Muhammed b. Ismail b. Ibrahim el-Džufi el-Buhari.

kaže: Nas je obavijestio Abdul-Melik b. Umejr, prenijevši od Ebu Selemea b. Abdur-Rahmana, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je jednom prilikom izišao iz kuće u vrijeme u kome ga obično ne bi niko susretao. Dođe mu Ebu Bekr, a on ga upita: Ebu Bekre, zašto si ti izišao? On reče: Izišao sam da se susretnem sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, da mu pogledam u lice i da mu nazovem selam. Ubrzo dođe i Omer! Zašto si ti, Omere, izišao, upita ga Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem. Zbog gladi, Allahov Poslaniče, odgovori Omer. I ja osjećam glad, reče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Potom krenuše prema kući Ebu Hejsema b. Tejjišana el-Ensarija, koji je imao mnogo palmi i ovaca, a koji nije imao sluga. Pošto ga ne zatekoše kod kuće, upitaše njegovu ženu: Gdje ti je muž? Otišao je da donese pitke vode, odgovori. Uto stiže i Ebu Hejsem sa velikom mješinom punom vode. On spusti mješinu, nazva selam i zagrli Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a zatim ih odvede u bašću i prostrije im hasuru. Ubrzo ode u palminjak, donese grozd hurmi i stavi ga pred Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Zar nam nećeš izabrati svježih hurmi?, upita ga Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Allahov Poslaniče, ja želim da vi sami izaberete, svježih ili zrelih hurmi, odgovori. Kada su pojeli hurme i napili se vode, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Tako mi Onoga u čijoj je ruci moj život, ovo je blagodat za koju ćete biti pitani na Sudnjem danu. Hladovina, ukusne svježe hurme i hladna voda! Ebu Hejsem ustade da pripremi ručak. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mu reče: Nemoj klati ovcu koja daje mlijeko! Ebu Hejsem zakla janje, ispeče ga i stavi pred njih. Kada su završili sa jelom, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ga upita: Imaš li slugu? Nemam odgovori, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, će: Kad stigne roblje, dođi. Ubrzo nakon toga, Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, dovedena su dva roba, i on odmah pozva Ebu Hejsema. Odaberi kojeg hoćeš, reče mu. Allahov Poslaniče, ti mi odaberi. Savjetniku je ukazano povjerenje, reče Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem. Uzmi ovoga, jer sam ga vidio kako klanja i postupaj sa njim lijepo! Kada je Ebu Hejsem stigao kući i ispričao ženi šta mu je rekao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ona mu reče: Vjerovjesnikovu, sallallahu alejhi ve sellem, oporuku možeš izvršiti samo ako ga oslobodiš. Slobodan je od sada, reče Ebu Hejsem. Na to Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Svakom poslaniku i

¹⁴⁸³ Adem b. Ebu Ijas Abdur-Rahman Ebu Hasan el-Askalani je porijeklom iz Horosana. Odrastao je u Bagdadu. On je pouzdan prenosilac hadisa i pobožan čovjek. Pripadao je devetoj generaciji.

svakom vladaru Allah je dao dvije vrste savjetnika: savjetnike koji mu preporučuju dobro a sprečavaju ga od zla i savjetnike koji mu samo propast žele. Koga Allah sačuva loših savjetnika, sačuvan je." Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.¹⁴⁸⁴

2488. ISPRIČAO NAM JE Salih b. Abdullah; kaže: Obavijestio nas je Ebu Avane, prenijevši od Abdul-Melika b. Umejra, a on od Ebu Selemea b. Abdur-Rahmana: "Jednog dana iz kuće su izašli Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, Ebu Bekr i Omer..." pa je spomenuo hadis, po smislu sličan prethodnom hadisu, ali u njegovu senedu nije spomenuo; "od Ebu Hurejrea". Međutim, Šejbanov hadis je potpuniji i duži od Ebu Avaneova hadisa. Šejban je, po mišljenju pisca ove knjige, pouzdan prenosilac hadisa.

2489. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Ebu Zijad; kaže: Obavijestio nas je Sejjar¹⁴⁸⁵, prenijevši od Sehla b. Eslema,¹⁴⁸⁶ on od Jezida b. Ebu Mensura,¹⁴⁸⁷ on od Enesa b. Malika, a on od Ebu Talhe da je kazao: "Požalili smo se Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, na glad i podigli smo kamen kojim smo pritislili trbuh. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sa svog trbuha podiže dva kamena¹⁴⁸⁸." Ovaj hadis je garibun.¹⁴⁸⁹ Poznat nam je samo u ovoj formi.

2490. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Ebu Ahves, prenijevši od Simaka b. Harba kada reče: Čuo sam Nu'mana b. Bešira kada kaza: "Zar ne jedete i ne pijete šta želite? Znam da vaš Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije imao ni najlošijih hurmi da napuni trbuh." Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁴⁹⁰

2491. ISPRIČALI SU NAM Ebu Avane i drugi, prenijevši od Simaka b. Harba slično Ebu Ahvesovu hadisu.¹⁴⁹¹ Šu'be je ovaj hadis prenio od Simaka, on od Nu'mana b. Bešira a on od Omera.

¹⁴⁸⁴ Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

¹⁴⁸⁵ Sejjar b. Hatim el-Anezi Ebu Seleme el-Basri je iskren prenosilac hadisa koji je bio sklon previdima. Pripadao je devetoj generaciji.

¹⁴⁸⁶ Sehl b. Eslem el-Adevi je iskren prenosilac hadisa. Pripadao je osmoj generaciji.

¹⁴⁸⁷ Jezid b. Ebu Mensur el-Ezdi Ebu Ruh el-Basri nije loš prenosilac hadisa. Pripadao je petoj generaciji.

¹⁴⁸⁸ Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i ashabi su praktikovali, kada im prituži glad, da na trbuh stavljaju kamenje kako bi lakše trpjeli glad.

¹⁴⁸⁹ Bilježi ga Tirmizija i u djelu *Eš-Šemailul-Muhammedijje*.

¹⁴⁹⁰ Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

¹⁴⁹¹ Ovaj hadis je zabilježio Muslim u *Sahihu* sa sljedećim senedom i u sljedećoj formi: Muslim kaže: Ispričali su nam Muhammed b. Musenna i Ibn Beššar i kazali: Ispričao nam je Muhammed b. Džafer; kaže: nama je ispričao Šu'be, prenijevši od Simaka b. Harba, koji je kazao: Čuo sam Nu'mana kada je kazao: "Omer je jednom prilikom, ističući sve ono što se

٢٨. بَاب مَا جَاءَ أَنَّ الْغِنَى غِنَى النَّفْسِ *

٢٤٩٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ بُدَيْلٍ بْنُ قُرَيْشٍ الْكُوفِيُّ أَخْبَرَنَا أَبُو بَكْرٍ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَيْسَ الْغِنَى عَنْ كَثْرَةِ الْعَرَضِ وَلَكِنَّ الْغِنَى غِنَى النَّفْسِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ

28. O tome da je istinski imetak u bogatstvu duše

2492. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Budejl b. Kurejš el-Jemami el-Kufi;¹⁴⁹² kaže: Obavijestio nas je Ebu Bekr b. Ajjaš, prenijevši od Ebu Hasina,¹⁴⁹³ on od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Nije istinski imetak u mnoštvu ovosvjetskih dobara, nego je istinski imetak u bogatstvu duše." Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁴⁹⁴

٢٩. بَاب مَا جَاءَ فِي اخْتِذِ الْمَالِ بِحَقِّهِ *

٢٤٩٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنْ سَعِيدِ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي الْوَلِيدِ قَالَ: سَمِعْتُ خَوْلَةَ بِنْتَ قَيْسٍ وَكَانَتْ تَحْتَ حَمْزَةَ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ تَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: إِنَّ هَذَا الْمَالَ خَصْرَةٌ خُلُوءٌ. مَنْ أَصَابَهُ بِحَقِّهِ بُورِكَ لَهُ فِيهِ. وَرُبُّ مُتَخَوِّضٍ فِيمَا شَاءَتْ بِهِ نَفْسُهُ مِنْ مَالِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ لَيْسَ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا النَّارُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَأَبُو الْوَلِيدِ اسْمُهُ عُبَيْدٌ سَنُوطَى *

29. O uzimanju iz Bejtul-mala, onoliko koliko je neophodno

2493. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Lejs, prenijevši od Seida el-Makburija, on od Ebu Velida koji je kazao: Čuo sam Havlu bint Kajs,¹⁴⁹⁵ koja je bila udata za Hamzu b. Abdul-Muttaliba, kada je

ljudima dešavalo na ovome svijetu, rekao i ovo: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije imao ni najlošijih hurmi da napuni trbuh."

¹⁴⁹² Ahmed b. Budejl b. Kurejš el-Jemami Ebu Džafer el-Kufi iskren je prenosilac hadisa koji je bio sklon previdima. Pripadao je desetoj generaciji.

¹⁴⁹³ Ebu Hasin Osman b. Asim b. Hasin el-Esedi el-Kufi pouzdan je i siguran prenosilac hadisa koji je ponekada bio sklon obmanama. Pripadao je četvrtoj generaciji.

¹⁴⁹⁴ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Buharija i Muslim u *sahihima* i Ibn Madže u *Sunemu*.

¹⁴⁹⁵ Havla bint Kajs b. Fihri b. Kajs b. Sa'lebe el-Ensarije je sahabijka. Ona je bila supruga Hamze b. Abdul-Muttaliba.

kazala: Čula sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: "Ovaj imetak je sladak i privlačan, ko od njega stekne na halal način onoliko koliko mu je potrebno biće mu to blagoslovljeno. Mnogo je onih koji Allahov i imetak Njegova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem,¹⁴⁹⁶ troše onako, prema svojim prohtjevima. Ko bude tako radio, na Sudnjem danu će za to imati samo Vatru." Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁴⁹⁷ Ebu Velidu je ime Ubejd Senuta.

٣٠. باب منه

٢٤٩٤. حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ هِلَالٍ الصَّوَّافُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ يُونُسَ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لُعِنَ عَبْدُ الدِّيْنَارِ وَلُعِنَ عَبْدُ الدَّرْهَمِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَقَدْ رُوِيَ مِنْ غَيْرِ هَذَا الْوَجْهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّكُمْ مِنْ هَذَا وَأَطُولُ *

30. O istoj temi

2494. ISPRIČAO NAM JE Bišr b. Hilal es-Savvaf; kaže: Obavijestio nas je Abdul-Varis b. Seid, prenijevši od Junusa,¹⁴⁹⁸ on od Hasana, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Prokleti su robovi dinara i dirhema!"

Ovaj hadis je, u ovoj formi, hasenun-garibun. Prenesen je sa drugim senedom od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, u dužoj i potpunijoj formi.¹⁴⁹⁹

٣١. باب منه

٢٤٩٥. حَدَّثَنَا سُؤَيْدُ بْنُ نَصْرٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ زَكَرِيَّا بْنِ أَبِي زَائِدَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَعْدِ بْنِ زُرَّارَةَ عَنْ ابْنِ كَعْبٍ بْنِ مَالِكٍ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا ذَنْبَانِ جَائِعَانِ أُرْسِلَا فِي غَنَمٍ بِأَفْسَدَ لَهَا مِنْ حَرْصِ الْمَرْءِ عَلَى الْمَالِ وَالشَّرَفِ لِدِينِهِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَيُرْوَى فِي هَذَا الْبَابِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَلَا يَصِحُّ إِسْنَادُهُ *

¹⁴⁹⁶ Dakle, mnogo je onih koji imetak iz Bejtul-mala muslimana, kao što je imovina od zekata i ratnog plijena, troše po svome nahođenju, mimo šeri'atom propisanih normi, i za lične potrebe.

¹⁴⁹⁷ Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*.

¹⁴⁹⁸ Junus b. Ubejd b. Dinar el-Abdi Ebu Ubejd el-Basri je pouzdan i vrijedan prenosilac hadisa i pobožan čovjek. Pripadao je petoj generaciji.

¹⁴⁹⁹ Bilježi ga i Buharija u *Sahihu*.

31. O istoj temi

2495. ISPRIČAO NAM JE Suvejd b. Nasr; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Mubarek, prenijevši od Zekerijjaa b. Ebu Zaide, on od Muhammeda b. Abdur-Rahmana b. Sa'da b. Zurarea,¹⁵⁰⁰ on od Ibn Ka'ba b. Malika el-Ensarija, a on od svoga oca¹⁵⁰¹, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Dva gladna vuka, koji bi upali u stado, ne bi više štete nanijeli (stadu) nego što pohlepa za imetkom i želja za slavam nanesu štete vjeri njihova posjednika."**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁵⁰² Preneseno je na ovu temu i od Ibn Omera a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, ali taj sened nije pouzdan.

٣٢. باب منه

٢٤٩٦. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْكِنْدِيُّ أَخْبَرَنَا زَيْدُ بْنُ حُبَابٍ حَدَّثَنِی الْمَسْعُودِيُّ أَخْبَرَنَا عَمْرُو بْنُ مُرَّةَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: نَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى حَصِيرٍ فَقَامَ وَقَدْ أَثَّرَ فِي جَنْبِهِ. فَقُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوْ اتَّخَذْنَا لَكَ وِطَاءً؟ فَقَالَ: مَا لِي وَمَا لِلدُّنْيَا. مَا أَنَا فِي الدُّنْيَا إِلَّا كَرَائِبٍ اسْتَظَلَّ تَحْتَ شَجَرَةٍ ثُمَّ رَاحَ وَتَرَكَهَا. وَفِي الْبَابِ عَنْ ابْنِ عَمَرَ وَابْنِ عَبَّاسٍ. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ*

32. O istoj temi

2496. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Abdur-Rahman el-Kindi; kaže: Obavijestio nas je Zejd b. Hubab;¹⁵⁰³ kaže: Ispričao mi je El-Mesudi;¹⁵⁰⁴ kaže: Obavijestio nas je Amr b. Murre,¹⁵⁰⁵ prenijevši od Ibrahima,¹⁵⁰⁶ on od Alkamea, a on od Abdullaha da je kazao: **"Jednom prilikom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zaspao na hasuri. Kad se probudio,**

¹⁵⁰⁰ Muhammed b. Abdur-Rahman b. Sa'd b. Zurare el-Ensari el-Medeni je, po Nesaijinom mišljenju, pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

¹⁵⁰¹ Tj. Ka'ba b. Malika b. Ebu Ka'ba el-Ensarija es-Selemija el-Medenija. On je poznati ashab. Jedan je od trojice koji su izostali od pohoda na Tebuk.

¹⁵⁰² Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Nesaija i Ed-Darimi u *sunenima* te Ibn Hibban u *Sahihu*.

¹⁵⁰³ Zejd b. Hubab Ebu Husejn el-Ukli je iskren prenosilac hadisa koji je, prilikom prenošenja hadisa, griješio. Putovao je tragajući za hadisom, te zbog toga prenosi puno hadisa. On je porijeklom iz Horasana. Pripadao je devetoj generaciji.

¹⁵⁰⁴ El-Mesudi je Abdur-Rahman b. Abdullah b. Utbe b. Mesud el-Kufi. On je iskren ravija hadisa. Pred kraj života je posenilio. Pripadao je sedmoj generaciji.

¹⁵⁰⁵ Amr b. Murre b. Abdullah b. Tarik el-Džemeli el-Muradi Ebu Abdullah el-Kufi je pouzdan prenosilac hadisa i pobožan čovjek. Pripadao je petoj generaciji. Sumnjalo se da je pripadao murdžijama.

¹⁵⁰⁶ Tj. Ibrahima en-Nehaija.

vidio mu se trag od hasure. Pošto to primijetismo mi rekosmo: Allahov Poslaniče, bilo bi bolje da smo ti stavili dušek. On će na to: Što se tiče ovoga svijeta, ja se na njemu ponašam poput konjanika koji odsjedne u hladu drveta da se odmori, potom ga ostavi i nastavi put."

Na ovu temu preneseni hadisi su i od Ibn Omera i Ibn Abbasa. Ovaj hadis je sahihun.¹⁵⁰⁷

۳۳. باب منه

۲۴۹۷. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا أَبُو عَامِرٍ وَأَبُو دَاوُدَ قَالَا: أَخْبَرَنَا زُهَيْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنِي مُوسَى بْنُ وَرْدَانَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الرَّجُلُ عَلَى دِينِ خَلِيلِهِ فَلْيَنْظُرْ أَحَدُكُمْ مَنْ يُخَالِلُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ *

33. O istoj temi

2497. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestili su nas Ebu Amir¹⁵⁰⁸ i Ebu Davud¹⁵⁰⁹ i kazali: Nas je obavijestio Zuhejr b. Muhammed;¹⁵¹⁰ kaže: Ispričao mi je Musa b. Verdan,¹⁵¹¹ prenijevši od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Čovjek je vjere svoga prijatelja; zato neka svako od vas pazi sa kim će prijateljevati!" Ovaj hadis je hasenun-garibun.¹⁵¹²

۳۴. باب منه

۲۴۹۸. حَدَّثَنَا سُوَيْدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ سُفْيَانَ بْنِ عُيَيْنَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَتَّبِعُ الْمَيِّتَ ثَلَاثَ قِيرَاجٍ أَثْنَانِ وَيَبْقَى وَاحِدٌ. يَتَّبِعُهُ أَهْلُهُ وَمَالُهُ وَعَمَلُهُ فَيَرْجِعُ أَهْلُهُ وَمَالُهُ وَيَبْقَى عَمَلُهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

¹⁵⁰⁷ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ibn Madže u *Sunenu* te Hakim u *Mustedreku*.

¹⁵⁰⁸ Abdul-Melik b. Omer el-Kajsi Ebu Amir el-Akadi je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji.

¹⁵⁰⁹ Ebu Davud Sulejman b. Davud b. Džarud et-Tajalisi el-Basri je pouzdan prenosilac i hafiz hadisa. Pripadao je devetoj generaciji.

¹⁵¹⁰ Zuhejr b. Muhammed et-Temimi Ebu Munzir el-Hurasani je živio u Šamu, potom u Hidžazu. Hadisi koje su od njega prenijeli stanovnici Šama nisu pouzdani zato što im ih je prenio po pamćenju pa je griješio. Pripadao je sedmoj generaciji.

¹⁵¹¹ Musa b. Verdan el-Amiri je porijeklom iz Medine. On je iskren prenosilac hadisa, ali je prilikom prenošenja hadisa ponekad griješio. Pripadao je trećoj generaciji.

¹⁵¹² Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ebu Davud u *Sunenu* i Bejhekija u djelu *Šuabul-iman*.

34. O istoj temi

2498. ISPRIČAO NAM JE Suvejd;¹⁵¹³ kaže: Obavijestio nas je Abdullah;¹⁵¹⁴ kaže: Nas je obavijestio Sufjan b. Ujejne, prenijevši od Abdullaha b. Ebu Bekra¹⁵¹⁵, koji je kazao: Čuo sam Enesa b. Malika kada je kazao da je rekao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: **"Umrllog (do kabura) prati troje, pa se dvoje vraćaju, a jedno ostaje. Prate ga njegova porodica, njegov imetak i njegova djela, pa se njegova porodica i njegov imetak vraćaju, a njegova djela ostaju."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁵¹⁶

٣٥. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ كَثْرَةِ الْأَكْلِ *

٢٤٩٩. حَدَّثَنَا سُؤَيْدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ الْخُمَيْصِيُّ وَحَبِيبُ بْنُ صَالِحٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ جَابِرٍ الطَّائِيَّ عَنْ مَقْدَامِ بْنِ مَعْدِي يَكْرِبَ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَا مَلَأَ آدَمِيٌّ وَعَاءَ شَرًّا مِنْ بَطْنٍ. بِحَسَبِ ابْنِ آدَمَ أَكْلَاتِ يَقْمَنُ صَلْبُهُ. فَإِنْ كَانَ لَا مَحَالَهَ فَنُتِلَتْ لَطْعَامُهُ وَتُتِلَتْ لَشَرَابِهِ وَتُتِلَتْ لِنَفْسِهِ. ٢٥٠٠. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَرَفَةَ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ أَخْبَرَهُ. وَ قَالَ الْمَقْدَامُ بْنُ مَعْدِي يَكْرِبَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَذْكُرْ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

35. O pokudenosti pretjerivanja u jelu

2499. ISPRIČAO NAM JE Suvejd; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Mubarek; kaže: Nas je obavijestio Ismail b. Ajjaš; kaže: Ispričali su mi Ebu Seleme el-Himsi i Habib b. Salih, prenijevši od Jahjaa b. Džabira et-Taija a on od Mikdama b. Madi Jekriba, koji je kazao: Čuo sam Allahova Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada reče: **"Čovjek neće napuniti goru posudu od trbuha. Dovoljno mu je da jede toliko koliko će ga to održavati uspravnim. Ako već mora pojesti više, neka onda jednu trećinu trbuha napuni hranom, jednu trećinu pićem a jednu trećinu neka ostavi praznu kako bi lakše disao."**

2500. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Arefe; kaže: Obavijestio nas je Ismail b. Ajjaš slično prethodnom hadisu. Mikdam b. Madi Jekrib je prenio

¹⁵¹³ Suvejd b. Nasr b. Suvejd el-Mirvezi Ebu Fadl je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je desetoj generaciji.

¹⁵¹⁴ Abdullah b. Mubarek.

¹⁵¹⁵ Abdullah b. Ebu Bekr b. Muhammed b. Amr b. Hazm el-Ensari el-Medeni je pouzdan prenosilac hadisa i šeri'atski pravnik. Pripadao je petoj generaciji.

¹⁵¹⁶ Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

٣٦. بَاب مَا جَاءَ فِي الرِّيَاءِ وَالسُّمُوعَةِ *

٢٥٠١. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ أَخْبَرَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ هِشَامٍ عَنْ شَيْبَانَ عَنْ فِرَاسٍ عَنْ عَطِيَّةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ يُرَائِي يُرَائِي اللَّهُ بِهِ. وَمَنْ يُسْمَعُ يُسْمَعُ اللَّهُ بِهِ. وَقَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ لَا يَرْحَمِ النَّاسُ لَا يَرْحَمُهُ اللَّهُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ جُنْدَبٍ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ *

٢٥٠٢. حَدَّثَنَا سُؤَيْدُ بْنُ نَصْرٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ أَخْبَرَنَا حَيُّوَةُ بْنُ شَرِيحٍ أَخْبَرَنَا الْوَلِيدُ بْنُ أَبِي الْوَلِيدِ أَبُو عُمَرَ الْمَدَائِنِيُّ أَنَّ عُقْبَةَ بْنَ مُسْلِمٍ حَدَّثَهُ أَنَّ شَفِيًّا الْأَصْبَحِيَّ حَدَّثَهُ أَنَّهُ دَخَلَ الْمَدِينَةَ فَإِذَا هُوَ بِرَجُلٍ قَدْ اجْتَمَعَ عَلَيْهِ النَّاسُ فَقَالَ مَنْ هَذَا؟ فَقَالُوا: أَبُو هُرَيْرَةَ. فَذُتُّ مِنْهُ حَتَّى قَعَدْتُ بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُوَ يُحَدِّثُ النَّاسَ. فَلَمَّا سَكَتَ وَخَلَا قُلْتُ لَهُ: أَسَأَلُكَ بِحَقِّ وَبِحَقِّ لَمَّا حَدَّثْتَنِي حَدِيثًا سَمِعْتَهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَقْلَتُهُ وَعَلِمْتُهُ. فَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ أَفْعَلُ؟ لَأُحَدِّثَنَّكَ حَدِيثًا حَدَّثَنِيهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَقْلَتُهُ وَعَلِمْتُهُ. ثُمَّ نَشَعَ أَبُو هُرَيْرَةَ نَشْعَةً فَمَكَثَ قَلِيلًا ثُمَّ أَفَاقَ فَقَالَ: لَأُحَدِّثَنَّكَ حَدِيثًا حَدَّثَنِيهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي هَذَا الْبَيْتِ مَا مَعَنَا أَحَدٌ غَيْرِي وَغَيْرُهُ. ثُمَّ نَشَعَ أَبُو هُرَيْرَةَ نَشْعَةً شَدِيدَةً ثُمَّ أَفَاقَ فَمَسَحَ وَجْهَهُ فَقَالَ: أَفْعَلُ؟ لَأُحَدِّثَنَّكَ حَدِيثًا حَدَّثَنِيهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا وَهُوَ فِي هَذَا الْبَيْتِ مَا مَعَنَا أَحَدٌ غَيْرِي وَغَيْرُهُ. ثُمَّ نَشَعَ أَبُو هُرَيْرَةَ نَشْعَةً شَدِيدَةً. ثُمَّ مَالَ خَارًا عَلَى وَجْهِهِ فَاسْتَدْبَهُ طَوِيلًا ثُمَّ أَفَاقَ فَقَالَ: حَدَّثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ يَنْزِلُ إِلَى الْعِبَادِ لِيَقْضِيَ بَيْنَهُمْ وَكُلُّ أُمَّةٍ جَائِيَةٌ. فَأُولَئِكَ مِنْ يَدْعُوهُ رَجُلٌ جَمَعَ الْقُرْآنَ وَرَجُلٌ يَقْتُلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَرَجُلٌ كَثُرَ الْمَالُ. فَيَقُولُ اللَّهُ لِلْقَارِي: أَلَمْ أَعْلَمَنَّكَ مَا أَتَزَلُّ عَلَى رَسُولِي؟ قَالَ: بَلَى يَا رَبِّ. قَالَ: فَمَاذَا عَمِلْتَ فِيمَا عَلَّمْتُ؟ قَالَ: كُنْتُ أَقُومُ بِهِ آتَاءَ اللَّيْلِ وَآتَاءَ النَّهَارِ. فَيَقُولُ اللَّهُ لَهُ كَذَبْتَ. وَتَقُولُ الْمَلَائِكَةُ كَذَبْتَ. وَيَقُولُ اللَّهُ لَهُ: بَلْ أَرَدْتَ أَنْ يُقَالَ إِنَّ فَلَانًا قَارٍ فَقَدْ قِيلَ ذَلِكَ. وَيُؤْتَى بِصَاحِبِ الْمَالِ فَيَقُولُ اللَّهُ: أَلَمْ أَوْسَعْ عَلَيْكَ حَتَّى لَمْ أَدْعُكَ حَتَّاجًا إِلَى أَحَدٍ؟ قَالَ: بَلَى يَا رَبِّ. قَالَ: فَمَاذَا عَمِلْتَ فِيمَا آتَيْتُكَ؟ قَالَ: كُنْتُ أَصِلُ الرَّحِمَ وَأَتَصَدَّقُ. فَيَقُولُ اللَّهُ لَهُ كَذَبْتَ. وَتَقُولُ الْمَلَائِكَةُ كَذَبْتَ. وَيَقُولُ اللَّهُ: بَلْ أَرَدْتَ أَنْ يُقَالَ فَلَانٌ جَوَادٌ فَقَدْ قِيلَ ذَلِكَ. وَيُؤْتَى بِالَّذِي قُتِلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ. فَيَقُولُ اللَّهُ لَهُ: فِي مَاذَا قُتِلْتَ؟ فَيَقُولُ أُمِرْتُ بِالْجِهَادِ فِي سَبِيلِكَ فَقَاتَلْتُ حَتَّى قُتِلْتُ. فَيَقُولُ اللَّهُ لَهُ كَذَبْتَ. وَتَقُولُ الْمَلَائِكَةُ كَذَبْتَ. وَيَقُولُ اللَّهُ: بَلْ أَرَدْتَ أَنْ يُقَالَ فَلَانٌ جَرِيءٌ فَقَدْ قِيلَ ذَلِكَ. ثُمَّ ضَرَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى رُكْبَتَيْهِ فَقَالَ: يَا أَبَا هُرَيْرَةَ أُولَئِكَ الثَّلَاثَةُ أَوَّلُ خَلْقِ اللَّهِ تُسْعَرُ بِهِمُ النَّارُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ. قَالَ الْوَلِيدُ أَبُو عُمَرَ الْمَدَائِنِيُّ: فَأَخْبَرَنِي عُقْبَةُ أَنَّ شَفِيًّا هُوَ الَّذِي دَخَلَ عَلَى مُعَاوِيَةَ فَأَخْبَرَهُ بِهِذَا. قَالَ أَبُو عُمَرَ: وَحَدَّثَنِي الْعَلَاءُ بْنُ أَبِي حَكِيمٍ أَنَّهُ كَانَ سَيِّفًا لِمُعَاوِيَةَ. قَالَ فَدَخَلَ عَلَيْهِ رَجُلٌ فَأَخْبَرَهُ بِهِذَا عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ. فَقَالَ مُعَاوِيَةُ: قَدْ فُعِلَ بِهِؤْلَاءِ هَذَا. فَكَيْفَ يَمُنُّ بَقِيٍّ مِنَ النَّاسِ؟ ثُمَّ بَكَى مُعَاوِيَةُ بُكَاءً شَدِيدًا حَتَّى ظَنَّنَا أَنَّهُ هَالِكٌ. وَقُلْنَا قَدْ جَاءَنَا هَذَا الرَّجُلُ بِشَرٍّ. ثُمَّ أَفَاقَ مُعَاوِيَةَ وَمَسَحَ عَنْ وَجْهِهِ وَقَالَ: صَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ:

¹⁵¹⁷ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ibn Madže u *Sunenu* i Hakim u *Mustedreku*. Hakim kaže da je ovaj hadis sahih.

(مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزَيَّنَّتْهَا نُوفٌ إِلَيْهِمْ أَعْمَالُهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُبْخَسُونَ. أُولَئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ وَحَبِطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا وَبَاطِلٌ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ). هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ *

36. O pretvaranju i prestižu

2501. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Obavijestio nas je Muavija b. Hišam, prenijevši od Šejbana, on od Firasa, on od Atijjea, a on od Ebu Seida, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ko licemjerno bude radio dobra djela - da bi ga ljudi vidjeli, Allah će (na Sudnjem danu) objelodaniti njegovo licemjerstvo, a ko bude radio dobra dijela da bi ljudi za to čuli i da bi ga hvalili, Allah će ga osramotiti (na Sudnjem danu)."** On kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao i ovo: **"Ko nema milosti prema ljudima ni Allah neće imati milosti prema njemu."**

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Džunduba i Abdullaha b. Amra. Ovaj hadis je, u ovoj formi, garibun.¹⁵¹⁸

2502. ISPRIČAO NAM JE Suvejd b. Nasr; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Mubarek; kaže: Nas je obavijestio Hajve b. Šurejh; kaže: Nas je obavijestio Velid b. Ebu Velid Ebu Osman el-Medaini, kako mu je ispričao Ukbe b. Muslim,¹⁵¹⁹ da je njemu ispričao Šufej el-Esbehi¹⁵²⁰ da je ušao u Medinu i naišao na čovjeka oko koga su se bili iskupili ljudi. Ko je ovaj?, upitao je. To je Ebu Hurejre, odgovorili su prisutni. Kad to čuh, primakoh mu se i sjedoh ispred njega dok je on kazivao ljudima. Pošto završi sa kazivanjem i osami se, ja mu rekoh: **"Upitaću te za jednu istinu. Hoćeš li mi ispričati hadis koji si razumio i naučio od Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem? Ebu Hurejre reče: Hoću, ispričaću ti hadis koji mi je ispričao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i koji sam od njega razumio i naučio. Rekavši to, Ebu Hurejre zajeca. Sačekasmo malo i pošto prestade jecati, reče: Ispričaću ti hadis koji mi je ispričao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u ovoj kući gdje, osim mene i njega, nije nikoga drugog bilo. Kazavši to, on još žešće zajeca. Pošto prestade sa jecanjem, obrisa lice i reče: Uredu, ispričaću ti hadis koji mi je ispričao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada, osim mene i njega, u ovoj kući**

¹⁵¹⁸ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ibn Madže u *Sunemu*.

¹⁵¹⁹ Ukbe b. Muslim et-Tudžibi Ebu Muhammed el-Basri, imam džamije El-Atik u Egiptu, pouzdan jeprenosilac hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji.

¹⁵²⁰ Šufej b. Matī' el-Esbehi je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji. Oni koji su ga svrstavali među ashabe pogriješili su. On je umro u vrijeme Hišamova hilafeta.

nije bilo nikoga drugog. Izgovorivši to, Ebu Hurejre još žešće zajeca i pade licem (na zemlju).¹⁵²¹ Dugo sam mu pomagao da dođe sebi. Pošto dođe sebi reče: Ispričao mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da će Uzvišeni Allah, kada bude Sudnji dan, sići među robove kako bi im presudio. Svi će narodi tada klečati. Prvi koje će tada biti pozvan biće: onaj koji je znao Kur'an napamet, i onaj koji je ubijen u borbi na Allahovom putu i onaj koji je imao puno imetka. Allah će tom prilikom reći učaču Kur'ana: Zar ti ja nisam omogućio da naučiš ono što sam objavio Svome Poslaniku? Jesi Gospodaru, reći će on. Pa šta si radio sa tim što si naučio?, upitaće Allah. Učio sam ga i noću i danju, odgovoriće on, a Allah će mu reći: Neistinu si rekao!, a i meleki će reći: Neistinu si rekao! Potom će mu Allah reći: Ti si time želio da ljudi kažu kako je taj i taj dobar učač Kur'ana, i eto, to je kazano! Potom će biti pozvan čovjek koji je imao puno imetka. Allah će mu reći: Ja sam ti dao dosta imetka kako ne bi nikome bio muhtač. Jesi Gospodaru, odgovoriće on. A šta si radio sa tim što sam ti dao, upitaće ga Allah. Sa time sam održavao rodbinske veze i dijelio! Allah će reći: Neistinu si rekao!, a i meleki će reći: Neistinu si rekao! Allah će mu tada kazati: Ti si time želio da ljudi reknu kako je taj i taj darežljiv, i eto, to je rečeno. Potom će biti pozvan čovjek koji je poginuo u borbi na Allahovom putu. Allah će mu reći: U ime koga si ti poginuo? On će reći: Ti si naredio da se borimo na Tvome putu, i ja sam se borio sve dok nisam poginuo. Allah će mu tada reći: Neistinu si rekao!, a i meleki će reći : Neistinu si rekao! Allah će mu tada reći. Ti si se borio da ljudi kažu kako je taj hrabar, i eto, to su kazali. Potom Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, udari rukama po svojim koljenima i reče: Ebu Hurejre, njih trojica će biti prva Allahova stvorenja kojima će biti potpaljena Vatra na Sudnjem danu."¹⁵²²

Velid Ebu Osman el-Medaini kaže: Obavijestio me je Ukbe da je Šufej otišao kod Muavije i obavijestio ga o ovome. Ebu Osman kaže: Ispričao mi je Ala b. Ebu Hakim, koji je bio dželat u službi kod Muavije, i rekao: Kod njega uđe neki čovjek i obavijesti ga o ovome što je Ebu Hurejre rekao. Čuvši to, Muavija reče: Ako će biti urađeno tako sa ovom trojicom, kako će biti urađeno sa ostalim ljudima. Potom Muavija tako zaplaka da smo pomislili da će od toga podleći. Rekosmo: Ovaj nam čovjek donese zlo. Potom Muavija dođe

¹⁵²¹ Sve je ovo Ebu Hurejre činio iz bojazni da pričajući hadis Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, negdje ne pogriješi.

¹⁵²² Allah, dž. š., će od Svojih robova primiti od dobrih dijela samo ono što su isključivo u ime Njegovo uradili. Nijedno djelo koje je učinjeno radi náma i s ciljem da bi ga ljudi vidjeli i o njemu pričali i hvalili ga, Allah neće primiti. I ne samo to da Allah, dž.š., takva djela neće primiti nego će prvo one koji su ih radi ljudi činili, na Sudnjem danu, početi kažnjavati. Zapravo, On će njima potpaliti džehennemsku vatru.

sebi, obrisa lice i reče: Istinu su kazali Allah i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Onima koji žele život na ovome svijetu i ljepote njegove - mi ćemo dati plodove truda njihova i neće im se u njemu ništa prikratiti. Njih će, na onome svijetu. samo Vatra peći; tamo neće imati nikakve nagrade za ono što su na Zemlji radili i biće uzaludno sve što su činili."¹⁵²³ Ovaj hadis je hasenun-garibun.¹⁵²⁴

٣٧. باب منه

٢٥٠٣. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ أَخْبَرَنَا الْمُحَارِبِيُّ عَنْ عَمَّارِ بْنِ سَيْفٍ الضَّبِّيِّ عَنْ أَبِي مُعَانَ الْبَصْرِيِّ عَنْ ابْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: تَعَوَّدُوا بِاللَّهِ مِنْ جُبِّ الْحَزَنِ. قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا جُبُّ الْحَزَنِ؟ قَالَ: وَادٍ فِي جَهَنَّمَ تَتَعَوَّدُ مِنْهُ جَهَنَّمُ كُلُّ يَوْمٍ مِائَةَ مَرَّةٍ. قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَنْ يَدْخُلُهُ؟ قَالَ: الْقُرَاءُ الْمُرَاءُونَ بِأَعْمَالِهِمْ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ *

37. O istoj temi

2503. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Obavijestio nas je El-Muharibi, prenijevši od Ammara b. Sejfa ed-Dabbija,¹⁵²⁵ on od Ebu Meana el-Basrija, on od Ibn Sirina, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Tražite od Allaha da vas zaštititi od Džubbul-hazena. A šta je to Džubbul-hazen, Allahov Poslaniče?, upitaše prisutni. On reče: To je dolina u Džehennemu od koje cijeli Džehennem svaki dan traži utočište po stotinu puta! A ko će u nju ući, o, Allahov Poslaniče?, ponovo će prisutni. On reče: U nju će ući učači Kur'ana koji su učili Kur'an radi ljudi." Ovaj hadis je garibun.¹⁵²⁶

٣٨. باب منه

٢٥٠٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ أَخْبَرَنَا أَبُو سِنَانَ الثَّيْبَانِيُّ عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، الرَّجُلُ يَعْمَلُ الْعَمَلَ فَيَسْرُهُ فَإِذَا أُطْلِعَ عَلَيْهِ أَعْجَبَهُ. قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَهُ أَجْرَانِ أَجْرُ السِّرِّ وَأَجْرُ الْعَلَانِيَةِ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. وَقَدْ رَوَى الْأَعْمَشُ وَغَيْرُهُ عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُرْسَلًا. وَقَدْ فَسَّرَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ هَذَا الْحَدِيثَ: إِذَا أُطْلِعَ عَلَيْهِ فَأَعْجَبَهُ فَإِنَّمَا مَعْنَاهُ أَنَّ يُعْجِبُهُ نِثَاءُ النَّاسِ عَلَيْهِ بِالْخَيْرِ لِقَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَنْتُمْ شُهَدَاءُ اللَّهِ فِي الْأَرْضِ فَيُعْجِبُهُ نِثَاءُ النَّاسِ عَلَيْهِ لِهَذَا. فَأَمَّا

¹⁵²³ Sura Hud, 15. i 16. ajet.

¹⁵²⁴ Zabilježio ga je i Ibn Huzejme u *Sahihu*.

¹⁵²⁵ Ammar b. Sejf ed-Dabbi, el-Kufi je slab prenosilac hadisa. Bio je pobožan čovjek. Pripadao je devetoj generaciji.

¹⁵²⁶ Bilježi ga i Ibn Madže u *Sunenu*. Ovaj hadis je slab jer su u njegovu senedu Ammar b. Sejf, koji je slab, i Ebu Mean, koji je nepoznat prenosilac hadisa.

إِذَا أَعْجَبَهُ لَيْعَلَمُ النَّاسُ مِنْهُ الْخَيْرَ لِيَكْرَمَ عَلَى ذَلِكَ وَيُعْظَمَ عَلَيْهِ فَهَذَا رِبَاءٌ. وَ قَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ: إِذَا أَطْلَعَ عَلَيْهِ فَأَعْجَبَهُ رَجَاءٌ أَنْ يَعْمَلَ بِعَمَلِهِ فَيَكُونُ لَهُ مِثْلُ أَجُورِهِمْ. فَهَذَا لَهُ مَذْهَبٌ أَيْضًا *

38. O istoj temi

2504. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud;¹⁵²⁷ kaže: Nas je obavijestio Ebu Sinan eš-Šejbanija, prenijevši od Habiba b. Ebu Sabita, on od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Neki čovjek reče: Allahov Poslaniče! Neko uradi dobro djelo i sakrije ga, a kada se sazna za njega bude mu drago."¹⁵²⁸ Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: On će imati dvije nagrade: nagradu za to što je prikrivano i nagradu za to što je obznanjeno."¹⁵²⁹

Ovaj hadis je garibun. A'meš i drugi su ga prenijeli od Habiba b. Ebu Sabita, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kao mursel hadis.

Neki su učenjaci objasnili da (riječi) u ovom hadisu: "...ali kada se za njega sazna, bude mu drago..." znače: Kada ljudi počnu o njemu lijepo govoriti, bude mu drago u duhu Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: "Vi ste Allahovi svjedoci na Zemlji, i kome bude drago što ljudi o njemu dobro govore zbog toga, to je uredu. Međutim, kome bude drago da ljudi saznaju za njegovo dobro da bi ga poštovali i cijenili zbog toga, to je licemjerstvo." Neki učenjaci su kazali: Kada se za njega sazna, bude mu drago zbog toga da bi se ljudi u njega ugledali i da bi imao nagradu kao oni svi. Ovakvo tumačenje je također ispravno.

٣٩. بَابُ الْمَرْءِ مَعَ مَنْ أَحَبَّ *

٢٥٠٥. حَدَّثَنَا أَبُو هِشَامٍ الرَّفَاعِيُّ أَخْبَرَنَا حَفْصُ بْنُ غِيَاثٍ عَنْ أَشْعَثَ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ وَلَهُ مَا اكْتَسَبَ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَلِيٍّ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ وَصَفْوَانَ بْنِ عَسَّالٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَأَبِي مُوسَى. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الْحَسَنِ الْبَصْرِيِّ عَنْ أَنَسِ

¹⁵²⁷ Ebu Davud et-Tajalisi.

¹⁵²⁸ Dakle, Allahov Poslaniče, da li se može smatrati licemjerstvom to kada neko uradi kakvo dobro djelo i sakrije ga, međutim, kada se za to dobro sazna, njemu bude drago zbog toga.

¹⁵²⁹ Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ovakvim odgovorom ne samo da je potvrdio da se to ne smatra licemjerstvom, nego da će zbog toga imati dvije nagrade: nagradu zbog skrivanja takvog djela iz bojazni da ga možda ne bi uradio zbog ljudi, i nagradu što je ono ipak obznanjeno, kako bi se ljudi njegovim primjerom okoristili.

٢٥٠٦. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ أَنَّهُ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَتَى قِيَامُ السَّاعَةِ؟ فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الصَّلَاةِ. فَلَمَّا قَضَى صَلَاتَهُ قَالَ: أَتَيْنَ السَّائِلَ عَنْ قِيَامِ السَّاعَةِ؟ فَقَالَ الرَّجُلُ: أَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ. فَقَالَ: مَا أَعَدَدْتَ لَهَا؟ قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا أَعَدَدْتُ لَهَا كَثِيرَ صَلَاةٍ وَلَا صَوْمٍ إِلَّا أَنِّي أَحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ وَأَتَتْ مَعَ مَنْ أَحَبَّتْ. فَمَا رَأَيْتُ فَرِحَ الْمُسْلِمُونَ بَعْدَ الْإِسْلَامِ فَرَحَهُمْ بِهَذَا. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ *

٢٥٠٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ زُرِّ بْنِ حَبِيشٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ عَسَّالٍ قَالَ: جَاءَ أَغْرَابِيُّ جَهَوْرِيٍّ الصَّوْتِ فَقَالَ: يَا مُحَمَّدُ، الرَّجُلُ يُحِبُّ الْقَوْمَ وَلَكِنَّا يَلْحَقُ هُوَ بِهِمْ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

٢٥٠٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الصَّبِيُّ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ زُرِّ بْنِ عَسَّالٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَ حَدِيثِ مُحَمَّدٍ *

39. Čovjek će biti sa onim koga je volio

2505. ISPRIČAO NAM JE Ebu Hišam er-Rifai; kaže: Obavijestio nas je Hafsa b. Gijas, prenijevši od Eš'asa,¹⁵³⁰ on od Hasana, a on od Enesa b. Malika, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Čovjek će biti sa onim koga je volio i pripast će mu ono što je zaslužio."**

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Alije, Abdullaha b. Mesuda, Safvana b. Assala, Ebu Hurejrea i Ebu Musaa. Ovaj hadis, koji je Hasan el-Basri prenio od Enesa, je hasenun-garibun.¹⁵³¹

2506. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hudžr; kaže: Obavijestio nas je Ismail b. Džafer, prenijevši od Hamida a on od Enesa da je kazao: **"Dode neki čovjek Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i reče: Allahov Poslaniče, kad će Sudnji dan? Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tada ustade i ode na namaz. Pošto završi namaz, upita: Gdje je onaj što je pitao za Sudnji dan? Čovjek reče: Ja sam, Allahov Poslaniče, a on će na to: A šta si ti pripremio za njega? On reče: Allahov Poslaniče, ja za njega nisam pripremio ni mnogo namaza, ni mnogo posta, ali volim Allaha i Njegova Poslanika. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Čovjek će biti sa onim koga je volio, i ti ćeš biti sa onim koga voliš. Nisam vidio, veli on, da su se muslimani išemu drugom toliko obradovali, nakon primanja islama, kao što su se obradovali ovim riječima."** Ovaj hadis je sahihun.¹⁵³²

¹⁵³⁰ Eš'as b. Sivar el-Kindi en-Nedždžar el-Efrek el-Esrem, kadija iz Ahvaza, slab je prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

¹⁵³¹ Zabilježio ga je i Ebu Nuajm u djelu *Hiljetul-Evlijaj vet-Tabekatul-Esfijaj*.

¹⁵³² Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Ibn Madžea.

2507. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Adem; kaže: Nas je obavijestio Sufjan, prenijevši od Asima, on od Zirra b. Hubejša, a on od Safvana b. Assala¹⁵³³ da je kazao: **"Dođe neki beduin i gromkim glasom reče: Muhammede! Čovjek nekoga voli, ali nije u stanju da radi ono što on radi. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Čovjek će biti sa onim koga voli."** Ovaj hadis je sahihun.¹⁵³⁴

2508. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Abde ed-Dabbi; kaže: Obavijestio nas je Hammad b. Zejd, prenijevši od Asima, on od Zirra, on od Safvana b. Assala a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično Mahmudovu hadisu.**

٤٠. بَاب مَا جَاءَ فِي حُسْنِ الظَّنِّ بِاللَّهِ تَعَالَى *

٢٥٠٩. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بُرْقَانَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ الْأَصَمِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ: أَنَا عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِي بِي وَأَنَا مَعَهُ إِذَا دَعَانِي. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

40. O lijepom mišljenju o Uzvišenom Allahu

2509. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Obavijestio nas je Veki', prenijevši od Džafera b. Burkana,¹⁵³⁵ on od Jezida b. Esamma¹⁵³⁶, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: Rekao je Uzvišeni Allah: **"Ja ću prema Mome robu postupiti onako kako on o Meni misli¹⁵³⁷ i biću uz njega kada Me bude molio."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁵³⁸

٤١. بَاب مَا جَاءَ فِي الْبِرِّ وَالْإِثْمِ *

٢٥١٠. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْكِنْدِيُّ الْكُوفِيُّ أَخْبَرَنَا زَيْدُ بْنُ حُبَابٍ أَخْبَرَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ جُبَيْرٍ بْنُ نُفَيْرٍ الْحَضْرَمِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الثَّوَّاسِ بْنِ سَمْعَانَ أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الْبِرِّ وَالْإِثْمِ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْبِرُّ حُسْنُ الْخُلُقِ وَالْإِثْمُ مَا حَاكَ فِي نَفْسِكَ وَكَرِهْتَ أَنْ يَطَّلِعَ عَلَيْهِ النَّاسُ.

¹⁵³³ Safvan b. Assal je poznati ashab. Nastanio se u Kufi.

¹⁵³⁴ Bilježi ga i Nesaija u *Sunenu*. Ibn Huzejme za ovaj hadis kaže da je vjerodostojan.

¹⁵³⁵ Džafer b. Burkan el-Kilabi Ebu Abdullah er-Rekki je pouzdan prenosilac hadisa. Pravio je previde prilikom prenošenja hadisa od Zuhrija. Pripadao je sedmoj generaciji.

¹⁵³⁶ Jezidu b. Esammu je ime Amr b. Ubejd b. Muavija el-Bukkai Ebu Avf Kufi. On je sestrić Mejmunin, Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, supruge. Pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji. Nastanio se u Rik'i.

¹⁵³⁷ Dakle, ako Moj rob o Meni misli da sam milostiv i da ću opraštati grijehe, Ja ću biti takav i oprostiću mu grijehe. Ako, pak, Moj rob o Meni bude mislio da sam strog, Ja ću prema njemu i biti takav.

¹⁵³⁸ Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Ebu Davuda.

٢٥١١. حَدَّثَنَا بِنْدَارٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ أَخْبَرَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ صَالِحٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ خُوَّةٍ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ: سَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

41. O dobrom djelu i grijehu

2510. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Abdur-Rahman el-Kindi el-Kufi; kaže: Obavijestio nas je Zejd b. Hubab; kaže: Nas je obavijestio Muavija b. Salih; kaže: Ispričao mi je Abdur-Rahman b. Džubejr b. Nufejr el-Hadremi, prenijevši od svoga oca, a on od Nevvasa b. Sem'ana¹⁵³⁹: Neki čovjek upita Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o dobrom djelu i grijehu. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Dobro djelo ti je lijepo ponašanje, a grijeh je ono što osjetiš da te kopka i ne voliš da to ljudi saznaju."

2511. ISPRIČAO NAM JE Bundar; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rahman b. Mehdi; kaže: Nas je obavijestio Muavija b. Salih, prenijevši od Abdur-Rahmana slično prethodnom hadisu, osim što je on kazao: "Ja sam upitao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem." Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁵⁴⁰

٤٢. بَابُ مَا جَاءَ فِي الْحَبِّ فِي اللَّهِ *

٢٥١٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا كَثِيرُ بْنُ هِشَامٍ أَخْبَرَنَا جَعْفَرُ بْنُ بُرْقَانَ أَخْبَرَنَا حَبِيبُ بْنُ أَبِي مَرْزُوقٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَاحٍ عَنْ أَبِي مُسْلِمٍ الْخَوْلَانِيِّ حَدَّثَنِي مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: الْمُتَحَابُّونَ فِي جَلَالِي لَهُمْ مَنَابِرُ مِنْ نُورٍ يُغِيطُهُمُ النَّبِيُّونَ وَالشُّهَدَاءُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ وَابْنِ مَسْعُودٍ وَعُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ وَأَبِي مَالِكٍ الْأَشْعَرِيِّ وَأَبِي هُرَيْرَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَأَبُو مُسْلِمٍ الْخَوْلَانِيُّ اسْمُهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نُوَبَ *

٢٥١٣. حَدَّثَنَا الْأَنْصَارِيُّ أَخْبَرَنَا مَعْنٌ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ حَبِيبِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ حَفْصِ بْنِ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَوْ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: سَبْعَةٌ يُظِلُّهُمُ اللَّهُ فِي ظِلِّهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ. إِمَامٌ عَادِلٌ وَشَابٌّ نَشَأَ بِعِبَادَةِ اللَّهِ وَرَجُلٌ كَانَ قَلْبُهُ مَعْلَقًا بِالْمَسْجِدِ، إِذَا خَرَجَ مِنْهُ حَتَّى يَعُودَ إِلَيْهِ، وَرَجُلَانِ تَحَابَّا فِي اللَّهِ فَاجْتَمَعَا عَلَى ذَلِكَ وَتَفَرَّقَا وَرَجُلٌ ذَكَرَ اللَّهَ خَالِيًا ففَاضَتْ عَيْنَاهُ وَرَجُلٌ دَعَتْهُ امْرَأَةٌ ذَاتُ حَسَبٍ وَجَمَالٍ فَقَالَ إِنَّي أَخَافُ اللَّهَ عَرَّ وَجَلَ وَرَجُلٌ تَصَدَّقَ بِصَدَقَةٍ فَأَخْفَاهَا حَتَّى لَا تَعْلَمَ شِمَالُهُ مَا تُنْفِقُ يَمِينُهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَهَكَذَا رَوَى هَذَا الْحَدِيثُ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ مِنْ غَيْرِ وَجْهِ مِثْلَ هَذَا، وَشَكَكَ فِيهِ. وَقَالَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَوْ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ. وَعَبِيدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ رَوَاهُ عَنْ حَبِيبِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَلَمْ يَشْكُ فِيهِ فَقَالَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ.

¹⁵³⁹ Nevvas b. Sem'an b. Halid el-Kilabi el-Ensari je poznati ashab. Nastanio se kasnije u Šamu.

¹⁵⁴⁰ Bilježe ga i Buharija u djelu *Edebul-Mufredi* i Muslim u *Sahihu*.

٢٥١٤. حَدَّثَنَا سَوَّارُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْعَنْبَرِيُّ وَمُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَا: أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ حُبَيْبِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ حَفْصِ بْنِ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَحَوْ حَدِيثِ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ بِمَعْنَاهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ: كَانَ قَلْبُهُ مُعَلَّقًا بِالْمَسَاجِدِ. وَقَالَ: ذَاتُ مَنْصِبٍ وَجَمَالٍ *

42. O voljenju u ime Allaha

2512. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Kesir b. Hišam;¹⁵⁴¹ kaže: Nas je obavijestio Džafer b. Burkan; kaže: Nas je obavijestio Habib b. Ebu Merzuk,¹⁵⁴² prenijevši od Ataa b. Ebu Rebaha, on od Ebu Muslima el-Havlanija; kaže: Ispričao mi je Muaz b. Džebel i kazao: Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je rekao: Rekao je Uzvišeni Allah: **"Oni koji se, radi Mene, budu međusobno voljeli imaće govornice od svjetlosti, a njihovom će se stanju diviti i vjerovjesnici i šehidi."**

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ebu Derdaa, Ibn Mesuda, Ubadea b. Samita, Ebu Malika el-Ešarija i Ebu Hurejrea. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁵⁴³ Ebu Muslimu el-Havlaniju je ime Abdullah b. Sevb.¹⁵⁴⁴

2513. ISPRIČAO NAM JE El-Ensari;¹⁵⁴⁵ kaže: Obavijestio nas je Ma'n; kaže: Nas je obavijestio Malik, prenijevši od Hubejba b. Abdur-Rahmana, on od Hafsa b. Asima, a on od Eb Hurejrea, ili od Ebu Seida, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Sedam vrsta osoba će, na Sudnjem danu, Allah staviti u Svoj hlad kada drugog hlada osim Njegova neće biti: pravednoga vođu, mladića koji je mladost proveo u pokornosti Allahu, čovjeka čije je srce bilo vezano za džamiju od momenta kada iz nje izide pa sve dok se u nju ne vrati, dvije osobe koje su se (isključivo) voljele u ime Allaha, radi Njega se družile i radi Njega se razile, čovjeka koji se u samoći sjeti Allaha i zaplače, čovjeka koga pozove ugledna i lijepa ženska (na blud) a on rekne: Ja se bojim Svevišnjeg Allaha, i**

¹⁵⁴¹ Kesir b. Hišam el-Kilabi Ebu Sehl er-Rekki je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji. Nastanio se u Bagdadu.

¹⁵⁴² Habib b. Ebu Merzuk er-Rekki je pouzdan i vrijedan prenosilac hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji.

¹⁵⁴³ Bilježe ga i Malik b. Enes u *Muvetta'u*, Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Taberanija u *Mu'džemul-Kebiru*, Hakim u *Mustedreku* i Bejhkecija u *Sunenu*.

¹⁵⁴⁴ On je pouzdan prenosilac hadisa i pobožan čovjek. Pripadao je drugoj generaciji. Putovao je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, ali ga nije zatekao. Živio je do vremena Jezida b. Muavije.

¹⁵⁴⁵ El-Ensari je Ishak b. Musa b. Abdullah b. Musa b. Abdullah b. Jezid el-Hatemi Ebu Musa el-Medeni. On je pouzdan i precizan prenosilac hadisa. Pripadao je desetoj generaciji. Bio je kadija u Nejsaburu.

čovjeka koji dijeli sadaku i to sakrije tako da mu ne zna lijeva ruka šta dijeli desna."

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁵⁴⁶ Slično ovome je ovaj hadis prenio Malik b. Enes sa više seneda i istakao dilemu rekavši od Ebu Hurejrea ili od Ebu Seida. Ubejdullah b. Omer ga je prenio od Hubejba b. Abdur-Rahmana bez dileme, rekavši samo: "od Ebu Hurejrea".

2514. ISPRIČALI SU NAM Sevvar b. Abdullah el-Anberi i Muhammed b. Musenna i kazali: Obavijestio nas je Jahja b. Seid, prenijevši od Ubejdullaha b. Omera, on od Hubejba b. Abdur-Rahmana, on od Hafsa b. Asima, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **po značenju slično hadisu Malika b. Enesa, osim što je kazao: "Njegovo je srce bilo vezano za džamiju," i što je kazao: "ugledna i lijepa"** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁵⁴⁷

٤٣. بَاب مَا جَاءَ فِي إِعْلَامِ الْحُبِّ *

٢٥١٥. حَدَّثَنَا بُنْدَارٌ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ الْقَطَّانُ أَخْبَرَنَا ثَوْرُ بْنُ يَزِيدَ عَنْ حَبِيبِ بْنِ عُيَيْدٍ عَنِ الْمِقْدَامِ بْنِ مَعْدِي يَكْرَبَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا أَحَبَّ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ فَلْيُعْلِمْهُ إِيَّاهُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي ذَرٍّ وَأَنْسٍ. حَدِيثُ الْمِقْدَامِ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ

٢٥١٦. حَدَّثَنَا هَنَادٌ وَفُتَيْبَةُ قَالَا: أَخْبَرَنَا حَاتِمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ مُسْلِمٍ الْقَصِيرِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ سَلْمَانَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ نَعَامَةَ الضَّبِّيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا آخَى الرَّجُلُ الرَّجُلَ فَلْيَسْأَلْهُ عَنْ اسْمِهِ وَاسْمِ أَبِيهِ وَمِمَّنْ هُوَ؟ فَإِنَّهُ أَوْصَلَ لِلْمَوَدَّةِ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَلَا نَعْرِفُ لِيَزِيدَ بْنِ نَعَامَةَ سَمَاعًا مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَيُرْوَى عَنْ ابْنِ عُمرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوُ هَذَا الْحَدِيثِ. وَلَا يَصِحُّ إِسْنَادُهُ *

43. O ispoljavanju ljubavi

2515. ISPRIČAO NAM JE Bundar; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Seid el-Kattan; kaže: Nas je obavijestio Sevr b. Jezid, prenijevši od Habiba b. Ubejda¹⁵⁴⁸, a on od Mikdama b. Madi Jekriba, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ako neko od vas voli svoga brata (po vjeri), neka mu to kaže."

¹⁵⁴⁶ Bilježe ga i Malik u *Muvettau* i Muslim u *Sahihu*.

¹⁵⁴⁷ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Buharija i Muslim u *sahihima* i Nesaija u *Sunenu*.

¹⁵⁴⁸ Habib b. Ubejd er-Rehabi Ebu Hafs el-Himsi je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ebu Zerra i Enesa. Mikdamov hadis je hasenun-sahihun-garibun.¹⁵⁴⁹

2516. ISPRIČALI SU NAM Hennad i Kutejbe i kazali: Obavijestio nas je Hatim b. Ismail, prenijevši od Imrana b. Muslima el-Kasira,¹⁵⁵⁰ on od Seida b. Selmana¹⁵⁵¹, a on od Jezida b. Nuamea ed-Dabija, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "**Ako se neko s nekim želi pobratiti (u ime Allaha), neka ga upita za ime, ime njegova oca i ko je on, jer će to produbiti ljubav (među njima).**"

Ovaj hadis je garibun.¹⁵⁵² Poznat nam je samo u ovoj formi. Nije nam poznato da je Jezid b. Nuame slušao hadise od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Preneseno je i od Ibn Omera, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično ovome hadisu, ali mu sened nije pouzdan.

٤٤. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ الْمَدْحَةِ وَالْمَدْحِ*

٢٥١٧. حَدَّثَنَا بَنْدَارٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ أَبِي مَعْمَرٍ قَالَ: قَامَ رَجُلٌ فَأَتَانِي عَلَى أَمِيرٍ مِنَ الْأُمَرَاءِ، فَجَعَلَ الْمَقْدَادُ بْنُ الْأَسْوَدِ يَخْتُو فِي وَجْهِهِ الثَّرَابَ وَقَالَ: أَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ نَخْتُو فِي وُجُوهِ الْمَدَّاحِينَ الثَّرَابَ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَى زَائِدَةُ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي زَيْدٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ. وَحَدِيثُ مُجَاهِدٍ عَنْ أَبِي مَعْمَرٍ أَصَحُّ. وَأَبُو مَعْمَرٍ اسْمُهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَخْبَرَةَ. وَالْمَقْدَادُ بْنُ الْأَسْوَدِ هُوَ الْمَقْدَادُ بْنُ عَمْرِو الْكِنْدِيِّ. وَيُكْنَى أَبَا مَعْبُدٍ. وَإِنَّمَا نُسِبَ إِلَى الْأَسْوَدِ بْنِ عَبْدِ يَغُوثٍ لِأَنَّهُ كَانَ تَبَنَاهُ وَهُوَ صَغِيرٌ *

٢٥١٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ الْكُوفِيُّ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ سَالِمِ الْخَطَّاطِ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: أَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ نَخْتُو فِي أَفْوَاهِ الْمَدَّاحِينَ الثَّرَابَ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ أَبِي هُرَيْرَةَ *

44. O pokuđenosti hvale i hvaliteljja

2517. ISPRIČAO NAM JE Bundar; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rahman b. Mehdi; kaže: Nas je obavijestio Sufjan, prenijevši od Habiba b. Ebu Sabita, on od Mudžahida, a on od Ebu Ma'mera da je kazao: Neki čovjek pohvali jednog od guvernera, a Mikdad b. Esved mu baci prašinu u lice i reče:

¹⁵⁴⁹ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ebu Davud u *Sunenu*, Ibn Hibban u *Sahihu* i Hakim u *Mustedreku*. Hakim ga smatra vjerodostojnim hadisom.

¹⁵⁵⁰ Inran b. Muslim el-Kasir el-Basri je iskren prenosilac hadisa, ali je ponekad prilikom prenošenja hadisa, pravio previde. Pripadao je šestoj generaciji.

¹⁵⁵¹ Seid b. Selman, u nekim rukopisima ove zbirke stoji: Seid b. Sulejman er-Rib'i, makbul je prenosilac hadisa.

¹⁵⁵² Bilježi ga i Ibn Sa'd u djelu *Et-Tabekat*.

"Naredio nam je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da u lica hvalitelja bacimo prašinu."¹⁵⁵³

Na ovu temu prenesen je hadis i od Ebu Hurejrea. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁵⁵⁴ Zaide je prenio od Jezida b. Ebu Zijada, on od Mudžahida, a on od Ibn Abbasa. Međutim, Mudžahidov hadis od Ebu Ma'mera je vjerodostojniji.¹⁵⁵⁵ Ebu Ma'meru je ime Abdullah b. Suhbere, dok je Mikdad b. Esved, ustvari, Mikdad b. Amr el-Kindi, čiji je nadimak po djetetu Ebu Ma'bed. Dovode ga u vezu sa Esvedom b. Abdum Jegusom zato što ga je on posinio dok je bio mali.

2518. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Osman el-Kufi,¹⁵⁵⁶ kaže: Obavijestio nas je Ubejdullah b. Musa, prenijevši od Salima el-Hajjata,¹⁵⁵⁷ on od Hasana, a on od Ebu Hurejrea da je kazao: **"Naredio nam je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da u usta hvalitelja bacimo prašinu."**Ovaj Ebu Hurejreov hadis je garibun.¹⁵⁵⁸

٤٥ . بَاب مَا جَاءَ فِي صُحْبَةِ الْمُؤْمِنِ *

٢٥١٩ . حَدَّثَنَا سُوَيْدُ بْنُ نَصْرٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ حَيَّوَةَ بْنِ شَرِيحٍ أَخْبَرَنَا سَالِمُ بْنُ غَيْلَانَ أَنَّ الْوَلِيدَ بْنَ قَيْسٍ التَّجِيبِيَّ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ . قَالَ سَالِمٌ أَوْ عَنْ أَبِي الْهَيْثَمِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : لَا تَصَاحِبْ إِلَّا مُؤْمِنًا وَلَا يَأْكُلْ طَعَامَكَ إِلَّا تَقِيٌّ . هَذَا حَدِيثٌ إِذَا تَعَرَّفَهُ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ *

¹⁵⁵³ Ako neko zaista čini ono što je lijepo treba ga pohvaliti. Međutim, nije lijepo da se hvali u lice. Po Gazalijinom mišljenju, pohvala donosi šest šteta: četiri hvalitelju i dvije pohvaljenom. Prva šteta za hvalitelja će biti u tome što će on, hvaleći nekoga, u tome pretjerati i kazati nešto što nije istina; druga šteta za hvalitelja je u tome što će on svojom hvalom staviti do znanja dotičnom da ga voli, a, ustvari, to ne osjeća, pa je to vid licemjerstva; treća šteta za hvalitelja je u tome što će o njemu kazati ono što, možda, ne zaslužuje, pa će time postati lahkomislen; i, četvrta šteta za hvalitelja je u tome što će onome koga hvali unijeti radost u srce, pa ako je taj koga hvali nasilnik, time će počiniti grijeh. Što se tiče šteta za pohvaljenog, prva je u tome što će se nakon toga uzoholiti i druga što će se na to osloniti i prestati da radi dobra djela.

¹⁵⁵⁴ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Muslim u *Sahihu*, Buharija u djelu *Edebul-Mufredi* i Ebu Davud i Ibn Madže u *sunenima*.

¹⁵⁵⁵ Jer je Habib b. Ebu Sabit, koji ga prenosi od Mudžahida, pouzdan prenosilac hadisa i šeri'atski pravnik, dok je Jezid b. Ebu Zijad, koji ga prenosi od Mudžahida a on od Ibn Abbasa, slab prenosilac hadisa.

¹⁵⁵⁶ Muhammed b. Osman b. Kerme el-Kufi je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je jedanaestoj generaciji.

¹⁵⁵⁷ Salim b. Abdullah el-Hajjat el-Basri, štićenik Ukašov, iskren je prenosilac hadisa, ali je loše pamtio. Pripadao je šestoj generaciji.

¹⁵⁵⁸ Sened ovoga hadisa je prekinut pošto Hasan, po mišljenju El-Mubarekforija, nije nikada slušao hadise od Ebu Hurejrea.

45. O druženju sa vjernikom

2519. ISPRIČAO NAM JE Suvejd b. Nasr; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Mubarek, prenijevši od Hajvea b. Šurejha; kaže: Obavijestio nas je Salim b. Gajlan¹⁵⁵⁹ da ga je obavijestio Velid b. Kajs et-Tudžejbi¹⁵⁶⁰ da je čuo Ebu Seida el-Hudrija; Salim veli: ili je čuo Ebu Hejsema a on je prenio od Ebu Seida¹⁵⁶¹ da je čuo Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je rekao: "**Druži se samo sa vjernikom, i neka tvoju hranu jede samo bogobojazan!**"¹⁵⁶² Ovaj hadis nam je poznat samo u ovoj formi.¹⁵⁶³

٤٦. بَاب مَا جَاءَ فِي الصَّبْرِ عَلَى الْبَلَاءِ *

٢٥٢٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بَعْدَهُ الْخَيْرَ عَجَلَ لَهُ الْعُقُوبَةُ فِي الدُّنْيَا. وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بَعْدَهُ الشَّرَّ أَمْسَكَ عَنْهُ بِذَنْبِهِ حَتَّى يُؤَافِيَ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ * وَبِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِنْ عَظِمَ الْجَزَاءُ مَعَ الْعَظَمِ الْبَلَاءُ وَإِنَّ اللَّهَ إِذَا أَحَبَّ قَوْمًا ابْتَلَاهُمْ فَمَنْ رَضِيَ فَلَهُ الرِّضَا وَمَنْ سَخِطَ فَلَهُ السَّخَطُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ *

٢٥٢١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَعْمَشِ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا وَائِلٍ يَقُولُ: قَالَتْ عَائِشَةُ: مَا رَأَيْتُ الْوَجَعَ عَلَى أَحَدٍ أَشَدَّ مِنْهُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٥٢٢. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا شَرِيكَ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ مُصْعَبِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَيُّ النَّاسِ أَشَدُّ بَلَاءً؟ قَالَ: الْأَنْبِيَاءُ ثُمَّ الْأُمَمُ ثُمَّ الْأَئِمَّةُ. يُبْتَلَى الرَّجُلُ عَلَى قَدَرِ دِينِهِ. فَإِنْ كَانَ فِي دِينِهِ ضَلْبًا اشْتَدَّ بَلَاؤُهُ. وَإِنْ كَانَ فِي دِينِهِ رَقَّةٌ ابْتُلِيَ عَلَى حَسَبِ دِينِهِ فَمَا يَبْرَحُ الْبَلَاءُ بِالْعَبْدِ حَتَّى يَتْرُكَهُ يَمْشِي عَلَى الْأَرْضِ مَا عَلَيْهِ خَطِيئَةٌ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

٢٥٢٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا يَزَالُ الْبَلَاءُ بِالْمُؤْمِنِ وَالْمُؤْمِنَةِ فِي نَفْسِهِ وَوَلَدِهِ وَمَالِهِ حَتَّى يَلْقَى اللَّهَ وَمَا عَلَيْهِ خَطِيئَةٌ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ * وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَأَخْتِ حَدِيثِ بْنِ الْيَمَانِ.

¹⁵⁵⁹ Salim b. Gajlan et-Tudžejbi el-Masri nije loš prenosilac hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji.

¹⁵⁶⁰ Velid b. Kajs b. Ahrem et-Tudžejbi je makbul prenosilac hadisa. Pripadao je petoj generaciji.

¹⁵⁶¹ Ovdje je riječ o dilemi kod Salima b. Gajlana da li mu je Velid b. Kajs izravno prenio od Ebu Seida el-Hudrija ili mu je prenio Velid b. Kajs od Ebu Hejsema, a on od Ebu Seida el-Hudrija.

¹⁵⁶² Drugim riječima, to znači: Druži se samo sa vjernicima, a nemoj se družiti sa nevjernicima i munaficima, a prijatelji se samo sa bogobojaznima.

¹⁵⁶³ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ebu Davud i Ed-Darimi u *sunenima*, Ibn Hibban u *Sahihu* i Hakim u *Mustedreku*. El-Menavi tvrdi da su svi senedi ovog hadisa vjerodostojni.

46. O strpljivosti pri iskušenjima

2520. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Lejs, prenijevši od Jezida b. Ebu Habiba, on od Sa'da b. Sinana¹⁵⁶⁴, a on od Enesa koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Kada Allah hoće Svome robu dobro, On ga kažnjava na ovome svijetu, a kada hoće Svome robu zlo, ne kažnjava ga zbog grijeha dok sa njima ne dođe na Sudnji dan."**

Sa istim senedom preneseno je od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao i ovo: **"Veličina nagrade ovisi o težini iskušenja. Kada Allah zavoli jedan narod, on ga stavlja na kušnju, pa ko bude zadovoljan, biće nagrađen, a ko se bude srdio (zbog toga), biće kažnjen."** Ovaj hadis je, u ovoj formi, hasenun-garibun.¹⁵⁶⁵

2521. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud; kaže: Nas je obavijestio Šu'be, prenijevši od A'meša da je kazao: Čuo sam Ebu Vaila kada veli da je Aiša rekla: **"Nisam vidjela da je iko imao žešći bol od Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁵⁶⁶

2522. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Šerik, prenijevši od Asima, on od Mus'aba b. Sa'da, a on od svoga oca da je kazao: **"Upitao sam: Allahov Poslaniče, koji će ljudi imati najteža iskušenja? On reče: Vjerovjesnici, potom najuzorniji i najbolji. Čovjek će biti stavljan u iskušenje shodno njegovu vjerovanju. Ako je čvrst u svojoj vjeri, njegovo će iskušenje biti teško, a ako je slab u svojoj vjeri, biće kušan shodno čvrstini njegova vjerovanja. Iskušenje će neprestano biti uz roba sve dotle dok on ne bude hodio po zemlji bez grijeha."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁵⁶⁷

2523. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdul-A'la; kaže: Obavijestio nas je Jezid b. Zurej', prenijevši od Muhammeda b. Amra, on od Ebu Selemea, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Neprestano će vjernik i vjernica imati iskušenja u sebi, djeci i imetku, i to sve dok se ne susretnu sa Allahom a na sebi nemaju nijednog grijeha."**

¹⁵⁶⁴ Sa'd b. Sinan el-Kindi el-Masri je iskren prenosilac hadisa. Pripadao je petoj generaciji.

¹⁵⁶⁵ Ovdje su sadržana dva hadisa. Oba su po stepenu dobra. Prvi bilježi i Hakim u *Mustedreku*, a drugi i Ibn Madže u *Sunenu*.

¹⁵⁶⁶ Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Ebu Davuda.

¹⁵⁶⁷ Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ed-Darimi i Ibn Madže u *sunenima*, Nesaija u *Es-Sunenul-Kubra*, Ibn Hibban u *Sahihu* i Hakim u *Mustedreku*.

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁵⁶⁸ Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ebu Hurejrea i sestre Huzejfea b. Jemana.

٤٧. بَاب مَا جَاءَ فِي ذَهَابِ الْبَصَرِ *

٢٥٢٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاوِيَةَ الْجُمَحِيُّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُسْلِمٍ أَخْبَرَنَا أَبُو ظَلَّالٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ: إِذَا أَخَذْتُ كَرِيمَتِي عَبْدِي فِي الدُّنْيَا لَمْ يَكُنْ لَهُ جَزَاءٌ عِنْدِي إِلَّا الْجَنَّةُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَزَيْدِ بْنِ أَرْقَمٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَأَبُو ظَلَّالٍ اسْمُهُ هِلَالٌ *
٢٥٢٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَفَعَهُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: مَنْ أَذْهَبَ حَبِيبَتِي فَصَبِرَ وَاحْتَسَبَ لَمْ أَرْضَ لَهُ ثَوَابًا دُونَ الْجَنَّةِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَرَبِيٍّ بْنِ سَارِيَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *
٢٥٢٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَمِيدٍ الرَّازِيُّ وَيُوسُفُ بْنُ مُوسَى الْقَطَّانُ الْبَغْدَادِيُّ قَالَا: أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مُعَرَّاءَ أَبُو زُهَيْرٍ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَوْمَ الْقِيَامَةِ حِينَ يُعْطَى أَهْلُ الْبَلَاءِ الثَّوَابُ لَوْ أَنَّ جُلُودَهُمْ كَانَتْ قُرْصَتٍ فِي الدُّنْيَا بِالْمَقَارِيضِ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ بِهَذَا الْإِسْنَادِ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَقَدْ رَوَى بَعْضُهُمْ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ طَلْحَةَ بْنِ مُصَرِّفٍ عَنْ مَسْرُوقٍ شَيْئًا مِنْ هَذَا *
٢٥٢٧. حَدَّثَنَا سُؤَيْدُ بْنُ نَصْرٍ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ: سَمِعْتُ أَبِي يَقُولُ: سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا مِنْ أَحَدٍ يَمُوتُ إِلَّا نَدِمَ. قَالُوا وَمَا نَدَامَتُهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: إِنْ كَانَ مُحْسِنًا نَدِمَ أَنْ لَا يَكُونَ إِزْدَادًا. وَإِنْ كَانَ مُسِيئًا نَدِمَ أَنْ لَا يَكُونَ نَزْعٌ. هَذَا حَدِيثٌ إِنَّمَا نَعْرِفُهُ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَيَحْيَى بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ قَدْ تَكَلَّمَ فِيهِ شُعْبَةٌ.
٢٥٢٨. حَدَّثَنَا سُؤَيْدُ أَخْبَرَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ: سَمِعْتُ أَبِي يَقُولُ: سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَخْرُجُ فِي آخِرِ الزَّمَانِ رِجَالٌ يَخْتَلُونَ الدُّنْيَا بِالذِّينِ. يَلْبَسُونَ لِلنَّاسِ جُلُودَ الصَّائِنِ مِنَ اللَّيْلِ، أَلَسِنَتُهُمْ أَحْلَى مِنَ السُّكَّرِ وَقُلُوبُهُمْ قُلُوبُ الذَّنَابِ. يَقُولُ اللَّهُ: أَيُّ تَعْتَرُونَ أَمْ عَلَيَّ تَجْتَرُونَ؟ فَبِي حَلَفْتُ لَا أَبْعَثَنَّ عَلَى أَوْلَئِكَ مِنْهُمْ فِتْنَةً تَدْعُ الْحَلِيمَ مِنْهُمْ خَيْرًا. وَفِي الْبَابِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ *
٢٥٢٩. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ سَعِيدٍ الدَّارِمِيُّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبَّادٍ أَخْبَرَنَا حَاتِمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ أَخْبَرَنَا حَمْرَةُ بْنُ أَبِي مُحَمَّدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَالَ: لَقَدْ خَلَقْتُ خَلْقًا أَلَسِنَتُهُمْ أَحْلَى مِنَ الْعَسَلِ وَقُلُوبُهُمْ أَمْرٌ مِنَ الصَّبْرِ. فَبِي حَلَفْتُ لَا تَبْحَثْنَهُمْ فِتْنَةً تَدْعُ الْحَلِيمَ مِنْهُمْ خَيْرًا. فَبِي يَفْتَرُونَ أَمْ عَلَيَّ يَجْتَرُونَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ ابْنِ عُمَرَ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ *

47. O gubljenju vida

2524. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Muavija el-Džumehi; kaže: Obavijestio nas je Abdul-Aziz b. Muslim; kaže: Nas je obavijestio Ebu Zilal,

¹⁵⁶⁸ Bilježi ga i Malik b. Enes u *Muvetta'u*.

prenijevši od Enesa b. Malika, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao, da je Uzvišeni Allah kazao: **"Ako Ja Svome robu oduzmem vid na ovome svijetu, on, kod Mene, za to neće imati druge nagrade osim Dženneta."**¹⁵⁶⁹

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ebu Hurejrea i Zejda b. Erkama. Ovaj hadis je, u ovoj formi, hasenun-garibun.¹⁵⁷⁰ Ebu Zilalu je ime Hilal.

2525. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rezzak; kaže: Nas je obavijestio Sufjan, prenijevši od A'meša, on od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejrea, koji ga veže za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao, da je rekao Uzvišeni Allah: **"Kome oduzmem vid pa to strpljivo podnese, nadajući se nagradi za to, njegova nagrada kod Mene će biti samo Džennet."**

Na ovu temu prenesen je hadis i od Irbada b. Sarije. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁵⁷¹

2526. ISPRIČALI SU NAM Muhammed b. Humejd er-Razi i Jusuf b. Musa el-Kattan, el-Bagdadi¹⁵⁷² i kazali: Obavijestio nas je Abdur-Rahman b. Megra Ebu Zuhejr,¹⁵⁷³ prenijevši od A'meša, on od Ebu Zubejra, a on od Džabira, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Voljeli bi, oni koji su bili zdravi, kada Allah na Sudnjem danu da nagradu onima koji su imali iskušenja, da im je koža na ovome svijetu čupana kliještima."**

Ovaj hadis je garibun.¹⁵⁷⁴ Samo nam je, sa ovim senedom, poznat u ovoj formi. Neki su nešto od ovoga hadisa prenijeli od A'meša, on od Talhe b. Musarrifa, a on od Mesruka.

2527. ISPRIČAO NAM JE Suvejd b. Nasr; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Mubarek; kaže: Nas je obavijestio Jahja b. Ubejdullah¹⁵⁷⁵ i kazao: Čuo sam svoga oca¹⁵⁷⁶ kada je kazao: Čuo sam Ebu Hurejrea kada je kazao da

¹⁵⁶⁹ U hadisu koji bilježi El-Bezzar od Džabira el-Dža'fija u *Musnedu* stoji da je Uzvišeni Allah rekao: "Moj rob, osim gubljenja vjere, nema težeg iskušenja od gubljenje vida. Kome dam takvo iskušenje pa to strpljivo, sve dok ne sretne Uzvišenog Allaha, podnese, on neće polagati račun."

¹⁵⁷⁰ Bilježi ga i Buharija u *Sahihu*.

¹⁵⁷¹ Bilježi ga i Ibn Hibban u *Sahihu*.

¹⁵⁷² Jusuf b. Musa b. Rašid el-Kattan el-Bagdadi Ebu Jakub el-Kufi iskren je prenosilac hadisa. Pripadao je desetoj generaciji. Nastanio se prvo u Reju, a potom u Bagdadu.

¹⁵⁷³ Abdur-Rahman b. Megra ed-Devsu Ebu Zuhejr el-Kufi iskren je prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji. Nastanio se u Reju.

¹⁵⁷⁴ Bilježi ga i Taberanija od Ibn Mesuda u *Mu'džemul-Kebiru* kao mevkuf hadis.

¹⁵⁷⁵ Jahja b. Ubejdullah b. Abdullah b. Muvehheb et-Temimi el-Medeni prenosilac je koga su hadiski učenjaci odbacili. Pripadao je šestoj generaciji.

¹⁵⁷⁶ Tj. od Ubejdullaha b. Abdullaha b. Muvehheba et-Temimija el-Medenija. On je bio makbul ravija. Pripadao je trećoj generaciji.

je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Svako će se, kad mu dođe smrt, kajati. Zbog čega će biti njegovo kajanje, o, Allahov Poslaniče? upitaše prisutni. On odgovori: Onaj ko je radio dobro kajaće se zbog toga što ga još više nije uradio, dok će se onaj ko je radio loše kajati zbog toga što je griješio i što nije radio dobro."

Ovaj hadis nam je poznat samo u ovoj formi.¹⁵⁷⁷ Jahjaa b. Ubejdullaha je kritikovao Šu'be.

2528. ISPRIČAO NAM JE Suvejd; kaže: Obavijestio nas je Ibn Mubarek, kaže: Nas je obavijestio Jahja b. Ubejdullah i kazao: Čuo sam svoga oca kada je rekao: Čuo sam Ebu Hurejrea kada je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Pred Sudnji dan će se pojaviti ljudi koji će vjeru koristiti za ovosvjetske koristi. Svojom ljupkošću će se ljudima prikazivati u janjećoj koži; njihovi jezici će izgledati sladi od šećera, a imaće vučija srca! Allah veli: Zar se oni Meni ohole i protiv Mene se usuđuju?! Sobom se zaklinjem da ću im poslati iskušenje od koga će i najpametniji među njima biti zbunjeni."¹⁵⁷⁸ Na ovu temu prenesen je hadis i od Ibn Omera.

2529. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Seid ed-Darimi;¹⁵⁷⁹ kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Abbad;¹⁵⁸⁰ kaže: Nas je obavijestio Hatim b. Sulejman; kaže: Nas je obavijestio Hamza b. Ebu Muhammed,¹⁵⁸¹ prenijevši od Abdullaha b. Dinara, on od Ibn Omera, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: Uzvišeni Allah je rekao: "Stvorio sam bića čiji su jezici sladi od meda, a srca gorča od alojina soka!" Sobom se zaklinjem da ću im dati iskušenje od koga će i najpametniji među njima biti zbunjeni! Zar će se oni Meni oholiti i zar će se protiv Mene usuditi." Ovaj Ibn Omerov hadis je hasenun-garibun.¹⁵⁸² Poznat nam je samo u ovoj formi.

¹⁵⁷⁷ Ovaj hadis je, po mišljenju El-Mubarekforija, slab jer je u njegovu senedu Jahja b. Ubejdullah b. Abdullah b. Mubehheb et-Temimi el-Medeni koji je slab prenosilac hadisa.

¹⁵⁷⁸ I ovaj hadis je slab jer je u njegovu senedu Jahja b. Ubejdullah b. Abdullah b. Muvehheb et-Temimi el-Medeni.

¹⁵⁷⁹ Ahmed b. Seid b. Sahr ed-Darimi Ebu Džafer es-Serhasi pouzdan je prenosilac i hafiz hadisa. Pripadao je jedanaestoj generaciji.

¹⁵⁸⁰ Muhammed b. Abbad b. Zebrekan el-Mekki je iskren prenosilac hadisa. Pripadao je desetoj generaciji. Nastanio se u Bagdadu.

¹⁵⁸¹ Hamza b. Ebu Muhammed el-Medeni je slab prenosilac hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji.

¹⁵⁸² Ovaj i prethodni hadis, veli El-Mubarekfori, ne odgovaraju naslovu pod kojim su uvršteni. Očito je da su ova dva hadisa bila u zasebnom poglavlju, čiji je naslov prilikom prepisivanja rukopisa izostavljen.

٤٨. بَاب مَا جَاءَ فِي حِفْظِ اللِّسَانِ *

٢٥٣٠. حَدَّثَنَا صَالِحُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ، وَحَدَّثَنَا سُؤَيْدُ بْنُ نَصْرٍ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ ابْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَيُّوبَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ زَحْرٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ يَزِيدَ عَنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا النَّجَاةُ؟ قَالَ: أَتَمُّكَ عَلَيْكَ لِسَانُكَ وَلَيْسَعُكَ بَيْتُكَ وَائِكَ عَلَى خَطِيئَتِكَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ *

٢٥٣١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى الْبَصْرِيُّ أَخْبَرَنَا حَمَادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَبِي الصَّهْبَاءِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَفَعَهُ قَالَ: إِذَا أَصْبَحَ ابْنُ آدَمَ فَإِنَّ الْأَعْضَاءَ كُلَّهَا تُكْفَرُ اللِّسَانُ فَتَقُولُ: اتَّقِ اللَّهَ فِينَا فَإِنَّمَا نَحْنُ بِكَ. فَإِنْ اسْتَقَمَّتْ اسْتَقَمَّتْ وَإِنْ اعْوَجَجَتْ اعْوَجَجَتْ.

٢٥٣٢. حَدَّثَنَا هَذَا أَخْبَرَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ حَمَادِ بْنِ زَيْدٍ نَحْوَهُ وَلَمْ يَرْفَعَهُ. وَهَذَا أَصَحُّ مِنْ حَدِيثِ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى. هَذَا حَدِيثٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ حَمَادِ بْنِ زَيْدٍ. وَقَدْ رَوَاهُ غَيْرُ وَاحِدٍ عَنْ حَمَادِ بْنِ زَيْدٍ وَلَمْ يَرْفَعُوهُ.

٢٥٣٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى الصَّنَعَانِيُّ أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ عَلِيٍّ الْمُقَدَّمِيُّ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ يَتَكَلَّمُ لِي مَا بَيْنَ لَحْيَيْهِ وَمَا بَيْنَ رِجْلَيْهِ أَتَكْفُلُ لَهُ بِالْجَنَّةِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَابْنِ عَبَّاسٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ.

٢٥٣٤. حَدَّثَنَا أَبُو سَعِيدٍ الْأَشْجَعِيُّ أَخْبَرَنَا أَبُو خَالِدٍ الْأَحْمَرُ عَنِ ابْنِ عَجَلَانَ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ وَقَاهُ اللَّهُ شَرْماً بَيْنَ لَحْيَيْهِ وَشَرْماً بَيْنَ رِجْلَيْهِ دَخَلَ الْجَنَّةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَأَبُو حَازِمٍ الَّذِي رَوَى عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ هُوَ أَبُو حَازِمٍ الرَّاهِدِيُّ مَدَنِيٌّ وَاسْمُهُ سَلَمَةُ بْنُ دِينَارٍ. وَأَبُو حَازِمٍ الَّذِي رَوَى عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ اسْمُهُ سَلَمَانَ الْأَشْجَعِيُّ مَوْلَى عَزَّةَ الْأَشْجَعِيَّةِ وَهُوَ الْكُوفِيُّ *

٢٥٣٥. حَدَّثَنَا سُؤَيْدُ بْنُ نَصْرٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ ابْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مَاعِزٍ عَنْ سُفْيَانَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الثَّقَفِيِّ قَالَ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ، حَدِّثْنِي بِأَمْرٍ أَعْتَصِمُ بِهِ. قَالَ: قُلْ رَبِّيَ اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقِمَّ. قَالَ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا أَخَوْفُ مَا تَخَافُ عَلَيَّ؟ فَآخِذْ بِلِسَانِ نَفْسِهِ ثُمَّ قَالَ: هَذَا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَى مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ عَنْ سُفْيَانَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الثَّقَفِيِّ *

٢٥٣٦. حَدَّثَنَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي ثَلَجٍ الْبَغْدَادِيُّ صَاحِبُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حَفْصٍ أَخْبَرَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَاطِبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا تُكْثِرُوا الْكَلَامَ بِغَيْرِ ذِكْرِ اللَّهِ. فَإِنْ كَثُرَ الْكَلَامُ بِغَيْرِ ذِكْرِ اللَّهِ قَسْوَةُ لِلْقَلْبِ. وَإِنْ أَبْعَدَ النَّاسُ مِنَ اللَّهِ الْقَلْبَ الْقَاسِي.

٢٥٣٧. حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي النَّضْرِ حَدَّثَنِي أَبُو النَّضْرِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَاطِبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ بِمَعْنَاهُ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَاطِبٍ *

٢٥٣٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ وَغَيْرُ وَاحِدٍ قَالُوا: أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَزِيدَ بْنِ خُنَيْسٍ الْمَكِّيُّ قَالَ: سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ حَسَّانَ الْمَخْزُومِيَّ قَالَ: حَدَّثَنِي أُمُّ صَالِحٍ عَنْ صَفِيَّةَ بِنْتِ شَيْبَةَ عَنْ أُمِّ حَبِيبَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: كُلُّ كَلَامٍ ابْنِ آدَمَ عَلَيْهِ لَهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَمْرٌ بِمَعْرُوفٍ أَوْ نَهْيٌ عَنْ مُنْكَرٍ أَوْ ذِكْرُ اللَّهِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ مُحَمَّدِ بْنِ يَزِيدَ بْنِ خُنَيْسٍ *

48. O čuvanju jezika

2530. ISPRIČAO NAM JE Salih b. Abdullah; kaže: Obavijestio nas je Ibn Mubarek, a ispričao nam je Suvejd b. Nasr; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Mubarek, prenijevši od Jahjaa b. Ejjuba, on od Ubejdullaha b. Zehra, on od Alije b. Jezida, on od Kasima, on od Ebu Umamea, a on od Ukbea b. Amira¹⁵⁸³ da je kazao: Rekao sam: Allahov Poslaniče, u čemu je spas? On reče: **"Budi gospodar svome jeziku, drži se svoje kuće¹⁵⁸⁴ i plači nad svojim grijesima."**¹⁵⁸⁵ Ovaj hadis je hasenun.¹⁵⁸⁶

2531. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Musa el-Basri; kaže: Obavijestio nas je Hammad b. Zejd, prenijevši od Ebu Sahbaa,¹⁵⁸⁷ on od Seida b. Džubejra, a on od Ebu Seida el-Hudrija, koji ga vezuje za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **"Kada čovjek osvane, svi se njegovi udovi naklone jeziku govoreći: Boj se Allaha za nas jer smo mi vezani za tebe. Ako si ti na Pravom putu bićemo i mi, a ako ti skreneš na stranputicu, skrenućemo i mi."**

2532. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Ebu Usame, prenijevši od Hammada b. Zejda slično prethodnom hadisu, s tim što ga on nije vezivao za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

Ovo je pouzdanije od hadisa Muhammeda b. Musaa. Ovaj nam je hadis poznat sam preko Hammada b. Zejda.¹⁵⁸⁸ Mnogi su ga prenijeli od Hammada b. Zejda ali ga nisu vezivali za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

2533. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdul-A'la es-San'ani; kaže: Obavijestio nas je Omer b. Ali el-Mukaddemi,¹⁵⁸⁹ prenijevši od Ebu Hazima, a on od Sehla b. Sa'da, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ko mi garantuje da će čuvati ono što je među njegovim vilicama i ono što je među njegovim nogama, ja njemu zagarantujem Džennet."**

¹⁵⁸³ Ukbe b. Amir Ebu Hammad el-Džuheni je poznati ashab Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

¹⁵⁸⁴ Drži se svoje kuće provodeći što više vremena ibadeteći u njoj.

¹⁵⁸⁵ Kaj se i plači zbog počinjenih grijeha ne bi li na taj način zaslužio Allahovom, dž.š., milost i oprost.

¹⁵⁸⁶ Bilježe ga i Ebu Davud u *Sunenu* i Bejhekija u djelu *Ez-Zuhd*.

¹⁵⁸⁷ Ebu Sahba el-Kufi makbul je prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji. Ibn Hibban ga je spomenuo u djelu pouzdanih prenosilaca.

¹⁵⁸⁸ Bilježe ga i Ibn Huzejme u *Sahihu* i Bejhekija u djelu *Šuabul-Iman*.

¹⁵⁸⁹ Omer b. Alija b. Ata b. Makdem el-Makdemi pouzdan je prenosilac hadisa ali je bio sklon obmanama. Pripadao je osmoj generaciji.

Na ovu temu preneseni su hadisi i od Ebu Hurejrea i Ibn Abbasa. Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.¹⁵⁹⁰

2534. ISPRIČAO NAM JE Ebu Seid el-Ešedždž; kaže: Obavijestio nas je Ebu Halid el-Ahmer, prenijevši od Ibn Adžlana, on od Ebu Hazima, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Koga Allah sačuva zla onoga što je među njegovim vilicama i što je među njegovim nogama, ući će u Džennet."**¹⁵⁹¹

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁵⁹² Ebu Hazim, koji je prenio od Sehla b. Sa'da, je Ebu Hazim ez-Zahid iz Medine kome je ime Seleme b. Dinar.¹⁵⁹³ A Ebu Hazimu, koji je prenio od Ebu Hurejrea, ime je Selman el-Ešdže, štićenik Azze el-Ešdžeije. On je iz Kufe.

2535. ISPRIČAO NAM JE Suvejd b. Nasr; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Mubarek, prenijevši od Ma'mera, on od Zuhrija, on od Abdur-Rahmana b. Maiza¹⁵⁹⁴ a on od Sufjana b. Abdullaha es-Sekafija¹⁵⁹⁵ da je kazao: **"Rekao sam: Allahov Poslaniče, reci mi nešto čega ću se (u životu) držati. On reče: Reci, moj Gospodar je Allah i ustraj u tome!"**¹⁵⁹⁶ **On će ponovo: Allahov Poslaniče! Šta je to čega se za mene najviše bojiš? On uze za svoj jezik i reče: Ovoga."**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.¹⁵⁹⁷ Prenesen je sa više seneda od Sufjana b. Abdullaha es-Sekafija.

2536. ISPRIČAO NAM JE Ebu Abdullah Muhammed b. Ebu Seldž el-Bagdadi,¹⁵⁹⁸ učenik Ahmeda b. Hanbela; kaže: Ispričao nam je Ali b. Hafs;¹⁵⁹⁹ kaže: Obavijestio nas je Ibrahim b. Abdullah b. Hatib,¹⁶⁰⁰ prenijevši od Abdullaha b. Dinara, a on od Ibn Omera, koji je kazao da je Allahov Poslanik,

¹⁵⁹⁰ Bilježi ga i Buharija u *Sahihu*.

¹⁵⁹¹ Dakle, koga Allah, dž.š., zaštiti od grijeha jezika i spolnog organa ući će u Džennet.

¹⁵⁹² Bilježi ga i Ibn Hibban u *Sahihu*.

¹⁵⁹³ Seleme b. Dinar Ebu Hazim el-A'redž, štićenik Esveda b. Sefine, pouzdan je prenosilac hadisa i pobožan čovjek. Pripadao je petoj generaciji.

¹⁵⁹⁴ Abdur-Rahman b. Maiz, neki vele: Muhammed b. Abdur-Rahman b. Maiz, a neki kažu Maiz b. Abdur-Rahman, makbul je prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

¹⁵⁹⁵ Sufjan b. Abdullah b. Rebja b. Haris es-Sekafi et-Tai je Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, ashab. U Omerovo vrijeme bio je prikupljač zekata u Taifu.

¹⁵⁹⁶ Dakle, reci: Moj Gospodar je Allah, dž.š., i ustraj u izvršavanju svojih obaveza prema Njemu.

¹⁵⁹⁷ Bilježe ga i Ibn Madže u *Sunenu*, Ibn Hibban u *Sahihu* i Hakim u *Mustedreku*. Hakim kaže da mu je sened pouzdan.

¹⁵⁹⁸ Ebu Abdullah Muhammed b. Abdullah b. Ismail b. Ebu Seldž el-Bagdadi iskren je prenosilac hadisa. Pripadao je jedanaestoj generaciji. Porijeklom je iz Reja.

¹⁵⁹⁹ Alija b. Hafs el-Medaini iskren je prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji. Nastanio se u Bagdadu.

¹⁶⁰⁰ Ibrahim b. Abdullah b. Haris b. Hatib el-Džumehi iskren je prenosilac hadisa, ali je prenosio mursel hadise. Pripadao je sedmoj generaciji.

sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ne pričaj mnogo bez spominjanja Allaha, jer je pričanje bez spominjanja Allaha okrutnost za srce. Najudaljeniji je od Allaha onaj koji ima kruto srce."

2537. ISPRIČAO NAM JE Ebu Bekr b. Ebu Nadr; kaže: Ispričao mi je Ebu Nadr,¹⁶⁰¹ prenijevši od Ibrahima b. Abdullaha b. Hatiba, on od Abdullaha b. Dinara, on od Ibn Omera, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **po značenju slično prethodnom hadisu.** Ovaj hadis je garibun.¹⁶⁰² Poznat nam je samo preko Ibrahima b. Abdullaha b. Hatiba.

2538. ISPRIČALI SU NAM Muhammed b. Beššar i drugi i kazali: Obavijestio nas je Jezid b. Hunejs el-Mekki i kazao: Čuo sam Seida b. Hassana el-Mahzumija kada je kazao: Ispričala mi je Ummu Salih, prenijevši od Safije bint Šejbe, ona od Ummu Habibe, Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, supruge, a ona od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: "Svaki čovjekov govor će biti protiv njega a ne u korist njega, osim naređivanja dobra i zabranjivanja zla i (zikra) spominjanje Allaha." Ovaj hadis je hasenun-garibun.¹⁶⁰³ Poznat nam je samo preko Muhammeda b. Jezida b. Hunejsa.

٤٩ . باب منه

٢٥٣٩ . حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا جَعْفَرُ بْنُ عَوْنٍ أَخْبَرَنَا أَبُو الْعُمَيْسِ عَنْ عَوْنِ بْنِ أَبِي جُحَيْفَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: أَخْبَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ سَلْمَانَ وَبَيْنَ أَبِي الدَّرْدَاءِ. فَرَارَ سَلْمَانُ أَبَا الدَّرْدَاءِ فَرَأَى أُمَّ الدَّرْدَاءِ مُتَبَدِّلَةً، فَقَالَ: مَا شَأْنُكَ مُتَبَدِّلَةً؟ قَالَتْ: إِنَّ أَحَاكَ أَبَا الدَّرْدَاءِ لَيْسَ لَهُ حَاجَةٌ فِي الدُّنْيَا. قَالَ: فَلَمَّا جَاءَ أَبُو الدَّرْدَاءِ قَرَّبَ إِلَيْهِ طَعَامًا فَقَالَ: كُلْ فَإِنِّي صَائِمٌ. قَالَ: مَا أَنَا بِأَكِلٍ حَتَّى تَأْكُلَ. قَالَ: فَأَكَلَ. فَلَمَّا كَانَ اللَّيْلُ ذَهَبَ أَبُو الدَّرْدَاءِ لِيَقُومَ. فَقَالَ لَهُ سَلْمَانُ: نَمْ، فَنَامَ. ثُمَّ ذَهَبَ يَقُومُ فَقَالَ لَهُ: نَمْ، فَنَامَ. فَلَمَّا كَانَ عِنْدَ الصُّبْحِ قَالَ لَهُ سَلْمَانُ: قُمْ الْآنَ، فَقَامَا فَصَلَّيَا. فَقَالَ: إِنَّ لِنَفْسِكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَلِرَبِّكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَلِصَيفِكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَإِنَّ لَأَهْلِكَ عَلَيْكَ حَقًّا فَأَعْطَ كُلَّ ذِي حَقٍّ حَقَّهُ. فَأَتَيْهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَا ذَلِكَ فَقَالَ لَهُ: صَدَقَ سَلْمَانُ. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ. وَأَبُو الْعُمَيْسِ اسْمُهُ عُبَيْدَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ. وَهُوَ أَخُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْمَسْعُودِيِّ *

49. O istoj temi

2539. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Džafer b. Avn,¹⁶⁰⁴ kaže: Nas je obavijestio Ebu Umejs,¹⁶⁰⁵ prenijevši od

¹⁶⁰¹ Ebu Nadr Hašim b. Kasim b. Muslim el-Lejsi je pouzdan i siguran prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji.

¹⁶⁰² Bilježi ga i Bejhekija u *Sunenu*.

¹⁶⁰³ Bilježe ga i Ibn Madže u *Sunenu*, Hakim u *Mustedreku* i Bejhekija u djelu *Suabul-Iman*. Munzir kaže da su prenosiooci ovoga hadisa pouzdani.

¹⁶⁰⁴ Džafer b. Avn. b. Džafer b. Amra b. Hurejs el-Mahzumi iskren je prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji.

Avna b. Ebu Džuhajfea, a on od svoga oca¹⁶⁰⁶ da je kazao: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pobratimio je Selmana i Ebu Derdaa.¹⁶⁰⁷ Selman ode da posjeti Ebu Derdaa i, ugledavši Ummu Derda u jednostavnoj odjeći, reče: Zašto si tako jednostavno obučena? Reče: Zato što tvoj brat Ebu Derda ne mari za ovim svijetom. Pošto dođe Ebu Derda, on pred njega donese hranu, a on reče: Jedi ti, ja postim. Selman će na to: Ja neću jesti dok i ti ne budeš jeo. Pa je, veli, i on jeo. Pošto pade noć, Ebu Derda krenu da ibadeti. Selman mu reče: Spavaj!, pa je legao da spava. Nakon izvjesnog vremena ponovo krenu da ibadeti, a Selman mu reče: Spavaj!, i on leže da spava. Pošto bi pred sabah, Selman mu reče: Sad možeš ustati i ibadetiti! pa su obojica ustali i ibadetili. Pošto završiše, Selman mu reče: Ti imaš obaveze prema sebi, imaš obaveze prema tvome Gospodaru, imaš obaveze prema svome musafiru i imaš obaveze prema svojoj ženi, pa ispunjavaj svoje obaveze prema svima.¹⁶⁰⁸ Kasnije su otišli Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i sve mu to spomenuli, a on reče: Istinu je kazao Selman."¹⁶⁰⁹

Ovaj hadis je sahihun.¹⁶¹⁰ Ebu Umejsu je ime Utbe b. Abdullah. On je brat Abdur-Rahmana b. Abdullaha el-Mesudija.

٥٠ . بَابُ مِنْهُ *

٢٥٤٠ . حَدَّثَنَا سُؤَيْدُ بْنُ نَصْرٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ عَبْدِ الْوَهَّابِ بْنِ الْوَرْدِ عَنْ رَجُلٍ مِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ قَالَ: كَتَبَ مُعَاوِيَةُ إِلَى عَائِشَةَ أَنْ أَكْتُبِيَ إِلَيَّ كِتَابًا تُوصِينِي فِيهِ وَلَا تُكْثِرِي عَلَيَّ. قَالَ: فَكَتَبْتُ عَائِشَةَ إِلَى مُعَاوِيَةَ: سَلَامٌ عَلَيْكَ أَمَا بَعْدَ فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَنْ التَّمَسَّ رِضًا اللَّهُ يَسْخَطِ النَّاسَ كَفَاهُ اللَّهُ مُؤْتَةَ النَّاسِ. وَمَنْ التَّمَسَّ رِضًا النَّاسُ يَسْخَطِ اللَّهُ وَكَلَهُ اللَّهُ إِلَى النَّاسِ. وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ.

¹⁶⁰⁵ Ebu Umejs Utbe b. Abdullah b. Utbe b. Meud el-Huzeli el-Mesudi el-Kufi pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji.

¹⁶⁰⁶ Ebu Džuhajfea Vehba b. Abdullaha es-Suvajja, koji je poznatiji po nadimku Ebu Džuhajfe. On je poznati Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, ashab.

¹⁶⁰⁷ Ibn Hadžer el-Askalani u djelu *Fethul-Bari* ističe da je dva puta obavljeno bratimljenje među ashabima. Prvi put prije Hidžre, kada je obavljeno bratimljenje samo među muhadžirima. Tad su pobratimljeni i Zejd b. Harise i Hamza b. Abdul-Muttalib. Drugi put je to učinjeno poslije Hidžre. Naime, nakon što je stigao u Medinu, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izvršio je bratimljenje između muhadžira i ensarija

¹⁶⁰⁸ U Ed-Darekutnijevoj predaji ovoga hadisa stoji dodatak: "... posti i ne posti, ibadeti i spavaj i prilazi svojoj ženi.

¹⁶⁰⁹ U Ed-Darekutnijevoj predaji stoji: "...da su nakon toga otišli u džamiju da klanjaju sabah. Pošto su klanjali, Ebu Derda je prišao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i obavijestio ga o onome što mu je rekao Selman, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mu reče: "Istinu ti je kazao Selman. Ti imaš obaveze i prema svome tijelu".

¹⁶¹⁰ Bilježi ga i Buharija u *Sahihu*.

٢٥٤١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ: أَنَّهَا كَتَبَتْ إِلَى مُعَاوِيَةَ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ بِمَعْنَاهُ وَلَمْ يَرْفَعْهُ *

50. O istoj temi

2540. ISPRIČAO NA JE Suvejd b. Nasr; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Mubarek, prenijevši od Abdul-Vehhaba b. Verda¹⁶¹¹, a on od nekog stanovnika Medine, koji je kazao: Pisao je Muavija Aiši: Napiši mi pismo u kome ćeš me posavjetovati, ali nemoj duljiti. Pa je, veli, Aiša napisala Muaviji: Neka je mir na tebe, a nakon toga. Čula sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je rekao: **"Ko, tražeći Allahovo zadovoljstvo, izazove gnjev ljudi, Allah mu je dovoljan zaštitnik! A ko, tražeći zadovoljstvo ljudi, izazove gnjev Allahov, Allah će ga prepustiti ljudima, Es-selamu alejkum."**¹⁶¹²

2541. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Jahja; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Jusuf, prenijevši od Sufjana, on Hišama b. Urvea, on od svoga oca, a on od Aiše da je napisala Muaviji, potom je po značenju spomenuo prethodni hadis, s tim što ga nije vezao za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

¹⁶¹¹ Abdul-Vehhab b. Verd el-Kureši el-Mekki je pouzdan prenosilac hadisa i pobožan čovjek. Pripadao je sedmoj generaciji.

¹⁶¹² Bilježi Ibn Hibban od Aiše u *Sahihu* da je kazala: Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Ko, tražeći Allahovo zadovoljstvo, izazove gnjev ljudi, Allah će biti zadovoljan njime i učiniće da i ljudi njime budu zadovoljni. A ko, tražeći zadovoljstvo ljudi, izazove Allahov gnjev, Allah će se na njega rasrditi i učiniće da se i ljudi na njega rasrde."

RJEČNIK MANJE POZNATIH RIJEČI IZ ARAPSKOG I DRUGIH STRANIH JEZIKA

- alim ar.* - učenjak
- aludiranje lat.* - govoriti o jednoj stvari a ciljati na drugu.
- ashab ar.* - Muhammedov, sallallahu alejhi ve sellem, savremenik.
- beduin ar.* - čovjek koji živi u pustinji, arapski nomad.
- belaj ar.* - iskušenje, nesreća
- čanak tur.* - drvena zdjela.
- dova ar.* - molba upućena Allahu, blagoslov.
- dželat tur.* - krvnik, bezdušan i nemilosrdan čovjek.
- džemat ar.* - skupina, područje jedne džamije, skupno obavljanje namaza.
- džubba ar.* - dugačka muška haljina bez rukava.
- efdalnije (ar.-bos.)* - vrednije, bolje.
- emanet ar.* - povjerena stvar, sigurnost, pouzdanost.
- emir ar.* - zapovjednik, knez, princ.
- ensarije ar.* - Muhammedove, sallallahu alejhi ve sellem, pristalice iz Medine
- eser ar.* - trag, hadis čiji sened doseže do tabi'ina.
- ešhurul-hurum ar.* - sveti mjeseci /zulkade, zulhidže, muharrem i redžep/
- fakih ar.* - islamski pravnik.
- fard ar.* - obligatna, prvostepena dužnost.
- ferek ar.* - mjera za zapreminu u Medini, jedan ferek iznosi tri sa'a ili četiri ruba'a.
- ferseh ar.* - mjera za dužinu, jedan ferseh = tri milje odn. 2250 m.
- genealogija grč.* - nauka o postanku i odnosima pokoljenja ljudi (životinja i biljaka).
- guverner franc.* - namjesnik; upravitelj jedne pokrajine ili zemlje.

<i>hafiz hadisa ar.</i>	- osoba koja pamti najmanje stotinu hiljada hadisa.
<i>halifa ar.</i>	- zastupnik, nasljedik, zamjenik.
<i>hamajlija tur.</i>	- amulet, talisman; predmet koji praznovjerni ljudi nose uza se da ih tobože brani od zla.
<i>haram ar.</i>	- zabranjen, nedopušten.
<i>hatib ar.</i>	- govornik, propovjednik.
<i>hidžra ar.</i>	- seoba, preseljenje Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, iz Mekke u Medinu.
<i>hilafet ar.</i>	- vladavina halife.
<i>hudždže ar.</i>	- osoba koja pamti tri stotine hiljada hadisa.
<i>hurija tur.</i>	- džennetska djevojka.
<i>hutba ar.</i>	- govor, predavanje, propovjed.
<i>ibadet ar.</i>	- obožavanje, obred, pokornost.
<i>imam (u kiraetu) ar.</i>	- stručnjak iz oblasti učenja Kur'ana.
<i>ismid ar.</i>	- rastok, antimon; rudača olovnosive boje.
<i>kabur ar.</i>	- mezar, grob.
<i>kada (qada) ar.</i>	- ispunjenje, izvršenje, Allahova odredba, sudbina.
<i>kader (qader) ar.</i>	- sudbina, Allahova odredba.
<i>kaderije ar.</i>	- pristalice vjerovanja u slobodu volje, indeterministi.
<i>kadija ar.</i>	- šeri'atski sudija.
<i>kauterizacija grč.</i>	- spaljivanje rana usijanim željeznim predmetom.
<i>kna tur.</i>	- prašak od korijena tropske biljke koji se upotrebljava za bojenje kose, nokata i dijelova tijela na crveno.
<i>kolizija lat.</i>	- sukob, proturječje.
<i>konsenzus lat.</i>	- podudaranje, sklad, suglasnost, jednoglasnost.
<i>korijander grč-lat.</i>	- ljekovita biljka.

<i>makbul (ravija) ar.</i>	- prenosilac hadisa koji zadovoljava potrebne kriterije u prenošenju hadisa.
<i>mazlum ar.</i>	- osoba kojoj je učinjena nepravda, ugnjetavan, tlačen.
<i>medžhul ar.</i>	- nepoznat, neznan, anonim.
<i>merfu ar.</i>	- hadis čiji sened doseže do Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem.
<i>mestve tur.</i>	- vrsta kožne obuće s tankim potplatom bez peta.
<i>mevkuf ar.</i>	- hadis čiji sened doseže do ashaba.
<i>minber ar.</i>	- mjesto u džamiji na kome se petkom drži hutba.
<i>miskal ar.</i>	- mjera za težinu 4, 68 g.
<i>muallim ar.</i>	- učitelj
<i>mudžahid ar.</i>	- borac, ratnik, vojnik.
<i>mufessir ar.</i>	- komentator Kur'ana.
<i>muhadrem ar.</i>	- osoba koja je živjela u Poslanikovo vrijeme ali se sanjim nije susrela.
<i>muhadžir ar.</i>	- iseljenik (općenito); iseljenik iz Mekke u Medinu.
<i>muhtač/muhtadž ar.</i>	- potreban, siromašan.
<i>munafik ar.</i>	- licemjer, dvoličnjak.
<i>murdžije ar.</i>	- pristalice jedne islamske sekte.
<i>mursel ar.</i>	- hadis koji tabi'in izravno prenosi od Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem.
<i>musafir ar.</i>	- putnik
<i>musalla ar.</i>	- mjesto određeno za klanjanje.
<i>musned ar.</i>	- hadis s navedenim cijelim nizom prenosilaca do Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem.
<i>mustedrek ar.</i>	- Hakimova zbirka hadisa.
<i>namaz perz.</i>	- muslimanska molitva.

<i>nijjet ar.</i>	- naum, nakana.
<i>rafidije ar.</i>	- pripadnici jedne islamske sekte.
<i>ravija ar.</i>	- prenosilac hadisa.
<i>rukja ar.</i>	- određeni odlomci iz Kur'ana koji se uče u svrhu liječenja.
<i>sadaka ar.</i>	- milostinja koja se daje siromasima.
<i>sahih ar.</i>	- vjerodostojan, pouzdan.
<i>sahihi ar.</i>	- zbirke hadisi u kojima su isključivo vjerodostojni hadisi.
<i>saruk tur.</i>	- turban, ahmedija.
<i>sedžda ar.</i>	- dio namaza kada se licem, nosom i čelom, prstima nigu, - koljenima i dlanovima spušta na zemlju.
<i>sened ar.</i>	- niz, lanac.
<i>sevap ar.</i>	- nagrada
<i>sofa (džamijska) tur.</i>	- prostor pred džamijom za klanjanje.
<i>suneni ar.</i>	- hadiske zbirke u kojima su hadisi ustrojani po fikhskim temam
<i>surma tur.</i>	- antimonov preparat; služi kao crnilo za obrve i trepavice.
<i>surmedan tur.</i>	- specijalna posuda u kojoj se drži surma.
<i>šefaat ar.</i>	- zauzimanje, zagovor.
<i>šehadet ar.</i>	- očitovanje, svjedočenje.
<i>šejtan ar.</i>	- sotona. đavo.
<i>šijja ar.</i>	- pripadnik muslimanske sekte koja priznaje samo Kur'an, a odbacuje sunnnet.
<i>šiizam ar.</i>	- šiitsko učenje.
<i>taman/tamam tur-ar.</i>	- upravo, baš tako, potpuno.
<i>tedlis ar.</i>	- prijevara, obmana.
<i>ulema ar.</i>	- učenjaci
<i>ummet ar.</i>	- sljedebici, narod.

SADRŽAJ

POGLAVLJA O VRIJEDNOSTIMA DŽIHADA *od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem*

1. O vrijednosti džihada	1
2. O vrijednosti onoga koji umre na vojnom položaju.	2
3. O vrijednosti posta na Allahovom putu	3
4. O vrijednosti trošenja na Allahovom putu	4
5. O vrijednosti posluživanja na Allahovom putu	5
6. O onome ko opremi ratnika	6
7. O onome ko upraši svoja stopala na Allahovom putu	7
8. O vrijednosti prašine na Allahovom putu	8
9. O onome ko osijedi na Allahovom putu.	8
10. O onome ko podari konja za borbu na Allahovom putu	9
11. O vrijednosti gađanja na Allahovom putu	10
12. O vrijednosti straže na Allahovom putu.	11
13. O nagradi koja pripada šehidu	12
14. O vrijednosti koju šehid ima kod Allaha	14
15. O ratovanju na moru	15
16. O onome ko se bori radi slave ili ovosvjetskih koristi.	16
17. O jutarnjem i večernjem izlasku u borbu na Allahovom putu.	18
18. O tome koji je čovjek najbolji	19
19. O onome ko bude molio Allaha da padne kao šehid	20
20. O borcu na Allahovom putu, robu koji želi da se otkupi i onome koji želi da se oženi i Allahovoj pomoći njima	21
21. O vrijednostima onoga ko bude ranjen u borbi na Allahovom putu	22
22. O tome koja su djela najvrijednija	22
23. O tome da su džennetska vrata ispod sjene mačeva.	23
24. O tome koji je čovjek najvredniji.	24
25. O istoj temi.	25

POGLAVLJA O DŽIHADU

od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

1. O onima koji opravdano izostaju od borbe	28
2. O onome koji krene u borbu, a ostavi roditelje	29
3. O čovjeku koji je poslan sam kao izvidnica.	29
4. Pokuđeno je da neko putuje sam	30
5. O dopuštenosti laži i varke u ratu.	31
6. O Vjerovjesnikovim, sallallahu alejhi ve sellem, vojnim pohodima i o tome koliko je pohoda imao	31
7. O raspoređivanju i popunjavanju bojnih redova u borbi	32
8. O dovi prilikom borbe	33
9. O tome šta je došlo o bajacima	33
10. Poglavlje o zastavama	34
11. Poglavlje o lozinci u ratu	35
12. O opisu mača Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem	36
13. O prekidanju posta u borbi.	36
14. O izlasku (iz mjesta) u slučaju straha od neprijatelja.	37
15. O postojanosti prilikom borbe	38
16. O mačevima i njihovim ukrasima	39
17. O panciru	40
18. O kacigi (šljemu)	41
19. O vrijednosti konja.	41
20. Kakve je konje lijepo držati	42
21. Kakve je konje pokuđeno držati.	43
22. O utrkama za nagradu	44
23. O pokuđenosti parenja magaraca s konjima.	45
24. O traženju pomoći dovom siromašnih muslimana.	45
25. O stavljanju zvona na konje.	46
26. O tome ko može biti imenovan za zapovjednika u ratu.	47
27. O vođi (imamu)	48
28. O pokornosti vođi (imamu)	49
29. Nema pokornosti stvorenju u grijehu prema Stvoritelju	49

30. O pokuđenosti zavađanja životinja, udaranja i obilježavanja po licu	50
31. O granici punoljetnosti kad muškarac postaje zadužen	51
32. O onome ko padne kao šehid a ostane dužan.	52
33. O pokopavanju šehida	53
34. O konsultacijama	54
35. O tome da se tijlo zarobljenika ne prodaje.	54
36. O bježanju sa bojnog polja.	55
37. O pokopavanju šehida na mjestu njihove pogibije	56
38. O dočeku odsutnoga koji se vraća	57
39. O ratnom plijenu (dobijenom bz borbe).	57

POGLAVLJA O OBLAČENJU

Od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

1. O svili i zlatu za muškarce	58
2. O oblačenju svile u borbi	59
3. Poglavlje o istoj temi	60
4. O dozvoli oblačenja crvene odjeće muškarcima	60
5. O pokuđenosti oblačenja žute odjeće muškarcima	61
6. O nošenju krzna	62
7. O uštavljenim kožama uginulih životinja	63
8. O pokuđenosti da se ogrtač vuče (po zemlji).	64
9. O donjim rubovima ženske odjeće.	65
10. O oblačenju vune	66
11. O crnom saruku	67
12. O spuštanju jednog kraja saruka niz leđa.	68
13. O zabrani nošenja zlatnog prtena (muškarcima)	69
14. O srebrenom prestenu	69
15. Kakav je ukras (kamen) lijepo staviti u prsten.	70
16. O nošenju prstena na desnoj ruci	71
17. O graviranju prstena.	72
18. Šta je rečeno o slici	73
19. O tome šta je rečeno o slikarima	74
20. O knivenju sijede kose i brade.	75

21. O bujnoj i dugoj kosi	76
22. O zabrani pretjeranog mazanja i češljanja kose, osim s vremena na vrijeme	77
23. O podvlačenju surme	77
24. O zabrani prebacivanja krajeva odjeće preko ramena i umotavanja u jednu tkaninu.	78
25. O upletanju tuđe kose u svoju	79
26. O jahanju na pokrovcu od svile i brokata	79
27. O Vjerovjesnikovoj, sallallahu alejhi ve sellem, postelji.	80
28. O tome šta je došlo u košulji	81
29. Šta se izgovara prilikom oblačenja nove odjeće	82
30. O oblačenju džubbe i mestvi	83
31. O pričvršćivanju zuba zlatom	84
32. O zabrani upotrebe kože deraćih životinja.	85
33. O Vjerovjesnikovim, sallallahu alejhi ve sellem, sandalama.	86
34. O pokuđenosti putovanja s jednom sandalom	87
35. O dopuštenosti hodanja s jednom sandalom (papučom)	88
36. S kojom se nogom počinjemo obuvati.	88
37. O krpljnu odjeće	89
38. O Vjerovjesnikovu, sallallahu alejhi ve sellem, ulasku u Mekku	90
39. Kako su izgledale kape ashaba.	90
40. O dužini ogrtača.	91
41. O nošenju turbana na kapama	91
42. O željeznom prstenu.	92
43. O pokuđenosti nšenja prstena na dva prsta (kažiprstu i srednjem)	93
44. O najdražoj odjeći Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem	93

POGLAVLJA O HRANI

od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

1. Na čemu je jeo Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem	94
2. O jedenju zečijeg mesa	95

3. O jedenju mesa guštera	96
4. O jedenju mesa hijene	97
5. O jedenju konjskog mesa	98
6. O jedenju mesa domaćih magaraca	99
7. O jedenju iz posuđa nevjernika	100
8. O mišu koji uquine u maslu	101
9. O zabrani jedenja i pijenja lijevom rukom.	102
10. O lizanju prstiju	102
11. O zalogaju koji ispadne	103
12. O pokuđenosti jedenja jela sa sredine	104
13. O pokuđenosti jedenja bijelog i crvenog luka	105
14. O dopuštenosti jedenja kuhanog bijelog luka	106
15. O pokrivanju posuda i gašenju svjetiljki i vatre pred spavanje . .	107
16. O pokuđenost jedenja po dvije hurme	108
17. O izazivanju ljubavi prema hurmama	109
18. O zahvali, na hrani, kada se završi sa jelom	109
19. O jedenju sa gubavcem	110
20. O tome da vjernik jede u jedno crijevo	111
21. O tome da je hrana predviđena za jednu osobu dovoljna dvjema osobama	112
22. O jedenju skakavaca.	113
23. O jedenju mesa i pijenju mlijeka životinja koje jedu nečist. . . .	114
24. O jedenju kokošijeg mesa	115
25. O jedenju mesa droplje.	115
26. O jedenju pečenog mesa.	116
27. O pokuđenosti jedenja kad je čovjek podbočen.	116
28. O Vjerovjesnikovoj, sallallahu alejhi ve sellem, ljubavi prema slatku i medu.	116
29. O (dodavanju vode) da bude više umaka	118
30. O vrijednosti popare	119
31. O kidanju mesa zubima	119
32. O Vjerovjesnikovom, sallallahu alejhi ve sellem, dopuštenju da se siječe nožem.	120

33. O tome koje je meso najviše volio Allahov Poslank, sallallahu alejhi ve sellemž	120
34. O sirćetu	121
35. O jedenju karpuze sa svježm hurmama	123
36. O jedenju krastavica sa svežim hurmama	123
37. O pijenju kamilje mokrače.	124
38. O pranju ruku prije i poslije jela	124
39. O izostavljanju abdesta prije jela	125
40. O jedenju tikve	126
41. O jedenju maslinovog ulja	127
42. O jedenju sa slugama	128
43. O vrijednosti hranjenja gladnog	128
44. O vrijednosti večere	129
45. O učenju <i>Bismille</i> na početku jela	130
46. O zabrani spavanja neopranih ruku	132

POGLAVLJA O PIĆIMA

od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

1. O onome ko pije alkohol	133
2. O tome da je haram sve što opija	134
3. Sve što opija u većoj količini zabranjeno je i u maloj količini	135
4. O nebizu iz zemljanog vrča	136
5. O pokuđenosti da se nebiz spravlja u tikvenoj posudi, drvenoj bačvi i zemljnom vrču	137
6. O dopuštenju da se nebiz spravlja u (spomenutim) posudama	138
7. O spravljanju nebiza u mješini za vodu	139
8. O nekom zrnevlju od koga se spravlja alkohol	139
9. O miješanju zelenih i svježih hurmi.	140
10. O zabrani pijenja iz zlatnog i srebrenog posuđa	141
11. O zabrani pijenja stojeći.	142
12. O olakšici da se pije stojeći	143
13. O predasima tokom pijenja iz posude	144
14. O dva predaha prilikom pijenja iz posude	145

15. O pokuđenosti puhanja u piće	146
16. O pokuđenosti disanja u posudu	146
17. O izvrćanju otvora mješine	147
18. O dopuštenju u tom pogledu	147
19. O tome da prednost da piju prvi imaju oni koji su na desnoj strani	148
20. O tome da će se onaj ko poji ljude posljednji napiti	149
21. Koji je napitak bio najdraži Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem	149

POGLAVLJA O DOBROČINSTVU I ODRŽAVANJU RODBINSKIH VEZA

od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

1. O dobročinstvu prema roditeljima	151
2. Poglavlje o istoj temi	152
3. O vrijednostima postizanja roditeljskog zadovoljstva	152
4. O neposlušnosti prema roditeljima	153
5. O poštovanju prijatelja roditelja	154
6. O dobročinstvu prema tetki po majci	155
7. O roditeljskoj dovi	156
8. O dužnosti prema roditeljima	156
9. O prekidanju rodbinskih veza	157
10. O održavanju rodbinske veze	158
11. O ljubavi roditelja prema djetetu	158
12. O samilosti prema djetetu	159
13. O izdržavanju kćerki i sestara	160
14. O samilosti prema siročetu	162
15. O samilosti prema djeci	163
16. O samilosti prema ljudima	164
17. O savjetu	165
18. O saosjećanju muslimana prema muslimanu	166
19. O prikrivanju mahana muslimana	167
20. O odbrani časti muslimana	168
21. O zabrani napuštanja muslimana	169
22. O dobročinstvu prema bratu	169
23. O ogovaranju	170

24. O zavidnosti	171
25. O međusobnoj mržnji.	172
26. O mirenju zavađenih	172
27. O prijevari i obmani	173
28. O pravima susjeda	174
29. O dobročinstvu prema sluzi	176
30. O udaranju i vrijeđanju potčinjenih	177
31. O odgajanju sluge.	178
32. O praštanju sluzi.	178
33. O odgoju djeteta	179
34. O primanju poklona uzvraćanju na poklon	180
35. O zahvali onome ko ti učini kakvo dobro	180
36. O činjenju dobra.	181
37. O davanju deve ili ovce na korištenje, ili davanju novčane pomoći	182
38. O uklanjanju s puta onoga što smeta	183
39. O tome da sastanci mogu biti nešto što je povjerljivo	183
40. O darežljivosti	184
41. O škrtosti	185
42. O onome što čovjek potroši na izdržavanje svoje porodice.	186
43. O gostoprимstvu i koliko ono traje	187
44. O brizi o udovicama i siročadi	188
45. O veselosti i nasmijanosti	188
46. O istini i laži.	189
47. O bestidnosti	190
48. O proklinjanju	191
49. O upoznavanju rodbinske loze.	192
50. O dovi koju brat uputi za brata u odsutnosti	192
51. O grđenju i psovanju	193
52. O lijepom govoru	194
53. O vrijednosti dobrog roba	195
54. O druženju sa ljudima	196
55. O sumnjičenju	197
56. O šali	198
57. O prepirci	199
58. O ljubaznosti	200

59. O umjerenosti o ljubavi i mržnji	201
60. O oholosti	202
61. O lijepom moralu	203
62. O dobročinstvu i oprost	204
63. O posjeti braći (po vjeri)	205
64. O stidu	206
65. O polagahnosti i žurbi	207
66. O blagosti	207
67. O dovi onoga kome je učinjena nepravda	208
68. O moralu Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem	209
69. O lijepom sjećanju	209
70. O visokom moralu	210
71. O proklinjanju i kleveti	211
72. O čestoј ljutnji	211
73. O savlađivanju srdžbe	212
74. O poštivanju stariјeg	212
75. O onima koji ne govore	213
76. O strplјivosti	214
77. O dvoličnjacima	214
78. O klevetniku	215
79. O čednosti u govoru	215
80. O tome da je rječitost ponekad poput čarlije	216
81. O skromnosti	216
82. O nasilju	217
83. O zabrani mahanisanja blagodat	217
84. O poštivanju vјernika	218
85. O iskustvu	219
86. O hvalisavcu koji se hvali onim što nije njegovo	219
87. O zahvali na učinjenom dobru	220

POGLAVLJA O MEDICINI

od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

1. O diјetalnoj ishrani	221
2. O podsticanju na korištenje lijeka	223
3. O tome čime će se hraniti bolesnik	224

4. O tome da vaše bolesne ne primoravate na jelo i pilo	225
5. O čurekotu	225
6. O pijenju kamilje mokraće.	226
7. O onom ko se otruje ili na drugi način izvrši samoubistvo	227
8. O pokuđenosti liječenja onim što opija	228
9. O uzimanju lijekova kroz nos i na druge načine	229
10. O pokuđenosti kauterizacije.	230
11. O dopuštenju u tom pogledu	231
12. O puštanju krvi pomoću kupice	232
13. O liječenju knom	233
14. O pokuđenosti rukje.	234
15. O dopuštenju u tom pogledu	235
16. O rukji pomoću učenja sura <i>El-Felek i En-Nas</i>	235
17. O učenju rukje radi liječenja uroka okom	236
18. O tome da je urok okom istina i da za njega sljeduje kupanje	237
19. O uzimanju naknade za liječenje rukjom.	239
20. O rukjama i lijekovima	240
21. O gljivi gomoljki i medinskoj hurmi	241
22. O naknadi gataru (vraču)	243
23. O zabrani nošenja talismana	243
24. O hlađenju vrućice vodom	244
25. O spolnom odnosu sa suprugom dok je trudna	246
26. O liječenju upale pluća.	247
27. O istoj temi.	248
28. O sjemenu biljki iz porodice mahunarki	248
28. O sjemenu biljki iz porodice mahunarki	248
29. O među.	249
30. O istoj temi.	250
31. O istoj temi.	251
32. O liječenju pepelom	251
33. O istoj temi.	252

POGLAVLJA O ŠERI'ATSKOM NASLJEDNOM PRAVU

od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

1. Ko ostavi imetak, taj imetak pripada njegovim nasljednicima	253
2. O izučavanju šeri'atskog nasljednog prava	254
3. O nasljedstvu koje pripada kćerkama	254
4. O nasljedstvu koje pripada kćerki od sina uz kćerku.	255
5. O nasljedstvu koje pripada rođenoj braći.	256
6. O nasljedstvu sinova uz kćerke	257
7. O nasljedstvu sestara	258
8. O nasljedstvu rodbine po ocu.	259
9. O nasljedstvu djeda	259
10. O nasljedstvu nene	260
11. O nasljedstvu nene uz njenog sina	262
12. O nasljedstvu dajdže	263
13. O onome ko umre a nema nasljednika.	264
14. O istoj temi.	264
15. O poništenju nasljeđivanja između muslimana i kjafira	265
16. O poništenju nasljedstva za ubicu	266
17. O nasljedstvu supruge od krvarine njezina muža.	267
18. Zaostavština pripada nasljednicima, a krvarina rodbini po očevoj liniji	268
19. O čovjeku koji primi islam preko drugog čovjeka.	268
20. O tome ko nasljeđuje imovinu oslobođenog roba	270

POGLAVLJA O TESTAMENTIMA

od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

1. O oporuci jedne trećine imovine	271
2. O podsticaju na oporuku	273
3. O tome da Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije ništa oporučio	274
4. O tome da nema oporuke nasljedniku	274

5. O tome da se sa izmirenjem duga počinje prije izvršenja oporuke. 276
6. O osobi koja na samrti udijeli sadaku ili oslobodi roba. 276
7. O istoj temi. 277

POGLAVLJA O PRAVU NASLJEDSTVA NA IMOVINU I POKLONE OSLOBOĐENOG ROBA *od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem*

1. O tome da pravo nasljedstva na imovinu roba pripada onome ko ga oslobodi. 278
2. O zabrani prodaje li poklanjanja prava naslijeđa na imovinu oslobođenog roba. 279
3. Ko ustvrdi da pripada drugom gospodaru ili drugom ocu. 280
4. O čovjeku koji se odricao svoga djeteta. 280
5. O dobrom poznavaoocu znakova (sličnosti među ljudima). 281
6. O Vjerovjesnikovom, sallallahu alejhi ve sellem, podsticaju na davanje poklona. 282
7. O pokuđenosti vraćanja datog poklona. 283

POGLAVLJA O SUDBINI *od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem*

1. O strogom upozorenju u pogledu rasprava o sudbini (kaderu). 284
2. O istoj temi. 285
3. O nesreći i sreći. 286
4. O tome da se djela vrednuju prema završetku. 287
5. O tome da se svako dijete rodi u islamu. 288
6. O tome da sudbinu može promijeniti samo dova. 289
7. O tome da su srca između dva prsta Milostivog. 290
8. Allah Svevišnji je napisao knjigu za stanovnike Dženneta i stanovnike Džehennema. 291
9. O tome da nema zaraze, niti inkarniranja u sovu, niti ima prelazne žutice. 292
10. O neophodnosti vjerovanja u to da sve što se zbiva, dobro ili zlo, biva Allahovom voljom i određenjem. 294

11. O tome da će svako umrijeti tamo gdje mu je određeno	295
12. O tome da učenje rukji i upotreba lijekova ne odbija ništa od Allahove odredbe.	296
13. O kaderijama	297
14. O istoj temi.	298
15. O zadovoljstvu Allahovom odredbom	298
16. O istoj temi.	300

POGLAVLJA O NEREDIMA (SMUTNJI) *od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem*

1. O tome da je muslimana dozvoljeno u biti samo u tri slučaja.	302
2. O zabrani ugrožavanja života i imetka.	303
3. O tome da muslimanu nije dopušteno praviti neslane šale sa muslimanom	304
4. O onome koji uperi oružje u svoga brata	305
5. O zabrani dodavanja isukanog mača	305
6. Ko klanja sabah, on je pod zaštitom Uzvišenog Allaha.	306
7. O nužnosti vezivanja za zajednicu (džemat)	307
8. O spuštanju kazne ako se ne prestane sa činjenjem loših djela	308
9. O naređivanju dobra i zabranjivanju zla	309
10. O sprečavanju zla, rukom, jezikom ili srcem.	311
11. O istoj temi.	312
12. O tome da je najbolji vid borbe na Allahovom putu riječ pravde izgovorena pred nepravednim vladarom	312
13. Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, dova za troje	313
14. O onome ko doživi nered	314
15. O podizanju emaneta	315
16. O tom da ćete vi, uistinu, slijediti običaje onih prije vas.	316
17. O govoru divljih životinja	317
18. O raspolućenju Mjeseca.	318
19. O propadanju u zemlju.	319
20. O rađanju Sunca sa zapada.	322

21. O izlasku Je'džudža i Me'džudža	323
22. O opisu haridžija	324
23. O sebičnosti	325
24. O onome o čemu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestio ashabe da će se događati do Sudnjeg dana	326
25. O stanovnicima Šama.	327
26. Ne vraćajte se, nakon mene, u nevjerništvo ubijajući jedni druge	328
27. O tome da će biti (veliki) nered u kome će onaj koji sjedi biti bolji od onoga koji stoji.	329
28. O tome da će biti (veliki) nered táman poput noćne tmine	330
29. O metežu	332
30. O pravljenu mača od drveta	333
31. O predznacima sudnjeg dana	335
32. O istoj temi.	338
33. O Vjerovjesnikovim, sallallahu alejhi ve sellem, riječima: Poslat sam neposredno pred Sudnji dan kao što su ova dva prsta neposredno jedan uz drugi	340
34. O borbi protiv Turaka	340
35. Kada ode perzijski kralj, nijedan kralj, nakon njega, neće imati vlast nad onim nad čim je on imao.	341
36. Neće nastupiti Sudnji dan dok se vatra ne pojavi od strane Hidžaza.	342
37. Neće nastupiti Sudnji dan dok se ne pojave lažni poslanici.	343
38. O tome da će u plemenu Sefik biti i lažni poslanik i vladar tiranin	344
39. O trećem pokoljenju.	345
40. O halifima	346
41. O hilafetu	348
42. O tome da će halife do Sudnjeg dana biti iz plemena Kurejš	349
43. O vođama koje će (narod) voditi u zabludi	350
44. O Mehdi	351
45. O silasku Isaa sina Merjeminog.	352
46. O Dedždžalu	353
47. Odakle će se pojaviti Dedždžal	355
48. O predznacima pojave Dedždžala	356

49. Dedždžal kao iskušenje	358
50. O Dedždžalovom izgledu.	360
51. O tome da Dedždžal neće moći ući u Medinu	361
52. O tome da će Dždžala ubiti Isa sin Merjemin	362
53. Poglavlje o istoj temi	362
54. O spomenu Ibn Sajjada	364
55. O istoj temi.	367
56. O zabrani grđenja vjetrova.	368
57. O istoj temi.	369
58. O istoj temi.	371
59. O istoj temi.	371
60. O istoj temi.	372
61. Poglavlje o istoj temi	373
62. O istoj temi.	374
63. O istoj temi.	375
64. O istoj temi.	376
65. O istoj temi.	379

POGLAVLJA O SNOVIMA

od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

1. Snovi vjernika su dio od četrdeset i šest dijelova vjerovjesništva	380
2. Prestalo je vjerovjesništvo, a ostale su dobre vijesti	382
3. O Vjerovjesnikovim, sallallahu alejhi ve sellem, riječima: Ko me u snu vidi, vidio me je.	383
4. Šta će učiniti onaj ko usnije nešto što mu nije drago	384
5. O tumačenju snova.	385
6. O istoj temi.	386
7. O onome koji izmišlja snove	387
8. O istoj temi.	388
9. O istoj temi	388
10. O Vjerovjesnikovom, sallallahu alejhi ve sellem, sanjaju vage i kofe.	390

POGLAVLJA O SVJEDOČENJIMA

od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

POGLAVLJA O POBOŽNOSTI (ZUHDU)

od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

1. O inicijativi da se čine (dobra) djela	402
2. O sjećanju na smrt	403
3. O istoj temi.	403
4. Ko želi susret sa Allahom, i Allah želi susret sa njim	404
5. O Vjerovjesnikovom, sallallahu alejhi ve sellem, upozorenju njegovom narodu	405
6. O vrijedosti plakanja zbog straha od Uzvišenog Allaha	406
7. O Vjerovjesnikovim, sallallahu alejhi ve sellem, riječima: "Da znate ono što ja znam, malo biste se smijali"	406
8. O onome koji izgovori (makar) jednu riječ s ciljem da bi nasmijao ljude	407
9. O istoj temi.	408
10. O minimumu govora	410
11. O beznačajnosti ovoga svijeta kod Allaha	411
12. Ovaj svijet je zatvor za vjernika, a raj za nevjernika	413
13. O tome da je stanje na ovome svijetu poput stanja četiriju osoba	413
14. O pridavanju značaja ovom svijetu prema njemu	415
15. O dugom životu vjernika	416
16. O tome da će dužina života ovog ummeta biti između šezdeset i sedamdeset godina	417
17. O približavanju vremena i kratkoći nade	418
18. O kratkoći nade	419
19. O tome da će imetak biti iskušenje ovog ummeta	420
20. O tome da bi čovjek, kad bi imao dolinu blaga, poželio i drugu dolinu	421
21. O tome da je srce starca mladalačko kada je u pitanju ljubav prema dvoma	421
22. O pobožnosti na ovome svijetu	423
23. O osnovnim potrebama i strpljenju u tome	427
24. O vrijednosti siromaštva	428
25. O tome da će siromašni muhadžiri ući u Džennet prije imućnih	430

26. O životu Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i njegove porodice	432
27. O životu Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba	437
28. O tome da je istinski imetak u bogatstvu duše	441
29. O uzimanju iz Bejtul-mala, onoliko koliko je neophodno	441
30. O istoj temi	442
31. O istoj temi	443
32. O istoj temi	443
33. O istoj temi	444
34. O istoj temi	445
35. O pokuđenosti pretjerivanja u jelu	445
36. O pretjerivanju i prestižu	447
37. O istoj temi	449
38. O istoj temi	450
39. Čovjek će biti sa onim koga je volio	451
40. O lijepom mišljenju o Uzvišenom Allahu	452
41. O dobrom djelu i grijehu	453
42. O voljenju u ime Allaha	454
43. O ispoljavanju ljubavi	455
44. O pokuđenosti hvale i hvalitelja	456
45. O druženju sa vjernikom	458
46. O strpljivosti pri iskušenjima	459
47. O gubljenju vida	460
48. O čuvanju jezika	464
49. O istoj temi	466
50. O istoj temi	468
Riječnik manje poznatih riječi iz arapskog i drugih stranih riječi	469

Izdavač:
ELČI IBRAHIM-PAŠINA MEDRESA
Travnik, ul. Mostarska bb

Za izdavača:
Muharem Dautović

Dizajn korice:
Muhamed Bajramović, prof.

Štampa:
"Dom štampe" d.d. Zenica

Sva prava zadržana!

Za svako buduće izdavanje i doštampavanje
ove knjige mora se tražiti saglasnost
prevodioca i komentatora ovog djela!

